۱۳۴۰

٢٦٣٠

نستعليق سدة ۱۳ ، عنوان شنگرف ، شعرهاهم شنگرف ، درصفحهٔ عنوان رباعی است از محمد حسینی نوشتهٔ خود اودر۱۲۸۲ ، در۳۷۴ص.

۲۲س۱۰×۱۵ ـ ۱۸۸گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی

مجموعه

۱ـ شرح گلشن راز ازحسین‌بن عبدالحق الهی اردبیلی(۱) که در۹۰۸ساخته است . اومتولی مزار شیخ صفی بوده است (دانشمندان آذربایجان۱۷).

آغاز: بسمله . افتح علینا ابواب فضلك یا حلیم .

بنام آنکه دل در گلشن راز

هزاران نغمه کرداز عشق اوساز

امابعد چنین گوید ... حسین‌بن عبدالحق الاردبیلی الالهی ... که این ورقی چند است در شرح عبارات .. گلشن راز .

انجام :

شد تاریخ اتمامش چوروشن

زده عقلش رقم ازشرح گلشن(۹۰۸)

خداوندا اسیر تست الهی

.. که باشد ختم بر سعادت

۲ ـ حاشیه‌ایست برای شرح و جسته گریخته درنسخهٔ ماهست در ص۹ـ۲۲۸ .

آغاز: بسمله . تیمنا و تبرکا بذکره . . . اولا بباید دانست که الله را اعتبار معتبر .

---

۱ ـ درفهرست مجلس ۲:۳۶۲ ازشرح اثبات الواجب دوانی ازحسین الهی اردبیلی یاد گردید

انجام : بملاحظهٔ وجود .

۲۶۳۱

نسخ سدهٔ ۱۳ ، نشانه‌ها شنگرف.
۲۱س۸/۵×۱۷ ـ ۲۲۹گ۱۴×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج ترياكی ضربی مقوایی درون کبود .

سرور العارفین

از نوروزعلی‌بن محمد باقر بسطامی خادم آستانه در سرگذشت مختار که پس از تحفهٔ حسینیهٔ خود در مشهد طوس بسال ۱۲۶۵ ساخته است در آن از شعر های میرزا هادی نایینی مؤلف سرورالمؤمنین و از این کتاب او یاد شده‌است(مشار۹۵۸).

آغاز: بسمله . و به نستعین . نحمدك اللهم یا من جعل سرورالعارفین فی‌لقاه عطیّاته.. امابعد چنین گوید ... نوروز علی‌بن محمد باقر بسطامی

انجام : وطلب مغفرت یاد نماید و کان الفراغ فی السنة ۱۲۶۵

۲۶۳۲

نسخ ۱۲۵۴ ، عنوان و نشان شنگرف.
۱۵س۹×۱۴/۵ ، ۲۴۹گ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج ترياكی ضربی مقوایی

منبع البكا

از محمد صالح‌بن محمد برغانی قزوینی که آن را پس از معدن البكاء عربی خود بفارسی نوشته واین یکی ترجمه گونه ایست از آن درچهارده مجلس . نام کتاب دردیباچه هست.

آغاز: بسمله . حمدله ... چنین گوید ... محمد صالح بن محمد البرغانی . . .
القزوینی ... که چون فارغ شد از تألیف معدن البکاء .

انجام : قتلت ابن بنت نبیها. باتمام رسید کتاب منبالبکاء در نهم شهر شوال
من سنة ۱۲۵۲ ... اولا وآخرا .

۲۶۳۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، نشان شنگرف ، در پایان مرثیه‌ایست ازمحمدعلی.
۱۴س۱۱×۱۷/۵ - ۸۳گ ۱۷×۲۱ ،کاغذ فرنگی - جلدمقوا .

دیوان

از ملا حاجی محمد کریم‌بن حسن مجنون است و مقدمه‌ای منثور در دیباچه
دارد که گویا آشوب نامیده میشود و گویا هم آشوب نام دیوان او باشد .

او دردرشت (باب‌الدشت) سپاهان می‌نشست ودر۱۲۸۵زنده‌بوده واین‌آشوب‌را
ساخته است (ص۱۵و۲۷ نسخهٔ ما) دیباچه در ص۱-۲۳ و دیوان در ص۲۴ است‌تاپایان
نسخهٔ ما .

آغاز: هوالله تعالی . کتاب آشوب محمد کریم الشهیر به ملاحاجی المتخلص
به مجنون . بسمله . حمد بیحد و ثنای بی‌عد واحدی را روا است ...

حمد مخصوص‌ذات اقدس‌تست
که معرّا ازچشم‌و گوش‌استی

انجام :

شتاب عمر تو مجنون اگر که‌پنهانست
شود ز سرعت و تعجیل آب جو واضح

۲۶۳۴

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، نشان وشکل شنگرف ، ۹۲ شکل هندسی و ۵۴۹ ص و۱۰۱۸۴ س دارد .

۱۹س‌د×۱۰/۱۰ ، ۳۶۸ک‌۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی

توضیح التذکرة

شرح نظام‌الدین حسن‌بن محمد اعرج نیشابوریست برتذکرهٔ نصیریه کـه در ۷۱۱/۱ع۱ ساخته است (ذریعه ۴: ۴۹۲) .

۲۶۳۵

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف ،گردآوردهٔ محمد مسیح درب امامی ، ش ۱۰ مورخ ۳ صفر ۱۲۸۵ است .

سطر چلیپا، ۸/۵×۱۹ ، ۸۶‌گ‌۱۲ ، ۲۲ ،کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج ریاکی

جُنگ

بندهاایست بدنظم و نثر گرد آوردهٔ محمد مسیح بن‌عبدالحمید سپاهانی درب امامی‌متخلص بموسوی سا دن تبریز که در ۱۲۸۵ تحصیل‌میکرده است . چنین‌است فهرست آن:

۱ـ شعرهائی از سرایندگان عرب وفارس (ص ۱ـ ۱۸) .

۲ـ هدایة الاسما فی‌بیان کتب العلما از حسن‌بن علی یزدی کثنوی که فهرست کتابهای شیعی و سنی است از الف تا لام الف ونام کتاب و مؤلف در آن یادشده‌است (۲۰ـ۲۷) .

آغاز: هدایة الاسماء فی بیان کتب‌العلماء . بسمله . حمدله . وبعد فیقول . .

حسن‌بن علی الیزدی الکثنوی ان هذه رسالة مختصرة فی اسامی کتب الشیعة ... مع ذکر بعض کتب العامة .

انجام : طب الائمةلابی عتاب عبداللّٰه‌بن بسطام .

۳ـ لامیة العجم طغرایی با شرح لغوی (۳۰ ـ ۳۳) .

٤ـ شعرهایی از بحر العلوم و قاضی نظام الدین اصفهانی و دیگران بعربی (۳٤ ـ ۳۵) .

۵ـ لامیة العرب از ثابت‌بن جابر شنفری ازدی (۳٦ ـ ٤۰) .

٦ـ شعرهایی به ترتیب تهجی که در آنها کلمهٔ نخستین مصرع نخستین هر بیت باقافیهٔ آن یکی است (٤۲ـ٥٤) .

۷ـ نونیهٔ میرزا نصیرطبیب بعربی (٥٤ ـ ٥٦) .

۸ـ میمیهٔ علی‌بن عیسی اربلی (٥٦ ـ ٥۷).

۹ـ مرثیهٔ بحر العلوم برای امام حسین (ع) (٥۸ـ٥۹) .

۱۰ـ «الرسالة لبحر العلوم» (اندکی از آغاز آن) وقصیدهٔ او :

الاعد عن ذکری بثینة او جمل

فما ذکرها عندی یمرو لایحلی

واختصار او از همین قصیده که در رد ابن ابی‌الحدیداست (٦۰ـ٦٦).

۱۱ـ نزهة الارواح امیرحسینی تالیف ۷۱۱ (٦۸ ـ ۱۲۷) .

۱۲ـ المطرب و المرقص (۱۲۸ ـ ۱٤٦) از نورالدین ابوالحسن علی‌اندلسی که شعرهای شاعران را دراین زمینه گردآورده است .

آغاز: بسمله . قال رئیس الادباء و عمید الفضلاءِ نورالدین ابـوالحسن علی بن الوزیر العالم ابی عمران ... الاندلسی ... اما بعد حمداللّٰه الذی شرف‌الانسان .

انجام : الخباز البلدی له فی المرقص .

دری شجر للطیرفیه تشاجر

کان صنوف النورفیه جواهر

کان القماری والبلابل‌حولنا

قیان و اوراق الغصون شعائر

۱۳ـ شعرهای سرخوش هروی (۱٤۸ ـ ۱۵۰) ولغزی از خود نویسندهٔ‌نسخه بنثر (۱۵۱) و کنیه های جانوران وجزآنها (۱۵۲) وشعرهایی بعربی (۱۵۳).

۲۶۳۴-۱

نسخ محمد حسین‌بن علاءالدین درزی مازندرانی‌که همهٔ شماره‌ها بخط او است و نام او در دنبال اثناعشریهٔ صوم برده شده است ، تاریخ نوشتن او دردنبال اثناعشریهٔ صلوة ۱۱۰۵ است،رضاعیه را او در ۱۷ ذی‌قعده ۱۱۰۵ نوشته است ، در ص۱۳ شعریست بفارسی دربارهٔ رافضی و جزآن ، درص ۲۵۱ جدول قاریان است بارمر ۰ مقدمهٔ جرری دراین نسخه باشرح لغوی است میان‌سطور و برابراست با ص۶۰۳ تا س۱۳ ص۶۰۵ وس۸ ص۶۰۸تاص۶۱۱ مجموعةالمتون و ازمیانه افتاده (ص۲۵۸ و۲۵۹) ودر پایان دوبیت چاپی را ندارد ، در۳۶۶ دودائره است درتجوید واحوال قمر بشنگرف ومشکی ، در ۳۶۷ جدول نجومی‌است، طریقهٔ ختم شرف‌الدین علی شولستانی در ۱۳۰ ـ ۱۳۲ دیده میشود، دربرگهای میان شماره‌ها وهامش آنها پراکنده‌ها است از حبروشعر ، مصطفی‌بن آخوند ملا سلیمان تفلیسی نسخه را داشته بود.

۱۴س۸×۱۵ ـ ۱۳۴گ۱۳ ۱۸، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج ترباکی.

[illegible]

۱ـ حرز النجاة فی نظم الواجبات از حسن‌بن سلیمان سلیمی تونی (۲ـ۹) در اصول دین و پاکی و نماز تا حج . سرایندهٔ این منظومه شیعی امامی است.

آغاز: بسمله . وبه نستعین چنین گوید ... الحسن‌بن سلیمان التونی المشتهر بالسلیمی ... که چون جمعی از دوستان ... از فقیر التماس نمودند که شرایط واجبات نماز و باقی عبارات را در سلك نظم منتظم سازد . . . نامش حرز النجاة فی نظم الواجبات ...

تبارك خالق بیچون تعالی ربنا الاعلی

حکیم و عالم و عادل قدیم‌وفرد بی‌همتا

سخن‌ازواجبات آمدبنام حق ادا کردم

که نام ذات پاك‌اواست‌مقصودهمه‌اشیا

انجام :

بدین شادیم و شاد چون سلیمی

بفقر عافیت کرده قناعت

۲ـ الذبیحیة (۱۲) از شیخ بهایی .

۳ـ الخوف والرجاء (۱۴ ـ ۷۰) از حسن‌بن عبدالرزاق لاهیجی (مجلس‌۳:۴۷)

در پنج فصل :

۱ـ توحید .

۲ـ عدل .

۳ـ نبوت .

۴ـ امامت در سه مقصد .

۵ـ معاد در چهار مطلب .

دردیباچه نامی برساله داده نشده‌است . در نسخهٔ ما حواشی‌است بر ان‌با‌نشانهٔ «م ح م» از نویسندهٔ نسخه و بی نشان .

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعدبدانکه اصول دین یعنی چیزهایی که‌بنای‌دین مبین بر آنها است ... و این مجموع را ... رقم قلم‌شکسته بستهٔ کمترین . . . حسن‌بن عبدالرزاق بموافقت براهین عقلی ودلایل نقلی و اخبار اهل بیت اخیار . . . در پنج فصل مرقوم ... گرداند .

انجام : و اندوه ندارند اللهم اجعلنا من افضل اهل جنتك و فضلك . . . و

الحمدلله رب العالمین (تم الکتاب الخوف والرجا).

٤ـ تحفهٔ شاهی (۷۲ـ۱۰۶) از عماد الدین علی شریف قاری استرابادی بنام ابوالمظفر شاه تهماسب بن حیدر حسینی بهادرخان در یك مقدمه و دوازده باب و خاتمه (دیباچه).

آغاز: بسمله.

ای کنه تو بر تر از شناسایی ما

وصف تو برون ز حد گویایی ما

... حمدی که قاریان و ان من شیء الا یسبح بحمده بجهر و اخفا در حالت شدت و رخا و بتلاوت آن تفاخر و استعلا نمایند.

انجام: وقران ایشان را لعنت کند.

٥ـ مختصر در معرفت تقویم (۱۰٦ ـ ۱۱۵) از عبدالقادر رویانی (حقوق ٦۱).

آغاز: بسمله. الحمدلله العلی و الولی .. اما بعد این مختصری است در معرفت تقویم ... مشتمل بر مقدمه و دو باب و خاتمه .. که بنده ... عبدالقادر رویانی ... در قلم آورده.

انجام: بهیچ کاری نشاید والله اعلم بالصواب.

٦ـ اصول دین (۱۳۵ ـ ۱٤٥) از محمد مؤمن بن عبدالغفور در پنج فصل

آغاز: بسمله. الحمدلله و الصلوة علی محمد و آله اما بعد پس چنین گوید محمد بن عبدالغفور الملقب بمؤمن ... که بدانکه اصول دین که بر هر مکلفی واجب است دانستن آن ... پنج است ومجموع مسائل این پنج اصل چهل مسأله است ومجموع این مسائل در پنج فصل شمرده میشود

فصل اول در توحید ومسائل آن هفت است ..

فصل دوم در عدل ومسائل آن چهار است ...

فصل سیم در نبوت ومسایل آن ده است ...

فصل چهارم درامامت ومسایل آن پنج است .

فصل پنجم و مسایل آن چهارده است .

انجام : و تفصیل این مسائل و دلایل آن در رسالهٔ دیگر نوشته خواهد شد ان شاء الله تعالی و الحمدلله اولا وآخرا وظاهرا و باطنا .

۷ـ الاثنا عشرية (۱۴۶ ـ ۱۷۲) در صوم است از شیخ بهایی.

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی جعل الصوم جنة من النار ... اما بعد فیقول . . . محمد المشتهر ببهاءالدین العاملی لمافرغت من تالیف المقالة الاثنی‌عشریةفی‌الصلوة الیومیه و اختها الاثنا عشریه الحجیة التمس منی بعض الاخلاء . . تالیف اثنا عشریه صومیة .

انجام : کثواب ختم القران فی غیره و الحمدلله رب‌العالمین

۸ـ الاثنا عشرية (۱۷۶ ـ ۲۲۱) از شیخ بهایی (ف۱۰۳۰) این نسخه در پایان تاریخ ندارد

۹ـ سر گذشت امامان (۲۲۲ ـ ۲۲۷ بخط نستعلیق) گویا پاره‌ایست‌از کتابی.

آغاز: لمعه دوم در احوال حضرات ائمهٔ معصومین . . ذکر امامت علی بن ابی طالب .

انجام . [illegible]

[illegible] (۱۹۰۰ [illegible])

۱۱ـ [illegible] (۲۶۲ [illegible]) [illegible] ۱۰۰۰ [illegible] درمجموعة [illegible] چاپ [illegible] است

۲۶۲۷

نسخ و نستعلیق و شکسته گویا از خود گرد آورندهٔ جنگ ، جدول زر و مشکی و لاجورد و شنگرف ، عنوان لاجورد ، برخی جاها چلیپا نوشته شده ، فهرست نام شاعران در آغاز هست ، در پایان مهر «درویش محمد ۱۲۹۳» دیده میشود.

۱۴س،۵/۶ر،۵/۱۴ ، ۱۱۳ گ،۵/۱۱ ، ۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد نیم تیماج عنابی.

تذکرهٔ مدایح معتمدیه

گویا گرداوری شمس المعالی اسحق بن احمد نیریزی که آنچه خود او و دیگران در ستایش شاهزاده مؤیدالدوله ابوالمظفر تهماسب میرزا فرمانفرمای شیراز سروده‌اند در آن آورده و سر گذشت و روش اورا آشکار بداشت (ص۱ـ۳۸) بخشی ازین شیرازیه نام دارد (ص ۳۹ـ۱۸۹) و پس از آن باز شعرهایی است در ستایش از مؤید(۱۹۳ـ۲۲۷) در خود جنگ نامی بدان داده نشده بلکه در نسخه چنین نامیده شده است .

فهرست عبارات منثور این جنگ

۱ـ عریضة الی الملك الهمام به نثر عربی ۲۸

۲ـ از محمد بن آدم به شاهزاده به نثر عربی ۳۰

۳ـ از میرزا اسحق شمس المعالی بشاهزاده به نثر عربی ۳۳

٤ـ دفتر یکم شیرازیه به نثر فارسی ۳۹

٥ـ رسالهٔ دوم در ستایش او بکنایه به نظم فارسی ٤۲

٦ـ دفتر سوم به نظم و نثر فارسی واشاره به حسام السلطنه ٥۹

فهرست شاعرانی که ستایش کرده‌اند

۱ـ میرزا اسحق شمس المعالی نیریزی بشعر عربی ۱

۲ـ ابوالقاسم مدرس سپاهانی بشعر عربی ٦

۳ـ مولوی شیرازی بشعر عربی ۹

٤ـ میرزا جعفر نجفی موسوی بشعر عربی ۱۹

٥ـ وقار شیرازی بشعر فارسی ۷۰ـ۷٦ـ۱۰٦ـ۱۰۸ـ۱۱۳ـ۱۳۱ـ۱۸۱

٦ـ میرزا فرج الله طرفه منشی ضیاء الملك ۸۰ـ۱٦۷

۲۹ـ میرزا محمود کاشی صدرالشعرا ۲۰۷ـ۲۲۱

۳۰ـ میرزا ابراهیم ادیب ۲۱۲

۳۱ـ سروش شمس‌الشعرا ۲۱۸

۳۲ـ میرزا حسن قادربروجردی ۲۲۴

همهٔ این شماره ها از ۵ تا ۳۲ بجزشمارهٔ ۲۸ به نظم فارسی است.

۲۶۲۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳گویا نوشتهٔ یکی ازشاگردان شیروانی ، نشان‌شنگرف.
۱۷س۷×۱۳ ـ ۵۵گ ۱۴×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

حاشیهٔ شرح حکمة العین

حاشیه ایست برشرح بخاری بـر حـکمة العین کاتبـی . در هامش نسخهٔ ما حاشیه ها ایست براین حاشیه دربیشترصفحات با نشانهٔ « ملااسماعیل سلمه‌الله‌تعالی، ملا اسماعیل اصفهانی دام فیضه ، للاستاد اسماعیل سلمه‌الله ، عن‌الاستاد ملا اسماعیل، محمد حسینی ، م ن م ن ، منه‌فخرالدین ، محمدبن شروین ، زین ، منه رحمه الله ، محیی‌الدین رحمه الله ، عبدالرحمن » و بیشتر اینها از ملا محمد اسماعیل سپاهانی است.

این حاشیه در فهرست طوس (۸۳:٤) ازملامیرزا جان باغنوی دانسته شده ودر نسخهٔ ما ازشیروانی (نیزسپه دیده شود)

آغاز: قوله الحکمة استکمال النفس الانسانیة اه الاستکمال مصدر والمصادر قدیطلق ویراد بها معانیهاالنسبیة الحدیثة وقدیطلق ویراد بهاالحاصل‌بالمصدر.

انجام : کونه معدوما مطلقافیصیرخلاصه .

٢٦٣٩

نسخ سدهٔ ۱۳، اصل نسخهٔ مؤلف ، عنوان و نشان شنگرف ، خط ومهر او در ص۳۵۲و۵۶۱ هست.
۲۱س ۱۲×۲۱ ـ ۵۶۰گ ۱۸/۵×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی درون آبی

تحفة الأولياء

ترجمه و شرحی است بر اصول کافی کلینی از محمدعلی بن محمدحسن اردکانی که درروز آدینه ۱۲ رجب ۱۲۳۷ بانجام رسانده است چنانکه در این نسخهٔ ما دیده میشود (ف۱۱۹۷) .

٢٦٤٠

نسخ معرب سدهٔ نهم ، عنوان درشت تر ، از پایان افتاده ومیرسد تا بسرگذشت زینب بنت علی ، یادداشت عبدالفاضل میرزا مورخ ۱۲۸۰ درصفحهٔ عنوان هست.
۲۱س ۱۷×۱۹۴،۲۵ گ ۲۱/۵× ۳۰ ،کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

كشف الغمة في معرفة الأئمة

از ابن الفخر بهاء الدین ابو الحسن علی بن ابی الفتح فخر الدین عیسی اربلی (٦٢٥ ـ ٦٩٢) است (طوس ٥: ١٥٦ و ٣٠٦) .

٢٦٤١

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، نشان و آیات شنگرف ، صفحهٔ نخستین آراسته ، جدول زر و لاجورد، نسخه کامل است .
۲۱ س ۱۱×۱۷،۲۶۱گ ۱۹×۲۶ ،کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه ای ضربی مقوایی .

مواهب عليه

از مولی کمال الدین حسین کاشفی بیهقی است (حقوق۲۱۱) .

۲۶۴۲

نستعلیق روز شنبه ۲۱ج۱۳۱۱/۲(۱۸ کانون یکم ۱۳۰۹ رومی) ازخودمؤلف ، عنوان‌شنگرف،سواد دستخط ناصرالدین شاه درستایش این کتاب درپایان‌هست .
۱۲س۱۳/۵×۱۹ ، ۲۰۶گ۱۲/۵×۲۲، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

زبدة‌الوقایع

از میرزا موسی خان طباطبایی انصاری منشی اول وزارت امور خارجه است در تاریخ و جغرافیای شهروان در ۵۱ فصل و فهرست درآغاز هست . او این کتاب‌رازمانی که در وان وحکاری و تبلیس کارپرداز ایران بوده است نوشته و در ۱۳۰۹ آن را پرداخته است کتاب در دیباچه چنین نامیده شده است .

آغاز: بسمله عموم خانزادان دولت و پروردگان خوان احسان نعمت را لازم وواجب است .

انجام : بتاریخ امروز که‌یوم‌شنبه‌بیست‌ویکم شهرجمادی‌الثانیه ۱۳۱۱مطابق ۱۸ کانون اول ۱۳۰۹ رومی است باتمام رساند والسلام .

۲۶۴۳

نسخ و نستعلیق خوش سدهٔ ۱۲؟ ، جدول شنگرف ولاجورد ، عنوان وعربیها شنگرف ونسخ، ۱۷ برگ آغار وصالی و اندکی ازعبارات رفته است.
۱۹س۱۲×۲۱/۵ ـ ۳۵۵گ ۱۹×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبز

ماتمکده

از محمد تقی‌بن علی محمد نوری مازندرانی متخلص بوحید در ده انجمن در سوگواری حسین (ع) و روضه به نثر ونظم وجزماتمکده‌هاایست که در فهرست‌مشار

(ص١٣٥٤) و طوس (٥:٣١١) از آنها یادشده است . بسیارشیوا وشایسته برای چاپ است
نام مؤلف و کتاب در دیباچه هست .

آغاز: بسمله . وبه نستعین ستایش سزای گیهان خداایست که هرذره بر کمال
صنعش خورشیدیست.

انجام: باستغفاری گمارند که هذا غایة مامولی و نهایة مسئولی و السلام علی
ثابعی الحق .

٢٦٤٤

نستعلیق محمدحسین بن غلامعلی باجوهر بنفش درشت در١٧ج١٣٤٢/١ .
٢٩س١٣/٥×٢٩ ، ١٠٤گ ٢٢/٥×٣٥/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی

تاریخ جلال الدین خوارزمشاه

اصل از نامق پاشا دانشمند عثمانی در ١٦ فصل ومترجم فارسی آن دانسته نشد کیست.

آغاز: هو الفتاح العلیم . بسمله . وبه نستعین · الحمدلله رب العالمین ... بهتر
آن است قبل از شروع به تحریر کتاب اسامی سلاطین خارزمی را بقارئین محترم
معرفی نموده .

انجام: جان را بجان آفرین تسلیم نمود فسبحان الذی من لایموت.

٢٦٤٥

نستعلیق پسرمؤلف در ج ١٣٢٨/٢ که درارومیه میان ده و دوازده روز نوشته است ، یادداشت
١٣٤٢ و١٣٤٤و١٣٤٥دارد . پسرمؤلف درپایان تاریخ مرگ پدر رامیآورد وشرحی درباره کتاب وتصحیح
واضافهای که مؤلف کرده ودراین نسخه آمده است می نویسد ، در پایان نسخه پاره ایست از سرگذشت
حجاج

٢٣س١٤×٤١/٥ ـ ٢٩٩گ ٢١×٣٢ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

مصائب الابرار و نوائب الاخيار

از الله قلی بن شاه میرزای محزون سلماسی در گذشتهٔ روز آدینه ۲ع۱/۱۲۳۱ در یك مقدمه و چهارده مجلس و یك خاتمه در سوگواری و روضه خوانی است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی نور صدورنا بنورالمعرفة و الایقان ... و بعدچنین گوید .. ابن شاه میرزا الله قلی المحزون السلماسی .

انجام: برای اهل نظر کافی است والله الموفق .

٢٦٤٦

نسخ محمدطاهر بن علی‌اکبر تبریزی درشنبه ۲۱ج۱۱۰۴/۲، عنوان و نشان شنگرف ، یادداشت ابوالحسن بن شاه کوثر در ۱۲۱۴ در صفحهٔ عنوان هست ، ابراهیم‌بن شیخ حسین بلاغی در سپاهان در ۱۳۰۴ وعبدالله‌بن محمد رضای شبروجمال‌الدین‌بن عیسی‌در۱۲۹۹ نسخه راداشته‌اند.

۲۶س۱۲×۲۴ - ۲۸۰ گ ۲۱×۳۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد روغنی باگل و بوته درون روغنی گلدار .

الاثنی عشریة فی المواعظ العددیة

از ابن ام قاسم محمدبن محمدبن محمد بن حسن حسینی عاملی عینانی‌جزینی است و دوبار بچاپ رسیده است (طوس ۳:۵) .

٢٦٤٧

نسخ جعفر بن میرزا بیك‌مشهدی‌در۱۲محرم ۱۰۷۶،جدول زرولاجورد،سرلوح‌زرآراسته ، حواشی دارد بانشانهٔ «محمدتقی حسینی ، حسن‌علی ، م د سلمه‌الله» بنسخ و نستعلیق.

۲۷س۱۴×۲۶ ، ۲۹۴گ ۲۵×۳۸ کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌مشکی‌ضربی درون عنابی

الاستبصار فی ما اختلف من الاخبار

ازشیخ‌طوسی‌است.

٢٦٤٨

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، دربرخی جاها درهامش هم نوشته شده‌است.
۲۹س۱۲×۱۹ ، ۶۱گ۱۹/۵×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزضربی درون عنابی.

دیوان

از سلطان محمد سیف‌الدوله قاجار متخلص بسلطان پسر فتحعلیشاه و در آن غزل است بترتیب تهجی (۱ـ۴۸) وترجیع بند وترکیب بند وقطعه (۴۸ـ۶۸)ورباعی (۶۸ـ۸۸) ومثنوی‌بنام سیف‌الرسائل درسرگذشت خود او ودشمنی حاج‌میرزاآقاسی بااورفتن او بعراق عرب (۸۸ـ۱۱۴) و مراثی (۱۱۴ـ۱۲۱) . او در ۱۲۸۴ ازمشهد برگشته بود (مجمع‌الفصحاء ۱:۳۱ـ ذریعه ۹:۴۵۹ـ سپه ۲:۴۷۷ ـ مجلس ۳ : ۱۴۷) نسخه‌ای ازدیوان اوبنوشتهٔ ذریعه درآستان قدس هست .

آغاز: غزلیات بسمله .

خواند کجا بچهر وخطت مشك وماه را

چشمی که فرق کرده سفید و سیاه را

دل ملك خط بفر رخ آمد که پیر ده

حرمت نهـد بحشمت سلطـان سپاه را

انجام :

چون دامن‌دولت ازدست بشد سلطان‌را

خوش زمزمهٔ سوکش بسرای بدیوانها

٢٦٤٩

نستعلیق روز یکشنبه ۱۸ شعبان ۱۰۸۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخه از تفسیر سورهٔ کهف تاپایان قرآن.

۲۶س۱۲×۲۱ـ ۳۴۵گ۱۸/۵×۳۰، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی‌درون‌زرد

ترجمة الخواص

از ابی الحسن علی‌بن حسن زواری است که در ۹۴۷ (فضل الله) ساخته است (حقوق ۵۲) .

۲۱۵۰

نستعلیق ۱۱۲۰ ، عنوان شنگرف ، نسخه کامل است.

۱۷س‌۵،۱۰×۲۲ - ۳۲۲گ ۱۸×۳۰ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای گردمشکی مقوایی درون نخودی .

زبدة التصانیف

از مولی حیدربن محمد خوانساری که در ۱۰۳۸ ساخته است (ف۲۲۶۷_مشار ص۸۷۶ ـ ذریعه ۱۲ : ۲۲) .

۲۱۵۱

نسخ سیدعلی‌اکبر بن سیدعبدالحسین بن محمدصادق حسینی طباطبایی درروز پنجشنبه۳۰ج۱۳۱۴/۱ درش۱ ودرشب چهارشنبه ۱۱ج۱۳۱۵/۲ در ش۲ .

۱۷س‌۱۰×۱۷ ، ۱۳۴گ ۱۸×۲۲.۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی.

دیباچه دارد

۱ـ تحفهٔ حاتمیه یا هفتادباب (۱ ـ ۵۰) ازشیخ بهایی (ادبیات ۸٤) .

۲ـ شرح بیست باب اسطرلاب طوسی (۵۲ ـ ۲٦۸) از عبدالعلی بیرجندی (مدرس ۲۳۹) .

۲۶۵۲

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ولاجورد وزرین ومشکی ، جدول زرولاجورد،یادداشت احمد عمری دارندهٔ نسخه مورخ ۱۱۷۵ بامهراو درصفحهٔ عنوان هست ، درنسخه از دیباچه از فهرست آخر باب ۲۷۳ هست تاباب ۴۳۷ سپس افتاده ومسائلی پس‌ازآن میاید و میرسد بباب ۱ تا پایان سفر ٦ اصل کتاب .

۳۵س۱۰×۲۰/۵ ، ۳۲٦۰گ ۱۷×۲۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی

الفتوحات المكية

از ابن عربی است .

۲۶۵۳

نستعلیق ۲۹ رمضان ۱۲٦۴گویا ازخودمؤلف ، نشان شنگرف ، جدول زرومشکی ولاجورد.

۱۴س۹/۵×۱۷ ، ۳۴۷گ ۱۵×۲۳، کاغذ فرنگی ـ جلدپارچه‌ای درون‌مشکی.

التحفة الناصرية في المعرفة الالهية

از نصرالله‌بن حاج محمد حسین دماوندی که در سیاست مدنی وبنام‌ناصرالدین میرزای قاجار ساخته ودر دیباچهٔ آن از بدایةالمعرفةخود که دریك مقدمه وسه فصل و یك خاتمه است و در زمان خاقان خلدآشیان ساخته است و از تحفهٔ محمدیه‌خودیاد کرده است . او این کتاب را در پیچی ئیل ۱۲٦۴ هنگامی که از تهران بآذربایجان نزد این شاهزاده رفته بود نگاشته است . در آن نخست بحثی فلسفی‌آمده و سپس از پادشاهی و عدالت و صفات پادشاه یاد شده است .

آغاز: و ماالنصر الا من عندالله العزیزالحکیم والله یؤید بنصره من‌یشاء و هو العزیزالرحیم . بسمله . احمدك یا من بك استعین . . . امابعد بندهٔ درگاه خداوندی

ابن مرحوم الحاج محمد حسین نصرالله دماوندی بعرض اخلاء روحانی واجلاء ذوقانی میرساند .

انجام : ومسند نشین باستحقاق گرداناد . تمت الکتاب... فی بیست ونهم شهر رمضان المبارك بعد الف ومأتین و اربعة [و] ستین ١٢٦٤ـ شکر که این نامه بعنوان رسید ـ پیشتر ازعمر بپایان رسید

٢٦٥٤

نستعلیق سدهٔ ١٠ ، عنوان شنگرف ، جدول لاجورد ، درمتن وهامش نوشته‌شده . آغازوانجام افتاده . این نسخه بدست یکتن سنی‌خشکی افتاده وورص۴ عبارتی راتراشیده و نام «چاربار ابوبکر و عمروعثمان وعلی» بجای آن‌گذاشته است.

١٩ص٦. ١٤ ، ٢٨٧گ ١٢×٢٢/٥ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌متوایی

کلیات

از ابن همام شیرازی شیعی زنده در ٩٠٤ (ص٤و١٦١ و٢١٨) وآشنای بعرفان و کلام وفقه و ادب است در ١٦٠٠٠ بیت است و چنین است فهرست آن که آقای باستانی‌راد نوشته‌است :

١ـ دیباچه ومقدمه — ص١ تاص١٠

٢ـ شرح حدیث کمیل : « ما الحقیقه . » — ١٠تا٢٢

٣ـ حکایت آل عبا ، حکایت حضرت حسین (ع) وشرح حال حضرت صادق و مطالب عرفانی وشرح کلمات حضرت علی‌بن ابیطالب و حکایاتی از عرفا و مشایخ از ابراهیم ادهم وشیخ‌ذوالنون مصری وشبلی وابومحمد وبوسعید میهنه‌ای ومالك دینار وعبدالله مبارك وشیخ نظامی ویحیی‌بن معاذ و رابعه عدویه وشرح قسمتی ازنهج‌البلاغه وحکایت‌شیخ‌نصیری وحکایت‌ملکشاه وابوالمعالی‌جوینی‌وحکایت‌سلطان‌حسن‌وقاضی حسن که درعهدمؤلف‌بود (ص٢٤٢) وواقعهٔ جنگ احمدبیگ بارستم‌بیگ‌پسرعم‌خود وسپردن فارس بقاسم بیگ پرناك و آزرده شدن ابراهیم سلطان و غلبه رستم‌بیگ که

اینوقایع درزمان ابن همام در تبریز اتفاق افتاده (ص ۳۱۰ تا ص ۳۱۷) ووصایای ارسطاطالیس و آداب اجتماع وترتیب فرزند وسلوك بامردم و آداب غذاخوردن و نشست وبرخاست (ازص ۲۲ تاص ۳۵۸) .

٤ـ تفسیر منظوم سورهٔ یاسین مسمی بنام روضة القلوب که درتاریخ ۹۰٤ تألیف کرده و ۲۰٦ بیت میباشد از ص ۳۵۹ تاص ٤۷۱ .

۵ـ کتاب هدایة العارفین که چهار اربعین میباشد درشرح احادیث حضرت رسالت مشتمل بر ده باب که بطرز بدیع و نادریست که هرباب بترتیب عدد شامل حدیثی است مطابق با آن عدد مثلا حدیث پنجم درامر به پنج چیز یا ترك پنج چیز میباشد که احادیث متعددی دربن باب نقل نموده وقس علیهذا که دراینکار ابتکاری خرج داده ورنجی برده (ازص ٤۷۲ تا ص ۵۷٤ متن) .

٦ـ منظومه و مثنوی اسرار دل در معارف و تصوف و عرفان مشتمل برمقالات ومقامات العارفین (از حاشیه ص ۱ تاص ۹۳)

۷ـ مثنوی شهادتنامه در کیفیت واقعهٔ کربلا که بتاریخ پنجم ربیع سنه ۹۰۲ انجام یافته و ۱۲۰۰ بیت (ازص ۹۳ تا ص ۱٦۱ درحاشیه)

۸ـ نسخه نفیس تحفة الملوك فی بیان طریق السلوك درمواعظ ونصایح تاریخ اتمام نسخه بیست وهفتم محرم سنهٔ نهصدوسه وشمارهٔ ابیات آن دوهزار بیت است که در ص ۲۷۹ اشاره بتاریخ ودیگر مطالب دارد (حاشیه ص ۱٦۳ تاص ۲۸۵) .

۹ـ کتاب مصابیح الهدی درتفسیر وترجمهٔ احادیث نبوی مشتمل برچهار اربعین وابیات آن هفتصد بیت است (حاشیه ۲۸٦ تا ۳۳٦) .

۱۰ـ کتاب فتح نامه درتفسیر سورهٔ فتح درجمادی الثانیه ۹۰۳ وشمارهٔ ابیات یکهزاروسیصدوپنجاه (ازص ٤۷۲ تا ۵٦۷ حاشیه) .

۱۱ـ ترجمهٔ اربعین سید علی که بخواهش یکی از فقرا و دراویش بنام

شیخ شمس‌الدین محمد (ص ۵۷۱) نظم کرده است (از ص ۵۶۸ تا ۵۷۴ حاشیه).
ابن‌همام در لاهیجان بسال ۹۲۹ نوربخش را دیده است (ص ۸۹).

۲-۱۵۵

ستعلیق سدهٔ ۱۳، عنوان شنگرف، فهرست در آغاز هست، در ۱۳۰۳ از آن کریم بن بهاءالملک بوده است، در آن آمده که در روز پنجشنبه نوروز و ۲۶ ح ۱۲۴۷/۱ در سپاهان داخل کتابخانه دارایی شده است، نسخه را در ۱۳۵۹ آقای باستانی داشته است.
۲۱س ۱۴/۵×۲۱ – ۳۲۴گ ۲۰×۳۰، کاغذ فرنگی – جلد تیماج تریاکی مقوایی.

سفینهٔ خوشگو

از بیندرا بن داس Bindrâban Dâs خوشگو از دودمان Bais (گویا وابشیا) در گذشتهٔ میان ۱۱۶۱ و ۱۱۷۰ وشاگرد میرزا محمد افضل سرخوش (۱۰۵۰–۱۱۲۶) که در ۱۱۴۷ (=سفینهٔ خوشگوی) در چهار دفتر بنوشتهٔ دری وسه دفتر بنوشتهٔ استوری ساخته است. دری شوشتری مؤلف چمن سرور (ص ۲:۸۳) نسخه‌ای از این کتاب را که پاره‌ای از جلد دوم پنداشته است دار سپاهان در ۱۲۲۸ شوشتر بدست آمده بود یافته و نزد سید محمد بن سید عبدالکریم برده و مرتب ساخته و در ۱۲۴۰ دیباچه‌ای با فهرست بنام شاهزاده حشمة‌الدوله محمد حسین میرزای قاجار و میرزا اسمعیل خان و میرزا احمد خان در آغاز آن گذارده است در دیباچه از ذی‌حجه ۱۲۳۶ و محمد علی میرزای دولتشاه و محمد صالح خان مکری بیگلربیگی خوزستان و عربستان و علی‌قلی خان گروسی که دستور دیباچه و فهرست نوشتن برای آن داده بود یاد شده است. دفتر نخستین این کتاب از رودکی تا کافی و درباره ۳۶۲ شاعر و دومی از جامی تا شکوهی و دربارهٔ ۸۱۱ شاعر یا تا میرزا احمد بیك و دربارهٔ ۵:۵ شاعر و سومی دربارهٔ شعرای جدید ومعاصر است. نسخهٔ ما مانند نسخهٔ مجلس است و بنوشتهٔ دری جلد دوم است و سرگذشت ۷۷۰ شاعر دارد.

(مجلس ۲۳۵:۲ – سپه ۴۷۳:۲ – ذریعه ۴۲:۲ – استوری ۸۲۶:۱).

آغاز:

دربن زمانه رفیقی که خالی ازخلل است

صراحی می ناب و سفینهٔ غزل است

کشتی حیات را ناخدا حمد خداایست که بنی نوع انسان را ازبحرعدم بکنارهٔ وجود کشانیده .

انجام : یاری شیرازی از ولایت شیراز بود در زمان سلطان حسین میرزای بایقرا ظهوریافته ازوست .

گفتم درآنکوش مرا تشنه جگر کرد

بشنید ازین لوش واران گوش بدر کرد

چنین است فهرست شاعران درنسخهٔ ما که آقای باستانی راد بهترتیب تهجی نوشته وآن را « تذکرهٔ آب آورد » خوانده‌است

حرف الف

حرف با

حرف تا

حرف ثا

حرف جیم

حرف خا

حرف دال

حرف ذال

حرف را

حرف زاء

حرف سین

حرف شین

حرف صاد

حرف ضاد

حرف طا

حرف ظا

حرف عین

حرف غین

حرف فا

حرف قاف

حرف کاف

حرف لام

حرف میم

حرف نون

حرف واو

حرف ها

حرف یا

٢٦٥٠٦

نستعلیق ذی‌حجة ١٣١٥ ، عنوان و نشان‌شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد.
١٩س ١۴×٢٧ - ٣۴٧گ ٢٢×٣٥/٥ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج عنابی‌ضربی

ریاض السیاحة

از مست علی شاه حاج زین‌العابدین بن اسکندر تمکین شیروانی (۱۱۹٤ ـ ۱۲۵۳) که بنام شاهزاده محمد رضا میرزا پسر فتحعلیشاه فرمانفرمای گیلان در ۱۲۱۷ ـ ۱۲٤۲ در دو جلد ساخته است.

(مشار ۸٦۷ ـ استوری ۱:۱۱۵۰ ـ ذریعه ۱۱:۳۲۷)

۲٦۵۷

نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان و نشان شنگرف، از آغاز و انجام افتاده و از فهرست هم بابهای ۲۹ تا ۴۰ مانده است.

۱٦ س ۱۰/۵×۱۹ ـ ۳٦۵ گ ۱۷/۵×۲٦، کاغذ سپاهانی ـ جلد مقوا

اخلاق جرجانی

از فضایل مآبی ضیاءالدین گرگانی (ص ۷) که بنام شاه تهماسب (ص ۲۳) در ۹۳۰ (صفحهٔ عنوان) در ٤۱ باب ساخته است. درفصل ۱ باب ۱ «رسالهٔ مختصر خوددربیان واجبات عقلیه» را که بروش پرسش وپاسخ است گنجاند. میدانیم که ضیاءالدین علی بن سدیدالدین داود گرگانی مختصری درواجبات عقلیه دارد (ف ۵۳٦ ش ۳ وش ۱/۳۱۹۰ و ۷/۳۳۸۲ ـ طوس ۵:۲۰٦).

این را هم میدانیم که شیخ علی بن داود خادم استرابادی انساب النواصب نوشته است در ۵۱ باب در ۱۰۷٦ (ذریعه ۲:۳۸۸ ـ طوس ۵: ۲۹) ولی دانسته نیست که او همانکس باشد. چنین است فهرست بابها:

باب اول دربیان اصول دین درپنج: فصل توحید وعدل ونبوت وامامت معاد، ذکر پادشاه عالی جاه طهماسب.

باب دوم در فضل علم وعالم ومتعلم یك فصل آنهم درسه فصل.

باب سیم در فضیلت نماز که هفت فصل دارد .

باب چهارم در فضیلت ثواب روزه دریك باب وچهارفصل .

باب پنجم دربیان فضیلت زکوة درسه فصل .

باب ششم دربیان صفت دوزخ درسه فصل .

باب هفتم دربیان خمرخوارگان وقماروغیره درچهارفصل .

باب هشتم دربیان زنا کنندگان یك باب وسه فصل .

باب نهم دربیان عذاب رباخوارگان و انبارداران درسه‌فصل .

باب دهم دربیان غیبت وبهتان دریك باب و یك فصل .

باب یازدهم دربیان سخاوت وبخل در دوفصل .

باب دوازدهم - در بیان شکرباری تعالی که آنهم یك باب دارد مشتمل بردوفصل .

باب سیزدهم دربیان صبروشکیبائی دردوفصل .

باب چهاردهم درتوکل برخدای دردوفصل .

باب پانزدهم دربیان خیرات .

باب شانزدهم دربیان توبه واستغفار دریك باب ودوفصل

باب هفدهم دراکرام ضیف ومهمان درسه فصل .

باب هفدهم دربیان حقوق والدین وزوج وزوجه وعبدواقارب درشش قسم .

باب نوزدهم دربیان امانت ودیانت دردوفصل .

باب بیستم در بیان صلوات که مشتمل است برباببی دربیان صلوات و موعظه ودوفصل .

باب بیست و یکم (درمتن : دوازدهم) در بیان موت و وفات و باب دیگری دربیان سیرت و موعظه‌درچهارفصل گویا این یکی بیست و یکم باشد

باب بیست ودوم دربیان خوف وترس الهی .

در بیشتر بابها عنوانهای خطبه و تمجید ومناجات ونعت نبی وسیدالمرسلین و

ومنقبت امیر المؤمنین و با بها و فصلها و در پایان موعظه آمده و مطالب از روی اخبار و حکایات ثابت میشود. کتابی است که برای تبلیغ مذهب و دعوت باخلاق نیکو ساخته شده است.

۲۶۵۸

نستعلیق سدهٔ ۱۲ .

۲۱س ۸×۱۵ ـ ۱۰۹گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی درون آبی .

مقالات

از شمس تبریزی است

آغاز برابر با آغاز نسخهٔ شمارهٔ ۲۱۵۵ قونیه (فیلم شماره ۴۹ دانشگاه ـ زندگانی مولوی چاپ دوم ص ۸۹ـ۲۰۸) .

انجام : شفاعت کردندی قبول کردمی دیگری را باخود .

۲۶۵۹

نسخ شنبه ۲۹ رمضان ۱۰۲۹، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زنگار و زر و مشکی و شنگرف و لاجورد، در ۴۴۶ ص.

۲۵س ۱۱×۲۱/۵ ـ ۲۲۳گ ۱۹×۳۰، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی

تفسیر سورهٔ یوسف

ازمولانا معین‌الدین مسکین فراهی هروی در گذشتهٔ ۹۰۷ (ـ طوس ۱:ش ۶۲ تفسیر و ٤۳۸:٤ و ٤۸۱ ـ مجلس ۲:۳ ـ استوری ۱ : ۱۱ و ۱۱۹٤ ـ روضة الصفا در سر گذشت سلطانحسین میرزا بایقرا ـ ذریعه ۳۷:۳ و ۳٤٥:٤ و ٦:۲۸٥).

٢٦٦٠

نستعلیق سدة ١٣ ، عنوان ولشان شنگرف .

١٥س١٢×٢٠/٥ ، ١٦٩گ ١٨/٥×٣٢ ،کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی

زينة المدايح

از محمد صادق‌همای‌مروزی است وبنام شهریار فتحعلیشاه قاجار که‌در١٢٢٣ گردآورده و سرایندگان ستایشهائی که از این شاه شده است هم درآن‌نام برده‌شده است ومانند مدایح معتمدیه تذکره‌ای میباشد از ستایشگران آن شاه (ذریعه١٢: ٩٥ ادبیات ٣٠٨ ـ مجلس ٢: ٢٣٢ ـ استوری ١: ٨٨٤).

٢٦٦١

نسخ سدة ٨ ، عنوان شنگرف ، شرح ریز در میان سطرها وهامش ، محمدتامی در بامداد روز پنجشنبه ٩ رمضان ٧٦٤ نسخه را داشته است (صفحة عنوان) ، مهر کمال‌الدین‌محمدبن حسین‌درآغاز‌نسخه هست ، نسخه وقف شده باتولیت ملاشمیع وآقامحمدزمان ، ازمقامة ٣٦افتاده.

١٥س١١/٥×١٨ ، ٦٦گ ١٦×٢٥ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای درون‌بنفش

المقامات

ازحریری است .

٢٦٦٢

نستعلیق زیبای سدة ١٠ ، عنوان شنگرف ، جدول زر ومشکی ولاجورد ، یادداشت مورخ١٢٥٥ و١٢٥٨و١٢٧٠ دارد ، آغازوانجام افتاده.

٢١س١١/٥×١٨ ، ١٨٦گ١٦×٢٤ ،کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌مشکی

خمسه

از امیرخسرو دهلوی بدینگونه :

۱ـ مطلع الانوار .

۲ـ شیرین و خسرو .

۳ـ مجنون و لیلی .

٤ـ آینهٔ اسکندری .

۵ـ هشت بهشت .

(ادبیات ۲۲۷) .

۲٦٦۳

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، نسخه را محمدحسین بمحمدسعید بخشیده و خط ومهر او مورخ ۱۲۵۱هست .

۱۸س۱۱×۱٦/۵ ، ۱٦۳گ ۲۴×۱۷/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدپارچه‌ای

انساب‌السادات

ازمحمدبن علی‌بن دیباج که‌بدرخواست سید نقیب محمدبن محمدعلوی‌حسینی سپاهانی در سپاهان در۷۱۲ساخته وسر گذشت علی (ع) تا طالب‌بن ابی‌طالب‌ازسادات بنام که برای امامت و پیشوایی برانگیخته و ترشیح شده بودند درآن آورده و در کمتر ازیکهفته آن را ساخته است .

آغاز: بسمله وبه نستعین . الحمدلله الذی انبت حب حب هذا الدین‌فی‌قلوب المؤمنین فنبت و عنه ما نبت ... وبعد فلما اتفق الاجتیاز بمحروسة اصفهان . . اقتضی الاتفاق ... التشرف بجناب السید ... المرتضی‌النقیب ... جمال‌الملة والدین . . محمدبن محمدالعلوی الحسنی الاصفهانی.

انجام : واللّٰه اعلم واحکم ولیکن هذا آخر مایثبت فی هذا المختصر کتبه جامعه محمد بن علی بن علی بن الحسن بن رمضان بن علی بن عبداللّٰه بن حمزة بن المفرج بن موسی یعرف بعمر بن علی بن القاسم بن محمد بن القاسم الرسی بن ابراهیم طباطبا بن اسمعیل الدیباج بن ابراهیم الغمر بن الحسن بن الحسن بن علی بن ابی طالب (ع) فی ایام من ربیع الآخر سنة اثنتی عشرة و سبعمائة حامداً للّٰه تعالی ومصلیا علی نبیه نبی الرحمة محمد وآله رب اختم بالخیر .

۲۶۶۴

نسخ سدهٔ ۱۱ ، جدول شنگرف ولاجورد ، حواشی دارد

۱۹س ۸×۱۶/۵ ، ۴۶۷گ ۱۶×۲۷ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی مقوایی

جنة الامان الواقیة وجنة الایمان الباقیة

از تقی الدین ابراهیم بن علی بن حسن کفعمی که در ۸۹۵ ساخته است (منزوی ۱ ؛ ۹۰) .

۲۶۶۵

نسخ زین العابدین بن شاه نظر طالقانی در ۱۱۱۲ ، جدول مشکی وخاکستری ، در ۷۲۲ص ، نسخه بنوشتهٔ باستانی جلد۴ است . پس از دیباچه و ترجمهٔ دیباچه مؤلف از بند «الدین یعصم» آغاز ومیرسد به بند «السلطان الجائر والعالم الفاجر اشد الناس نکایة»

۱۴س د/۱۱×۲۱ ، ۳۶۱گ ۱۸×۳۰ ، سپاهانی - جلد تیماج عنابی ضربی مقوایی

نظم الغرر و نضد الدرر

شرح و ترجمهٔ فارسی غرر الحکم ودرر الکلم آمدی است از عبدالکریم بن محمد یحیی قزوینی که در شصت سالگی بنام شاه سلطان حسین ساخته است .

(سپه ۲ : ۱۰۵ ـ طوس ۱ : ۱۰۱ اخبار ـ دیباچه محدث بر شرح غررالحکم خوانساری ص لا ـ ما)

آغاز نسخهٔ ما: بسمله . غرردررحمد و ثنایی که چون حلقهٔبند گی‌زینت گوش غیب نیوش مستمعان ملااعلی را شاید . . . شایستهٔ نثار ساحت عـزت حضرت منعمی است .

انجام : زانم نبود شغل بجز گفتاری :

۲٦٦٦

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان وجدول شنگرف ، از پایان افتاده
۲۳س ۱۴×۲۰ ، ۲٦۳گ ۱۷×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

تقویم التواریخ

ترجمه فارسی کتاب حاج خلیفه چلبی است و تاوقایع ۱۰۸۵ راهم دارد .

۲٦٦۷

نستعلیق مورخ شوال ۱۱۴۴ چنانکه در ص۳۵۷دیده میشود ، در۴٦۷س.
۱۹س ۹/۵×۲۱ ، ۳۴۴گ ۱٦×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌عنابی‌مقوایی ضربی

دیوان

ازحسرت مشهدی گویاهمان سیدمحمدخادم مشهدرضا درطوس درسدهٔ۱۱و۱۲ (ذریعه ۹:۲۳۸) دارای ۹۰۰۰ بیت بدینگونه : غزل بترتیب تهجی (۱ـ۱۴۸)،تخمیس اشعار معاصران (۱۵۱ ـ ۱۷۱) ، رباعی (۱۷۱ ـ ۱۷۵) ، مثنوی سراپای معشوق با دیباچه‌ای به نثر (۱۷٦ ـ ۱۸۳) ، ماده تاریخ (۱۸۳ ـ ۱۸۹) ، مرثیه (۱۹۰ ـ ۲۷۳)، قصیده بترتیب تهجی ورباعی درستایش امامان وشاه تهماسب (۲۷۴ـ۳۵۵)، قصیده‌های

شکوی در ستایش شاه تهماسب وشکایت از دشمنان (۳٥٦ ـ ۳۸۲) ، مثنوی در سفر باعتاب قدس (۳۸۳ ـ ٤۰۸) مثنوی درحکایات وداستانها وسفر بهند (٤۰۸ ـ ٤٦۷)

آغاز: بسمله .

زهی از شمع اوصافت فروزان بزم دیوانها

برنگ مردمك روشن زمهرت مهرعنوانها

نظر گـر لمحه‌ای یـابد زعین التفات تو

شود از دیدهٔ آهو بیابان نرگسستانها

انجام :

بچینی از ریـاض زندگانی

گـل مقصود دل تا میتوانی

۲٦٦۸

نسخ روزسه‌شنبه ۹ محرم ۱۱۰۳ ومقابله شده درروز یکشنبه ۹ج۱۱۵۷/۲ ، عنوان‌ونشان‌شنگرف ۲۱س۱۲/۵×۲۱/۵ ـ ۲۴۲ گ ۲۰/۵×۲۹/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عناب‌مقوایی

تسهیل المنافع

فی‌الطب و الحکمة المحتوی علی شفاء الاجسام و کتاب الرحمة .

از ابراهیم بن عبدالرحمن بن علی بن ابی‌بکر ازرق درگذشتهٔ شب دوشنبه ۹شعبان ۸۷۷ (پایان‌نسخهٔ ما) که درروز پنجشنبه ۲٦ محرم ۸۷۲ ساخته در پنج قسم وبعربی ودرپزشکی است (چلبی ۱ : ۲۸٦) شامل دو کتاب شفاء الاجسام جمال‌الدین محمد بن ابی‌الغیث کمرانی و کتاب‌الرحمة حکیم مقری مهدی ضبری است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله المتعالی عن‌الانداد المقدس عن‌الاضداد امابعدفان الطب علم عظم نفعه .

انجام : علی صاحبها افضل الصلوة والسلام .

٢٦٦٩

نسخ محمد شریف بن محمدحسین بن حاجی محمدکاظم سرکانی دررجب ١١٣٤ ، د.وار ش.ترف ؛ حواشی فیض وديگران درآن هست بخط نستعلیق ، اجازهٔ محمد مهدی موسوی شهرسعانی بشیخ محمد حسین بن محمدبن علی عینائی احسایی بخط ومهرمجیز درآن دیده میشود نیزاجازهٔ مولانا احمدبن‌حسن بن‌محمدبن علی‌بن خلف‌بن ابراهیم‌بن صیف‌الله دهستانی‌بشیخ محمدحسین یادشده مورخ روز١٧صفر١٢٠٣، سپس عبارات فقهی ازشیخ‌علی وديگران .

١٨س،٧/٥×١٨ ، ١٩١گ ١٦×٢٥ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای ضربی مقوایی

المفاتیح

ازفیض کاشانی است.

٢٦٧٠

نسخ ١٠٨٨ درمتن وهامش ،گویا نسخهٔ اصل ، عنوان ونشان شنگرف ، آشفتگی دارد

٢٥ س١٢ × ١٧،٤٩٧ گ ٢٥ × ٣٧ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی ،

سفینة‌النجاة

از محمد خلیل بن حاجی محمد (١٠٣٥ ـ ٢٧شعبان ١٠٩٣) که در پنجاه و سه سالگی درروز شنبه ٢٦ رجب ١٠٨٨ (پایان نسخه) در دوازده باب ساخته است . در فضایل امیرالمؤمنین علی وامامان شیعی دیگر است و ترجمه بدیست از کتابهای اخبارشیعی . عنوانهای مفتاح‌الابواب وصدف و بحروفصل الخطاب و گوهر دارد . نام کتاب ومؤلف وتاریخ درپایان آمده است .

آغاز: بسمه . الحمد لله عدد ماخلق‌الله والحمدلله مثل ما خلق‌الله . . بسمله و

ما قدرواالله حق قدره . . . اما بعد روایت کند شیخ بزرگوار راوی مناقب حیدر کرار .

انجام : انك علی کل قدیر وبالاجابة بدید برحمتك یاارحم الراحمین .

۲۶۷۱

نستعلیق سیدزین العابدین بن سید حیدر در ۱۰ ذی حجه ۱۰۷۴ ، عنوان و نشان شنگرف ، یادداشت ۱۲۶۴ درصفحهٔ عنوان هست.

۲۵س ۱۴×۲۱ - ۲۵۴گ ۱۹/۵×۲۹ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی،

کنز اللغات

از محمدبن عبدالخالق بن معروف گیلانی است (حقوق ۱۷۵ - ادبیات ۴۰۰) .

۲۶۷۲

نسخ سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان شنگرفی ، حواشی ریزتر ، حواشی دارد با نشانهٔ « س ، سید ، دارالحدیثی»

۲۵س ۱۴×۲۲ ، ۱۳۹گ ۲۱×۳۱ ، کاغذ سپاهانی - جلد کالینگور مشکی.

مطالع الانظار فی شرح طوالع الانوار

شرحی است از شمس الدین محمود بن عبدالرحمن سپاهانی بر طوالع الانوار بیضاوی که بنام اتابك سپهسالار ابوالمعالی محمدبن سیف الدین ابوالفتح قلاون ساخته است . (مجلس ۲:۵۰) .

۲۶۷۳

نستعلیق درشت درمتن وشرح ومتن زیر خط سرخ ، عنوان شنگرف ، فهرست مطلبها با اشاره به شمارهٔ صفحه در آغاز هست ، نسخهٔ اصل وگویا مؤلف آن را برای چاپ آماده کرده است ، حاشیه دارد با نشان احمد

۱۲س ۱۳/۵×۱۹ ، ۱۹۲گ ۲۱×۲۶ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سبز ضربی درون کبود

الفرائد الامينية فی‌شرح الفوائد الصمدية

شرحی است بفارسی ازاحمدبن محمد رضای شریف رضوی گروسی کبودوندی بر کتاب شیخ‌بهایی که‌بنام محمدامین‌پسر اللهیارخان‌برادرزادهٔ‌خود نوشته ودر۱۳۰۸ آغاز ودر۱۳۱۱ بانجام رسانده است . سر گذشت شارح دردیباچه هست .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . بعد الحمد والصلوة چنین گوید ذرهٔ بی‌مقدار ابن محمد رضا احمد کبودوندی گروسی .

انجام : حرره الافل الجانی احمد الشریف الرضوی ٣٤ .

٢٦٧٤

نسخ سدهٔ ۱۱ عنوان و نشان و شکل شنگرف درش۱ ، ش۲ مورخ روز شنبه ۱ع۱۰۴۷/۲ ۲۷س۱۱/۵×۴۱ ، ۱۳۷گ ۲۰×۳۰ ، کاغذ فرنگی‌آهارمهره ـ جلدتیماج مشکی مقوایی

مجموعه

۱ـ شرح زیج الغ بیك (۲ پ ـ ۱۳۳ پ) از بیرجندی (ف ۹۱۵ ـ استوری ۷۱:۲) که در ۹۲۹ ساخته است . درنسخهٔ ماحواشی است از ملا مظفرمنجم گونابادی بنام اووبرخی بانشان « لمحرره » .

۲ـ رساله‌درتصحیح‌زیج‌الغ‌بیك (۱۳٤ ر ـ ۱۳۷ر) ازغیاث‌الدین‌منصورشیرازی درگذشتهٔ ۹٤۸یا۹٤۹ در دوازده فصل ویك خاتمه . استوری (۸۲۰۲) از این‌رساله‌یاد ننموده است .

آغاز: بسمله . حمدوسپاس ملکی‌را که مصباح وجعلنا سراجاوهاجاافروختهٔ حکمت اواست ... امابعد چنین گوید مؤلف این کتاب غیاث‌الدین منصورشیرازی که

این رساله ایست در تصحیح زیج میرزای شهید واین کتاب مشتمل است بر دوازده فصل وخاتمه .

انجام : ولهذا بیك طریق صحت داده میشود والسلام (تألیف کرده شداین فی یوم السبت غرة شهرربیع الثانی سنه ١٠٤٢ ... وخیرالاوصیاء)

٢٦٧٥/١

نسخ سدهٔ ١١ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زر ولاجورد ، دوسرلوح زرین ، نسخه ازآغاز است تاسورهٔ بنی‌اسرائیل (ج١مواهب علیه)

٢١س٥/١١×١٨ - ٤٨٩ گ ٥/١٧×٢٦، کاغذ سپاهانی جلدتیماج‌مشکی‌مقوایی

٢٦٧٥/٢

نسخ سدهٔ ١٢ ، عنوان ونشان شنگرف،جدول زر ولاجورد ، یادداشت ١٢٦٤ دارد،نسخه‌ازکهف است تاپایان (ج٢) ، بهمآن سطرواندازهٔ درون وبیرون‌وکاغذ وجلد (٤٧٤گ)

مواهب علیه

ازمولی حسین کاشفی است که درروز ٢ شوال ٩٠٢ بانجام رسانده است .

٢٦٧٦

نسخ محمد عظیم‌بن عبدالله نیشابوری دربلخ در٢٩ج١/١١٠٥ ، جدول زر ومشکی،نسخه درش١ ازص٦٥آغاز میشود تاگ ٩٢ وبرگشماری دارد بحروف، ش٢ بخط سدهٔ١٣ است ، در٩٤پ تاپایان‌نسخه قصیده است منسوب به علی ع وسپس عبارتی است بعربی درباره اسم اعظم بعربی با جداول و همهٔ اینها بخط ستعلیق ریز نوشته‌شده‌است

سطرگوناگون ١٢×١٦ - ٣١گ ١٧×٣١ ، کاغذ سمرقندي وفرنگي - جلد مقوا

مجموعه

۱ـ خواص ومنافع سور و آیات قرانی (٦٥ ر ـ ۹۲ پ) .

آغاز: خواص آیات قرآنی بسمله . ولاحول ولاقوة الابالله ... اللهم بك‌استفتح چنین گوید مؤلف این کلمات ومحرر این‌مقالات تمیمی رحمه‌الله که پیوسته‌در اطراف عالم در جستجوی خواص ومنافع اشیا واظهار خفایا و امور ... بودم تا کتاب منافع و خواص سورقرآن مجید بدست آوردم مروی ازامام جعفرصادق (از دیباچه بر میآید که مؤلف بهند رفته واز فرهنگ هندی‌بهره برده است) .

انجام: وآیة الکرسی را تابجائی بخواند که وهوالعلی‌العظیم.

۲ـ قصیدهٔ‌جلجلوتیه(۹۳ر-۹٤ر) منسوب بعلی (ع) بادیباچه‌ای بفارسی‌ودرآن آمده که این قصیده بلغت عربی وقلم سریانی بوده‌است واسراری درآن هست وآداب خواندش دراین دیباچه یادشده است .

آغاز قصیده :

بدات ببسم الله روحی به اهتدت
الی کشف اسرار بباطنه انطوت

انجام :

کذا الاول و الاصحاب کلهم
بعد دوام الدهر یا نور جلجلت

۲٦۷۷

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، در۷۲۴ ص‌ونزدیك به ۱۷۰۰۰بیت از پایان افتاده است .

۲۴س‌۱۲×۱۸ ، ۳٦۳گ ۱۹/٥×۲٥ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌مشکی‌مقوایی‌درون مشکی

خلاصة التجارب

از بهاءِالدوله حسن‌بن قوام الدین قاسم حسینی دیلمی رازی طرشتی نوربخشی که در ۹۰۷ ساخته‌است (ره‌آورد۲۸۳ ـ مشار۶۱۲ـ مطرح الانظار) اوراست‌شرحی بررسالة‌العون خود او که در منطق است و بعربی و درطرشت «راز» ساخته‌است و در پایان آن دارد « من الف الحمدالی قاف التوفیق تاریخ به تتمیم هذا الشرح وقد وقع ذلك فی طرشت من قری راز» ونسخه‌نوشتهٔ حیدرعلی‌بن کمال‌الدین محمد نور بخشی کشمیری‌درج۱/۹۱۰ازاین‌رساله‌را آقای‌باستانی‌راداشته‌بود(یادداشت‌اودرلای‌نسخهٔ‌ما).

۲٦۷۸

نسخ سدهٔ ۹و۱۰ ، در ۳۷۴ ص و نزدیك به ۱۰۰۰۰بیت.
۲۷س۹×۱٦ ، ۱۷۷گ۱۴×۲۴ ، کاغذ سمرقندی متن و حاشیه ـ جلدتیماج‌تریاکی‌زرکوب

شرح الشرح

اژ سعد تفتازانی است (ف۲۲۹۰) درنسخهٔ ما تاریخ تألیف ۷۷۰ دارد .

۲٦۷۹

نستعلیق حبیب‌الله‌که برای ملامحمدتقی‌کاشانی درروز شنبه ۵ ذی‌قعده ۱۲٦۵ نوشته‌است،عنوان ونشان شنگرف ، فهرست درآغازهست .
۲۳س۱۱×۱٦ ، ۱٦۰گ ۱۷×۲۴ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی

الملل والنحل

ازشهرستانی است .

٢٦٨٠

شکسته نستعلیق علی‌اصغر بن علی‌اکبر طالقانی درج ۱۳۷۴/۱ ، جدول زر و مشکی و لاجورد ، حواشی ملااسماعیل دارد ، نسخه در ۱۳۲۵ ق از آن معتضدالدوله بوده است.

۱۸س ۸/۵×۱۶/۵ ، ۲۱گ ۱۴×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی

المشاعر

از صدرای شیرازی است .

٢٦٨١

نسخ محمد صادق بن محمدعلی سرکانی در سپاهان در روز سه شنبه ١٦ع۲/۱۰۲۸ ، جدول مشکی وزرد ، یادداشت تملک عبدالعالی اسماعیل بن شیخ ابراهیم در رجب ۱۱۳۱ با مهر مورخ ۱۰۴۱ او و یادداشت تملک نورالدین علی‌میسی عاملی حلی مورخ ۱۰۴۰ هست ، نیز تملک و یادداشت محمدمؤمن بن شمس‌الدین محمد با مهر او (ص۵۲-۹٦ وصفحهٔ عنوان)

۱۳س ۹×۱۷ ـ ۴۹گ ۱٦×۲۵/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

المفاوضات

نامهٔ صدر الدین قونوی و پاسخ خواجهٔ طـوسی است . (ادبیات ٤٣٣ ـ طوس ٤ : ٩ و ٢٤١).

٢٦٨٢

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف .

۱۷س ۱۱×۲۰ ـ ۸گ ۱۹×۲۸ ، کاغذ هندی ـ جلد مقوا

رسالهٔ نفس

عنوان « تمهید » دارد و در آن از سیدشریف یاد شده و آرای دانشمندان در بارهٔ نفس آمده است.

آغاز: بسمله . امابعد کلام سیدالانام ... که یاعلی اذاتقرب الناس الی خالقهم بانواع العمل والبر تقرب انت بانواع العلم ... دلیل است قاطع و برهانی است ساطع بر آنکه وسیلهٔ قرب حکیم علام غیر ازعلم تام امری دیگر نیست .

انجام : از رقم آن باز نموده شد والله المستعان وعلیه التوکل و الامان (تمت الکتاب) .

۲۶۸۳

نستعلیق محمدحسین کاتب درع۱/۱۲۳۵ در ش۳، نشان شنگرف ، ش ۱ ناقص ، همهٔ شماره ها یك خط است ، در۹۸ ر - ۱۰۰ ر مثنوی مولوی است ، درپایان خطبه‌ایست بعربی.
۱۵س۸/۵×۱۵ ، ۱۰۲گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی

مجموعه

۱- الکلمات المکنونة (۱ پ - ٦۵) از فیض کاشانی (طوس ٤ : ۲۲٦) .

۲- لوایح (٦٦ پ - ۸۹ ر) از جامی .

۳- ارشاد السالکین (۸۹پ - ۹۵ ر) از شیخ محمد بن فضل‌الله عارف ودر بارهٔ عقیده صوفیان است دربارهٔ وحدت وجود واین نام درصفحهٔ عنوان آمده است ودر آغاز خود این رساله دارد « رساله عقاید صوفیه » مانند ش ٤

آغاز: بسمله . الحمدلله رب العالمین . . بدان ای عزیز ارشدك که صوفیان قایل بوحدت وجوداندوبذوق ووجدان چنین یافته‌اند .

انجام : واعمل علیه وتوصل .

٤- رسالهٔ عقاید صوفیه (۹۵ ر -۹۸ ر) از همو ،این رساله هم در وحدت وجود است .

آغاز: بسمله . حمدله . که موجودی نیست مگروی .

انجام: ومن عند محمد رسول‌الله علیه الصلوه والسلام.

۲۶۸٤

نستعلیق محمد در ۱۲۴۴، عنوان شنگرف، جدول زر وشنگرف ولاجورد، سرلوح‌زرین، نسخه تاسرگذشت ومرگ پیامبر را دارد.

۱۹س ۱۴×۲۰/۵، ۱۸۱گ ۲۰×۳۰، کاغذ فرنگی ـ جلدروغنی درزمینهٔ سرخ باگل‌وبوته درون وبیرون.

خداوند نامه

ازفتحعلیخان صبای کاشانی است که در سه سال سروده است (ادبیات۲٦۱).

۲٦۸۵

نستعلیق نظام دهلوی درمحرم ۹۸۵ درش۱ وش۲ نیزتاریخ ۹۸۵ دارد، جدول و ستون بندی بزرولاجورد ومشکی، سرلوح زرین، درمتن وهامش نوشته شده است، در۱۲۰۰۰بیت.

۱۵س ۹×۱۴ ـ ۴۰۴گ ۱۸×۲۸/۵، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی گرد سرخ

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ ـ ۷۵۳ متن) ازانوری ابیوردی است.

۲ـ دیوان (ص۱ـ۷۵٤ هامش ومتن وهامش تاص۷۹۵) از سلمان ساوجی (مجلس ۱٦۹:۳و۳۰۰ ـ سپه ۲:٦۰٦ ـ ذریعه ٤٦۲:۹ ـ مشار ۷۳۷).

۳ـ قصیدهٔ مصنوع (۷۹۵ ـ ۸۱٦) از هموکه در تبریز در ۷۵۰ بنام غیاث‌الدین محمد صاحب دیوان سروده‌است (مجلس:۳:۵۳۳ ـ دستورالوزراء ص۳۲٦و۳۹۹).

۲٦۸٦

نستعلیق ج۱۲۵۹/۲ درمتن وهامش، ۵۴ تصویردارد.

۱۸س ۷/۵×۱۷/۵ ـ ۲۷٦گ ۱۷×۳۰، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی مقوایی درون سرخ

منطق الطیر

از شیخ فریدالدین عطار نیشابوری است .

۲۶۸۷

نستعلیق خوش میرزا عبدالله‌بن رمضانعلی همدانی برای محمد ولی پسر محمد حسین خان در ع۱۲۳۶/۱۶ ، عنوان شنگرف ، سرلوح زرین ، کنار وصفحهٔ نخستین بزرآراسته ، جدول زر ولاجورد ، نسخه جلد نخستین است

۱۷س۱۱/۵×۲۱ - ۲۷۴گ۱۸/۵×۲۹ ، کاغذفرنگی - جلدتیماج حنایی ضربی‌مقوایی زرکوب

ابواب الجنان

از میرزا رفیعای قزوینی است .

۲۶۸۸

نسخ سدهٔ ۹ ، عنوان درمتن درشت‌تر ودرهامش بشنگرف ، فهرست شعرا درآغاز نسخه دیده میشود ، نسخه‌جزویکم‌است، درصفحهٔ عنوان آمده :«الاول‌من المختار من کتاب الاغانی اختیار جمال الدین بن المکرم» وگویاهم پنداشته‌اند که بخط خوداواست.

یادداشت محمدبن عیسی عجلونی قرشی درپایان هست مورخ ۱۰۰۶،مهرفضل‌الله‌حسینی‌وخط او درصفحهٔ عنوان هست

۱۹س۱۱×۱۸ ، ۲۲۵گ۱۷/۵×۲۵ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج سبزضربی‌عقوایی

مختار الاغانی فی الاخبار والتهانی

ازجمال‌الدین ابی‌الفضل محمدبن مکرم‌انصاری نگارندهٔ لسان‌العرب‌درگذشتهٔ ۷۱۶ (ص۸۳ نسخهٔ ما) بترتیب حروف است (چلبی ۱ : ۱۲۶) نام گزیننده در پایان سرگذشت لبید (۱۸۳پ) آمده‌است نسخهٔ ما ازسرگذشت‌ابوالعتاهیه است‌تااسماعیل قراطیسی. درآغاز.یاد شده ازاختصار رشیدابوالحسین احمدبن رشیدبن‌زبیر واینکه

ابوالفرج اغانی را در پنجاه‌سال گرد آورده‌ویکبار بخط خودآن‌رانوشته وبسیف‌الدوله ارمغان‌داده وهزاردینار گرفته‌است‌واینکه صاحب‌عباد این‌پول‌را کم‌میدانست‌ومیگفت که در کتابخانه ام ١١٧٠٠٠ جلد کتاب است و بجز اغانی را نمی پسندم و اینکه عضدالدوله درسفر و حضرآن را با خود میداشته است و اینکه اصل مسودهٔ اغانی در بازار وراقان تابچها،هزار درهم بفروش رفته است ونسخه‌ای ازآن هم بده هزار درهم خریده شده بود .

آغاز: بسمله رب اعن بکرمك یا کریم اما بعد حمدالله رب العالمین . فهذا ما اخترته من کتاب الاغانی الکبیرلابی‌الفرح الاصفهانی الکاتب .

انجام : نجزالجزء الاول من مختارالاغانی بحمدالله ... یتلوه ان شاءالله تعالی فی‌الجزء الثانی وقعة بدر .

٢٦٨٩

نستعلیق ١٠ شوال ١٠٧٥ وعنوان شنگرف در ش١ ، ش٢ ناقص ومیرسد بمبحث تب ربع ازفصل یکم بهمان خط .

٤١س۸×١٤ ، ٥٩گ١٢×٢٠ ، کاغذسپاهانی ـ جلدنیماج‌مشکی

مجموعه

١ـ الرسالةلشرفیة (١ـ ١٠٢) ازصفی‌الدین عبدالمؤمن محمدارموی بغدادی که بنام شرف الدین هارون بن شمس الدین محمد جوینی ساخته است در پنج مقاله (دستورالوزرا ص ٢٧٠ ـ چلبی ١:٥٥٦) .

آغاز: بسمله . الحمدلله علی‌آلائه واشکرعلی سوابغ نعمائه ... وبعدهذه رسالة تشتمل علی‌علم النسب التالیفیة علی نهج استنبطه القدماء من حکماء الیونان مضافا الی زیادات نافعة لم اجدها فی شیئ من مصنفاتهم ولافی شیء من کتب المحدثین.

انجام: فليكن هذا القدر كافيا فى علم التاليف .

۲ـ رساله در شناخت تب (۱۰۳ـ۱۱۵) دو باب باید داشته باشد و باب یکم در دو فصل .

آغاز: بسمله بدان .. كه تب حرارتیست عزیبه كه مشتعل میشود دردل.

انجام افتاده : باسکنجبین بزوری وماء الاصول .

۲۶۹۰

نستعلیق گویا نسخهٔ اصل.

۱۴س۱۰×۱۴ ، ۲۴۸گ ۱۶×۲۲ ، كاغذ فرنگی کبود ـ جلد تیماج حنایی ضربی

ینابیع الحکمة

از ملاابوالحسن بن محمد كاظم جاجرمی، كه در اخلاق و سیاست مذهبی است و درهفده فصل و یك خاتمه درسپاهان در ۱۲۴۰ ساخته است فهرست در آغاز هست . در تهران بسال ۱۳۰٤ق بچاپ سنگی رسیده است (مشار ۱٦۸٦ـ دفتر نخستین نشریهٔ كتابخانهٔ مرکزی دانشگاه ص۲۲٦) .

۲۶۹۱

نستعلیق شوال ۱۲۷۰ در ش۱ ، مورخ ذی‌قعدهٔ ۱۲۶۹ در ش۲.

۱۸س۹/۵×۱۶ ، ۱۹۷گ ۱۷×۲۲ ، كاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مشكی

مجموعه

۱ـ حاشیة شوارق الالهام (۲ پ ـ ۱۲٤ر) بعربی ازمیرزا محمدحسین بن محمد كاظم منشی کرمانی

آغاز: بسمله . اول دفتر بنام ایزددانا .. اما بعد فیقول . . محمدحسین بن محمد كاظم المنشی الكرمانی ... هذه تعلیقات علی الشوارق .

انجام : افعاله الحديث (تم هذه النسخة الشريفة التی صنفه هادی‌المضلین... میرزا محمد حسین کرمانی .. فی‌شهرشوال سنة ١٢٧٠) .

٢ـ الرسالة العشقية يا كيمياء السعادة (١٢٥ پ ـ ١٩٧ پ) بعربی از همو که برای حاج میرزا آقاسی نوشته و درآن بحاشیهٔ شوارق خود اشاره نموده است .

آغاز: بسمله . حمدله . . . فيقول . . . محمد حسين بن محمد كاظم المنشی الكرمانی . . . انه سئلنی بعض احلائی

انجام : بسته شد دیکر نمیآید برون (تمت هذه الرسالة الموسومة بکمیاء السعادة والمعروفة بالعشقية فی شهر ذی العقدة ١٢٦٩) .

٢٦٩٢

نستعلیق ترکی مصطفی‌بن داود در٢١ رجب ٩٤٤ ، عنوان ونشان شنگرف ،سرلوح دارد ،نسخه ازآن محمد امین‌بن عبدالعلی زنجانی بوده است ، نسخهٔ پاکیزه ایست .

١٩س ١١×١٧ ٤٢٦٠١٧گ ١٦×٢٣ ،کاغذ سمر قندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی .

كنز اللغات

از محمدبن عبدالخالق بن معروف است .

٢٦٩٣

نستعلیق ٢٦ ع١٢٥٨/١ ، نشان شنگرف . ش٢ و٣هم مورخ ١٢٥٨است.

١٧س١٠×١٥ ـ ١١٥گ١٥×٢١ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی

مجموعه

١ـ اصول دين (١ پ ـ ٨٠ پ) ازسيد محمد كاظم‌بن محمدقاسم‌حسينی رشتی بفارسی در پنج باب (توحید ـ عدل ـ نبوت ـ امامت ـ معاد) هريك چند فصل

(ذریعه ١٩٢:٢-فهرست احسایی ١١٣:٢ - مشار ١١٤) .

٢- پرسش وپاسخ (٨١ پ - ٩٥ر) درمباحث فلسفی و کلامی است که گویا از سید کاظم رشتی پرسیده‌اندبفارسی واو بعربی پاسخ‌داده‌است درمسائلی‌مانند سر عصمت وولایت مطلقه وحدیث‌تازیانه وجزاینها که‌رویهم یازده پرسش است .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد فان العبد الفانی الجانی یقدم العذرالیکم من بسط المقال .

انجام : من‌الاطوارالوجودیة فافهم فهمك‌الله تعالی‌والسلام خیرختام (پس‌ازین تفسیرحدیث ناقوس است) .

٣- اسرارشهادةالحسین (٩٦ر - ١١٥ر) بعربی گویا از همو که در پاسخ حاج عبدالوهاب قزوینی (فهرست احسایی ١٣٥:٢ - ذریعه ٤٦:٢) گفته است ولی در نسخهٔ ما ازپرسنده نامی برده نشده است .

آغاز: اعلم ان‌الله عزوجل لماوجب ان یکمل صنعه .

انجام : وبهذا القدر کفایة لاهل البدایة وصلی‌الله علی محمد وآله‌الطاهرین.

٢٦٩٤

نستعلیق محمدباقر بن‌شیخ‌عبدالله جرایری شیرازی درع١٠٤٤/٢ ، عنوان‌شنگرف، ش٢ناقص‌است، نسخه ازآن عبدالمهدی‌بن حاجی‌مطلبی سعیداوی بوده است ، مهرمحمدعلی‌بن عبدالجواددرآن هست ، شعرابراهیم جعفری دارد ، اجازهٔ محمدمهدی فتونی عاملی‌یکی ازشاگردانش درآن‌دیده‌میشود
٢٣س٧×١٧/٥ ، ٢٤٨گ ١٣×٢٦ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی

مجموعه

١- المطالب المظفریة فی شرح الرسالة الجعفریة (١ پ - ٢٤٧ پ) از میر

محمدبن ابی‌طالب استرابادی است (ف۲۰٤٦) نام کتاب وشاه (سیف‌الدین مظفر بتکچی) دردیباچه نسخهٔ ما درهامش افزوده شده است .

۲ـ تحریر بیان الاخبار التی فی اول الاستبصار (۲٤۸ ر و پ) ازقطب راوندی که چهارفصل از آن درنسخهٔ ما دیده میشود وبسیارسودمنداست.

آغاز: بسمله . تحریر بیان الاخبار التی فی اول الاستبصار من جمع مولینا الامام العالم السعید قطب الدین شیخ الاسلام ابی‌الحسین سعیدبن هبة الله الراوندی قدس‌الله روحه‌العزیز. بسمله . امابعد حمدالله الذی خلقنا وعلمنا البیان ... فانی‌اذکر خلاصة مافی‌الفصل الاول من کتاب الاستبصار ثم شرحها . . علی ماهومذهبخ فی‌عمله بالاخبار واتبع ذلك ایضا مااختاره المرتضی وهوخیرالاختیار ... فصل‌اعلم ان الاخبار المتواترة توجب العلم والعمل علی الاطلاق .

انجام: فصل والعلوم التی یحصل عندالاخبار المتواترة لکل عاقل مکتسبة عندالشیخ المفید وذهب المرتضی‌الی‌تقسیم ذلك ... واذاصحت هذه الجملة فی‌صفةالخبر الذی لابدان یکون المخبربه صادقا (ننوشته مانده).

٢٦٩٥

نستعلیق مؤلف ، عنوان ونشان شنگرف .

۱۹س۹/۵×۲۱/۵ ، ۸برگ۱۳×۲۴ ، کاغذ هندی‌موریانه خورده ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی

شادمیه

ازمحمدعلی‌بن میرزا محمد خلیل حسینی مرعشی درحیله‌های ربا که‌اومنکر آنها است . رساله‌ایست‌استدلالی وبسیارسودمند . نام کتاب دردیباچه‌آمده.

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی انزل القرآن بلسان عربی مبین اما بعد چون فقیر حقیر محمد علی‌بن المرحوم میرزا محمد خلیل الحسینی المرعشی حیلهٔ ربا

را مخالف آیات متکاثره واخبار متواتره بامعنی وقانون عقلا وقراین کثیره و اقوال مفسرین واجماع عصرشارع ومثل عمل یوم سبت و امالفساد شریعت و مجموعهٔ مخاطر عظیمه یافت .

انجام : فاعتبروایااولیالابصار وصلیالله علی خیرخلقه محمد سیدالابراروآله الاطهار واتباعهالاخیار .

۲۶۹۶

نسخ ریز۸۳۴، عنوان ونشان وشکل شنگرف، حاشیها بانشانهٔ «س» ، مالك‌رمضان‌بن علی‌ترکی ۳۱س۱۲/۵×۲۰ ـ ۸۹گ۱۸×۲۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج‌سرخ‌مقوایی

نهایة الادراك فی درایة الافلاك

ازقطب شیرازی که درچهارمقاله (مقدمات ـ اجرامعلوی ـ هیئت‌ارض‌ـمقادیر ابعاد واجرام) بدرخواست اشرف‌الدین محمدبن عمربدخشانی ساخته و کتاب‌تذکرهٔ طوسی را درآن گنجانده است (ش۵۹٦ سپه ـ نسخهٔ مورخ ۷٤۱ قاهره خدیویه‌مورخ ۷٤۱ ـ ف ۹۲٦ ـ دیباچه درةالتاج) .

آغاز: بسمله . رب وفقنی لاتمامه امابعد حمدالله فاطر السموات فوق الارضین عبرة للناظرین للمتوسمین ... فانی قدکنت برهة من‌الزمان عازما علی‌ان احررلنفسی ولسایرالاخوان فی علم الهیئة ... رسالة مغینة عن غیرها .

انجام : وانجازماوعدته‌فلنختم‌الکتاب ..ومفاتیح‌الکلام والحمدلله‌رب‌العالمین (تمت الکتاب فی ۸۳٤) .

۲۶۹۷

نستعلیق روزدوشنبه ۲٦محرم ۱۳۰۴ ، ش۲ مورخ شب یکشنبه ۵ رمضان ۱۳۰۴ ۲۱س۱۵×۲۰ ، ۷۰گ۱۷/۵×۲۲ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج قهوه ای

مجموعه

۱ـ تحفهٔ عباسی (۲ر-۴۱پ) از محمدبن علی مؤذن سبزواری که بنام محمد مؤمن بیك و شاه عباس دوم در ۱۰۷۷ ساخته است .

(ذریعه ۳:۴۵۲ ـ مشار ۳۶۸) .

۲ـ مناسك العاشقین (۴۲ پ ـ ۷۰ پ) بفارسی گویا ازمیرزابابا ابوالقاسم‌بن عبدالنبی حسینی شیرازی شریفی ذهبی متخلص براز (مشار ۱۴۹۸) درهشت باب ویك خاتمه ودر آغازهریك دیباچه‌ای به نثرعربی وخودرساله بنظم‌است .

آغاز: هذا کتاب مناسك‌العاشقین . هو بسمله . هذه جذوات من‌نارجلال‌العشق الربانی ...

بنام آنکه ذات او علی شد

جهان ازفیض‌نورش منجلی‌شد

انجام :

که میری جان بجانان واصل‌آید

بحق وصل مدامت حاصل آید

۲۶۹۸

نسخ محمد امین بن عبدالوهاب عبدالوهابی درشب شنبه ۱۲ محرم ۱۱۰۳ ، عنوان شنگرف ، نسخه رارضاقلی‌بن‌حسن‌شریعت سنگلجی در ۲۷ شوال ۱۳۵۵ داشته است.

۲۳س۵/۱۰×۱۷ ، ۱۷۵گ۱۹×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای‌کنارزرین

المبدء والمعاد

ازصدرای شیرازی است .

۲۶۹۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، فهرست در آغاز هست
۱۳س ۱۴/۵×۱۰/۵ ، ۴۵گ ۱۶/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

تذکرهٔ مدایح معتمدیه

ازمیرزا محمد علی بهار مذهّب سپاهانی است (ادبیات ۱۰۰) .

۲۷۰۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، جدول زر و مشکی و لاجورد .
۱۰س ۱۵×۹ ، ۱۰۹گ ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلد تیماج حنایی مقوایی

دیوان

ازحاج میرزا احمدنقیب گنجی شیرازی (۱۲۳۸ـ۱۳۰۲) بادیباچه‌ای به‌بشر در سرگذشت او(مجلس ۳:۴۴۲) .

آغاز دیوان . بسمله فی القصائد و الغزلیات علی ترتیب حروف التهجی حرف الالف فی‌توحید الباری عزاسمه .

سپاس ما نشد شایستهٔ شان تو یار ما
سپاسی خودبشأن خویشتن برخویشتن فرما

انجام :

دوش گفتم ازپی تاریخ این غوغا نقیب
هین زچنگال یمین الدوله پاشید این تفنگ

(سنه ۱۲۹۰)

۲۷۰۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف .
چلیپا س۱۴ ۱۸×۱۴ ، ۳۰گ د/۱۵×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای

جنگ

شعرهای فارسی وترکی‌است که سلیمان قاضی ترك در ع۱۱۹۵/۱ گردآورده است .

فهرست نامهای شاعران درنسخهٔ ما هست :

۱ـ بفارسی: فردوسی ۱ ، صائب ۲ـ۳۵ فقیه ۳ ، ثنایی ٤ ، شمسی ٦ ، ابن عوفی ۷ ، ملای رومی ۱۱ـ۲۳ ، سعدی ۱۱ . صافی ۱۲ ، فرشته ۱۳ تا ۲۲ (بترتیب تهجی نزدیك ۱۵۰ بیت)، شوکت ۱٦، جامی۲۳ـ٤۰، رکن کمال۲۵ ، خسرو۲۸،خسرو۲۸، جنتی۳۰، احمدجام۳۰، مانی۳۲ ، فاخری ۳۳ ، عینی٤۲ ، ناصر خسرو ٤٦ ، امام فخر رازی ۳۳ . هلالی ٤٦ ، اهلی ٤٦ .

۲ـ بترکی: عزتی ۱ ، راغبی ۱ ، علوی ۲ ، مرادی ۲ . الهی ۹ ، بیانسی ۱۰ ، عینی ۲ ، صافی ۲٦ ، عالی ۲٦ ، آتشین ۳۳ ، جوری ۳٤ ، کریمی ۳۹ ، سنائی ۵۱ ، شرحی ۵۳ ، نابی ۵۵ ، مانی ۵۵ ، غوثی ۵٦ ، عندلیبی ۵٦ ، روحی ۵۷ ، اسحاق ۵۸ عشقی ۵۸ ، رحمی ۵۸ ، اصولی ٦۰ .

۲۷۰۲

نستعلیق محمدحسین در ۱۴۱۰ ، عنوان ونشان‌شنگرف در ش۱ ، جلد یکم ش۲ر۱ محمد حسین در ۱۳۱۲/۹/۲۱ ق وجلد۳ آن رادردوشنبه ۲ع۲/۱۴۱۰ نوشته است ، اربعینیات مورخ ۱۲محرم ۱۴۱۰ است ، درش۴فهرست همهٔ‌رسائل‌دهگانه‌آن‌درصفحهٔ‌عنوان‌هست وجرچهاررساله که چهارمین‌هم‌ناقص‌است‌ندارد .
۲۱س۱۰×۱٦ ، ۴۷۴ گ ۱٦×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای

مجموعه

۱ـ مفتاح الفلاح فی شرح دعاء الصباح (۲ پ ـ ٤۸ ر) از مولی محمد اسماعیل بن محمد حسین بن محمد رضا بن علاء الدین محمد مازندرانی سپاهانی خواجویی در گذشتهٔ ۱۱ شعبان ۱۱۷۳ نزدیك به ۳۰۰۰ بیت که درجوانی ساخته ودرپیری آن را پاکنویس کرده است و آن درهامش زادالمعاد چاپ رحلی بزرگ دیده میشود (ذریعه۱۳:۲۵۳)

آغاز: بسمله. نحمدك اللهم یامن اذهب اللیل مظلما بقدرته . . . وبعد یقول . . . محمد بن الحسین بن محمد رضا المشهور باسمعیل...هذا الدعاء الشریف المعروف بدعاء الصباح الموصوف بمفتاح الفلاح ومصباح النجاح .

انجام: عن جرائمهم بمحمد و آله وقائهم.

۲ـ شرح کتاب التوحید (٤۹ پ ـ ۳۱٦) از قاضی سعیدای قمی (جلد ۱ و ۳) (ف ۸۸ ٥) .

۳ـ الاربعینیات لکشف الانوار القدسیات (۳۱۷ پ ـ ۳۳۳پ) ازهمو شامل :

۱ـ روح الصلوة .

۲ـ الاشارة و البشارة .

۳ـ الفوائد الرضویة .

٤ـ مرقات الاسرار.

(ف ۱٥۹ ـ ۲۸۸ ـ ٤۰۷ ـ ۲۱۲٤ ـ مجلس ٤ : ٤ و ۲۰۸ تا ۲۱٦ ـ طوس ٥ : ۱۳۸) .

٤ـ شرح حدیث الغمامة (۳۳٤ پ ـ ۳۷۳ پ) ازهمو (ف٤٥٤ ـ سپه۱:۲٦٤)

۲۷٥۳

نستعلیق فرج الله جهانشاهی درع۱۲٦٤/۱ ، درمیانه و پایان نسخه شعرهای فارسی است .
۱۵س۹×۱۵ ، ۳٦٤گ۱۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

مجموعه

۱ـ ترجمة‌الشریعة (۱پ ـ ۱٦ پ) از فیض کاشانی که در۱۰۵۵ ساخته‌است (سپه ش ٦۳۹۸/۵) ـ ذریعه ۱۰۹:٤ـمشار ٦۰٤ ـ چاپ ۱۲٦۰ ق و ۱۳۲۰ خ)

۲ـ ترجمة الصلوة (۱۷ پ ـ ۳۲ ر) از همو کـه در ۱۰٤۳ ساخته است (سپه ش۲/٦۳۹۸ ـ چاپ‌بهمن کریمی در ۱۳۲۰ خ ـ ذریعه ۱۱٤:٤ ـ مشار٤۰۵)

۳ـ تحفهٔ سلیمانیهٔ عباسیه در شرح رسالـهٔ رضویه (۳۳ پ ـ ٦۰ پ) از محمد نصیر بن قاضی‌بن کاشف‌الدین‌محمدیزدی‌درشرح ذهبیه منسوب بامام‌رضا(ش۱/۲۵۸۳)

۲۷۰٤

نستعلیق مؤلف چه درپایان جلدیکم خوداوتصریح داردو نسخه هم حك‌واصلاح شده‌است،مالك علوی طباطبائی در۱۲۸۴

۲۴س۱۲×۱۸/۵ ، ۴۴۴گ۱۹×۲۵ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی‌زرکوب میانه ترنج و مقوایی

مقتبس‌الانوار من‌الائمة

تفسیری است از امیرمحمد مؤمن‌بن شاه قاسم سبزواری بروش‌اخباریان و نام کتاب تاریخ آنست (۱۰٦۹) (امل‌الامل ـ ذریعه ٤ : ۳۱٦) نام مؤلف و کتاب در دیباچه‌هست چنین‌است:

۱ـ دیباچه مؤلف درسر گذشت خود او (۱ـ۷) .

۲ـ مقدمه‌ای درسه فصل ویك خاتمه (۸ـ٦۳) .

۳ـ خود تفسیر که تااند کی‌ازسورهٔ انفال‌بیش نیست (٦٤ تاپایان)اومجلدیکم (تاپایان اعراف) را در۱۰ ذی حجه ۱۰٦۹ ساخته است.

آغاز: بسمله . والاستعانة بالله العزيز العليم. الحمدلله الذی شرفنا بعبودیته و هدانا الی‌الاعتقاد بربوبیة.

انجام : واعلموان‌الله شدیدالعقاب.

٢٧٠٥

نستعلیق سدهٔ ١١ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زرولاجورد ، باسرلوح‌زرین ، دوصفحهٔ در آغاززرافشان ، فهرست درآغازهست ، مهر امامقلی‌بن محمدعلی‌بن فتحعلیشاه وتاریخ١٢٢٨ درآغازدیده میشود ، درپایان «وصیت حضرت خداوندگار بخط اشرفشان» آمده وبایدنقل‌وصیت‌مولوی‌باشد،نسخه دفترپنجم‌وششم است

١٤س‌٨×١٩ ، ٤٠٠گ ١٤×٢٧ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی

مثنوی

از مولوی رومی است .

٢٧٠٦

نستعلیق سدهٔ ١٢ ، آغازوانجام افتاده

٢٠س‌١١×٣٠ ، ١٧٦گ‌١٧/٥×٢٧/٥ ، کاغذ هندی ـ جلدتیماج‌حنایی‌ضربی‌درون‌نخودی

تاریخ اکبری

از خواجه ابوالفضل بن مباك علامی نا کوری درتاریخ جلال الدین شاه هندی (ادبیات ٥٦).

٢٧٠٧

نستعلیق سدهٔ ٩و١٠ ، عنوان‌زرولاجوردوشنگرف،جدول وستون‌بندی‌زرولاجورد، باپنج‌سرلوح زرین .

٢١س‌١١/٥×١٧، ٢٢٢گ‌١٧×٢٥ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج‌مشکی‌ضربی‌درون‌نخودی

خمسه

ازامیرخسرودهلوی بدینگونه :

۱ـ مطلع الانوار (ص ۱ ـ ٨٤).

۲ـ شیرین وخسرو (۸۷ ـ ۱۸۹) .

۳ـ مجنون ولیلی (۱۹۰ـ۲٤۸) .

٤ـ آینه اسکندری (۲۵۱ ـ ۳۵۹) .

۵ـ هشت بهشت (۳٦۱ ـ ٤٤۳) .

۲۷۰۸

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی‌دارد که باید ازخودمؤلف باشد ، درهامش فرهنگی است درلغات مرکب گویا ازخودمؤلف (درآغازنسخه)

۲۰س۱۲/۵×۲۱ ، ۸۸گ۲۱×۳۰ ، کاغذ ـ جلدتیماج حنایی‌ضربی

تحفة اللغات

فرهنگی‌فارسی بفارسی و این نام ازآقای باستانی راد است .

درواژهٔ درختك دانا شعرخود مؤلف گواه آمده :

حدیث مهرمن وآن‌نگار اگر بشنیدی

بود چه مهر درخشان وآن‌درختك دانا

آغاز: فصل‌الالف مع‌الالف ا ا ب سه معنی دارد اول معروف است.

انجام : درفصل واو : ویره درختی راگویند ... وبالارود.ویژه (ناقص)

۲۷۰۹

نستعلیق ـ فتح‌علی‌سلطان بن‌محمدجعفر بن محمدعیسی درتهران درذی‌حجة ۱۲۱۴ برای‌حسین قلیخان

در تهران ، جدول شنگرف زرولاجورد ، نقشه‌های رنگین دارد ، در ۸۲۱ص، آغاز کمی افتاده است
۲۵س ۱۳/۵×۲۴ ، ۴۱۱گ ۲۰×۴۰ ، کاغذ فرنگی- جلد تیماج سبز مقوایی

ترجمهٔ جهان‌نما

اصل از کاتب چلبی است که در ۱۰۵۸ بنام سلطان محمد خان عثمانی در یك مقدمه ودوبخش و۴۶ فصل بترکی ساخته است وترجمه ازمحمدچارمحالی وورزمان آقامحمدخان قاجارشده است.

(چلبی ۱:۴۱۴ ـ مجلس ۲:۴۳۸ ـ ذریعه ۴:۹۵ ـ استوری ۲:۱۴۰).

۲۷۱۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، یادداشت مورخ ۱۲۸۵ ومهر صدیق الملك رئیس وزارت خانه و یادداشت تملك محمودمیرزا مورخ ۱۲۲۹ درصفحهٔ عنوان هست، نسخه بخش ایمان و کفر است
۲۳س ۱۱/۵×۱۹/۵ ، ۴۰۶گ ۱۹×۲۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

صافی

ترجمه وشرح ملاخلیل قزوینی است بر کافی کلینی.

۲۷۱۱

نستعلیق و نسخ جلال الدین انجو بدستور سلطان محمد کاتب سپاهانی (درش ۱ و نوشته خوداودر برخی ازشماره‌های دیگر ، چلیپا وراسته ، عنوان و نشان شنگرف ، مورخ صفر ۱۰۹۵ در بندر سورت (ص۱۱۶) ومورخ روزیك شنبه شعبان ۱۰۹۵ نوشتهٔ همو (ص۳۲۶) ، درص ۳۶۸ آمده : «قال جامع الکتاب» مهر «محمدابراهیم بن اسمعیل» دارد ، ازپایان افتاده است ، در ۶۴۷ص.
۲۰س ۱۱/۵×۲۰ ـ ۳۲۴گ ۱۶/۵×۲۶ ، کاغذ سپاهانی ، جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

جنگ

گردآوردهٔ سلطان محمد کاتب سپاهانی درمکه وبندرسورت در ۱۹۰۵ بدینگونه

۱ـ دعوات الاسماء (ص۱ـ۵).

آغاز: شرح چهل اسم شریف بسمله. مختصرمن شرح ابوالفتوح‌شهاب‌الدین سهروردی المقتول بحلب رحمه‌الله المسمی بکتاب دعوات الاسماء وهی‌اربعون‌اسما.. اعلم ان هذاالاسماء رفیعةالشأن .. فلنذکرمن خواصهایسیراً من کثیروالله‌ولی‌التوفیق والتیسیر».

انجام: یا عجیب فلاتنطق الانس بکل آلائه و ثنائه. من واظب‌علی‌قرائته.. فلایتکلم الابخیر والحمدلله ... وسلم تسلیما.

۲ـ رسالة فی الصلوة (۸۵ـ۱۱۶) که بدرخواست سید فریدالدین‌فریدون‌جعفر حسینی نیشابوری ساخته شده وبعربی است ودریك مقدمه وچهارباب ویك خاتمه.

آغاز: بسمله. وبه ثقتی. الحمدلله ولی‌الحمد المبدءالمعید الفعال لما یرید ... وبعد فان التماس من اجابته‌من افضل الطاعات ... انا اکتب رسالة موجزة تشتمل‌علی واجبات الصلوات المفروضات وماعساه یسنح‌من المندوبات.

انجام: مصروفافیما یحبه و یرضاه (کتبة فی بندر سورت فی شهر صفر سنة ۱۰۹۵).

۳ـ آداب واحکام حج (۱۲۱ـ۱۳۸) بفارسی.

آغاز: رسالهٔ آداب حج واحکام‌آن. بسمله. الحمدلله رب‌العالمین ... اما بعد این رساله‌ایست مختصردربیان‌واجبات حج وعمره وبرخی‌ازمستحبات هردو آن‌مشتمل است برمقدمه وسه فصل وخاتمه.

انجام: دررساله دیگر ذکر کرده‌ایم وسایر فروع واحکام نادره در رساله کبیره والدفقیر. . مذکوراست هر که خواهد باید بآن رجوع کند و الحمدلله . . . کثیرا کثیرا.

۴ـ بحرطویل شاهدای نیشابوری (۱۵۲ ـ ۱۵۴).

آغاز: منشأنشأ صهبای سخن‌نام کریمی است که دربزم کرم چیده‌بساط طرب.

انجام : زاقبال شهنشاهی آمین و دعا را .

۵ـ قصیدهٔ ملاعلی رضای‌تجلی (۲۱۶ـ۲۱۸) .

آغاز:

پر شد ز عطر خوشدلی از بسکه زد نگار

چون عطسه از دماغ زمین جست نوبهار

انجام :

خصمت چو دانه در دهن آسیا شود

بادا محب جاه تو از عیش کامکار

۶ـ الاعتقادات (۲۲۰ـ۲۲۷) ازابن بابویه .

۷ـ رساله درعلم حروف‌بفارسی (۲۳۱ ـ ۲۳۷) .

آغاز: والله المستعان . بسمله ... اما بعد این رساله‌ایست در علم حروف که اسکندر رومی از حکمای عصرخود طلب نموده وجهت اوپیدا کردند و این رساله را طالینوقودوس خوانند وارسطاطالیس پسندیده است .

انجام : وضع حمل اوبشود وشکل اینست .

۸ـ رساله درعبادات بفارسی (۲۶۱ ـ ۳۱۷) از عبدالله‌بن حسین‌شوشتری دریك مقدمه وچند باب .

آغاز: بسمله ... بعد ازحمدوستایش پروردگاری که اقبال بالکلیه بوی‌موجب خلاصی ازآلام است ... چنین گوید ... عبدالله‌بن حسین الشوشتری که‌این‌رساله‌ایست دربیان عبادات وافعال نماز وتوابع‌آن .

انجام : وعمل بآن دورازصواب نیست (تم‌بعون‌الله تعالی فی‌شهرصفر۱۰۹۵).

۹ـ نامهٔ اوزبکان بدانشمندان شیعی وپاسخ محمدمشکك (۳۱۸ـ۳۲۶)(نوشتهٔ سلطان محمد کاتب‌اصفهانی درمکه درروز یکشنبه شعبان ۱۰۹۵) .

۱۰ـ نامهٔ حسن عسکری (ع) بمردم قم (۳۲۷ ـ ۳۲۸).

۱۱ـ رساله درارتداد واحکام‌آن (۳۲۸ ـ ۳۳۰).

آغاز: بسم‌الله والحمدلله‌علی‌التوفیق. شیمهٔ ذمیمهٔ ارتداد که باتفاق‌اهل‌ادیان ازاعظم گناهان است.

انجام: وحق امام علیه‌السلام است (درپایان «شرایط نامهٔ میان اهل‌اسلام و اهل ذمت» است نزدیك یك صفحه).

درص۳۳۱ آمده که‌علامه را پسرش‌شیخ‌فخرالدین درخواب دیدوازچگونگیش پرسید واو گفت: «یابنی‌لولا کتاب الالفین وزیارة الحسین ع لاحترقناالفتاوی».

درص۵ طریق‌تلاوت سورهٔ‌یس‌است،ودرص ۶ـ۱۳ ادعیه السراست، درص۱۳ـ۱۶ المناجات بالاستخاره ... وبطلب‌الحاجات، در ص۱۶ـ۱۸ دعاء المجیر، در ص۱۸ـ۲۴ دعاهای قاف وتوسل ومعراج وامان وتهلیل، درص۲۵ـ۴۲ «الباب الرابع فیماوردفی مناقب علی‌بن ابی طالب کرم الله وجهه (کسی روی این عبارت خط کشیده و نوشته: صلوات‌الله وسلامه علیه)، در ص۴۲ ـ ۷۷ ازباب ۱۶ عیون اخبار الرضا است، در ص ۷۷ـ۸۵ بند هائی از عدة الداعی و اثبات الواجب دوانی و حکایات الفصحاء و تفسیر نیشابوری وتحلی‌الافراح فی‌شرح‌تلخیص‌المفتاح زرکشی است.

درص۷۷ـ۸۴ و ۱۱۶ ـ ۱۲۰ و ۱۵۴ ـ ۱۷۴ دعا وطلسم وختم وتاریخ‌ونجوم و کلام وحکایت وادب است در ۱۳۸ ـ ۱۵۱ از نهج‌البلاغه وکتابهای دعاوفقه‌بندهایی آمده است.

درص۱۷۷ـ۲۱۱ ازمکارم‌الاخلاق‌و کتاب من لایحضره الفقیه وجزاینهابندهایی آمده.

درص۲۱۲شعرهای فارسی چندشاعراست.

درص ۲۱۳ ازطاعون سال ۵۶۴ ازصفةالصفوة یاد شده است.

درص۲۱۹و۲۳۷ ـ ۲۶۱ و ۳۳۷ پراکنده‌هاست .

درص۲۲۷ ـ ۲۳۰ اسماء حسنی است .

درص ۳۳۱ ـ ۳۳۲ مسایل چهارگانه فقهی شهید اول است بنقل از ابو طالب اسماعیل رازقی.

درص ۳۳۵ سرگذشت سلمان‌است ودر برگهای دیگرهم مطالب پراکنده ای هست بعربی درادب وخبر ودعا وملل ونحل وتاریخ واخلاق .

۲۷۱۲

نستعلیق سدهٔ ۱۱ وشکل ونشان وخط روی متن مشکی وشنگرف درش۱، ش۲نسخ‌وازآغازاست تاپایان تصورات ، مهرکریم حسینی مورخ ۱۴۰۴ دارد ، مالك محمدخلیل‌بن‌محمدجعفرطالقانی
۲۴س۱۳×۱۸/۵ ـ ۲۵۲گ۱۸×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج ترياکی‌ضربی‌بالولا

مجموعه

۱ـ شرح التذكرة النصيرية (۱ پ ـ ۲۰۲ ر) از عبدالعلی بیرجندی که در ع۹۱۳/۱ ساخته است (مدرس ۲۳۰ ـ ف ۹۰۹ ـ طلس ص۲۱٤ ش۲۹۷۲).

۲ـ لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار (۲۰۳ ر ـ ۲۵۲ر) ازقطب رازی.

۲۷۱۳

نستعلیق اسدالله بدستورمحمدکاظم‌خان در روز پنجشنبه ۱۸ ذی قعده ۱۲۵۰ ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۵س۱۰×۱۹ ، ۱۱۷گ ۱۵×۲۵، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی‌مقوایی

شرح نصاب

ازعبدالصمدبن کمال‌الدین‌بن امیرحاج که بنام ضیاءالدین‌محمدبن‌سلطان‌محمد استرابادی ساخته است (فرهنگنامه‌ها ص۲۰۵) .

۲۷۱٤

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی لغوی دارد . یادداشت تملك محمد امین کاشانی درسمنان دررمضان ۱۱۵۹ بامهرش درصفحهٔ عنوان هست ، نسخه تااحتجاج سیدمرتضی است وافتاده
۱۹س۱۲×۱۷ ، ۲٦٦گ ۱۸×۲۴/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج لریاکی مقوایی

الاحتجاج علی اهل اللجاج

ازشیخ ابومنصوراحمدبن علی بن ابی طالب طبرسی است (طوس ۵:۵)

۲۷۱۵

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، جدول وستون بندی زرولاجورد ، سرلوح زرین ، در ص۳۰و۳۴ و جاهای دیگر خط شاعرهست که در حواشی این صفحات هم شعرهایی افزوده است و نسخه تصحیح شدهٔ اوست و نشانه «بلغ» دارد درچندجا ، نسخه راسیدکریم بن منتظم الدوله فیروزکوهی متخلص بامیردر تهران به پنجاه تومان در۱۵آبان ماه ۱۳۱٦ خ خریده بوده.
۱۷س۸×۲۰ ـ ۲۱۳گ ۱٦×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی بالولا

دیوان

از مولی رفیع الدین محمدبن مولی فتح الله واعظ قزوینی در گذشتهٔ ۱۰۸۹ با تخلص واعظ است نزدیك ۷۲۰۰ بیت، بدینگونه :

۱ـ غزلها بترتیب تهجی ص۱ـ۲٤۵ .

۲ـ رباعیات ومفردات ص۲٤٦ـ۲٦۳).

۳ـ قصایدوقطعات ومثنویها ص۲٦۳ ـ ٤۲۲ .

(ذریعه ۹:۳۸۰).

آغاز:

این قدر طول امل ره میدهی دردل‌چرا
مصحف‌خودرابااین‌خط میکنی‌باطل‌چرا
عیش دنیااحتلام‌خواب غفلت‌بیش‌نیست
از خیالی این قدرآلودگی ای دل چرا

انجام :

بون تا گفت و گو از نیك و از بد
الهی نیك خواهش بد نبیند

بلغ . قائل این پریشان سخنان محمد رفیع واعظ بقدم نظر برسراسر این‌نسخه عبور نموده ... وخس اغلاط پاکیزه ساخت امید ... وسیلهٔ یادآوری گردد (بریده‌شده و چند کلمه‌ای خوانده نمیشود) .

۲۷۱۶

نستعلیق ابوالحسن بن‌عبدالله در۱۰٦۸،عنوان ونشان شنگرف ، سرلوح‌زرین، جدول‌زرولاجورد، حواشی لغوی دارد، بافهرست ، مالك امیرنظام‌گروسی درتاریخ ۱۲٦۵ ، نیز تاریخ ۱۱۷۹درصفحهٔعنوان هست ، نسخه هرپنج جلد را دارد .

۳۵س۱۵×۲۰ ، ۲۹۰گ۱۸×۳۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج‌حنایی‌مقوایی

تجزیة الامصار وتزجیة الاعصار

از وصاف‌الحضرة خواجه شهاب‌الدین عبدالله شرف شیرازی‌است (ادبیات ۸۱ـ نشریهٔ کتابخانه مرکزی دانشگاه دفترنخستین ص ۱٦۷) .

۲۷۱۷

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان‌شنگرف ، درهامش پایین‌صفحهٔ۱۴۵ تاریخ ۱۱۱۴ دیده‌میشود ، در۵۰۸ ص ، آغازوانجام افتاده ، درپایان برخی ازقصیده‌ها افزوده شده وتصحیح‌گردید پس‌گویا بخط خود شاعرباشد .

۱٦س۹/۵×۲۰، ۲۵۴گ۱۵×۲۵ ، کاغذ هندی‌رنگارنگ ـ جلدمقواعطف‌تیماج

۱۵۹٤

دیوان

از حسن کشمیری که قافیه های سخت مانند قافیه ثاء نزدیك بچهل قصیده و یکصدبیت ولغتهای دشوار درآن هست و خود اولغتها را ترجمه کرده است.

قصیده وغزل و رباعی دارد بترتیب تهجی در ۸۰۰۰ بیت. در آن از شاه قاضی سلطان هند ستایش شده (ص ٤٥۲) و از عرفی وجامی (ص ۱۹٤) یاد گشته است. در دنبال هرقصیده‌ای یك رباعی و یك قطعه و غزلی هست. ماده تاریخی درآن هست بنام شمس‌علی در ۱۱۱۳. شاعر بسیار شیفتهٔ کشمیر است. یك قصیده رائیهٔ او نام گنج مضامین دارد.

آغاز:

دل و ولای تو دین منست و امانت
بعشق تو نکنم کف ز دامن تورها
نثارخاك‌رهت‌میکنم کنون‌دل‌وجان
نکرده ام چودر آن روزجان‌خویش‌فدا
باین دوروزهٔ فانی عمر غره مباش
که آید اسب اجل هرنفس بجولانی

انجام:

درین‌حدیقه میارای‌جسم‌خویش‌چو گل
که دست‌غیرخودت‌خوش‌بخواست گل‌دانی

۲۷۱۸

نسخ سدهٔ ۹و۱۰، متن‌وعنوان‌شنگرف، نسخه تامیانه‌های تجارت‌است.
۲۴س،۱۰/۵×۱۷، ۱۸۴گ،۱۷/۵×۲۲، کاغذسمرقندی ـ جلدمقوا

شرح مجمع البحرین و ملتقی النیرین

متن از ابن ساعاتی ودر فروع حنفی است (چلبی ۲:۳۸۳) وشامل مختصر قدوری و منظومه نسفی است وشرح آمیخته بامتن وشارح بدست نیامده است که کیست.

آغاز: بسمله ... الحمدلله جاعل العلماء انجما للاهتداء و وصف الله تعالی بذلك لبراعة الاستهلال .

انجام: (بالانفع للمصارف) ای بما یبلغ به نصابا ... لانه ابلغ فی معرفة المالیة (افتاده درفصل : تزکی مال التجارة) .

۲۷۱۹

نسخ عبدالله بن محمد هندی درذیقعده ۱۳۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف.
۳۶س ۱۱×۱۹ ، ۵۰گ ۱۶×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی

المجاهدة لمن یرید حرث الاخرة

رساله ایست صوفیانه درباره کوششها و مجاهدات واخلاق وریاضات.

آغاز: بسمله . و به ثقتی ورجائی الحمد لله علی کل حال . . . فاصغ لکلامی ایها المصدق لی فی القال والحال فانه مانال من نال من السعادة فی بلوغ الآمال الا بالتذلل و تلقی العلم و العمل عن خیار الرجال.

انجام: واتباعهم عدد انفاس الخلائق اجمعین والحمدلله رب العالمین .

۲۷۲۰

نستعلیق چهارشنبه ع۱۲۹۶/۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخه از آن کریم بن میرزا علی بن نجفقلی شاله تراش بوده است .

۱۶س ۱۰/۵×۱۶/۵ ، ۱۸۵گ ۱۶/۵×۲۱/۵، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

سيف الامة وبرهان الملة

از مولی احمد نراقی (٦ ، ۱۱۸۵ ـ ٥ ، ١٢٤٤) که در ۱۲۳۳ بانجام رسانده است (ف۵۸۳ ـ مشار۹۹۳) .

۲۷۲۱

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۱ ، جدول زروشنگرف ، سرلوح زرین ، دوصفحهٔ نخستین زرانددو، نسخه نزدیك به ۲٦٦۳ بیت وناقص نوشته مانده است.

۱۲س٦×۱۲ ، ۱۱۲گ۱۳/۵×۲۲ ، کاغذ متن وحاشیه سپاهانی ـ جلدروغنی گلداردرزمینهٔ سبز گردآن صلوات نوشته شده است

کنز الاسماء

از صفی‌بن ولی قزوینی که در ۱۰۹۰ درشاه جهان آباد ساخته است . درآن از شیخ علیخان زنگنه ومیرزا حبیب‌الله صدر وملامظفر یادشده است (ص۱۰٤) عنوانها اشاره وتنبیه‌و سئوال وجواب است .

آغاز: بسمله . الحمدلله وسلام علی عباده ... حقیر ... صفی‌بن ولی قزوینی ... عرضه میدارد... بالتماس عزیزی این رساله موسومه بکنزالاسماء رامحتوی‌بر کشف حقیقت گفتار در اسم ومسمی و تسمیة وبیان معانی اسماءِ حسنی که نودونه نام ماثور است ورجوع آنها بیك‌ذات‌وهفت‌صفت‌است یا زیاده ... درسال‌هزارونود ... درشاه‌جهان آباد بقلم ناقص فقیرتحریریافت .

انجام: و اسمی برای (ننوشته مانده در : اشاره ، در توقف اسماء الله بر توقیف) .

۱۵۹۷۰

۲۷۲۲

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، ازپایان افتاده.
۱۸ س ۱۰×۱۸ ، ۱۳۳ گ ۱۵/۵×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

لوازم الانشاء

از ملامیرقاری گیلانی شاعر(۳۵و۲) و نگارندهٔ اسرار الحکم (در ۱۰۵۳ در شش باب) و بنام میرزای عالم وعالمیان میرزامحمد شفیع صدرزمان صفوی و وزیر دارالمرز و گیلان دردوفصل : نخستین آداب انشا ولوازم تحریر وشرایط منشی و نام پیشه‌وران و هنرمندان ، دومی فرهنگی است .

شعر مؤلف هم در آن آمده است (ص۲و۳۵).

آغاز: بسمله. صحایف شرایف سپاس وتحایف لطایف محامد معالی اساس زیاده ازانکه اندیشهٔ صحیح فلك پیمای دبیران روشن رای و شیرین ادا متصدی و مباشر شطری ازآن تواند بود .. دیباچهٔ این کتاب مزین است باسم . . . میرزا محمد شفیع میرزای عالم و عالمیان ... این کتاب مسمی بلوازم الانشا از مؤلفات ... ملا میرقاری گیلانی واین کتاب مفصل است بدو فصل .

فصل اول درمعنی انشا و آداب طریق این فن زیبا و اسامی الصناع والمحترفة بلسان العرب، وترجمتها بالفارسیة ...

فصل دوم در حل معانی بعضی الفاظ و کلمات عربیه ... بدوطریق.

اول بطریق اجمال که ترتیب حروف تهجی مرعی نباشد .

دویم بسبیل تفصیل که حروف تهجی مرعی افتد ودرذیل این برخی ازلغات والفاظ فارسیه قدیمه نیزذکرپذیرمی گردد .

انجام : باب الهاءِ مع الكاف من المصادر هتك پـرده دريـدن هلك و هلوك (افتاده) .

٢٧٢٣

نسخ اسحاق بن عباس انصاری در شعبان ۱۲۹۵ از روی خط مؤلف ، حواشی نستعلیق ، عنوان شنگرف.

۱۵س۸×۱۵ ، ۱۱گ۱۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

مجمع الرشاد

از علی‌نقی بن محمد رضای انصاری است در میراث بعربی .

آغاز: بسمله . الحمدلله الباعث الوارث رازق العباد بالحرائث فی البرارث .

انجام : وتظهر الفائدة لو ترك اماهی زوجته .

٢٧٢٤

نستعلیق ۱۱۰۷ ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجورد وشنگرف ، فهرست دارد.

۱۷س۷×۱۵ ، ۴۳گ۱۵/۵×۲۴، کاغذ هندی ـ جلدتیماج‌مشکی‌مقوایی

سلامان وابسال

از جامی است بنظم فارسی (منزوی ۲ : ۳۲۶ ـ مشار ۹۷۰) .

٢٧٢٥

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، ش۱ ناقص تاسرگذشت محمود خوارزمی وش۲ ازآغاز افتاده‌است

۱۸س۱۰/۵×۲۰/۵ ، ۱۴۷گ۱۶/۵×۲۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوا

مجموعه

۱ـ ترجمهٔ نزهةالارواح (۱ پ ـ ٤۲ پ) (ف٦۹۵ش۲) .

۲ـ رسالهٔ اخلاقی (٤۳ ر ـ ۱۱٤پ) .

درآن عنوان : باب سوم و فصل دربیان سخن چند که درسلوك بادوست ودشمن بکار آید وتتمه درسخنی چند ازهرجاوازهرچه که‌باشد وباب‌پنجم درصبروشکروباب ششم درعدل وانصاف وخاتمه درمثلهای عرب وحکایات ایشان بابیگانگان وفصل در احوال معلمان وفصل دربیان چیزی چند دیده میشود . پیداستکه ازمؤلفی‌شیعی‌است وبرای یکی ازپادشاهان صفوی یایکی ازفرمانروان شیعی هند نوشته شده است .

آغاز افتاده : بان ادب میکند ... باب سیم درمعاشرت بامردم و سلوك با اهل مدینه ومنزل آدمی.

انجام :

ملك بدو خرم و معمورباد

چشم بد از مملکتش دور باد

۳ـ اخلاق پادشاهی (۱۱۵ پ ـ ۱۳۷ر) .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... وبعد نوشته میشود که مرةاخری‌مثال واجب الامتثال از محل رایت سعادت . . . اعنی پادشاه دین پناه . . . ابوالنصر سلطان گیتی‌پناه ... رسید که چون‌ازین غفلت‌پیشه ... سهوی بظهوررسیده ... ودرآن‌مجموعه از اهم چیزها ... یعنی بهترین صنفی ازاصناف مردم که سروران و پادشاهانندوازعزم وتدبیر ایشان فصلی مشبع نوشته نشده باشد باید که مختصری مفید درین‌باب برهمهٔ ابواب مقدم باشد ... این تتمه را که ... رساله‌ایست جدا گانه .. برمقدمه و پنج فصل وخاتمه گفتار بسرآید .

انجام : واز جملهٔ اتفاقات حسنه اینکه روزی که امر عالی بانتخاب تاریخ حکما و دیگر سخنان از کلام اکابر وفضلا شرف صدوریافت کلمهٔ انتخاب (١٠٥٤) موافق تاریخ کتاب بود چون ثانی الحال مامور شد که آن منتخب را باخلاق و سیر پادشاهان صورت اتمام دهد اخلاق پادشاهی (١٠٥٥) مطابق آمد اللهم ایده بمزید التایید و ایده بکمال التایید و انصر علی الاعداء و احفظ فی الضراءِ و السّراء بحمد و آله .

ازاینجابرمیآید که مؤلف این سه شماره : اخلاق پادشاهی ورسالهٔ اخلاقی وترجمهٔ نزهة ، یکی است واینها را درسالهای ١٠٥٤و١٠٥٥ ساخته است .

٢٧٢٦

نستعلیق سدهٔ ١٣و١٤ ، عنوان شنگرف ، نسخه ازص٤٣١است تا٤٨١
١٩س٧×١٦/٥ ، ٣٤گ١٨×٢٢ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج زرد .

مجموعه

١- دیوان (متن) ازمیرزا محمد مهدی فروغ فرخی پسرمیرزامحمدباقربهجت آتشی سپاهانی(ریحانةالادب ١ : ١٨٥ - مجمع الفصحا ٢:٣٩٦) اودربیست سالگی شعر سروده است .

در تذکرهٔ مدایح معتمدیه (ش٢٦٩٩- مجلس ٣:٦٨٤ ش ١٢ - ادبیات ص١٠١ ش١٢) ازآقامحمدباقربهجت اصفهانی پدر فروغ یادشده است (ذریعه٩:١٤٦) وازمیرزا محمد فروغ پسرمیرزامحمدحسین منجم باشی سپاهانی (مجلس ٣:٦٨٥ ش٥٧-ادبیات ص١٠٣ ش٦٢) نه ازاین فروغ .

آغاز : دروصف بهار گوید .

اکنون که شد میسر گلشن ریاض خلد
از کف منه صراحی می تا میسر است
خاص این زمان که موسم طغیان عشق ماست
تا نرگس است غمزه‌زن و گل سنمبر است

انجام :

ز عشق تو به فروغا چسان توانم کرد
مرا که دل بکمند نگار سیمین است

۲ـ دیوان (هامش تا ص٤٦٥) از آقامحمد خیاط عاشق سپاهانی (۱۱۱۰-۱۱۸۱) است (ذریعه ۹:٦٧٢ ـ مجلس ۳:۳٤٥و٦٧٦) .

آغاز :

بچشم دیگران در صید من منگر نظر بگشا
پرم بربند و بند از بال مرغان دگر بگشا
شب عید است و گو پیر مغان شکرانهٔ عشرت
خرابات مغان را در بهنگام سحر بگشا

انجام :

صبر بی‌پایان ندارم ورنه درانجام عشق
مژدهٔ صدرحمت از وی خوشتر ازآغاز هست
(درهامش ص٤٦٨ پنج بیتی است ازمخلص شیرازی).

۲۷۲۷

نسخ سدهٔ ۱۴ است، پایان نوشته مانده.

۴۱ص ۱۴/۵×۲۴ ، ۳۸٦گ ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

جامع الشتات فی اجوبة السؤالات

از میرزای قمی که محمدحسن بن محمد صالح حسینی نور بخشی گرد آورده است .

(طوسی ۵ : ۵۵۱ ـ ذریعه ۵:۵۹) .

۲۷۲۸

نستعلیق عبدالله مقابی مورخ روز دوشنبه ۱۳ شوال ۱۲۹۱ که از روی نسخه‌ای کهن تصحیح و مقابله کرده است ، عنوان شنگرف ولاجورد ، در ۲۰۷ ص و ۵۲۴۰ بیت.
۱۷س ۸×۲۱ ، ۱۵۴گ ۲۰×۳۰/۵، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

دیوان

از عثمان مختاری غزنوی است (ادبیات ۲۷۰) .

۲۷۲۹

نستعلیق مؤلف ، خط حسین قلی بن دیوان بیگی در گ ۱۷۷ ر هست ، حواشی دارد از خود مؤلف.
۲۷س ۱۴×۲۱/۵ ، ۲۰۰گ ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی درون قهوه‌ای

تاریخ ایران

از ملاباشی عبدالرحیم بن حسین علی هروی و نسخهٔ ما جلد یکم و در تاریخ ایران پیش از اسلام برحسب طبقات و سالهای پس از هبوط آدم و تاریخ اسلام تا عروج پیامبر و او آن را در ۱۲۸۳ـ۱۲۸۴ (۴٤ر ـ ۲۰۰ر) ساخته و در آن از ناسخ التواریخ خرده گیری نموده است . او مؤلف طرائف الحکمه است (ف ۲۹٦ ـ حقوق ۱٦۱) .

آغاز: بسمله . ذکر عقیدهٔ متقدمین مورخین درامتداد زمان و مدار ستارگان

آسمان . مردم‌عجم که درمملکت ایران زمین ازین پیش سکون داشته‌اند.

انجام : وقایع بعد ازهجرت رادرجلد ثانی باختصارنگارش خواهدشدانشاءالله تعالی هذا آخرالمجلد الاول (فدتمت بید مؤلفه ... ابن‌حسینعلی عبدالرحیم فی‌حادی عشرشهرربیع‌الثانی من شهورسنة ۱۲۸٤) .

۲۷۳۰

نسخ سدهٔ ۸و۹و۱۳ برگ پایان‌مورخ ۸/ج۱/۱۰۵۵ ، عنوان ونشان‌شنگرف ، نسخه از آن محمد حسین‌بن شیخ عبدالنبی جزایری شیرازی بوده‌است، نسخه‌جزویکم است تاپایان جهاد .

۲۸س۱۴×۱۹ ، ۱۰۳گ۱۸×۲۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای مقوایی.

تحریرالاحکام الشرعیة علی مذهب الامامیة

از علامهٔ حلی است .

۲۷۳۱

نستعلیق محمودبن محمدتقی شیرازی درسدهٔ ۱۳ ونشان شنگرف درش۱ که‌ازمجموعه‌ای جداشده از۱۷تا۲۷آن ، ش۲هم بخط نستعلیق سدهٔ ۱۳است‌وناقص.

سطرگوناگون۹×۲۰/۵ ، ۱۴گ۱۵×۲۸ ،کاغذ فرنگی کبودو نخودی ـ جلدتیماج‌مشکی

مجموعه

۱ـ معراجنامه (پ ـ ۱۱ ر) منسوب بابن‌سینا که ازعبادی مروزی‌است(حقوق ۱۹۹ ـ مهدوی ش۲۲۷) .

۲ـ معراجنامه (۱۲ پ ۱ ١٤ پ) منسوب بابن‌سینابانشای دیگر.

آغاز: رسالة للشیخ الرئیس ابی‌علی‌بن الحسین‌عبدالله سینا قدس روحهم (؟) سپاس خداوندآسمان وزمین را وستایش‌دهندهٔ جان وتن را ... اما بعد وصیت میکنم

که این کلمهٔ چند که در تحقیق شرح میرود ازاغیار ونامحرم دریغ دارند که مدتها ازظهور این کلمات بحکم خطر محترز می‌بودم .

انجام : الایمان یمانی و الحکمة یمانیة و مدد آن قوت از روح قدسی کشند چنانکه پیغمبر فرمود (افتاده) .

۲۷۳۲

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۵س ۱۱×۱۸ ، ۳۴۹۷گ ۱۷×۲۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج ترپاکی ضربی

ترجمهٔ کشکول

فضل‌الله‌بن احمدبیك اردلانی کردستانی بدستور امیر امان‌الله خان فرمانروای کردستان[1] آن را ساخته است . شیخ محمد قسیم عبارت عربی کشکول بهایی را ترجمهٔ لفظی کرده و اردلانی آن را بانشای سلیسی درآورده ودربسیاری ازجاها شرح هم داده است .

(ذریعه ٤:١٣٠ ـ طوس۲:۱۵۹ش۸).

آغاز: حمدی که مسبحان ملاء اعلی را درخروش وشکری که ساکنان فضای قدس را بجوش آرد .

انجام :

ما غررت و رقـاء فـی دوحة
واضحك الروض بكاء السحاب

۱ـ این امیر همانکسی است که فخرالدین بن احمد رودباری عرفان الخیول بنام او نوشته است واودر نزدیکیهای ۱۲۸۰ زنده بوده است

۲۷۳۳

نسخ علی یزدی در۱۲۳۴ ، عنوان شنگرف ، حواشی ملاعلی نوری وملامحمداسمعیل‌نوری‌دارد، سفر یکم‌است.

۲۷س۹/۵×۱۸/۵ ، ۲٦۹گ ۱۷/۵×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی

الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة

از صدرای شیرازی که در۵۸ سالگی در ۱۰۳۷ بدان میپرداخته است (حقوق ۳۳۱).

۲۷۳٤

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف وزرولاجورد ، سرلوح‌دارد.

۲۵س۱۱×۲۰/۵ ، ۳۰۸گ۱۸×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌زرکوب‌مقوایی

تحفة الابرار

ازمحمد باقر شفتی است .

۲۷۳۵

نسخ عبدالله‌بن ملا ابراهیم تبریزی در پایان ع۱۲۸۵/۲ بدستور حاج میرزا محمد کاظم وکیل طباطبایی پسرمیرزا عبدالوهاب مشهور بمیرزا پاشای وکیل ، شجرهٔ نسب این وکیل هم درنسخه‌هست، عنوان شنگرف ، فهرست درآغاز هست ، نیزسندروایت‌کتاب .

۱۹س۹×۱۷/۵ ، ۱۷۱گ ۱۸×۲۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی

مقاتل الطالبیین واخبارهم

از ابی‌الفرج‌علی‌بن‌الحسین‌سپاهانی(۲۸٤ـ۳۵٦) است (معجم‌المطبوعات‌ص۳۳۷)

۲۷۳۶

نسخ عبدالرحیم‌بن ملاعبدالغفور در۲۴ع۱۲۳۱/۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی بفارسی و عربی دارد ، در۲ر-۳ پ پراکنده‌هااست یکی ازآنها ساعت نامهٔ شیخ پهلوی‌است ، دردوصفحهٔ آخرهم پراکنده‌هایی دیده میشود ، نسخه درکتابخانهٔ صنیع‌الدوله بوده است .
۱۱س۱۲/۵×۱۹ ، ۲۱۴گ۱۹×۲۹/۵ - کاغذ فرنگی رنگارنگ - جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوایی

الطریقة المحمدیة

از محمدبن‌پیرعلی‌بن محمد علان صدیقی‌بکری درگذشتهٔ ۹۸۱ است‌دراخلاق بعربی در سه باب هریك در سه فصل (چلبی ۲:۹۹) .

آغاز: الحمدلله الذی جعلنا امة وسطاخیرالامم . . . وبعد فان العقل و النقل متطابقان ان الدنیا فانیة .

انجام: بصیر بالعباد اللهم ارحم ... مصنفه ... ووالدیه .

۲۷۳۷

نستعلیق و نسخ سدهٔ ۱۳ ، نشان شنگرف، آیتها زیرخط سرخ ، آغازوانجام‌افتاده.
۲۱س۱۲×۲۱ ، ۴۳۶گ ۱۸×۳۱ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌مقوایی

خلاصهٔ منهج

از فتح‌الله‌بن شکرالله شریف کاشانی است (حقوق ۱۰۲)

۲۷۳۸

نستعلیق عبدالوهاب دهخوارقانی درروزسه‌شنبه۱۲ج۱۲۴۸/۲ ، عنوان‌و نشان شنگرف ، فهرست درآغازهست ، جلد ۱ درگ ۱-۸۷ وجلد ۲ در گ ۸۸-۲۶۰ .
۲۶س۱۳×۲۰ ، ۲۶۰گ ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌ضربی

الانوار النعمانية

از سید نعمةالله جزایری شوشتری است که در شب سه شنبه ۲۲ رمضان ۱۰۸۹ ساخته است. (طوس ۵: ۳۰ و ۲۳۲).

۲۷۳۹

نسخ میرزا محمدباقر بن زین‌العابدین بن حسین بن علی یزدی حایری گویا در ۱۲۸۲، عنوان و نشان شنگرف، در ص ۴۶۹ - ۴۷۰ تقریظی است از همین یزدی بر این کتاب و از آن بر میاید که نسخه از آن خود مؤلف بوده است، فهرست دارد بخط باسعانی.

۳۰ س ۱۱/۵×۲۰ - ۲۶۱ گ ۱۹×۲۹/۵، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

ملوك الكلام و متجر الغائص والنائم

از سیف الدوله سلطان محمد میرزا پسر فتحعلیشاه که در دیباچهٔ آن از سال ۱۲۸۱ یاد میکند (ص ٥) وشامل دوازده رساله است در نسخهٔ ما. فهرست همهٔ آنها را خود مؤلف در آغاز گذارده است باسر گذشتی ازخود وازاین فهرست برمیآید که رسالدها باید هجده تا باشد.

در فهرست سپه (۲: ٤٧٨) ومجلس (۳: ١٤٨) ازاین کتاب همان یاد شده است.

دیباچهٔ کتاب در ص ۱ـ٥ است و سپس رسالدهااست بدینگونه:

۱ـ رساله در خطبه ومقامه و انشاءِ قصیده وغزل و لغزومعما وقصه وحکایت از خود او ودیگران بعربی (٦ـ١٦١).

۲ـ رساله در کیمیا واکسیر و خواص اشیا وختومات ودعا بفارسی درچندباب وفصل (١٦٢ـ٢٨١).

۳ـ تحقیق القوانین در دستور زبان وصرف و نحو زبان فارسی باشواهد شعری

دردوتقریر (صرف ـ نحو) بفارسی ازروی بحرقلزم وتحفةالعجم و چراغوبحرالفصاحة وبرهان قاطع و رسالهٔ عبدالواسع (۲۸۳ ـ ۳۳۱ ناقص ونئوشته مانده درآخر).

٤ـ رسالهٔ ریاضی و حساب (۳۳۳ ـ ۳۳۹) .

٥ـ رساله درهیئت دریك مقدمه و چند فصل بفارسی (۳۳۹ـ۳٤۸) .

٦ـ رساله در نجوم و تقویم بعربی در چند فصل (۳٤۹ـ۳٥۹) .

۷ـ رساله در اعداد و اوفاق والواح وتکسیر وجداول آن وجفر بفارسی‌درچند فصل (۳٦۱ـ۳۷٥) .

۸ـ رساله در علم ما سه بندی وخیوط و تعریف دویست وبیست ویك‌شکل آن دریك مقدمه ودوباب وخاتمه‌بفارسی‌ازروی کاشف‌الغیوب (۳۷۷ـ٤۲٦).

۹ـ زین‌الرسائل بفارسی در یك مقدمه و یك باب ونتیجه وخاتمه که‌در۱۲٦۸ ساخته است درآداب معاشرت ونصایح وسخنان بزرگان و حکایات ووقایعی که‌برای مؤلف رخ داده است وآنرا بنام دوستی زین‌العابدین‌نام ساخته است (٤۲۸ـ٤٥۸).

۱۰ـ وسیلةالنجاة بفارسی درآداب صلوة ووضوبطریق شافعی که ازشیخ و سیم کردستانی گرفته تا طرز تقیه دربرابر مخالفان را بشیعیان بیاموزد (٤٦۱ ـ ٤٦۸).

۱۱ـ شرح نورالهدایة منسوب ملاجلال دوانی بفارسی وعربی (٤۷۳ـ٤۹۲) او هم این کتاب را از دوانی می پندارد و نمیداند که رسالهٔ خلق‌الافعال دوانی خاتمه ای ندارد (ص٤۸۱) .

۱۲ـ رساله درعلم رمل واحکام‌آن دریك مقدمه و چهارده‌باب وخاتمه‌بفارسی (٤۹٥ ـ ٥۲۰) .

آغاز: بسمله ... الحمدلله الدائم الدیموم و الفرد القیوم . . . و بعد فیعرب فی صوافی مبانی العقول القویمة ... المدعو بسیف‌الدولة سلطان محمد ... ابن‌السلطان ... فتحعلی شاه ... شرح بعض حالاته .

انجام : باتمام رسید آنچه منظور بود از تألیف وترتیب والحمدلله اولاو آخرا وظاهرا وباطنا ۱۲۸۲ .

۲۷۴۰

نستعلیق محمد سید خواجه نسفی پسرشاسید خواجهٔ نسفی که برای محمدابراهیم دیوان بیکی پسر محمد حکیم گللقوش بیگی در۳ج۱۲۴۵/۲ نوشته است ،عنوان ونشان شنگرف ، در ۵۱۰ص . ۱۹س۱۸/۵×۸/۵ ، ۲۵۶ک ۳۰/۵×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعة الفوائد یا شرح گلشن یاشرح فن

گزیده و گرفتهٔ از مفاتیح الاعجاز فی شرح گلشن راز شمس‌الدین شیخ‌محمد نوربخشی اسیری لاهیجی در گذشتهٔ ۹۱۲ که در۸۷۷ درشانزده هزاربیت ساخته است (مجلس ۳ـ۴۹۹و۶۷۲ـ مشار۱۴۶۴ـ ذریعه ۹ : ۷۶ـ سپه۵۵۸:۲۸) وشارح آن دانسته نشد کیست این شرح ده هزارودویست بیت‌است بجزدیباچه وفهرست .

آغاز: بسمله . حمد بی‌حد مرواجب الوجودیرا که بزلال فیض و افضال ریاض ارواح و اشباح ارباب معرفت را مخضر ساخت .

انجام : وچبستر موضعی است در هشت فرسنگی شهر تبریز و مدفن و مولد ایشان ... همانجا است .

نام کتاب درصفحهٔ ۳ آمده وشارح دربارهٔ کتاب چنین میگوید : «این‌مختصر ازین‌جهت که‌مبین‌معانی‌ابیات گلشن‌است«شرح گلشن»است وازاینرو که‌دروی‌تمامت اصطلاحات صوفیه‌است «شرح فن»است‌وچون‌حامل فوائد غریبه‌است «مجموعةالفوائد» است .

شارح‌درصفحه۲ بازمیگوید : «هرچه نقل‌از کتب صوفیه‌است دربنمختصر آنهمه ازین ضعف‌است»ودراینشرح‌درچندمورد باذکرنام‌ونقل‌مطالب‌از کتب صوفیه‌یاد نموده که برخي ازآنهادیده‌نشده ودرچندجا اعتراضاتي بکلمات لاهیجی‌شارح گلشن‌نموده

وموارد نقض ورد را ثابت کرده و درواقع همچو شرحی دیده نشده‌است.

برای نمودن اهمیت کتاب نام کتب صوفیان و مؤلفان آن یاد میگردد وسپس موارد اعتراض برلاهیجی . . . . (یاداشت باستانی):

مقصد اقصی شیخ عزیزنسفی	۲۹
تهمیدات عین‌القضاة همدانی	۳۱
کتاب مبدء و معاد عزیزنسفی	۳۵
مرصادالعباد شیخ‌نجم‌الدین رازی	۳۵
کشف‌المحجوب	۳۸
کتاب فقرات خواجه احرار	٤۰
فرهنگ گلستان	٥۸
شرح فتوحات داود قیصری	۷۳
مکاتیب جامی	۷۹
ده قاعدهٔ میرسیدعلی همدانی	۱۷۳
شرح رسالهٔ حق‌الیقین	۱۰۰
اصطلاحات عبدالرزاق کاشی	۱۱۳
شواهد النبوة جامی	۱۱٦
شرح فارضیه از عبدالرزاق کاشی	۱۱۸
شرح لمعات جامی	۱۲۳
رسالهٔ وجودیه میرسید شریف	۱٤۱
شرح عبدالغفور لاری بررسالهٔ‌شیخ‌نجم‌الدین کبری	۱٦۹
ترجمة العوارف	۱۷۰
رسالهٔ حقائق شیخ محمد فضل‌الله	۳۱۲

رسالهٔ حجة الاسلام غزالی	۳۲۵
روضةالارواح	۳۷۰
کتاب‌المحققین	۳۷۰
رسالهٔ شیخ عبدالله بلیانی	٤۲۹
رسالهٔ قدسیه مولانا یعقوب چرخی	۳۵۰
شرح رباعیات شیخ صیرفی	۳۵۰
رسالهٔ مضنون به علی غیر اهله ازغزالی	٤۳۱
رسالهٔ تحقیقات خواجه محمد پارسا	٤٤۷
رسالهٔ شمایل الاتقیاءِ	٤٤۸
شرح قصیدهٔ عطار	٤٦۵

موارد اعتراض بر کلام لاهیجی شارح گلشن راز :

۱ـ صفحه ٦٦ سطر ۱۵   ۲ـص٦۷ سطر ۱۷

۳ـ ص۱٤۸ س۱۲   ٤ـ ص۱۷۲ س۹

۵ـ ص۱۷٦ س۵   ٦ـ س۱۹۵ س۸

۷ـ ص۱۹۹س۲   ۸ـ ص۳٦۱ س۷

۹ـ ص۳۸۳ س۱۲   ۱۰ـص٤۲٤ س٦

۱۱ـس٤۲٦س۱۷   ۱۲ـص٤۵٤ س۱۰

۱۳ـص٤٦٤ س۳   ۱٤ـص٤۸۱ س۱۲

۲۷٤۱

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان‌ونشان شنگرف ، آغازازدیباچه افاده‌وازسرگذشت‌سلطان‌خواجه علی است تامقالهٔ دهم درشکفتگی وتعارف عالم وطبقات وسایر صفات

۲۳س ۱۲× ۲۳، ۲٦۸ گ ۱۷/۵ ×۳۰ ،کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوالی

عالم آرای عباسی

ازاسکندر بیك منشی است (مجلس ۲:۱٤۹) .

۲۷٤۲

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان وشعر ونشان شنگرف ، آغاز ازدیباچه افتاده ودرانجام‌میرسد بسر گذشت نصربن ناصرالدین سبکتکین .

۱۷س ۸×۱۸/٥، ۱٥٦گ ۱٥×۲٦/٥ ،کاغذفرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی

ترجمهٔ تاریخ یمینی

ازابوالشرف ناصح‌بن‌ظفربن سعدمنشی گلپایگانی(جربادقانی)(جزو۱)وحبیب الدین محمد گلپایگانی(جزو۲) است . جزو سوم‌آن ترجمهٔ ثقة‌الاسلام علی‌بن موسی تبریزی است (مشار ۳۹٦ ـ ادبیات ٥٤۱ـنشریه ۱:۱٦۷) .

۲۷٤۳

نسخ پسر مؤلف صفی‌الدین‌درروز چهارشنبه ۲۰ ج۱/ ۱۱۳۳ ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی دارد از پسر مؤلف صفی الدین وازصالح خلخالی پسر محمد سعید،درپایان فوایدی است .

۲۷ س ۱۲ ×۲۲، ۴۴۴ گ ۲۰ × ۳۲، کاغذ ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوالی

مجمع البحرین ومطلع النیرین

ازفخرالدین طریحی در گذشتهٔ ۱۰۷٥ وچنانکه در هامش نسخهٔ ماآمده است آن‌را درروز سه‌شنبه ٦رجب ۱۰۷۰؛ بانجام رسانده است .

(سپه ۲: ۲۷۲ ـمعارف ۱:۲۰۰)

۲۷٤٤

نسخ معرب خوش محمدقاسم قاری در۱۱۴۰ ، جدول زرولاجوردی وشنگرف
۱۲س۱۲×۲۲ ، ۱۵گ۱۸×۳۲ ،کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سبززرکوبمقوایی

جنگ

محمد قاسم قاری که‌سه‌قصیده درآن آورده‌است :

۱ـ از کعب‌بن زهیر (بانت سعاد) .

۲ـازابوعبدالله محمد بوصیری‌درستایش پیامبر(برده).

۳ـ ازفرزدق در ستایش علی‌بن‌الحسین (ع) .

۲۷٤٥

نستعلیق عباسقلی نوری درروز آدینه‌ذی‌حجه ۱۲۵۹ ترشقان لیل ، عنوان‌شنگرف ، جدول‌شنگرف وزرومشکی ولاجوردی ، ستون‌بندی سرخ
۲۹س۱۵×۲۷ ، ۹۷گ۲۱/۵×۳۴ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی مقوایی

الحروب‌الحسینیة

از محمد رضای پروین نوری ودرمقتل است.

آغاز:

ز بسم الله آغـاز سازم کلام

که بخشد بنظم کلامم نظام

انجام :

غرض بهر تاریخ کردم سؤال

«بتاریخ» آمد جواب مقال (۱۲۱۳)

٢٧٤٦

نسخ سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، نسخه در۱۳۳۰ از آن عبدالحمیدقاجاربوده‌است
۳۱س۱۳×۲۷ ، ۴۰۴گ۲۲×۳۷ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی‌مقوایی

برهان‌قاطع

از محمد حسین‌بن خلف‌برهان تبریزی که در ۱۰۷۳ (بنوشتهٔ‌عبدالحمیدقاجار در نسخهٔ ما)ساخته‌است (ادبیات ٤٧ ـ سپه ١٦١:٢ ـ مجلس ۸۳:۳) درذریعه(۱۳۳:۹) تاریخ تألیف ۱۰۸۲ آمده است :

٢٧٤٧

نسخ ۷۴۰(پایان‌ربع مهلکات)، عنوان و نشان شنگرف ، پنج برگ آغازویک‌برگ‌آخر نونویس نسخه تا«پیداکردن احوال مردگان» است
۲۱س۱۳×۲۱ ، ۳۴۸گ۱۹×۲۷ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج مشکی‌مقوائی

کیمیای سعادت

ازمحمد غزالی است .

٢٧٤٨

نستعلیق عبدالحی قرشی درسورت در ۱۵ محرم ۱۰۰٦ درش۲ ، عنوان شنگرف ، ش ۱ تاطایفهٔ خوارزمشاهیان را دارد ومیرسد بسلغریان ، ش۲ چلپیا در چهارستون وازفصل ۴ باب۵ «در باب ذکر مشایخ»از اویس قرنی آغاز ومیرسد بعدد اولیا وجزومجموعه‌ای‌بوده وبریده شده‌است
سطرگوناگون ۱۴/۵×۲۴ - ۳۷گ۱٦×۲۸/۵ ، کاغذ هندی -- جلدتیماج‌مشکی مقوایی

مجموعه

١ـ نظام‌التواریخ(ص١ـ٣٧) ازقاضی‌فخرالدین‌ابوالحسن‌علی‌بیضاوی که‌در ٦٧٤ ساخته است.

۲ـ زبدة‌التواریخ (۳۸ـ۵۳) ازمولانامحمدبن احمدقزوینی‌و بندی‌است‌از آن.

۲۸۸۲۹

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، جدول شنگرف و زر و مشکی و لاجورد ، سرلوح زرین ، نسخه جلد یکم است .

۱۳س۱۱×۱۹/۵ ، ۲۴۲گ ۱۹×۲۷/۵ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلدمخمل مقوایی باتصویر امان‌الله در پشت جلد

جنگ در ترکمانیه

گزارش سفر جنگی ژنرال اسکوبلف است از ۱۸۸۰ تا ۱۸۸۱ تألیف « گرودکف » که امان‌الله میرزا مترجم زبان روسی بدستور شاه تراجمه بفارسی کرده است.

آغاز: بسمله . جنگ درترکستان سفراسکوبف ازسنهٔ ۱۸۸۰ الی سنهٔ ۱۸۸۱ باب اول شرح مختصری ازمملکت ماوراء خرز. .

انجام : از قرار بیست کپک حساب شود (فهرست دریایان است).

۲۷۵۰

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ در متن وهامش ، عنوان‌ها سفیدگذارده شده ، جدول سبز وزرین ، سرلوح دارد ، نسخهٔ کاملی‌است ونزدیك بده هزار بیت

۱۴س۱۲×۶/۵ ، ۲۹۴گ۱۴×۲۶ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی زرکوب مقوایی

دیوان

از سیف اسفرنگ است (ادبیات ۲۵۶).

آغاز:

شب چوبرداردنقاب، ازهودج اسرارمن

خفته گیرد صبح را آه دل بیدار من

انجام :

چون باد کنك مجلس سرد تو فراخ
چون خاك سبك خامهٔ تـو باه انگیز

۲۷۵۱

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، ۱۰٦ص
١٦س۱۲×۲۱ ، ۴۵گ ۱۹×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی

عبرت‌نامه

از میرزا عبدالرزاق بیك مفتون‌بن نجفقلی دنبلی که بدستور شاهـزاده عباس میرزا نایب السلطنة ترجمه کرده است (ادبیات ١٢٤ ـ مجلس ٣ : ١٧٥) تاریخ شاه سلطانحسین صفوی وچگونگی‌پایان کار صفویان است.

۲۷۵۲

نسخ محمد تقی حسینی در۱۰۸۸ بااجازه سماع صالح‌بن عبدالکریم بحرانی درروز ۲۲ ج۱و۱۱ ج۱ر۱۰۸۸ برای سیدمیرزا سلطان محمودخان درپایان جلد۱و۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، بلاغ تصحیح وسماع دارد در چندین جا،درصفحهٔ عنوان خط علی رضا بن اسدالله‌بن حسین‌حسینی ومیرمحمد صادق و پدرش زین‌العابدین موسوی مورخ ۱۲٦۹ بامهراینها ومحمدعلی‌بن محمد باقر سپاهانی بهبهانی و مهر محمدباقرالعلوم هست ، پنجاه جزوو‌تر ریك به۵۰۰۰۰ بیت
۳۵س۱۲×۲۵ ، ۲۸۸گ۱۹/۵×۳۲ . کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌حنایی ضربی‌مقوایی درون سبز پریده .

مصباح السالکین لنهج البلاغة

شرحی است ازابن میثم‌بحرانی‌است که درنیمهٔ شب شنبه ٦ رمضان٦٧٧بانجام رسانده است (حقوق ٢٣٦ ـ مجلس ٢١:٤ ـ سپه ٤٩:٢).

۲۷۵۳

نسخ روز پنجشنبه ۸ صفر ۱۳۶۲، عنوان و نشان شنگرف.

۲۱س ۱۱/۵×۱۹/۵ ، ۳۷۲گ ۲۰×۳۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

حدیقة الشیعه

از محقق احمد اردبیلی دانسته‌اند (حقوق ۹۵) در آن (ص ۲۳ چاپ سنگی ۱۲۶۵) از تحفة الابرار که باید همان کتاب محمد طاهر شیرازی در گذشتهٔ ۱۰۹۸ باشد یاد شده است و همین هم خود قرینه ایست که آن از اردبیلی نیست .

۲۷۵٤

نستعلیق عنوان درشت‌تر و شنگرف درمتن و دربالای صفحات ، نشان شنگرف ، یادداشت ۱۳۱۸ در پایان هست.

۱٦س ۱۴×۲۹ ، ۳۷۴گ ۲۴×۳۷/۵، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

نجاة العاصین

از ذوالفقار بن رجب مشهدی بخاری است که در روز دوشنبه ۲۹ رجب ۱۳۰٦ در یك دیباچه دارای دو مقدمه و ۷٦ مجلس بشمارهٔ شهیدان کربلا بگفتهٔ ملا آقای دربندی که میگفته است آنها از ۷۰ بیشتر و از ۸۰ کمتر بوده‌اند با ملحقات و خاتمه ساخته‌است . در آغاز آن از ۱۲۹۹ یاد شده که: مؤلف در آن سال ببخارای شریف رفته بود . فهرست هم در آغاز هست . درمقتل حسین بن علی (ع) و روضه خوانی است و پیش از هر مجلس از یکی از مسائل اخلاقی بحث شده است و نام مؤلف و کتاب و تاریخ در آغاز و انجام دیده میشود .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . دیباچهٔ کتاب نجاةالعاصین مشتمل بر دو مقدمه مقدمهٔ اولی در اقرار و اعتراف نمودن جامع بعجز ونادانی خود . این نجات عاصیان است ای عزیز .

انجام: حسرت این کتاب راخواهند کشید چه حسرتی.

۲۷۵۵

نسخ محمد رحیم در ج۲/۱۱۱۰ برای رستم‌خان ، عنوان شنگرف ، مالک آقاسیدمیرزا ابوالقاسم پسر آقاسیدعلی در۸محرم۱۲۹۱.

۱۵س۱۵×۲۹/۵ ، ۱۲۸گ۲۳×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوایی

البصائر النصیریة

ازقاضی زین‌الدین‌عمر بن سهلان ساوی است که برای ابن ابی‌توبه‌وزیر نوشته است (دیباچه تبصره ساوی چاپ نگارنده ـ دستورالوزراء ص۱۹۹ ـ تاریخ طبرستان ابن اسفندیار ص۱۳۱ ـ نسائم‌الاسحار۶۹ ـ آثارالوزراءعقیلی‌ص۲۵۲ـ تجارب السلف ص۲۸۲ ـ تاریخ وزرای‌اقبال ص۲۶۳) .

۲۷۵۶

نستعلیق چاشت روز یکشنبه ۱۷ع۱۱۳۹/۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زرولاجورد،سرلوح زرین،عنوانها درهامش‌دیده میشود ،با یادداشتهای محمدمهدی‌عبدالرب آبادی (گ۱۸۱پ و۲۴۲ر و جزآن) ، همهٔ هفت اقلیم درآن هست.

۲۷س۱۴/۵×۲۵ ، ۴۵۷گ۲۱/۵×۳۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوایی

هفت‌اقلیم

از امین احمد رازی است (ادبیات ۵۲۱) .

۲۵۵۷

نسخ سدهٔ ۱۳ ، برای میرزا فرج‌الله وزیر وصاحب اختیارالکای سنندج وکردستان نوشته‌شده است ، عنوان ونشان شنگرفی، فهرست مطالب درآغاز بخط باستانی رادهست ، مهر «محمدعلی الرضوی» و «یاعلی‌ادرکنی» دارد .

۲۷س ۱۱×۲۱/۵ ، ۲۸۱گ ۱۸×۲۹/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

احسن القصص

از احمدبن ابی‌الفتح بن ابی‌جعفر شریف حایری سپاهانی است وازروی تحفة‌الابرار علی‌بن محمد جعفربن محمد علی بهبهانی و تاریخ دینوری‌وابن خلکان وشیخ جزری وابن اعثم و حافظ ابرو و روضة‌الصفا وطبری و مطلع‌السعدین وتواریخ مصروبغداد و روم و هند وایران و ترکستان و فرنگ برای میرزا فرج‌الله اردلان وزیر کردستان و صاحب اختیار الکای‌سنندج در ۱۲۵۰و کسری‌ساخته است درآن نکاتی در بارهٔ تاریخ‌هند وتسلط انگلیسها برآن دیده میشود .

(سپه ۳:۵۵ ـ طوس ۳:۷۳) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین .

بیا و بنگرا گرچشم خورده بین داری

که سنگریزهٔ بطحا عقیق‌ومرجان‌است

العبد الراجی احمدبن ابوالفتح الشریف الحائری الاصفهانی معروض میدارد که نظر بشوق بسیار بمطالعهٔ سیروتواریخ ... طالب کتابی شدم که منتخب ومجموعهٔ کلیات امور وعوارض روزگار ... باشد .

انجام : که دیگربار ایران زمین نگردند لقدکان فی قصصهم عبرة لاولی الالباب (درعنوان : عزم و حزم پادشاه دردفع دشمن)

۲۷۵۸

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، جدول وسعون‌بندی بزروشنگرف ولاجورد ، دوصفحهٔ آغازمیان سطر ها و کنار صفحه بزروشنگرف آراسته وحاشیه سازی شده است ، باشش سرلوح‌زرین.
۱۶س‌۱۰×۲۱ ، ۱۰۴گ‌۱۷×۲۹ ،کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

کلیات

گویا از نشاط اصفهانی عبدالوهاب درگذشتهٔ ۱۲۴۴ است . نخست‌منشآتی‌است وسپس چند قصیده آنگاه غزلها و رباعیها بازچند انشا و قصیده وقطعه و ترجیع‌بند و حزنسخهٔ مجلس (۶۷۷:۳) است . تخلص«نشاط» درپایان پاره‌ای‌ازغزلها دیده میشود .

آغاز نخستین غزل این است :

پیداست سر وحدت از اعیان اماتری

العکس فی المرایا والنفس فی‌القوی

آغاز : بسمله .

این نه خواب است این نه بیداری

این نه مستی است این نه هشیاری

نه هشیاریم تا گویی نه مستیم

که هم پیمانه هم پیمان شکستیم

انجام :

جهان بر مراد جهاندار باد

جهان آفرینش مدد کار باد

۲۷۵۹

نستعلیق محمدجعفر بن‌میرزا محمدصادق آشتیانی در۱۲۵۵ ، نشان‌شنگرف،حواشی«منه‌ره»دارد،

نسخه هردوجلداست ، درهمان زمانها به پنجومان خریده شده است (صفحهٔعنوان)
۲۲س۱۰/۵×۲۲ ، ۲۷۲گ۱۹×۳۱ ، کاغذفرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی

القوانین المحکمة

از میرزا ابوالقاسم گیلانی قمی که درقم درپایان ع۲/۱۲۰۵ بانجام رسانده است .

۲۷۶۰

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول لاجورد وزرین ، باسرلوح زرین و رنگارنگ ،
نسخه در۱۱۵۴ ازآن محمد صفی حسینی موسوی بوده وخط ومهراودرآن هست ، نسخه‌تامزاراست .
۲۹س۱۱×۲۲ ، ۴۷۹گ۱۸/۵×۳۰/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی ضربی زرکوب مقوایی
درون عنابی

تهذیب الاحکام

از شیخ طوسی است .

۲۷۶۱

نستعلیق علی حسینی گرگانی درصفر۱۲۵۴ برای محمدرضاخان ، عنوان ونشان شنگرف، درمتن و.
حاشیه نوشته شده ، درویش حسین سراج همدانی پسردرویش غلامحسین سراج درآن دوبیت شعر برای
شیخ عبدالله نوشته است (ص۸)، یادداشت ۱۳۳۲ درپایان بوده ودرست خوانده نمیشود، نزدیك به ۱۵۰۰۰
بیت است ، سرگذشت محتشم ازتقی الدین محمد حسینی کاشی درص۱-۷هست.
۱۵س۶/۵×۱۴ ، ۲۵۲گ۱۸/۵×۳۰ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی

دیوان

از کمال الدین سیدعلی بن خواجه میراحمد محتشم کاشانی (درگذشتهٔ ۹۹۶)
نزدیك به ۱۵۰۰۰ بیت با دیباچه‌ای از تقی الدین محمد حسینی کاشی شاگرد او .

بنام جامع اللطائف هم خوانده‌است .

(مجلس ۲:۲٤٦ ـ ادبیات ۱۵۰) .

۲۷۶۲

نسخ حیدربن عبدالحمید قاینی در۱۰ع۱/۹٦۸ ، عنوان‌ونشان شنگرف ، نسخه ازسورهٔ کهف است تاپایان قرآن ، یادداشت مورخ شوال ۱۲۸ (=۱۲۰۸) درآغازهست ، ۵٦۸برگشمار کهن‌دارد.
۲۴س۲۵×۱۴/۵ ، ۵٦۸گ۲۲/۵×۳۳ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی‌فرسوده

تفسیر زاهددرواجکی

متنی‌پرارزش‌بفارسی وشیعی امامی از سدهٔ ششم است،درصفحه عنوان نسخهٔ ما درآغازفهرست‌آمده :« فهرست تفسیر عجم جوهرالنفیس...».

مؤلف آن سیف‌الدین فخرالاسلام ابونصر احمدبن حسن بن احمد بن سلیمان زاهد درواجکی(۱) یادارانی در گذشتهٔ ۵٤۹ است که در ۵۱۹ بفارسی ساخته‌وتفسیر سیف‌الدین (طوس ش۲٦ مورخ ۲ ع/۹۷۷ و کامل ، فیلم‌ش۱۰۹۵ دانشگاه) یا تفسیر زاهدی نیزخوانده میشود(استوری ٤:۱و۱۱۹۰ ـ نشریهٔ کتابخانهٔ مرکزی‌دانشگاه دفتر نخستین ص۷٦) ولی نام‌آن گویا همان لطائف التفسیر باشد که در نسخهٔ فاتح ش۳۰۳ مورخ ۸۷۷ (سورهٔ ۱ـ۲۸) آمده است .

درنسخهٔ ما گویا « جوهرالنفیس» نامیده میشود . نسخه‌ای ازآن در کتابخانه ملك هست (ش۲۱۸ و۲۱۹ ازسدهٔ ۷و۸ و کامل).

درآن‌دربارهٔعمرباا‌ینکه‌چیزی‌نیامده‌است‌نویسندهٔ‌نسخهٔ‌ما در گ۳۹۹ «رضی‌الله عنه » افزوده است .

دراین تفسیر درآیه اطیعوالله واطیعوالرسول واولی الامر منکم‌حدیثی از جابر دربارهٔ دوازده امام آمده است (گ۱۱۸ر) و ازجاهای دیگر هم پیداست که مؤلف

۱ـ الجواهرالمضیئه ۱:٦۳

شیعی دوازده امامی است . مفسر دربسیاری از جاها از امام جعفرصادق نام‌میبرد ودر بارهٔ او « علیه‌الصلوة و السلام » میگوید اگر چه سنی خشکی کـه این نسخه بدست او افتاده آن را برداشته و بجایش «رضی‌الله عنه» نوشته است (۲۳ پ ـ ۱۵۹ر)در گ ۱۱۸ پ‌ازامام زین‌العابدین وامام‌محمدبن علی‌الباقر یاد شده و دربارهٔ آنهاعلیه‌السلم گفته شد · درچندین‌جاهم دارد «اصحاب ما» (۱۶۷/۲۱ ر و ۱۸۱ پ س ۱۹ و ۱۸۵ ر س٤) و نیز طریقهٔ مخالفان (۱۸۱ ص۱۸پ) در گ ۲٦۰ ر شعرابوالاسود دئلی‌دربارهٔ دوستی علی آمده است .

دربرخی ازجاهاآمده : «عرف فارسیانست» (۲۰/٤٦۹پ) و « متداول فارسیان» (۱۹/٤۰۸ر).

شعرهای عربی در آن دیده میشود ازابوالقاسم‌بن حبیب (۳۷پ) ومنصور فقیه (٥٥) ودیگران ونیزشعرهای فارسی مانند ·

برخیز و درخت را بیفشان

تا شاد شوی کنون ببارش

کان مریم تا درخت نفشاند

خرما نفتاد در کنارش

(۲٤ ر)

دهر نگر کـز سر نامردمی

بر حذر است آدمی از آدمی

(۱٦۱ پ)

ای شهرهٔ شهر علم را در

شبیرّ گرسنه است و شبرّ

از گرسنگی رخان ایشان

اندر زردی شدست چون زر

با اینهمه طعمه کـردم ایثار

از بهـر ثـواب روز محشر

(٤٩٨ ر)

در گ ٤٧٨ ر هم شعر فارسی دیده میشود :

بجان تو که جمله رستگاری

بد ینست و بزهد وترسکاری

مکن تکیه که من پور فلانم

نسب‌را کی کندحق‌خواستاری

به‌بین‌توجایگاه وجای‌سلمان

مکان بولهب در ذم وخواری

در گ ٤٧٢ در پایان آمده « سید رحمه‌الله ـ ابوالقاسم بلخی ـ ابوعلی‌جبایی» و از مفسران کهن و روات هم در آن یاد شده است . نیزدرآن براشعریان‌ردشده‌است (١٢٥پ) .

عبارات فارسی‌سره‌فراوان درآن هست :

درودگر بجای نجار(١٨٦ر)وایسیه‌بجای‌آسیه (١٨٦) وقصر و کوشك(١٢٣ر) وپیرزن روی انجوغ گرفته و پشت کوژ شده وچشم مژه افکن کشته (٤١٥/٢ ر) و بیمارستان (١٥٨ر) و دروغ زن (٢٠٥پ) و بزغ (١٧٠/١٩ر)وکوههای‌بیخ‌آور وبلند (١٧٩/٢١پ) وایشانان(١٨٩/٨پ) وشباروزی (٤٧٩پ) ودید که نان وبریان‌میخورند ونبید درپیش خودنهاده‌بود (٢٣٩/٩پ). و « پس بدرستی که ما موسی را علیه‌السلام کتاب توریت فرستادیم » (١٢٨پ)

آغاز: سورةالکهف مکیة ... بسمله . قوله تعالی الحمدلله ... کذبا حق سبحانه **و تعالی بندگان خود را تعلیم کرد وبایشان آموخت که چگونه حمد وثنا گویند او**

را بربزر گوارترین نعمتی که برایشان کرده است و آن قرآن است.

انجام : روایت است که چون قل اعوذ برب الفلق خوانده باشی بگـو اعوذ برب‌الفلق و چون قل‌اعوذ برب‌الناس بخوانی بگواعوذ برب‌الناس وصلی‌الله‌علی‌سیدنا محمد و آله اجمعین‌الطیبین الطاهرین وسلم تسلیما کثیرا کثیرا .

۲۷۶۳

نستعلیق مظفرطاهر سمنانی در۱۲ صفر ۹۵۷ ، عنوان و نشان لاجورد .
۱۶س۱۳×۱۹/۵ ، ۲۲۰گ۱۸/۵×۲۸ ، کاغذ سپاهانی — جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

تذکرة‌الشعراء

از دولتشاه سمرقندی است .

۲۷۶۴

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخه در۱۳۱۶ ازآن محمدمهدی‌بن علی طباطبایی بوده وخط ومهراودرآن هست.
۲۴س۱۲×۲۲ ، ۱۱۷گ ۱۸×۳۱ ، کاغذ فرنگی — جلدتیماج زرد مقوایی‌بالولا

آینهٔ حق‌نما

از یکی ازشاگردان دلدارعلی‌نقوی‌است ودرآن سرگذشت این‌استاد واستادان و شاگردان او وبسیاری از دانشمندان شیعی معاصر که در لکنهوء در زمان او آمده بودند هست و برای غازی دین حیدرخان بهادر پادشاه اوذ Oudh بسال ۱۲۳۱ساخته شده‌است (ص۲۲۵) درسه باب است :

۱ـ مدح علمای با عمل و مذمت علمای سوء .

۲ـ معرفت علمای عصر دردوفصل وچند تبصره .

۳ـ حالات ومکارم اخلاق جماعت دیگر ازعلما درچند تبصره.

(ذریعهٔ ۱ : ۵۲ ـ استوری ۱ : ۱۱۳۲) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی انار الحق واعلی اعلامه ... اما بعد برارباب عقول صافیه . . محتجب نماند .

انجام : مشتمل برعقیدهٔ سامی منزلت عالی.

۲۷۶۵

نستعلیق ۱۰۲۸ ، عنوان ونشان شنگرف ، برگ یکم نونویس ، نسخه ازآغازاست تا پایان سورهٔ کهف .

۲۵س ۱۵/۵×۲۸ ، ۵۱۶گ ۲۵×۳۷/۵ ، کاغذ سپاهانی — جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی درون نقاشی شده وشعرهایی درآن نوشته شده است.

ترجمة الغواص

از حسن بن علی زواری است (حقوق ۵۲).

۲۷۶۶

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، صفحهٔ یکم نونویس .
۲۱س ۹/۵×۲۲ ، ۲۷۸گ ۱۶×۲۹ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

ترجمهٔ قطب شاهی

از ابن خاتون عاملی است (حقوق۵۵) .

۲۷۶۷

نسخ سدهٔ ۶و۷ ، عنوان ونشان شنگرف ، نسخه ۲۲۴ برگ بوده است ؛ از آن صالح بن محمد صالح بن علي امامي جزوري در۶۸۵ وصدرالدین محمد سعید قاضی قم بامهر او ومحمد نامی در ۱۲۱۱ و

خواجه علیشاه طوسی وحسام‌الدین علی‌کیا پسرغیاث‌الدین حسینی وصدرالشریعه محمددر ۱۱۴۸ وکمال مقری طبیب، نسخه‌را سی‌اینکه دووانگی‌کم طسوجی خریده‌اند، شعری‌ازنجم‌الدین‌کبری دوصفحهٔ عنوان هست وشعرهای عرفانی دیگرازاین ابی‌الحدید، نسخه ازباب‌الطاء مع‌الهمزه تاباب‌الباء مع‌الهاءاست.
۲۳س۱۲×۲۳، ۲۲۲گ۲۰×۳۱، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی‌مقوایی

اساس اللغة

از زمخشری است (چلبی ۱ : ۸۹ ـ معجم‌المطبوعات ۹۷۳).

۲۷۶۸

نستعلیق عبدالکریم ساروی دریکشنبه ۸ شعبان ۱۲۳۲، عنوان ونشان شنگرف.
۱۴س۱۴/۵×۲۴، ۲۹۱گ ۲۲×۳۴، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی و مشکی ضربی مقوایی

نگارستان

از قاضی احمدبن محمد غفاری قزوینی که ۹۵۹ ساخته است (حقوق ۳۲۱ ـ ادبیات ۵۱۳ ـ نشریه ۱۶۶:۱ـ فهرست نخجوانی ص ۱۹۶).

۲۷۶۹

نستعلیق ترکی سدهٔ ۱۰، عنوان وجدول شنگرف، مهر محمد حسنی مورخ۱۲۴۸درآغازوانجام هست.
۲۵س۱۵×۲۴، ۲۶۰گ ۲۱×۳۲، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌گردمشکی

کامل التعبیر

از ابوالفضل حبیش‌بن ابراهیم‌بن محمد تفلیسی‌است (مشار۱۲۴۵).

۲۷۷۰

نستعلیق محمد علی بن غلامعلی بروجردی در۱۳۴۳ ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۹س ۱۲/۵×۲۱۴۳۲۰،۰ ۲۱۴گ ۲۰×۳۰ ، کاغذ فرنگی - جلد روغنی فرسوده درون گلدار

برکات القائم لایقاظ النائم

از ابوالحسن بن محمد کاظم جاجرمی است در اخلاق و در ۱۲۳۹ دریک مقدمه ودو فصل ویک خاتمهٔ دارای یازده فایده ساخته است . فهرست مطلبها در آغاز هست . ۳۰٤ آیه و٤٥۷ حدیث در آن آمده است (ذریعه ۳: ۸۸) .

آغاز: بسمله الحمدلله العدل الحکیم الذی لایرید ظلما . . . امابعد بندهٔ حقیر . . . ابن محمد کاظم ابوالحسن جاجرمی . . . عرضه میدارد .

انجام: از ناظران امید عفو دارم .

۲۷۷۱

نستعلیق ۱۱۷۱ ، عنوان قال واقول و نشان شنگرف ، نسخه ازآن علی بن فرج‌الله جزایری وشیخ محمود فرج‌الله درج۱۲۴۴/۲ بوده است ، ازخطبه افتاده است ومیرسد بمبحث عام وخاص.
۱۶س ۱۱×۱۹ ، ۲۰۷گ ۱۸×۲۸ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی

غایة الوصول وایضاح السبل

فی شرح مختصر منتهی السئول و الامل فی علمی الاصول والجدل
ازعلامهٔ حلی است (ف ۱۷۰٦) .

۲۷۷۲

نستعلیق محمدباقر رشیدای ثانی مازندرانی برای شاهزاده درع۱۲۲۸/۲ ، عنوان و نشان وجدول شنگرف ، سرلوح زرین.
سطر گوناگون ۱۰/۵×۱۸/۵ ، ۳۲۹گ ۱۷×۲۷ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

تاریخ جهانگشای نادری

از میرزا محمد مهدیخان منشی استرابادی است (حقوق ۱۰۵ ـ ادبیات۶۲) .

۲۷۷۳

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف.
۲۰س۲۱×۱۲ ، ۱۲۸گ ۲۹×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدروغنی فرسوده درونعنابی

تاریخ بهارستان تهماسبی

از عبدالعلی وقایع نگار که پس‌ازجلوس شاه سلطان حسین وپس‌ازسال۱۱۲۶ و پس از ۱۱۳۵ که محمود سیستانی شوریده بـود نوشته و میرسد تا بسر گـذشت فرزندان رضاقلی میرزاوایلچی گری مؤلف درسال ۱۱۶۰ و « خاتمهٔ کار خاقان‌مغفور و کیفیت قتل او با اولاد اعفاف » .

آغاز: تاریخ بهارستان طهماسبی . بسمله . سپاس خداوندیـرا سزا است کـه پروردگار جهانست . . . وبعد چنین گوید ... عبدالعلی وقایع‌نگار درسنهٔ تنکوزئیل یکهزار و صد وبیست وشش پس ازرحلت شهنشاه سعید وجلوس ... شاه سلطان حسین بهادرخان .

انجام: علی شاه تمامی نقود و اسباب (افتاده دردنبال عنوان : اولاد شاهزاده نصرالله میرزا) .

۲۷۷۴

نسخ ۹و۱۰ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول لاجورد ، یادداشت ۱۳۳۶ دارد ، آغازافتاده.
۱۹س۱۸×۱۲، ۳۴۴گ ۲۵/۵×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج ترپاکی ضربی‌مقوابی

ظفرنامه

از شرف‌الدین علی یزدی است (ادبیات ۵۴۳ ـ نشریه ۱ : ۱۸۳) .

۲۷۷۵

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، آغاز و انجام افتاده.
۱۸س۹×۱۵ ، ۲۰۱گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی درون نخودی

فتح الفوائض والدرر

از محمد عیسی بن محمد جعفر فتحی که بنام شاهزاده علیشاه در ۱۲۲۵ ساخته است بنظم و نثر وشعرهای خود اوهم با تخلص فتحی در آن هست .

آغاز: بنده احقر محمد عیسی پسر محمد جعفر ... بنابر حکم شهزاده... علی شاه ... نامهٔ مختصر ... در سیر پیغمبر وعترت ... آن سرور برشتهٔ مسطر کشد ... پس ترتیب داد او را بیك فتح ویك رشح ودومدح و دوازده طرح و در ضمن هریك چندین شرح مقرر وفتح الفوائض(الغوائص) والدرر نام نهاد .

انجام : قصه های رسولان را بیان فرمود پس حضرت فرمود چونکه(درشرح دوم طرح دوازدهم در امام دوازدهم) .

۲۷۷۶

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۵س۸×۱۵/۵ ، ۳۶گ۱۳/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد مقوا

مجموعه

۱- قصیدهٔ طوبی (ص۱- ۱۰) درپاسخ قصیدهٔ نصیر الدوله. درذریعه از چهار شاعر طوبی نام یاد شده است (۹ : ۶۵۱).

آغاز: در مدح مرحوم نصیر الدوله دروزن وقافیه مطابق قصیدهٔ خود ایشان که

در مدح مرحوم میرزا آقاخان صدراعظم گفته‌اند و یزدانی تخلص دارند چنانکه در گنج شایگان مرقوم و مطلع آن قصیده این است :

از رای تو ای صدر فلك قدر ملك خو

شد ملك شه آراسته چون روضهٔ مینو

و عمده غرض در این قصیده تظلم و دادخواهی از عم غم اندیشهٔ جفا پیشهٔ ستم تیشه حاجی علی نقی بوده است . بسمله .

ای ماه من ای مهر ومهت، همچودوهندو

ای شاه من ای چون دوغلامت کی ومنکو

انجام :

طوبی بدعا دست بر آورد و همان به

کز لطف خطاهاش کنی یکسره معفو

بر مسند عزت بودت جای همواره

هان تا اثری هست ازین طارم نه تو

۲ـ « تحقیق نامه (۲ـ۱۱) » مختصری که مقدمه‌ایست از برای نسخهٔ مبارکهٔ انتظام نامهٔ تجارتی » بنام نایب‌السلطنه امیر کبیر در پنج مطلب .

آغاز: بسم‌الله خیرالاسما . فهرست عرایض دعاگو است که حال تقریباً ده ماه است در مجلس محترم تجارت عارض شده‌ام .

انجام : و لوازم دولت خواهی وخدمتگذاری قیام داشته باشیم امر کم مطاع.

۲۷۷۷

نستعلیق روز شنبه صفر ۱۲۵۸ در ش۳ که نسخهٔ سوم است ، جدول شنگرف ، همهٔ شماره ها بیك خط .

۱۷س ۸×۱۷ ، ۱۱۶گ ۱۴/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج گریاکی ضربی درون سرخ

مجموعه

١ـ تفسير آيهٔ « ائنكم لتكفرون بالذی خلق‌الارض فی يومين» (١ ـ ٦٥) از سيد كاظم رشتی كه بخواهش سيد محمود مفتی بغداد ساخته‌است (فهرست احسايی ٢ : ١٣٣).

٢ـ السرفی‌جعل‌الائمة من ذرية الحسين (ص ٦٦ ـ ١٠٩) از همو .

٣ـ اسرار شهادة‌الحسين (١٠٩ـ١٦١) از همو گويا در پاسخ حاج‌عبدالوهاب قزوينی (فهرست احسايی ٢:١٣٥) .

٤ـ مقصد اقصی (١٦٢ ـ ٢٣١) از عزيز نسفی (حقوق ٢٠٤ ـ ادبيات٤٣٨).

٢٧٧٨

نسخ سدهٔ ١٠ ، جدول شنگرف ، برگها باحروف ابجد شماره شده و١٣برگ‌نخستين افتاده و از شماره « يج » آغاز ميشود ، درپايان پنج صفحه پراكنده‌های نظم و نثر است ، در پشت برگ ١٢٢ (قكب) خط علاءالدين محمدبن مسيب اردوبادی مورخ ٢٠ رجب ٩٧٢ هست.

١٢س٨×١٦ ، ١٢٢گ١٣×٢٢ ، كاغذ سمرقندی ـ جلدتيماج مشكی ضربی‌فرسوده

الكلمات القصار

سخنان كوتاه پيامبر اسلام است از الف تا يا ودرآغازنسخهٔ ماآمده « كلمات الطريفه» .

آغاز افتاده : الحرام والمسجدالاقصی . مماورد من حكم رسول‌الله ص‌فی‌حرف الالف ايضا : اذكر تغنم اكفف تسلم .

انجام : وان عملها فاكتبوها عليه بمثلها . هذاقول سيدالاولين . . . محمد و وصلی‌الله عليه وسلم .

۲۷۷۹

نستعلیق مؤلف که نسخه را در ۱۲۴۴ بنام فرزند خود میرزا حسن وقف کرده و مهر او هم در نسخه هست.

۱۵س،۱۰×۱۵ ، ۷۴گ ۱۵/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

مجموعه

۱ـ آینهٔ گیتی نما (۱ ـ ۵۵) از سالك العارفین در هفت باب ودر عرفان‌است واو آن را درهفتهٔ سوم‌دههٔ سوم ماه‌هم‌سال ۱۲۴۳ساخته است .

آغاز: هو تصنیف حقیر عاصی کلب آستان امیر المؤمنین سالك العـارفین در تطبیق آفاق و انفس موسوم بآینهٔ گیتی‌نما . انه من‌سلیمان وانه بسمله . وبه‌نستعین ، هذا کتابنا ینطق علیکم بالحق الحمدلله الذی فضلنا علی کثیرمن عباده المؤمنین آینهٔ گیتی‌نمای حقیقی حمد وثنای خداوند گاریگانه‌ایست .

انجام: فانما اثمه علی‌الذین یبدلونه ۱۲۴۳ .

۲ـ سرمکنون و در مشحون (۵۷ ـ ۱۴۴) از همو تالیف روز۳/۳/۱۲۳۸

آغاز: تصنیف عاصی کلب آستان امیرالمؤمنین سالك‌العارفین درتطبیق بسمله موسوم به سرمکنون هوالله تعالی شانه‌العزیزانه من سلیمان و انه بسمله . هذا کتابنا ینطق علیکم بالحق الحمدلله‌الذی فضلنا علی کثیرمن‌عباده‌وصلی الله خیرخلقه‌محمد و المخلوق من طینته... اما بعد حقیر... سالك‌العارفین مکشوف ضمیر. . . سالك . . . میدارد .

انجام: من الالف الثانی من سنی هجرة احمدالمختار علیه وآله الاطهار سنة ۱۲۳۸

٢٧٨٠

نستعليق سدهٔ ١٤ ، عنوان ورقم شنگرف .
١٥س ١٦×٨/٥ ، ١٠٣گ ١٥×٢٢ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

مرآة الاسرار

از علی بن اسماعیل منجم است در یك مقدمه و سه مقاله درزایجه وطالع خسرو پسر امان‌الله خان فرمانروای کردستان ونزدیك ١٢٦٨ ساخته است . نام مؤلف و کتاب در آغاز هست .

آغاز: بسمله . درخشنده تر ستاره و فرخنده تر سیاره که از افق مقـال اعلی کمال طالع ولامع گردد حمد حکیمی است.

انجام : احکام سال را استخراج وعرض مینمایند .

٢٧٨١

نسخ سدهٔ ١٣ ، نشان شنگرف.

١٨س ١٠×١٥ ، ٢٩٦گ ١٥×٢١/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی مقوایی

الروضات فی رثاء الطاهرات

در ١٢٦ روضه است و مقتل مانند و اخلاق شیعی بفارسی و عربی گویا همان باشد که در ذریعه (١١ : ٢٧٩) یاد شد بنام الروضات فی المآتم الحسینیة از میرزا باقر بن زین العابدین یزدی :

آغاز آن : الحمدلله الذی جعل مصیبة الال اعظم المصائب فی النفس و الاهل و المال (ذریعه) .

آغاز نسخهٔ ما افتاده : فصل فی بیان روضه الحمدلله العزیز الغفار.
انجام : و مهجة قلب البتول الالعنة الله علی الظالمین .

۲۷۸۲

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، آغاز وانجام افتاده . باملحقاتی از لغت امیرعلیشیر دربارهٔ لغات فارسی
۱۶س ۷/۵×۱۳/۵ ، ۱۱۵گ ۱۳/۵×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی

خلاصهٔ عباسی

فرهنگی است ترکی بفارسی از میرزا محمد بن عبدالصبور خویی و گزیدهٔ سنگلاخ میرزا محمد مهدیخان منشی استرابادی (دانشمندان آذربایجان ۱۲۲- سپه ۱۷۳:۲ - منزوی ۲۷۵:۲ - مجلس ۱۱۱:۳ - ذریعه ۲۲۹:۷) .

۲۷۸۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ وعنوان ونشان شنگرف در ش۱ که بخط باسعانی است ، ش۲ را آقای باسعانی در دی ۱۳۲۷ خ در دامغان در خانهٔ شیخ محمد صالح حائری مازندرانی از روی نسخهٔ نوشتهٔ شهاب الدین علی حسینی طباطبایی شولستانی مورخ شب شنبه ۲۷ ذی‌قعدهٔ ۱۰۱۹ درسپاهان از آن همین شیخ محمد صالح علامهٔ حایری نوشته است ، ش۳ نوشتهٔ او است از روی نسخهٔ شولستانی مورخ روز آدینه ۸ محرم ۱۰۱۹ ، ش۴ هم بخط او است ، ش۵ را هم او ازروی نسخهٔ شولستانی مورخ شب شنبه ۱۹ ذی‌حجهٔ ۱۰۱۹ نوشته ، ش۶ نیز از او است مورخ ۱۵ دی ۱۳۲۸ خ ازروی نسخهٔ حایری ، ش۷ را هم باسعانی نوشته است .
۲۰س ۷/۵×۱۴ ، ۳۶گ ۱۰/۵×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ مقوایی

مجموعه

۱- رسالة فی سبب ظهور الکواکب لیلا و خفائها نهاراً (۱-۵) از ابی البرکات بغدادی در پاسخ پرسش شاه ازاین مسئله .

آغاز: بسمله . و بعد حمدالله و الثناء علیه کما هواهله و مستحقه‌فان‌السلطان الذی به جمع‌الله تعالی فیما تفرق فی عظماء الملوك ... کان ... تفکرفکراحکمیا فی سبب ظهورالکواکب لیلا وخفائهانهاراً .

انجام : فهذا جواب السؤال و کشف‌الاشکال عن تمامه .

۲ـ کلمة التصوف (۱ـ۳) از شیخ شهید اشراقی است (ف ۴۸۰) .

۳ـ طهارة الاعراق (۱ـ۶) بندی است از کتاب مشکویهٔ رازی .

۴ـ العهد (۱ـ۳) از ابن‌سینا (مهدوی ش ۹۲۸/۱) .

۵ـ رسالة فی الصلوة علی لسان العقلاء (۱ـ۱۱) همان رسالهٔ ابن‌سینا .

۶ـ رسالة فی فهرست الکتب ومؤلفیها (۱ـ۲۹) گویا از سید عبدالله شبر است که جامع‌المعارف و الاحکام و شرح‌المفاتیح دارد (ف۱۵۳۲ ـ کشف‌الحجب ۳۵۴) دربارهٔ کتابهای شیعی است و درآن آمده « وسیأتی انش بیان جملة من مؤلفات فی ترجمة اسماء الرجال» .

آغاز: بسمله . ونشیرالی جمله من کتب‌الحدیث التی بایدینا الان وقفنا علیها و جمعنا اخبارها فی کتاب جامع‌الاخبار فی الحلال و الحرام و کذا فی شرح المفاتیح وانی مالم نقف الیه بخصوصه ولکن‌نقلنا عنه بواسطة العلامة المجلسی والمحدث‌الحر العاملی فمنها کتاب الکافی لثقة‌الاسلام ... الکلینی .

انجام : حتی ان ابا عبدالله جعفربن محمد الصادق ع کتب (ناقص در نسخهٔ اصل) .

۷ـ رسالة فی الانتفاء عما نسب‌الیه من معارضة القران (۱ـ۳) ازابن‌سینا که‌در پاسخ نامهٔ شیخ ابوعبدالله جوزجانی نوشته است (ف۲۴۳۶) .

۲۷۸۴

نستعلیق علی‌محمد شاهرودی در۱۳۱۰ ، سومی‌چلیپا

۱۴س۹/۵×۱۶ ، ۲۲۱گ۱۴×۲۲ ، کاغذفرنگی ـ جلدمقوای زرکوب زمینه زره وگلدار درون روغنی‌گلدار .

مجموعه

۱ـ مصباح العارفين (۱ـ۵۸۶) از محمدبن محمدبن محمدابراهيم شريف حسينى كلباسى است در كلام شيخى كه در ۱۳۱۰ و كسرى در چند باب هريك درچندمصباح هريك چند نور ساخته است ، نسخهٔ ما جلد يكم است .

آغاز: بسمله الحمدلله المحتجب بشعاع نوره عن نواظر خلقه . . . و بعد چنين گويد ... محمد الحسينى الشريف ... ناميدم اين كتاب را به مصباح العارفين.

انجام : فى محرم الحرام هزاروسيصدوپانزده .

۲ـ لب اللباب (۵۸۹ ـ ۶۳۸) از همو . نويسندهٔ نسخه ازاين كتاب در پايان مصباح العارفين (ص۵۸۷) ياد كرده و درخوداين كتاب(ص۶۱۵) هم از آن ياد شده است. از درس ۲۳ مورخ ۱۹ج۲/۱۲۹۹ است تا درس ۲۵ مورخ ج۲/۱۲۹۹ .

آغاز: درس يوم دوشنبه ۱۹ شهرجمادى الثانية ۱۹۹ بسمله . بعداز آنكه فارغ شدند از صلوات برائمه ... شروع فرمودند .

انجام : بجهت اينكه آن هم مقترن بصفت است .

۳ـ تفسير آية البسملة (۶۳۹ ـ ۶۴۱) در آن يك مقدمه است .

آغاز: بسمله . رسالة فى تفسير آية البسملة در تفسير بسم‌الله است و قبل از تفسير مقدمه در كار است .

انجام : وبيش ازين تصريح جايز نيست والله ملهم الصواب وصلى الله على محمد وآله خير الانجاب .

۲۷۸۵

نسخ شوال ۹۹۲ از محمدبن ناصربن علی عنبه هذیلی ، عنوان و نشان شنگرف ، نویسنده که مالك نسخه هم بوده است باکمك زین‌الدین علی‌بن حریزبن احمد ماحوزی آن را در۶محرم ۹۹۳مقابله کرده‌است، مالك محمدمهدی‌بن محمد سعید وسید حسن‌حسینی

۲۵س۷/۵×۱۵ ، ۱۹۱گ۱۴×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی‌مقوایی

تسدید القواعد فی شرح تجرید العقاید

ازشمس‌الدین‌محمودبن‌ابی‌القاسم‌عبدالرحمن‌بن‌احمداصفهانی‌است که‌درنسخهٔما در دیباچه شارح‌تسدید العقاید فی‌شرح‌تجریدالقواعد نامیده‌شده است .

۲۷۸۶

نستعلیق ۱۲۵۹ (ص۸۰) ، عنوان ونشان شنگرف ، پس از ش۱ پراکنده‌ها است تاص۹۷، در ص ۱۰۵ تاریخ ۱۲۶۳ دارد ، سپس پراکنده های نجومی وجز آنست ، درس۱و۲ شعرهایست ازاخضر بخط خود او بفارسی در ص۴ شعریست ازباقراصفهانی .

۲۴س۸×۱۴ ، ۶۴گ ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

مجموعه

۱ـ دیوان (۸ ـ ۸۰) از اخضر فدایی کزازی است که در این دیوان‌از کزاز (ص۵۹س۲۰) و از۱۲٤۱ (ص۷۶) یاد کرده است. در ص٤۹ آمده که من ۱۵۰ کتاب خوانده ام .

آغاز قصیده :

یارب بضیاء چشم بینش — شایستهٔتاج و تخت‌لولاك

آن‌یکه‌سوار آسمان گرد — خورشید سپهر آفرینش

انجام :

تخم را درشوره پاشیدن چه سود

آهن سرد است کوبیدن چه سود

(۱۲٥۹)

۲ـ اختیارات (۹۷ ـ ۱۰٥) از مجلسی دوم .

آغاز: بسمله . حمدله . این رسالـه ایست در بیان آنچـه از احادیث معتبره اهل البیت ع معلوم میشود ازسعادت و نحوست ایام .

انجام : در نزد اهل فرس اسفندار است (۱۲٦۲) .

۲۷۸۷

نستعلیق و نسخ سدهٔ ۱۱ ، نشان شنگرف ، نسخه گویا از آن حاجی ملاهادی سبزواری بوده است .
۲۴س ٥/۸×٥/۱۲ ، ۱۹۱گ ٥/۱۲×٥/۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ مقوایی

مجموعه

۱ـ مقالة فی الزمان (۱ـ۳۲) گویا ازصدرای شیرازی .

۲ـ حاشیة شرح حکمة العین (۳٥ ـ ۱۱٥) از ملامیرزا باغنوی است (طوس ٤:۸۳) ازآغاز کتاب است تا مبحث عدم وحدوث .

۳ـ حاشیة شرح حکمة العین (۱۱٦ ـ ۲۱۱) از مسئلهٔ سریان مبحث جواهر و اعراض تا مبحث نفس ازملامیرزاجان باغنوی .

٤ـ حاشیه شرح حکمة العین (۲۱۳ ـ ۳۸۲) از مبحث وجودامورعامه تاتقابل گویا از همو .

۲۷۸۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، جدول شنگرف وزنگاروزرولاجورد ، ش مورخ۱۲۹۴۰
۱۴س۸×۱۴ ، ۱۱۰گ۱۲×۱۸/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی

مجموعه

۱- حسنیه (۱-۱٤۰) درنجوم ازمحمداسحاق کشمیری بنام خواجه ابوالحسن در یك مقدمه و دوخاتمه .

آغاز: بسمله . چندین ارقام سعادت انجام لقد خلقنا الانسانی فی احسن تقویم بررایحهٔ استعداد نوع انسانی ثبت نمود .

انجام : منکب الحوز المیمنی .

۲- بیست باب درمعرفت اسطرلاب (۱٤۳ - ۱۷۸) از خواجهٔ طوسی (مدرس ۲۳۵و۳۰۹) رباعی خواجه در اسطرلاب در دنبال هست .

۳- جدول اختیارات اتصالات القمر بالکواکب و حالاته (۱۸۰-۲۲٦) بیشتر جدول است وبفارسی است .

٤- رسالهٔ اسطرلاب (۲۲۹ - ۲٦۹) .

آغاز: بسمله . اما بعد این مختصریست در صنعت اسطرلاب شمالی و جنوبی مشتمل بربیست باب .

باب اول در مقدمات صناعیه که معرفت آن درصنعت اسطرلاب ضروریست‌چون خواهند که خطی تنصیف کنند .

انجام : و مرجع همه یکی است اگر تعرض بذکرآن طرق شود این‌مختصر بتطویل‌انجامد پس باینقدراختصار کنیم والله الموفق بیستم جمیدی‌الاول باتمام رسید سنهٔ ۱۲۱۳ .

۲۷۸۹

نسخ محمد امین بن ابوالقاسم درع۱۰۳۷/۱، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی‌دار وبالفالهٔ «لاری» خبیصی» و دیگران

۲۱س۱٦×٦/٥ ، ۱۱۲گ۱۳×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ، جلد تیماج قهوه‌ای

الفوائدالضیائیة

از عبدالرحمن جامی است .

۲۷۹۰

نستعلیق مؤلف .

۱٦س۹/٥×۱٥ ، ۲۱۴گ۱٦/٥×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی‌مقوایی

رساله‌درمعاد جسمانی

از احمد مراغه‌ای از شاگردان شیخ مرتضی انصاری که بدستور حاجی میرزا جوادآقای مجتهد تبریزی در۱۳٤۲ساخته‌است . اومیگوید که رساله‌ای‌را که‌محمدبن محمد کریم‌بن ابراهیم در شرح گفتار شیخ احمد بحرینی:«الجسدالعنصری لایعـود» نگاشته‌است‌ولی‌عهدآن‌را دید وخواند و نزد آن دانشمند تبریزی فـرستاد و او بمن فرمود کـه آن را پاسخ گویم . عبارات متن پس‌از « قوله » میاید و سپس گفتار خود مراغه‌ایست .

آغاز: بسمله . حمد و ثنای نامعدود حضرت واجب الوجودی را سزاست کـه قدرت او عام است بجمیع ممـکنات .

انجام : سنهٔ هزاروسیصد [وچهل] ودوهجری ۱۳٤۲ .

۲۷۹۱

نسخ مؤلف ، نسخه مجلد ۲۱ است ، مهر حسین تهرانی دارد.
۲۰س ۱۰×۱۵ ، ۲۹۹گ د/۱۴×۲۲، کاغذ فرنگی - جلد تیماج ضربی مقوایی

منهج الاجتهاد

شرح شرایع است از ملامحمدتقی بن محمد برغانی قزوینی که درشب ۹ محرم ۱۲۵٤ کتاب قضاء را بانجام رسانده است (طوس ٥:٥٢١).

آغاز: بسمله . حمدله ... قوله کتاب القضاءِ هو لغة لمعان كالحكم .

انجام : فيلزم العزم عليهما فتدبر الفراغ بيد مؤلفه الخاطى ابن محمد محمد تقى من هذا المجلد الواحد و العشرين من مجلدات منهج الاجتهاد فى ليلة التاسوعا من شهر محرم الحرام سنة ١٢٥٤ ... اللهم وفق لاتمام المجلد الاخر بمحمد و آله .

۲۷۹۲

نسخ ترکی سدهٔ ۱۳، جدول شنگرف . دردوصفحهٔ نخستین از فتح المغفور بشرح منظومة القصور احمد بن خلیل سبکی شافعی است که درشرح منظومهٔ «التثبیت عند التبییت» جلال الدین سیوطی است بخط تازه‌تری . درپایان هم ۱۲ برگ منشآت ترکی است بهمین خط تازه .
۲۱س ۷×۱۴/٥ ، ۵۷گ ۱۲/٥×۲۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی

منشآت

از نابی افندی و بترکی و بنثر و نظم بادیباچه‌ای درسر گذشت او ازحبشی زاده پس ازمرگ او .

آغاز: بسمله . ضمائر ارباب عرفانه پوشیده دکلدر که اشعار بلاغت شعار و سلامت ده نادره گفتار ... نابی افندی .

انجام : و مجادله لریمی (دراظهار حزن نابی درافتراق باقی پاشاه) .

۲۷۹۳

نستعلیق مؤلف.

۲۱س۱۱/۵×۱۷/۵ ، ۲۲۶گ۱۸×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی

شفاءالصدور

از علی‌بن محمد علی دولابی تهرانی در وعظ و پند بفارسی و روضه خوانـی است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الحکیم الغفورالذی فضلنا علی سایرالامم . . . فیقول علی‌بن محمد علی الدولابی الطهرانی . . . ان لکل فرد من الواعظین و الذاکرین و الراثین تذکرة لنفسه وتبصرة لامره ... ورویته من ابحار انواراخبارالمواعظ و اسرار الشهادات والمصائب والمقـاصد والمطالب مجموعة و هذا مجـالس مرتبة لی‌المذنب فی‌مواعظ شهررمضان ... وسمتیه بشفاءالصدور .

انجام : المجلس‌السابع والعشرین . بسمله .

۲۷۹٤

نسخ سده۱۳، عنوان ونشان شنگرف .

۲۳س۸×۱۷۵ ، ۲۳گ۱٦×۲۲ ، کاغذ فرنگی ، جلد مقوای سرخ

رسالهٔ کیمیا

ازغازی درمنسوبات چهلگانه درچهل باب برخی درچند فصل از روی اسکندر نامهٔ نظامی و از روی حروف و کلمات و در آن ازشیخ صفی‌الدین ونسیمی و سیدفضل

ونعمةالله و شمس تبریزی وجلال‌الدین رومی وبوعلی سینا ومیرعلی شیرنوایی وشیخ زاهد گیلانی و خواجه نصیرالدین ... صور حلاج یادشده وشعرهای شاه‌نعمةالله وشیخ صفی وسیدنسیمی در آن آمده است و نسخه‌ایست شگفت.

آغاز: بسمله. نقلست که علمایان ازحضرت امیرالمومنین علی ... پرسیدند.

انجام: وساعت ۲ زیادو کم (درفصل ۵ پس‌ازباب ۱۷).

۲۷۹۵

نستعلیق سده ۱۱، عنوان ونشان شنگرف، نسخه دفتر دوم است، ازآغاز و انجام افتاده، از چند سطرپیش ازعنوان «ذکر صورانبیا علی‌نبنیاع» پیش ازگفتار درمیلاد باسعادآن شفیع روزمیعاد: «بتانرا بطلب ... ذکرصورانبیا علی‌نبیناع هشام‌ابن‌العاص‌گویدکه مرا بایکی از قریش‌که برسالت پیش هرقل ... فرستاد تا او را باسلام دعوت‌کنم» آغازمیشود ومیرسد به «وضلالت ابوموسی چه‌اعتراض» پس‌ازعنوان «ذکراجتماع فریقین در دومةالجندل وآنچه واقع شد فیمابین ابوموسی‌اشعری وعمرعاص ازمکروحیل» درآن ازدفتردوم یادشده‌است.

۱۹س۱۲×۱۸، ۴۴۹گ ۱۷×۲۴/۵، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج‌تریاکی‌ضربی‌مقوایی

روضة الصفا

از میرخواند که برای «امیرعالی مقدار» علی شیرنوایی (ص۵۰۷) ساخته‌است (ادبیات ۲۹۹) در نسخهٔ ما که اصل است نه دست بردهٔ هدایت ازمؤلف روضةالاحباب یاد گردید (ص۳۹۰).

۲۷۹۶

نسخ سدهٔ ۱۲و۱۳، مشکی‌درآیتها، عنوان ونشان وتفسیرشنگرف، جدول‌شنگرف وزرولاجورد، سرلوح زرین، شمارهٔ آیتها در متن ودرهامش باکلمهٔ آخرآیت درنسخهٔ ماهست.

۱۷س۹/۵×۱۸، ۱۸۴گ۱۶×۲۵، کاغذ فرنگی آهارمهره - جلدمقوا

المعين

تفسیری است بعربی از نورالدین محمد بن مرتضی بن محمد مؤمن بن مرتضی اخباری کاشانی زندهٔ در ۱۰۷۸ ـ ۱۱۱۴ است (منزوی ۱:۶۵ـ طـوس ٤:٤١٦ ش ۲۷۱(۱) ـ ذریعه ٤:۳۱٥) اودراین کتاب (ص٥) می‌نویسد «خطر بخاطری الفاتران اکتب تفسيراً معيناً للقاری فی وضوحه على فهم الايات وافيا للتالی فی ايجازه باكثر المهمات اذكر فيه ماورد عن اهل البيت .. وصنعت لما كان من الفاظ الائمة... بعينه هذه العلامة: م، ولما استفدته من كلماتهم ... وتصرفت فيه من عباراتهم ونقلته بالمعنى هذه العلامة: ع ... ولمانقلته بعينه او بالمعنى من تفسير علی بن ابراهيم القمی ممالم ينسبه الى الامام وظاهره انه مسند اليه هذه العلامة : ی ، ولمايبين كلام المعصوم اوالاية بعد تمام الخبر هذه العلامة: ن ، ومالم يصدر بهذه العلامات فهو من قول المفسرين على تصرف مافی العبارات ومن اراد الاطلاع على متون الاخبار و الكتب الماخوذة منها فليرجع الى التفسير الصافی المنسوب الى عمی المحسن الاستاد ومن عليه فيما استفدته المعمول و الاستناد وسميته بالمؤلف من هذه الاربعة الارقام (م . ع ی . ن)

در آغاز ضوابط و درپایان باید خاتمه‌ای درادعیه باشد . این نشانه‌های چهار گانه در نسخهٔ ما تنها در سورهٔ فاتحه و آغاز بقره (ص۹و۱۰) دیده میشود .

آغاز: بسمله . وبه استعين . الحمدلله الذی جعل القران وسيلة لنا الى اشرف منازل الكرامة ... وبعدفيقول ... محمدبن مرتضی المدعو بنورالدين .

انجام نسخه : سورة الذاريات ... قتل الخراصون لعن الاخذون اوالذين.

۱ـ نسخهٔ ش۱۸۲ طوس گویا از همو باشد که بفارسی نوشته است ، نیز استوری ۱۲۱۲:۱

۲۷۹۸۸

نسخ علاء بن علاء حاجی حبیب سبزواری استرابادی درطوس درروز دوشنبه ۷ رجب در ۹۸۴ ، عنوان شنگرف ، حواشی دارد ، نسخه مجلد یاجزو اول واز آغاز است تا پایان مجلد یکم ، مالک محمد امین تبریزی و محمد سعید.

۲۵س ۱۱×۱۷ ، ۱۵۴گ ۱۸×۲۴/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج عنابی ضربی

مجمع البیان لعلوم القرآن

از ابوعلی طبرسی است . تاریخ تألیف روزشنبه یك شب مانده از شعبان ۵۳۰ برای مجلد یکم در آیت : فمن بدله بعد ماسمعه فانما اثمه (۲:۱۷۷) در پایان نسخهٔ ما هست .

۲۷۹۸

نسخ جلال بن سلمان محمود ، در ۵ ج۸۴۹/۱ در ش۲ ، ش۱ بهمین خط ، ش۳ مورخ شب دوشنبه ۲۶ج۸۵۰/۲ از مسعود بن سلمان بن محمود ، شکل ورقم و عنوان و نشان شنگرف ، حواشی دارد در هر سه شماره .

در صفحهٔ عنوان یادداشتهایست وتاریخ بمکه رفتن سیدتاج الدین در پسین روز ۲۴ ج۸۶۵/۱ ، در پایان دوبیتی است از داعی نظام الملك جلال قهستانی خراسانی بخط او مورخ ۱۵ ج۸۵۵/۲ ، تاریخ تولد جلال بن سلمان در چاشتگاه روزشنبه ۴ رجب ۸۲۶ در شب نخستین چلهٔ تابستان در صفحهٔ عنوان ش۳ هست

۱۹س ۸/۵×۱۲ ، ۱۳۶گ ۱۳×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی درون گلدار

مجموعه

۱ـ اشکال التاسیس (۲ ـ پ ۱۲ پ) از شمس الدین محمد بن اشرف حسینی سمرقندی .

۲ـ شرح اشکال التاسیس (۱۳ر ۵۴ر) از قاضی زادهٔ رومی برمتن سمرقندی در ۸۱۵ .

(ف ٩٠٣ ـ طلس ص٣٢٩ و٢١٠ ـ مجلس ٢:١٠٧ و ٤:٢٢٤ ـ استوری ٢ : ٧ ـ برو کلمن ١:٤٦٨ وذیل ١:٨٤٩).

٣ـ شرح الملخص (٥٥ پ ـ ١٣٦ پ) ازسید شریف علی گرگانی در گذشته ٨١٦ (چلبی در ملخص ـ طوس ٣:٣٣٨).

انجام : بسمله سبحانك اللهم یامدبراطباق السموات بلاعمد واوتادعلی القطب والمحور ... و بعد فقد دلت البراهین العقلیة والشواهد النقلیه علی ان اقصی مایترقی الانسان ... معرفة الصانع .

انجام : وهذه السنة ناقصة عن السنة الشمسیة الحقیقیة بعشرة ایام و عشرین ساعة ونصف ساعة بالتقریب .

٢٧٩٩

نستعلیق مؤلف ، عنوان ونشان شنگرف ، آغاز ومیان برگهای ٢و٣وجاهای دیگرافتاده است ١٤س٨/٥×١٣/٥ ، ١٥٢گ١٤×١٩ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج قهوه ای

مجموعهٔ نصیحت

ازمیرزا نصیر بن حاجی معصوم مراغه ای متخلص به نصیرا که در سال ١١٤٣ (تخاقوئیل) بنام شاه تهماسب دوم ساخته است . نام مؤلف و کتاب وشاه وتاریخ دردیباچه وپایان هست . درختم چهارم خاتمه طبقات سلاطین ایران است تاشاه تهماسب (در ١١٣٤) شعری از مؤلف درنصایح حکمای متقدمین هست .

فهرست مطلبها

مقدمه گویا درچهارقسم: احادیث قدسی ووحی الهی ـ کلمات محمدص ـ کلمات امامان ـ نصایح انبیا ورسل

باب اول در نصایح پادشاهان سلف در ٥ فصل: پیشدادیان ـ کیان ـ اشکانیان ـ

١٦٤٨

ساسانیان ـ متفرقه .

باب دوم درنصایح حکما در ٤ فصل :

متقدمین ـ متاخرین ـ متفرقه ـ مشایخ .

باب سیم در حصر و احصاء فضایل ایشان که صفات حمیده است و ضد آن در ۳ فصل :

احصای ایشان ـ قیافه ـ نقل چندی مشتمل برنصایح .

خاتمه در تحریر نصایح درویشان ولطیفهٔ ظریفان که برسبیل نقل بسلاطین و پادشاهان وغیره گفته‌اند درچهارحتم .

آغاز: کم گشتگان ظلمت وادی را بما من‌هدایت دلالت نماید متعطشان بادیهٔ جهالت را بسرچشمه فرات میرساند .

انجام : وفراغ از تألیف این اوراق بتاریخ ۹ شهر رجب المرجب تخاقوئیل سنهٔ ۱۱٤۳ امید و ملتمس آنکه هر گاه این مجموعهٔ نصیحت برمطالعهٔ کیمیا اثر صاحب خردان دقایق بین و فیلسوفان حقایق آیین برسد قلم عفو برجرایم این ذرهٔ بی مقدار کشیده عیب نادانی را پوشیده دارند باقی والسلام [علی] من اتبع الهدی سنة ۱۱٤۳

۲۸۰۰

نستعلیق ۱۵ج۱/۱۲۰۵ ، عنوان و نشان شنگرف .

آغازافتاده : « درعاشربودضرب قوی‌گردد وغرض‌حاصل آید ، یز: بایدکه طالع‌ازسعدی‌خالی نبود» تاپس‌ازبند«قنج» میرسدبه خاتمه دراختیارات متفرقه (در۲۰فصل)

اختیارات نجوم (لوایح القمر)

ازمولی حسین کاشفی است (ف۸۲۳).

۲۸۰۱

نستعلیق مؤلف .
۱۰س۷×۱۴ ، ۲۴۰گ۱۲/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

تحفة الوزراء و مرآت العرفاء

از محمد علی شریف کرمانشاهی است که در شب ۱٦ محرم ۱۲۹۳ ساخته است. شعرهایی از او در ستایش ناصرالدین‌شاه وصدراعظم آقاحسین و دیگران در آن هست کتاب را در زمان این شاه ساخته و نام شاه و مؤلف و کتاب و صدر اعظم در دیباچه هست و آن در چهارده مقام و یك مقدمه و در عرفان شیعی است . نام مؤلف و تاریخ تألیف و تحریر در پایان آمده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی نزه قلوب اولیائه عن الالتفات الی ماسواه .

انجام : سمت تحریر پذیرفته والسلام .

۲۸۰۲

نستعلیق محمد رضا بن آقا غلام حسین تاجر هراتی دررجب ۱۳۰۷ (لوی‌نیل)
۱۴س۷/۵×۱۴ ، ۱۰۱گ ۱۴/۵×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی مقوایی

حدیقة الانصاف

در عرفان و اخلاق است بفارسی از میرزا عبدالکریم خان بن میرزا محمود متخلص به سرمست و ملقب به روحی که در چهل ونه سالگی ساخته است . آثار سه شاعر : آخوند ملاعلی ضیایی و میرزا فتح‌الله جلالی و آقامیرزا شکرالله پسرمسکین که چهار تقریظ و ماده تاریخی برای انجام یافتن کتاب در ۱۳۰۷ سروده‌اند در دیباچه هست . نام مؤلف و کتاب و تاریخ ۱۲۷۹ و ۱۳۰۱ و ۱۳۰۷ و ناصرالدین شاه و ظل السلطان

که مؤلف میگوید بسپاهان رفتم و از چاکران او شدم و بامور وعلم وعمل نظامی‌در دستگاه او پرداختم در دیباچه هست. رساله ایست در پاسخ پرسشهای سیاح یمنی (ذریعه ٦: ٣٨٠ ـ مشار ٥٥٦)

۲۸۰۳

نستعلیق ۱۳۱۵، عنوان باجوهر آبی
۱۲س ۸×۱۵/۵، ۶۷گ ۱۰×۲۳، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا عطف‌میشن سرخ

حکمة اللغة

اخلاقی و فکاهی‌است وبسیار شیرین در آن‌ازسهام‌الدوله امیرمفخم‌فرمانروای بجنورد در قطعه‌ای از خود مؤلف یاد شده است (ص٤٤ و٤٦) در بارهٔ نام کتاب آمده «کتاب حکمة‌اللغة در زشت وزیبا» اوپس ازهرعنوانی‌اخلاقی لغاتی را میآوردومانند عبید زاکان تفسیر میکند.

آغاز: دیباچه چون تحصیل دانش و کمال وتکمیل آداب ومرال هر کسی را در خور حال از فرائض اعمال است

انجام: الیخچال چو یخچال فروج پیره زال. الیگانه چه فرزانه رفیق‌فرزانه یوم چهارشنبه بیست وچهارم شهرربیع‌الثانی فی سنة ١٣١٥

۲۸۰٤

نستعلیق سده ۱۳گویا نسخهٔ اصل باشد، عنوان‌ونشان‌شنگرف.
۱۴س ۱۰×۱۴/۵، ۱۱۹گ ۱۸×۲۲، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی

جانور نامه

رساله‌ایست دربارهٔ‌جانوران و داستانهایی دربارهٔ‌آنها.

آغاز: بسمله . قال الاصمعی کل ذات طوق فهی حمام و المراد بالطوق الحمرة و الخضرة او السواد المحیط بعنق الحمامة .. شافعی می‌فرماید که ما عب من الماء عبا وهدر فهو حمام و ماشرب قطرة قطرة فلیس بحمام .

انجام : تلك الحروف الخمسة .

۲۸۰۵

نسخ محمدبن حسن تبریزی حکم آبادی در سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف.
۱۷س۹×۱۵/۵ ، ۱۲۷گ ۱۵/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

لؤلؤتی البحرین فی الاجازة لقرتی العین

از شیخ یوسف بحرانی است .

۲۸۰۶

نسخ دهۀ سوم ذی‌حجۀ ۱۳۰۹ گویا ازمؤلف ، نشان‌شنگرف.
۱۶س۷×۱۴ ، ۱۸۰گ ۱۴/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی

مفتاح الفنون

در منطق است‌ازمیرزا محمودخان کنگاوری مدیر و منشی روزنامۀفرهنگ درسپاهان‌ومترجم شاهزاده ظل السلطان بنام اوو ناصرالدین‌شاه .

در آغاز نسخه تقریظهاایست ازدانشمندان ترك‌مانند ملاافندی‌صالحزاده‌رشدی و صبحی بیك افندی و مصطفی عاصم افندی وخیرالله افندی و احمد جودت افندی و شیروانی زاده محمد رشدی افندی و عبدالکریم افندی از کار کنان مجلس‌تنظیمات وعدلیه و وزارت علوم و انجمن دانش و یکی مورخ ۱۳۰۹ است بر اینکتاب بعربی

وفارسی . این رساله ترجمه گونه ایست از متنی کوتاه درسی اروپائی «موافق مسلك جدید» در یك مقدمه و شش مقاله و یك خاتمه و یك لاحقه (در پنج فصل) و در ۱۳۰۹ ساخته شده و مؤلف بر آن چیزهایی هم افزوده و دگرگون هم ساخته است . برای تاریخ ترجمهٔ علوم جدید بسیار سودمند است .

آغاز: بسمله . لسان عقل و نقل ناطق و ناطقهٔ عالم و عالمیان مصدقی است که برای هر فردی از افراد نوع بنی آدم حمد و ثنای جان بخش جهان آفرین اس الأساس جمیع وظایف مرتبه است .

انجام : وخطا بکلی محفوظ وسالم ماندن امکان ندارد .

۲۸۰۷

نسخ معرب روشن کاظم بن یاسین بن ابراهیم مشهور به صواف درمکه در ۱۷ رجب ۹۹۷ ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی بنشان قاموس وس ، در پایان بندیست ادبی از شیخ زین الدین عاملی
۱۷س ۱۰/۵×۱۶/۵ ، ۷۷گ ۱۵/۵×۲۲ ، کاغذ بغدادی ـ جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

درة الغواص فی اوهام الخواص

از حریری است (سپه ۲: ۱۹) سند روایت کتاب در آغاز چنین است: از ابوطالب عبدالجبار بن محمد معافری بقرائت در ج ۱/ ۵۵۳ از بهاء الشرف ابـوالحسن جعفر بن عبدالصمد بن المتوکل علی الله از شیخ رئیس ابی محمد قسم بن علی بن محمد بن عثمان حریری بصری .

۲۸۰۸

نستعلیق ۱۲۵۶ در یزد ، عنوان شنگرف ، درسه صفحهٔ آخر از جنات الخلود است و در دو صفحه آغاز و آخرین صفحه پراکنده های تاریخی است
سطر گوناگون ۹/۵×۱۷ ، ۸۶گ ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج درون حنایی

خلاصة التواريخ

تاریخ ایران بفارسی و بسیاق وفهرست واراست از پیشدادیان‌تاقاجار. این نام کتاب در صفحهٔ عنوان آمده است.

آغاز: خلاصة التاریخ پادشاهان ایران از قرار تفصیل است.

انجام: السلطان‌ابن السلطان مظفرالدین شاه قاجار سنهٔ هزاروسیصدوسیزده هجری در تبریز برتخت سلطنت جلوس کردند.

۲۸۰۹

نستعلیق سدهٔ ۱۴، یادداشت خریداری نسخه درع۱۳۴۲/۲ دارد.
۱۷س‌۶/۵×۱۲/۵، ۷۲گ‌۱۴×۱۷/۵، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

استخراج زایجه

رساله‌ایست در استخراج زایجه و طالع تولد عباس میرزا نایب‌السلطنه در روز چهارشنبه ٤ هلالی و ٥ حسابی ذی حجه ۱۲۰۳ برابرماه آبماه رومی ۲۱۰۰ و ۲۰ اسفندماه ۱۱۵۹ یزدگردی و ۱۰ پور (؟) ماه جلالی ۷۱۱ ملکشاهی.

آغاز:

بنام خدایی کنم ابتدا — که‌محتاج‌اویندوشاه‌و گدا

... حمد و سپاس عالی اساس بی نهایت و شکروثنای بی قیاس دورازنهایت.

انجام جدول است.

۲۸۱۰

نسخ سدهٔ ۱۱، متن‌وعنوان ونشان شنگرف، کتاب‌درصفحهٔ عنوان‌ازصلاح‌صفدی‌دانسته‌شده است، مالک‌سیدمصطفی نظیف در۲۷۸ص.
۲۳س‌۸/۵×۱۴/۵، ۱۴۰گ‌۱۴×۲۱، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی مقوایی

۱٦٥٤

تمام المتون فی شرح رسالة ابن زیدون

از صلاح الدین صفدی (٦٩٦ ـ ٧٦٤) و در پایان آن رسالهٔ قاضی محیی الدین بن عبدالله بن عبدالظاهر است برای ناصرالدین حسن بن مشاور کتانی قفیصی ابن النقیب بروش رسالهٔ زیدونیه (چلبی ـ معجم المطبوعات ۱۲۱۲ ـ بروکلمن ذیل ۱ : ٤٨٥)

آغاز: بسمله. رب یسر. الحمدلله الذی شرح صدورنا بالاسلام وطرح بالاستغفار عناء اعباء الاثام.

انجام:

فهب الصفح لاعدمتك مولی
ذات بنان همام و بر عمیم

تمت رسالة ابن زیدون بحمدالله وعونه وحسن توفیقه والحمدلله وحده.

٢٨١١

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، انجام افتاده ، در نسخه ازصفی علیشاه دانسته شده است
۱۵ س ۷/۵×۱۵ ، ۱۴۲گ ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ، جلد تیماج قهوه ای ضربی

بحرالاسرار یا السبع المثانی

از میرزا محمد تقی مظفر علی شاه در تفسیر سورهٔ فاتحة الکتاب بنظم (ف ٢١٤٥).

٢٨١٢

نستعلیق محمد باقر بن محمد تقی حسینی قزوینی در ۱۲۴۳ و ۱۲۴۴ در سپاهان در مدرسهٔ جده، عنوان و ونشان شنگرف ، ش ۱ حواشی نوری دارد
۱۹ س ۸/۵×۱۵/۵ ، ۳۲۴گ ۱۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی

مجموعه

١ـ رسالة فی‌القضاء و القدر (٢ پ ـ ٤٥) ازصدرای شیرازی.

٢ـ رسالة فی حدوث العالم (٤٦ پ ـ ٧٨ پ) از همو

٣ـ رسالة الحشر یا طرح الکونین (٧٩ ر ـ ٨٩ پ) ازهمو .

٤ـ رسالة فی القدر (٩٠ ر ـ ٩٢ ر) ازهمو .

٥ـ رسالة فی مقدمة الواجب (٩٣ پ ـ ١٣٢ پ) ازآقاحسین خوانساری.

٦ـ رسالة در اختیار عباد (١٣٣ ر ـ ١٣٤ پ) از... فارسی

آغاز: بسمله . و به نستعین . سپاس بی‌پایان لطف الهی را که بنای بندگی را بر تنگنای جبرواضطرار ننهاد .

انجام : و درآتش جهنم کباب خواهد شد عیشها خواهند کـرد اینجا شراب آنجا کباب.

٧ـ رسالة فی اجتماع الامروالنهی (١٣٥ پ ـ ١٤١ر) ازامیرسیدعلی طباطبایی چنانکه نویسندهٔ نسخه باونسبت داده است

آغاز: بسمله . حمدله . وبعد فهذه‌اصل یتضمن تحقیق القول باستحالةاجتماع الامروالنهی فی‌شیء مطلقا .

انجام : لعدم وضوح الامربه مع ان الاصل عدمه

٨ـ رسالة فی الخطاب الشفاهی (١٤١ پ ـ ١٥١ر) از همو چنانکـه نویسنده نسخه میگوید .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . اعلم‌ان الادلة عند الاصحاب اربعةالکتاب‌والسنة والاجماع والعقل .

انجام : هذا القید له مدخلیة فی السبب.

۹ـ رسالة فی حجیة الظن (۱۵۲ پ ـ) گویا ازهمو .

آغاز: لایق قدانعقد الاجماع علی ظاهرالکتاب والظن المستفادمنه .

انجام : قوم منعوا من اداء الزکوة .

۱۰ـ الفوائد الحائریة (۱۵۷ پ ـ ۲۲٤ر) از آقامحمدباقر بهبهانی در۳٦ فائده که در کربلا نوشته است (حقوق ۳۵۰) .

۲۸۱۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، یادداشت ۱۲٦۲ در آخر هست.
۱۲س ٦/۵×۱۲/۵ ، ۲۲۰گ ۱۲/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

گلشن اسرار

از حاجی محمد کاظم گلبن کازرونی شیرازی درسه مجلد بنظم ونثردرعرفان : جلد یکم دربیان عقاید بزرگان (ص٤ ـ ۱۱۲) دوم در شناخت سالك و بیان سلوك (۱۱۳ ـ ۳٤۲) سوم در بیان آداب مرید بامراد (۳٤۳ ـ ٤۳۰) در هامش ص ٤۲۰ رباعیاتی است ازاو وسرگذشت او درص ٤۳٦ ـ ٤۳۸ هست .

آغاز:

بنام نامی حی یگانه
خداوندی که او بشکافت دانه
منزه ذاتش ازقید صفات است
صفاتش درحقیقت عین ذات است

انجام :

وگرنه آب صدقش نیست درجام
بغیر از افتری اضغاث احلام

... میان ما و آن مرد خوش آیین

کند عدل خدایی حکم آیین

حمعسق وتمت كلمة ربك .

۲۸۱٤

نسخ سدهٔ ۱۰ و ۱۱، عنوان شنگرف . نسخه یك صفحه و نیمی پیش از سرگذشت محمد بن الحسن خزاعی است و میرسد بپایان قسم ۲

۲۷س ۹/۵×۱۸ ، ۴۸۴گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

یتیمة الدهر فی محاسن اهل العصر

از ثعالبی است (ادبیات ۵۲۵) .

۲۸۱۵

نستعلیق سید حسن بن محمد صالح حسینی در ۱۱۰۴، جدول زر و مشکی ولاجورد ، سرلوح زرین .

۱۲س ۷×۱۴ ، ۱۰۵گ ۱۲/۵×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج حنایی ضربی

حاصل الترجمان

ترجمهٔ اعتقادات ابن بابویه است از محمد مهدی رضوی و بنام شاه تهماسب چنانکه در آغاز نسخهٔ ما آمده ونام مترجم وشاه و کتاب در دیباچهٔ آن یاد شده و آغاز وانجام مانند نسخهٔ کتابخانهٔ ادبیات (ص ۲۰۱ فهرست) است .

۲۸۱٦

نسخ روز دوشنبه ۲۹ج ۱۳۱۰/۱، عنوان شنگرف، جدول شنگرف وزر ولاجورد ، سرلوح زرین

۱۷س ۸×۱۵ ، ۵۲گ ۱۳/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی وایی

مرآت المحققين

از محیی‌الدین میرزا محمد حسین بن میرزا محمد کاظم رونق علی شاه بمی کرمانی در گذشتهٔ ١٢٢٥ یا ١٢٣٠ (طوس ٤:١٣٤ و ٢٤٠ ـ ف ٤٩١ ـ طرایق٢:٩٢) درچهارباب وخاتمه مانند نسخهٔ ش١/٢٨٣١ .

٢٨١٧

نسخ هدایت‌الله‌بن محمد هادی مرودشتی در ١٢٩٩ نوشتهٔ ازروی چاپ ١٢٨٥ ، جدول شنگرف وزرومشکی ولاجوردی.

١٩س٨×١٦/٥ ، ١١٤گ١٤×٢٢/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبز درون بنفش

کلیله و دمنه

از ابن مقفع وبعربی است .

٢٨١٨

شکسته استعلیق سدهٔ ١٣ درمتن وهامش، در صفحهٔ عنوان آمده « دیوان وحیدوکلیات آثار وحید ـ میرزا محمدطاهروحید »، درصفحهٔ عنوان چهاربند شعر فارسی است دوتاازعالی‌درمادهٔتاریخ مرگ نواب،درپایان دوصفحه شعرفارسی است ارشیدا

١٥س٦×١٢/٥ ، ١٢٢گ١٢×١٩ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوایی

دیوان

از میرزا محمد طاهروحید منشی قزوینی مورخ در گذشتهٔ نزدیك١١٢٠است. تخلص وحید در پایان غزلها هست وآنها را ترتیبی نیست ودرپایان‌چند ترجیع است وچند رباعی (سپه ٢ : ٦٩٩ ـ مجلس٣:٦١٧) .

آغاز:

چو ریگ بادیه درد دلم حساب ندارد
اگر بکوه رسد ناله ام جواب ندارد
هزار جان بدراید زخانه چون بدر آیی
درآمدی که ترا هست آفتاب ندارد

انجام:

گر مهر علی بود کسی را بسرشت
وانگاه بود همیشه در دیر و کنشت
گر زانکه برندش سوی دوزخ بمثل
جا گرم نکرده می برندش ببهشت

۲۸۱۹

نستعلیق عبدالصمد بن علی اصغر تبریزی درروز دوشنبه ۱۱ج۱۳۱۲/۲ درش۱ ومورخ روز یکشنبه ۲۴صفر ۱۳۱۲ درش۲ ، درمتن وهامش نوشته شده .
۱۷س۶/۵×۱۷ ، ۱۵۹گ۱۴×۲۲ ،کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی مقوایی

مجموعه

۱ـ دیوان (۲ پ ـ ۶۱ پ) صدرالممالك آقا میرزا نصرالله نصرت علی شاه اردبیلی نعمةاللهی درگذشتهٔ ۶ محرم ۱۲۷۱ تخلص اوهم درآن آمده و بیشتر مرثیهٔ خاندان پیامبر است و غزل است و رباعی‌ها در بارهٔ فرزند خود و مثنوی دربارهٔ خوابی که میرزا تقی علی‌آبادی صاحب دیوان دیده است و شانزده بند بروش محتشم .

(طرائق الحقائق ۳ : ۱۰۸ ـ دانشمندان آذربایجان ص ۳۷۵ ـ مجمع الفصحاء ۲: ۵۰۱)

آغاز:

بخاك گلشن اززلفت‌مگر افشانده‌ای‌دلها

که شکل دل همی رویدبگلشن‌غنچه‌از گلها

بگلشن دل نیاساید غم ازدل‌هیچ‌نرداید

که رهرو تا وطن نایدنیاساید بمنزلها

انجام:

تا بود ناصواب خطا کرد آسمان

این ظلم بی‌حساب کجا کرد آسمان

۲ـ دیوان(۶۲پ‌ـ۳۱۸پ)مولی‌حسین‌دخیل‌مراغه‌ای (سدهٔ۱۳) که‌مرثیهٔ حسین (ع) وخاندان‌اواست بتر کی(ذریعه ۹: ۳۲۰) نخست تعزیت‌قاسم‌بن حسن(ع)است‌در۱۷ مجلس وسپس‌تعزیت حسین‌بن علی(ع) است در چندین مجلس تخلص اوهم در برخی ازبندها هست.

آغاز:

گلوزبومجلسه برتشنه لب جوان داماد

ده‌آب فرات کیمی کوزماشین‌روان‌داماد

انجام:

روضه حیات جانوه جان‌دوسته کریدور

ترك الله جان ویرنجه بوجان کلامدور

۲۸۶۰

نسخ‌محمدحسین‌بن‌حاجی‌ملاعبدالرحیم روضه خوان وعنوان ونشان شنگرف‌درش۲،ش۱هم بهمین گونه‌خط وعنوانهای س.ج. درآن شنگرف وآغازآن‌افتاده‌است وانجام‌هم‌گویاکامل‌نیست ۱۵س‌۸/۵×۱۴ ـ ۱۷۶گ ۱۴×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی

مجموعه

۱ـ مقامع الفضل (ص ۱ ـ ۲۸۹) از آقا محمدعلی کرمانشاهی (۱۱۴۴ـ۱۲۱۶) که در آن از مجلسی دوم و آخند ملا محسن کاشی و محمد باقر سبزواری و میرداماد یاد کرده و مجلسی یکم را نیا و مجلسی دوم را دایی خود میخواند (ص۳۶ و ۵۰ و ۱۴۴) او در آن حدیقه الشیعه را از اردبیلی میداند (۶۶) و میگوید که آخند ملا محمدباقر قمی در ملاذالاخیار و حرعاملی آن را از او میدانند . ارجوزهٔ طبی ابن‌سینا (ف۲۴۲۰) در آن هست .(ص۱۱ـ۱۷)

در آن از سال ۱۱۱۸ (ص ۲۰) و از معترك الاقوال فی احوال الرجال خود او (ص۹۶) یاد شده است (حقوق۲۰۳ـ مصفی ۳۱۱).

۲ـ ترجمهٔ فقه النساء (۲۹۲ ـ ۳۵۲) دربارهٔ احکام فقهی زنان است .

آغاز: بسمله. الحمدلله المتفضل المنان الرحیم الرحمن المنان علی کل خلقه... اما بعد معروض میدارد ... که بعض صلحا ... از این قلیل البضاعه التماس نمودند که رساله‌ای نوشته شود در بعضی احکام زنان .

انجام : یار بد بر جان و بر ایمان زند . والحمدلله تعالی ... الطاهرین المعصومین.

۲۸۲۱

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۵س۹×۱۵ ، ۱۰۰گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ، جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

فرهنگ

از حسین وفایی که در ۹۴۳ سال چهارم پادشاهی تهماسب صفوی از روی صحاح الفرس محمد هندوشاه منشی و معیار جمالی شمس فخری و فرهنگ شیخ شمس الدین

محمد کشمیری (ادبیات ۳۷۰ ر ۳۷۱) ساخته و در بیشتر جاها شعرهای خود را گواه آورده است. (دیباچهٔ برهان قاطع چاپ معین ص ۷٤ـ دیباچهٔ جلد ٥ فرهنگ نظام ص ید) نزدیك به ۲٤۲٥ واژه در آن هست و ۲٥ باب دارد بترتیب حروف آخر و ٤٥۱ فصل دارد.

آغاز افتاده : کشمیری تسوید کرده بود باز نمود و اکثر این لغات از صحاح اللغة محمد بن فخر الدین هندوشاه است.

انجام نانوشته مانده : فصل سیم حرف پی سی وهشت لغت است پاتله و پاتیله دیك حلوایی را گویند ... دلکانه درم سنگ باشد که شیرازیان آن را پاسنگ ترازو گویند (از باب ۲۳)

۲۸۲۲

نستعلیق سدهٔ ۱۳.

۱۳س ۸×۱۴ ، ۲۱٦گ ۱۴×۲۱، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی

نور الانوار

بفارسی در مرثیه و مقتل حسین بن علی (ع) است از خطایی که میخواست فضایل الانوار در چهارده دفتر سازد و نتوانست و این یکی را نوشته است (دیباچه) شعرهای خود او هم باهمین تخلص در آن هست نام مؤلف و کتاب در دیباچه دیده میشود در آن از حدیقه الشیعه یاد شده است. شاعر شاید همان خطایی باشد که در ذریعه (۲۸۹:۹ ش ۱۷۸۱) آمده است.

آغاز افتاده : این دیواری آبدار در پایهٔ منزلت واقتدار.

انجام افتاده : که آنچه گفتم زیاده بر آنست (در حدیث مختار).

۲۸۲۳

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان و متن شنگرف.
۲۳س ۱۰×۱۶ ، ۱۷گ ۱۴×۱۹ ، کاغذ فرنگی ، جلد تیماج مشکی عطف قهوه‌ای

شرح السلم المنورق فی علم المنطق

از عبدالرحمن اخضری جزایری و شرحی است بر منظومهٔ منطقی که خود او در ۹٤۱ در ۲۱ سالگی سروده است (چلبی ۲ : ۳۰ ـ معجم‌المطبوعات ٤۰٦)

۲۸۲٤

نستعلیق حاج شیخ محمد سلطان المتکلمین، نشان شنگرف .
۲۴س ۱۴×۱۸ ، ۷۵گ ۱۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد پارچه‌ای

جنگ

گردآورده همین سلطان المتکلمین است ودر آن بخشی از ترجمهٔ البلد الامین تألیف محمد باقر بن اسماعیل حسینی خاتون آبادی زواری سپاهانی که برای شاه سلطان حسین صفوی ساخته است (ذریعه ٤ : ۸٤) و عباراتی دربارهٔ پیدایش آیین وهابی وبندی از عجایب‌الاثار جبرتی را آورده و در نیمهٔ دوم آن سرگذشت زینب دختر علی (ع) را گذارده است .

۲۸۲۵

نسخ و نستعلیق یکشنبه ۱۹ ج ۱۲۹۴/۱ از روی نسخهٔ پسر فیض علم‌الهدی مورخ ۱۲۹۰، عنوان و نشان شنگرف .

۱۶س ۸×۱۴ ، ۵۳گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی نخودی ـ جلد تیماج سرخ ضربی

مجموعه

۱ـ الکلمات المضنونة (۱ پ ـ ۲۷ ر) بعربی ودرتوحید است وازفیض کاشانی و عنوانهای آن فصل و وصل است و آنرا در۱۰۹۰ساخته و نزدیك به ۸۰۰ بیت است (فهرست فیض در محجةالبیضاء جلد ۲ ص۱۱ و ۲۸ و ٤۰).

آغاز: بسمله . الحمدلله الواحد القهار ... فیقول ... محسن بن مرتضی . . . هذه رموز عرفانیة و اشارات فرقانیة الی تحقیق التوحید ومراتبها .

انجام: و تاریخ ختمها ختمی (۱۰۹۰).

۲ـ الکلمات المخزونة (۲۸ پ ـ ۵۳ ر) بعربی وفارسی ازهموو گزیده‌ایست از کلمات مکنونهٔ او که در ۱۰۸۹ ساخته ونزدیك بهزار بیت است (فهرست فیض در دیباچه محجةالبیضا جلد ۲ ص۱۱و۲۸و٤۰ ـ ملی ۲:۱۳۵) :

۲۸۲۶

نسخ عربی سدهٔ ۱۱و۱۲ در متن وهامش ، عنوان و نشان‌شنگرف.
۲۳س۹/۵×۱۵/۵ ، ۱۰۴گ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌حنایی‌ضربی‌مقوایی

جنگ

شعرهای عربی است گرد آوردهٔ محمدبن صالح هلالی که در ۱۰٦۲ میزیسته است. نخست قصائدی است بترتیب‌تهجی قافیه‌ها و شعرخود او وحس بوریني‌وقیراطی و جمال‌الدین‌ابن مطروح و بسیاری از شعرای عربی زبان دیگر ازقدیم و جدید. در هامش‌نسخه عبارات منثوراست‌وازآنها است نامهٔ تیمور ببرقوق بعربی (ص۸۰).

آغاز: حرف الهمز .

ابت الـوصال مخافة الرقباء

و انتك تحت مدارع الظلماء

انجام افتاده :

و لقد جهدت فلم اجد لهشاشتی

غیر الوصال من الصدود مخلصا

٢٨٢٧

نسخ محمد صادق شیرازی در سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، خط شیخ مرتضی و محمد حسین حسینی (بامهراو) درآغازکتاب وخط حاجی ملاتلی‌کنی درآخرکتاب واجازه بآخوند ملاعلی‌بخطومهر مؤلف درپایان نسخه دیده میشود ، حواشی دارد ازانصاری، یادداشت مورخ۲٦ رجب ۱۲۹۴ در صفحهٔ عنوان هست، نسخه طهارت است تااحکام حیض واستحاضه ونفاس .

۷۱س۸×۱۵ ، ۱۵۱گ۱۵/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌تریاکی ضربی مقوایی

نجات العباد فی یوم المعاد

از شیخ محمد حسن‌بن محمدباقر سپاهانی .

٢٨٢٨

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، عنوان ونشان‌شنگرف.

۱٦س۸×۱٦ ، ۱٦۹گ ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی

حرز الایمان من فتن الزمان

از مولی صفی علی‌بن حسین کاشفی در پنج مقاله هر یکی پنج باب و هر بابی دوازده فصل .نام کتاب و فهرست مقاله ها درآغازهست (ذریعه ٦ : ۳۹۲) .

آغاز: بسمله . . . الحمدلله الذی انزل الکتاب مشتملا علی غرائب الخواص

حروفه و کلماته...اما بعد چنین گوید . . . علی بن الحسین الواعظ الکاشفی المشتهر بالصفی ... که این رساله ایست کثیر الفوائد .

انجام افتاده و میرسد بفهرست باب پنجم وهشت برگ پایان نسخهٔ ماهم گویا ازهمین کتاب باشد .

۲۸۲۹

نسخ رجب بن محمد قاضی در ذی جبلة یمن در نیمهٔ محرم ۱۰۰۷ عنوان و نشان ورقم و جدول شنگرف در ش۲ ، ش۱ هم همین گونه و بهمین خط است ، یادداشت محمد زمان تبریزی مورخ ۱۰۹۷ که نسخه را در شاهجهان آباد بچهار روپیه خریده و یادداشت سالم بن بدر بن سالم سمولی عادی مورخ ۱۰۸۰ در گ ۱۱۹ر هست .

۲۳س ۹×۱٦ ، ۱۴۱گ ۱۵/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی نخودی ـ جلد تیماج مشکی درون سرخ

مجموعه

۱ـ الفواعد الاصولیة فی الاشکال الرملیة (٦٥ ر ـ ۱۱۸پ) در یك مقدمه و پنج و یك خاتمه است دوسوم کتاب جدولهای رمل است .

آغاز: الحمدلله رب العالمین وصلوته علی نبینا .. اما بعد فقد سالنی من اتشرف بخدمته ... ان اصنع له مختصرا فی علم الخط .. وسمیته القواعد الاصولیة فی الاشکال الرملیة .

انجام : صفة المسجد .

۲ـ علم الفلك (۱۱۹ پ ـ ۱٤۱پ)

آغاز: بسمله . کتاب فی علم الفلك وهوستون بابا الباب الاول فی معرفة حساب الجمل .

انجام : وفی درج العرض .

۲۸۳۰

نستعلیق عبدالصمد بن حسین بن محمد شوشتری در ۱۲۷۹ – ۱۲۸۱ - ۱۲۸۹ در سپاهان در مدرسهٔ جده ، نشان شنگرف ، در ص۹-۱۰ بندیست دربارهٔ خوشنویسان و برشمردن آنها، ص۴۲ دربارهٔ کتابهای جفر است.

در ۲۷۶-۲۷۷ بندیست در تفسیر حدیثی از معانی الاخبار از آقا محمد باقر بهبهانی، در ص ۳۰۶-۳۱۴ بندیست دربارهٔ شعور اشیاء بعربی، فهرست رساله‌ها در صفحه عنوان هست وفهرستی هم بخط باستانی راد در آغاز گذارده شده است ، پراکنده‌های فراوانی در برگهای این نسخه هست.

۱۷س ۹×۱۴ ، ۲۰۰ گ۱۶ – ۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

مجموعه

۱ـ رساله در معرفت و حالات نبض (۱ـ۷) گویا از عبدالصمد شوشتری نویسندهٔ نسخهٔ ما .

آغاز: فصل در بیان بعضی از حالات نبض بدانکه نبض حرکت شرائین را خوانند .

انجام : خون اورده متعفن گشتی والله اعلم بالصواب .

۲ـ ترتیب الطب (۱۰ـ۱۱) از ابقراط بعربی (ف۷۰۲).

۳ـ رسالة فی الفصد(۱۵ـ۲۲)ازابوبکر محمدبن زکریاء رازی (مجلس ٤:۲۵۲) نسخهٔ ترجمهٔ فارسی آنست.

آغاز: چنین گوید فاضل محمد زکریا الرازی رحمه‌الله که خواستم تا پیدا کنم منفعت رگ زدن را که کرا بیشتر باید زدن و کرا کمتر.

انجام : تا آماس نگیرد وریش نشود .

٤ـ رسالة فی الفصد (۲۳ـ۳۳) ازابوالحسن علی‌بن محمد گرگانی فصاد ودر چند فصل است .

آغاز: بسمله. شکر وسپاس خدایرا ... که [..] جهان است و آفریننده جانوران.. چنین گوید ابو الحسن علی بن محمد الجرجانی الفصاد که چون طبیبان و فصادان را تأمل کردم کارهای ایشان بی ثمر دیدم و کارهای دشوار بردست گرفته بودند...پس... واجب بود این مقاله ساختن .. ومقالتی دیگر هم درین فن بشهر ری کرده ام آن را دراز است این ازان مختصر کردم .

انجام : وعلت اندران عضو پدید آید که بدو منسوب بود والله اعلم و احکم .

٥ـ رسالة فی الوقف (٣٥ ـ ٣٨) گویا از عبدالصمد شوشتری و آداب وقف در آیتهای قرآن درآن یاد شده است درآن از ادلة القاری نقل شده است

آغاز: بدانکه س وقف هردو علامت سکته اند .

انجام : وطویل خوانند.

٦ـ رسالة تعیین المخالفین عن امیرالمؤمنین (٣٩ ـ ٤٢) روا بودن لعن و نفرین بر مخالفان و دشمنان علی در آن روشن شده است و جز نفحات اللاهوت کرکی (طوس ٤: ٢٦٥) و گویا اینهم از کرکی باشد .

آغاز: بسمله . الحمدلله حق حمده والصلوة علی رسوله محمد و آله الطاهرین قدبرز الامر العالی ... بتعیین المخالفین عن امیر المؤمنین ... والاشارة الی شیء من احوال مخالفیهم.

انجام : و معرفة استحقاقهم الطعن و اللعن علی السنة اهل الایمان الحمدلله رب العالمین وصلوته علی سیدنا محمد و آله الطاهرین برحمتك یاارحم الراحمین.

٧ـ قانونچه (٤٨ ـ ١٤٨) از چغمینی (ف٧٩٧).

٨ـ نورالهدایة (١٤٩ ـ ١٦٨) که از ملا جلال الدین محمد دوانی دانسته اند (ادبیات ٥١٥) .

٩ـ شرح « کنت کنزا مخفیا » (١٧٠) از صدرای شیرازی است در رفع اشکال

این حدیث . شرحی دیگری بر این حدیث محیی‌الدین اندلسی دارد (ف۶۹ ٤ ـ طوس ٥ : ۱۰۶) .

آغاز: قال شیخ محیی‌الدین رحمه‌الله اعلم وفقك‌الله مایجب ویرضی‌ان‌بعض‌اهل العلم اوردعلی هذا الحدیث القدسی ... اشکالا عظیما .

انجام : سببا للظهور والادراك وهواعلم بالحقایق (من افادات صدرالحکماء و المتالهین مولانا صدرالدین الشیرازی رحمه‌الله).

۱۰ـ تفسیرسورهٔ‌اخلاص (۱۷۱)افاده‌ای ازخواجهٔ طوسی درتأویل‌این‌سوره‌است بفارسی (منزوی ۱:۴۹) .

۱۱ـ التبصرة فی‌بیان اصطلاحات‌الصوفیة (۱۷۳ ـ ۱۸۱) اصطلاحات‌صوفیانست از عبدالرزاق کاشانی و سپس نکوهش از تصوف و گویا ازهمان شوشتری باشد .

آغاز: بسمله تحف و دعوات غیر معدود . . . هدیهٔ روح بهتر عالم و عالمیان پیغمبر آخرالزمان و بعد فهذه رسالة فی بیان الالفاظ المطلحة بین الطائفة الصوفیة وقدنص بمضامینها ... مولانا کمال‌الدین ... شیخ‌الرزاق الکاشانی .

انجام : ولاتنظروا الی من له عمامة طویل عریض وله من الاثواب‌اقبیة سودو بیض و السلام علی من الهدی و سیعلموا الذین ظلوای منقلب ینقلبون انا لله راجعون

۱۲ـ مرآت‌المحققین (۱۸۳ـ۲۰۶) از شبستری (طوس٤: ۲۳۹ و۳٤۹)

۱۳ـتورات (۲۰۷ ـ۲۱۰)دوازده کلمه است بر گزیدهٔ علی(ع)باترجمهٔ فارسی

۱٤ـ طب‌النبی(۲۱۱ـ۲۱۸) بعربی.

۱۵ـ اصطلاحات صوفیه (۲۲۰) بفارسی .

۱۶ـ قواعدالعقاید (۲۲۱ ـ ۲۵۶) ازخواجهٔ طوسی.

۱۷ـ اجوبة المسائل (۲۵۸ ـ ۲۶۸) پاسخ سه پرسش است یکی دربارهٔ بیتی‌از خیام ویکی ادبی‌ویکی منطقی و سپس پنج پرسشی از خود پرسنده است .

آغاز: بسمله ... الحمدلله‌الذی افاض علینا ذوارف المعارف...ایها‌الاخ‌العزیز قدارسلت الینا الصحیفة المکتوبة فیها شرذمة من المسائل بطریق السؤال ... فخطر ببالی‌ان‌نکتب فی‌الجواب .

انجام: هذا ماسمع ... مع تفرق الاحوال و عدم فراغ البال والسلام علی من اتبع‌الهدی . تمت هذه‌المؤلفة قدالفتها ... فی‌غرة شهر جمیدی‌الاخیر‌من‌شهورسنةسبعة وسبعین بعدالمائة والالف ... وانا . . عبدالله‌بن میرزا احمد الطهرانی . و کتبت‌لخدمة السید ... الصادق عسی ان‌یکون لها لدیه درجة القبول .

۱۸ـ تعریف العلوم‌الادبیة(۲۷۰ ـ ۲۷٤) در بارۀ چهارده علم‌ادبی‌است.

۱۹ـ فهرس العلوم ومؤلفها ۲۸۳ـ۲۹۷) ازفیض کاشانی درهفت باب .(دیباچۀ محجة۱: ۲۰و۳٤ و٤۲)

آغاز: بسمله . حمدله و سلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد فهذه رسالة فی فهرس‌العلوم الدینیة والدینویة العقلیة والنقلیة.

انجام: وجوده العمیم انه جواد کریم .

۲۰ـ رسالة فی الناسخ والمنسوخ فی‌القران (۲۹۹ ـ ۳۰۳) از علی بن شهاب همدانی .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌حق حمده والصلوة علی خیرخلقه امابعد فیقول ...علی شهاب الهمدانی ... فهذا ماجمعته من ناسخ القران ومنسوخه.

انجام: وسورة قل یاایها‌الکافرون منسوخة بآیة‌القتال والله‌اعلم‌بالصواب‌والیه المرجع والمآب.

۲۱ـ آداب المناظرة (۳۰۳ـ۳۰٤).

آغاز: بسمله ... مسئلة متعلق بعلم المناظرة و کیفیة البحث مع الخصم و الرد علیه اذا ذکرت قضیة فان کان بطریق النقل فلامنع علیك.

انجام: والمعارضة مناقضة علی‌سبیل‌المعارضة .

٢٢ـ ملهم‌نامه (٣١٤ ـ ٣٩٥) دربیان احکام آیات ارضی و سماوی در دوازده باب هریکی بیست وپنج فصل .

آغاز: بسمله ... ازحضرت امام محمد جواد ع منقول است که‌چون‌ماه نو بینی

انجام : وتوبهٔ عبادان وزاهدان .

٢٣ـ رسالة فی کیفیة علم الواجب (٣٩٦ ـ ٣٩٨) ازمحمد شریف کشمیری.

آغاز: بسمله ... ربنا آمنا من لدنك رحمة وهیء لنا من امرنارشدا ... فیقول... محمد شریف‌الکشمیری ... ان فی کیفیة علم‌الواجب ... یالمعدومات والحوادث تحیر آراء العلماء ... وقدسالت عن ذلك المولی ... شاه تقی الدین محمدالنسابة ... فافاد ... ان علمه تعالی عین ذاته .

انجام : الحدیث فاحفظ هذا التحقیق فانه من نفایس الافادات التی‌هی بالحفظ یلیق .

٢٨٣١

نسخ سدهٔ ١٣و١۴، وباید رویهم ۴۵ رساله باشد ولی ٢٨و٣١ افتاده وبرخی‌هم‌ناقص‌گذاشته‌شده و۴٣ رساله ومقاله درنسخه مانده است .

درپایان بندی ازکشکول وشعرهایی ارشاه نعمةالله وحکایاتی‌است‌بفارسی

١٨س‌٩×١۴/۵ ، ٢۵٠گ ١۵×٢١/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج‌سبزضربی‌مقوایی

مجموعه

١ـ مرآت المحققین (١ـ٦٦) از محیی‌الدین میرزا محمدحسین‌رونق علی شاه (ش٢٨١٦) .

٢ـ رسالهٔ حسن وعشق (٦٥ـ ٩٦) از شاه نعمةالله کرمانی ورساله‌های شماره٣ تا٤١ هم ازاواست.

آغاز: بسمله . سپاس بی قیاس و حمد بی حد مران کنز خفارا باد که چون

روزازل واجیت دم زدد,خلوت خانه دربیرون قدم زد.

انجام : صید مکن تانکنی خویش صید .

۳ـ مکاشفات (۹۸ ـ ۱۲٦ آغازافتاده) (ف٤٤۲ ش ٥ ـ ریو۲:۸۳۳).

٤ـ تعریفات (۱۲٦ـ۱٤٤) .

٥ـ رسالهٔ خلوت (۱٤٤).

٦ـ مراتب (۱٤٤ـ۱۷۰).

۷ـ برزخیه (۱۷۰ـ۱۸٦)

۸ـ حروف (۱۸٦ـ۱۸۸) .

۹ـ تحقیقات رسالهٔ حروف (۱۸۸ـ۱۹۸). (ف٤٤۰ ش ۱ ـ ریو۲:۸۳۲).

۱۰ـ تحقیقات (۱۹۸ـ۲۱۹).

۱۱ـ رساله هاء (۲۱۹ـ۲۲٦) .

۱۲ـ ذوقیات (۲۲٦) .

۱۳ـ رسالهٔ بشرح سئوال کمیل (۲۲۹ـ۲۳٥).

۱٤ـ رسالهٔ اصول (۲۳٥ـ۲٤۱ـ۲۲۹) .

۱٥ـ رسالهٔ عینیه (۲٤۱ـ۲٤٤).

۱٦ـ رسالهٔ وجود (۲٤٤ـ۲٤٦) .

۱۷ـ نصیحت نامهٔ سیدخلیل (۲٤٦ـ۲٥۱) .

۱۸ـ نصیحت‌نامه سیدنورالله (۲٥۱ـ۲٥٤) برای پسر پسرخود .

۱۹ـ نصیحت نامه برای خلیفه (۲٥٤ـ٤٥۸).

۲۰ـ نسبت خرقه (۲٥۸ـ۲٦۰).

۲۱ـ صورروحیه (۲٦۰ـ۲٦٦) .

٢٢ـ رسالهٔ درتوکل (٢٦٦).

٢٣ـ رسالة فی استعمال العلم (٢٦٦ـ٢٧٠) .

٢٤ـ رسالهٔ مظهریه (٢٧٠ـ٢٧١) .

٢٥ـ رسالهٔ بیان خورش (٢٧١ ـ ٢٧٦) .

٢٦ـ رسالهٔبیان نفس ونکات (٢٧٦ـ٢٩٠) .

٢٧ـ رسالهٔ بیان برازخ (٢٩٠ـ٣٠٧) .

٢٨ـ رسالهٔ نکات (٣٠٧ـ٣١٩) .

٢٩ـ ذوقیات (٣١٩ـ٣٢٢) .

٣٠ـ فیوضات (٣٢٢ـ٣٢٨) .

٣١ـ مجمع‌الاسرار (٣٢٨ـ٣٣٦) .

٣٢ـ مجمع لطایف (٣٣٦ـ٣٩٣) .

٣٣ـ مخزن‌الاسرار (٣٩٣ـ٤٠٠) .

٣٤ـ رسالهٔ الهام (٤٠٠ـ٤١٦) .

٣٥ـ اسرار حروف (٤١٦ـ٤١٨) .

٣٦ـ بیان اقطاب (٤١٨ـ٤٢٥) .

٣٧ـ انعامات (٤٢٥ـ٤٤٦).

٣٨ـ رسالهٔ هدایه (٤٤٦ـ٤٥٦) .

٣٩ـ رسالة فی بیان حقیقة الفقر (٤٥٦ـ٤٥٨) .

٤٠ـ رساله حروف کاینات (٤٥٨ـ٤٧٣) .

٤١ـ رسالهٔ بیان نفس (٤٧٣ـ٤٧٥) .

٤٢ـ تعلیق و ذیل شیخ علی حزین بررسالهٔ وجیزهٔ سید نعمةالله (٤٧٧ـ٤٩٠ نسخ درشت‌تر) که خاتمه‌ایست از اوبررسالهٔ وجیزهٔ او وبدستور عمدة‌الملک امیرخان

نعمةاللهی از راجه های هند نوشته است در ۱۱۵۷ (نسخهٔ ما از روی آن نوشته شده است) .

آغاز: بسمله. الحمدلله‌وسلامه علی عباده الذین اصطفی وبعد دراین اوان یکی از اعاظم دوستان ایده‌الله رسالهٔ وجیزهٔ ... سید نعمة فارسی کرمانی را ... که‌بخط مبارك وی بود بنظر رسانیده التماس تصحیح و توضیح آن لفظا و معنی نمود . . . و خاتمهٔ رساله را به مقاله‌ای که برزبان جاری شد تذییل نمود .

انجام : واین تذییل را بهمین قدر اقتصار نمودیم نفع‌الله به الطالبین‌وجعلنا وایاهم من‌الفائزین(نمقه بیمناه ... محمدالمشتهر بعلی‌بن ابی‌طالب‌بن عبدالله‌اللاهجی الزاهدی ... بمحروسة دهلی عام ۱۱۵۷ و الحمدلله حق حمده وعلی فضله) .

۴۳ـ بیان‌عقاید متصوفه درو‌حدت‌وجود وتشیع آنها(۴۹۰ـ۴۹۲) که بندی‌است بفارسی(نستعلیق‌چلیپا).

۲۸۳۲

نستعلیق علی‌اکبر بن محمد ربیع آشتیانی‌قمی درروزشنبه ۱۴محرم ۱۲۵۰
۱۲س۶/۵×۱۲/۵ ، ۲۹۰گ۱۲×۱۹/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی‌ضربی‌مقوایی

دیوان

از عاشق و غزلها است بترتیب تهجی قافیه (ذریعه ۶۷۳:۹) تخلص‌شاعردرپایان غزلها هست .

آغاز:

زهی مثالی که چون جمالت
زمانه نقشی نبسته زیبا

بخنـده شیرین ببذلـه شکر

بغمزه لیلی بعشوه سلمی

انجام :

گل پریشان نیست‌غنچه تنگ دل دربوستان

بلبل خوش نغمه یکدم میسرودی کاشکی

ماه که بیمهرش که‌ازوی‌هست‌استغنا گذشت(؟)

ناله‌ای‌باناله‌عاشق‌می‌شنودی کاشکی(؟)

۲۸۳۳

نسخ عربی سدهٔ ۱۱و۱۲، عنوان‌ونشان شنگرف ، باحواشی رضی‌الدین محمدطبیب ، مالک‌نسخه: اوو پسرش محمد مؤمن ومحمد صالح طبیب اردبیلی، نسخه را محمدشفیع حسینی نایب صدارت وشریعت وقف‌کرده بود ۱۱۰۰ واندی ، یادداشت صدرالاسلام محمدحسینی خاک خرابات‌که در ۱۳۴۷ گواهی‌باین وقف میدهد در آغاز هست ، شعری عربی مورخ ۱۰۲۸ درپایان هست نیزشعرهای‌فارسی‌آقامحمدجان قدسی ومیرصفی تبریزی ، نسخه ازباب چهارم‌است

۱۹س۸×۱۴ ، ۲۷۱گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ بغدادی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

تذکرة اولی‌الالباب والجامع للعجب العجاب

از شیخ داود انطاکی است (ف۲٤٤۷) .

۲۸۳٤

نسخ سدهٔ ۱۱ ، متن زیرخط سرخ ، عنوان ونشان وشکل شنگرف، نام مؤلف را در دیباچه پاک کردند ونوشتند«حبیب‌الله» در ۸ برگ آخر مقام دوم درحساب اهل تنجیم است‌گویا ازحساب فارسی قوشجی .

۱۷س۷×۱۵/۵ ، ۳۱٦گ۱۱/۵×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌تریاکی‌ضربی‌مقوایی

تنقیح المقالة فی توضیح الرسالة

از شاهمیر هبةالله حسنی حسینی شیرازی (حقوق٦٥).

۲۸۳۵

نستعلیق و نسخ معرب ومقابله شده ازسدهٔ ۱۰ و ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، هفت برگ آغاز نونویس ، مالك ابوالقاسم بن حاجی ملاعلی رضا

۱۹س، ۱۰×۱۴ ، ۱۶۰گ۱۴×۱۸ ، کاغذ سمرقندی – جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

غرر الحکم و درر الکلم

از عبدالواحد آمدی است (طوس ٥:١٣٠ ـ مجلس ١٩:٤).

۲۸۳۶

نسخ سدهٔ ۹ و ۱۰ ورش۱–۵ وسدهٔ۱۳ ورش۶–۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف.

۱۷س، ۷/۵×۱۵/۵ ، ۱۹۵گ۱۴×۲۱/۵ ، کاغذ سمرقندی وفرنگی ـ جلد تیماج تریاکی درون سرخ

مجموعه

١ـ رسالة فی تدبیر الحبلی (١ـ١٢) از ابوبکر محمدبن زکریای رازی.

آغاز: قال ابوبکر محمد بن زکریای الرازی تدبیر الحبلیٰ ان یوقی جمیع الاغذیة التی یجمع حرارة ومرارة.

انجام: والمختلف الذی یشبه بعضه بعضا علی اوجاع القلب والله تعالی اعلم.

٢ـ رسالة فی معرفة التفسرة والبول (١٢ـ٣٦)

آغاز: بسمله . حمدله ... قد کنت وعدت عند شرحی مایحتاج الی معرفته من الدلائل الموقوف علی حقیقة العلل و طریق علاجاتها فی الکتاب المتقدم بهذا و هو کتاب ایضاح محجة العلاج عند تعذر شرح البول و النبض فی ذلك المواضع بقصدی

كان فيه من استعمال الاختصار ان افردبشرحهما مقالة فاستوفى الكلام في انواعهما فيهـا .

انجام : واذقدبينا ما اردنا تبيينه من امرالبول فيكمل بانه باذن‌الله‌وارادته‌و ناخذ من شرح النبض ان شاءالله‌العزيز الحمدلله وسلامه على نبيه محمد المصطفى‌وآله اجمعين آمين .

٣ـ رسالة في معرفة النبض (٣٧ـ٤٨) .

آغاز: شرح معرفة النبض نبدأ بعون‌الله وتأييده في‌شرح‌النبض في‌هذاالباب.

انجام : فهذا في معرفة مايحتاج اليه من امرالنبض كاف وبالله الثقة .

٤ـ رسالة في حدود الامراض(٤٩ـ٧٤) از ابومنصورحسن‌بن نوح‌قمرى.

آغاز: بسمله . قال احوج عبدالله الشيخ ابومنصورالحسن‌بن نوح القمرى انى لكنه معرفتى بفضل علم‌الطب على سائرالعلوم عداالالهية ... لاازال مفكراً في‌جمع ما يقرب البعيد ويسهل المتوعر .

انجام : وطبق عليه الطبق وصارت عنقه في‌ذلك التقريروراسه خارجامنه‌والله اعلم بالصواب .

فهرست بابها

الباب السادس فی الاسامی التی یستعمل فی المعالجات .

الباب السابع فی اسامی الاطعمة والاشربة .

الباب الثامن فی الفاظ القرابادینات .

الباب التاسع فی اسامی الاوزان والمکائیل .

الباب العاشر فی اتخاذ الاشیا التی لابد منها کل یوم .

٥ـ رسالة فی الموت السریع (٧٤ ـ ٧٨) از ابقراطیس وترجمهٔ ابن بطریق همانکه گویند که جالینوس آن را از گور او یافته است .

آغاز: هذا الکتاب یسمی الموت السریع هذا کتاب ابقراط الحکیم بالاسناد الذی وجد فی قبره ترجمة یحیی بن البطریق وهو خمسة وعشرون قضیة فی الموت فقال ابقراط اذا کان وجه المریض ورم لایوجد له حس ... فاعلم انه یموت الی ثلثة وعشرین یوما .

انجام: ودفعه الی میثودورس خلیله وامینه والله اعلم بالصواب والیه المرجع و الماب .

٦ـ زاد المسیر فی علاج البواسیر (٨١ـ١١٢) از محمد بن محمد بن محمد قوصونی که بدستور مولانا حسن بن سلمین حاکم شرعی اقلیم منوفیه درچهار فصل ویك خاتمه ساخته است .

آغاز: بسمله . نحمدك یا حافظ الصحة علی هذه الابدان ویا مزیل العلل والادواء رحمة ... فیقول . . . محمد بن محمد بن محمد القوصونی الطبیب . . . هذه رسالة لطیفه محتویة علی مباحث شریفة ستعلق بالعلة المعروفة بالبواسیر .

انجام: یتوع لتبه یفتح البواسیر والله اعلم بالصواب .

٧ـ مجل العسیر فی اقسام و علل البواسیر (١١٢ـ١٤٧) از محمد بن غیاث الدین شیرازی که برای ادریس بن حسن پادشاه مکه درسه فصل و یك خاتمه ساخته است. در بیشترجاها مانند رسالهٔ پیش است .

آغاز: بسمله . الحمدلله حمدا كثير الايعـد ولا يحصى . . . فيقول . . . محمدبن غياث‌الدين الشيرازى الطبيب... هذه رسالة محتوية على مباحث بما يتعلق بالعلل المعروفة بالبواسير.

انجام: وجعل على البواسر فتح افواه عروقها وسكن الوجع .

٨ـ رسالة الفرض فى معرفة النبض (١٤٧ـ١٦٣) از فرج‌الله بن محمد طبيب.

آغاز: بسمله. حمله . وبعد فهذه لطيفة كالفرض فى معرفة النبض وصفتها اجابة لبعض الاخوان .

انجام: فنبضهم صغير متفاوت قال المؤلف فرج‌الله بن محمد ... هذا ما اردت اثباته فى هذه الاوراق من احوال النبض .

٩ـ رسالة الحميات (١٦٣ـ١٨٠) از ابقراطس درعنوان آمده «رسالة حميات من معالجات ابقراط وتصنيف الشيخ ره » .

آغاز: علاج حمى اليوم و علامتها ان كانت علة هذه الحمى من حرارة الشمس يبس جلده .

انجام: و تهرب الى غور البدن ويبرد لذلك ظاهر (تمت بحمدالله . بلغ من المنتسخ الذى لايخلومن الغلط) .

١٠ـ اسرارالنساء (١٨٠ـ١٩٩) درعنوان آمده « رسالة موسومه باسرار النساء من تصانيف جالينوس) .

آغاز: سالت فينلاينوس الملكة جالينوس ان يؤلف كتابا فى اسرار النساء على ما سالته ويكتب لها غرضها فى الكتاب و ان يقسمه لها قسمين ... ذكر الادوية التى تسمن البدن و ترطبه وتنعمه وتنميه .

انجام: وانياب سرطان بحرى .

١١ـ رجوع الشيخ الى صباه فى القوة والباه (١٩٩ـ٢٨٤) دردوقسم وجزو: يكى در سى باب دراسرارجال دومى درسى باب دراسرارنساء، درعنوان آمده كه ازشيخ داود

مصری است. فهرست بابها در آغاز هست و آشفته مینماید ودرخود رساله عنوان «الباب الثامن عشر فی الخواص المعینة علی الباه» دیده میشود. رساله‌ای بهمین نام دردوجزو هریك سی باب از مولی احمدبن سلیمان (ابن کمال پاشا) در گذشتهٔ ۹٤۰ که برای سلطان سلیم عثمانی ساخته است یاد شده که در عنوان بابها بارسالهٔ مایکی نیست ولی در آغاز با آن یکی است (چلبی ۱:۵۳۵ ،،آ،ا،د ۲۲٦).

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی خلق الاشیاء بقدرته واتقنها بلطیف صنعته

انجام : فینبغی ان یدمنه من (ناقص).

۱۲ـ رسالة الربووضیق النفس (۲۸٦ـ۲۹۲) از شیخ داود مصری (عنوان) .

آغاز: فی الربو الربوثملة ای حادثة فی الرية .

انجام : وعلاجه علاج تلك الاورام علی ماسیجیء ان شاءالله تعالی .

۱۳ـ الرسالة الشهابیة فی الصناعة الطبیة (۲۹۲ـ۳۸۸) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی خلق المخلوقات بقدرته و علم الانسان مالم یعلم بحکمته ... و بعد فهذه رسالة فی الصناعة الطبیعة الفت برسم الخزانة العالیة المولویة الاجلیة المحزمیه خزانة مولانا و سیدنا شهاب الملة والدین احمد بن عیسی صاحب المحروسة . . وهی تشتمل علی نکت ونوادرمن امر المعالجات . . وسمیتها بالرسالة الشهابیة فی الصناعة الطبیة وفهرست ابوابها ثمانین بابا .

انجام : فلیس ینفعنی علمی ولاعملی.

۲۸۳۷

نسخ درشت و نستعلیق ریز خود شاعر درسدهٔ ۱۳ درمتن وهامش ، عنوان و نشان شنگرف ۱۴س ۶/۵×۱۱ ، ۲۱۴گ ۱۱×۱۶/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی درون سبز

دیوان

ازحیران یزدی وغزل است وترکیب بند وقصیده ورباعی ومثنوی نزدیك ۳۱۹۰ بیت.

(ذریعه ۹:۲۷۲ ـ مجلس ۳:۲٦٨) .

درآن شعرهاایست درباره درد چشم‌خوداو(۹۷) ومدرسهٔ مصلی صفدرخان(۹٦) ومصباح کفعمی (۹۳) وستایش هلاکومیرزا (۱٦٤) وطرازیزدی شاعر(۱٨۱) وکتاب وصاف (۱٨۲) وتاریخ تولد پسرش در۱۲۵٨-(۱۹٦) .

۲٨۳٨

نسخ محمودبن حسین گرگین در چاشت روزیکشنبه ۲۳ج۸۱۴/۱ درش۲ که ازآغاز ناقص‌وازنیمهٔ دوم باب ۲ مقالهٔ یکم‌را دارد ، ش۱ تاریخ ندارد وبهمین خط است، درش۳که نیمهٔ دوم‌کتاب است‌هم نام اورا دارد باتاریخ ۷۱۴ وحاشیه دارد بانشانه «م» ، ش۲ نیزحواشی دارد بانشانه «هـ» نسخه‌ازص ۲۸است تاص۱۴۲ ، درص٦۲ شعرهای فارسی‌است ، درص٦۳و٦۴ بندیست درهندسه‌بعربی

۱٦س٦/۵×۱۲/۵ ، ۴۸گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ سمرقندی ــ جلدتیماج ضربی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ المختصة المرشدیةفی‌القواعد المنطقیة (۲۹ـ۳۱) رسالهٔ کوتاهی‌است‌بروش متاخران .

آغاز: دلالة اللفظ علی تمام مسماه مطابقة کدلالة البیت علی مجموع الجدار والسقف .

انجام : لم یلزم کونه فی‌الماءِ اولیس فی‌الماء (تم‌المختصر المرشدیةفی‌القواعد المنطقیة بحمدالله وحسن توفیقه بمحمد وآله) .

۲ـ الملخص(۳۳ـ٦۲) از چغمینی .

۳ـ تلخیص المفتاح (٦۵ـ۱۲۱) ازخطیب .

۲۸۳۹

نسخ محمدحسن‌بن محمدعلی در خبوشان روز دوشنبه ۱۶ رمضان ۱۲۳۱ در ش ۱ ، ش۴ مورخ روز سه‌شنبه ۱ محرم ۱۲۳۰ ، ش۶ مورخ ۱۱ محرم ۱۲۳۱ ، ش۷ مورخ روزآدینه ۱۴محرم ۱۲۳۱، ش ۸ مورخ ۱۶ محرم ۱۲۳۱ ، در۱۱۴ ر - ۱۱۵ ر خبراست بفارسی، درگ۱۱۶ پ - ۱۲۱ ر حدیث‌است،ش۱۲ مورخ روزآدینه ۲۸ محرم ۱۲۱۳ وحواشی دارد وشعرهایی دیگر درتجوید درهامش وپایان‌آن هست، ش۱۳ همان دیباچه است ، عنوان‌ونشان شنگرف.

۱۷س‌۱۰×۱۶ ، ۱۳۹گ‌۱۶×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی گرد مشکی درون زرد و مقوایی

مجموعه

۱ـ الاعتقادات (۱ پ - ۲۵ پ) ازابن بابویه .

۲ ـ الفخرية فی معرفة النية (۲۶ر-۳۵پ) ازحسن‌بن مطهرحلی .

۳ـ اصول دین (۳۶ر-۷۶پ) ازمولی‌احمد اردبیلی است .

آغاز افتاده : و این قسم را واجب می گویند و عرب آن را الله میگوید و عجم خدای .

انجام : مانند ش۸۷۸/۸ دانشگاه (ف۵۷۷) وش۳۹و۳۵۱ طوس .

۴ـ طب‌النبی (۷۷ر-۸۰پ) .

۵ـ الذهبية (۸۱ پ - ۸۹ر) منسوب بامام رضا .

۶ـ هزارویك مسأله (۹۰ پ - ۱۰۴پ) که‌حدیثهای‌نبوی است .

آغاز: بسمله . حمدله ... درخبر است از حضرت سید کائنات محمدمصطفی... که روزی‌درمسجد نشسته بود .

انجام : بادین درست باز گشتند .

۷ـ خواص نادعلی (۱۰۵ پ - ۱۰۷ر) سی و هشت خاصیت برای آن برشمرده شده است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله افاض الارواح من القدم ... این رساله ایست مشتمل از بعضی خواص و اسرار این کلمات التامات .

انجام : از شر دشمن ایمن گردد ان شاء الله تعالی .

۸ـ قصهٔ ادهم درویش (۱۰۷ پ ـ ۱۱٤ر) همان داستان ابراهیم ادهم.

آغاز: قصهٔ ادهم درویش با وزیر ادهم پادشاه و دختر پادشاه که اسم دختر مهرافروز است . بسمله . حمدله . اما بعد راویان اخبار وناقلان آثار آورده اند که در بلاد خراسان وزیری بود که او را ادهم وزیر میگفتند .

انجام : الحال پادشاهی ابراهیم ادهم دراینجا مشهور است .

۹ـ تفسیر الفاتحة والاخلاص والقدر (۱۱۵ پ ـ ۱۱٦ پ) بفارسی از ملامحمد طاهر .

آغاز: اعوذبالله ... گویی که پناه میبرم بخدا .

انجام : براهل جوروظلم وفاسق وفاجر.

۱۰ـ رسالهٔ نکاح (۱۲۲ پ ـ ۱۲۵ر) ازفاضل خراسانی (بنوشتهٔ باستانی) .

آغاز: بسمله . حمدله ... بدانکه باید دانست که لفظ نکاح وتزویج رامتعدی میکنیم .

انجام : مجموع شد هفتادودو .

۱۱ـ لؤلؤیه (۱۲٦ر ـ ۱۳۰پ) از سید ابوالقاسم قاری که در زمان شاه عباس دوم در تجوید و قرائت بسال ۱۰٦۱ ساخته است . در آن آمده « لؤلؤیه عقد آن نظم لآلی (= ۱۰٦۱)نام و سال» نام ناظم و شاه در آغاز هست .

آغاز:

ای کلام از انتظام نام ذاتت در نظام

وی ز شهد شکرین شکرت زبان شیرین بکام

انجام :

بعد از اهدای دعای ازدیاد عمر شاه

روح ناظم را بحمد و سوره‌ای یادآر گاه

جامع این رساله و نـاظم

خـادم قـاریان ابـوالقاسم

مولـدش مشهد امـام رضا

بـرضا نیست در دکن بـرضا

۱۲ـ معالم الدین (۱۳۱ر ـ ۱۳۹ر) از ابومنصور حسن عاملی .

۲۸٤۰

نستعلیق سدهٔ ۱۰ ، جدول زرومشکی وشنگرف و لاجورد باسرلوح ، انجام دررباعیات افتاده.
۱۴س۸×۱۴ ، ۱۳۰گ۸٦ ×۱۹ ، کاغذ سمرقندی متن وحاشیه ورنگارنگ ـ جلد تیماج مشکی عطف قهوه‌ای .

دیوان

ازحافظ شیرازی است .

۲۸٤۱

نستعلیق شاعر ، جدول مشکی ، تاریخ تولد ۱۲۸۳ و۱۲۸٦ درصفحهٔ عنوان هست.
۱۵س۷/۵×۱۵ ، ۱۳۰گ۴۸ ×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

بهار و خزان

دیوانی است از منظور احمدبن محمد رضای خوانساری درسوگواری ومنقبت خاندان پیامبر آمیخته با داستان یوسف وزلیخا .

درآغاز نسخهٔ ما آمده « المجلد الثالث من مجلدات تذكرة المصائب فی المناقب والمصائب من آل ابی طالب وهو الموسوم بالفارسية بهار وخزان من مؤلفات والمتملكات اقل الذرات احمدبن محمد رضا الخونساری المتخلص بمنظور» (بخط ومهر شاعر).

آغاز:

حمد بیحد مرخدا ای را سزا است
کو بری از صفات ناسزا است
خالقی کز کاف و نون کرده عیان
سطح ارض و طارم هفت آسمان

انجام:

فرس(؟)بود سازم بیان آن داستان
از برای عاشقان صادقان

۲۸٤۲

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، درص۵۸ - ۵۹ شعرهایست بعربی ازامام زمان بنقل ازشیخ احمد احسایی از پدرش .

۲۲س ۱۰×۱۶/۵ ، ۳۰گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوا

مجموعه

۱- رساله در رد عقاید صوفیه (۱ - ٤٦) گویا از میرزا محمد اخباری است بفارسی .

آغاز افتاده : اتحاد است ثانی صیرورت شی است بشیء دیگر بطریق استحاله.

انجام: بانوار الحكمة و اليقين بحق محمد و آله الطاهرين سلام الله عليهم اجمعين .

۲ـ رساله در رد وحدت وجود وتوجه صوفیان درنماز و دعا بمرشد (۴۷ـ۴۸)
گویا ازهمو .

آغاز: بسمله . بعد ازاتمام رسالهٔ عقاید وتزییف آرای متصوفهٔ ملاحدهمتفطن شدم که در بعضی السنه وافواه افتاده است که‌اهل ذکر صورت آن شخص‌صاحب‌اجازه را درخیال خود نگاه میدارند .

انجام: تفکرنمایی‌درهر باب حق برشما ظاهر میشود والله یهدی . اولاوآخرا انتهی ما اردنا نقله من کلماته وباین ختم می‌نمائیم رساله را (تمت۱۲۳۹) .

۲۸۴۳

نستعلیق بخط محمد یوسف حسینی‌است درروزآدینه ۲۹ محرم (۲۹خرداد) ۱۱۶۵ ، آغاز افتاده است .

سطرچلیپا ۹×۱۶ ، ۴۵گ۱۲×۲۰ ، کاغذفرنگی ـ جلد تیماج مشکی .

جُنگ

شعرها ییست از عندلیب و در آن آمده که در ۱۱۶۰ برای شغل علمداری و صاحبجمعی از طرف نادرشاه خواسته شده و چون کم‌آورد شاه دستور داد که‌چشمش را بکنند و او را بشهر ساری بفرستند و او تامرگ نادر در آنشهر میزیسته است (ص۳) .

نیزشعرهاای از مجذوب بنام شاهراه نجات واز کلیم وداستانی دربارهٔ موسی .

۲۸۴۴

نستعلیق مؤلف .

۱۳س۷×۱۲/۵ ، ۱۲۰گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی

دیوان

از سید رضای فروغ که میگوید ده هزار بیت قصیده سروده ام (ص) رویهم نزدیك بسه هزار بیت شامل :

۱ـ منظومهٔ فضل (۱ـ۸۶) چنانکه خودش نامیده است (ص٤س۲).

آغاز:

ستایش خداوند معبود
که از جود آورد موجود را
بفضل حقش فضل نام
که باشد همه ذاکر فضل امام

......

روایت کند ناظم این کتاب
فروغ سخن پرور نکته یاب
که چون ازقصاید مراده هزار
بفضل خدا آمد اندر شمار

در ص۷۷ هم آمده: « فروغم که از بس بعصیان درم »

انجام :

فروغ آن چنان مایل روی اوست
که عشاق مشتاق دیدار دوست
جمال ازل کیست غیر از علی
شه لم یزل کیست غیر از علی

۲ـ ساقی‌نامه (۸۷ـ۱۹۸) .

این دورا گویا او میخواهد « الدرر المنظومة » بنامد .

آغاز:

بیا ساقی ای مونس دوستان

بزن خیمه اندر سرا بوستان

که‌فصل گل ولاله‌وعبهر است

ز گل بوستان اخضرو احمر است

انجام :

دل از خواندن شعر من شاد کن

پس از مرگ با رحمتم یاد کن

فروغ نگارا بمهر علی

بکن عیش و بگذر بمهر ولی

تمام شد ساقی نامه وتوفیق‌نظم مثنوی را ازجناب اقدس ولایت مآب...میخواهم امید که مرا نیز بدوستان بخشند و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد . . . المیامین .

۳ـ مثنوی هفت بزم (۲۰۱ـ۲۳۸) .

آغاز :

آنچه بخشد جان عالم راسنا

هست مر معبود را حمد و ثنا

زان سپس باید نمودن ابتدا

هم بنام ابتدای ما سوی

....

کوز الطاف توحالی کرده‌عزم

داستان راند همی ازهفت بزم

انجام :

ای فروغ روی آن ماه تمام

ختم کن‌این‌خوش‌سخن‌راوالسلام

دل دوستان از محن دور باد

سر دشمنان از بدن دور باد

تمت کتاب الدرر المنظومه والمثنوی بید مؤلفها ... سید رضا المتخلص‌بفروغ فی اربعة عشر من شهرربیع‌الاول سنة ١٢٩٦ من‌الهجرة ... الی‌یوم‌البقاء .

۲۸۴۵

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ . ش۱ حواشی دارد، در ص۸۷ـ۱۱۸ پراکنده های نظم ونثراست وپس ازش۲ هم پراکنده ها است ودرپایان ترجیع بندهاتف‌است.

۱۱س۶×۱۰ ، ۱۰۲گ ۱۰/۵×۱۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوایی

مجموعه

١ ـ العروة الوثقی (ص١ـ٨٦) از جلال خادم طبسی و در سلوك و طریقت است وشعرهای اوهم درآن‌هست .

آغاز: بسمله . حمدله . صلوة . امابعد برضمیرمنیر اهل دانش وارباب بینش واضح ولایح باد که مفرد مجرد مفید یعنی‌قاسم قلندر ... که یکی ازتکیه‌داران‌قرچق بند بقا و کمربستگان صاحب کسوت‌تکبند ومنتشاءِ وفناست صدای سفیدمهره‌ارادت

بگوش هوش فقیر بی‌بضاعت جلال خادم طبسی رسانید واز کجکول معرفت نوالهٔارشاد وهدایت طلبید ... ازهرباب سخنی چند بخیرالکلام مرتب برچند کلمه یادداد مسمی بعروة الوثقی و بعد ازچند سال این کلمات بنظر بی‌نظیر فرزند سعادت مند ابوالفتح غیاث‌الدین محمد رسید کلماتی چندباوملحق نمود . کلمهٔ اول دربیان‌توبه...سی‌ودویم در بیان فنا .

انجام : درین محل که‌سخن بفناء مطلق رسید ختم کلام واجب آمد... خداوند سبحانه وتعالی‌عوام‌وخواص راازین مقامات فیضی کامل نصیب گرداناد‌بحرمةالاقطاب والاوتاد .

۲ـ نان وحلوای (۱۱۹ ـ ۱٤۸) ازشیخ‌بهایی .

۲۸٤٦

نسخ عبدالعلی‌بن محمد صالح مراغی بخواهش آقامهدی(سدهٔ ۱۴)، عنوان‌ونشان‌شنگرف، درص ۲-۴ بخط معین‌العلماء خویی مورخ ۱۳۰۹ بندی است ودرآن از داستان باب یادشده است.

سطر چلیپا ۱۱×۱٦ ، ۳۴۷گ، ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ، جلدتیماج‌مشکی

زاد المسافرین

در پزشکی است از محمد مهدی بن علی‌نقی شریف در دومطلب که بخواهش میرزا محمد اسماعیل‌ساخته ودر۱۰صفر۱۱٤۱ بانجام رسانده است (ره آورد ص۲۳۵ ذریعه ۱۲:۱۰ ـ مشار ۸۷۲) .

آغاز: سپاس‌افزون‌ازقیاس‌ازخواهش بیماران وستایش تجاوزازشوق‌دردمندان بلقا نثار بارگاه طبیبی است مهربان .

انجام : ورنه سخن بسیاراست .

۲۸٤۷

نستعلیق پسر فیض علم‌الهدی محمد ازروی نسخهٔ اصل در ۱۱۰۶ و مهرش «محمد علم الهدی علم‌الهدی محمد ۱۰۷۳» درصفحهٔ عنوان‌هست ، عنوان ونشان شنگرف ، مهرابراهیم‌بن‌محمدرضای‌حسینی مورخ۱۲۳۱ ومحمد رضابن‌محمدصفی حسینی ومحمدعلی‌بن محمدباقر مورخ ۱۲۱۳ ومحمدرضای‌طباطبایی درآغاز وپایان نسخه هست.

۱۷س۸×۱۴ ، ۱۶۴گ ۱۳×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوایی

منتخب الاوراد

از فیض کاشانی که بدرخواست پسرش علم‌الهدی محمد درسپاهان بسال۱۰۶۶ ساخته است وگزیده‌ایست از خلاصة الاذکار او (محجه۲:۱۵و۳۱و٤۰) .

آغاز: بسمله نحمدك اللهم علی ما مننت به علینا من اجابة دعائنا .. فیقول... محمدبن مرتضی المدعوبمحسن .. قدسالنی ولدی ... محمدالملقب بعلم‌الهدی .. ان انتخب له ما یعمل به ویواظب علیه ممایتکرر فی الایام واللیالی .. و سمیته بمنتخب الاوراد ورتبته علی ثلثةابواب.

انجام : وذلك فی‌ایام اقامتنا باصفهان صینت عن‌الجوروالطغیان ـو کتب الفقیر الی ربه .. محمد یدعی علم‌الهدی ابن‌محمد المحسن ... انه لما یشاء فعال .

۲۸٤۸

نستعلیق ۱۷ شعبان ۱۲۳۱ در ش۱ ، ش۳ مورخ شوال ازمحمداسمعیل ، همه شماره‌ها بیك‌خط، عنوان شنگرف.

۲۱س۱۰×۱۷ ، ۳۵گ۱۷×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی ضربی

مجموعه

۱ـ مناجات نامه (۲ پ ـ ۹ر) ازخواجه عبدالله انصاری .

آغاز: دلادرحق میکن نظرها که در راه تومی‌بینم.

انجام:

بنگر که چه روز از کجا آمده ای

میدان که چه میکنی کجا خواهی‌رفت

۲ـ اسماءِ حسنی (۱۰ پ ـ ۱۷پ) هزارویك نام خداست و طالع بینی از روی آنها باشمارهٔ آنها .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی‌تخصص به الاسماءِ الحسنی والصفات العلیا... بدان وفقك‌الله تعالی که اسماءِ حسنی الهی ... هزارویك نام عظام‌است باتفاق علمای سلف‌و هرطایفه‌ای ازیشان آن را بنوعی جمع کرده‌اند ازان جمله سلطان سعیدسلطان‌محمود غزنوی درنوبت‌ثانی که‌تسخیر نیشابورنموده ازعلما وپیشوایان‌آنجا التماس نموده که هزارویك نام باری تعالی جمع‌نمایند ... پس ایشان گفتند که این را زمانی‌بایدودیگر علما را جمع باید کرد باتفاق اسماءِ عظام را جمع نماییم پس سلطان فرمود از اطراف علما را جمع کردند مثل ابوالقاسم قشیری وقاضی محمد ناصحی وقاضی صاعدوابونصر صابونی وخواجه سهل صعلوکی وابوجعفرنحوی وابومنصورهروی وابوسلیمان‌خطابی وابوالفضل‌سرخسی‌وابوعبدالله شیرازی وابواسحق جمشید ودیگرعلما و ائمهٔ دین در خطه محروسهٔ نیشابورجمع‌آمدند وسلطان‌فرمود تاخزینه گشادندوایشان‌راعطاوصلهٔ بسیار دادند وهریك را وظیفهٔ لایق تعیین‌نمودوایشان بجمع آن مشغول گشتندومدت یکسال آن را از کتب‌اسلام برتوافق الفاظ آن اسماء مترتب ساختند و بعرض سلطان رسانیدند ... پس نسخه‌را برسم تحفه پیش خلیفه ابوالعباس فرستاد ... و این فقیراز آن جمع ایشان وجمله‌های دیگر هزارویك نام عظام که اعرف واشهر بودالتقاط نمود برتوافق معنی وبرترتیب اعداد مرتب ساخت .

انجام: راحم الضعفاء ۱۲۳۲ .

۳ـ الرفع و الدفع (۱۸ پ ـ ۲۸پ) از فیض کاشانی چنانکه در عنوان رساله دیده(میشود) محجة۲:۱۷و۳۳و۴۶ .

آغاز: بسمله. الحمدلله وسلامه‌علی‌عباده‌الدین اصطفی .«، امابعداین‌رساله‌ایست [در] دفع آفات ورفع بلیات از خود ومال خودمان و اطفال بقرآن ودعا وعوذه‌ورقی وعلاج ودوا منقول از ائمهٔ معصومین واکابردین و حکماء پیشین مشتمل بر ده‌باب.

انجام : و مجموع آنچه درین باب مذکور شد از اسحق کندی منقـول است که دررسالهٔقلع آثارآورده .

۴ـ اختیارات (۲۸ر-۳۵پ) از محمد باقرمجلسی درسه فصل ویك‌خاتمه،پس‌از خاتمه احکام گرفتن‌آفتاب وماه است در ماهها .

آغاز: بسمله . حمدله . امابعد چنین گوید ... محمد باقربن محمدتقی... که این رساله‌ایست در بیان آنچه از احادیث معتبره اهل بیت ... معلوم میشود از سعادت ونحوست ایام هفته ومام .

انجام : ومرد فاجرفاسقی دعوی پادشاهی کند .

۲۸۴۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳

۱۱س۹×۱۴،۱۴،۹۲،۹×۱۴ ۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی

دیوان

از سید لاهیجی گیلانی درتغزل و مدح و سوکواری و آن را گویا گوهر مراد (ص۱) نامیده است و یك قصیدهٔ آن ملح‌العرفان (ص۷) ویکی رکن‌العرفان (ص۸) و یکی نکات‌العرفان درچندبند (۱۹ـ۷۹) ویکی مشکات ویکی مصباح (۱۰۷ـ۱۰۹) نامیده میشود. دردیباچهٔ منثور آن‌نام‌میرزامحمد علی‌خان لاهیجانی یاد شده‌است.

آغاز:

در عهد دولت قمر برج عز وجاه

آن‌حامی‌شریعت‌و آن‌جان‌دین‌پناه

این در معرفت که زبحرحقیقت‌است

وین گوهرمراد که روشن نموده راه

....

بکنه ذات‌تو کنه‌خردبره کی‌پی

شود مسافت گردون بگرد کان کی‌طی

حکیم‌وصف‌جلال‌وجمال‌میگوید

مگومگو سخن سر برو بر وهی هی

....

خمید قامت سروت بدهر باسید

گذشت فصل‌بهاروزسیدموسم‌دی

انجام :

سید چو ز احوال غریبش پرسید

گفتند غریب‌این دیار آمدورفت

۲۸۵۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، آغازوانجام افتاده‌است .

۵ س۶×۱۴، ۸۴گ ۱۲×۲۴، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌باجدول سرخ ومقوایی

دیوان

از کمال‌الدین اسماعیل‌اصفهانی‌سراینده سدهٔ ششم وهفتم (مجلس ۳:۳۸۷ـ سپه

٦٦١:٢ ـ منزوی ٢:٢٠٥) قصیده وقطعه‌ورباعی دارد ومرتب نیست ونزدیك بدوهزارو پانصد بیت.

۲۸۵۱

نسخ محب علی بن کربلایی حسینعلی در ۲۵ع۱۳۶۱/۲ (گویا:۱۲۶۴) عنوان ونشان وجدول شنگرف. ۲۰س۸/۵×۱۵/۵ ، ۵۰گ۱۴/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی

رسالهٔ محمودیه

ترجمه و شرحی است از ابوالقاسم بن محمد کاظم شریف موسوی بر رسالهٔ ذهبیهٔ منسوب بامام رضا بنام محمودخان کلانتر تهران پس ازسال ١٢٦٣ که مؤلف بدستور شاه بتهران آمده و درخانهٔ کلانتر بوده است دریك مقدمه وبیست وهشت قانون‌ویك خاتمه و جدولهای بسیاری در آن هست وبنوشتهٔ خود شارح شرحی است شگفت‌وعلل مطالبی که او میپندارد از امام است در آن آمده است . نام مؤلف و کتاب وتاریخ ونام کلانتر در دیباچه و پایان هست . او رسالهٔ را در روز دوشنبه ١٢٦٣/٧/٢١ در خانهٔ کلانتر بانجام رسانده است .

آغاز: بسمله . حمد غیر محدود و ثناء نامعدود مرحکیمی را سزا است که مشت خاکی را باشارهٔ خلق الانسان ضعیفا خلعت وجود بخشید .

انجام: وکان الافتتاح و الاختتام بهذه الرسالة علی العجالة فی بیت العالی بالجاه الذی سبق ذکره زادالله فی عزه وعمره و دولته وشوکته و اولاده آمین یامعین.

۲۸۵۲

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۳ از مؤلف، سرلوح زیبا وصفحات زرافشان باحواشی لغوی ۱۱س۷/۵×۱۵ ، ۱۲گ۱۴/۵×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

منشآت

بنثر ونظم از احمد بهشتی کرمانشاهی (ص١٤و٢٣) عنوان «عريضهٔ مطايبات» و «صورت گذارش حالی است» در ميانه هست .

آغاز: بسمله . درخشان گوهر حمد وسپاس فزون ازوهم وقياس ايثار پيشگاه لم‌يزل ولايزالی که ابديست .

انجام : که جام می بکف کافر مسلمان دان . العبد بهشتی ياهو.

٢٨٥٣

نستعليق مير نجم‌الدين‌بن حاجی مير هاشم رشتی در شب يکم شوال ١٢٩٥ بارس ئيل ، عنوان درشت‌تر .

١٦س٨×١٦/٥ ، ٢٧گ١٥/٥×٢٢ ، کاغذ فرنگی - جلدتيماج ترياکی‌ضربی معوايی

التعليقة

حاشيه‌ايست از آقا محمد باقر بهبهانی برمنهج‌المقال استرابادی (حقوق ٣٤٨) نسخهٔ ما همان پنج فائدهٔ مقدمه است .

٢٨٥٤

نستعليق محمودبن لطف‌الله‌بن لطف‌الله در روز پنجشنبه ٢٧ ذی‌حجه ٩٨٣ ، نشان‌شنگرف، خط و مهر محمد هاشم‌بن زين‌العابدين موسوی‌که دارندهٔ نسخه بوده است درآن‌هست، درپايان هشت‌صفحه دربارهٔ احتجاج پيامبراست بعربی.

١٩س١١×١٦ ، ١٥٨گ١٥/٥×٢١ ، کاغذ سمرقندی - جلدتيماج سرخ‌ضربی‌مقوايی

مكارم الاخلاق ومحاسن الآداب

ازابی‌نصرحسن‌طبرسی‌استدردوازده‌باب(ف٢٧٩٩) .

۲۸۵۵

نستعلیق مؤلف که ش۴ را درروز شنبه ۲۴ع۱۲۲۸/۱ نوشعه است ، حواشی‌دارد ررهمه‌شماره‌ها که بیك خط است ، ش۲ مورخ شب آدینه پایان ج۱۲۴۰/۱است.

۲۲س۷/۵×۱۴/۵ ، ۱۶۷گ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی کبود ـ جلدحنایی‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ جنگ (۱ـ۳٦۸) ازمحمد کاظم رحمت یزدی پسرحاج محمد صادق که در ۱۲۰۵ زاده شده است سر گذشت او دراین مجموعه (ص۳٤۱ و۳٦۱ و ۳٦۳) هست و میگوید که سی استاد دیدم و ششصد کتاب خواندم وآنها برمی‌شمرد و شاعرهم بوده است او شاگرد مولانا محمد اسماعیل‌بن محمد سمیع اصفهانی بوده است (ص ۳۸۹) اوتقویمی در۱۲۲٤ استخراج کرده است . مطالب پراکنده از اخباروادب ونظم ونثر عربی و فارسی درآن‌هست .

در این جنگ از استادش محمد اسمعیل اصفهانی و شعر او (ص۱٦۵)یادشده و از این شاعران : سید محمد زواره‌ای مشکین متخلص به سید (۲۵۹و۲۲۸)ومیرزا محمد علی آزاد کشمیری‌متخلص‌بآزاد (۲۵۸) وآقا محمد طلعت (۲۵۷) ومحمدصالح وامق (۲۵۸) ومیرزا محمد کوزه کنانی منشی (۲۱۰) وسید نقی قزوینی مؤلف‌وظائف نفس المناظرة وآدابها درپنج‌بیت عربی(۹۵) وسید حسن کچکویی متخلص‌بنیاز(۸۱) وسید ابوالقاسم قاینی (۱۲۳) و میرزا هادی نایینی مؤلف لسان الذاکرین (۳۰۹) و میرزا قوام قزوینی (۳٤۰) ومیرزا آقاسی (٤۵) .

آغاز: بسمله . حمدله . صلوه . وبعدفیقول ... محمد کاظم‌بن‌الحاج‌محمدصادق

۲ـ السبع المثانی (۳٦۹ـ۳۸۲)ـ دوصفحه باز بنام السبع المثانی بنظم درص ٤۰۸ـ٤۰۹هست)اواین کتاب‌را پس‌ازعقدالثریا در١٤ج١٢٤٠/١سروده است ودرباره

امامان‌است وستایش ازآنها بنظم .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی عظم حلمه فعفا .

انجام : وبعداوسحقاالاعداءالله .

٣ـ الجوابات العشرة (٣٨٤ ـ ٣٩١) ده پاسخ است بپرسشی که فتح علی شاه کرده که عمر طبیعی باید هشتادسال باشد یا صدوبیست سال و چرا این‌طور نیست.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی لااله‌الاهو .

انجام : ولکن دللت علی موضعه للمریدین و الحمدلله رب العالمین و السلام علی محمد و آله اجمعین .

٤ـ زهرة الجواد (٣٩٣ـ٤٠٧و٤٠٩ـ٤٣٤) درهیئت بنظم عربی‌ونام‌آن‌دررساله هست و درپنج‌باب ویك مقدمه‌است .

آغاز:

الحمدلله الذی قد انسلك

فی عالم الشهود ماتحت‌الفلك

انجام :

و الرحمة لنا ولکتاب

الراقمین ذلك الکتاب

٢٨٥٦

نستعلیق خوش آغاز سدهٔ ١٤ ، عنوان شنگرف ، در٢٠ص .

١٨س١١×٢١ ، ١١گ١٦×٢٤ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمخمل‌سبزدرون مشکی

تاریخ وجغرافیای کرمان

ازافضل‌الدوله کرمانی که‌در١٣٢٣ قساخته وازاوضاع‌آن روز کرمان‌ومرگ

حسن علی‌خان امیرنظام گروسی ودفن او درماهان (ص۱٤)وتأسیس کنسولگری‌های انگلیس‌در۱۳۱۲وروس‌در۱۳۲۱در کرمان(۱۳و۱٤)یاد کرده‌است. میکیلخوما کلای (پیام‌نوین س۲ش۲ص۱۷) ازاین‌رساله‌نام‌برده‌است. این‌رساله جزسالایهٔ احمد علی‌خان کرمانی‌است(حقوق۱۳۳) استوری (۱٦۹:۲) از « جغرافیای مملکت کرمان»درچهار تنبیه که در۱۲۹٦ (۱۸۷۳) درزمان فرمانروایی مرتضی قلی خان تألیف شده است یاد کرد جزنسخهٔ ما .

در پایان «تظلم مملکت کرمان بخاکپای شاهنشاه ایران»آمده‌است‌وبدبختی آنروزهٔ مردم کرمان ازان پیدا است .

آغاز: (تاریخ وجغرافیای‌قدیم کرمان‌است) ازتواریخ قدیم وآثاررمیم‌استنباط میشود که مملکت کرمان بزرگ وعظیم بوده .

انجام : استدعا چنین است که مهندس قابلی برای بازدید وساختن‌این دوسد از دارالخلافه فرستاده شود شهرصفر۱۳۲۳ فدوی افضل‌الدوله کرمانی .

۲۸۵۷

نستعلیق سده۱۴ .
۱۷س‌۱۴/۵×۱۸ ، ۲۴۴گ‌۱۷×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای

جنگ

از حاجی‌ملاباقرواعظ کجوری‌تهرانی (۱۲۵۵ـ۱۳۱۳) مؤلف جنة‌النعیم(ذریعه ۱٦۰:۵) ازالتبرالمذاب فی بیاب ترتیب‌الاصحاب (۱۸۹) والدمعة الساکبة (۱٤۵) و ریاض‌الجنة(۱٤٤) واغانی(۱۰۷و۱۲٦)وشرح الصلوة علی‌النبی تألیف ملازین‌العابدین گلپایگانی (۱٤۸) و مجموعهٔ شیخ‌علی زهیری (۱۹٤) و سرالانساب (۱٦۹) و اثبات الوصیة (۱٦۵) ومحاضرة الابرار ومسامرة الاخیاریامسامرات محیی الدین (۱۵۷) و

احوال بعض المجانین از کتاب شیخ عبدالحسین طهرانی (۱۵٤) و قصیدهٔ میرزا محمد قاسم وزیر پس از کندن چشمش، بفرمان پادشاه درمدح امام رضا وشکایت بشاه نزدیك به ۹٤ بیت در آن دیده میشود (۹۳ـ۱۰٤).

در آن بندی از نهایة الانساب محمدبن هرون موسوی نیشابوری که در ۵۵۸ گرد آورده است بنقل از نواب اعتضاد السلطنه در بارهٔ داستان شهر بانویه آمده است (ص ۱٤۱).

خط محمدتقی طبرسی مورخ شوال ۱۲۸۷ در نجف درصفحهٔ عنوان هست و درهمین صفحه آمده «هذه الرسالة من افصح الفصحاء و ابلغ البلغاء الخطیب الالمعی المرحوم الحاج ملاباقر الواعظ الطهرانی وفیها مواعظ لمن اتعظ» نیز «تاریخ تولد نورچشمی شمسیهٔ ثانیه درشب چهارم شهر محرم الحرام فی سنة ۱۲۸۸» ونیز «خرجت من النجف... یوم الثلثا من سادس شهر شوال ۱۲۹۲».

۲۸۵۸

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ در۲٤۰ص ، آغاز وانجام افتاده.
۱۵س ۸/۵×۱٦ ، ۱۲۰گ ۱۵×۲۳ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج سبز ضربی مقوایی درون سبز و مصور بشکل یك بالو برنگ روغنی

دیوان

ازجمال الدین حسین بن حسن خوارزمی کاشانی در گذشتهٔ ۸۳۹ و نسخهٔ ما نزدیك به ۳٤۵۰ بیت ومرتب نیست وتخلص «حسین» در آن آمده وقصیده وغزل است (ذریعه ۲۵۱:۹ ـ منزوی ۱٤٦:۲).

در آن آمده : «سال هشتصدوبیست وهشت ازتاریخ ـ بآخر رمضان وباول شوال» (ص ۵٦) و «تاریخ رحلت توچو خلدالنعیم بود» (= ۸۳۵) (ص ۸۸).

نیز :

ملك جم ده‌بنیم‌جرعه حسین

که ترا ذوق خواجهٔ جامی‌است

(ص۲۱۷)

در آن یادشده‌ازشاه ابراهیم‌سلطان‌وقبة‌الاسلام‌خوارزم‌وشهرخوارزم‌وفرغان‌وروح پاك شاهی عالی قدروسیدی عالی‌جناب‌وسیدی عالی‌نسب وامیرزاده میرعبدالله‌وسلطان کیا کی‌خان‌خان کشور وخواجه‌یونس وخواجه محمد شهاب وسید علای‌دین‌وسلطان عهدابراهیم و عمام دین عصمت وابن افضل وخواجه سلیمان حکیم وسیداعظم محمد وخواجه ابوالفتح وخواحه بوالوفا وخواجه جامی وشه‌ملك‌نویان وخواجه غیاث‌الدین والدنیا وتاریخ مرگ او :

گشت تاریخ وفاتش رحمة الله علیه

کزوفا داری سزای رحمت الله بود

(ص۳۳۱) وشیخ ابوالحسن ومرثیهٔ شهزاده بایسنغر (ص۲۳٤).

آغاز:

از کدامین‌برج‌یارب‌تافت‌این‌اختر گزو

پایهٔ بخت و سعادت سعد اکبر یافته

گلشن‌آرای قضا بنشاند اندر باغ ملك

نو نهالی را کزو آفاق زیور یافته

انجام :

دایما از دفتر و اوراق دراشکنجه‌ام

وقت آن آمد که خطی‌برسردفتر کشم

....

پای همت در نهم بر فرق چرخ چنبری
تا نگوید چون دگر خامش در چنبر کشم

۲۸۵۹

نستعلیق مؤلف، تاریخ تولد حاجی محمد کریم‌خان کرمانی درشب پنجشنبه ۱۸ محرم ۱۲۲۵ در صفحهٔ عنوان هست.

۱۷س ۱۰/۵×۱۶/۵ ، ۲۲۱گ ۱۸×۲۳ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

ارشاد المتحیرین فی امر الدین

در عرفان و کلام شیعی شیخی بعربی و فارسی و برای تاریخ این گروه بسیار سودمند است ودر دههٔ سوم شوال ۱۳۰۲ در کمتر از چهارماه ساخته شده‌است. فهرست مطلبها در آغاز نسخه جداگانه هست. دردیباچهٔ فهرست آمده که مقالات از سخنان حاج محمد کریم‌خان وپسرش آقا محمدخان و بینات ازسخنان شیخ احمد وسید کاظم وتنبیهات از خود مؤلف است . اودرخود کتاب درسر گذشت خود همین اندازه میگوید که شاگرد ثقة‌الاسلام بودم ونام خود را نهان میدارد .

آغاز: بسمله . الم احسب الناس ان یترکوا ان یقولو آمنا الحمدلله رب العالمین اما بعد فهذا مختصر مشتمل علی زبدة مایجب استحضاره لکل احد ... و سمیته بارشاد المتحیرین فی امرالدین ورتبته علی مقدمة و اربعة عشر مقالات وبینات و تنبیهات و خاتمه وتوصیة .

انجام : مصلیا مستغفرا .

۲۸۶۰

نستعلیق سده ۱۳و۱۴

۱۰س ۱۰×۱۹ ، ۱۵۵گ ۱۶×۲۳ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج زرد ضربی مقوایی

۱۷۰۳

دیوان

مثنوی شیعی است از فارغ گیلانی و در آن آمده :

بنـده در سال نهصد و هشتاد
رو بگیلان نهـادم از بغداد
چون رسیدم برودبـار از راه
گشت یاری دچار من آنـگاه
همدم و همزبان و اهل صلاح
بود نامش محمد مداح . . . .
آن چنان در گرفت صحبت ما
که بماندم چهارسال آنجا ...

آغاز:

لله الملـك و لله و مـالك
هـو بـاقی غیر هالـك
سر این نامه نام آن معبود
که ز نامش دو کون یافت وجود

انجام :

در رسـانید حضرت بـاری
این سخن را بـگوش آن ماهی
ماهی آن حرف (افتاده)

۲۸۶۱

نستعلیق حبیب‌الله بن اسدالله دنبلی در روز پنجشنبه ۲۴ ج۱/۱۳۰۶ ، عنوان و نشان شنگرف.
۱۲س ۷×۱۳/۵ ، ۸۹گ ۱۱/۵×۱۸/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی مقوایی

جواهر الکلام و مفتاح المرام

از پرویزخان سلماسی درچهارده جمله ویك خاتمه و در۱۳۰۲ ساخته است با دیباچهٔ حبیب الله دنبلی متخلص به لسان الولایه بخط خود او (مشار ٥١٦ ـ ذریعه ٥ : ۲۷٥).

۲۸٦۲

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، جدول زر و لاجورد، سرلوح زرین و آراسته دارد ، دو صفحهٔ آغاز زرافشان (ص۱-۳۱۰) مالك قربانعلی طبیب ، درپایان در۳۱۲ ـ ۳۵۸ قصایدی است که نباید از شاپور باشد .

۱۲س٥/٥×۱۳ ، ۱۸۰گ۱۰×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی زرکوب درون عنابی.

دیوان

ازشرف الدین شاپور ارجاسب فریبی تهرانی رازی زندهٔ در۹۹٦ در قزوین و در ۱۰۲٥ درلاهور ودر۱۰۲٦ درسپاهان ودر۱۰۲۷ درحجاز ودر گذشتهٔ ۱۰۲۸ یانزدیك ۱۰۳۰ (ذریعه ۹:٤۹۰) .

غزلهای اوست ومثنوی خسرووشیرین ورباعی وترجیع بند او باتخلص شاپور و فریبی .

آغاز:

زخط زایل نگردد جان فزایی لعل جانانرا
ز خاصیت نیندازد غباری آب حیوان را
چه مذهب دارد آن ظالم چه ملت دارد آن کافر
که غارت میکند چشمش دل گبر و مسلمان را

انجام :

بنشینم و خویش را دهم دل
بر دوری دوستی نهم دل

۲۸۶۳

نستعلیق گردآورنده در سدهٔ ۱۲ ، جدول شنگرف ولاجورد.
۱۳س ۸/۵×۱۵/۵ ، ۷۴گ ۱۴/۵×۱۹/۵ ، کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

جنگ

گزیدهٔ از شعرهای چندین شاعر ازمحمد کاظم بن محمد هاشم در ۱۱۸۲ وچنین است فهرست نام آنها :

سعدی (۱ـ۳٦) ، جامی (۳٤ـ۳۸) ، آقامحمد عاشق (۳۸ـ ۳۹ و ٤٦) هاتف در تخمیس غزل عراقی(۳۹ـ ٤۰)، میرسیداحمد (٤۰)، محتشم (٤۱ـ٤٦و۱۰۳و۱۰۸-۱۲۳ و۱۲۷ـ۱٤۱) ، خیام(۵۱ـ۸٤) ، میرزا عبدالباقی طبیب (۸۵ـ۸۸) ، دامی (۱۰۰)،صهبا (۱۰۷) ، کمال خجند (۱٤۲ـ۱٤٦) ، شفیعا (۱۲٦) ، کلیم (۱٤۲) .

نامه‌ای در آن هست (٤۷ـ٤۸) ازخود گردآورنده که از روستای کوته در سفر کوهکیلیویه بزرگی خان نوشته هنگامی که او بسیاری از مردم سپاهان را باسیری برده و آنها را شکنجه میداده است . نیز وصیت نامهٔ او (۸۸ـ۹۳) و نامهٔ آقا محمد بیدآبادی استاداو بیکی ازدانشمندان بنام حاجی میرزاباقر مورخ صفر ۱۱۸۲ (۹۳ـ۹٦) ویك نامه ازهمان بیدابادی بگرد آورنده از کربلا ومسودهٔ قباله‌نامچهٔ ازدواج میرزا آقامیر پسر میرزا محمد مهدی بامهر نساخانم دختر میرزا محمد کاظم مشرف توپخانه بکابین ۲۵۰ تومان و ششدانك یکدر خانه در بیداباد سپاهان بنام خانهٔ محمد شفیع

جوراب دوز ببهای صددینار تبریزی مورخ ١٨ شعبان ١١٢٦ (٩٦- ١٠٠) و یك نامه (١٢٣و١٢٤).

آغاز: ختم نامه . الاالله از روز شنبه تا جمعه موازی هشتاد و یکهزار مرتبه بگوید .

انجام : مالك اشتر را که بنوك نیزهٔ جان ستان مرد ومرکب را از خیابان میر باید.

٢٨٦٤

نسخ عربی محمدبن احمد فاضی‌منوفیه مالك نسخه ، عنوان ونشان‌شنگرف ، مالك‌محمدعارف‌بن لعمان ، از موقوفات رمضانیه ابراهیمیه در١٢٣٠ (١رو٩٧ر) فهرست رساله‌ها درآغازهم بخط نویسنده نسخه وهم بخط باسعانی‌راد هست، دریك برگ پیش ازرساله نام پدران پیامبراست ازالمواهب اللدنیة بالمنح المحمدیة وسخنی ازابوالهذیل علاف دربارهٔ دوسعی

٢١س٨×١۴/٥ ، ٢٩٦گ١٣×١٩/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌عنابی‌زرکوب‌مقوایی

مجموعه

١ـ کشف‌الاسرار عن حکم‌الطیوروالازهار(١ر-٢٢پ‌مورخ آدینه٥محرم١٠٤٢) ازشیخ عزالدین احمدبن غانم‌مقدسی وپندها است بزبان پرنده‌ها و گلها.

آغاز: بسمله . قال الشیخ .. عزالدین احمدبن غانم‌المقدسی رحمه‌الله‌الحمدلله البعید فی قربه القریب فی بعده المتعالی فی جده عن هزل القول وجده .

انجام : من غیر خصوص ولا خط منقوص تمت احکام کشف‌الاسرارعلی حکم الطیوروالازهار علی‌التمام والکمال والحمدلله وحده ... اجمعین .

٢ـ دررالنحور فی مدائح‌الملك منصور(٢٣ر-٤٤پ‌مورخ شنبه ١٣محرم١٠٤٢) ازصفي‌الدين حلي وقصاید اومرتب بحروف درآغازوانجام بیتها.

آغاز: بسمله و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب قال الصفی الحلی یمدح السلطان الملك المنصور طاب ثراه و سماها درر النحور فی مدائح الملك المنصور علی عدد الحروف اولا و آخرا کل قصیدة تسعة و عشرین بیتا وهی احسن ادبه . . .
حرف الالف :

ابت الوصال مخافة الرقباء

و اتتك تحت مدارع الظلماء

انجام :

یانع العود واهب القود هامی

الجود هتف العدی و فتح الولی

۳ـ الذهب المسبوك فی ذکر من حج من الخلفاء والملوك (٤٥ر-۷۱پ مورخ ١٤ محرم ۱۰٤۲) از تقی الدین یا شهاب الدین ابو محمد ابوالعباس احمد بن علی بن عبدالقادر بن محمد بن ابراهیم بن محمد بن تمیم مقریزی شافعی .

آغاز: بسمله و هو حسبی و نعم الوکیل الحمدلله و به المستعان علی کل ما عزوهان و صلی الله علی نبینا محمد خاتم النبیین ... وبعد فاسال الله مبتهلا الیه .

انجام : فکان آخر العهد به قتل حنقا والله اعلم .

٤ـ الرسالة المعمائیة یا التحفة البدیعة (۷۲ ر ـ ۸۷ ر مورخ ۱۷ محرم ۱۰٤۲) در معمیات است از معین الدین بن احمد شهیر به ابن البکاء حنفی بلخی مؤلف کنز الاسماء فی کشف المعمی در پایان محرم ۹۹۳ (تحفه بدیعه) بنام امیر محمد درویش درسه باب.

آغاز: بسمله . بنهایة احدیناطی الذکر ابتدی وبمجد شق قلبه وانزل علیه حم اهتدی ... و بعد فیقول ... عبدالمعین بن احمد الشهیر بابن البکاء البلخی الحنفی.

انجام : وصلی الله علی سیدالاولین ... الی یوم الدین .

٥ـ الالمام باخبار من بارض الحبش من ملوك الاسلام (۸۸ ر ـ ۹٦ پ مورخ

دوشنبه ۱۹ محرم ۱۰۴۲) ازمقریزی در ذی‌قعده ۸٤۱ که بچاپ رسیده است (معجم ۱۷۸۰) .

آغاز: بسمله . رب یا کریم الحمدلله رب‌العالمین ... وبعد فهذه‌جملة من‌اخبار الطائفة القائمة بالملة الاسلامية ببلادالحبشة .

انجام : ورضی عن اصحابه .

٦ـ اغاثة الامة بکشف الغمة (۹۷ ر ـ ۱۲۸پ مورخ ٤ صفر ۱۰٤۲) از همو در محرم ۸۰۸ در تاریخ قحطها وغلاها است .

آغاز: بسمله . وصلی‌الله‌علی سیدنا محمد وآله اجمعین الحمدلله مصرف‌الامور بحکمته .

انجام : و حسبناالله ونعم الوکیل .

۷ـ المقاصد السنية‌لمعرفةالاجسام‌المعدنية(۱۲۹ ر ـ ۱۳٦پ‌مورخ ٦صفر۱۰٤۲ از همو درشوال ۸٤۱)

آغاز: بسمله . وصلی‌الله علی سیدنا محمد ... الحمدلله رب العالمین . . . وبعد فهذه مقالة وجیزة فی ذکر المعادن .

انجام : احسن‌الله‌تقضیها عنا بخیر .

۸ـ المنحة العارضية علی‌الالغاز الفارضية (۱۳۷ر‌ـ۱٥٦پ‌مورخ ۹ صفر۱۰٤۲) از شیخ حسین حلبی در ۱۰۱۸ودرشرح لغزهای ابن فارض‌است .

آغاز: بسمله وبه نستعین فی کل‌الامور نحمدك یا من شرح صدور الصدورلحل عقد معانی المعمیات والالغاز ... اما بعد فان الالغاز المنسوبة الی ... عمربن‌الفارض... رایت مذاهب المنتحلین فیهاغیرمهذبة .

انجام : ارخ ومافیه رین الف و ثامن عشر .

۹ـ نحل عبرالنحل (۱٥۷ ر ـ ۱۸٤ پ مورخ ۱۳ صفر۱۰٤۲) از مقریزی و بچاپ رسیده است .

۱۰ـ النقود القديمة الاسلامية (۱۸۵ ر ـ ۱۹۶پ مورخ ۱۷ صفر ۱۰۴۲ پ) ازمقریزی.

آغاز: بسمله . وهوحسبی و نعم الوکیل الحمدلله رب العالمین ... وبعد فقد برز الامر المطاع ... بتحریر نبذة لطیفة فی امور النقود الاسلامیة .

انجام : الی یوم الحشر والمآب .

۱۱ ـ علم القوافی و الاوزان (۱۹۷ ر ـ ۲۰۶ پ مورخ ۲۰ صفر ۱۰۴۲) از شمس الدین نواجی .

آغاز: بسمله . حسبی الله وحده و کفی قال الشیخ شمس الدین النواجی هذه مقدمة فی صناعة النظم والنثر.

انجام : من یسئل عن عدد عدوه بل عن مکانه .

۱۲ـ حل القهوة وحرمتها لعلماءِ الشام (۲۰۷ ر ـ ۲۱۹پ نوشتهٔ سه شنبه ۲۲ صفر ۱۰۴۲) فتاوای شیخ موسی حجازی حنبلی و شیخ عبدالله ابو کثیر یمنی شافعی و قاضی احمد شیشنی مصری حنبلی وقاضی شهاب الدین احمدبن النجار وابوالفتح محمدبن عبدالسلام تونسی مالکی و شیخ حسن بن کثیر و بدرالدین زرکشی و سید محمد بن عراق جیلی درآن آمده است .

آغاز: بسمله . صلی الله علی سیدنا محمد وسلم امابعد حمدالله ... فقدوقع بین علماء دمشق الشام ... فی سنة ثلث و خمسین و تسعمائة کلام فی القهوة التی نشأت و حدثت بدمشق وغیرها فی هذا الزمان .

انجام : نجزالکتاب ثانی عشرشهرشوال سنة اثنین وتسعمائة .

۱۳ـ کنزالملوك فی کیفیة السلوك (۲۲۰ ر ـ۲۵۴پ نوشتهٔ روز سه شنبه ۲۹ صفر ۱۰۴۲) از شمس الدین یوسف سبط ابی الفرج ابن الجوزی (پس از ۹۳۰) که مانندجوهرة الزمان فی تذکرة السلطان خود او درپنج باب (تفویض ـ تاسی ـ صبر ـ رضا ـ زهد)

است ودر آن داستانهایی دربارهٔ شاپور و انوشروان وخشنوازشاه هپتالیان وفیروزپسر یزدگرد و یزدگرد پسرشاپور و برخی از خلفا هست و بسیار شیرین و تا اندازه‌ای دراز .

آغاز: بسمله . رب یسرواعن وصل علی‌النبی وسلم . الحمدلله‌الذی ضرب دون اسرار الاقدارحجابا .

انجام : وتعلوا الی عالم‌الانوار هذا آخرالکتاب والله اعلم بالصواب...وصحبه و سلم .

۱۴ـ الضوءالساری‌لمعرفةخبرتمیم‌الداری (۲۵۵ر-۲۷۰پ نوشتهٔ روز شنبه ۳۰ ع۱/۱۰۴۲) از مقریزی .

آغاز: بسمله وبه استعین وهونعم‌المعین . الحمدلله علی‌نعمائه . . . وبعد فهذه مقاله وجیزة وتحفةسنیة عزیزة سمیتهاالضوء الساری لمعرفة تمیم‌الداری.

انجام : بطریق شرعی ام لا والله اعلم .

۱۵ـ الدرالمنظم‌فی‌الاسم‌الاعظم(۲۷۱ر-۲۷۴پ‌نوشتهٔ‌روز یکشنبه ٤ع۱/۱۰٤۲) ازجلال الدین سیوطی .

آغاز: بسمله . وبه نستعین فهو نعم‌المعین الحمدلله الذی له الاسماء الحسنی. وبعد فطال ماسئلت عن الاسم‌الاعظم وماورد فیه فاردت ان اتتبع ماوردفیه‌من‌الاحادیث والآثار و الاقوال .

انجام : والله اعلم وهذا آخرالدرالمنظم فی‌الاسم الاعظم تم و کمل علی‌التمام والکمال وحسبناالله ... و سلم تسلیما کثیرا کثیرا .

۱۶ـ حصول‌الانعام والمیربسؤال خاتمةالخیر (۲۷۵ر-۲۸۰ر نوشتهٔ روز دوشنبه ۵ع۱/۱۰٤۲)از مقریزی .

آغاز: بسمله. اللهم انا نسالك التوفيق الحمد لله وحده و صلى الله على نبينا محمد ... امابعدفنسأل‌الله المبتدى لنا بنعمه.

انجام: واعوذ بك من سوء الخاتمة عندالموت والله اعلم تم‌بحمدالله تعالى ... وسلم تسليما كثيرا كثيرا.

۱۷ـ مفاخرة الفاطمة وعلى (۲۸۰ پ ـ ۲۸۳ پ).

آغاز: بسمله روى عن سلمان الفارسى ... انه قال خرج النبى ... ذات يوم الى زيارة ابنته فاطمة.

انجام: وانصرف ... ونعم‌الوكيل.

۱۸ـ فى سبب اسلام ابى‌بكر ممانقل عنه (۲۸۳ پ ـ ۲۸٤ر).

آغاز: بسمله. ومماير وى عن مانقل عن الامام ابى بكر.

انجام: فكان اسلام ابى‌بكرهذاالمنام وصلى‌الله على نبينا محمدوآله وصحبه ورضى‌الله عن اصحابه اجمعين آمين.

۱۹ـ قصة سعيدبن جبير (۲۸۵ ر ـ ۲۸٦ر) وباب‌فى‌فضل‌الصبر(۲۸٦ر ـ۲۸۷ر)و اسماءِ الشهور وحديث ودعاء وحكاية وقصيدة وفائدة و من كتاب سهام‌الاصابة‌فى‌الدعوة المستجابة للسيوطى ومناظرة على وابى‌بكر فى‌الفضيلة (۲۸۷ پ ـ ۲۹۲ پ).

۲۸٦۵

نستعليق اسمعيل‌بن محمد امين در۱۹ ذى‌قعده (سدهٔ ۱۱) با حواشى خود مؤلف با نشان «منه مدظله، منه» در ش۱، ش۲ بخط مؤلف است وخط خوردگى دارد، ش۱ ازآغازافتاده:«كلامه‌الشريف طاب ثراه ...:» ، مهر «داودبن‌الحسن الموسوى ۱۲۴۰» دارد.

۱۹س‌۵/٦×۱۱، ۲۴۵گ‌۱۲×۱۸، كاغذ سپاهانى ـ جلدتيماج ترياكى

مجموعه

۱ـ رسالة رؤية الهلال (۲ر ـ ۱۵ پ) از محمدبن عبدالفتاح سراب تنکابنی (ف۱۹۲۱) .

۲ـ المفردات الفارقة (۱٦ر ـ٤٥ر)حاشیه‌ایست برشرح شهیددوم بر لمعهٔ شهید یکم و مؤلف آن را چنین نامیده و گویا خود او این نام را میخواست‌پاك کند و روی آن را سیاه کرده است .

آغاز: بسمله . لله الحمد کما هواهله والشکر کمایوجبه طوله .. وبعدفیقول... عبدالقادربن صدرالدین الحسینی المازندرانی ... هذه تعلیقات وایرادات اتفقت‌منی... علی شرح اللمعة الدمشقیه و الحاشیة الجمالیة .

انجام: وسلامةالعبارة عنهما کماتری فافهم (درنزح‌بئر).

۲۸٦٦

نستعلیق سدهٔ نهم ، جدول زرومشکی ولاجورد.
۱۴س۱۰×۱٦ ، ۳۹گ۱۲×۲۰ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

دیوان

از فانی هروی معاصر سلطان حسین میرزای بایقرا شامل قصاید : روح‌القدس (۱ـ۱۰)وعین‌الحیات که شمارهٔ‌بیتهای‌آن ۱۰٦ (آب‌بقا) است (۱۰ـ۱۷) ومنهاج‌النجاة (۱۷ـ۲۵) وقوت‌القلوب (۲۵ـ۳۳) ویك‌قصیدهٔ دیگر (۳۳ـ۳۵ناقص) وسپس غزلهااست بترتیب‌تهجی‌درهزاروانـدبیت (۳۷ـ۷٦). درآن ازابوالغازی سلطان حسین‌یادشده‌است (ص۲۳) .

آغاز:

زهی بخامهٔ قدرت مصور اشیا

هزار نقش‌عجب‌هرزمان ز اوپیدا

انجام:

فانیا دیده‌بیاران‌ریائی مفکن

بایدت یارحقیقی‌تو بگو یار کجاست

۲۸۶۷

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۲، درپایان‌بندیست‌بفارسی با عنوان « در اشاره بنفوس‌فلکیه‌ومجردات عقلیه» بخط ریزتر

۱۱س‌وچلیپا ۹×۱۲ ، ۸۸گ۱۲/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

منشآت

دستورها وفرمانها ونشانهاونامه‌های‌درباروديوان صفوی ونادری است (ادبیات ٤٦٩و٤٧٧) نامه ها درنشخهٔ ما عنوان ندارد .

آغاز: حبذا این بیاض‌دل‌آرا که تذروزنگین پروبالی‌است .

انجام: بعد ازتسویه صفوف صنوف واعوان ... (خوانده نشده).

۲۸۶۸

نستعلیق مورخ شوال ۲۸۱ درش۲ وش۱ هم بهمین‌خط است.

۱۵س‌۸×۱۴ ، ۷۷گ۱۵×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

مجموعه

۱ـديوان (۲ـ۱۹)ازسایل فارسی شیرازی (محمدسعید‌آقاجانی)درگذشتهٔ۱۲۲۵ وتخلص اودرپایان‌هست .

(ذریعه ۹:٤٢٦ ـ مجلس ۳:۲۹٤) .

آغاز افتاده :

با آنکه خاك راه شدیم از جفای خلق

بر خاطر کسی نه نشسته است گرد ما

انجام افتاده :

غیر خاك او که در کنج‌لبش بگرفته جا

برلب کوثر کسی کی‌دیده‌جا هندوی را

۲ـ دیوان (۲۰ ـ ۱٥٤) ازشکسته ستایشگرفتح‌علی‌شاه (ذریعه۹:٥۳٥)

آغاز افتاده:

زمرهمد گران زخم داری توبود به

بهر که تیغ زنی‌سخت‌زن که کارگر آید

انجام :

ذات او باقی‌خدایش‌یارودولت‌پایدار

تاحکایت هرشبی‌ازمانی‌وارژنگ کرد

۲۸۶۹

نسخ شاه‌ردوم در۲۰شوال ۱۲۵۵ ، عنوان‌ونشان شنگرف ، جدول رنگاروشنگرف. ۱۴س۱۰×۱۵ ، ۲۶۳گ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی

دیجیو ٤٥

١ـ کعبة الباکین (۲پ-۲۳پ)ازمحمد مفید شیرازی درچند قطعه‌بادیباچه‌ای بعربی وخود شعرها بفارسی است درستایش و رثای خاندان پیامبر و بندهایی در آن هست که بروش محتشم سروده است .

۲ـ حجراسماعیل (۲۳ پ ـ ۶۳پ) از محمد هاشم پسر او بعربی و فارسی در دوجزو بابندی درچگونگی خواندن شعرعربی بنثرفارسی درپایان جزویکم و هردو درمدح ورثاه است .

۲۸۷۰

نسعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان ونشان شنگرف .
سطرهاناگون ۱۵×۷/۵ ، ۱۰۰گ۱۱/۵×۲۰/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماجزرد عربی

جنگ

از محمدبن محمد شفیع حسینی متخلص به ذره وشعرهای خوداو (۱۶،۱۳،۶، ۱۵۰،۴۳ ، ۱۹۳ ، ۲۶،۵۱،۵۰) و حاجی سیدابوالحسن خوشمزه (ص ۲۸) و ملاعلی یزدی (۱۶۹) وبهایی (۹۷) وجواد (۵۰) و بندهای پراکندهٔ بسیاری به نثر فارسی و عربی درآن هست و رسالهای ازشیخ احمد احسایی در پاسخ پرسش سید مال‌الله پسر سیدمحمد خطی‌دربارهٔ «لولاك لماخلقت الافلاك» (فهرست احسایی۲:۱۵)مورخ ۱۲۴۰ (۱۶۸ ـ ۱۷۱) .

۲۸۷۱

نستعلیق محمد محسن‌بن آقامیرزامحمدحسین پسرمیرزا عبدالغنی‌طبیب‌کرمانی در ۲۶ ذی قعده ۱۲۴۵ درش۴ ، همهٔ شماره‌ها بیك‌خط ، ش۳ ناقص وافتاده در انجام.
۲۰س۱۵×۸ ، ۱۳۷گ۱۴×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی‌کبود وسفید فرنگی ـ جلدتیماجمشکی فرسوده.

مجموعه

۱ـ رسالهٔبقای‌روح (۲پ ـ ۲۵ر) بفارسی از ملاعلی‌بن جمشید نوری‌مازندرانی سپاهانی درگذشتهٔ رجب۱۲۴۶ درنجف وپاسخ چندین پرسش‌است دربارهٔ بقای نفس و

رستاخیز ودرهامش تفسیرسورة الاعلی صدرای شیرازی با کشف‌الفوائد حلی‌در ١٣٠٥ بچاپ رسیده است .

آغاز: چه‌می‌فرمایند علمای امامیه وحکمای الهیه که آیا روح انسانی وسایر حیوانی مجرداند یامادی .

انجام : ویکفیك لبیان اوصافه لقبه بالنوری (چهاردهم شهرجمادی‌الثانی یوم الاحدسنة ١٢٤٧)

٢ـ اصطلاحات صوفیان وعاشقان (٢٥ پ ـ ٣٩ر) در شانزده طارقه :

١ـ خرابات ومصطبه ٢ـ زنار و ناقوس ٣ـ نام و ناموس ٤ ـ ورد ٥ـ قلندری ٦ـ زناروترسابچه ٧ـ بت وبتخانه ٨ـ زلف وخال ٩ـ عارض وجمال ١٠ـ نمازوروزه ١١ـ محراب ١٢ـ مدرسه و خانقاه و خرابات ١٣ـ کعبه و کنشت ١٤ ـ کفرو اسلام ١٥ـ ذوق وشوق ١٦ـ رودوسرود .

آغاز: بدانکه این رساله‌ایست در بیان عشق و محبت و اصطلاحات عشاق که مرادازهریك چه چ زاست ومشتمل‌برچند طارقه است [طارقهٔ اول] خرابات ومصطبه عبارت ازخراباتی اوصاف نفسانی وعادات حیوانی و تخریب قوهٔ غضبی .

انجام : و گفته‌اند آنچه ذکرپیاله وجام ومدام بصفاومستی وجوش و خروش تعلق دارد

٣ـ شرح قصیدهٔ میرفندرسکی (٣٩ر ـ ٥٧پ) از محمد صالح خلخالی (حقوق ١٥٢) .

٤ـ شرح دیوان انوری (٥٨ پ ـ ١٣٧ر) ازابوالحسن فراهانی‌نسخهٔ مادیباچه را ندارد وشرح قصاید است .

۲۸۷۲

شکسته نستعلیق مؤلف .
۱۷س۹×۱٦ ، ۱۸گ۱۴×۱۹/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد پارچه‌ای

رسالهٔ وقایع

از عباسقلی منشی و داروغهٔ وزارت امورخارجه است دربارهٔ حوادث سیاسی و اجتماعی ایران و جنگ روس و عثمانی مورخ ۱۳ ذی حجهٔ ۱۲۹٤ ـ ۲۰ ذی حجهٔ ۱۲۹۵ .

آغاز: بسمله . کهتر آفریدهٔ آفریدگار و کمتر بندهٔ دربار عـدالت آثار ابن لسان‌الملك مستوفی اول دیوان همایون اعلی عباسقلی منشی مخصوص وداروغهٔوزارت جلیلهٔ خارجه دولت ایران چنین می‌نگارد .

انجام : هرمملکتی که آغازش این انجامش چنین والعلم عندالله . . . فی۲۰ شهرذی‌حجه ۱۲۹۵ .

۲۸۷۳

نسخ سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، در۳۰۴ص.
۱۷س۸×۱۵/۵ ، ۱۵۳گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

جذوهٔ حیدری

مثنوی است در ۵۱۰۰بیت دربارهٔ جنگ «جمل وصفین و نهروان»وسرگذشت علی (ع) از سید ابوطالب حسینی که در آن از شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷ ـ ۱۱۰۵) می‌ستاید (ص۲) و از خود بنام «ابوطالب» نام می‌برد (٤٤ ، ۲۸۰ ، ۲۹۲) .

۱۷۱۸

آغاز: جذبهٔ حیدری من قول میرزا ابوطالب . بسمله .

بنـام خدا می‌کنم حمد او

چه نام بزرگست نـام خدا

جهان‌داوری‌راستایش‌سزاست

کش‌این‌هفت‌لشکر‌بزیرلواست

انجام :

تویی مصدرهرچه دارد وجود

توبی مظهر هرچه دارد نمود

۲۸۷٤

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، از۷رتا۴۴ پ پاره‌ایست ازرسالهٔ رمل‌فارسی و از ۴۵رتا۵۲ پ نیزپاره‌ایست ازرسالهٔ رمل فارسی‌دیگر

۱۴س۸×۱۵ ، ۷۰گ۱٦×۲۱/۵ ، کاغذ ـ جلد تیماج مشکی

مجموعه

۱ـ جهان الرمل (۲ر ـ ۷ر) از اوحدالدین شاه ملاعبدالله حسینی بلیانی (ف ۹٦۸) .

آغاز: انتخاب از کتاب اقلیدی و قواعد و قوانین او مختصر و مربوط تابر طالبان ظاهر باشد ومؤلف عبدالله را بفاتحه یادآوری نماید .

انجام : یعنی آبها تمام شد انتخاب سخنان اقلیدی من کتاب جهـان الرمل تصنیف کاتب الحروف عبدالله الحسینی المشهور بشاه ملاء منجم غفرالله ذنوبه‌وحصل معرفة الله تعالی .

۲ـ رسالهٔ رمل (٥۲ پ ـ ۷۰ پ) .

آغاز: بسمله. حمدله. صلوة . امابعد مختصری است چند دربیان احکام‌بیوت اثنا عشریه و بودن اشکال در آن بیوت .

انجام : جمیع احکام در این مختصر مذکورشد من سرخاب (؟) والسلام.

۲۸۷۵

نستعلیق سعدالدین محمدبن حاتم بیك تونی در ۵ رمضان ۱۱۱۵ در ش۱ ، ش۲ رااودرهمین ماه رمضان ۱۱۱۵ نوشته است ، ش۳ نیز مورخ ۵ رمضان همین‌سال‌است.
۱۳س۸×۱۴ ، ۷۳گ۱۳/۵×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای

مجموعه

۱ـ رسالةفی‌صلوة الجمعة (۲ پ ـ۴۵ پ) بعربی ازمولی عبداللّٰه‌بن‌محمدبشرویی تونی خراسانی که در ۱۵ شعبان ۱۰۵۸ ساخته است . اونماز آدینه را در زمان غیبت حرام میداند (طوس ۵؛۴۳۷).

آغاز: بسمله وبه نقتی الحمدللّٰه علی جمیل بلائه وله الشکرعلی جزیل‌نعمائه. فهذه رسالة مختصرة فی بیان نفی‌الوجوب العینی لصلوة الجمعة فی زمن الغیبة.

انجام : ولیکن هذا آخر ما اوردناه فی هذه الرسالة والحمدللّٰه رب‌العالمین‌و صلی‌اللّٰه علی محمد وآله اجمعین و کتب بیده‌الفانیة مؤلفه...ابن حاجی‌محمدالبشرئی الخراسانی عبداللّٰه .. فی تاریخ منتصف شهرشعبان ... سنة ثمان وخمسین بعدالالف ... الف من‌السلام‌والتحیة .

۲ـ رسالة فی صلوة الجمعة (۴۶ پ ـ ۶۰ پ) بعربی ازملامحمدسراب‌تنکابنی شاگرد محقق‌سبزواری که‌در رددرسالهٔ‌بشرویی ودر۱۱۰۶ساخته‌است (طوس ۵:۴۳۷) او دراین رساله نماز آدینه راواجب‌عینی میداند. (نخجوانی۴۵) نسخهٔ ما بایدهمان‌باشد که دراین دوفهرست آمده است .

آغاز: بسمله وبه نستعين والصلوة على نبيه محمد وآله اجمعين فالجواب عن الرواية الاولى لفظ الفرض اظهر فى الدلالات على الوجوب الاصطلاحى.

انجام: ما يوجب العينى فى الكتابين.

۳ـ رسالة فى صلوة الجمعة (۶۱ر ـ ۷۳پ) ردرسالهٔ سراب است ازبرادرزادهٔ تونى

آغاز: بسمله. الحمدلله الذى اخرج عباده من حيرة الضلالة بارسال الرسل الكرام.. و بعد فانى لما رايت الفاظ و عبارات كسراب بقيعة يحسب الظآن ماءا الاية للفاضل المشهور بملا محمد السراب علقها على رسالة شريفة موضوعة لنفى الوجوب العينى لصلوة الجمعة لعمى العالم...مولانا عبدالله الشهير بالتونى اردت ان اكشف قناعها.

انجام: هذا آخرما خطر ببالى .. فى دفع الايرادات على صاحب الرسالة رحمه الله والحمدلله اولا وآخرا وظاهرا و باطنا.

۲۸۷۶

نسخ سدهٔ ۵و۶، عنوان ونشان وتصوير شنگرف.

۱۷س ۹×۱۲/۵ ، ۳۶گ ۱۲×۱۶/۵ ، كاغذ سمرقندى ـ جلد تيماج عنابى مقوايى

ترجمهٔ كتاب تجارت

متن از ابوالوفاء محمد بوزجانى در گذشتهٔ ۳۸۷ يا ۳۸۸ كه براى ملك منصور بهاءالدوله ساخته است اين رساله دربارهٔ شكلهاى هندسى استكه هنرمندان بايد آنهارا بشناسندواين ترجمه بفارسى كهن است ودرنسخهٔ مابخطى كهن هم نوشته شده ولغات فارسى سره‌اى در آن ديده ميشود (استورى ۲:۲ـطوس ۳: ۳۱۱ش ۳۷) گوياهمانكه محمدباقر يزدى بنام فتوحات غيبيه شرح كرده (طوس ۳: ۳۴۴ش ۱۴۴) وشايد همان رسالهٔ دوازده بابى پاريس (ش ۲۲/۷۷۲ بلوشه) باشد.

آغاز: بسمله و به نستعين. الحمدلله الموفق على السداد فى الاقوال و الرشاد

فی الاعمال و الصلوة علی نبیه المفضال محمد و آله خیر آل این کتاب استاد ابوالوفا محمدبن محمد البوزجانی است درآنچه صناع و محترفه بآن محتاج باشند از اعمال هندسیه واین کتاب‌را کتاب تجارت‌خوانندو آغازش‌مترجم اززبان‌تازی‌اینست : امتثال نمودم فرمان ملك منصور بهاء الدوله اطال‌الله بقاءه در اثبات معالی بحضرت عالی او مذاکرات‌آن میرفت‌ازاعمال‌هندسی که‌صناع استعمال‌آن بسیار کنند مجرد گردانیده ازعلت وبرهان‌هرعملی تااهل صناعات‌آن را بآسانی فهم توانند کرد وطریق‌استعمال هربابی بریشان آسان باشد واین کتاب برسیزده باب نهاده‌ام .

فهرست‌بابها:

این عنوانها ازباب١٠تا١٣درنسخهٔ مادرمتن دیده نمیشود و گویا نیمهٔ دوم‌آن

آشفته‌است ویا افتاد گی‌دارد و آنچه ازبابها که درمتن بوده صفحه شماریهای آنها را گذارده‌ام (اعلام المهندسین تیمور پاشا ۲۷ ـ چلبی ۲:۳۰۷) .

انجام : وجهی دیگرچون قطر معلوم بود . اگرخواهیم که کره‌ای برقطری معلوم ... وآن مخمسات . . . د س ك (در عنوان قسمت کره بدوازده مخمس متساوی گویا ازباب سیزدهم) .

۲۸۷۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف .
۱۵س۸×۱۴/۵ ، ۱۴گ۵۷ × ۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

دیوان

از صدرالشعرا محمدعلی مفلق منشی‌باشی تهرانی (سدهٔ ۱۳) نزدیك به۱۵۰۰ ماده تاریخ دارد مانند ماده تاریخ چشمه علی و حوادث فتح خبوشان و وبای شهرری ودرب بقعهٔ خاقان‌وحمام میرزاعلی‌اصغر و آب‌انبار حسینعلی‌خان و قنات‌میرزامحمد علی خان وزیر و بهاریه وهجو میرزا علی اصغر کرمابه دار . درآن از منوچهر خان معتمدالدوله ومیرمهدی‌امام جمعه‌وعباس میرزا وفتحعلی‌شاه وآصف‌الدوله‌اللهیارخان وآقایی حاجی (میرزاآقاسی)وظل سلطان‌وشاهزاده‌محمودمیرزا وخسروخان‌وایلخانی الله قلی میرزا وابراهیم خان ناظر ومحمد شاه غازی ستایش شده است .

درص۴۹ آمده « این قصیده‌ازمن‌نیست» درآن قطعه‌هاایست‌بعنوان«اززبان‌سیاه وهفت سین وعاشق ومعشوق وپنجتومانی»

آغاز: دیوان صدر الشعراء میرزا محمد علی طهرانی منشی قصیده در مدح معتمدالدوله منوچهرخان . بسمله .

شاه کهن‌شدمقیم کاخ جنانرا

گاه کیان‌شدمقام شاه جوان‌را

انجام :

شاه جهان قهرمان گرش‌نه‌چنین‌پیر

در گسلدصولتش زمام زمان‌را

۲۸۷۸

نستعلیق .

۲۴س۹/۵×۱۷/۵ ، ۸۴گ۱۳/۵×۲۲ ، کاغذفرنگی ـ جلد مقوا

جهود کشان

دراین رساله وقایع‌سیاسی‌زمان محمدشاه وستمگریهای دربارودستگاه‌روحانی یاد شده است وبساخت نمایشنامه‌ایست ورمان مانند درشانزده فصل چنین‌است‌فهرست فصلهای چنانکه آقای باستانی نوشته است :

آغاز: فصل اول . شاهنشاه عالمیان پناه محمدشاه قاجار طاب الله ثراه هرساله علی‌الرسم اوایل تابستان عزیمت ییلاقات دماوند فرموده که دفع گرمای سوزان رادر خیام گلرنگ وآغوش خانمهای شوخ وشنگ بگذرانند .

انجام :

پس ازمرگ جوانان گل مماناد

پس از گل درچمن بلبل مخواناد

تمت الفصل ۱٦ ، تمام شد کتاب جهود کشان ... بتاریخ شهرجمادی الاول ازسال خجسته فال قوی ئیل ۱۳۲۵

٢٨٧٩

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زرومشکی ولاجورد ، آغاز و انجام ناقص.
۱۹س ۶×۱۵ ، ۱۷۴گ ۵/۱۰×۲۱، کاغذ سپاهانی متن و حاشیه ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

تاریخ مکاتبات علامی

منشآت شیخ ابوالفضل مورخ است (ادبیات،٨٠) نسخهٔ ما از آغاز دفتر یکم اندکی ندارد و برابر است با ص١٣ س١ نسخهٔ ١١٨ ج کتابخانهٔ دانشکدهٔ ادبیات و بیشتر از این نسخه دارد و ١٢ برگ از دفتر سوم هم در آن هست و در ترتیب نامه‌ها هم با آن نسخه یکی نیست.

٢٨٨٠

نستعلیق مؤلف ، عنوان شنگرف .
۲۱س ۸×۱۵/۵ ، ۱۱۴گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد روغنی زرکوب درون سرخ

مصباح النجاة فی النشأتین فی سر الاستغفار بین السجدتین

بفارسی از شیخ حسین همدانی که در زمان محمد شاه قاجار در ١٢٥٢ در پنج مقدمه و چند فصل و خاتمه در سپاهان ساخته و بروش فلسفی و عرفان شیعی است (ص١ و٤و٨و٩و٢٢٢) اورا است کتابی بنام مبکی درروضه خوانی وشعرهایی از آن را در این کتاب آورده است (ص١٣٩) ونمونه‌ای از شعرهای دیگر اوهم در آن هست (ص ٥٨و ٦٠و٨١ و٩٦و٢٢٢ وجاهای دیگر) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی جعل الصلوة عمود الدین و معراج المؤمنین . . . فبعد یقول عبد مولاه الحسین فهذا یااخوانی سر الاستغفا بین السجدتین بالتماس جمعی از برادران روحانی ... بیان شد .

انجام : پس گفتم السلام علیکم ورحمة الله و برکاته قدفرغ من تسویده و تصنیفه مصنفه الفقیر ببلدة اصفهان بشهور [۲]۱۲۵ و کنت یومئذ تقریباً ابن ثلثین ارحمنی یا ارحم الراحمین .

ای خـداونـد هفت سیاره
نیست ما را بجـز گنه چاره
شکنم توبه گر دمی صدبـار
عفو فرمایيم دو صد بـاره

لمحرره الجانی راجی عفوربه و کتبت هذه القطعة فی بلدة ری فی ربیع المولود ۱۲۷٤ اسئل الله العاقبة بالسعادة وان ینفع بها الطالبون فی یوم لاینفع مال ولابنون انالله وانا الیه راجعون .

۲۸۸۱

نسخ ۱۲۵۸(؟) .
۲۱س ۹/۵×۱۵، ۹۷گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی ضربی مقوائی

اجوبة الاسئلة

از سید کاظم رشتی است که در کربلا ساخته و به بیست پرسش کـه از سپاهان رسیده پاسخ داده است (فهرست احسایی ۲:۱۵۹) .

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعد فیقول العبد ... کاظم بن قاسم الحسینی الرشتی ان بعض الدیانین ... قدعرض علی مسائل .

انجام : بلاغنار وصلی الله علی محمد و آله الاطهار.

۲۸۸۲

نستعلیق مؤلف ، عنوان ومتن شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد
۱۵س ۷/۵×۱۵ ، ۹۷گ ۱۵×۲۱ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج عنابی ضربی

فیروزجات طوسیه در شرح خطبهٔ رضویه

در شرح خطبهٔ امام رضا « اول عبادةالله معرفته واصل معرفةالله توحیده» . که نزد مأمون خوانده است بنقل ازعیون‌الاخبار صدوق وامالی طوسی بروش فلسفی‌شیعی از محمدباقربن مرتضی طباطبایی یزدی که پس از بازگشت از خراسان وهنگام‌رفتن بتبریز درتهران‌بنام ناصرالدین‌شاه در۱۲۹۰-۱۲۹۳ ساخته واز شاه خواسته که آن‌را دوباربخواند . اونام شاه را بروش‌لغزشیخ‌بهایی‌درآغازبرمزآورده‌است. نیمهٔ نخستین کتاب شرح‌عهد اشتر است ومتن عنوان اصل وشرح‌اوعنوان شرح دارد .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی احتجب بشعاع نوره عن نواظره مصنوعاته . وبعد چنین گوید ... ابن مرتضی الطباطبائی محمدباقرالیزدی ... که درعهدمیمون .

انجام : پس دراینجا ختم مینمایم کلام خودرااللهم‌اجعل‌خاتمه‌امورناخیرا... الطیبین وقدفرغ من تسویده کاتبه الفقیرالی‌الله الغنی فی‌شهرصفرالمظفرسنة۱۲۹۳

۲۸۸۳

نستعلیق شفیع بن حاجی‌میرزا حسین‌قلی فراهانی‌در۱۳۱۴ ، عنوان‌شنگرف.

۱۴س۸×۱۴/۵ ، ۲۲۸گ۱۶/۵×۲۴ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌سبزضربی‌مقوایی

در البلاء

دیوانی است‌آمیختهٔ بامثنوی مولوی در مناقب حسین ع باپند واندرز ازحسن علی‌بن یعقوب انجدانی سلطان‌آبادی در۱۳۱۱ - ۱۳۱۳ درصد مجلس با دیباچه های منثور ودرپایان قصیده‌ای است دربارهٔ تیرخوردن ناصرالدین‌شاه و ستایش میرزاعلی اصغرخان اتابك. نام کتاب ومؤلف وتاریخ وشاه درآغازوانجام‌هست.

آغاز:

نیست ممکن را چو جز فقر وفنا
خوش بود گفتن که لا احصی ثنا
درپس هرحمدحمدی مختفی‌است
داندای‌نراهر که‌راجانی صفی است

انجام :

صدر را باشد صدارت مستدام
لطف عامش شامل هرخاص وعام

۲۸۸٤

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان وجدول مشکی وزرین وشنگرف.
۱۵س۸×۱۷ ، ۱۵۲گ۱۲/۵×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی

روضة‌الصفا

از میرخواند که بنام امیرعلی شیرنوایی در ۸۹۹ـ۹۰۰ ساخته است (ادبیات ۲۰۳و۲۹۹ـاستوری ۲:۱۳٤) نسخهٔ‌ماا‌ختتام یا جلد ششم این کتاب و درجغرافیاست او در وصف خوارزم می‌نویسد « ودرین تاریخ که سنهٔ تسعمائه هجری‌است‌یك محله از محلات خوارزم باقی است» در پایان آن از تاریخ قدیم هرات تالیف جامی و از کوی خدایگان (پادشاهان) یاعیدگاه و مصلی خلایق شهرهرات و داستان امام رازی با محمدبن علی ذکره السلام و فرستادن فدایی برای کشتن او که در جامع التواریخ بخش اسمعلیان دیده میشود یاد کرده و از امیر علی‌شیر می ستاید . نکات تاریخی فراوان دارد .

آغاز: برای ارباب خبرت و اصحاب بصیرت پوشیده نماند که بعضی علمای تاریخ چنین گفته که حضرت باری ... از بعضی اقسام نورمحمد .. جوهری بیافرید .

انجام : اورا باصدیقان و ارباب یقین محشور گردان (تمت الکتاب بعون الملك الوهاب).

۲۸۸۵

نسخ ۱۲۶۴ در سپاهان ، عنوان و نشان شنگرف .

۲۵س ۸×۱۵/۵ ، ۲۲۵گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

تعبیر نامه

در دیباچهٔ این کتاب نام «شیخ ابو الفضل حسین بن ابراهیم بن محمد النفیسی» آمده و گویا تحریفی از نام ابو الفضل حبیش بن ابراهیم تفلیسی مؤلف کامل التعبیر (مشاره ۱۲٤٥) باشد و جای نام کتاب هم در نسخهٔ ما سفید است و از صفحهٔ دوم آن درست مانند تعبیر سلطانی ابرقوهی (ف۲۰۲) است و در آن از همان خواجه قوام الدین یاد شده و منابع همان کتاب آمده و در دوجا از کامل التعبیر یاد شده است (ص ۳و٤) مقدمه ای دارای بیست نکته دارد مانند تعبیر سلطانی ولی از ستایش شاهزادگان: «اویس ، شبلی ، جهانگیر ، زین العابدین» در پایان آن نشانی نیست . گویا کسی دانسته یا ندانسته دو کتاب تفلیسی و ابرقوهی را درهم آمیخته و باین ساخت در آورده است . در دیباچه از شرح مفتاح قطب الدین شیرازی یاد شده است .

آغاز: هذا کتاب تعبیر نامه · بسمله . سپاس خدایی را که واحد و صمد قادر است .

انجام : خاتمه در بیان تعبیر خوابهائیکه در شبهای ماه دیده شود ... شب سی ام خواب صحیح است والله اعلم بالصواب .

۲۸۸۶

شکسته نستعلیق خوش سدهٔ ۱۲ ، جدول‌شنگرف ، ازآغاز وانجام ودرمیانه‌افتادگی‌دارد.
سطرهاگوناگون س۸×۱۴/۵ ، ۳۶گ۱۴×۲۱ ،کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوایی

جنگ

شعرهای نجات اصفهانی در هامش (۱ـ۲۰) ومتن وهامش (۲۱ـ۳۲)وشعرهای: رضائی (٤) وصفی قلیخان (٦) و صائب (۹) و سید مبارکخان عرب (٦) و عبدالغنی غنی تخلص (سلمه‌الله تعالی) (۱۰) وکمال اسمعیل (۱۰) وقانع (١٦) و قیمتی (۱۸) و گنجی (۱۹) وصادق (۲۱) ومحمدقلی سلیم (٤٩ ، ٥٢ ، ٦١ : خرخریدن مردساده‌دل ودزدیدن حیله گری آن را وشهراشوب حاتم طایی وقضاقدر) وساکت (٥٤) وحزین (٥٦) ونظیری (٥٦) وحکیم رکنا (٥٧) ومحتشم کاشی (۷۰) وعبدالله انصاری (٥٥) وفرمان برای کلبعلی‌خان زیاد اوغلی قاجار بیگلربیگی قراداغ وحاکم کاخت (٥) وشیروشکر شیخ بهایی (۳۳و۳٤) ونان وحلوای او (۳٥ـ٤۸) وچندنامهٔ دیگردرآن هست .

آغاز: نقل است که سلطان حسین میرزای بایقرا اچهل‌خاصه بود.

انجام : سلطان‌حسین‌میرزا.

بسنگ رخنه شد ازبس گریستم بی تو
ز سنگ سخت ترم من که زیستم بی‌تو

۲۸۸۷

نستعلیق ابراهیم‌بن میرزاعلی اکبرخان آجودانباشی توپخانه درروزسه‌شنبه ۱۸محرم ۱۳۱۴ از روی چاپ ۱۲۹۹ هند واوسرگذشت را درشب سه شنبه ۲۵محرم ییچی‌ئیل۱۳۱۴نوشته‌است.
۱۲س۷×۱٦/۵ ، ۱۰۰گ۱۲/۵×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ‌ضربی‌مقوایی

سفرنامه

از ناصرخسرو قبادیانی است (ادبیات۱۲ ۲) سرگذشت او هم در دیباچهٔ نسخهٔ ما آمده است بخامهٔ مولوی خواجه محمد الطاف حسین نهلوی متخلص بحالی(ص۱-۵۷) خود سفرنامه از ص۱ است تا ص۱۹۸ .

۲۸۸۸

نسخ درشت وعنوان و نشان شنگرف با حاشیهٔ مؤلف ومورخ روز چهارشنبه ۱۶ج۱/۱۰۲۰نوشتهٔ حسین بن شمس الدین حلی با «بلغ قبالا» در ش۱ ، ش۲ بخط نستعلیق وریز ترگویا ازهمو ، ش۳ بنسخ ریز بقلم دیگر بانشان شنگرف، ش۴ بنسخ درشت تر بقلم دیگر باعنوان ونشان شنگرف ، ش۵ بخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف ، ش۶ بنسخ دیگر باعنوان ونشان شنگرف وباحواشی ، خط درهمه باید ازسدهٔ ۱۱ باشد ، درپایان بندیست ازطریق النجاة.

۱۳س۸×۱۳ ، ۵۸گ ۱۳×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی

مجموعه

۱ـ رسالة فی جواز السجود علی التربة الحسینیة (۱ ـ ۲۲) از شیخ علی بن عبدالعالی کرکی مورخ ۱۱ ع۲/۹۳۳.

آغاز: بسمله . الحمدلله حمدا کثیرا کما هو اهله و الصلوة و السلام علی نبیه محمد وآله الطاهرین و بعد فلما شاع و اشتهران فی هذا العصر من اظهر القول بمنع السجود فی الصلوة علی التربة المقدسة الحسینیة اذا شویت بالنار وتمادی فی ذلك.

آغاز: والله تعالی اعلم بحقائق احکامه وله الحمد اولا وآخرا والصلوةوالسلام علی رسوله محمد وآله الطاهرین فرغ من کتابتها مؤلفها ... علی بن عبدالعالی بالمشهد المقدس الغروی ... فی حادی عشر شهر ربیع الآخر سنة ثلث وثلثین وتسعمائة احسن الله خاتمتها .

۲ـ رسالة فی تحقیق الخیار بشرط البیع (۲۳ـ۵۶) ازهمو (صفحهٔ عنوان).

آغاز: بسمله : الحمدلله والصلوة علی محمد وآله اللهم اهدنالمااختلف فیه من الحق باذنك فدتقرر ان البیع بشرط الخیار علی ثلثة انواع .

انجام : وههنا نحبس عنان الیراعةحامدین‌لله مصلین علی‌رسول‌الله محمد وآله الطاهرین والحمدلله رب‌العالمین (تمت الخیاریة بحمدالله وحسن توفیقه وصلی‌الله علی محمد وآله‌ـبلغ قبالا).

۳ـ مسألة التیاسر (۵۷) پاسخ محقق حلی است بپرسش خواجهٔ طوسی (ف۸۶۹ ذریعه ۵ : ۱۹۱) .

٤ـ خلاصةالایجاز (۵۹ـ ۸۷) در متعه است از همان کرکی و در عنوان آمده « خلاصة الایجاز فی المتعة اختصار رسالة المفید ره مع زیادات یسیرة للشیخ الاجل علی‌بن عبدالعالی الکرکی رحمه‌الله تعالی» .

آغاز: بسمله . اما بعد حمدالله الذی متعنا بانعامه وحبانا بجزیل اکرامه ... فهذه الاوراق خلاصةالایجازفی‌المتعةلشیخنا الامام ابی‌عبدالله محمدبن‌محمدالنعمان... مع‌زیادات یسیرة ... وقدرتبتها علی ثلثة ابواب وخاتمة : الاول فی مشروعیتها والثانی فی فضیلتها والثالث فی کیفیتها واحکامها والخاتمة فی‌اشیاء متفرقة .

انجام : فلا حجة للطاعن و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی‌محمد وآله الطاهرین.

۵ـ رسالة فی معرفة الکبار (۸۹ ـ ۹٤) همان رسالة فی العدالة ش ۲۱٤٤/۳۹ (ص۸۲۸) .

٦ـ اصول‌الدین (۹۱ـ۱۱۳) اصول مذهبی شیعی اثناعشری است بادلیل درپنج فصل وسپس مختصری ازفروع‌وتنها طهارت وصلوة را دارد . گویا از کرکی‌باشد.

آغاز: بسمله وبه ثقتی الحمدلله والصلوة علی‌رسوله محمد و آله الاطهار یجب

علی کل مکلف حر وعبد ذکر وانثی ان یعرف الاصول الخمسة التی هی ارکان الایمان وهی التوحید والعدل والنبوة والمعاد بالدلیل لا بالتقلید.

انجام : ومن اخل بشیء منه استحق العقاب والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله.

۲۸۸۹

نستعلیق سلیمان بن عثمان بن عثمان در ۱۰ رمضان ۱۲۵۸ برای خودش درمدرسهٔ تریزوی ۱۷س ۸×۱۴/۵ ، ۱۰۲ گ ۱۱/۵×۱۸/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی

سعادتنامه

شرحی است بترکی برپندنامهٔ عطارنیشابوری (مجلس۳: ۵۸۳) از عمربن حسین نوا که درزمان سلطان مرادخان وبنام خواجه زیرك آغا (ص۲و۳و٤) ساخته است.

آغاز: هذا شرح پندی عطار . بسمله . شکر و سپاس بی قیاس شول قادر و قیومه .

انجام : اول مك چوق اوقویه .

۲۸۹۰

نستعلیق جهانگیر میرزای قاجار پسرسیف الله میرزا ، جدول زرومشکی ولاجورد ، ش ۱ مورخ رجب ۱۲۷۴ دردولت آباد ، ش۲ مورخ ذی قعده ۱۲۷۴ ، ش۳ مورخ ۱۲۷۴. ۱۶س ۸×۱۶ ، ۵۱ گ ۱۴×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنایی ضربی

مجموعه

۱- کنزالرموز (۱-۴۳) از امیرحسینی (مجلس۳: ۲۵۵و۶۲٤- ادبیات ۳۹۸) .

۲- گزیده‌ای از منطق الطیر عطار (٤۵-۸۸) .

آغاز: اختیار ازشیخ عطار . بسمله .

حمد پـاك ان جان پـاك پاك را

کو خلافت داد مشتی خاك را

انجام :

آفریدن رایگانم چون رواست

رایگانم گر ببخشی همسزا است

۳ـ ترجیع بند قاسم انوار (۹۱ـ۱۰۰) (سپه ۲:۶۵۳) .

آغاز: ترجیع بند قاسم انوار ...

بیا ای عاشق عالم سوز بی غم

قدم بر چشم من نه خیرمقدم

انجام :

تویی اصل همه پنهان و پیدا

بافعال و صفات و ذات و اسما

۲۸۹۱

نسخ ابابکربن علاءالدین در۹۹۵ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زر ومشکی ، نام‌نویسنده‌در پایان کتاب‌وتاریخ‌درپایان‌مجلدسوم‌دیده میشود، حواشی دارد بخط نستعلیق ریز تازه ، مالك‌محمدجعفر موسوی در۱۳۶۴ وباخط ومهرمورخ ۱۰۵۴ ازمحمدعلی‌موسوی

۳۰س‌۶/۵×۱۴ ، ۴۷۷گ ۱۲×۲۰/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌زرکوب مقوایی درون عنابی

المختار فی الطب یا الجامع

از ابن هبل ابوالحسن‌مهذب‌الدین علی‌بن احمدبن علی‌بن‌هبل‌تبریزی‌بغدادی موصلی (۲۳ ذی قعده ۵۱۵ ـ ۱۳ محرم ۶۱۰) که در۵۶۰ ساخته است در سه کتاب :

نخستین اصول کلی طب ودومی ادویهٔ مفردومرکب وسومی که جلدسوم و چهارم است علاج امراض است از سر تا پا وجلد چهارم از سدن کبد است تا پایان کتاب. اوالطب الجمالی هم دارد که برای جمال‌الدین جوادمحمد وزیرنگاشته است (خزرجی۱:۳۰٤ ـ چلبی۲:۳۹۷ـ بروکلمن ۱:٤۹۰ وذیل ۱:۸۹۵ ـ مجلس ٤:۲۸۹).

آغاز: بسمله وبه ثقتی. الحمدلله الواحدالقهار الملك الجبار مدبر الفلك الدوار ومرسل الشعاع من‌الاجرام ذوات الانوار الی سطح الارض من ذوات القرار.

انجام: فهی دلایل ردیه وماعدا ذالك فهو بعید.

۲۸۹۲

نسخ سدهٔ ۱۴ گویا تصحیح شدهٔ ازخود ناظم باشد، عنوان شنگرف.

۱۵س ۸/۵×۱۴/۵، ۱۵۴گ ۱۲/۵×۲۰/۵، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی

تخمیس الهاشمیات والعلویات

ملاعباس زیوری زورایی بغدادی هاشمیات کمیت (ص ۱ـ۱۲٤) و سبع علویات ابن ابی‌الحدید (۱۲۵ـ۲۹۶) راتخمیس کرده است درپایان نسخه (ص۲۹۶ ـ ۳۰۲) هائیهٔ زیوری است وتشطیر اوشعر کمیت راکه‌اوبرای امام محمد باقر خوانده است در۱۲ محرم ۱۳۰٦ (۳۰۳ـ۳۰۷) (ادبیات ۹۱).

۲۸۹۳

نستعلیق عباسعلی‌بن مشهدی زین‌العابدین صدقیانی درروز شنبه ۹ج۲/۱۳۴۲ درش۱،ش۲ مورخ روزیکشنبه ۴شعبان ۱۳۴۲، ش۳ مورخ ۱۳شعبان ۱۳۴۲،عنوان ونشان شنگرف، نام‌نویسنده‌نسخه را در ش۱و۳ پاك کرده‌اند، تاریخ روزچهارشنبه ذی‌قعده ۱۳۴۲ درمیانهٔ رسالهٔ ۳ پیش‌ازجدولها دیده‌میشود، تاریخ تولد ۱۳۳۸ درصفحهٔ عنوان هست.

۱۲س ۶/۵×۱۴، ۱۴۱گ ۱۳/۵×۲۱، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای درون آبی

مجموعه

١ـ دستورالوزراء (١-١٦٩)ازاختیاربن غیاث حسینی که یکبار اخلاق‌همایون بنام سلطان ظهیرالدین محمد بابر(م٩٧٣) نوشته ودوم بارهمین را بنام‌دستورالوزراء بنام میرزا شاه حسین وسلطان سلیم‌خان یکم ساخته ودر٧ محرم ٩٢٦آن را بانجام رسانده است (پاریس ٧٦٧و٧٦٨) . نام مؤلف و کتاب وشعراودرآن آمده‌است (ص١٣ و١٩و٢٥و٣١و٣٢و١٤٥) درآن ازقانون السیاسة عبارتی‌آمده است (١٤٥) در آن از منابع این رساله : کتاب الطهارة ابی‌علی مشکویه واخلاق‌ناصری و قانون السیاسه و میزان‌الحکم وقسطاس واساس ، یادشده وآمده که این رساله «مشتمل‌است برقوانین سلطنت وریاست وتهذیب اخلاق» باسلوبی خاص .

در کتاب پس ازدیباچه یك فصل است در تعریف خلق وسه قانون : نخستین در تهذیب‌اخلاق‌وفرهنگ دردوقاعده ، دوم درعلم کتخدایی وتدبیراموال‌دردوقاعده، سوم درعلم مملکت داری وسیاست مدن وتقویم رعایا دردوقاعده .

آغاز: بسمله . طغرای سعادت خسروان عالی شان دارالملك سخن طرازی و منشور کرامت شهسواران میدان‌بلاغت پردازی جولان دادن سمندخوش‌خرام‌خامهٔ‌نیز کامست درمیدان محامد پادشاهی که عساکرفیروزی مآثر اعیان ممکنات از سرحد اقلیم عدم بشهرستان وجود فرستاد .

انجام : واز اتفاقات حسنه این ایام فرخنده فرجام است که روز و ماه تاریخ اتمام بلسان عدد مفصح است‌بنشان دادن سال اختتام چنانچه مضمون این‌ابیات‌دلپذیر به بیان واضح‌البرهان مشیراست ...

شد مرتب نسخه‌ای کاندرجهان‌معلوم‌نیست

کاتفاق افتاده‌باشد هیچکس‌را زین سیاق

روز و ماه و سال اتمامش ز تـاریخ عرب

«سابع شهرمحرم» (۹۲٦) شد بحسن اتفاق

۲ـ خواص آیات وحروف واعداد (۱۷۱ـ۲۳۳) ازمظفربن محمدبن رکن‌الدین جوینی شاگرد مولاناجلال‌الدین ابوعلی‌بن‌مولانا بدرالدین محمد استرابادی(ص۱۹۳) ومولانانظام‌الدین عودی مؤلف کنوزالجفر(۲۱۷و۲۱۸و۲۳۱) مقاله یکم آن دردانستن خواص آیات یزدانی چه درباب محبت وچه درباب عداوت ودرسه نوع‌است سوم درباب آیات آسمانی چهارم در باب مربعات دراسم کسرششم در باب مثلثات هشتم در مثلث هندی ونهم درمربعات و دهم در حروفات است مقاله‌های دوم و هفتم در نسخه دیده نشده‌است.

آغاز: بسمله. امابیشترازمقالات شرط آن‌بود که هرچه علمای‌این‌فن بمبتدیان گفته باشند وصیت همچنان نقل بنقل هر کس درین علم شروع کند همان وصیت را بدو کند محافظت ومواظبت سخن استادان کرده باشند.

انجام: همان خواص دهد که گفته شد والله اعلم.

۳ـ رسالهٔ بهداشت (۲۳٤ـ۲۸۳) درحفظ صحت وبهداشت وخواص خوردنیها و نیمهٔ دوم رساله درنسخهٔ ما که خاتمه است و دربیان طبیعت و منفعت و مضرت و دفع مضرت ازطعامها وشرابها وبویها ولباسها و آنچه بدان محتاج است در جدول است و بسیارلطیف.

آغاز افتاده: در موضعی معین حرارت زیاد شود که هوا کند یا مخالف مزاج فصل بود.

انجام: قولنج آرد ... بعسل خورند.

۲۸۹٤

نسخ سدهٔ ۱۳، نشان‌شنگرف، درپایان‌تعریف عدالت است بعربی (۱٦۴ـ۱٦۸) وشعرمؤلف‌در۱٦۹ ۱۴س‌۸/۵×۱۴/۵، ۲۸۵گ ۱۴/۵×۲۱/۵، کاغذفرنگی‌کبود، جلدتیماج مشکی

رساله کوه و کتل

از محمدبن‌محمدصالح‌دماوندی روح‌افزایی عبرت از کتاب سبع مثانی خود او بروش عرفان شیعی.

اومؤلف‌رسائل‌چهل‌قلم‌است(ص۱) واسرارالاشراز(۵۱) واسرارقرآنی(۵۲و۳۲) ومجلد شهریار که دومین ازمجلدات پنجگانه اقلیم یکم سبع‌المثانی او است(۳۱). شعرهای اوهم دراین رساله آمده است (۱،۵۳، ۶۸، ۱۰۰، ۱۱۸، ۱۲۶، ۱۲۹، ۱۴۸، ۱۵۵، ۱۶۱)

درصفحهٔ عنوان و آغازرساله آمده: لمؤلفه روح‌الله روحه.

. زبن کوه‌و کتل کین‌همه‌عرفان‌پیداست

بااین همه آن ره‌است‌وعرفان‌پیداست

هر کس که قدم زند باین کوه و کتل

اول قدم اوواله واخرشیدا است

آغاز: رسالهٔ کوه و کتل بسمله. الحمدلله‌الذی خلق الانسان بین بین و بعث فیهم رسولالاصلاح‌ذات‌البین ... وبعد رسالهٔ ششم‌ازرسائل چهل قلم‌از کتاب‌سبع‌المثانی بندهٔ طالح محمدبن محمد صالح دماوندی روح‌افزایی ... درحل حدیث امر بین امرین موسوم‌دراول امر به‌امریه ودرآخربه کوه و کتل‌راه علم وعمل‌بایددانست ... شرح و بیان وتفسیروتأویل این حدیث بمقدمه ویك باب وخاتمه میشود.

انجام: بسعادت ختم شد رسالهٔ ششم ازرسائل اربعین والسلام علی‌محمدخاتم الرسالة فی‌الاربعین‌وآله‌خیر السلالة وآدم بین‌الماء والطین چون ختم‌شدرسالهٔ‌دردولت کریمه دورد (؟) مؤلف و گفت: «فی دولة کریمة».

۲۸۹۵

نسخ مؤلف ، نشان شنگرف ، یادداشتی از مؤلف مورخ روز شنبه ۱۸ ذی حجهٔ ۱۳۵۵ در ص۲ نسخه هست.

۱۹س۹/۵×۱۵،۲۵۸گ ۲۲/۵×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی مقوایی

مواهب سنیه

از محمدحسن بن علی بن عبدالله بن محمد بن محب الله بن محمد جعفر علی یاری تبریزی درپند واندرز وسوگواری در ٤٢ مجلس که در آغاز آنها چند آیتی از قرآن تفسیر میشود . دردیباچه(۱-۲۷) ازاستادان او واجازاتی که باو داده‌اند و درص ۲۸ فهرست بیست ویك اثر او که تاسال ۱۳۵۳ نگاشته است یاد گردید . کتاب بعربی وفارسی ومورخ روز ۲۷ج۱/۱۳٤۲ است .

آغاز: بسمله وبه نستعین الحمدلله الذی انعم علی العباد بالعلوم الکافیة فی السداد والمحتاج الیها فی الرشاد.

انجام : التحف والتحیة ۱۳٤۲

۲۸۹۶

نستعلیق وجدول زر ومشکی و شنگرف از احمدبن محمد طاهر که در ص ١٤٦ و ١٦٥ و ۱۷۷ نامش دیده میشود و در برخی از اینها آمده که او در شهر خوی محبوس بوده است و تاریخ روز سه‌شنبه ۱۰رجب ۱۳۱۴ وروز۲۹ قلعه‌گیری ثانی جعفرقلیخان در روز یکشنبه۱۹ ع ۱۳۱۳/۱ (پایان ابتهال العاشقین) وروز نوروز تنگوزئیل ۱۳۱۷ در همین شهر وروز یکشنبه ۲محرم۱۳۱۸ (پایان ترجمة الصلوة) و۵ج۱۳۱۸/۱ درهمین‌شهر(پایان ترجمة العقاید)دراین جاهادیده میشودنیز،تاریخ روزچهارشنبه«ثانی یوم جدیده تنگوزئیل»۱۳۱۷(۲۷ذی‌قعده) در ص۱۵۴ (پایان ترجمهٔ خطبة البیان) وروز یکشنبه ۴ج ۱۳۱۸/۲ درپایان اربعون عاملی و روزآدینه ۳ شوال ۱۳۱۷ درهامش ص۳ و۱ج۱۳۱۰/۲ درپایان مرآة المحققین (ص٩٦) و ذی حجه ۱۳۱۰ درپایان شرح خطبة البیان وروزیکشنبه ۲۰ ج۱۳۱۸/۲ در پایان مثلثات بدیعی

۳۱س۸×١٦ ، ۱۱۷گ ۲۴×۱۳/۵ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعه

١ـ جنگ شعرهای بدیعی (لف ونشر ص١) وولی دشت بیاضی وجامی و رضایی (١٤٧ـ١٥١) وخواجهٔ انصاری (١٤٦) وباباطاهر (٧٥) وطالع هراتی (٢١١)وابوتراب بیك (١٥١) ونهاریات سعدی ومعما بنام علی‌قلی (١٥٠) و کسوف نامهٔ درویش‌حاجی محمد جعفر مفرد وارادت او بمیر اشرف اختیاری و تبدیل کسوت مفردی بکسوت اختیاری بفارسی (٧٢ـ٧٣) وقطعهٔ معمای سه لام وسلام وشرح آن ازمولانا محمد باقر (٢١٦) رویهم هفت بیت وحل صیغ مشکله بفارسی (٦٥ ـ ٦٧) و دوازده امام خواجهٔ طوسی (٢١٢متن) نیزپراکنده‌های دیگرازخبرودعا وادب فارسی و عربی در سراسر دفتر . نیز دعا ای که شیخ بهایی برای شاه عباس هنگام رفتن بقندهار نوشته است (٨٥).

٢ـ شرح اسماءالله الحسنی (٣ـ٣٥ متن وهامش) درباره نودونه نام‌خدا بعربی‌و آغازرساله گویا درنسخهٔ مانیست ودرص٣و٤بندیست دربارهٔ اسم‌الله بفارسی . دران از شمس‌المعارف واز هروی و برسی و طبرسی و صدوق و سید داماد و کفعمی یاد شده است .

آغاز: الامر الثانی فی‌بیان‌الاسماء الحسنی علی ماورد فی‌الروایات فاقول‌الاسماء الحسنی علی ماروااالصدوق‌باسناده فی‌التوحید ... تسع وتسعون‌اسما.

انجام : فی شرح الاسم التاسع و التسعین الذی هو الشافی . . . و تشفیت من غیظی .

٣ـ روضة‌العرفاء ودوحة‌الکبراء (العلماء) (٤٢ـ٤٧) درشرح اسماء حسنی است از علاءالدین محمد گلستانهٔ سپاهانی درگذشتهٔ ٢٧ شوال ١١١٠ (ذریعه ١١ : ٢٩٩) نسخهٔ مابندیست از آن دربارهٔمعانی حروف تهجی .

٤ـ رسالهٔ جفر (متن ۵۷و۵۸) درص۷۱و۷۷ـ۸٦ نیزپاره‌ای ازجفر وعلم‌حروف بفارسی هست.

آغاز: بسمله . این مختصریست دربیان وضع جفر بدانکه جفر در لغت پوست بزغاله است و در اصطلاح علمای این فن دانستن استخراج امور احوال عالم و آدم بتدریج زمان وطاقت انسان است ‌ووضع درلغت نهادن بود و در اصطلاح علمای جفر عبارت است ازترتیب ابجد هوزتاآخرش که ۲۸ حرف است وهرحرفی بیست و هشت صفحه است و هرصفحه ۲۸ سطراست وهرسطری بیست وهشت خانه است وهرخانه‌ای چهارحرف بروجهی که چهار ابجد هوزبود ازاضلاع و اقطار و مجموع صفحات چون هفتصد و هشتاد و چهار است ٤۸۷ بدانکه ایشان اقلیم را گویند و یکحرف خواهند از حروف ابجد که مجموع بیست و هشت اقلیم باشد و شهر گویند و صفحه خواهند از صفحات و محله گویند ویکسطر طلبند و خانه گویند ویکخانه خواهندازخانه‌های یکسطر و در خانهٔ اولین چهار الف باشد و خانهٔ آخربن چهار غین و درثبت حروف احتیاط تمام باید کرد که غلط نشود که اگرمقدم یا مؤخر فراموش کند تمامی‌صفحه غلط شود وفایدهٔ مذهب و مقصود حاصل نشود و قاعدهٔ حقیر اینست :۱۱۱،۱۱۱۱ ب ، ۱۱۱ج ۱۱۱ د ، ۱۱۱ ه ، ۱۱۱ و ، ۱۱۱ ز ، ۱۱۱ح ، ۱۱۱ ط .

باب اول دربیان دانستن احوال وبیرون آوردن مقصود کلی و جزوی از وضع جفر .

باب دوم دردانستن آنچه استخراج احوال را مهم است .

انجام : من‌الصفحه السادسة عشرمن‌الجزء الثالث فقس علی‌هذا.

۵ـ مرآت المحققین (۸۹ـ۹٦ متن وهامش) ازشبستری.

٦ـ ترجمهٔ‌چهل سورهٔ تورات(۹۷ـ۱۰۷متن وهامش) گویا ازاحمدبن‌محمدطاهر از ترجمهٔ علی‌ع بدستور محمد ص ازعبرانی .

آغاز: بسمله . بررأی خورشیدآرای ... اخوان مؤمنین پوشیده‌نماند که‌چهل سورهٔ از کتاب تورات موسی.

انجام : ورستگاری تمام و کامل‌ای فرزندآدم .

۷ـ شرح صرف‌میر(۱۰۹ـ۱۳۲متن‌وهامش) بفارسی گویا ازاحمدبن‌محمدطاهر باهمان مباحث بهیوده‌ای که طلاب قدیم در آغاز تحصیل‌بدان دچاربوده‌اند .

آغاز: بسمله . بسم یعنی ابتدا میکنم بنام خدای .

انجام : این فعل مشتبه میشد بامر قاصرالعین یایی .

۸ـ ابتهال‌العاشقین (۱۳۹ـ١٤٦ متن وهامش) از فدایی که در ۱۱۸۳ ساخته‌و نام کتاب تاریخ‌تألیف‌آنست . درآن‌تخلص «فدایی» درچندجا دیده میشود.

آغاز:

دل همان سر گرم داغ افروزیش

باده در آهنگ عالم سوزیش

چرخ در بسته بروی مهر و ماه

یا بمرگ صبح بوشیده سیاه

انجام :

چون پذیرفت انتظامش اختتام

ابتهال العاشقین اش گشت نام

سال نظمش راست تاریخی گزین

ابتهال العاشقین الکاملین

(۱۱۸۳)

ای فدایی خط نومیدی مخوان

هست دریا های رحمت بی کران

ازپی عضو گنه بر گریه کوش
قطره‌ای این بحر را آرد بجوش
ای خدای بحر بخشش قطره بین
لا تـردن ابتهـال العـاشقین

۹ـ شرح خطبة‌البیان(۱۵۲ـ۱۵۷ متن وهامش) ازاین شرح درذریعه(۱۳:۲۱۰) یاد شده است . درآن پس ازدیباچه ترجمهٔ این خطبه است .

آغاز: بسمله . حمدنا محدود ونامحصور نثار ذات علی عظیمی است که خطبهٔ بیان معانی بدیع حکمت اوبرمنابروجود هرموجودی بنهج بلاغت متذکرمیباشد.

انجام : که بلنداست وبزرگ‌است وصلی‌الله علی‌محمد وآله‌اجمعین‌وصلوات برمحمد وآل وبرهمهٔ ایشان .

۱۰ـ ترجمة الصلوة (۱۵۸ـ۱٦۵ متن وهامش) ازفیض کاشانی .

۱۱ـ ترجمة العقائد (۱٦۵ـ۱۷۷ متن وهامش) ازهمو.

۱۲ـ صرف میر (۱۷۹ـ۱۸٦ متن و هامش) .

۱۳ـ الاربعون حدیثا (۱۸۷ـ۱۹۰ متن وهامش) .

آغاز: دروقتی که حضرت امام رضا ... به نیشابوررسید باستدعای محدثان آن زمان چون امام محمد حریب وموسی‌بن اشعث وشیخ محمدبن مختار وغیرهم‌این‌چهل حدیث را نوشت وصحیفة الرضا نام نهاد . بسمله . روی عن الرضا ... عن‌النبی . . . قال اربعة انالهم شفیع .

انجام : فمن ولد الجنیه .

۱٤ـ الاربعون حدیثا (۱۹۰ ـ ۱۹٦) از عز الدین حسین بن عبدالصمد حارثی عاملی (ذریعه ۱:٤۱٤ ـ طوس ۱۳:۵) .

آغاز: کتاب اربعین بسمله . الحمدلله‌علی نعمته العزار ... فیقول . . . حسین بن عبدالصمدالحارثی.

انجام : من الهول‌عند فضول‌القول .

١٥ـ زادالسالك(١٩٧ ـ ١٩٩) ازفیض کاشانی که میان ١٠٣٠ و١٠٤٠ساخته ودرآن ازمنازل السائرین (گویا : السالکین) یاد کرده است (محجة ١٨:٢و٣٣و٤٢ ـذریعه١٢:٢ـمشار٨٧٣) .

آغاز: بسمله . الحمدلله وسلامه علی عباده الذین اصطفی وبعد از کیفیت‌سلوك راه حق پرسیده بودند بدان ایدك‌الله‌بروح منه همچنانکه سفرصوری‌را مبدأ ومنتها و مسافتی[وسیر] وزادی و راحله‌ای و رفیقی و رهنمایی میباشد همچنین سفرمعنوی‌را که سفرروحی است بجانب حق تعالی هم هست مبدأ .

انجام :

از غرور این هوس گر جان دهم

به که دل در خانه و دکان نهم

والتوفیق من‌الله العزیزالعلیم والحمدلله رب العالمین (تمت رسالة السلوك من افادات ... ملامحسن کاشی دریوم جمعه هفدهم شهرجمادی‌الثانی سنهٔ ١٢١٨).

١٦ـ مثلثات بدیعی (١٩٩ ـ ٢٠٢ متن وهامش) (فرهنگنامه ها ٢٠٩) .

١٧ـ مقاله در صبر (٢٠٠ ـ ٢٠٣ هامش) حدیث و خبر است، بعربی وفارسی .

آغاز: الصبر نصف الایمان یعنی صبر نیمهٔ ایمانست .

انجام : گرفتار خواهند شد (من تفسیر دریوم الاربعاء خامس شهر صفر المظفر ١٣١٩) .

١٨ـ رسالهٔ جبروقدر (٢٠٤ ـ ٢٠٧ متن وهامش ونیمهٔ کتاب است) از خواجهٔ طوسی بفارسی در ده فصل .

١٩ـ دوازده‌امام (٢١٢ ـ ٢١٥متن وهامش) ازطوسی بادیباچه‌ای‌بفارسی‌دربارهٔ

استناد آن بطوسی که افسانه مانند است .

۲۰ـ ترجمهٔ دعاءِ کمیل (۲۲۲ ـ ۲۲۵ متن وهامش) بامتن آن و با دیباچه ای بعربی دربارهٔ سند آن .

۲۸۹۷

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زرومشکی ، باسرلوح زرین ، مالك رضی‌الدین محمدبن محمد باقرطبیب، درپایان آمده «لمقةالعماد فی‌سنة ۱۰۷» وگویا ساختگی‌است ، نسخه‌درتهران بسال ۱۳۸۵ خریده شده است ، یادداشت ۱۱۴۶ درپایان دارد ویادداشت ۱۲۹۶ درصفحهٔعنوان ودرآن آمده‌که نسخه را عماد حسنی نوشته است ، نسخهٔ پاکیزه‌ایست.

۱۴س۸×۱٦ ، ۲۲۰گ۱۴×۲۲/۵ ،کاغذ سپاهانی جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی‌کنارزرین.

اخلاق ناصری

از خواجهٔ طوسی است .

۲۸۹۸

نستعلیق ۲۲ ذی حجه ۹۱۳ (؟) جدول شنگرف وزر ومشکی ولاجورد ، سرلوح‌زرین.

۱۰س۸/۵×۱۴/۵ ، ۱۰۸گ۱۴×۲۲ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج سبزمقوایی

مرصدالاقبال السلطانیه ومقصد الآمال الخاقانیه

مزارات هرات است از عبدالله بن عبدالرحمن حسینی اصیل واعظ گویا همان امیرسیداصیل‌الدین‌ابوالمفاخر عبدالله‌بن عبدالرحمن حسینی شیرازی دشتکی‌مؤلف درج‌الدرر فی احوال میلاد سید البشر درگذشتهٔ ۱۷ع۱/۸۸۳ یا ۸۸٤ و بنام ابوسعید گورکان در۸٦۰ واندی درسه باب و سرگذشت ۲۰۹ تن از عارفان و مشایخ درآن آمده است . (استوری۱:۱۸٤ و۳۵٦ و ۱۲۹٦ ـ ذریعه ۸:۵۸ ـ مشار۱٤۳۲) .

٢٨٩٩

نستعليق ترکی سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان و نشان شنگرف.
۱۵س۸/۵×۱۲ ، ۹۳گ۱۲/۵×۱۸ ، کاغذ سمرقندی - جلد مقوا

اشعةاللمعات

شرحی است ازجامی برلمعات عراقی مورخ ٨٨٦ (مشار١٠٧).

٢٩٠٠

نستعلیق حسین بن حاجی محمد مسکنانی درروزدوشنبه ج۱۲۵۲/۲، عنوان شنگرف ، یادداشت ۱۳۵۵ درپایان هست ، سه صفحه آغاز وصالی شده وپاره‌ای ازنو نوشته شده‌است.
۲۱س٦×١٦ ، ۱۴۲گ۱۳×۲۰ ،کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

مجلس‌افروز

دربارهٔ زاده شدن پیامبر وزناشویی اوباخدیجه ازفضل کاشانی نزدیك‌به٦٠٠٠ بیت . او چون ده فرزند را در ٨٠ سالگی از دست داده بود بدستور دوستی دانشمند بنام محمدبرای دلجویی‌خویش این‌مثنوی را سروده وخوداوآن راچنین نامیده است: «مسمی چه برمجلس افروز شد» (ص٧) نامش درآن بدینگونه آمده : «که از فضل ماند سخن یادگار» (٢٨٠) .

آغاز:

بنـام خـداوند گیتی فروز
که روز آورد شب شب‌آردبروز
کند نیل بر طاق ابروی شب
زند شانه بـر عنبرین موی شب

انجام :

الهی برآید ازان دوره دود

که نام محمد برد بی درد

۲۹۰۱

نستعلیق گردآورنده دریزد روزدوشنبه ۲۵ رجب ۱۲۸۴ ، عنوان شنگرف وزنگار
۱۴س ۱۴/۵×۷/۵ ، ۹۲گ ۱۴×۱۹/۵ ، فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی

جنگ

از محمد حسین بن حاج محمد جعفر کاشانی در ۱۲۸۳ که قصیده‌های فتحعلیخان صبای کاشانی (۱-۱۰٤) وانوری (۱۰۵-۱۸۲) را در آن آورده است . او برخی از اشعار صبارامانند دومثنوی درنصیحت وتنبیه وهجوحاج محمد حسین خان اصفهانی صدراعظم خاقان را که نخستین آنها تحفة العراقین وعبرت نامه خوانده میشود نیز آورده است.
(۹۸ - ۱۰٤ و ٦۷-۹۸)

۲۹۰۲

نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف.
۸س ۱۴×۸/۵ ، ۲۵۴گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی زرکوب مقوایی

صحیفهٔ ناصریه

بنظم فارسی ازقاصر کرمانی درپنج مقصد درمقتل وسوگواری برحسین بن علی (ع) مقصد یکم درسر گذشت خوداواست وبرفردوسی میتازد که چرا شاهنامه سروده واز پادشاهان ستوده و از بزرگان دین مایاد ننموده است ؟! فهرست مقاصد در آغاز کتاب هست بنثر .

آغاز:

بنام خداوند پست و بلند
منزه ز هر نقص و از چون چند

انجام:

نمایی بر این خلق خود کی‌پسند
که بینند از کوری خود گزند

۲۹۰۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، نشان شنگرف . درآن‌آمده «درسعدآباد شمران قلمی‌شد» و«محررمجموعه دراشتیاق دومعنوی بعد ازمفارقت درمحل وداع گفته» ودراینجا درآخر بیتها تخلص واله دیده میشود (ص۱۸-۱۹) .

سطر گوناگون ۸/۵×۱۵ ، ۳۲۱گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی کبود ـ جلدمقوا

تذکره

از آقا میرزا محمد کاظم واله سپاهانی درگذشتهٔ ۱۲۲۹ (سپه ۲ : ٦۹٦) که شعرهایی برگزیده ودرآن گنجانده و دربرخی جاهاهم سرگذشتی از شاعرآورده و چنین‌است‌فهرست‌شاعران‌آن‌آنچه درنسخهٔ ماماندە است : مطربهٔ کاشغری(۱) یوسف کوسهٔ قراباغی (۱) میرزا محمد بیك نصیری کرمانی (۱) صهبای قمی محمدتقی(۱) جلال جعفرفراهانی (۲) قسمی افشار(۳) خضری قزوینی (۳) خواجه مرشد شیرازی (۳ ، ۳۱) میرزا برقی عجائب المخلوقات (٤ ، ۲۷) هاتف اصفهانی (۹،٤ ، ۱۰ ، ۱٤) وحشی کرمانی (٥) رجائی اصفهانی خواجهٔ سیف‌الدین محمود (٦) سائل طهرانی (٦) خواجه‌محمدامین کوسج کاشانی (۷) واهب اصفهانی (۳۸) آگهی اسدابادی‌همدانی (۷) اسدی طوسی (۸) حافظ شیرازی (۸) رفیق اصفهانی (۱۰،۱٥) طبیب (۱۳ ، ۲٦)

میرزا محمد شیرازی (۱۵) ادائی یزدی (۱۵) سوزی اصفهانی (۱٦) قاسمی کازرونی (۱٦) ناطق اصفهانی (۱٦) مخفی رشتی (۱٦ ، ۳۹) مختاری غزنوی (۱٦) آقا محمد صادق پریشان فروشانی (۱۷ ، ٤۰) واله مؤلف تذکره (۱۸ــ۱۹) انیسی شاملویولقلی بیك (۳۹) آذر (۳٦) اوحدی مراغی (۱۹) درویش مقصود شیخ رباعی (۲۰) محتشم کاشی (۲۲) آقاحسین خوانساری (۲٤) سراج الدین حکاك اصفهانی (۲٤) باباطاهر (۲۷) امیرعلی شیرفنائی(۲۹) باقرخورده کاشی (۲۹) کسوتی یزدی (۲۹) سیدحسن خجندی (۳۰) اثیراخسیکتی (۳۰) شاه شجاع (۳۰) صدر کاشی (۳۱) کمال الدین مسعود خجندی (۳۲) سعدی (۳۳) .

۲۹۰٤

نسخ عبدالله‌بن محمدعلی سیجانی درروز بنجشنبه ۴ رجب ۱۰۵٦ وتصحیح ومقابلهٔ محمد علی‌بن محمدرضا در۱رجب ۱۰۹٦ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زر ومشکی ، سرلوح زرین .

انجام : ازدعای خیرمحرومنسی نفرمایند تم ترجمةالکتاب بعون‌الله الملك‌الوهاب

۲۱س۱۱×۲۱/۵ ، ۴۵۴گ۱۹×۳۰/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای ضربی

ترجمهٔ نیك‌بختیه یا مونس العابدین

ترجمه‌ایست ازمصباح کفعمی‌ازمحمودبن‌میرزا علی برای آقانیك‌بختا(منزوی ۱ : ۲۳۹) .

۲۹۰۵

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان وجدول شنگرف ، نسخه درروزآدینه ۱۸ محرم ۱۰۹۴ درسلطانیه خریداری شده است.

۱۴س۸×۱۱ ، ۴۰گ۱۴×۱۸/۵ ، کاغذ سمرقندی – جلدتیماج سرخ‌ضربی‌مقوایی

دیوان

از جمال‌الدین ابواسحق شیرازی (م ۸۱۸) است، درعنوان نسخهٔ ما آمده «هذا دیوان ابواسحق بوالاطعمه شیرازی علیه الرحمة» .

(ذریعه ۹ : ۱۳۵ ـ مشار ۷۱۶) .

آغاز: آغازنامه .

بنـام روان بخش روزی رسان
که رزق آفریده‌است‌پیش‌ازروان
مرتب کن قوت قبل از وجود
پیاپـی ده لقمه از خوان بـود

انجام :

هرچه برخان شریعت‌در کلام‌پخته‌است
زان پشیمانم کنون استغفرالله العظیم

(۱ـ۶۱) آنگاه آمده (۶۱ـ۷۹) :

آغاز: رسالهٔ جمعیت مباحثهٔ طعامها که ازجوانب اتفاق میکنند وبهم میرسند. برضمیرمنیر ورای وقارهربصیر ازصغیرو کبیر وغنی وفقیرپوشیده نماند که اززمان آدم تاانقراض عالم شعرای نیك نام وامرای فصیح کلام بسیار و بی‌شماراست .

انجام :

خاله بی‌بی‌چوترامیل طبیعت‌باشد
عمه خاتون بنهد بهرتوطشتی‌بربار

این رسالهٔ منثور در نه باب است وبسیار لطیف و نام بسیاري از خوراکیها در آن دیده میشود .

٢٩٠٦

نستعلیق سدهٔ ١١ ، عنوان ورشت ، نشان شنگرف .

١٦س٩×١٩، ٣٣٧گ١٥×٢٤/٥ ، کاغذ هندی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی

شرفنامهٔ منیری

فرهنگی است ازابراهیم قوام فاروقی که برای ابوالمظفرباربك پادشاه بنگال (٨٣٢ـ٨٤٩) وبنام شرف‌الدین‌احمد منیری (٦٦٢ـ٧٨٢) در٨٧٨(؟)ساخته وفرهنگ ابراهیمی نیزخوانده میشود نام کتاب و مؤلف دردیباچهٔ نسخهٔ ماهست . چندفصل در آغازهست دردستورزبان فارسی (دیباچهٔ برهان قاطع چاپ دکترمعین ص٧٣ـدیباچه ج ٥ فرهنگ نظام ص ی - سپه ٢:١٨٩) .

آغاز:

بنام خداونـد هستی بهست
سرآغازهرنامه‌ای‌را که هست
خداوند انس و خداوند جان
خداوند جسم و خداوند جان

انجام : ارش مثل یك گز ... یك بدست عاقبت بالی باداللّٰه اعلم .

٢٩٠٧

نستعلیق سدهٔ ١١ ، عنوان ونشان شنگرف ، آغازوانجام‌افتاده‌است.

١٥س٨/٥×١٧ ، ١٨٠گ١٢/٥×٢٣ ، کاغذ هندی - جلدتیماج سرخ ضربی‌زرکوب مقوایی‌درون سرخ بالولا

تاریخ سند یاتاریخ معصومی

ازسیدنظام‌الدین محمد معصوم‌حسینی صفای‌نامی ترمذی بکری(۹۴٤-۱۰۱۹)
کد نزدیك۱۰۰۹ ساخته‌است ۰ تاریخ پادشاهان سنداست‌ازپیش ازاسلام تازمان‌سلطان
محمودخان پادشاه سند وسر گذشت دانشمندان وقاضیان ومشایخ وشعراهم‌دران‌هست
و کتاب درچهارجزء دربمبئی‌بسال ۱۹۳۸م‌بادیباچه‌ای‌درسر گذشت‌اوبچاپ‌رسیده‌است
(مشار۳٤۱) .

۲۹۵۸

نسخ ۱۱و۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول‌زرولاجورد.
۱۹س۹×۱۷ ، ۲۰۱گ۱۴/۵×۲۵ ، کاغذسپاهانی متن‌حاشیه ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی عطف
مشکی .

مرآة‌المراقبین

بفارسی‌وعربی وبروش‌تأویل صوفیان برسراسر قران باختصاروشعرهای‌مثنوی
درآن‌آمده است . نام کتاب دردیباچه دیده میشود . چنین است فهرست کتبی کـه از
آنها دراین تفسیریادشده است :

عرائس ٤	تفسیر سلمی٤
عین‌الحقائق٦و۲۹۵	تفسیردیلمی ۱۰
درمنثور ۹	مثنوی ملای روم ۱٤
لباب التاویل ۱۸	مرصاد العباد ۲٤
نفحات الانس جامی ۳٤	احیاء العلوم ۱۱۱
عوارف ۱۱۵	دیوان حکیم سنایی ۳۱۱
فتوحات مکیه ۳۱٤	غوثیه ۵۲

تکمله ٥٢ و١٦٣ — غنیه ٥٦
ملفوظ شریف ٥٦ — انوار الاسرار ٥٨
منازل السائرین ٦٠ — جامع صغیر ٦٥
جواهر القرآن ٦٩ — تفسیر رحمانی ٧٤
معالم التنزیل ٨٤ — البدور السافرة ٩١
مصباح الشریعة ٢٩٥ — مکتوب شریف٣٢٨
غرر الحکم ٣٦٢ — حکم‌ابن عطاء ١١٧
فتوح الغیب ١٣٨ — دیوان‌مولوی ١٦٤
تفسیر امام‌غزالی١٦٥ — مشکوة الانوار ١٧٠
شرح عقائد نسفی١٨٨ — ملتقط ١٨٨
مرآة العارفین مسعود بیك ٢١٠
شرح الصدور ٢٢٤ — کشف‌اللغات ٢٣٩
ده‌قاعدهٔ سید علی همدانی ٢٦٩ فوائد الفؤاد ٢٧٠
صواعق محرقه ٢٩٠ — اخبار الاخیار ٣٥٨
وصیت نامه ٣٦٥ — تفسیر شیخ نظام الدین ٣٨٢
حاشیهٔ عوارف ٢٩٠ — سمط المجید ٧٦
تذکرةالاولیاء ٧٨ — ترجمهٔ مشکوة ٨٥
کتاب‌الابناء ٢٧٥ — ترجمهٔ ملفوظ شریف ٢٩٦
قصیدهٔ محبوب سبحانی عبدالکریم جیلی٣٣٠
دیوان شیخ ابوسعید ابوالخیر ٣٨٦

این کتابها دربسیاری ازصفحات یاد شده وبرای نمونه شمارهٔ برخی‌ازآنها در اینجا آمده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین والصلوة علی رسوله الامین...قال‌النبی ص طلب‌العلم فریضه علی کل مسلم ومسلمة حصول علم ازسه طریق است.

انجام : وحدیث دیگرمکرر است ویل للجاهل مرة وللعالم سبع مرات.

۲۹۰۹

نستعلیق درهمه شماردها وبیك خط ومورخ ۱۲۶۲-۱۲۶۴ ، عنوان‌ونشان شنگرف،ش۱و۲ازانجام افتاده ، ش۴مورخ ٦ع۲/۱۲٦۲ ، ش٥ مورخ ۱۲٦۲ ، ش۷ مورخ ۲ رجب ۱۲٦۷ درزمان فرمانروایی علی اشرف خان درخمسه ، ش۹ مورخ شب دوشنبه ۱۷ ذی قعده ۱۲٦٤ هنگام فرمانروایی نواب اشرف والا عبدالله ازطرف ناصرالدین‌شاه درخمسه ودر۲۲ این ماه شاه بتخت نشسته بود ، پراکنده‌هایی‌نیز دربرخی ازبرگهاهست.

مجموعه

۱ـ جواهرالاسرار (۱ـ۱۵۷) از شیخ نورالدین علی حمزة بن علی ملك آذری اسفراینی (۷۸٤ ـ ۸٦٦) درچهار باب هریك چند فصل که در رجب ۸٤۰ ساخته و گزیده‌ایست از مفتاح‌الاسرار خود او (ص٤) .

(مشار ص۵۱۳ ـ ذریعه ٥:۲٦۰ ـ مجلس ۲:٤۷۸) .

۲ـ شرح قصیده میرفندرسکی (۱۵۹ ـ ۱۸۲) ازمحمد صالح خلخالی (حقوق ۱۵۲) .

۳ـ تفسیرسورۀاعلی (۱۸۳ـ۱۸۸) ازابن‌سینا (ف۲۳۹٦) .

٤ـ شرح دیوان حافظ (۱۸۹ـ۲۲٤) درآن پاره‌ای از شعرهای او شرح عرفانی شده است .

آغاز: افراد چندی که از غیب املای قلم لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی گردیده : دوش از مسجد سوی میخانه‌آمد پیرما ... بدانکه می باصطلاح اهل شهود

وفلاح عبارت است از کیفیت وحالت که از تجلی محبوب حقیقی برسالك راه عشق رخ می‌نماید.

انجام: ساقی حدیث سرو گل لاله میرود - این بحث باثلاثهٔ غساله میرود. بدانکه جمعی که دل خود را بمصقلهٔ لااله‌الاالله صیقل می نماید ... وسبعهٔ یومیه که در وقت معین میخورند.

۵- لمعات (۲۲۵ - ۲۵۱) ازعراقی.

۶- رسالهٔ سلوك (۲۵۲-۲۶۱) ازشاه نعمة‌الله ولی (ف۸۳۴).

۷- آغازوانجام (۲۶۱-۲۸۶) ازخواجهٔ طوسی.

۸- اثبات الائمه (۲۸۹ - ۲۹۶) استخراج نامهای معصومان است بطریق زبر و بینات از آیات قرآن در باب یکم که درنسخهٔ ماهست درست مانند مضیئی الاعیان خوانساری ش۱۱۹۶/۱(ف۱۳۵۱)وتااندازه‌ای هم مانند رسالهٔ عربی‌محمدبن‌منصوربن صدرحسنی حسینی (ش۲۱۴۵/۲ ص۸۳۷ ج۹).

آغاز: بسمله. باب اول در ایرادآیات قرآنیه که بقاعدهٔ زبر و بینه دلالت بر امامت اثنی عشر . . . دارد اولا قوله تعالی: بسمله. اقول و من بیناته بعد از اسقاط المکررات یستخرج اسم علی.

انجام: الثامن عشرقوله تعالی فی سورة المائدة الیوم اکملت لکم دینکم... اقول روی الخاصة والعامة ان هذه الآیةنزلت فی غدیرخم ... ووصی نبی‌الله‌علی‌الحبیب ابن ابی‌طالب وآله واولاده

۹- شرح حدیث«اعرفوا الله‌بالله‌والرسول بالرسالة واولی‌الامر بالمعروف والعدل والاحسان»(۳۰۳-۳۰۷) ازیکی ازشاگردان ملامحسن فیض کاشانی در زمان خود او بروش فلسفی شیعی وشاید بخشی‌از کتاب اوباشد وبعربی‌استودرآن آمده «قال‌استادنا فی‌العلوم الحقیقیة دام فیضه العالی فی‌جامعه الکافی الوافی».

۲۹۱۰

نسخ حسین بن قاضی محمد در روز پنجشنبه ۸۷۷/۳ع۲۱ در بندر جیوال ، آیات درشت‌تر ، مالك باباصالح بن بابایعقوب ، نسخه یك سطر پیش از تفسیر «عم‌یتساءلون» است تا پایان قرآن.
۱٦س۹×۱۵ ، ۱۵۷گ۱۴×۲۱ ، کاغذ سمرقندی موریانه خورده ـ جلد تیماج قهوه ای ضربی مقوایی .

تفسیر

تفسیری است خبری وادبی بفارسی از دانشمندی سنی (۹۹/۷ و۲۷۸/۸) و در آن از کافی (ص۲۷۸) وتاج‌المصادر (۲۱) و کشاف (۳۸و٦۹و۱۱۹) وشرح‌طیبی‌بر آن (۳۸) ومشارق‌الانوار (۸۹) وصحیح مسلم (۸۹) وصحیحین (۱۲۳) و تفسیر مغنی (۷و۱۳٦و۲۲۹) وتفسیر امام زاهدی (۳۸و۹۳و۲۲۰و۲۳۸ و۲۵۵) یاد شده است شعر سعدی .

« تواضع ز گردن فرازان نکواست
گدا گر تواضع کند خوی اوست»

در آن دیده میشود (٤۲) در آن از امام مجاهد (٤) وابن عباس (۸و۱۱۹) وابن کثیر (۸٤) وامام کلبی (۱۹۷) وامام قتاده (۲۱۰و۱۱۹) واخفش نحوی (۸۰و۱۳٤)و امام حسن وضحاك دومفسر(۲۰٤و۱۱۹) وامام ابویوسف (۱۱٦) وامام اعظم ابوحنیفه (۸۳و۲۲٦)وامام عطاء خراسانی (۸۸) وامام شافعی (۱۱۷) وابوالحسن اشعری(۱۳۰) وابوهریره(۲۳۵) وانس بن مالك (٤٦) وامام حسن بصری (۱۸٤و۱۱۹)و کعب‌الاحبار (۱۳۸) و خواجه سنایی (۵۰) وامیرالمؤمنین علی (۵۳و۹۳) وامیرالمؤمنین‌عمر(٦۰) وامام محمد مفسر (۱۱٦) ومعاویه (۱۳۸) وعلی‌بن موسی‌الرضا (۲۰۳) ونظام معتزلی (۳۰۰)ومعتزله(۱۹۸و۲٤۲) ویسر(؟)شاعر(۲۰۱) وابی‌بن کعب ومصحف‌او(۲٦۸)واهل سنت و جماعت (۹۹) یاد شده است .

درآن‌در برابر «سنیان» بدمذهبان آمده ومعتزله وحنابله (٥) .

مؤلف دراین تفسیر ازسال ٤٢٩ یاد میکند (١٠ و٢٦٦) . چون در این تفسیر شعر سعدی (م٦٩١) آمده و از شرح کشاف طیبی (م٧٤٦) یاد شده و نسخهٔ ما هم در٨٧٧ نوشته‌شده‌است‌پس‌مؤلف‌باید میان‌سالهای٧٤٦و٨٧٧زیسته‌باشد. مشارق‌الانوار هم که از آن در این تفسیر یاد شد باید از صغانی (م٦٥٠) باشد والمغنی‌فی‌التفسیر از ابوالفرج عبدالرحمن‌بن الجوزی (م٥٩٧) است (چلبی) .

در فهرست آستان رضوی هم از تفسیر فارسی که درآن شعر سعدی آمده یاد گردید (ش٤٣) آیا آنهم جزیی ازهمین است ؟

شعرهاایکه درین تفسیر آمده است :

فرعون که شده آبی آبش ره آتش شد

پس خاك‌بسر بادش زین‌سر کشی‌وطغیان

(٢٦)

از هیبت آن دو راه خون شد دل من

تا خود بکدام ره بود منزل من

....

ملك ابدست در میانه

هشداشته نرد عشق میباخت

(٣٢)

خاکساران جهان را بحقارت منگر

توچه دانی که درین گردسواری‌باشد

(٤١)

تواضع ز گردن فرازان نکوست

گدا کـه تواضع خوی اوست

(٤۲) (ازسعدی)

گر تن من زبان شود هر موی

یك شکر تو ازهزار نتوان گفت

خواجه سنائی‌میگوید:

هر که‌ترا زاد رفت وانکه تورا زاد‌مرد

زان نه بما جز خیال زین نه‌بماجزخله

(٥۰)

ای منور بتـو نجوم جلال

وای مقرب بتو رسوم کمال

(٦٥)

قالـوا اقترح شیأ نجد لك طبخه

قلت اطبخوا لی جبة وقمیصا

(۱۰۷)

گفتند گو چه‌چیز پزیم از برای‌تو

گفتم برای بنده یکی پیرهن پزید

(۱۰۸)

معبود لم یزل متعالی ز ابتداست

موجود لایزال منزه ز انتها است

ذاتش‌بهیچ وجه تنائی پذیر نیست

ذاتی‌بری زصورت‌وپاك ازجهان‌وجاست

ذاتی که لایح است صفات کمال او

با اینچنین صفات سزاوار کبریا است

(۱۱۰)

حاصل دنیا ز کهن تا بنو

چون گذرنده است نیرزد بجو

(۱۱۸و۲۵۳)

مصراع : « عجب حالی عجائب روز گاری »

قطعه :

خانهٔ آتشین قرین دشمن

دیو هم خانهٔ مقری نه

خورش و آب از ضریع و حمیم

تا ابد غیر آن مقری نه

(۱۱۲)

اولین شر در ره آدم

بود نای گلو و طبل وشکم

آب چندین مخور توریك نه ای

تا گلو پر مشو تو دیك نه ای

گر خوری بیش پیل باشی تو

کم خوری جبرئیل باشی تو

(۱٤٤ـ۱٤٥)

ای که دستت میرسد کاری بکن

بیش از آن کز تو نیاید هیچ کار

این‌دم که دمی داری بکن کاری

این فرصت یکدم را عمر ابدی گردان

(١٤٧) (ازسعدی)

نه ایم آمده از پی خوشدلی

بلی از پی رنج وسختی کشی

(١٥٢)

چون طینتت زمحنت‌وحسرت‌سرشته‌اند

(١٥٣)

صلاح راه فلاح‌است وجاه هردو جهان‌است

فجور موجب خواری وسیلت خسران‌است

(١٦٦)

گر روز نیاییش زغوغای جهان

شب محرم عاشقانست شبهاش طلب

(١٧٤)

صفی حضرت اگر دروجود سابق بود

حبیب درگه حق سبق اصطفا دارد

(ص١٩٠ ـ ١٩١ در ١٩ بیت درستایش پیامبر) .

بلی غناست چودریا زموج از ده‌رهد

که سود در سر سودای آن رجادارد

نه هوشیار زند دست بر لب افعی

اگر چه دست برافسون‌وبر دوادارد

تباع را مخالط شود خرد مندی
اگر چه در تن و بازو بسی قوادارد
ز فقر دیو مسلمان شود چو دیونبی
غنی است گرچه ولی مال دربلادارد

(۱۹٤)

یتیم اربگرید که نازش خرد
وگرخشم گیرد که بازش خرد

(۲۰۱) وشاعر گفته :

اذا اشتدت بك العسری ففکر فی الم نشرح
فعسر بین یسرین اذا املتها فافرح
چوزور آرد بتوعسری الم نشرح زجان برخوان
دویسر افتاده بایك عسر دل بگمار شوشادان

(۲۰۲-۲۰۱)

کیست درین دائرهٔ لاجورد
دست گهی یافت که پا گم نکرد

(۲۱۲)

چه آدمی که مطیع است با دواعی نفس
به از ملك که بطبعش ره هدی آرد
بقدر رنج بود گنج واین بسی رنج است
که با دواعی طغیان دس اتقا آرد

(۲۳۵)

آن کودك خاکبیز غربیل بدست
میزد بدو دست روی خودرامی خست

می گفت بها بهای کافسوس[و] دریغ

دانگسی بنیافتم غربیل شکست

(۲۵۸ـ۲۵۷)

کلید فتح ز اقلیم در خزانهٔ اوست

کسی بقوت بازوی خویش نگشاده است

نظر بفیض فضل تو است فتح وظفر تو میدهی

هست بهانه دروغایت خطا قدمح حط (؟)

(۲۸۹)

عداوت میان دو کس آتش است

سخن چین بدبخت هیزم کش است

(۲۹۶) (از سعدی)

دراین تفسیر درهر سوره‌ای ترجمه‌ایست شیوا از آیتها و گاهی‌هم باشرح آنها و گاهی با آوردن شرح داستانهای قرآن ودر پاره‌ای جاها نقل سخنان مفسران است و دربسیاری ازجاها بروش پرسش وپاسخ مطالب‌علمی آنهم بطرزی روشن‌دیده میشود. چون نسخهٔ ما بیش‌از ۱۵۰ برگ دارد وتفسیر یك جزو (۳۰) قران است پس‌همهٔ این تفسیر بایستی نزدیك ٤٥٠٠ برگ باشد.

درآن کلمات وعبارتها فارسی شیوا بسیار آمده ودربارهٔ پیامبران «مهتر» گفته شده مانند: مهتر موسی، مهتر صالح (ص۱۳۹) ومهتر یعقوب (٤٥/٦).

این است نمونه‌ای ازفارسیهای این تفسیر:

«امی پندارد» (ص۱۵۵س۷»دربرابر «ایحسب» و «وانیافریده‌ایم»(ص۱۵٦س۵) دربرابر «الم‌نجعل» و «انیافته‌بود ترا» (۱۸۹ س٦) دربرابر «الم‌یجدك» و «اگشاده نگردانیدیم برای تورا» (ص ۱۹٦ س ۱۳) در برابر «الم نشرح لك صدرك» نیز «اگشاده نکرده‌ایم سینهٔ ترا» (ص ۱۹۷ س ۱) و «ادیده‌ای کسی راکه بازدارد»

(ص ٢١٥ س٢) در برابر « ارایت » و « امیدانی انسانرا »(ص ٢١٦ س١١) در برابر «ارایت»و «انه گردانید» (ص٢٧٧ص٢) دربرابر« الم‌یجعل» و«انه‌دانسته‌ای ای‌محمد» (ص٢٦٦س١٦) دربرابر«الم‌تر» و«ادانسته‌ای ای‌محمد (٢٧١س٣) دربرابر «َ ارایت» باآوردن‌همزهٔ استفهام درهمهٔ اینجاها . مانند این همزه درلسان‌التنزیل وترجمهٔ احیاء غزالی دیده میشود (راهنمای کتاب س٣ ش٢ ص١٧٧) .

نیز درآن‌آمده : و در مصحف ابی‌بن کعب این هردو را یك سورت آورده فصل به بسم‌الله نکرده (٢٦٨/٨) .

همچو دانهٔ کرم خورده یا همچو کشت خاییده و خورده برای الفت گیرانیدن (٢٦٨/١٣) .

مدارمعیش ایشان است (٢٦٩/٢) .

مردارها واستخوانها میخورند (٢٦٩/١٥) .

خلاش (٢٧٦/٦) .

کنانیدن (٦/١٦) .

آوندها (٢٧٦/٨) .

ازین اثرتصریح بسنیت نهادن دست راست بردست چپ معلوم‌شد(٢٧٨/٨).

صد گان کرت میگفت (٢٩٠/٢) .

گفت مگری (٢٩١/٩) .

شمانرا (بجای شماهارا) (١٥/٣و٦٤/٥) .

درخانهٔ خدیجه بورقةبن نوفل که درزادهٔ او بودانجیل میخواند (٢٠٨/٩).

بیك رطل زربوزن دیارما دوسیرباشدبهاخرید (١٧٣/١٤).

چفسیده (١٥٥/١٣) چفسانیده (١٦٠/١) .

تاازبی‌فرمانی بازمانده وپرهیزکاری اختیار کند (١٥٧/٤) بفسق و بی‌فرمانی خدای فرومایه وخوار گردانیدن پیش حضرت حق وپیش نظرمان (١٦٦/٨)

چنانستی که (١٥٩/١) .

وچه دریاباند ترا یعنی چه دانی (دربرابر : ومادریك) (١٥٩/٤) .

فقیر مذبون (١٦٠/٢) .

غلها بخت‌دهدجامها خشك کند(١٦٣/٧) .

چون روشن کند تاریکی را یازمین را یادنیا را (١٦٤/٦) .

بالاذکر تاریکی وزمین ودنیا نگذشته (١٦٤/٧) .

اگشاده نگردانیدیم (دربرابر:الم‌نشرح) (١٩٦/١٣) .

پس هر چون که باشد چیزی یتیم را بده قهرمکن (١٩٥/٢).

پیغامبر راازمیان کودکان‌ربودندودستان غلطانیدند وسینهٔ پیغامبرراشکافتند (١٩٧/١٣) .

روزی پشتوادهٔخاربر گرفت‌پشتواره غلطیدرسن در گلوی اوافتاده خفه‌شدجان داد، ستان افتاد باددامنش بالاکرد (٢٩٥/١٢) .

استخوانها درین حال که بوسیده وریزیده باشد (٣/١) .

پس رنج‌بین در عبادت (٢٠٢/٣) .

میوهٔ بهشتی بی خسته است (٢٠٢/١٦) .

دوزخ (٣٢/٢و٣٣/٤و١٤٨/١٠و٦٤/١١) .

افسانهٔ پیشینیان است چنانچ بالاگذشته (٥/٤) .

پیغامبر بانك پنج‌نماز فریضه شده دوگان رکعت میگزارد (٢٠٩/٤) .

اظهارتقدیر سالینه درین شب است (٢٢٣/٤) .

باگاهاند ترا ای محمد (دربرابروماادریك) (٢٢٣/١١).

راهها را اورا فراخ کردند ونگاه داشت بود (٢٢٥/١٥) .

پیغامبر فرمود گرد سنب اسب غازی و آتش دوزخ در یك تن جمع نشود (٢٤٤/١٥) .

کم دهی کردن وتمام ستدن (بجای کم‌فروشی) (٧٠/٤).

یاقوت وام (بجای یاقوت فام) (٧٧/١٠) .

سیاه رنگ خشك شده سیاه وام شود (٥و١١٤/٤) .

فرمود تابرسر کوجها گوبزرگ بکاوند کافتند (٩٣/٥) .

بردرشهر گوها کافتند بنفت وهیزم پر کردند (٩٣/١٤) .

هنگام که ایشان برسر آن گوها یعنی نزدیك آن نشسته می بودند (٩٥/١٥) .

رهنمونی کرد بسوی آن (١١٢/١٠) .

باالستی (بجای بایستی)(١١١/١٣) .

اشنا کردن در آب (بجای شنا) (١١٢/١٢) .

زودباشد که بخوانانیم تراقرآن(دربرابر : سنقرئك) (١١٤/٩) .

سوارشدن شتراست بنشانند بروی بنشینند پس بازبایستانند (١٢٤/١٥) .

چون بنشانند برزمین بچفسد بآسانی باز کنند بابستانند بابارایستاده‌شودبلند گردد (١٢٥/١٤) .

ورداء مبارك خود فرود آورد وبگسترانید و او رابدان شاند (گسترانید بالاء آن‌شاندبیش او گسترانید واوراشاند) (٣٧/٩ و١٣ و٢/١٣ و٤٣/٦).

چون دست کش نداشت از افتادن می‌ترسید (بجای عصا) (٤٠/١) .

چنانچ مال کسی یکان درم بشمارند مال دیگری صد گان بشمارند (١٣/٨) .

بیش او گسترانید واورا شاند بازاورد کرد (٤٣/٧) .

وچون دانستی که‌فردا خواهی دانست که چه کرده وچه گفته‌ای (ماغرك بربك الکریم) (٦٠/٥).

آوردن «است» چندین بار (٦٠/١) .

فریشته ، فریشتگان (٦٣/١٤ـ٢و٦٤/٥ ـ١٣١/٨ـ١٤٦/٤) .

چنانستی که درحال کاین است (٦٤/١٢) .

فرمـان دار آن روزمر خدارا است و دیگری را امری و فرمـایشی نیست (٦٦/٩) .

همچند ذره باشد (٢٤٢/٧) .

نستاند ـ استدن (٢٦٨/١٢و٢٧٠/٢) .

بیران کنم (٢٦٣/٧) .

چون باز گردانیدی بپویه رفتی (٢٦٣/١٥) .

گله گله مرغ دید ازفراشنگ خوردتروازملخ بزرگتر (٢٦٤/٣) .

چنانچ دربخارا سال وبامشهور بود اهل بخارا بدانند که درسنهٔ تسع و اربعین واربعمائه یك‌روزسه چهارهزارجنازه وزیادت ازآن همه ازشهربخارابیرون‌آمدی این سال چگونه مشهورنباشد (٢٦٦/١٠) .

اورسن استده در خارستان رفتی خـار مغیلان چیدی بشتواره بستـه آوردی (٢٩٥/٨) .

قاضی درمسجد برای حکم شسته (٤٥/٩) .

نزدیك پیغامبر ع شست گفت (٣٦/٢) .

خداوندگان آن کوهها را اصحاب اخدود گویند (٩٣/١٠).

تختی نهادشست بتی عظیم همچندبیلی‌آوردند (٩٣/١٦) .

برشستن بر کوههاء آتشین (١٢٠/١١) .

راست شستن میان دوسجده (٢٧٨/٢) .

بروی شنید فروشود (١٢٤/١٣) .

و کوزها بی‌دستهٔ نهاده شده (واکواب موضوعة) (١٢٤/١٥) .

شستن اووسوارشدن او بآسانی (١٢٦/١٥)

رنشاید که نظرنکنند بسوی کوهها که‌چگونه نصب کرده شد بلندباچشمهای روان و شسته گاههای رفیع همچو تختها و گلهای رنگین همچو ستاره‌ها و سنگها

هموار همچوبساطها ورستهای‌سنگها همچورستها بالشها (۱۲۸/۱) .

ومفتی شسته بیش نهادن‌پای وبستر آوردن پای دیگر (۱٤۱/۹) .

برسربالین اوشستی (۱٤٥/۷) .

آن خارتا استخوان شستی (۱۷۲/۲) .

فرودآوردشاند (۲۰۸/۱٥) .

راست شستن (۲۷۸/۲) .

که خارهای اوچون ناخنان گربه و گرگ باشند (۱۲۱/۱۳) .

هفده را تنها من بسنده‌ام تمام عرب دورا بسنده نخواهد شد (۱٥٤/۱٤) .

ایسیه (بجای‌آسیه) (۱۳۹/۱۲) .

آغاز نسخه: آن جباری که جمشید گردن کش‌رابپای مورانداخته‌وبر دانسه عم یتسالون مکی است یعنی درمکه نازل شده است چهل آیت صدوهفتاد و دو کلمه هفصدوهفتاد حرف‌است‌ربط اوباسورت مرسلات‌ازجهت‌آنست که هردوسورت‌مکی‌اند و در هردو توحید خدای عزوجل و ذکر قیامت ووعدهٔ راست دادگان و وعید دروغ بندارندگان قیامت است .

انجام : سئوال الناس چرا تکرار کرد بضمیرچرابسنده نکرد؟جواب‌درمقام بیان اظهار مناسب‌تراست . سئوال ختم قرآن باستعاذه کرد چیست؟ جواب چون‌نعمت تمام شود و کمال گیرد جزخوف حسدو کید دشمن نماند محل استعاذه‌باشد .

۲۹۱۱

نستعلیق میرزا عبدالله‌ابن‌حاجی‌آقاجان خوشنویس سپاهانی درج۱۱٥۹/۲ درمتن‌وهامش،جدول وهجده سرلوح زین ، عنوان شنگرف .

۱۷س۱۳/٥×٦ ، ۲۹۹گ ۱٦×۲۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی

کلیات

ازسعدی شیرازی است وآثارمنثور ومنظوم او

۲۹۱۲

شکسته نستعلیق سده ۱۴، عنوان و نشان شنگرف .
۱۵س۱۲×۲۰، ۹۷گ۳۰/۵×۲۸، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

دیوان

غزلهای میرزا جعفر ساغر کنگاوری قصرشیرینی ازشاعران زمان قاجاراست نزدیك به ۲۹۰۰ بیت : غزل بترتیب تهجی (۱ـ۱۸۸) ورباعی (۱۸۹ـ۱۹۴)(ذریعه۹۸:۱۵؛ ـمجلس ۶۸٦:۳ ـ ادبیات ۹۹ـ۱۰۲) .

آغاز:

ای نام تو زیب داستانها
رونق ده دفتر بیانها

انجام :

بار ای که در هجر تو دیوانه شدم
از زلف کجت سلاسل من باز آی

۲۹۱۳

نسخ محمدتقی درروز یکشنبه ۷ع۱/ ۱۲۶۴ .
۲۴س٦×۱۴/۵ ، ۱۸۴گ ۱۴/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

دیوان

از امیرمعزی محمدبن عبدالملك برهانی نیشابوری است نزدیك ۸۵۰۰ بیت .

۲۹۱۴

نسخ آقامحمد نسرین ساوجبلاغی در ۷ محرم ۱۲۷۳
آغاز افتاده : ماآخرهمزه او الف وهوانواع النوع الاول ماأوله همزه ابامله ايكم ابراهيم
انجام : وقری و سلام علی آل یس ای علی‌آل محمد صلی‌الله علیه وسلم
۲۴س ۱۱×۲۰ ، ۹۰گ ۱۶×۲۵/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

نزهة الخاطر ومتاع المسافر

از فخرالدین طریحی است (منزوی ۱:۳۳۰) .

۲۹۱۵

نستعلیق ۱۲۳۱ ، عنوان درشت‌تر
۱۹س ۲۴×۲۱ ، ۱۱۹گ ۱۹×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی‌حاشیه‌ترياكی

مجموعه

۱ـ فرهنگ عربی بفارسی (۱ر ـ ۸ پ) .

آغاز: حمد وثنای مبدع بی مثال وآلت و مخترع بی غرض و علت را . . . این لفظ چندیست از مفردات ومرکبات واززبانهای متداولیست در زبانها پارسی‌وتازی .. انفتاح و مفاتحت آغاز کردن ختم و اختتام بپایان بردن کار .

انجام : اشرف الاولاد بزرگ‌فرزندان اشرف الاخوات .

۲ـ فرهنگ فارسی بفارسی (۹ر ـ ۲۲ پ) که برای سنگلاخ میرزا مهدی خان استر ابادی (مجلس۳:۹۹) ساخته‌شده‌است .

آغاز: دربیان لغات فارسی وعربی و کنایات سنگلاخ. الالف :آب آتش رنگ کنایه است از شراب .

انجام : مسموم زهرناك وزهرداده شده .

۳ـ زبدة المعارف (۲۳ پ ـ ٦۸ پ) در يك مقدمه وسی مطلب و خاتمه و بنام شاه‌عباس دوم ساخته شده و بفارسی‌است ودرآن ازصفات خداند ونبوت وامامت ومعاد بروش شيعی گفتگو شده ودرآن از علامهٔ حلی و دانشنامهٔ ملامحمد امين استرابادی، ياد شده است .

(ذريعه ۱۲:۳۲ـ۳۳) .

آغاز: بسمله وبه نستعين . حمد معتكفان فلك اعلا و ساكنان ربع مسكون غبرا مخصوص ذات مقدسيست كه بوجوب وجود ذاتی مستجمع جميع كمالست .

انجام : از برای توفيق او وميان‌آيهٔ اول وليكن هذا آخرماأوردنا ايراده فی هذاالكتاب والحمدلله رب‌العالمين و به نستعين (بتاريخ ۱۲۳۱ تحريرشد).

٤ـ فرهنگ عربی‌بفارسی (٦۹ پ ۱۱۹ پ) .

آغاز: انی وانی دريافتن وهنگام شدن وبنهايت رسيدن گرما .

انجام : تمشيت دررفتن در كاری ودرآوردن در كاری كسی‌راو كار گذاری كردن .

۲۹۱٦

نستعليق سدة ۱۴ درمتن وهامش، درصفحهٔ عنوان شعرهای ازمنشی حضور برادر امين‌الملك باتخلص عبقری هست ، درص۲و۳ سواد رقعه‌ايست ازنصيرای همدانی بدوستی.
۱٦س۱۱ × ۲۱ ، ۲۴گ۲۰×۳۲ ، كاغذ فرنگی‌آبی ـ جلدتيماج سبزضربی‌مقوايی

ديوان

از فدا كه‌درزمان فتحعليشاه ميزيسته ومنشی ومستوفی وآموزگار دربار بوده‌و بيشتردرآذربايجان‌وبويژه‌خوی‌بسر ميبرده‌و باسنگلاخ دوستی‌داشته‌وتخلص فرهنگ ازاو گرفته كه دراين ديوان ديده‌نميشود (ص۳۵و۲۱) قصيده وقطعه‌هاايست درستايش

مذهبی ودرباری و نامه های منظوم بدرباربان ،مانند ستایش دوازده امام وحاجی سید باقر وملاعلی و شاه و شاهزادگان مانند فتحعلی‌شاه و بهرام میرزا وضیاءالدوله‌محمد رحیم‌میرزا وسیف‌الملوك‌میرزاوشیخ‌الاسلام عبدالاحدآقا ومظفرالدین میرزای‌ولی‌عهد ولله باشی ومیرزا سنگلاخ وجعفرقلیخان نصرت‌الملك و معین‌الملك وآجودان‌باشی وبیگلربیگی آذربایجان وحاجی میرزا علی نائب‌الوزاره و حسین‌قلی‌خان خمسه‌ای وفتح علی‌خان بیگلربیگی وابراهیم خلیل‌خان و مستوفی نظام مشیر و امین لشکر و امیر کبیر اتابك اعظم میرزا تقی خان فراهانی ومیرزا حسن وزیرنظام ، نیز هجو حاجی لله‌باشی‌ونظمی‌دربارۀجشن عروسی‌ناصرالدین‌شاه‌وتاریخ‌مرگ‌آخوندملاحسین علی خویی و ملامحمد ممقانی و سیل روستای خاکمران و تولد سرکار بهادرخان و فضلعلیخان نوادۀ سردار و مرگ میرزا علی اشرف خویی. تخلص فدا در ص ٤٧ آمده است . ماده تاریخهایی دراین دیوان تاسال ١٢٨٤ آمده که سودمند است .

آغاز:

بنام خداوند بی مثل و همتا
حکیم جهان‌آفرین حی ودانا
برارندۀ آسمان بی اساطین
نگارنده در وی‌بسی‌نقش زیبا

انجام افتاده :

دادم بغضب از او ستانـد
خلاق جهان بروز محشر

۲۹۱۷

نستعلیق سدۀ ۱۴

۱۵س،۱۰/۵×۱٦ ، ۲٤×۱۵،٤۰ ، کاغذ فرنگی نخودی - جلدتیماج سبز ضربی‌مقوایی

دیوان

از شکسته گویا حسنعلی ستایشگر فتحعلیشاه (ذریعه ۱۲:۵۳۵).

آغاز:

لب آب ومی ناب ودرنا بست امشب
بخت بیدار بداندیش بخواب است امشب

....

ساقیا جام شرابی بشکسته برسان
تشنه سیراب نمودن چه ثواب است امشب

انجام :

غیر آن سلطان نیکویان شکسته
هیچ شاهی ملك بی شکر گرفته

۲۹۱۸

نستعلیق حبیب‌الله‌بن علی‌اکبرحسینی درسدهٔ ۱۳ ، آغازافتاده ، یادداشت ۱۳۹۰دارد درپایان ۰ ۱۵س‌،۱۰/۵×۱۴ ، ۳۳۹گ‌۱۶/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ مقوایی

معدن البکاء

ازمحمد صالح برغانی قزوینی (ف۱۲۷۱) .

۲۹۱۹

نستعلیق گویا ازخود مؤلف ، عنوان ونشان شنگرف و زنگار ، طغرای نام‌محمود بر رنجی در آغاز هست(ص۳)،فهرست مطالب درص۴ـ۱۱،فهرست سور قران بنظم محمدسمیع در۱۲ـ۱۴،کتاب درص۱۴ تاپایان نسخه ۱۷س‌۱۱/۵×۱۹ ، ۲۵۹گ‌۱۷×۲۶/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی‌عطف قهوه‌ای

ترشیح‌البیان فی توضیح آیات‌القرآن

در کشف آیات قرآن از محمد سمیع بن شیخ اردلانی درهرودی و برادرش عبدالله ازخاندان خالدبن ابن الولیداست . حافظ محمودافندی مفتی شهر واردارپیش از این کتاب «ترتیب زیبا» بترکی در ذی‌حجهٔ ۱۱۵۵ نوشته و برای خالدپاشافرمانروای اردبیل فرستاده ، سپس این محمد سمیع و برادرش عبدالله آن را در ذی قعدهٔ ۱۱٦۵ بفارسی دری ترجمه کردند و بنام سلیمان پاشا فرمانروای کوی وبیان ساختند . محمدسمیع بعربی وفارسی شعر میسروده و تخلص « سمیعا » داشته وبندی دربارهٔ نام سوره های قرآن بفارسی سروده و از سلیمان میرمیران درآن یاد کرده است (۱۲ـ۱۳) فهرست مطلبها درآغاز نسخهٔ ماهست . بترتیب حروف است و درهرحرفی آیات میاید و نشان داده میشود که درآغاز یامیان یا پایان چه سوره‌ایست با نشان دادن شمارهٔ جزو.

نام این سه مؤلف وپادشاه و امیرو کتاب وتاریخها درآغاز و انجام هست .

آغاز: کتاب ترشیح‌البیان فی توضیح آیات‌القرآن . بسمله . حمد بیحدخالقی را سزا است که مرآت ضمیرمنیرانسان را درتوشیح وترشیح حفظ آیات بینات کلام مجید ربانی و توضیح وتصریح کلمات مشکلات معجز نظام قرانی بفروع نورمعرفت وپرتواشعات مشعل هدایت صیقل وجلاداده .

انجام : یونس یهدیهم ... یهیمون ... اگرز گلشن لطفش وزدنسیم قبول .وانا الداعی ... ابن‌الشیخ ... الاردلانی درهرودی محمد سمیع غفرالله له ولوالدیه آمین.

۲۹۲۰

نسخ درشت درمتن و نستعلیق درترجمه از محمودبن مرتضی حسینی درآغازع۸۴۳/۱ در ش ۱ ، نستعلیق ونسخ محمودبن محمدحسینی وعنوان ونشان شنگرف در ش۲تا۲۷ وش۹ مورخ ۸۷۱ است و در هرات نوشته شده است ، ش۱۰ مورخ روز دوشنبه شعبان ۸۷۱ وش۳۰ مورخ ۸۹۸ درهرات و۳۱مورخ

۸۶۸، خط نظام‌الدین عبدالله بن قوام‌الدین لباسانی در ۹۰۸ در ص۱۰۶دیده‌میشود ، ورص ۱۵۴ آمده : « لکاتبه همام» ، درهامش ص۲۱۹ آمده «هوالظفر این بنده ... مرتضی‌قلی» سپس سه بیت شعر است .

شعرهای جلال بن حسن بخط خود او درص۲۰۴و۲۲۳ و ترانه‌کهن بزبان بومی هرات درهامش ص۹۴و۹۵ است ودرص ۱۴۸لقشة قلعة خیبر، درص ۱که‌بحساب نیامده پراکنده های‌عرفانی وحدیث است بهمان‌خط‌کهن، نیز درجاهای‌دیگر مانند۱۷۹-۱۸۰که‌درآنجاسخنی‌است از شیخ‌رکن‌الدین‌علاءالدوله‌بفارسی و خبرهای نبوی در ۱۹۱-۱۹۴ ، برگشماری‌کهن هم دارد وبحساب‌آن بسیاری ازاین‌مجموعه افتاده‌است.

۲۳س،۱۰/۵×۱۹ ، ۱۶۹گ،۱۶×۲۴ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ الاحادیث القدسیة (۱ـ۲۶) با ترجمهٔ فارسی‌آن .

آغاز: بسمله . قال رسول‌الله ... یقول‌الله تعالی انا عند ظن عبدی بی فلیظن بی ماشاء (که من نزد اعتقاد و گمان بندهٔ خودم پس اعتقاد و گمان کند بمن هر چه میخواهد).

انجام : وانا الی لقائهم اشد شوقا (و من بملاقات ایشان مشتاق ترم) تمت الاحادیث القدسیة بحمدالله وحسن توفیقه والصلوة والسلام علی خیرخلقه‌محمد ... فی اوائل ربیع‌الاول سنة ثلاث واربعین وثمانمائة الهجریة ... کتبه ... محمودبن‌المرتضی الحسینی عفی عنه .

۲ـ جنگ (۲۸ـ۴۵) عبارات‌عرفانی‌ودعا وشعرجامی ودیگران وحدیث‌ودائره فلکی :

۳ـ نسبت سیادت (۴۶) برای سیدنعمة‌الله بنظم و نثر.

۴ـ نسبت خرقه (۴۷ـ۴۹) برای سید نعمة‌الله .

۵ـ رسالهٔ جاروبیه (۴۹ـ۵۰) ازسید نعمة الله کرمانی .

۶ـ رسالهٔ ایجادیه (۵۱ـ۵۴) ازهمو .

۷ـ رسالهٔ فقریه (۵۵ـ۵۶) ازهمو.

۸ـ بیان‌آداب درویشی (۵۶ـ۵۹) پرسش وپاسخ است گویا ازهمو.

۹ـ شرح فصوص (٦۱ـ۹۰) ازهمو.

آغاز: بسمله . وبه ثقتی الحمدلله رب‌العالمین . . . قال شیخ المحققین و امام الموحدین ابوعبدالله محمدبن علی‌الطائی الاندلسی المشهور بشیخ محیی‌الدین‌العربی قدس سره فی اول کتاب فصوص الحکم فص حکمة الهیة فی کلمة آدمیة ، بیت : سخن عارفانه‌میگوید، یاری‌ازاهل‌ذوق‌میجوید . فص‌عرشی خلاصه وزبدهٔ اواست‌وانگشتری زیب انگشت است و نگین زیب انگشتری ومحل نقش و کنابت اسم مالك که‌خزانه بدان مهرمیکنند .

انجام :

بنده سید را کجا داند تمام

قدر او حق می‌شناسد والسلام

تم و الحمدلله و المنة صادف الفراغ من تحریره ضحوة یوم الاربعاء شهر . . . ربیع الثانی ... فی ... احدی وسبعین و ثمانمائة . . . بدارالسلطنة هراة . . . کتبه . . . محمودبن محمدالحسینی ... العالمین .

این صفحه که بودصاف چون نقرهٔ خام

در هشتصد و هفتاد و یکم کشته تمام

۱۰ـ مکاشفات (۹۱ـ۱۰۵)ازهمو .

۱۱ـ رموزات (۱۰۷ـ۱۲۷) از همو.

۱۲ـ معارف (۱۰۷ـ۱۱۸ هامش) ازهمو .

۱۳ـ رسالهٔ عرفانی (۱۱۹ـ۱۲۸ هامش بخط تازه‌تر) گویا از میرزا کاظم ظفر کرمانی پسرمیرزا محمدتقی مظفرعلی‌شاه (ذریعه ۹:٦٥٥) .

آغاز: هو بدانکه یك‌حس‌ازحسهای آدمی فکراست .

انجام :

مــدد مهــدی صاحب دوران

جان‌اوهم‌شود زمن‌شادان(؟)

۱۴ـ نسبت نامه (۱۲۷ـ۱۳۰) ازسیدنعمةالله .

۱۵ـ معرفت روح (۱۳۰ـ۱۳۳) ازهمو.

۱۶ـ تکثیر اسماء (۱۳۳ـ۱۳۷) ازهمو.

۱۷ـ جام جهان نما (۱۳۹ ـ ۱۵۲) از شیخ محمد شیرین مغربی است (طوس ۵۸:٤ ـ مجلس ۲:۲۲۷و۳٦۸) .

۱۸ـ حورائیه (۱۵۳) گویا ازسید نعمةالله (ف٤۳٤ ش ۱۰۱۵ که بنام حورائیهٔ نوریه خوانده شده است) .

۱۹ـ رازنامه (۱۵۵ـ۱۷۸) ازعین‌القضاة همدانی .

آغاز: رسالهٔ‌عین‌القضاة. بسمله. سلام‌الله‌وبرکاته علی المجلس الاسمی‌المنعمی الافضوی الرضوی الکفوی الجمالی الشوقی .. قال الله تعالی ان هذه تذکرة لمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا ... واگرنه‌آنستی که سینهٔ آن خلاصهٔ عصر ... بتأییدربانی‌منشرح است واستماع‌مواعظ رامنفتح وجواذب همم را بدل قابل وبجان مستقبل ...این‌تصدیع ندادی واین رازنامه نگشادی .

انجام : ونعوذ بالله من دعاءٍ لایسمع وقلب لایخشع وبطن لایشبع وعلم لاینفع والحمدلله رب‌العالمین آمین رب‌العالمین (تمت‌یوم‌الاحد ۱۸ رمضان) .

۲۰ـ ده‌قاعده (۱۸۱ـ۱۸۹) ازسیدعلی همدانی، درنسخهٔ ماعنوان «ده‌اصل‌شیخ کبیر» دارد (ف٤۳۷) .

آغاز: کتاب ده اصل شیخ کبیر رحمه الله . بسمله . حمد و ثنای نـامتناهی پرورد گاری را که‌استحکام‌قواعد اسلام را منجأ طالبان سعادات ملکوتی گردانید...

اما بعد بدان ای عزیز که راههای طالبان حق بجناب بارگاه احدیت بیشتر از آن است که آن را حصر توان کرد .

انجام : واز لذت حلاوت میوهٔ حکمت وولایت محروم مانده جعلنا الله وایاکم ممن سعد بطاعته وفاز بمحبته انه قریب مجیب .

۲۱ـ نصیحت‌نامه (۱۹۰) ازسید نعمةالله .

۲۲ـ سئوال وجواب امیرقاسم (۱۹۵ ـ ۲۰۱) چهارده پرسش و پاسخ و عرفانی است .

آغاز: بسمله . و به نستعین . اول نصیحتی که سلامت دین و گشاد راه و رشد وسلامت از آفت بدان منوط است رابتدای این مکتوب ثبت شده .

انجام : قال تصاده صفة الجمال وصفة الجلال فقوله منهما الروح واحد [والله] اعلم بالصواب والیه یرجع المآب .

۲۳ـ رسالهٔ عرفانی (۲۰۱ـ۲۱۳) گویا ازسید نعمةالله دوعنوان «بسمله» دارددودر آن آمده « درتاریخ سنهٔ تسع وسبعین وسبعمائه که درشهرهرات ... در خانقاه جدیدی درجوارمولانا ظهیرالدین خلوتی ... ساکن بودیم» ومی‌پیوندد برساله حورائیه وباید همه‌از کرمانی باشد .

۲٤ـ حورائیه (۲۱۳ـ۲۱٦) ازهمو درشرح رباعی ابوسعیذ (ف۴۳۳) .

آغاز: بسمله سپاس بی قیاس حضرت حق را جلت عظمته و علت کلمته که خورشید ازل ازمشرق لم‌یزل برقلوب قابل ونفوس دوستان‌خود فایض ولامع گردانید.

انجام : که آن قابلیت همهٔ معانی وترقی وتنزل و کمال ونقصان‌داردرزقنا الله وایاکم حلاوة الذکر والفکر ووفقنا الله ولکم طلب التحقیق انه خیرصاحب ورفیق .

۲۵ـ حورائیه (۲۱۷ـ۲۱۹) ازهمو.

آغاز: بسمله وبه‌نستعین وعلیه نتوکل الحمدلله رب‌العالمین ... حورا بنظارهٔ

نگارم صف رد . . . حورا عبارت است از ارواح که مستعد شهود جمال حضرت جلال حقند .

انجام : ودرمقام خدمت مشغول گردد والله اعلم

۲۶ـ حورائیه (۲۲۰) از همو بنظم .

آغاز : هذه‌شرح رباعیة‌الحورائیة‌من کلام‌قطب‌المحققین‌امیرسیدنعمة‌الله‌الولی . حورابنظارهٔ نگارم صف رد ... چون‌رسول‌خدابامر خدا .

انجام : تابیابی مراد خود وسلام .

دردنبال این یکی درنسخه شعرهاایست ازهمو.

۲۷ـ حق الیقین فی‌معرفة رب‌العالمین (۲۲۱ـ۲۵۷) ازشبستری (طوس۴:۹۴ ـ مشار۵۶۹) .

۲۸ـ تفسیرسورهٔ حمد بفارسی (۲۵۸) گویا ازسیدنعمة‌الله .

۲۹ـ رسالهٔ حرف (۲۵۹ـ۲۷۱) ازهمو .

۳۰ـ ده اصل (۲۷۲ ـ ۲۸۲) که ترجمه مانندیست از الاصول العشرة خیوقی گویا ازهمو.

آغاز : بسمله‌الحمدلله علی‌صفاته‌العلی ... قال مظهر الحقایق . . . الطریق الی‌الله بعدد انفاس الخلائق یعنی راه طالبان و سبیل سالکان بحضرت حقیقة الحقائق بعدد نفوس خلایق است .

انجام : خامشی خوشتراست ازآن صدبار (تمت‌الرسالة ... فی‌مدینة‌هراة سنة ۸۹۸) .

۳۱ـ تفسیرسورهٔ توحید (۲۸۳ـ۲۸۴) ازهمو (نوشته ۸۶۸) .

۳۲ـ رسالهٔ حروف (۲۸۵) از همو .

۳۳ـ المعجم فی‌معاییر اشعارالمعجم (۲۸۵ـ۳۲۵) از شمس قیس رازی.

آغاز: باب اول درمعنی عروض و شرح ارکان آن و ذکر اسامی و القابی که مصطلح اهل این علم است بدانکه عروض میزان کلام منظوم است همچنانکه نحو میزان کلام منثور است (ص۲۸ چاپ ۱۳۳۸ تهران).

انجام: واو اشمام ضمه اماواو (افتاده ص ۹۷ چاپی).

۳٤ـ رسالهٔ ایمان (۳۲٦ـ۳۲۹) چهارعنوان «فصل» دارد ودرآن‌ازامامیه‌هم‌یاد شده ولی رساله ازدانشمندی سنی باید باشد و گویا ازسیدنعمة‌الله.

آغاز: رسالهٔ ایمان. ایهاالاخ المؤمن ارشدك الله وایانا الی‌تحقیق‌الایمان اعلم ان الایمان واجب علی العاقل البالغ فرض عین یجب علی کل مکلف و الایمان اول واجب بالذات لذاته وبالغیرلغیره ...

تصدیق خدا و مصطفی ایمانست

مؤمن باشد چو اعتقادش آنست

انجام: والمرادلایکون الامعدوما والسلام (تمت‌الرسالة والحمدلله وحده).

۳٥ـ رسالهٔ بلوغ (۳۲۹ـ۳۳۰) ازهمو.

۳٦ـ رساله دربیان سجدات قرآنی (۳۳۱ـ۳۳۳) ازهمو.

۳۷ـ مفتاح‌الفرائض (۳۳٤ ـ ۳۳۷) از جلال‌بن محمدبن عبیدالله قاینی. نسخه ازمیانه افتاده (میان ص۳۳٥و۳۳٦) ودوعنوان فصل۱و۲ درآن دیده میشود. درآن از تبصرهٔ شیخ‌ابوالمعین وامام‌ابوحنیفه وعلمای هرات یاد شده است.

آغاز: رسالهٔ مفتاح‌الفرایض بسمله. وبه نستعین. الحمدلله علی‌نواله...امابعد چنین گوید بندهٔ ضعیف جلال‌ابن محمدبن عبیدالله القاینی که این رساله‌ایست‌دربیان آنچه‌فرض وواجب برمکلفان وبرسبیل ایجاز درقلم‌آمده وچون فرض وواجب عین‌بر مکلفان پنج قسم بود قسمی ازقبیل اعتقادات (فصل ۱ در۸ مسئله) و قسمی از قبیل اعمال (فصل ۲ درسه قسم) وقسمی ازقبیل اخلاق ومکارم شریعت وقسمی ازمخالفتها

وقسمی علم باینهااین رساله برمقدمه و پنج فصل ترتیب داده شد و مفتاح‌الفرایض‌نام نهاده شد .

انجام : وچون سردهند ویرا میان گوسفندان از همه بلندترباشد.

۲۹۲۱

نسخ معین‌بن عبدالله حسینی‌کبود رآهنگی درسدهٔ ۱۴ ، عنوان‌ونشان شنگرف.
۲۰س۷×۱۴ ، ۱۵۹گ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ' جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی.

حیات القلوب

شرح قصیده‌ایست از احمدبن محمدحسن ازخود او .

آغاز: بسمله . الحمدلله سابغ النعم ودافع النقم ومولج الانوار فی‌الظلم‌والعالم بما تخبیه الصدور من الهمم ... فیقول ... احمد بن محمد محسن ... هذه تعلیقات علی قصیدتی المسماة بحیوة القلوب التی انشدتها فی شأن الائمة المعصومین .

انجام : والاسم الارخة بالضم و بالخیر عمت و الحمدلله وحده و صلی‌الله‌علی محمد وآله .

آغاز قصیده :

بك فی البدایة بسملو بك فی النهایة حمدلوا

بك فی الکفایة حسبلوا و سهود عزك سجلوا

انجام :

و زوی و تطالل فبطهره فتطهروا

ولارخها فتذکروابمدیحهم فتوسلوا وبه‌المقاصدحصلوا

در این قصیده که پراست از لغات دشوار عربی آمده است:

لمعات وجهك ابرقت		شرفات حسنك اشرقت
حرقات نورك احرقت		حدق القلوب فارعلوا

مانند شعرهای قرةالعین (ص۳) .
پیداستکه مؤلف از دانشمند شیعی اخیراست .

۲۹۲۲

نستعلیق گویا ازخود شاعر ، فهرست قصیده‌ها درآغازهست (۱-۲۵) دیوان درص۲۷-۱۶۷است. ۱۳س۹×۱۷ ، ۱۴۴گ۱۳/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

دیوان

قصیده وقطعه‌ها است ازقابل شیرازی شاعر و ذاکر وزمان فتح علی‌شاه نزدیك به ۴۰۰۰ بیت در ستایش دانشمندان ودرباریان آن زمان و دران نام بسیاری از آنها آمده و ماده تاریخهایی دارد و برای تاریخ عصرقاجار سودمند است تاریخ ۱۳۲۳ در آن دیده میشود .

آغاز: در مدح وستایش قبلهٔ عالم ... مظفرالدین شاه قاجار :

بعهد پادشاهان معظم		چواکنون‌می‌نشدایران‌منظم

انجام :

نکرده ترك مداحیت قابل		آیا آنکه بود زین کارتارك

۲۹۲۳

نسخ سدهٔ ۸و۹ عنوان ونشان شنگرف ، نسخه‌جلد دوم و ازعقود است تاوديعه ، چهارده برگ درپایان نونویس سدهٔ ۱۳ است ، یادداشت تملك خواجه حاجی شمس الدین محمد ابوعلی در ۸۸۴ و عبدالحسین بن عبدالعزیز رازی در۸۶۸ وکسی دیگر در۱۰۴۳ واحمدبن علی خوانساری در ۱۲۳۱وعلی‌بن محمدباقر موسوی وسید حسن موسوی درصفحهٔ عنوان است ، درpر نوشته شده بخط کهنی «جلدثانی

تحریرعلامه رحمه‌الله» وفهرستی دارد دراینجا وازآن برمیآیدکه نسخه باید تا وصیت را داشته باشد ، درپایان بخط تازه‌آمده « قدوجدناالاجزاء القدیمة من‌خط مؤلفه حسن بن مطهر الحلی‌رحمه‌الله واسکنه فرادیس الجنان بمحمدوآله» ، حواشی دارد بخط کهن وریزتر وبرخی‌هم بانشانهٔ «دروس،عد»

۳۱س۱۲×۱۸ ، ۱۶۰گ۱۶×۲۵ ، کاغذ سمرقندی وصالی‌شده ـ جلدتیماج‌مشکی‌مقوایی

تحریرالاحکام الشرعیة علی مذهب الامامیة

از علامهٔ حلی است (طوس ۵:۳۷۴) .

۲۹۲۴

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، آغاز وانجام اندکی افتاده است.

۱۳س۵/۵×۱۳/۵، ۱۰۷گ۱۱/۵×۲۰، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی

شرح الاخلاق العضدیة

شرحی است آمیخته با اخبار وآثار و اشعار بررسالهٔ «سلطان‌العلماءعضدالحق والدین‌رکن‌الاسلام‌وعمادالمسلمین» ایجی‌درگذشتهٔ۷۵۶(ف۶۴۸) که بنام جلال‌الدین تورانشاه وزیر پس از مرگ ایجی ساخته شده است . چلبی (اخلاق عضدالدین) از سه شرح : شمس الدین محمدبن یوسف کرمانی درگذشتهٔ ۷۸۶ شاگرد ایجی (بقول) گویا همین نسخهٔ ما وطاشکپری زاده ابوالخیر احمدبن مصطفی و احمدبن لطف الله رئیس المنجمین رومی درگذشتهٔ ۱۱۱۳ یادکرده است .

آغازافتاده: لما فیه من‌القوی الروحانیة و شبیهة بالبهیمة لما فیه من‌القوی الحیوانیة (دیباچه) .

انجام : (والعیادات) قال صلعم اذاعادالمسلم اخاه ... ان یضع احدکم‌یده‌علی جبهته .

۲۹۲۵

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۳ ، جدول زرین ولاجورد .
۱۹س۷/۵×۱٦ ، ۱۰۰گ ۱٦×۲٦ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلدتیماج تریاکی تیرهٔمقوایی عطف‌مشکی.

جُنگ

شعرهایست ازسرایندگان فارسی بیك قافیه از الف تا یا و نام شاعران در دو طرف صفحه نسخهٔ ما آمده است و بسیار جنگ سودمندیست .

آغاز افتاده :

دودی که از مطبخ جود تو برآرد
آماده تر از ابر بود زادن نم را

انجام افتاده .

هرگز نرسد از تو دل من بنوازش
یا عادت خوبان نبود بنده نوازی

۲۹۲٦

نسخ محمدبن حسین رضوی در ۱۲۴۳ ، جدول زر ومشکی ولاجورد ، صفحات بر رآراسته، سرلوح زرین .
۱۹س۹/۵×۱۹ ، ۳۴۰گ ۱۴/۵×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی زرکوب مقوایی.

مفتاح الاحکام

از احمد بن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی که در شب پنجشنبه ۱۸ ع۱/۱۲۲۸ ساخته است (ف۱۷۲٤) درفهرست مجلس (۱۱۷:٤) از مفاتیح الاصول سید مجاهد یاد

شده است . در پایان این نسخهٔ ما آمده « قدوقع الفراغ من تألیفه لیلة الخمیس الثامن عشر من ربیع المولودسنة الف وماتین وثمانیة وعشرون من الهجرة»

۲۹۲۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، نشان وجدول شنگرف ، حاشیه دارد.
۱۸س۷×۱۶،۷۲گ۲۲×۳۴/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی

جنگ

شعرها ایست گردآوردهٔ علی عطار تهرانی در ۱۲۹۷ زایجهٔ ابن سیناهم در این نسخه نوشته شده است (ص۱۳٤) تاریخ ۱۳۰٦ درص ۱٤۰ دیده میشود .

فهرست نام‌شعراوشعرآنها

برمکیان ۱۳٦ ـ ۱٤۰ ، رباعیات صفی ۱٤۳، درهامش ص ۵۸ـ۱۲۵ اخبار شیعی‌است بفارسی .

۲۹۲۸

نسخ ۱۰۴۳ ، عنوان شنگرف ، یك برگ (ص۱۰۵و۱۰٦) پاره‌شده و نیمی از عبارات‌رفته است.
۱۸س۷×۱۵ ، ۵۳گ۱۱×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ــ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

دیوان

ازفوق‌الدین احمد یزدی نزدیك‌به۳۰۰۰بیت . بندیست در آن به‌نثرفارسی‌ونام « غیاث‌الدین منصور » در آن دیده میشود (ص ۱۰۱ـ۱۰٤) و یك بند دیگر به‌نثر هم پس‌از آن‌هست

آغاز افتاده : پایهٔ این‌مرتبه بغایت بلند ... که مخزن جواهرسخن‌است(به‌نثر) هوالعزیز .

لبش ماچین و زلفش چین ونازو غمزه تر کستان
بدن شهر صفاهان خالش‌حبش‌رخساره چون‌ایران

انجام :

فوقی از دل سال مولودش چو جستم در زمان
گفت فرزندم سعادت مند باد و با ادب

۲۹۲۹

نسخ‌مؤلف ، عنوان ونشان شنگرف ، مهرحاج مصطفی صدقی وخط عبدالله‌بن منصوروعبدالفتاح طباطبایی که‌درشوال ۱۲۵۸ آن راخریده ولطفعلی دانش‌تبریزی‌در۱۲۹٦و کسی‌دیگر که‌در۱۰۸۰آن‌راخریده است درآغاز دیده میشود ، بهای‌آن یك لیره نوشته شده است ، نیزمهرمحمدنامی‌مورخ۱۲٦۷که‌آن‌را درتبریز در۲۳ ذی‌حجهٔ ۱۲۹٦خریده است.

۱۴س۷×۱۳/۵ ، ۲۴۷گ۱۳×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی مقوایی

۱۷۸۸

الابيات الحسان المجردة من وفيات الاعيان

شعرهای دانشمندانی است که در کتاب وفیات‌الاعیان ابن خلکان آمده است (سپه ۲: ۴۵۶) و بنام مصطفی‌آغا بن قاسم‌آغا در ۱۶ ج ۲/ ۱۰۷۹ ساخته شده است.

آغاز: بسمله. حمدالمن شرح لمن تحلی بالبلاغة صدرا ومنح اهل الفصاحة عزا واعلاهم قدرا ونشر لبراعتهم علی هام‌السماكين والمجرة فخرا ... وبعد فقدامرنی من امره مطاع.. حضرة مصطفی آغا ابن ... قاسم آغا ... ان اجمع ما اورده ... بن خلکان فی تاریخه المسمی بوفیات الاعیان من الابیات.

انجام:

ما حك جلدك مثل ظفرك — فتول انت جميع امـرك

و اذا قصـدت لحـاجة — فـاقصد لمعترف بقـدرك

والله سبحانه وتعالی اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب. تمت الابیات المجردة من وفیات الاعیان المنسوب تالیفه للقاضی شمس‌الدین احمد بن خلکان ... برسم من ذکر اسمه الکریم فی اوایله ... وذلك فی ۱۶ جمادی جمـادی الثانی لسنة ۱۰۷۹.

تم المرام بعون الله ذی المنن — فی غفلة قد خلسناها من الزمن

فان یجد احد فی موضع خطئاً — فلیبدل السییء الممقوت بالحسن

۲۹۳۰

نستعلیق خواجه نجیب عجمی ثروی ابن میرزاخان رسعم‌داری صالحانی در روز پنجشنبه ۸ ع ۱/ ۱۰۵۸، نشان وجدول شنگرف، نام نویسنده در پایان باحروف آمده وهریکی جدا از هم است، در ۲۷۹ ص. ۱۶ س ۵×۱۴/۵، ۱۴۰ گ ۹×۱۸، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج عنابی ضربی بالولا

رسخ البیان وفتح التبیان

از محمود پسیخانـی کیلانی (درگـذشتهٔ ۸۳۱) است در عقـایـد

نقطویان[1] در۶۷ بیان ودرآن این عبارتها دیده میشود :

و بعضی ازیشان اهل کلمه اند مثل فرقهٔ متصوفه قابل خیال و اهل باطن . . .
صاحب شرك وتقلیداند و ازجملهٔ حروفی نگشتند ص۱۰۶

صورت نقطویه ۱٤٦

خط نسخ ورقاع وتعلیق وغبار ۷٦

وآن چشم بدور که بنفس ومحمودیافته میشودخوداواست ۱٤٥

شهابالدین درنقطهٔ مائیه است ۱٥۸

تامقرر گردد تا بخلافتصورمتقدمین .. که تصور کردهاند که دور کاتبوقتی
که حشر اجساد گردد . . ازینعالم ختم میشود حاش لله ۳۱

هرچهال ال است مرکبست . . ۳۳

پس دور کاتب راآغاز وانجام نباشد ۳٦

که عبارت از هیزترابی تواند بود ٥٤

وخود را بمحمودیت بکلیت نفس خوبش بخود نمودهام واین خبر من ندادهام
که شیخ شهاب مقتول داده است که بسمالله است ٦٤

وانکه بجز صادق فرمود که خدا را بصوت امرد دیدم ۷۰

و آنچه دررمل دانیال و کتب انبیانموده شد ۱۰۱

پس فرقهٔ ناحیه از امت احمد و اصحاب او که براند که محمد هست حروفی
باشند ۱۰۸

هرچه طلوع محمود است ببرج عقرب است که برج تواندبود ۱۳۰

وآنکه دانیال سی رمل ظاهر کرد ۱۳۱

۱ـ در نقطویان یاپسیخانیان دکترصادق کیا ش ۱۳ایران کودهص٥و در لغتنامه (حروفیان) ازاین کتاب یاد نشده است .

فهرست بیانها :

ص۲۱ بیان ۷ ص۲۲ بیان ۸ ص۲۲ بیان ۹ ص۲٤ بیان ۱۰ ص۳۲ بیان ۱۱ ص۳۳بیان
۱۲ ص۳٦ بیان ۱۳ ص ۳٦ بیان ۱٤ ص ۳۷ بیان ۱۵ ص۳۸ بیان ۱٦ ص۳۹ بیان ۱۷
ص٤۵ بیان ۱۸ ص۵۱ بیان ۱۹ ص۵۲ بیان ۲۰ ص۵۲ بیان ۲۱ ص٦۵ بیان۲۲ص٦۸
بیان ۲۳ ص۷٤ بیان ۲٤ ص۸۵ بیان ۲۵ ص۸۹ بیان ۲٦ ص۹۵ بیان ۲۷ ص۱۰۵بیان
۲۸ ص۱۰۹ بیان ۲۹ ص۱۱۲ بیان ۳۰ ص۱۲۱ بیان ۳۱ ص۱۳۰ بیان ۳۲ص۱٤۲بیان
۳۳ ص۱٤۹ بیان ۳٤ ص ۱٦۲ بیان ۳۵ ص ۱٦۵ بیان ۳٦ ص۱۷۰ بیان ۳۷ ص ۱۷۰
بیان ۳۸ ص۱۷۱ بیان ۳۹ ص۱۷۲بیان٤۰ ص۱۷۲ بیان ٤۱ ص۱۷۵ بیان ٤۲ص۱۸۲
بیان ٤۳ ص۱۸۳ بیان٤٤ ص۱۸۵ بیان ٤۵ ص۱۸۹ بیان ٤٦ ص۱۹۱ بیان٤۷ص۱۹۳
بیان ٤۸ ص۱۹٦ بیان ٤۹ص۱۹۸بیان ۵۰ ص۲۰۲ بیان ۵۱ ص۲۰۳ بیان ۵۲ص۲۰۵
بیان ۵۳ ص۲۰۵ بیان ۵٤ ص۲۰٦ بیان ۵۵ص۲۰۸بیان ۵٦ ص۲۰۸ بیان ۵۷ص۲۰۹
بیان ۵۸ ص۲۰۹ بیان ۵۹ ص۲۱۱بیان ٦۰ ص۲۲۹ بیان ٦۱ ص۲۳۷ بیان٦۲ص۲٤۰
بیان ٦۳ ص۲۵۰ بیان ٦٤ ص۲۵۸ بیان ٦۵ ص۲٦۳ بیان ٦٦ ص۲٦۸ بیان٦۷ص۲۷۱

آغاز: بسمله. استعین بنفسك الذی لااله الا : الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب: لیکون للعالمین بشیرا. وموهبته جزیلا. وسراجا منیرا .. اقراء کتابکم ..فی رسخ البیان وفتح التبیان عن یدالکاتب المعروف بالپسیخان حکم مطلق. وبرهان موجه: ومراتب مکرر: وظهور مکمل: وبیان مفصل.

انجام: بسر وعده خود آمد کماترا ال ل ه م ح وو م ح ت د سبحانه عما یشر کون تم بتوفیق.

۲۹۳۱

نستعلیق گردآورنده محمودبن میرزا ابوالقاسم خوئی دررجب ۱۲۳۴ ، نشان شنگرف، نام او و تاریخ درپایان تفسیر سوره‌های واقعه والم نشرح آمده است (ص۱۱٦و۱۲۵) ، ش۵ تاریخ بامداد روزشنبه۳ رمضان ۱۲۳۴ دارد .

تاریخ تولد ۱۲۳۴ و۱۲۴۲و۱۲۴۴ درص۱۱۶ هست
۲۸س و چلیپا ۱۱/۵×۲۵ ، ۱۶۵گ ۱۷×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا.

مجموعه

۱ـ جنگ شعرهای فارسی : وحشی(۱ متن) حسین ثنایی(٦)مجیر بیلقانی(۱۱) ظهیر فاریابی (۱۳)قاضی نوراصفهانی (١٤) ملك قمی (١٦) نفیس (۱۷) عصمت بخارایی (۹) بنایی هروی (۱۷و۲۰) شیخ نظامی (۲۲) تموزیه میرزا قلی میلی (۲۳) غیرتی شیرازی(٢٤) عرفی و نثاری(۲۵)سلمان ساوجی(۱۰و۲۷)عرفی شیرازی(١٦و۲۸)محتشم کاشی (٦و۳۱) فتحعلیخان صبا(۳۲) سید محمد شعله (۳۳) خُرد (٣٤) جامی(۳و۳۵) میرزا رضی دانش (۳٦) شیخ بهایی (۵و۳٦) خادم (۲ سرصفحه) هاتف (۳) کمال (۷) مجمر (١٤) بابافغانی شیرازی (۱۷و٤٧) لسانی (۱۷و٤٧) مسیح کاشی (۱۷ و ٤٧) شهید (۱۷و٤٧) قاضی احمدغفاری (۲۸) امیر خسرو (۱۹) عنصری (۲۰) اشهری نیشابوری (۲۱) ابن‌سینا (۲۸) مغربی عربی و فارسی (۳۲) مشتاق(٤٣) گل سیستانی (٤٨) شکیبی (٤٨) رضی همدانی (٤٨) ادهم (٤٩و٥٦) امیرمعصوم (٤٩) میرمحسن سیستانی (٤٩) اوجی نطنزی (٤٩) آقا رضی اصفهانی (٥٠ و٥٦) بهشتی هراتی (٥٠) میربرهان ابرقویی (٥٠) رونقی همدانی (٥٦) اسمعیل بیك انسی (٥٦) محوی اردبیلی (٥٧) لطیفای اردبیلی (٥٧) اوحدی اصفهانی(٥٧) کلیم(٥٨) نصرت(٥٨و٦١)ابوالفرج (٦٠) کمال خجندی (٦٠) مشفقی بخاری (٦١) شریف تبریزی (٦٢) خان احمد گیلانی (٦٤) سلطان حسین میرزا (٦٤) تکش خان (٦٤) مجدالدین ابوسنجر(٦٥) فخرالدین (٦٥) ظهیرالدین اصفهانی و شیخ ابوسعید ابوالخیر (٦٥) حافظ مجیب علی در بارهٔ عشق باقی‌خان اوزبك ، احمد جامی (٦٦) مسعود سعد (٦٧) فتحعلیخان صبا در پاسخ لغزی بنام خربزه (٦٩۱) خیام (۱۲۷ ـ ۱۲۸) شعرهای دیگر هم درآن هست ، نیز سه‌بند به نثر .

۱ـ رقم سرخای خان لکزی (۳۷) از دربار عثمانی مورخ صفر۱۲۲۱ بعربی.

۲ـ رقم محمد علی پاشا والی مصر بعربی (۳۷).

۳ـ نامهٔ ظریفی گویا همین محمودبن ابی‌القاسم خویی بمحمدعلی‌پاشا (۳۸).

۲ـ تفسیر آیةالنور (۷۰ـ۹٤) از صدرای شیرازی.

۳ـ تفسیرسورة الواقعة (۹٤ـ۱۱٦) از همو.

٤ـ تفسیرسورهٔ والضحی (۱۱۷ـ۱۱۹) از محمد دهدار بفارسی.

آغاز: حمد و سپاس و ستایش بی‌قیاس حضرت خداوندی راست که از نقطهٔ حب ذاتی جوهر انسان را بیافرید... اما بعد چنین گوید... محمدبن محمدالملقب بدهدار.

انجام: واین طرزابلغ است باسیاق وحی و دعوت والله اعلم بحقائق الامور.

۵ـ تفسیر سورةالم نشرح (۱۱۹ـ۱۲۵) از همو. درخود رساله نامی‌ازاونیست ولی در عنوان رسالهٔ پیش آمده «تفسیروالضحی و الم نشرح من مؤلفات ملامحمد دهدار غفرالله له».

آغاز: بسمله ابتدا کرده میشود کتاب وجهه و سور نیات در دبستان انشا و ابداع باسم اعظم الهی.

انجام: وعین قدرت تو. وصل اللهم علی نورک الطاهر بک محمد وآله و صحبه اجمعین.

۲۹۳۲

نستعلیق گویا تصحیح شده‌بدست‌خود شاعر (۹۴، ۱۳۰، ۲٦۴، ۴۵۰، ٦۴۷) چنانکه کسی در هامش ص ٦۴۷ گواهی داده است، عنوان شنگرف، جدول زر ومشکی، بادوسرلوح زر وسبزو گلی وسرخ ولاجورد وسفید آب و مشکی، نسخهٔ بسیارپاکیزه ایست، در٦۵٦ ص، یادداشت ۲۲ صفر۱۱۴۴ و۱۸ طفر۱۰۸۰ و۱۲۵۲ درصفحهٔ عنوان هست، نیزتاریخ تملك ۱۳۳۵، درروی برگ یکم آمده «دیوان صائب اصفهانی دردارالسلطنهٔ اصفهان سنهٔ ۱۱۷»، بهای نسخه و هزینهٔ کاغذ وجدول سازی‌وجلد دربرگ ۲ رهست.

۱۷س۷/۵×۱٦/۵، ۳۲۰گ ۱۴×۲۴، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی زرکوب مقوایی

مرآت الجمال

دیوان شعر محمد علی صائب سپاهانی تبریزی (۱۰۱٦-۱۰۸۱) است و نزدیك ۱۱۱۵۲ بیت با فهرست برحسب لغاتی که در هر بیت غزلها مکرر آمده در آغاز دفتر (مجلس۳:۳۲٦ ـ سپه ۲:٦۲۲ ـ ذریعه ۹:٥٦۹) .

آغاز:

خرد دانست آنکه جرم خویش‌را بیچاره شد(؟)

آدم از جنت برای گندمی آواره شد

انجام :

ترا از حرف لب بستن چنان است

که یوسف را بزندان کرده باشی

۲۹۳۳ .

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان زر وشنگرف ، جدول زر ومشکی ولاجورد ، آغاروانجام‌هردو شماره افتاده است .

۱۹س٦٫۱۵٫ ، ۱۵۷گ۱۴/۵×۲۳ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی متوایی‌بالولا

مجموعه

۱ـ مهرومشتری (۱ر-۹۷پ) ازعصار تبریزی محمدبن احمد که در۵۱۲۱بیت است و در۷۷۸ سروده است

آغاز در شش‌بیت پیش از «سبب نظم کتاب» :

چو محرم شد محمد بی محمد درآن خلوت سرای فضل‌سرمد

انجام :

رسید این نامهٔ نامی باتمام   کشید آغاز این دفتر بانجام

بروز واو دال از ماه شوال   زهجرت رفته حا و عین باذال

(مجلس ۳:۶۹۱ ـ ذریعه ۹:۷۲٤) .

۲ـ جمشید وخورشید بنام سلطان اویس در ۷۶۳ (۹۸ر ـ ۱۵۷پ) از سلمان ساوجی (ذریعه ۵:۱۳۳ و۹:٤۶۲ ـ مجلس ۳:۱۶۸ و۱۹۱)

آغاز:

بعونش ربع بسکون را امان ده   سکون فتنهٔ آخر زمان ده

در مناجات

بنام آنکه این دریای دایر   زعین عقل اول کرد ظاهر

انجام : غزل

آفتابی از شکاف ابر ایما میکند

عاشقان را در هوا چون ذره شیدا میکند

....

چو بشنید از شکر زیبسان خطابی

بهار افروز دادش خوش جوابی

غزل بهار افروز

۲۹۳٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف . درص۷۰ وص۳۰۵ شعرها خط خورده است وازجاهای دیگر هم پیداست که خود شاعر این نسخه را دیده و تصحیح کرده است ، در ص ۱۴۸ یادداشت مورخ آدینه ع۱۱۲/۲ (= ۱۰۱۲) هست ، در ص۲۹۲ یادداشت ۱۱۶۲ دارد و درص۱۱۵ شعرهایی با تاریخ ۲۵صفر ۱۱۶۱، درص۳۳۶ هامش زیر سه بیت شعر رقم محمدمهدی دامغانی مورخ ۱۱۶۲ دیده میشود ، درهامش ص۳۵۷ شعرهایی آمده بارقم «ابن گلعلی ابراهیم رضا ـ شهر ربیع الاول سنهٔ ۱۱۶۱» ، در هامش ص۳۸۵ دو بیتی

است باتاریخ «۵شهرربیع‌الاخر مرقوم‌گردید ۱۱۶۱» بهمان خط ، افتادگیهای نسخه در میان صفحات ۸۹و۹۰ ، ۱۱۵و۱۱۶ ، ۱۲۳و۱۲۴ ، ۱۵۳و۱۵۴ ، ۲۰۵و۲۰۶ ، ۲۹۰و۲۹۱ ، ۲۹۷و۲۹۸ ، ۳۶۱و۳۶۲،۳۷۱و۳۷۲ ۴۰۳و۴۰۴ است ، درص۸۸س۱۱ شعری آمده که درص۹۹س۱۰ مانند آن هست ودربرابر آن نوشته: «مکرر شده ـ عوض» ویك شعردیگر زیراین عنوان درهامش (ص۹۸) هست ، درصفحهٔ عنوان شعرهای آصفی وحضوری وهما دیده میشود وتاریخ ۱۲۵۹و۱۳۴۶.

۱۹س۹×۱۹/۵ ، ۲۰۴گ۱۶×۲۷ ، کاغذ سپاهانی موریانه خورده ـ جلدتیماج درون و بیرون مشکی مقوایی حاشیه سرخ .

دیوان

اسماعیل کاشف سپاهانی فرزند حیدر معمار شاعر غزلسرا و هجو گوی آزاده که داستان عشقبازیهای خود را بی‌پرده در این دیوان آورده (ص۳۷٤) و از محفل شعرا وقهوه‌خانه‌ها و ربودن شاه‌عباس دوم معشوقه‌اورا از دستش (۳۷۵) یاد کرده وچندان ستایشگر وچاپلوس نبوده‌است اودراین داستان ازمیرمحمدمقیم یزدی والحاداوورسالهٔ محمود (پسیخانی) یاد نموده‌است (۳۸۰) . او در ۱۰٤۵ درسفر بوده‌است .

پدر او در ۱۰۲٦ مرده و او در ۱۰۸۰ هشتادو یك ساله بوده پس باید در ۹۹۹ زاده شده باشد (ص ۳۲۰) .

اودر ۱۰٤۵ ازنجف بسپاهان ودر ۱۰۷۷ بمازندران رفته بود . تحفةالاقالیم را او در ۱۰۷۰ بپایان رسانده‌است . ماده تاریخهایی‌که او دراین دیوان میآورد از سال ۱۰۵۷ است تا ۱۰۸۲ و دراین دیوان او ازپیری خود یاد میکند .

چنین است فهرست این دیوان

۵ ـ رباعیات ۲۹۹ـ۳۷۱

عنوانها در آن «وله» است و درچهارجا عنوان « اززبان مخدوم زاده نواب‌صدر گفته شد » (۳۵۹) و « دربیان بی‌طمعی این دورباعی گفته شد» (ص۳۶۱ که‌افتادگی دارد) و «تعریف خط مرجان » و « تعریف خط خواجه مرجان » (۳۷۱) دیده‌میشود .

فهرست عنوانها :

روا کناد خدا همچو سال تاریخش

همیشه کام دل میرزا الکسندر

۱۰۷۸

۱۳ـ تاریخ فوت میرزا سیدعلی مخدوم زادهٔ نواب (۲۵ـ۲۶ هامش).

۱٤ـ [قصیده‌ایست در حماسه وخویشتن ستایی ازاو] (۲۵ـ۲۷).

۱۵ـ منه [در گله‌ازیار ونکوهش رفتاروی] (۷ـ۳۰ هامش).

۱٦ـ درالتماس معالجه چشم عزیزی که قابل بود گفته شد (۲۸).

۱۷ـ منه [قصیده نونیه‌ایست] (۳۱ـ۳٤ هامش).

۱۸ـ درتاریخ عمارت حسب‌الالتماس عزیزی گفته شد (۳۱).

۱۹ـ درالتماس دشنام درمدح شکرفروش قنادی گفته شد (۳۳).

۲۰ـ ایضا [قصیدهٔ یائیه‌ایست] (۳۵ـ۳٦ هامش).

۲۱ـ حسب‌الالتماس نورچشمی محمد رضی حکاك گفته شد (۳۵).

۲۲ـ تاریخ تولد محمد باقر ابن افادت پناه مولانا عبدالحی حسب الالتماس گفته شد (۳٦).

۲۳ـ تاریخ تولد میرزا منیر ابن میرزا شاه صالح [حسب] الالتماس گفته شد (۳۸).

۲٤ـ در تعریف زمانای ناطق بنابر مصلحتها گفته شد (٤۰).

۲۵ـ منه بشرح ایضا (٤۲).

۲٦ـ حسب‌الالتماس حیدرقلی بیك افشار گفته شد (٤۵).

۲۷ـ در طلب سرمه بحکیمی نوشته شد (٤۷).

۲۸ـ درتعریف اسماعیل مقری گفته شد (٤۸) دراینجا نام نواها و آهنگها آمده‌است.

۲۹ـ در کله معشوق ستمکاری گفته شد (۵۰).

۳۰ـ حسب‌التضرع بابایی یورقچی گفته شد (٥٤).

۳۱ـ وله بشرح ایضا (٥٦).

۳۲ـ دربیان آنکه ... (پاک‌شده) درمدت عمرممنون‌مهربانی هیچ فردی‌ازانسان نبوده‌ام (٥٩).

۳۳ـ تاریخ فوت مرحمت‌پناه ابوی‌ام [در۱۰۲٦] (٦۱هامش).

۳٤ـ [تاریخ وزارت‌میرزاجعفردر۱۰۷۸باعبارت : گردید وزارت‌صفهان](٦۱).

۳٥ـ [ماده تاریخ عروسی در۱۰۸۰] (٦۱).

۳٦ـ [ماده تاریخ دیگر در۱۰۸۰] (٦۱).

۳۷ـ [درمرگ میرزای خاصه مستوفی ووزیراصفهان و دادن منصبش به پسر او در۱۰۷۹].

۳۸ـ تاریخ وزارت‌آقائی‌آقازمان [در۱۰۷۸] (٦۳هامش).

۳۹ـ مرثیهٔ سیادت ونجابت پناه میرزا جلال شهرستانی (٦۷).

٤۰ـ تاریخ‌تولد روح‌الامین (٦۹هامش).

٤۱ـ [ماده تاریخ عمارت در ۱۰۷۱] (۷۰).

٤۲ـ تاریخ بیع غلام میرزا حسین [در۱۰۷۱] (۷۰).

٤۳ـ تاریخ پسر سعیدا [در۱۰۷٦] (۷۱ـ۷۲ هامش).

٤٤ـ درتعریف‌حوضی که حسب‌الامراعلی [شاه‌عباس] گل‌برروی‌آب‌نقشبندی شده بود (۷۱).

٤٥ـ تاریخ فوت نصیرای قنادی [در۱۰۷۱] (۷۱).

٤٦ـ تاریخ فوت میرزا شفیع [در۱۰۷۱] (۷۲).

٤۷ـ [ماده تاریخی در۱۰۸۲] (۷۲ هامش).

۴۸ـ [ماده تاریخی در۱۰۲۵] (۷۳هامش) .

۴۹ـ [ماده تاریخ فرستادابن ــــن ـوید دوستی برای اودر۱۰۷۰] (۷۳).

۵۰ـ [ماده تاریخ ۱۰٦۷] (۷٤) .

۵۱ـ بباقاسم نقیب نوشته شده (۷٤) [باآوردن الفاظ : علامت ، کشتی،جریده، معرفت ، برگ ، کوچکان ، شاخ نفیر ، رنگ ، خدنگ ، چله نشین ، خلوتسرا ، قندیل ، پنبه] .

۵۲ـ [وصف کارشفیعا] (۷٤هامش) .

۵۳ـ [مرثیه وماده تاریخ مرگ حاتم بیك در۱۰٦۳] (۷۵) .

۵٤ـ تاریخ نزول داراشکوه [در۱۰٦۷] (۷۵) .

۵۵ـ [روان شد آب درراه دشت کربلا در ۱۰٦۹] (۷٦) .

۵٦ـ در مدح محمد بیك اعتمادالدوله بجهت‌التماس میرزا صالح منشی (۷٦).

۵۷ـ درمعذرت به گفته (۷٦ـ۷۷هامش) .

۵۸ـ [برگشت زمان از کعبه در۱۰٦۵] (۷۸) .

۵۹ـ تاریخ فوت صبیهٔ میرزا محمد شفیع [در۱۰۷۵] وتولد پسرش [در۱۰۷٦] گفته (۷۸ـ۸۱هامش) .

٦۰ـ [تاریخ دیباچهٔ دیوان خاقانی در ۱۰٦۲] (۷۹)

٦۱ـ [تاریخ حدیقهٔ امینا در۱۰٦۲] (۷۹) .

٦۲ـ درطلب گل شیراز گفته شد (۸۱) .

٦۳ـ [تاریخ مرگ حسن معمارباشی وتولد پسراو در ۱۰۷۷] (۸۱هامش)

٦٤ـ درپشیمانی از طلب گل شیراز (۸۲) .

٦۵ـ تاریخ [مرگ] حاجی غدیرا [در۱۰۷٦] (۸۲ هامش) .

٦٦ـ ایضا اززبان مخدوم زاده صدر گفته شد [درطلب شاهنامه] (۸۳هامش) .

٦۷ـ تاریخ میرزا ماند گار [در۱۰٦٤] (۸۳) .

۶۸ـ تاریخ تولد پسر میرزا سعید [در۱۰۶۷] (۸۳) .

۶۹ـ [تاریخ تولد دیگر در ۱۰۶۶] (۷٤) .

۷۰ـ [تاریخ تولد زین‌العابدین پسرمیرزا صادق در۱۰۷۳] (۸٤) .

۷۱ـ [تاریخ تولد پسر بلقیس در۱۰۷۰] (۸٤ هامش) .

۷۲ـ تاریخ تولد [در۱۰۷۶] (۸۵ هامش) .

۷۳ـ دربیان‌شرطی که‌فیمابین صباغان کرده شده گفته شد [قانون حاجی‌بدیعا در۱۰۷۲] (۸۵) .

۷٤ـ [تاریخ تولدی در۱۰۷۳] (۸۵) .

۷۵ـ تاریخ حبس جان عمری محمد قاسم [در۱۰۷۵] (۸۶هامش) .

۷۶ـ تاریخ بر کهٔ حاجی محمد حسین [در۱۰۷۲] (۸۶) .

۷۷ـ تاریخ مخدوم زاده میرزا سعید [در۱۰۷۳] (۸۷) .

۷۸ـ تاریخ تولد میرمحمدحسین پسرمیرعلی‌نقی [در۱۰۷۳] (۸۷) .

۷۹ـ تعریف سکاک (۸۷ـ۸۸ هامش) .

۸۰ـ وله ایضافی الترجیع (۹۳) .

۸۱ـ ساقی نامه (۱۰۱) .

۸۲ـ [دیباچهٔ برمثنوی تحفة الاقالیم به نثر] (۱۱۶ ـ ۱۲۳) در آن آمده :

« سخنوری که امروزدرمیدان نکته سنجی گوی سبقت ازهمگنان ربوده درمنصهٔوصال دست‌خیالش زیور برودوش شاهدسخنست معنی‌پناه‌الفاظ دستگاه زبدةالمتقدمین‌واسوة المتاخرین صاف میکدهٔ ایتلاف مرکزدایرهٔ انصاف کاشف رموز سخنوری‌واقف‌اسرار بیان گستری موردعواطف‌السبحانی حضرت‌مجدالانامیست که ازتباشیرطفولیت‌تاحال که‌غرهٔ ماه کهولت‌ایشانست‌همچو سروی که ازچمن خلدبرین سر کشدآهی‌ناموزون ازدل نکشیده‌اند و درهرفنی ازفنون نظم ونثر سرآمدآفاق گردیده درقصیده و قطعه و مثنوی و غزل و رباعی و سایر فنون سخن گزاری بین الامثال علم امتیاز و افتخار

افراشته‌اند ... عنفوان جوانی و عهد شباب را که خلاصهٔ عمر عبارت ازانست در نجف اشرف شاه ولایت پناه ... بخدمت گزاری تعمیر روضهٔ مقدسه منوره . . . صرف نموده قصاید غرای متعدده متظافره درمدح آن ممدوح خدا ورسول ومنقبت آل خجسته احوالش انشا نموده اند . آوازهٔ سخنوریش در عراق عرب چون عراق عجم آویزهٔ گوش هوش بزرگ و کوچك گردیده ساغر شط از خط بغداد زناربسته رشك اشعار آبدار اوست بعد ازفراغ آن شغل شریف تاحال که شاهد عمرایشان سیار سرو آستان عشرششم است دردارالسلطنهٔ اصفهان رویت جرعاده بعباب الاحسان که موطن اصلی ومسکن مالوف ایشانست توطن دارند وازنهایت نجابت فطرت و علوهمت کام اندیشه را مرارت آلود مدح ملوك نفرموده دامن پاك همت را ازلوث طمع ودنس توقع ازین گروه ندامت پژوه منزکی داشته‌اند ... کمتر بااهل روزگار محشور می باشند . . . باآنکه کهنه قبالهٔ اصفهانست بعزلت قسم که قدم ازگوشهٔ انزوا بیرون نگذاشته . . . آری اگر گاهی قطعه‌ای درمدح ملوك فرموده‌اند حسب التکلیف عزیزی بوده ... درهرفنی ازفنون ... داد لفظ ومعنی داده‌اند سیما درقصیده سرایی . . . ازجمله قصیدهٔ لازم هما و استخوان (ش۱۱) و دیگرقصایدغامضهٔ ایشان مثل قصیدهٔ قلب وتصحیف وامثال آن . . شایدتاحال هفتادهزار گوهربکرمعنی سوای آنچه بحضرات بی تکلف تکلف شده بمثقب اندیشه بسمط تدوین کشیده باشند از شور قصاید مدحش نهایت محبتش بآل ظاهر است . . . ازشیوهٔ غزل سرایش که بوستان مکتب خانهٔ عشق و عاشقی است میتوان یافت که مدة العمر ازشورعشق نوجوانان که نمك مایهٔ زندگیست خالی نبود داغ دلراپیوسته چون چاك سینهٔ صبح ازمهرخورشیدلقایی ناسورداشته‌اند . . ازتاب میان موری بیتاب تر ازشاهین دلربای نگاه شوخ چشمان مورمیان گردیده ... بمؤدای کلام الولد سرابیه نشاء آدمیتش راغب بحسن جوانان گندم گونست . چون هرسخنوری رانصیبی ازبلاد هند می‌باشد ایشان بهرهٔ خود را از آن نصیب بحسن سبزجوانان ایرانی که من تشبه بقوم فهومنهم صلح نموده‌اند».

باز درآن آمده : « حالی شیرازه بند مجموعهٔ پریشان حالی در[د]مند لاابالی عبدالعالی که پریشان نویسیش زیاده بر پریشان گوییست آشفته فقره‌ای چند بدستیاری قلم شکسته رقم انشانموده برسم دیباچهٔ زلف پریشان عارض این شاهد خجسته لقا که موسوم است به تحفة‌الاقالیم نماید» .

این دیباچه « عبدالعالی» که گویا نویسندهٔ نسخهٔ ما است افسوس که از پایان افتاده است . ازان برمیاید که کاشف هنگام نوشتن این دیباچه دردههٔ ششم عمرخود بسرمیبرده و درسپاهان گوشه گزیده بود .

۸۳ـ مثنوی موسوم به تحفة‌الاقالیم (۱۲۵ـ۲۰٤) که درآن توحیدخداونداست وستایش پیامبر درچندین بیت که حروف آغازبیتها بسرخی جداگانه در پهلوی آنها نوشته شده‌ورویهم میشود :

« تا ز دیوان وصالت مطلع تشدان تخاب مطلع خورشید پناه نماند درگرد حجاب » . (؟)

سپس ستایش علی ، صفت دوپسرپیر ، عشق ، عاشق شدن پسربزرگ ، ترتیب اسباب عروسی ، رفتن مردم داماد بجانب خلوت دختر ، مناجات باخدا ، رفتن داماد بحجله گاه عروس ، تعریف وعیش ونشاط ، تعریف سراپای معشوق (مانند سراپای مهری‌عرب)تعریف قناعت ، مذمت خست وشرح احوال رئیس، صفت‌سخا، نامه‌رسانیدن قاصدبیار ، مذمت صبح ، مذمت زر ونکوهش زردوست ، تعریف آفتاب ، تعریف خاك نجف و برگشت از آنجا ، بیان شدت فصل زمستان ، مذمت همصحبت نادان ، مذمت تصدیق بلا تصور ، تعریف‌عصمت ، شرح بی طمعی ، توبهٔ ازهجو ، مدح‌امامزاده‌هارون ولایت، مذمت نمامی وغمازی ، مذمت ریا وشیادان متشرع ،ستایش‌ازشعرالزفردوسی تارشدی ، ستایش مولانا رشدی رستمداری شیعی ، التماس از میرزا مهدیخان، خاتمه درستایش اعتمادالدوله . درآن آمده :

در ختم کتاب و مدح نواب | مفتاح قلم کشاید ابواب
مانندهٔ فرقدان دو تاریخ | چون شاخ کشید سر زیك بیخ
بیخی که زد این دو شاخ از وسر | ذوالقرنین است چون سکندر
اول ز افق سرای دولت | طالع گردید صبح عشرت
توام چوشدند هر دو موجود | تاریخ دویم بعشرت افزود

(١٠٧٠)

٨٤ـ غزلیات با تخلص کاشف یا کاشف اسمعیل (٢٠٦ـ٢٩١) بترتیب تهجی از الف تا میم و از آغاز و انجام افتاده است.

٨٥ـ دیباچه‌ایکه بدستور خود شاعر «مجدا اسماعیلا» نوشته‌شده وشاید از همان عبدالعالی باشد و نیمهٔ نخستین دیباچهٔ تحفةالاقالیم که چون نسخهٔ ما آشفته است در اینجا گذارده شده است (٢٩٣ـ٢٩٧).

٨٦ـ رباعیات (٢٩٩ـ٣٧١) و در ص ٣٢٠ هامش رباعی ترکی‌است.

٨٧ـ سر گذشت کاشف بخامهٔ شیوای خود او به نثر (٣٧٣ ـ ٣٧٦) ومینویسد که در دهسالگی بمکتب خانه رفت وشیفتهٔ نوجوانی از سادات اصفهان شد و نزدیك بسه سال بآن گرفتار بود. درهمان هنگام دربی سرودن شعر بوده و مطلع نخستین غزلی که سروده است اینست:

از دیده‌ام باین دل مسکین چه‌ها رسید
هر جور کو رسید بما هم ز ما رسید

دراینجا او از اقطاعی که باوداده شده و از شاه عباس (نورالله مرقده) یادمیکند و میگوید که او معشوق مرا بربود واین دردمند را باسایر عشاق بینوا کردوسه‌سالی آزار کشیدم تا درسالی که این شاه در گذشت (١٠٧٧) من بمازندران رفته بودم. در این‌جا ازمیر محمدامین معمار وجنتی قمی یاد کرده است.

۸۸ـ فصلی در عاشقی قهوه خانه (۳۷۶ـ۳۸۵) در اینجا از مسافرت کاشف از نجف که در آنجا شیفتهٔ عرب بچه‌ای شده بود و از آنجا در۱۰٤۵ بسپاهان آمده واز چندتن از دوستان خود اویادشده مانند میرمحمد مقیم تبریزی که‌دربارهٔ اومیگوید.

یوسف که ز جهل منکر معبود است

نمرود صفت بشرع دین مردود است

بتوان ز خط زرد بنا گوشش خواند

هر رمز کـه در رسالهٔ محمود است

نیز : محمد شفیع بزاز مهبادی ، میرزا امین صراف ، محمدتقی‌بزازسپاهانی، پیرخرابات حاجی باقر بسمه چی، رئیس ابوالحسن دولت‌آبادی ، حاجی‌محمدشریف، محمد صادق ، مسعود صوفی سمسارتبریزی عاشق تنبا کو فروش معرکهٔ یاربابا، مولا جمال اعرج .

کاشف از همه اینها بهزل و تمسخر وصف میکند .

۸۹ـ دیباچهٔ رمل سالیانه که بالتماس محمد قاسم بجهت ناظر بیوتات مسوده شد (۳۸۵ـ۳۹۰) در تعریف علم رمل ولغزنام صفی‌قلی‌بیك از محمدقاسم کاشانی.

۹۰ـ لغز فارسی مانند لغزبهایی (۳۹۲ـ۳۹۳) مورخ ۲٤ محرم ۱۰۵۹.

۹۱ـ مسودهٔ کتابتی که اززبان استادعلی‌اکبر معماربیکی از خویشانش‌نوشته شد (۳۹۳ـ۳۹٦) درآن از بنگ وبوزه ونوازش نامه و مسجد ومدرسه وخانقاه‌وحمام و کتابخانه و کتابهای علمی وادبی ضمن عبارات یاد شده است.

۹۲ـ سواد رقعه‌ای که بسیادت پناه میرعلی‌نقی نوشته شده (۳۹٦ـ۳۹۷) .

۹۳ـ سواد کتابتی که بمیرزا احمد بیك ومیرزا اشرف نوشته ورعایت سفیدو سیاهی کرده (۳۹۷ـ۳۹۸) .

۹٤ـ در سفارش عزیزی بنورا محمدا نوشته شده (۳۹۸) .

۹۵ـ در نصیحت بیکی از مصاحبان قلمی شده (۳۹۸ـ۳۹۹) درآن ازجعفریه و میخانه یاد شده است .

۹۶ـ سواد کتابتی که بمیرزاصالح نوشته‌شده(۳۹۹ـ۴۰۱)درآن یادشده‌ازصحبت قهوه خانه و از میرزا محمد مجلس‌آرا واحمدبیك ومیرزا نظام ومیرزامحمدمهدی.

۹۷ـ اززبان شاهدی‌ببزرگی نوشته شده (۴۰۱ـ۴۰۲) .

۹۸ـ کتابتی که بمیرزا محمد اشرف قلمی شده (۴۰۲ـ۴۰۳) در آن از شمسا میرزا محمد علیا و احمدبیك یاد شده است .

۹۹ـ در طلب کلید حجره بمیرزا بهاءالدین مشهدی مسوده شد (۴۰۳) .

۱۰۰ـ درجواب رقعهٔ میرزا کمال در طلب گنجفه نوشته شد (۴۰۴ـ۴۰۵).

۱۰۱ـ بملا قدسی عرب در نجف اشرف قلمی شد (۴۰۵) .

همهٔ اینها از ش۸۸ تا ش۱۰۱ به نثراست و شعرهایی‌نیزدرمیان‌آنها است .

پاره‌ای از شعرهای کاشف :

شد از پرتو نور فیض خدا — ز عباس ثانی جهان با صفا

چو عباس ثانی برو شدرقم — نبست ازتبسم‌لب‌خویش‌را

(ص۶)

....

نشد کاشف بعمر خویش‌مایل — بزن‌جزشکل‌آن‌شیرین‌شمایل

اگرخواهی‌شوی‌زین‌قصه‌واقف — بگودرپرده‌اش‌معشوق کاشف

(ص۱۴۲)

این تخته را سزد اگرامروز درجهان

با سطح آسمان کندش عقل اشتباه

....

از بوستان دولت و جاهش بریده‌اند
زانرو کشیده اند درو طرح بزم شاه
عباس ثانی آن گهر بحر معدلت
شاه فلکجناب فلك قدر دین پناه
از نور تخته بر سر خورشید میزند
گر بگذرد خیال وی اندر ضمیر آه
هر خانه اش که حجلهٔ بکر هنر بود
از بهر حسن سعی حسن شد گریز گاه

(۷۸)

مرا طبع صائب گرامت کن از لطف
مکن دزد معنیم چون طبع صائب

(ص۲۲۸)

تا پیراهن آن گل گلزار امید
در باغ وجود [پرده] از چهره کشید
تاریخ تولدش درین فصل بهار
نوباوهٔ بستان سیادت گردید

۱۰۵۸ (ص۳۴۷)

صایب که زقبلهٔ رضا پاك آمد
سیمرغ سخن بسته بفتراك آمد
چون مسند تاریخ مزین گردید
تاج سر اهل طبع وادراك آمد

(۳۴۷) ۱۰۵۷

میرزا صفی آنکه مهر از وی ضو یافت
خورشید زموج بر که اش یافت
تا آب ز چشمه سار تاریخش برد
دریاچهٔ ساوه آبرو از نو یافت

۱۰۵۹ (ص ۳۴۸)

زاهد دل ما آینهٔ صنع خدا است
این آینه را هر دو جهان روی نما است
روشن بود از آینهٔ تاریخش
آینهٔ مهر عکس آیینهٔ ما است

۱۰۴۸ (۳۴۸)

افکندچوازعدم برین منزل ظل | گردید ازومحفل دل عالم کل
تاریخ نزول آفتاب قـدمش | صبح صادق دمیدم ازمشرق دل

۱۰۷۵ (۲۹۹)

تاریخ تولد من بی مقدار | بعدازهشتادسال ازبعدهزار
نه ده شد اندربرارباب شعور | با آنکه دگر بنه گرفتست قرار

(ص۳۲۰ هامش که روی هریکی ازآنهاهم خط کشیده شده است).

تاریخ تولدم بچندین آزار | شده درسنه هزاروهشتاد...
نه ده گردید گرچه ... | یکبار دگر همان ...

(ص۳۲۰ هامش که کلماتی پاك شده است) .

زر باف فلك ز اطلس زرکش تست
دلها همه وقف طرهٔ سر دلش تست
این سینهٔ کاشف است کز تیر نگاه
در کیش وفا بجعبهٔ ترکش تست

(۳۲۰هامش)

درآتش دل شرار پیری گشتم | برچهرهٔ دل غبار پیری گشتم
ازبسکه غم جوانیم کردضعیف | در راه فنا سوار پیری گشتم

(۳۵۳)

میخواست چو اوشود درین هشت بهشت
سر داد دو تاریخ درین هشت بهشت
چون گشت بنا خلوت دل کردش نام
در سال دگر مقام فیضش بنوشت

(خلوت دل ، مقام فیضش = ۱۰۷۰) (۳٦۹) .

تاریخ سعید .

آن روز که کردلطف حق موجودت | شد سال تولد ز رهی مقصودت

گفتم که هزار شکر کامروز بود　　اقبال سعید و مقدم مسعودت
۱۰٤۸ (۳٦۹هامش).

این رباعی باخلاق‌المعانی توارد شده.

درباغ جنون اگر بهارست منم　　درساغر عیش اگر خمار است منم
اندردل‌من اگر قرار است تویی　　در خاطر تو اگر غبار است منم
(۳۷۰)

« پوشیده نماناد که درآن‌اوقات از اقسام فکر شعر منتخب‌خیال رباعی بود رباعی اول فقیر درصفت اواینست، رباعی:

ای‌ازنفست‌مسیح را خون دردل　　موسایی‌وگشته‌طورحسنت‌منزل
ازرنگ‌توداغ‌بردی یوسف‌مصر　　ازلحن‌خوش‌تو گشته‌داود‌خجل»
(ص۳۷۵)

بنگرید به: نصرآبادی ص۳٦۰ـ صبح گلشن‌ص۲۳٦ـ تذکرهٔ حسینی‌ص۲۸۱ـ ذریعه‌دردیوان‌درحرف‌کاف

آغاز: بسمله. درمدح السلطان‌الاعظم‌ابوالمظفرشاه عباس‌الثانی‌خلدالله‌ملکه.

افتاده‌است عکس جمالت برآینه　　یا گشته آفتاب ترا خاور آینه
آیات‌حسن جمله‌برومیکند نزول　　روی‌توهست‌مصحف‌وپیغمبر آینه
ازعکس‌ناوك مژهٔ جان شکار تو　　از بیخودی‌بسینه زندخنجر آینه
یابد ز پرتو رخ چون آفتاب تو　　هردم حیات‌تازه چونیلوفر آینه

انجام: بملااقدسی‌عرب درنجف اشرف قلمی شد خلف سلسلهٔ زنجیروچراغ دودمان مخزن (؟) مولانا اقدسی را مشتاقیم مخفی مباد که بعد ازترخنده های‌شاعرانه وتمسخرهای ستمظریفانه مزخرفات‌ایشان مسموع شد نمیدانم بآب ورنگ کدام لفظ ومعنی‌تحسین‌معنی‌ولفظ‌او کنم حقا که شیرینی الفاظش طعم خنطل‌بذایقهٔ‌سخن‌سنجان بزم استعداد چشانیده و عرایس معانیش چون فراقتش (؟) خبر مرگ بمستمعان مجلس کمال رسانیده (افتاده).

۲۹۳۵

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول زر لاجورد ، چهارمجلس تصویر زیبا دارددرص ۴۹و۵۰و۳۳۶ و۳۳۸ ، در۳۵۴ص.

۱۴س۷×۱٦ ، ۱۷۸گ۱۴×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی

دیوان

از محمد رضای مشتاق کشمیری در ستایش پیامبر ودوازده امام (۱ـ۴۸) با غزلها بترتیب تهجی با تخلص مشتاق (۵۱ـ۳۲٦) و رباعیها (۳۲۷ ـ ۳۳۸) و مثنوی (۳۳۹ـ۳۵۴) رویهم نزدیك ۵۳۰۰ بیت ، سر گذشت اودرصبح گلشن هست .

آغاز:

خندهٔ صبح بهارچمن ترك جفا — که کرم تو بوبی گل پیغام وفا

مرکزدائرهٔ گردش‌چشم توفریب — جنبش گوشهٔ ابروی‌توایمای‌بلا

انجام :

بصد حسرت بسوی آشیان تاز — تهی‌چنگال بر کردار شهباز

۲۹۳٦

نستعلیق سلطان محمودبن علی طبسی نویسنده نسخه‌ای ازخلاصة الاقوال حلی در ۱ج/۱۰۵٦ ، ش۳و۴ را درج۲:۱۰۸۰ درسپاهان نوشته است ، ش۸مورخ ۱۴ ذی‌قعده۱۰۸۱ است ، فهرست کهنی از رسالات مجموعه درصفحهٔ عنوان وفهرستی تازه‌ای بخامهٔ باستانی درآغازنسخه‌هست، درآن آمده « ۲۷ جزو جلدبیاض» و «قیمت پنج‌تومان وهزاردینار» .

۲۱س۸/۵×۱۵ ، ۱۸۵گ۱۴×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌حاشیه‌دارمقوایی

مجموعه

۱ـ جنگ که درآن بندهایی ازالمزار (۱) ومهج‌الدعوات ابن طاوس (۲ـ۱۰)

والمصباح الکبیر (۱۱ـ۱۲) و خطبهٔ نکاح ودعا وملل‌ونحل (۱٤ـ٤۱) وبندهایی از المحاسن برقی (٤۲ـ٦۲) وتفسیرقرآن بروایات سنی وشیعی و اثبات امامت علی بـا آوردن عباراتی ازنویسندگان سنت وجماعت (٦۳ـ۹۰) وبندی ازالاختصاص‌از کتاب سعیدبن جناح وشرح لغوی‌آن (۹۱ـ۹۵) وازجواهرالقرآن غزالی (۲۰۷) و از شرح ابن‌ابی‌الحدید ازسخنان نقیب علوی بصری (۲۰۷) وشعرفارسی (۲۱۱) نیزسخن‌همین نقیب ازهمین شرح (۲۱۲ـ۲۲۷) در لعن برصحابه.

۲ـ الاعتقادات (۱ ـ ۲) ازخواجهٔ طوسی که درپایان آن قواعدالعقائد او یاد شده است.

۳ـ دیوان علی (۹٦ـ۱٤۹) باعنوانهای فارسی.

٤ـ الفوزالاصغر (۱۵۰ـ۱۹٦) از مشکویهٔ رازی.

۵ـ پاسخ ابن‌سینا بمیهنی دربارهٔ تعلق نفس ببدن (۱۹٦ـ۲۰۱).

٦ـ پاسخ ابن‌سینا بمیهنی دربارهٔ قیاس (۲۰۲ـ۲۰٤).

۷ـ اقسام النفوس (۲۰۵ـ۲۰٦) بندیست فلسفی وشاید ازیکی ازقدما باشد.

آغاز: هذا الفصل نقل من کتاب تاریخ النصرانی المشهور فی الدهور بالعلم و العمل. النفس الانسانیة کالمادة المجردة عن الصورولها کمال ونقصان و کمالها علمی و عملی.

انجام: القول فی الادراکات اعنی المعارف العلویة الانسانیـة (تمت اقسام النفوس المذکورة والحمدلله اولاوآخرا).

۸ـ عقدالجمان فی‌حوادث الزمان (۲۳۰ـ۲٦٤) ازمفلح‌بن‌حسین‌صیمری گرفتهٔ ازتاریخ یافعی‌دروقایع‌ووفیات‌سال‌۱ـ٦۵٦(این‌نسخه گزیده‌ایست‌ازآن) چلبی(۲:۱۲۳) از عقدالجمان فی تاریخ اهل‌الزمان ازبدرالدین محمودبن‌احمد عینی (م۸۵۵) در۱۹ جلد یاد کرده است.

آغاز: منتخب عقدالجمان . بسمله . حمدله . فیقول ... مفلح‌بن‌حسین‌الصیمری انی نظرت تاریخ الیافعی الموسوم بمرآة الجنان و عبرة الیقظان فی معرفة حوادث الزمان ... فاحببت‌ان اثبت الفوائد واحذف الزوائد وهومرتب علی سنین‌الهجرة . . . و سمیت کتابی هذا عقدالجمان فی حوادث‌الزمان .

انجام : و کان مقامهم بمصر(هذاآخرمااردنا انتخابه من کتاب عقدالجمان‌فی خبرالزمان) .

۹ـ خطبةالبیان (۲۶۶ـ۲۹۶)

۱۰ـ رسالة فی‌المناظرة والشبهات (۲۹۷ـ۳۰۲) رسالهٔ‌لطیفی‌است‌بعربی‌ودرحل پاره‌ای ازمغالطات منطقی است ونیمی از مغالطهٔ ۸ را‌دارد تا ۱۸ و چنین است انجام آن : « الثامن عشرة الطلاق موقوف علی‌النکاح والنکاح علی رضاءِ الطرفین ... وهو غیرلازم فتامل جدا ولنختم‌الکلام مستعینا بالمفیض‌العلام .

۱۱ـ خطبةالاقالیم (۳۰۴ـ۳۲۷)

۱۲ـ خطبة البیان (۳۲۷ـ۳۳۰) بروایت دیگر از مالك اشتر که علی در روز چهارشنبه ۵ صفر۳۳ درنیمهٔ روزدربصره خوانده است .

۱۳ـ اجوبة علی‌للسائل (۳۳۱ـ۳۳۳) پاسخهای شگفتی است.

۱۴ـ وصیة النبی لعلی‌بن ابی‌طالب (۳۳۳ـ۳۳۸) بروایت علی‌بن احمدمشهدی غروی معبربن قاشانی از ابوالفضل محمدبن شیخ قطب الدین راوندی بـاجازه قرائت باو‌درمدرسهٔ شهرری‌در کوی‌باب‌المصالح در ۵۹۰ازپدرش در۵٤۲ ازابوعبدالله جعفربن محمدبن احمدبن العباس دورستی درمسجدش بغزنه در٤۳۳ (گویا ۵۳۳) از استادش جعفربن علی موسی قمی ازمشایخ اوازانس‌بن مالك و ابوسعید خدری .

۱۵ـ تقسیم العلوم و احوال مصنفیها (۳٤۱ ـ ۳۶۰) نخست اقسام علوم و سپس طبقات مؤلفان باتاریخ مرگ آنها وبسیارسودمند است وسال ۸۳۸ مرگ شاه‌نعمة‌الله در آن یاد شده است.

آغاز: بسمله الحمدلمن جعل ارواحنا الواح‌المعارف ... هذه رسالة‌بهیة‌ومقالة شهیه فیهامااشتهرمن‌العلوم والعلماء .

انجام: وعلاءالدين علي بن ابي الحزم القرشي الدمشقي الطبيب بمصر توفى سنة سبع وثمانين وستمائه ولنختم بالخير والحمد لله رب العالمين والصلوة على محمد وعترته واهل بيته اجمعين آمين .

۱٦ ـ گفتاری درخمس بفارسی (۳٦۲) .

۱۷ ـ گفتاری درز کوة غلات بفارسی (۳٦٤ ـ ۳٦٥) .

۱۸ ـ الاعتقادات (۳٦٦ ـ ۳٦۷) مانند ش ۲۰۸۹/۲ (ف۵۳٦) .

۲۹۳۷

نستعليق ۱۳۲٦ ، جدول شنگرف .

۱۲س ۹×۱۴/۵، ۷۴ گ ۱۲س×۲۰/۵ ، کاغذفرنگی ـ جلد مقوا

کلیات

از ملتجی ابراهیم بن میرزا عبدالکریم خان فارسی بویراحمدی نویسندهٔ منشی ایلخان قشقائی زندهٔ نزدیك ۱۳۲٦ ودوستار محمد علی شاه ودستگاه پادشاهی ، غزل است وترکیب بند ورباعی نزدیك ۱۷۰۰ بیت .

آغاز: در شرح حال اهل فارس

برجای عدل ظلم گرانمایه باب شد

درپارس تا که مجلس شرط انتخاب شد .

اول ازین شد انکه درین ملك رونهاد

وان را عدو بفتنه گری در غیاب شد

خرسی بره گذشت وفقیهی بدورسید

برخرس وخرسبان چه گران بیکتاب شد

۰۰۹۰۰۰۰۰

بر ملتجی نگر که ز مسکینی او بدهر

پا مال عنکبوت جفـا چون ذباب شد

انجام :

تا ملتجی از میدان قـاسم بجلال آمد

بـر دیده عروس ۰ ۰ ۰ ملال آمـد

چون صبح‌شب هجرش‌بیرون‌زهلال آمد

حافظ شب‌هجران‌شد کوصبح وصال آمد

شادیت مبارك باد ای عاشق شیدایی.

۲۹۳۸

نستعلیق خود شاعروتصحیح شده وافزودگیهادارد درهامش.

۱۱س۸×۱۴/۵ ، ۳۴۹ص۱۴/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌ضربی‌عنابی‌مقوایی

دیوان

از محمد رضای وصالی ساروی مازندرانی طبری حکیمباشی سفارت کبری و حافظ الصحه که سر گذشت خود راتاسال ۱۳۰۹ نوشته است (ص۱ـ۲۰) از گفتهٔطاهر منشی سپاهانی در گنج شایگان . این دیباچه نیز برای‌تاریخ‌قاجارسودمنداست . ازاین دیوان‌برمیآید که‌او‌افیونی‌بوده(۳۸٤)ودرمدرسهٔدارالفنون درس‌خوانده ونشان‌مس وزر همایونی گرفته (٦) ودرهیئت سفارت ایران در عثمانی عضو بوده (۷) و در بارهٔ فتح خوارزم بدست حسام‌السلطنه دروقعه سالاراشارتی کرده (٦۰) ونکات‌تاریخی فراوانی ازان بدست میآید .

آغاز سر گذشت : بسمله . عزت وعظمت مرعزیزی ... را سزد که ستایشش موجب‌آسایش ونیایشش مورث‌آرامش است .

آغاز دیوان : قافیه حرف الف ازقصائد وله ایضا.

نوبت رسید موکب نیسان را	حشمت شکست دولت آبان را
اردی بهشت ماه فراز آمد	آراست چون بهشت گلستان را

انجام :

ماشب گله ازپرطاوسی تو کردیم	خورشیدومه ازپرتوفانوسی تو کردیم
از کعبه وبتخانه ودردیر و کلیسا	تکمیل زیارات بپابوسی تو کردیم

۲۹۳۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، نشان شنگرف ، جدول شنگرف وزر ومشکی ولاجورد . ازآغازوانجام افتاده است ، نزدیك هزاروانده بیت.

۱۴س ۷×۱۴ ، ۳۸گ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ ، کاغذ سپاهانی متن آبی حاشیه نخودی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

دیوان

گویا از ولی دشت بیاضی گشته شدهٔ ۱۰۱۵ ، نسخهٔ ما غزلها است نه بترتیب تهجی و رباعی ومثنوی هم درمیانه دارد . ازشعرها پیداست که سرایندهٔ آن شیعی است در آن آمده :

چه شد سرشته بمهر آب وخاك ولی	روا بود که رساند باو ضرر آتش
	(س ۵)

نیز :

از روستای بودن زند حسودم طعن	مراچه جرم کدازروستااست مولدمن
	(۴۹)

(سپه ۲۸:۲:۷۰)

آغاز:

گردسرراه وصالت راب پای شوق ازان	عرش دارد صدشرف ازخاك پاك جبریل

ای دل وجان دردوغمت زاوطن — هردو فدای تو چه‌جان وچه‌تن

انجام :

فلك مرا بتو همراه وآشنا نگذاشت
فتاد طرح جدایی ولی جدا نگذاشت
خیال مهر و وفا بود در دلم دایم
ولی چسود که ایام بی وفا نگذاشت

۲۹٤۰

ستعلیق حاجی علی عطار تهرانی درروزسه‌شنبه ۲۸صفر ۱۲۹۷ توشقان‌ئیل بخواهش‌حاجی‌محمد حسن‌معمار(ص۶۹)، در۶۹ ص

۱۸س۷×۱٦ ، ۲۵×۱۴/۵ — ۲۵/۵×۱۴/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبز ضربی مقوایی

دیوان

ازاسماعیل مقبل مدهوش تهرانی شاعرآزادهٔ امی بی‌سواد بلورفروش‌علاقه‌بند بوریاباف زردوزبترتیب تهجی نزدیك ۲۲۰۰ بیت . شعرهای اوبسیارشیوا وبلنداست. شاعر گویا درسدهٔ ۱۳ میزیسته است .

فهرست مطالبها

آغاز دیباچه: بسمله . مدهوش صهبای فنا و پیمانه نوش خمخانهٔ بقارهی‌عارف امی که زبان بیانش کلید خزینهٔ علوم لدنی ... در دست پر ازبادهٔ کهن جام‌بلوراست.

آغاز دیوان : قافیهٔ حرف الف .

اگرم‌سربرود عشق‌توازسرما را مختصرمی‌نرود وربرود سر مارا
درخرابات نهادم بدر میکده سر تا بخوانند مگر خادم‌آندر مارا

....

دست نزان‌عطای تو گشادارندهد ماند این‌مهرچومدهوش‌بشش‌درمارا

انجام :

یك‌حرف‌زنکته‌ای‌بست مدهوش این نکته بگو باهل اسرار
پیدا نبود کسی بجز دوست بر هرچه نظر کنم نه جز اوست

۲۹٤۱

نستعلیق دههٔ سوم رجب ۱۳۵۸ ، عنوان و نشان شنگرف ،
۱٦س‌۸/۵×۱۷ ، ۳۴۵گ ۱۷×۲٦ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی

چهارمقاله

از نظامی عروضی است .

۲۹٤۲

نستعلیق روز سه‌شنبه ۲ شوال ۱۲۹۴ ، جدول شنگرف وزر ولاجورد و مشکی.
۱۳س۱۰×۱۹ ، ۹گ ۱۵/۵×۲۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ مقوایی درون‌مشکی

دیوان

از محمد حسین‌خان‌بن محمد باقرخان‌بن عیسی‌خان قاجار بیگلربیگی‌شعاعی تهرانی در پایان سدهٔ ۱۳ و قصیده و غزل است و نزدیك ۱۸۹ بیت .

آغاز:

ای که افکندی بگردن ازدوزلف خوددومار
آن دومار از جان من جانا براوردی دمار
من کناره از جهان گیرم چو تو آیی برم
باز می بینم جهان آمد مرا اندر کنار
(قصیده‌ایست در ستایش ازوزیر مؤتمن‌الملك صاحب اختیار)

....

مختصر عرض شعاعی را جوابی باز گو
کافتاب از ذره پروردن ندارد عیب و عار

انجام :

تیغ ابرو تیزومژ کان تیز و تیر غمزه‌تیز
خون عاشق کی روا باشد بریزی با ستیز

....

پند نگرفتی شعاعی تا که افتادی ببند
بسته شد راه فرار و خسته شد پای گریز

۲۹۴۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، نشان شنگرف ، در۲۶ص.
سطر چلیپا ۱۳×۲۰ ، ۱۴س ۱۸×۲۸/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی .

خلدبرین

از وحشی بافقی کرمانی و بوزن مخزن الاسرار نظامی و نـزدیك ۵۳۰ بیت (مجلس ۳: ۶۱۰ ـ سپه ۲: ۶۹۷ ـ مشار ۶۱۶ ـ ذریعه ۷: ۲۴۰) .

۲۹۴۴

نستعلیق سدهٔ۱۱، جدول‌لاجورد درص۶۷۵ص.
۱۶س۱۷۷۷/۵ ، ۳۳۸س ۱۴×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزمقوایی‌کناروعطف تریاکی .

کلیات

دیوان و منشئات جلالای طباطبایی زواره‌ای اردستانی (جلال‌الدین‌محمدشاعر شاه جهان پادشاه دوم) است (ذریعه ۱۱ : ۱۹۸) نام او در ص۶۵ « محمد ملقب بـه جلال‌الدین طباطبائی زواری اردستانی» آمده‌است . سر گذشت حکیم شرف‌الدین‌حسن شفائی پسرحکیم خواجه ملا دردیباچهٔ میرزا جلالا بردیوان او (۵۶ـ۷۹) آمده و در آن ازشاه صفی وسال ۱۰۳۹ وشیخ محمد حسن (ص۶۲و۶۳و۶۶) و پدرشفائی‌شاگرد شاه تقی‌الدین محمد نسابهٔ شیرازی یاد شده و دارد که شفائی در ۷۰ سالگی در پنجم رمضان ۱۰۳۷ درگذشت و جسدش را بکربلا برده‌اند ، جلالا شعری درمـاده تاریخ مرگ او میآورد (ص۷۴و۷۵) در اینجا دارد که سروده های اوبیش از سی هزاربیت است و مثنویات او بنام « خاقان سعید و صاحب قران مرحوم عـرش آستان پادشاه والاجاه . . شاه عباس » است .

چنین است فهرست این جنگ

۳۰ـ نامه بجعفرخان ازهمو (۱۹۸)

۳۱ـ دیباچهٔ میرزا معز بربیاض خود (۲۰۳)

۳۲ـ نامهٔ شاه عباس بشاهجهان (۲۰٦)

۳۳ـ نامهٔ شیخ عبدالصمد بیکی ازیاران (۲۰۸)
(شعرهای‌اودرص۲۰۹و۲۱۰ هست) .

۳٤ـ داوری منیرمیان دوقصیدهٔ قدسی وشیدابنظم (۲۱۰ـ۲۲٤)

۳۵ـ نامهٔ منیر ببرادر خود فیض ۲۲٤)

۳٦ـ نامه بنواب سعدالله خان (۲۲۸)

۳۷ـ بندی از تاریخ معجم (۲۳۱)

۳۸ـ رقعات حکیم ابوالفتح گیلانی (۲٤۰)

۳۹ـ دیباچهٔ ملافرج‌الله شوشتری بردیوان ملای روم وسرگذشت ملا
(شعرش در ۲٤۵ هست) (۲٤۱)

٤۰ـ داستانی از خواجه نظام‌الملك دربارهٔ جمال‌الدین جندی (۲۵۵)

٤۱ـ کتاب‌فی‌بیان اهل‌التصوف(۲۵۷ـ۲٦۲) از نجم‌الدین عمر نسفی‌در آن‌از گروههای: حبیبه و اولیائیه و شمرخیه و اباحتیه وحلولیه وحوریه وواقفیه ومتجاهلیه‌ومتکاسله والهامیه یاد شده است (حقوق۲۰۱)

آغاز: بسمله . هذا کتاب فی بیان اهل التصوف من تصنیف الشیخ‌الامام‌الاجل نجم‌الملة والدین عمر نسفی رحمة‌الله علیه بباید دانستن که تصوف چیست واهل‌تصوف کیست وایشان چند گروه‌اند .

انجام : تا بوعدهٔ صاحب شریعت برسی که فرموده است من‌اهان‌صاحب بدعة آمنه الله تعالی یوم القیامة من الفزع الاکبر وفقناالله تعالی وصلی‌الله علی محمد وآله الطیبین الطاهرین اجمعین .

٤۲ـ رقعهٔ میرزا فصیحی بآصفخان (۲٦۱)

آغاز: [عنوان مطلب بشنگرف وپاك شده]

ابدا تحن الیکم الارواح ووصالکم ریحاننا والراح

وقلوب‌اهل‌وداد کم‌تشتاقکم والی لذیذ لقائکم ترتاح

بحیرتم که بچه عنوان ابلاغ مبلغ اشتیاق نمایم.

انجام :

او کز دل و از دماغ دارد	درجیب وعمامه کان‌ودریا
بادست تهی‌حقش‌بدستست	کر سر نارد فـرو بدنیـا

۲۹٤٥

نسخ حاجی محمدبن احمد شریف سپاهانی درش۱ ومورخ روز پنجشنبه ٦شوال ۹۹۲ درنجف‌و مقابله شده با نسخه‌های‌درستی مانند نسخهٔ مقابله شده با نسخهٔ علی‌بن منصورخازن وشهیدکه درتاریخ ۱۵ رمضان ۹۵۴ مقابله‌کرده بود ، ش۲ را علی‌بن شاه محمد طبسی نجفی در۹۹۳ نوشته و در نیمه‌های ع۹۹۳/۲ مقابله نمود، ش۳ را همان اصفهانی در ۲۶ شعبان ۹۹۲ نوشته و بانسخهٔ مقابله شده با نسخهٔ شهیدکه‌در۹۵۳مقابله‌کرده‌بوددر ع۹۹۳/۲۱مقابله نمود، ش۴ درروز آدینه ۸ رمضان۹۹۲ درنجف نوشته شده‌گویا ازهمین اصفهانی .

۲۳س۱۰×۱۵/۵ ، ۱۸۴گ۱٦×۲۳/۵ ،کاغذ سمرقندی – جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی‌کنارمشکی.

مجموعه

۱ـ الفهرست (۱ـ۹۰) از شیخ طوسی .

۲ـ الابواب (۹۳ـ۲۱۰) رجال اوست .

۳ـالرجال (۲۱۲ـ۳۳۰)از ابن داود که درنجف درذی حجهٔ ۷۰۷ ساخته است (پایان) .

٤ـ ایضاح الاشتباه فی اسماء الرواة (۳۳۱ـ۳٦۷) از علامهٔ حلی مورخ روز ۱۹ ذی‌قعده ۷۰۷ (پایان) .

۲۹٤٦

نسخ‌ابن‌شاه مولانانورالدین درروز پنجشبه ۱۷ع۱۰۷۰/۲ ، عنوان ونشان‌شنگرف.
۲۳س۷×۱۹/۵ ، ۲۸۰گ۱۴×۲٦ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی

عین‌الیقین فی‌اصول‌الدین یاالانواروالاسرار

ازفیض کاشانی است .

۲۹٤۷

نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان شنگرف، هفت برگ آغاز نو نویس است.
۱۹س۹×۱۹ ، ۲۹۴گ۲۸×۱۴/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

اسکندر نامه

سرگذشت اسکندر بنام پسر داراب پسر اردشیر و برادر پوراندخت دختر دارا است از ابوطاهر طرطوسی که در نسخهٔ ما چندین جا از او یاد شده است . دراین دفتر اسکندر پادشاهی دانسته شده نه پیامبر . دران از« خاورنامهٔ ابن حسام»(۱۷ر) وعنصری وسراج بلخی یاد شده است. کتاب باید ساختهٔ سدهٔ ۱۰ و۱۱ باشد نه مانند اسکندرنامهٔ نسخهٔ کهن نفیسی که ازسدهٔ ۵و٦ است ودرازآن ازمحمود غزنوی یادشده است(درداستان سی نام خدا که ابوسعید خرگوشی آنها نسخت کرد بدستوراو وهزار دینارزرمغربی از او گرفت ومحمودآنها را زر گرفت و بر « بارق » بست ـ گ ۷۹ پ ـ همانکه در آغاز نسخهٔ ش۲۸٤۸/۲ ما می‌بینیم) .

اسکندرنامهٔ دیگری تازه تر از نسخهٔ ما گویا از سدهٔ ۱۱ و ۱۲ در کتابخانهٔ دانشکدهٔ معقول (ش۱۵ب) هست و عنوانهای مطالب دارد اما نامی ازطرطوسی درآن ندیده‌ام .

نسخه‌ای بعربی از اسکندر نامه بنام«سیرة اسکندر»در کتابخانهٔ آستان قدس (۲: ۹۰ش ٥٤ تاریخ مورخ ۱۹ شوال ۹۹۳)هست که اسکندر در آن نیمه پیامبر پنداشته شده است

نیز بنگرید به : هزارهٔ فردوسی س۲۰ ـ دیباچه برمختارالحکم ابن فاتك س۱۲ ـ فرهنگ ایران زمین دوره ۷ گفتار نگارنده دربارهٔ فهرست تواریخ حکما ـ حماسه سرایی در ایران فهرست نامها ـ گفتار محجوب دربارهٔ داستانهای عامیانه در مجلهٔ سخن .

باری این نسخهٔ اسکندرنامهٔ ما بسیار تازه‌تر ازنسخهٔ نفیسی است ولی تااندازه‌ای

با آن پیوستگی دارد. این نسخه از داستان «تولد اسکندر از مادری ناهید نام و پدری بنام داراب ارده‌شیرو و اینکه فیروزشاه میخواست او را بآب بیاندازد ولی او ازین آسیب رهید و سرانجام فیروز شاه را بکیفر رساند» آغاز میشود و میرسد بداستان رفتن اسکندر به بیت‌المقدس. دربسیاری از جاها دارد «اما مؤلف اخبار (وگذارندۀ اسرار) ابوطاهر طرسوسی چنین روایت میکند» و در آن جز این عنوان دیگری نیست برخلاف نسخۀ نفیسی که عنوانهای مطالب را درجای خود دارد.

آغاز افتاده: وهر کجا که میرسیدند منادی میکردند که هر که ظلم میکرده باشد در زیر پای پیل اندازند.

انجام افتاده: ودر کار من نگرید که تمام تمام از من بوده وخزاین وعساکر رافیاس نبود.

۲۹۴۸

نسخ محسن متولی بدستور امیر سید محمدا در روز آدینه ۷ رجب ۱۰۷۰ (میانۀ نسخه و پایان آن)، نشان شنگرف، در ۱۲۲۰ نسخه‌ازآن فتحعلی‌بن محمدکریمخان زند بوده است و خط مورخ شب شنبه ۱۰ رمضان ۱۲۳۷ هم درصفحۀ عنوان هست.

۲۳س ۸×۱۷/۵، ۳۳۳گ ۱۴×۲۵، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی.

کمال‌الدین وتمام‌النعمة فی اثبات الغیبة و کشف الحیرة

ازابن بابویه است (ف۱۰۰۷).

۲۹۴۹

نستعلیق محمدطاهربن محمد صالح حسینی مازندرانی در ۱۲۵۳ درسمنان درش۱و۲و۵و۶، نشان وعنوان شنگرف، ش۱ مورخ پنجشنبه ذی‌قعده، ش۲روز آدینۀ ذی‌قعده، ش۴ دربنافت هزارجریب در ۲ ج، ش۴ ازآغاز وانجام افتاده، ش۶ درروز سه شنبه ۱۲ محرم همه اینهادرهمان‌سال.

۳۰س ۱۰×۲۰/۵، ۱۴۲گ ۱۶×۲۸، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی.

مجموعه

۱ـ اصول دین (۱ر ـ ۱۱ ر) در آن از مقدس اردبیلی یادشده .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . بر ضمایر ارباب عقول و بصایر مخفی نماناد که هیچ فردی از افراد بنی نوع انسان ... بخودیخود موجودنشده ... بالتماس جماعتی از برادران ایمانی واخلای روحانی چند کلمه‌ای درباب اصول دین و اصول مذهب بادلهٔ اجمالیهٔ آنها بحسب فهم عوام وطاقت ایشان نوشته میشود ... واین رساله مشتمل است بریك مقدمه وپنج باب .

انجام : وقول بمعاد روحانی که منسوب است بحکمای یونان چون مخالف ضروری دین است کفراست و الحمدلله لاولنا وآخرنا وصلی‌الله علی‌نبینا . . . و وصیه خیرالوصیین .

۲ـ آداب نماز (۱۲رـ۳۰پ) بفارسی گویا از مؤلف رسالهٔ پیش .

آغاز: بسمله به نستعین . اما بعد از اصول دین عمده مقاصد در میان سائر واجبات نمازاست ... رساله‌ای درین یاد شد ومرتب شد بریك مقدمه وچهارباب ویك خاتمه .

انجام : ونماز کردن بردوجنازه باهم .

۳ـ قاطعة اللجاج فی تحقیق حل الخراج (۳۱رـ۳۸پ) از محقق کرکی .

٤ـ الزام النواصب (۳۹رـ٤۲پ) (ف۵۳۸) .

۵ـ الحقائق (٤۳رـ۱۰۸ر) ازفیض کاشانی درشش مقاله .

٦ـ منهاج‌النجاة (۱۰۸ پ ـ ۱۳۲ر) ازهمو.

۲۹۵۰

نسعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان ونشان‌شنگرف ، میان ص۳۱ـ۳۲ افتاده است وپس از۲۴۲صفحه

۳۶۲ میاید و نسخه پس از این آشفته و پس و پیش است در شمارهٔ صفحات وجاهای دیگر افتادگی هم دارد .
سطر گوناگون ۱۱×۲۲، ۲۷۴ گ ۱۵/۵×۲۶/۵، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی درون آبی.

سفینه

از صدرالدین محمد گنابادی (جنابذی) است و خط محمد مؤمن و دیگران و تاریخهایی از ۱۰۴۹ تا ۱۱۳۶ در آن آمده چنانکه اینك می‌بینیم .

فهرست مطلبها

۱ـ دیباچه‌ای از حاجی عنایت‌الله قلعه‌ای غزنوی در ۱۱۳۶ که میگوید از معمای مولانا میر حسین و مولانا جامی در حاشیهٔ این بیاض نوشتم همچنین چند معما از محمد نصرالله وجز او آوردم (ص ۱ـ۲) .

۲ـ تعبیر خواب همان دوازده فصل فن چهارم نفایس الفنون آملی و دیباچه‌ای بر آن هست و در آن از خط ملا احمد اردبیلی نقلی شده است . در پایان فصل ۷ آن از خوابی که آملی در ۷۳۷ دیده است یاد شده (ص ۱۵) که در چاپ ۱۳۱۶ نیامده است (ص ۳ـ۲۸) .

۳ـ استخراج شاه نعمة‌الله بنظم همان پیش گوییهای دروغ که در آن از سالهای ۱۰۹۰ و ۱۱۵۰ و ۱۱۵٦ یادشده بخط معین‌الدین علی بن شمس‌الدین علی حسینی در نیمهٔ شوال ۱۱۳٦ (۲۹) .

٤ـ نسخهٔ خواجه نصیر (۳۰) یازده بیتی است بفارسی درپیشگویی

۵ـ استخراج شاه نعمة‌الله از جفر بنظم فارسی که دران از سال ۹۰۹ یادشده است (ص ۳۰) .

٦ـ شعرهایی از میرزا جلالا و میرزا حسن واهب و دو دائره از قصیدهٔ مصنوع اهلی شیرازی مورخ ۱۱۳٦ (ص ۳۳) در اینجا خط «صدرالدین محمد الجنابدی» مورخ ۲۱ شوال ۱۰٦٤ هست .

٧ـ دیباچهٔ همین سفینه یا مجموعه بفارسی ود. بالای صفحه‌ها شعرمحمودتونی وعبارتی به نثرونظم در بارهٔ تولد فرزند بنام علی رضا مورخ ١١١٩ وشعرمیرزامحمد قاسم تونی هست (٣٥ـ٣٦) .

٨ـ مقامات العشاق (٣٧ـ٤٢) به‌نثرونظم وبسیار شیوا باعنوانهای «من منظومات، ایضاله ، زیدالخیل ، ومنه سلمه‌الله ، اویس ، ایضامنه ، ایضا من مثنویات ، رباعی منه ، ایضا مثنوی ، من مثنویات ، رباعی ، منه ، بر تافتن عاشق روی دلرا از حصهٔ معشوق بجانب سلطان عشق ، ومنه سلمه‌الله ایمانهم ، آمدن معشوق برسرعاشق، من‌غزلیات، تشبیه کردن عشق را بآتش وتاثیر آن ، وله ایضا ، سوختن عاشق خرمن هستی خودرا در طلب نسبت عشق ورسیدن معشوق بسروقت او ودرآن حالت خودرا پروانهٔ آن‌شمع محفل عشق کردن وبوصال ابدی رسیدن، وله مثنویات » (همه اینهابشنگرف) .

آغاز: من تألیفات حسان العجم مولانا کوکبی سلمه‌الله المسمی بمقامات العشاق حکایت اویس طائی وعاشق شدن او برسلمی بنت عبدالله بن خلف خزاعی وانجام او بعشق محبوب حقیقی (بشنگرف نوشته‌شده) یکی ازدوستان حکایت کرد که‌درایام‌قدیم‌درقبیلهٔ طی اویس نامی جوانی بود که بقدم توکل صحرای هستی را طی کرده بود و به تیغ آتش‌فشان عشق مطایای هوی وهوس را پی کرده .

انجام : رباعی له :

آنانکه‌غم توبر گزیدندهمه	درکوی‌شهادت‌آرمیدندهمه
درمعرکهٔدوکون‌فتح‌ازعشقست(؟)	باآنکه‌سپاه اوشهیدند همه

وکان ذلك فی شهورسنة خمس واربعین وستمائة ٦٤٥ تاریخ به صحت پیوسته که برهان‌الدین بعد ازقتل شمس‌الدین چهل روززنده بود وازرفقای اوتامدت‌یکسال یك تن نماند (بتاریخ پنجشنبه ٩ شهرجمیدالاول‌سنهٔ ١٠٤٩ تمت تحریر یافت) .

٩ـ افسانهٔ درخت سقمونیا (هامش٤٢).

۱۰ـ صورت کتابت که سادات بپادشاهان نویسند (۴۳) .

۱۱ـ افسانهٔعقل (پادشاه یونان) وفرزندش بنام «دل» وعشق (۴۴ـ۵۱)شعرهای میرزا قلی ومیرزاجانی وديگران دربالای صفحات هست.

آغاز رساله : بسمله . مخترع این حکایت و مبتدع این روایت میکند که در شهریونان پادشاهی بود عقل نام وتمام دیارمغرب مسخر احکام او .

انجام : و دل رانصیحتی چند کرد بعدازان باخلاق شعارنیکوورزبده‌نام‌نیکو درعرصهٔ گیتی یان گار گذاشت و این داستان ازویاد گارماند والله اعلم بالصواب.

۱۲ـ رقعهٔ خان‌خانان درپرسش بیماری (۵۲ ـ ۵۳) نیز شعر شیخ علی نقی در بالای صفحه.

۱۳ـ صحت ومرض فضولی بغدادی (۵۴ـ۶۳ مورخ ۲ ذی‌حجهٔ ۱۰۷۶) با شعر میرزارستم.

۱۴ـ سراپای میرزا سیدعلی مهری رحمه‌الله (۶۴ـ۶۶) با شعرسبحانی نیزشعر شعاعی درص۶۷ .

۱۵ـ صورت رمل استخراجی که بتاریخ غرهٔ شهر ربیع الثانی ۱۱۴۱ مطابق پیچی‌ئیل مستخرج شده‌است (۶۸ـ۶۹)باشعراوجی وفتحی یزدی وعبدالحسین‌وخسرو و «خوابی که حاجی محمد صالح شیرازی جهت نواب اشرف دیده» بایك‌بیت‌شعر.

۱۶ـ هزلیات عبید (۷۱) بنثرباشعرشاه عباس وپاسخ‌آن.

۱۷ـ قصیدهٔ شیخ نظامی (۷۲).

۱۸ـ ترجمةالشوق عرفی شیرازی (۷۳ـ۷۵) .

۱۹ـ معراج الخیال میرزا نظام استرابادی (۷۶ـ۷۸) .

۲۰ـ شعر ظهوری ترشیزی (۷۹ـ۸۰) .

۲۱ـ قصیدهٔ ملك قمی (۸۱ـ۸۲) .

۲۲ قصیدهٔ مجیبی (۸۳).

۲۳ـ قصیدهٔ خلاق المعانی (۸۴ـ۸۶) باشعر سحابی و در پایان آمده : «این چند قصیده حسب الفرموده . . . سمی گوهر فیاض در ساحت دشت بیاض نوشته شد بتاریخ شهر ربیع الاول ۱۰۵۴ نبشتهٔ محمد مؤمن» .

۲۴ـ نامه‌ای منثور بفارسی خطاب به «فرزند ارجمند محمد محسن» که محمد اسماعیل حسینی کاشی درشوال ۱۱۳۶ بخواهش محمد رضابیك نوشته‌است (۸۷) .

۲۵ـ رسالهٔ عرفانی (۸۸ـ۹۴) گویا ازسیدقاسم انوارودران آمده : «در تاریخ سنهٔ تسع وسبعین وسبعمائه بود که درشهر هرات . . . در خانقاه جدیدی در جوار مولانا ظهیرالدین خلوتی ... ساکن بودیم» .

آغاز: بسمله . سبحانك لاعلم لنا الاماعلمتنا انك انت العلیم الحکیم اصل اول دراسباب وصول بناء این اصل برمحبت ومناسبت است و مناسبت بر چهار نوع است : مناسبتی ذاتی که رابطهٔ اتحاد جوهریست .

انجام: آنچه میان عموم مثل است که خدا خلعت بارزانی دهد یعنی لمعات انوار قدس بقابلان دهد متعه‌الله تعالی بهاوبامثالها نصیحت درویشانه آنکه غنیمت دانند فرصت را که سالها باید ببستان طریقت نهالی بدین سرسبزی و بهجت و استعدادی بدین قابلیت ولطافت پیداشود ووظیفهٔ دعا آنکه جهانت بکام وفلك یار بادجهان آفرینت بکام توبادا همهٔ خداوند گیتی (تمةالکلام) شعر تقی وچند شعردیگرهم در هامش و بالای صفحات هست .

۲۶ـ رسالهٔ عرفانی (۹۴) شاید ازهمو (در۱۱سطر نیمهٔ صفحه) .

آغاز: بسمله . فتح باب جودوجر اسباب وجود برخلاف ماضی درحال واستقبال وقتی ظاهر گردد که اعلام نصرت وخیام دولت ازخلوت خانهٔ عزت ... بفضای صحرای فاحببت ان اعرف مرفوع ومنصوب . . گردد .

انجام: صورت ومعنی ازممکن فرض بمعرض عرض وارد شد (تمت الکتاب بعون الملك الوهاب) .

پس ازین « نسبت سیادت حضرت سیدالاحرار قاسم‌الانوار قدس‌الله سره‌العزیز» و «سند خرقهٔ آن حضرت نورالله مرقده» هست (در ۷سطر نیمهٔ صفحه).

۲۷ـ جنگ شعرهای میرعقل همدانی و زلالی خانساری و لطف الله نیشابوری (۹۵).

۲۸ـ ساقی‌نامهٔ ظهوری (۹۶ـ۱۰۵) با سه بیت شعر امیرشاهی.

۲۹ـ قصیدهٔ فردی (۱۰۶ـ۱۰۸) در ستایش محمدتقی و دران از قهستان یاد شده است و تخلص او «فردی» است و در عنوان آمده « مولانا فردی اوقهی ستیانی » با شعرهای جامی و فیضی هندی و ابن یمین و فلکی شیروانی (۱۰۹).

۳۰ـ قصیدهٔ مولانامحمد صوفی (۱۰۹ـ۱۱۰) باشعرهای آصفی‌و کمال‌اسماعیل.

۳۱ـ گزیده پنج گنج نظامی (۱۱۱ـ۱۳۵ نوشتهٔ در سرخهٔ سمنان در نیمه‌های ع۲/۱۰۵۸) بادیباچه‌ای به‌نثرازصوفی شیرازی که می‌نویسد که سی‌چهل سالست از شعرهای‌خوب‌برمیگزینم‌واینك‌ازخمسهٔ شیخ‌نظامی۱۴۰۰بیت‌بر گزیدم باشعرهای وقوعی و حاجی وقیصرا و زمانی ونوروزعلی‌بیك و شیدا و زمانا وذوقی و محمد قاسم نقاش و کمال اسماعیل وظهوری و عرفی وشیخ علی‌نقی وهاتفی.

۳۲ـ شعرهای امیر خسرو (۱۳۶ ـ ۱۳۷ نوشتهٔ صدر الدین الجنابدی در ۱۲ رجب ۲۷۶).

۳۳ـ شعرهای مقبل (۱۳۸) باشعرر کنا (۱۳۹) وسبحانی و طالب‌آملی(۱۴۰) و ناجی اصفهانی وطالب وسلیمای طهرانی وحکیم رکنا (۱۴۱)و وحشی(۱۴۲)وطالب آملی (۱۴۲ـ۱۴۳) و سبحانی (۱۴۴) وصایبا (۱۴۵).

۳۴ـ قصیدهٔ طالب آملی در ستایش دیانت خان (۱۴۶ـ۱۴۷).

۳۵ـ مثنوی میرزا ملك مشرقی (۱۴۸ـ۱۵۳ مورخ ۱۰۷۶) باشعرهای‌رکنا (۱۴۸) و حمزه خان (۱۴۹) و فتحی یزدی (۱۵۰) و میرزا جلالا (۱۵۱) و شیدای لاهوری (۱۵۲)و ملك قمی وآقاشاپور وصایب (۱۵۳) وواهباو کمال اسماعیل و نواب

میرزا جلالا (سلمه‌الله‌تعالی) وسیدسبحانی وپاسخ صایب باووشیخ مغربی ونافلاءهراتی (۱۵٤ مورخ ۲۳ شوال ۱۰۷٤) و صایب ومحمدقلی وسلیما وعرفی شیرازی وطغرای مشهدی (سلمه‌الله تعالی) وجلالا و محب علی میبدی ومیررضی وسبحانی (۱۵۵مورخ شوال ۱۰٦٤).

شعرسلیمای طهرانی و شیدای لاهوری وظهوری درصفت اسب وفیل ومولوی و حمیدبیك علوی ومیرزا جلالا ومیررضی وسلطان علی بیکا وطالب (۱۵٦مورخ‌شوال نوشتهٔ همو).

۳٦ـ مجلس داشتن اسکندر با کیقوی چین ازامیرخسرودهلوی (۱۵۷ـ۱٦۰) با شعرعرفی (۱٦۱) ومحمدقلی سلیم درتعریف کوه ومیرزا معز (۱٦۲) ومیرزاجلالا (۱٦۳) و محمدقلی سلیم (۱٦٤) ومولانا محمدتقی (۱٦۷).

۳۷ـ قصیدهٔ شیخ فیضی هندی (۱۷۲ـ۱۷٤).

۳۸ـ رباعیهای سحابی نجفی (۱۷۵ـ۱۷٦).

۳۹ـ قصیدهٔ آقاشاپور (۱۷۷ـ۱۷۹).

٤۰ـ قصیدهٔ سلمان ساوجی (۱۸۰ـ۱۸۱).

٤۱ـ قصیدهٔ میرزا نظام دست غیب (۱۸۲) در پایان آمده: «نمقه میرك حسین جنابدی».

٤۲ـ غزل شیخ بهایی و شعرمیرزا ابراهیم (۱۸۳) وسلیم و صایب (۱۸٤) و حکیم فطران که گویا از اونباشد وشعر میرزا محراب (۱۸۵) ومیرزاملك (۱۸٦) و قدسی و دستور (۱۸۷) وشانی تکلو وداعی (۱۸۸) ومحمدباقر مهجورو کمال‌اسماعیل (۱۸۹) و انیسی شاملو (۱۹۰) وقدسی (۱۹۱) و ترکیب قدسی (۱۹۲) و شعر میرزا محمد مؤمن حیدرابادی گلکنده‌ای (۱۹۳) ومیرزا محمد معصوم کاشی (۱۹٤).

٤۳ـ قصیدهٔ میرزا نظام دست غیب (۱۹٤ـ۱۹۵ مورخ ۲۱ ذی قعده ۱۰٦٤) با شعرآشوب (۱۹۵) وانیس شاملو (۱۹٦).

۴۴ـ قصيدهٔ اديب صابر (۱۹۸ـ۱۹۹) و شعرنوروز عيسی‌بيك وفيضی .

۴۵ـ ترجيع‌بند نعمت‌الله (۲۰۰ـ۲۰۱) با معما بنام عباس ميرزا .

۴۶ـ شعرهای طالب کليم (۲۰۲ ـ ۲۰۴ مورخ ۱۰ ذی قعدهٔ ۱۰۶۴) با شعر مولانا انيسی (۲۰۴) .

۴۷ـ شعرهای طالب آملی (۱۰۶) .

۴۸ـ محمود و اياز انيسی شاملو (۲۰۸ـ۲۰۹) .

۴۹ـ مثنوی سالك نيشابوری (۲۱۰ـ۲۱۶) با شعرابوتراب بيك و واله و طالبا وصايب وسنجر وميرزا طاهر واقعه‌نويس وظهوری .

۵۰ـ ساقی نامهٔ فضولی (۲۱۸ـ۲۲۲ مورخ ذی‌قعده ۱۰۶۴) .

۵۱ـ مشهد انوار مولانا عراقی (۲۲۳ـ۲۲۶) باشعروحشی نيزغزالی (۲۲۷) و طبيعی وطالب‌آملی وصايب وحكيم شفائی (۲۲۸) و انوری ورضی وحشمتی (۲۲۹) و كاتبی (۲۳۰) و ميرزا رضی ارتيمانی و طغرای مشهدی و شيدای هندی و ناظمای هراتی (۲۳۱) وواهب همدانی ومؤمن حسين يزدی و مير سبحانی نجفی و مير مغيث محوی(۲۳۲)مورخ‌پايان ج۲/۱۰۵۵ نوشتهٔ درويش سنجربرای نواب سيادت‌واقبال‌پناه عالی جاهی صاحبی قبله گاهی شهرياری .

۵۲ـ مثنوی حاجی محمدخان در تعريف كشمير (۲۶۷ـ۲۳۷) .

۵۳ـ مخمس شفايی (۲۳۹) با شعرواصف وچند معما وشعرجامی (۲۴۲) .

۵۴ـ قصيدهٔ شاه طاهرد كنی (۲۴۵ ـ ۲۴۹) بادوبيت « مرتضی برادر امام فخر رازی»(۲۴۵) .

۵۵ـ قصيدهٔ شانی تكلو (۲۴۸ـ۲۵۱) .

۵۶ـ قصيدهٔ شاه اكبر (ص۲۵۲) با شعرشيخ بهايی (۲۵۳) .

۵۷ـ هفت‌بند حسن كاشی (۲۵۴ـ۲۵۶) .

۵۸ـ هفت بند قدسی (۲۵۷ـ۲۵۹) با شعرجامی (۲۶۰) .

۵۹ـ فرهاد وشیرین عرفی (۲۰۱ ـ ۲۰۶) یادداشت ۲۳ع۱۱۰۶/۲ ابوالقاسم نامی زیریك بیت مجید اصفهانی و پهلوی بیتی دیگر هست و او اینها را نوشته است (۲٦۷) نیزشعرجامی (۲۷۲) و محمدقلی سلیم و صایب و طالبا و این بیت (۲۷۳) :

نی‌قلیان‌مرا ازبوسهٔ‌اوداد خرسندی ــ به نی شکر کسی کم‌دیده‌شفتالوی‌پیوندی .

٦۰ـ قضا وقدر محمد قلی سلیم (۲۸٤ـ۲۸۲) با رباعی شوکت (۲۷٤).

٦۱ـ نان وحلوای بهایی (۲۸۲ـ ۲۸۸) و شعرهای پراکندهٔ او (۲۸۹ ـ ۲۹۲ نوشتهٔ صدرالدین محمد ۱ محرم ۱۰۷٦)باشعرمیرزا نظام دست غیب و فتحی و عرفی وامیرفزونی (۲۹۳) وپند رضا (ع) بمامون بفارسی(۲۹٤) وشعرقاری ونظری (۲۹۵) ونامه‌ای در طلب نهال به «دستوری نظاما میرزا احمد» (۲۹٦) وشعراحسن وجامی و نظام ونامهٔ شاه طاهردکنی (۲۹۹) ومیرزا فصیحی (۳۰۰) .

٦۲ـ قصیدهٔ ظهیرفاریابی (۲۹۷ ـ ۲۹۸) باشعر سحابی و «سواد کتابت میرزا محمود» (۲۹۸) و بندی به نثرفارسی (۳۰۱) وشعرمیرزا ملك مشرقی و پاسخ میرزا فصیحی (۳۰۲ـ۳۰۳) و «کتابت میراسیری که میرزابیك نوشته» (۳۰۳).

٦۳ـ بحرطویل شاهدا (۳۰٤ـ۳۰٦) .

٦٤ـ قصیدهٔ میرزا رضی وشعرهای او (۳۰۸ـ۳۱٤) .

٦۵ـ نل و دمن شیخ فیضی (۳۱۵ـ۳۲۱) .

٦٦ـ شعر غزالی وپاسخ زنگنهٔ شلوه (۳۲۲و۳۱۷) باشعرصائب (۳۱۸) و شاه قاسم انوار وقدسی وعرفی شیرازی وصایب (۳۱۹) وبهاری (۳۲۳) ومرتضی‌قلی‌سلطان (۳۲٤ نوشتهٔ محمد حسین بخواهش میرزا صدرا در خوی در ۱ ذی قعده۱۰۵۹) نیز شعرجامی (۳۲۵) .

٦۷ـ قصیدهٔ سیف اسفرنگ (۳۲٦ـ۳۳۲) .

٦۸ـ قصیدهٔ رشید وطواط (۳۳۳ـ۳۳۷) .

٦۹ـ شعرهای حاج سراجا میرزا قاسما ومؤمن برای یکدیگر (۳۳۸ـ۳۳۹).

۷۰ ـ قصیدهٔ سلمان ساوجی (۳۲۸) نیز شعرهائی که در آن از شاه شجاع یادشده (۳٤۵ ـ ۳۵۸) .

۷۱ـ مثنوی مولاناعبدی گنابادی (۳۵۹ـ۳۶۰) با یك مخمس (۳٤۰) .

۷۲ـ « شهراشوب شفیع من بینات مجموعهٔ کمالات میرزامحمد» به نثر(۳٤۰ـ ۳۸۰ متن وهامش)باشعرهای‌نزاری وشریفا وشانی تکلو دربالای صفحات هست .

دراین رساله از شاهزادهٔهندوستان که درسایهٔ کنگرهٔ قصر دولت‌آمده بود واز شیخ پشم‌الدین در گزینی وملا قزوینی وشاه سلطانحسین واعتمادالدوله ومیرزامحمد صالح رضوی و رستم‌خان سپه سالار واززربافت وقباو کمرزرین و مندیل و شمشیر و خنجر وناقه‌وشتر وحلقهٔ کمان‌وچارچوب دست وسردان وبسته‌های تنبا کوی‌جانکی وومومیایی وجوارش‌وسفوف وشالهای کار کشمیر ولنگ وآینه وقلمدانهای کاربهرام ومانی و کاغذهای خطایی و کشمیری و عنبر (با وصف اینها) و ازآقا سجنجل عطار کوی‌نوقان وواعظ قزوینی یاد شده ونکات تاریخی و مذهبی لطیفی دارد .

آغاز: هو شهراشوب من بینات مجموعهٔ کمالات میـرزا محمد شفیع . عرضه داشت ملازمان پادشاهزادهٔ هندوستان بموقف عرض علمای اعلام دین مبین و فضلای دارالاسلام ایران زمین که برفرس فراست وتوسن فهم و کیاست سوارشده علم‌افتخار اعتقاد ائمهٔ اطهار ولوای تشیع اولاد سیدالمرسلین در میدان شرایع ارشاد و معرکهٔ جوامع اجتهاد برافراخته ... میرسانند .

انجام : ولعن این گمراهان مخذول که بمدلول آیهٔ الالعنة الله علی الظالمین ظلم ایشان از کفر ابلیس مشهورتر است اوراد خمسهٔ خود نموده نیستی‌و نگـونساری ایشان را از درگاه ارحم الراحمین مسئلت نموده و مینماییم امید کـه بهدف اجابت مقرون باد بمحمد وآله الامجاد بمقتضای المأمور معذور بتضییع اوراق مبادرت‌نمود (حرره العبد الاقل محمدامین‌بن محمد مؤمن تونی ۱۱٤۷) .

۷۳ـ شعرهای وحشی‌وخضری وسعدی‌وامیرخسرودهلوی ومولانارومی وشاپور

وقدسی مشهدی وشکر طبسی (درستایش شاه عباس) وثنایی و انوری ومیرملك ومیر مغیث محوی وناجی (٣٨٢-٣٩٤) و جدول اختیارات برای سفر (٣٩٥) و شعر های صایب و محمدقلی سلیم وعرفی ومیرزاابراهیم ارتیمانی وطلسم برای پیدا کردن دزد (٤٠٠) و عبارتی هزلی وبسیار شیرین مورخ ١١٣٦ (٤٠١) و عریضهٔ محمدشفیع لوطی بیرجندی بمیرزا رضی قاینی (٤٠٢) و «جدول المؤامرة فی الاختیارات علی کون القمر فی البروج الاثنی عشر» (٤٠٦-٤١٠) وجدول اختیارات بودن خالی السیر وساعات بست وسیر رجال الغیب درجهات وسیر سکز یلدوز و اختیارات ساعات ایام ولیالی ورویت اهله وسهم الحوادث و اختیارات اتصال قمر بکواکب و چندین جدول نجومی دیگر (٤٣١).

٧٤- رسالهٔ درتقویم (٤٣٢-٤٣٩) از اسحق بن یوسف گیلانی.

آغاز: بسمله. حمد بی‌حدو درود بی‌عد واحدی را سزد که صفایح افلاك را بخامهٔ نقش انازینا السماء الدنیا بزینة الکواکب از ثوابت وسیارزیب وزینت داده ... امابعد این رسالهایست در دانستن تقویم مرتب برمقدمه وسه باب وخاتمه فقیر . . . اسحق منجم ابن یوسف الطبیب گیلانی بنابخاطر عزیزی درقلم آورد.

انجام: از نحس منصرف بود هیچ کاری نشاید کردن (تمت).

٧٥- اختیارات (٤٣٩-٤٤٠).

آغاز: بسمله. بدانکه این روزنامهایست بتقویم نزدیك از تحویل ماه و سال چیزی نقصان پذیرد ومنسوخ گرددویانه پرسیدن چیزها حاجت نباشد چکارراشایدو چکار را نشاید ازاول روز تاآخر روز ازسرهفته تاسرهفته روزنامه است.

انجام: زهره وقت نماز عطارد (تمت الرسالة ... بتاریخ یوم الخمیس من رجب المرجب سنة ١١٣٦).

٧٦- اختیارات (٤٤١-٤٤٤) دربارهٔ اختیارسفر ودرآمدن بشهر وتعلیم و تعلم و

عقد ونکاح وخریدن وفروختن وجامهٔ نوبریدن وپوشیدن ومانند اینها .

آغاز: بسمله . فایده در اختیارات خواص کلی و احوال که بطریق اشارت گفته شد.

انجام : خداوند طالع را همه کار نیك بود والله اعلم (تمت) .

۷۷ـ اختیارات (٤٤٤ـ٤٤٦) ازابوالقاسم‌بن حکیم یزدی .

آغاز: بسمله . چنین گوید ابوالقاسم‌بن حکیم یزدی ... که خدای تعالی مرا دویست وپنجاه سال عمرداده بود ودراین مدت تجربه بسیار حاصل کردم ازعلم‌نجوم و غیره .

انجام : واگر درآن سال خربزه وارزن وجاورس بکارند نیك باشد و خوب شود والله اعلم .

۷۸ـ فصل دویم در نکتهٔ چند از اعمال نجوم از کتاب سفینه تألیف الحکیم الکامل الشریف نصیرالدین محمد الطوسی (٤٤٦ـ٤٤٧) :

۷۹ـ رساله درتشخیص اوزان (٤٤٨ـ٤٥٠) .

آغاز: بسمله . تشخیص اوزان وآن مشتمل است برسه فصل .

فصل اول دراوزان صغار .

فصل دویم دراوزان کبار .

فصل سوم درتحویل بعضی از اوزان ببعضی دیگر .

انجام : وآن چهاردانگ ونیم ودرهم است (تم‌بعون‌الله‌تعالی)

۸۰ـ اختیارات (٤٥۱ـ٤٦۰ نوشتهٔ میرعلی بقایی) از مجلسی دوم درسه فصل و یك خاتمه (سپه ۳:۷۲) .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد چنین گوید ... محمد باقربن محمدتقی... که رساله‌ایست دربیان آنچه ازاحادیث معتبرهٔاهل بیت رسالت ... معلوم میشودازسعادت ونحوست ایام هفته وماه بجهت ارتکاب اشغال واعمال .

انجام: ومرد فاسقی دعوای پادشاهی کند.

۸۱ـ درطریق استخاره ووهم ودم وفال‌نامه وجدول ارسال قاصد و نامه و دایرهٔ فال که امام رضا برای مأمون ساخته وعلی احمد بسری (؟) آن را از عربی بفارسی بر گرداند (٤٧٦).

۸۲ـ پرسش وپاسخ بفارسی دربارهٔ ۲٤ منزل ماه (٤٧٧ـ٤٨۱) برای هرمنزلی پنج سطردرده بند که بند یکم سطریکم «سئوال کردی ... بشمار» است وآغازدیگر بندها «نیست کردی».

آغاز: شرطین.

سئوال کردی ازبرآمدن کار بدان عدد صفحات وسطوربشمار نیست کردی از جای بجای نقل کردن بشارت‌باد که مبار کست.

انجام: نیست کردی ازبهر شرکت عاقبت خیروخوبی‌یابی.

۸۳ـ «جدول‌اسماء چهارده معصوم و کنیت ولقب وباقی حالات ایشان» بفارسی (٤٨۲ـ٤٨۳) و فالنامهٔ پیامبر (٤٨٤ ـ ٤٨٥) و جدول شکیات نماز بفارسی که شیخ علی‌بن عبدالعالی نوشته (٤٨٦) و احکام‌اختلاج بفارسی (٤٨۲) وعلم‌فراست (گویااز نفایس‌الفنون) (٤٨۳ـ٤٩۲).

۸٤ـ مضماردانش (٤٩۳ـ۵۳٤) ازنظام‌الدین احمد که بنام شاه عباس‌دوم‌ساخته است نام شاه ومؤلف و کتاب دردیباچه هست. یك مقدمه دارد درذکرآغازآفرینش اسب و باعث رام شدن اووسه‌مرحله«که بمنزلهٔ قلب وجناحین وخاتمه‌باشد»نخستین ودومی هردو درسه باب وسومی درسه باب وچندین فصل وسپس یك خاتمه دارد که‌در آن اسبها وایلخیهای سرکارخاصهٔ شریفه موافق عرض یونت‌ئیل ودفترارباب‌تحاویل ونوشتهٔ‌مشرف‌اصطبل دررجب ۱۰٦۷ (تخاقوی‌ئیل ترکی ۱٦۱ شاهی‌صفوی)برشمرده شده است (ش‌۱/۳۰٦۵ـمجلس ۲:۳۷٩ش‌۲۰/٦۲۱).

آغاز: هوفرس‌نامه. بسمله . حمد وستایش‌مرخدایرا که ابلق لیل‌ونهارچندان که خیابان ازل وابد را درنورد داز ساحت عزتش‌نشان نیابد وپیرخمیده پشت درین سال سپهرهرچند گردا گرد عالم برآید درادای معرفتش چون کرهٔ نوآموزسراسیمهٔ حیرت باشد .

انجام افتاده : وبماعوذ به شمعون الصفافرسه الصماح وبما .

۸۵ـ اللغز (۵۳۸ـ۵۳۹) از امیر شمس‌الدین سید محمد حسینی خاتون آبادی ملاباشی که بدرخواست دوستی ساخته است .

آغاز: بسمله. من‌نتایج افکارعالی جناب ... شمس‌الملة والدین امیرسیدمحمد الحسینی الخاتون‌آبادی‌ملاباشی دام‌اقباله لما کان بعض‌السلف من‌اهل‌الفضل‌والشرف من‌المهرة فی هذا الفن شغلوا احیانا بذلك النوع من‌العمل.

انجام : رزقنا‌الله وایاکم افرادا کاملة منه فی الاخرة والاولی والسلام

۸٦ـ اللغز (۵۳۹ـ۵٤۲) از همو . ایندوبعربی است .

آغاز: ایضاً من نتایج افکار عالی جناب معزی‌الیه دام عزه و افاداتـه بسمله . وبه نستعین . الحمدلله مالك الملك مجری‌الفلك‌مسخرالریاح . . ایها المتاملون فی الالفاظ الرقیقة .

انجام : کی یشربوا من رحیقها والحمدلله اولا وآخرا وظاهراوباطنا.

۸۷ـ نامهٔ عبدالمؤمن‌خان بشاه عباس (۵٤۳ـ۵٤٤).

۸۸ـ پاسخ این نامه (۵٤٤ـ۵٤٦ افتاده از پایان) .

۲۹۵۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان زر وشنگرف ، بسیار نسخهٔ پاکیزه‌ایست ، یادداشت‌تملك‌عباسعلی حسینی مورخ ۱۲۹۵ درپایان درددوجا هست بامهروخط او .

۲۷س۱۴×۲۷ ، ۱٦۹گ۲۳×۳٦ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج ترياکی‌مقوایی.

خلاصة لطائف الخيال

ازصدرالممالك میرزا محمد صالح رضوی ناظر بیوتات پسرمیرزا محسن نواب وزندهٔ در۱۰۸۶ (ص۲۷ـ۳۳۶)بادیباچه‌ای ازمحمد نصیر بن محمد جعفر بصری‌متخلص به نصرت (ص۱ـ۲٦) و بنام تذکرهٔ نصرت هم خوانده میشود نزدیك بده هزار بیت.

(مجلس ۳ : ٦٣٤ ـ سپه ٤٧٩:٢ ـ ذریعه ٢٣٢:٧ ـ استوری ٨١٧:١) اصل لطائف الخیال ازشیخ مفید شاه محمدبن محمد شیرازی دارابی شاگردشیخ‌بهایی‌است ودر۱۰۷٦ ساخته ونزدیك به ٢٦٠٠ بیت است ومؤلف خلاصهٔ سرگذشت شاعران‌راازآن برداشت (صفحهٔ عنوان وپایان نسخهٔ ما).

آغاز: بسمله. لمؤلفه.

ای‌ازتوبلندتارك‌وتاج‌سخن — گوهرزتویافت‌بحرمواج‌سخن

... بلندخیالان‌محفل دانش وآگاه دلان فسحت‌کدهٔ‌بینش.

انجام :

غنچه را لعل لب منقار بلبل میکند

سرو اگر بیند ترا ازخرمی گل‌میکند

۲۹۵۲

نسخ درشت ونستعلیق ریزسدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زر ومشکی ولاجورد وشنگرف ، دوبرگ‌آغاز بریده ووصالی شده وبسیاری ازعبارتها رفته‌است ، مالك‌عبدالباقی قاجار در ۱۳۴۴ ، مهرحاجی‌نجم‌الدوله‌وخط ومهرمحمد جعفربن‌حسین دارد ، بایادداشت مورخ ۲۸ج۱۲۸۴/۱ درص ۳۲۵ که‌کسی شعرهایی ازتنوخی بعربی‌آورده ومی‌نویسدکه درخانهٔ مقرب‌الخاقان حاجی مصطفی‌قلیخان هستم‌وسخت پریشانم ، در ۵۴۴ ص.

۱۵س۱۰×۲۱/۵ ، ۳۶۳گ‌۱٦×۲۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج حنایی ضربی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ گزیدهٔ حیات‌الحیوان (۱ـ۳۲٤) از دمیری (۷٤۲ـ۸۰۸) که اصل آن در ۷۷۳ بنگارش درآمده ودر ۸۰۵ پاکنویس شده است .

آغاز: بسمله . [رب تمم] بالخیرویسراختتامه بالیسر وصلی‌الله ... وآله و . . . الاسدمن السباع معروف وله اسماءٍ کثیرة قال ابن خالویه .

انجام : و ابتدی بملك الوحش الذی منه الشجاعة تقتفی و حسبنا الله تعالی و کفی .

۲ـ المنتخب من‌المنتخب من ربیع‌الابرار (۳۲۷ـ۳۸۳) درآغاز وانجام درست مانند نسخهٔ کتابخانهٔ دانشکدهٔ حقوق ودرپایان دارد تمت اختیارات نکات المنتخب من منتخب ربیع‌الابرار ودرآن (ص۳۷۲) عنوان « الباب الرابع والتسعون فی‌الوحوش من السباع وغیرها» دیده میشود (حقوق ۲٤۲ ـ ادبیات ۱٦۳و۲۹۷).

۳ـ نزهةالقلوب (۳۸۷ـ٤۱۹) از حمدالله مستوفی درگذشتهٔ ۷۵۰ در ۷٤۰ در بارهٔ تواریخ‌اسلامی عربی واسکندری سریانی وایغوری ترکی وجلالی ملکی‌وفارسی یزدگردی وجاهلی عربی وخطایی و خارزمی ورومی و سغدی و قبطی بخت نصری و معتضدی وهندی‌ویهودی‌بنی‌اسرائیل . درتاریخ اسلامی حوادث آن ازسال‌یکم‌تا ۷٤۰ آمده‌است . تاپنج‌تاریخ‌برشمرده‌شده‌ودیگرتاریخها‌بعنوان‌بابت‌دوم‌تواریخی که‌درایران برآن عملی‌نیست‌آمده‌است . اودرآن (نسخهٔ ما) میگوید «ودر کتاب گزیده‌مشروح کرده‌ام» (۳۸۹/٦)وازوضع زمان مینالد (٤۰۷) درآغازآمده : « واکنون‌شمارسالهاش گفته شد که در هفتصدوچهل است» نیز : « وامسال که سنهٔ اربعین وسبعمائه است» (٤۰۷) درآن از « کتاب‌المحدودات» موسی‌بن میمون یاد گردید (٤۱۸) نیز: «درسنهٔ عشرین و اربعمائه شیخ رئیس ابوعلی سینا صورت عقد حساب نهاد و محاسبان را از

مهره شماری ودیگر منصوبها چون تخته فرنگی و امثال آن خلاص داد» (٤۰۲)نسخهٔ ما برابراست با ص۳۲ـ۵۲ چاپ ۱۳۱۱ بمبئی (ادبیات ۵۰۹)

آغاز: هوتواریخ که‌درایران‌بدان‌عمل میکنند و آن شش تاریخ است‌الاسلامیة العربیة ماه وسال اسلامی عربی قمراست و گردان بگردشی تیز.

انجام : وتاهبوط آدم ٦٦٨٥ سال.

٤ـ عیون الفصوص (٤۲۱ـ٤۲۷) گزیده‌ایست از کتاب محیی‌الدین اندلسی از خود او چنانکه در پایان آن آمده است.

آغاز: رسالهٔ عیون‌الفصوص شیخ الکامل المحقق محیی‌الدین عربی‌قدس‌سره. بسمله. فص حکمة الهیة فی کلمة آدمیة اعلم ان الاسماء الالهیة الحسنی یطلب‌بذواتها وجودالعالم.

انجام : فهو صاحب‌هدی وبیان‌فی‌اثبات‌الحیرة (تمت‌الرسالة الموسومة بعیون الفصوص انتخبها منشیء الفصوص منها لنفسه وهوالشیخ‌الکامل المکمل محیی الدین العربی قدس سره).

۵ـ جنگ (٤۲۷ـ٤٤۸) شامل مطالب فلسفی و کلامی بفارسی ازفص یونسی محیی‌الدین ومعالم‌التنزیل وشرح گلشن راز و ازامام غزالی‌واخبارنبوی و ازفتوحات مکیه.

٦ـ نفایس‌الفنون (٤٤۹ ـ ۵۱۱)بندهاایست از علم خط (٤٤۹ـ٤۵۱)وعلم‌لغت (٤۵۱ـ٤۵۷) و استیفا (٤۵۷ـ٤٦۹) وتفسیر (٤٦۹ـ٤۷۲) و دعوات (٤۷۲ ـ ٤۷۸) و اشتقاق (٤۷۸ـ٤۸۰) ونحو (٤۸۰ـ٤۸۲)وعلوم سیمیا واحکام نجوم وبیطره‌وا کتاف واختلاجات ودم ووهم وشطرنج ونرد واستخراج ضمایر (٤۸۲ـ۵۱۱).

۷ـ جنگ(۵۱۳ـ۵۲٤) که پراکنده‌های‌ادبی وتاریخی وخبراست وازآنهاست سر گذشت سلطان محمد نور شاگرد مولانا اظهر شاگرد مولانا جعفر شاگرد مولانا

غلامعلی غلام خواجه میر علی تبریزی استاد خط تعلیق و شطرنج که در زمان تیمور گورکان بامولانا سعد الدین تفتازانی شطرنج باخته و بر او چیره شده (نقل از خط مولانا قاسم) .

٢٩٥٣

نستعلیق مورخ ٣ محرم و١٣ع١١/١٠٢٦ ، جدول شنگرف ولاجورد وزنگاروزر ومشکی ، باپنج سرلوح آراسته وزرین ، کنار ومیان دوصفحهٔ آغاز هرگنجی حاشیه سازی وآراستهٔ براست ، چندین مجلس وتصویرزیبا دارد .

٢١س٢٢×١٣ ، ٣٢٥گ٣٠×١٨/٥ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدروغنی آراستهٔ باگل وبوته رنگارنگ وزرین درون و بیرون.

پنج گنج

از نظامی گنجوی است (ادبیات ٥٢) .

٢٩٥٤

نستعلیق سدهٔ ٩و٨ ، عنوان ونشان شنگرف ، نسخه ازآن رستم بن احمد بن محمود شیروالی ومیرزا احمد زلفی علی آبادی بوده (آغاز) یادداشت٣ شعبان١٠١١ وتملك حمزة بن ابراهیم ایلچی وچندبیتی در پایان هست ، نسخه تاباب چهارم اندر داروهای طلاکه اندرمجری(؟) ورددای بکارآید وعلاج آن .

الأغراض الطبیه والمباحث العلائیه

از سید اسماعیل گرگانی است (ش١٣٤٢ ـ ره آورد ٣١) .

٢٩٥٥

نستعلیق شهریار بن الله داد فراهانی در١ صفر١٠٧٧ ، نشان شنگرف ، در٣٥٣ص ، نسخه را محمد بن عبدالکریم کردستانی توسط ملاعبدالصمد محلاتی کتابفروش بیکتومان در سپاهان خریده است با مهر مورخ ١٢٩٤ (آغاز)

٢٥س١٨×٩ ، ٢٧٧گ٣٦×١٧ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی مقوایی بابرگردان

اساس الاقتباس

از خواجهٔ طوسی است .

۲۹۵۶

نستعلیق همان نویسندهٔ شمارهٔ ۲ در۱۲۵۲ در ش۱ درسمنان ، عنوان ونشان شنگرف ، ش۲نیمهٔ دوم کتاب است ومورخ۱۲۵۴ ازسیدحسن‌هزارجریبی‌سمنانی، ش۴ نوشتهٔ سیدمحمد طاهربن محمد صالح حسینی مورخ روزچهارشنبه ۱ شعبان ۱۲۵۴درسمنان، درگ۱۳۶ پ - ۱۴۶ ر بندیست بفارسی با عنوان «فی‌بیان القصص» درتفسیر پاره‌ای از آیات قرآن ودرپایان دارد «کذاوجدت فی‌تفسیر ابولیس»درگ ۱۴۷ ر - ۱۵۴ پ نیز چنین بندی هست .

۲۹س۱۰×۲۰/۵ ، ۱۹۵گ۱۵×۲۷ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوا.

مجموعه

۱- مصباح‌الانوار (۱ر-۱۳۶ر) عنوانها در آن فصل است و پنجاه وسه فصل دارد و در پندواندرز مذهبی است .

آغاز: بسمله و به نستعین . نشهد ان لااله‌الاالله وحده لاشریك له ... فصل اول روی عن النبی ص قال خمس من کن فیه اسکن اسکنه‌الله الجنة ... مناجات خداوندا ضمیر مارا از ریب وشبهه خالی گردان مرکزدل ما را ازفجوروطغیان صافی دار.

انجام : پس بلقیس مسلمان شد و گفت بارخدایا من مسلمان شدم با سلیمان و احکام مسلمانی بگردن نهادیم و بعضی گفته‌اند که این معامله را آصف‌بن برخیا کرده بود و خدا رابدین نام‌میخواند که یاحی یا قیوم ازبرکت این دواسم که‌خواند تخت‌بلقیس‌حاضرشد(تمام‌شد کتاب‌مصابیح‌القلوب بتاریخ‌سنهٔ هزارودویست‌وپنجاه‌ودو در شهرسمنان در ماه ذی قعدة‌الحرام اللهم اغفر لکاتبه وناظره بحق محمد وآله . . . المظلومین) .

۲- جواهرالاسرار یا اخلاق محسنی (۱۵۵ ر - ۱۸۱ پ) از کاشفی (ف۵۶۸) .

۳ـ التفسیر(۱۸۱ پ ـ ۲۰۳پ)ازمحمدبن ابراهیم نعمانی که دربحار(۱۹:۹۵ـ۱۱۹ باب ۱۲۸) آمده است ونسخهٔما دیباچهٔ تفسیر نعمانی‌راندارد وپس از پایان‌تفسیر که درست همان است که در بحار (ص۱۱۹) می‌بینیم روایتی از تفسیر محمدبن عباس سلمی از ابی‌عبدالله و از بصائر الدرجات و از طب الائمة با چند روایتی دیگرافزوده دارد.

(معالم ش۷۵۹ ـ نجاشی ص۲۷۱ ـ خلاصهٔ ۷۹ ـ منهج المقال ۲۷۳ـف۱۲۳۰ کشف‌الحجب ۱۳۰ـذریعه۳۱۸:٤).

آغاز: بسمله . وبه نستعین روی ابوعبدالله محمدبن ابراهیم بن جعفرالنعمانی فی کتابه بعد الحمد و الثناء و ذکر شیء فی القرآن قال قال ابـو عبدالله محمد بن ابراهیم‌بن جعفر النعمانی رضی‌الله عنه فی کتابه فی تفسیر القرآن احمد بن محمدبن سعیدبن عقده قال حدثنا احمدبن یوسف‌بن یعقوب الجعفی عن اسمعیل‌بن مهران عن الحسن‌بن علی ابی حمزة عن ابیه عن اسمعیل‌بن جابر قال سمعت ابا عبدالله جعفربن محمد الصادق ع یقول ان‌الله تبارك و تعالی بعث محمداً فختم الانبیا فلانبی‌بعده‌وانزل علیه کتابا فختم به الکتب فلا کتاب بعده .

انجام: وعده اسحق‌بن یوسف الملکی قال حدثنا فضالة عن ابان‌بن‌عثمان‌عن زرارة‌بن اعین قال سالت ابا جعفر الباقر ع عن المریض هل تعلق علیه تعویذ او شیء من‌القرآن فقال نعم‌لاباس به‌ان قوارع القرآن ینفع فاستعملوها .

۲۹۵۷

نسخ اسمعیل در ساعت ۷ روز چهارشنبه دههٔ سوم ماه یکم ۱۰۹۸ برای مولانا عبدالفتاح بن مولانا محمد فاضل مصعبکی ، عنوان ونشان شنگرف ، یادداشت تولد فرزند در ۳ج۱/۱۳۰۰ در صفحهٔ عنوان دارد ، نسخهٔ جلدیکم است .

۱۹س۱۱/۵×۱۷ ، ۱۷۷گ ۱۸×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی

ابواب‌الجنان

ازمحمد رفیع واعظ قزوینی است .

۲۹۵۸

نستعلیق سدۀ ۱۰ از ش ۱ تا ش ۱۱ ، ش۲ انجام افتاده ، ش۳ مورخ شوال ۹۹۷ دراحمدنگر، ش۵ هم دراحمدنگر نوشته شده ، ش۱۲ بخط رهدار بایدباشد ، عنوان ونشان شنگرف ، ش۱۱(لمعات) مورخ پایان ذی‌قعدۀ ۹۹۷ ، در ص۲۲۸ بندیست دربارۀ استعداد واستحقاق ازایقاظات‌سید داماد بهمان خط ش۱۲ ، در ص۳۱۵ پایان رساله‌ایست بعربی‌بخط «ابن‌محمد محمود رهدار» ، ش۱۲هم بخط اوست، فهرست رساله های نسخه از شرح رباعیات تا شرح‌گلشن راز (خلاصه) درص ۱۰۱ هست ، مالك محمد علی وجمال‌بن عیسی تبریزی در۱۲۹۹ (ص۱۰۰)، یادداشت مورخ دلو ۳۱۵ درص۱۰۰ هست .

۲۱س۹/۵×۱۸ ، ۳۱۱۴گ۱۷×۲۵ ، کاغذ ـ جلدتیماج سبزضربی مقوایی‌درون‌سرخ

مجموعه

۱ـ ایجاز مفاتیح الاعجاز (۱ـ۱۰۰) ازرهدار عیانی شیرازی درشرح گلشن‌راز (مجلس ۲ : ٤۲۳ ـ دانشمندان آذربایجان ص۳۳٤) .

آغاز: بسمله . الحمد لمن له الحمد فی الاولی والاخرة والصلوة علی‌شمس‌فلك الرسالة بنوره القاهرة محمد وآله ... اما بعد چنین گوید .. محمدبن محمود الملقب برهدار که چون تعطش وتشوق بزلال فیض ارباب حقایق ومعارف غالب بود وسخنان این‌طایفهٔ علیه را ... بجان طالب وازجملهٔ نفایس کتب که درین فن مشهوراست کتاب مفاتیح الاعجازفی‌شرح گلشن رازبودتالیف .. محمدبن یحیی اللاهیجی‌النوربخشی... و این عاطل را ... مجال استکتاب مجموع آن نه لهذا رای قاصر بدان قرار داد که انتقادی ازآن دیوان حقایق و سفینهٔ دقایق بنماید که حل ابیات گلشن را کافی و از تکرار صافی باشد والزام نمود که عبارت شریف شارح را بعینه مذکورسازد بی‌شایبهٔ تصرفی مگر بطریق‌ندور استعجال‌باعث اندك تقدیم وتاخیری شده باشد ... این‌منتقد

را که مسمی است به « ایجاز مفاتیح الاعجاز» شرحی علیحده نشمارند و منسوب بغیر از شارح ... ندارد.

انجام: چبستر موضعی است در هشت فرسنگی شهر تبریز و مولـد و مدفن ایشان . . . همانجا است و الحمدلله الذی وفقنا لایجاز مفاتیح الاعجاز فی شرح گلشن راز حمدایوافی نعمه ویکافی کرمه برحمتك یارب.

۲ـ شرح رباعیات (۱۰۱ـ۱۱۶) از جلال‌الدین محمد دوانی بررباعیهای خود او (ف٤٦٤).

۳ـ شرح رباعیات (۱۱۸ـ١٥٤) از جامی بررباعیهای خود و او گفتاری از سعدالدین کاشغری درپایان گذارده‌است (ش۲/۳۰۸۸ـجامی حکمت ص۱۵۲و۱٦۱و۲۰٤)

آغاز:

حمدالاله هو بـالحمد حقیق	دربحر نوالش همه‌ذرات غریق
تا کردمزفضل‌محض‌توفیق‌رفیق	نسپرده‌طریق‌شکراوهیچ‌غریق

یا کا یگانه‌ای که کثرت ثنویت صفت وموصوف را گردسراپردهٔ عزت‌وحدتش راه نیست ... اما بعد نموده میشود که پیش ازانشای این نامهٔ نامی وافشای‌این‌صحیفهٔ گرامی رباعی چند دراثبات وحدت وجود وبیان تنزلاتش[به] مراتب شهود با تنبیه بر کیفیت‌یافتن آن علی سبیل‌الکشف والعرفان ورسیدن بآن بطریق الذوق‌والوجدان سمت اتمام گرفته‌بودوصورت‌انتظام پذیرفته اما چون ترجمان زبان را بواسطهٔرعایت قافیه میدان عبارت تنگ بود وره نورد بیان را بجهت محافظت بر وزن پای اشارت لنگ . . . لاجرم درذیل آن رباعیات ... کلمه‌ای چند منثور از سخنان کبرای دین و عرفای اهل یقین مرقوم ومسطور میگردد.

انجام: وحضرت مخدومی ... در ذیل ... این دوبیت مثنوی که موافق حال و مطابق قال کمینه است نوشته‌اند:

حرف درویشان بدزده مرددون   تا بخواند برسلیمی آن فسون

کارمردان روشنی و گرمی است   کاردونان حمله و بی شرمی است

رباعی :

جامی که نه مرد خانقا هست ونه دیر

نی باخبر از وقفه نه آگاه ز سیر

هم فاتحه هم خاتمه اش جملـه نوشت

فا فتح بالخیر رب و اختم بـالخیر

(صورت اتمام رساله درایام ابتلای خراسانیان دراحمد نگرصورت ترقیم یافت درشهرشوال ۹۹۷ والله اعلم بالصواب) .

٤ـ رسالهٔ بلوغ وحریت (١٥٥ـ١٥٨) از عزیز نسفی .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد چنین گوید ... عزیز محمدنسفی کـه جماعت درویشان ... ازین بیچـاره درخواست کردند که می باید در بلوغ و حریت رساله ای جمع کنی که بلوغ وحریت چیست .

انجام : وما نیز درجایهای دیگر ذکر کرده ایم تکرار نکردیم تا بتطویل [نیانجامد] والحمدلله رب العالمین .

٥ـ رساله دربیان عالم کبیر وعالم صغیر (١٥٩ـ١٦٤) ازهمو.

آغاز: بسمله . حمدله .. اما بعد چنین گوید ... عزیز محمد نسفی که جماعت درویشان ... ازین بیچاره درخواست کردند که می باید که رساله ای جمع کنید که عالم صغیر نمودار عالم کبیراست چونست .

انجام : چنانکه خیام مشکین که من درین صحرای کافوری زده ام ای درویش (این رساله را درشهر احمدنگر نوشته شد والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمدو آله اجمعین) .

٦ـ رسالهٔ ملك وملكوت وجبروت (١٦٥ـ١٧٠) ازهمو.

آغاز: بسمله . حمدله . . . چنین گوید . . . عزیزبن محمد نسفی که جماعت درویشان . . . ازین ضعیف درخواست کردند که در بیان ملك و ملکوت و جبروت رسالهای جمع باید کرد .

انجام : زنهار که این سخن را تجربه کن والله اعلم والحمدلله رب‌العالمین .

٧ـ رسالهٔ ملك وملکوت وجبروت (١٧٠ـ١٧٤) ازهمو.

آغاز: بسمله. حمدله ... ای درویش باشد که درین رساله بحث ملك وملکوت وجبروت تمام شود چنانکه مراددرویشانست وبشرح نوشته‌اند فصل بدانکه‌ملك‌عالم شهادتست وملکوت عالم غیب است وجبروت عالم غیب‌الغیب .

انجام : واگر دولت‌داری‌اعتماد بران مکن که معلوم نیست که ساعتی‌دیگر چون باشد واگر محنت داری همچنین (والحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله اجمعین) .

٨ـ درملك وملکوت وجبروت (١٧٤ـ١٧٦) ازهمو.

آغاز: بسمله . حمدله ... ای‌درویش باشد که درین رساله بحث ملك‌وملکوت وجبروت تمام شود بدانکه ملك عالم اضداد است وملکوت عالم ترتب وجبروت عالم وحدت .

انجام : که واجب شد طبیعت را مکافات (والحمدلله رب‌العالمین‌والسلام‌علی محمد وآله واصحابه اجمعین) .

٩ـ نی‌نامه (١٧٧ـ١٨٢) از جامی (ف١٥٤) .

١٠ـ ده قاعده (١٨٣ـ١٨٧) ازمیرسید علی همدانی (ف٤٣٦) .

١١ـ لمعات (١٨٨ـ٢١٤) از شیخ عراقی (ف٤٨٥) .

١٢ـ التحصین فی صفات العارفین (٢١٦ـ٢٢٧) ازابن فهدحلی (ف٦٥٥) .

۲۹۵۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، خط عبدالعلی مورخ ۱۱۷۸ و تاریخ ۲۶ رجب ۱۱۷۸ در ص۴۳۶ دیده میشود ، مالك محمدعلی بن محمد هادی طبیب قزوینی (ص۱۰)، یادداشت « ... دوازده هزار است به هژده محمودی در تاریخ بیست و ششم شهر ذی القعده خریده شده قیمت هزار و صد دینار» در ص۹ ، در ۴۳۶ ص، آغاز افتاده .

سطر چلیپا ۲۱×۱۲ ، ۱۶۸گ ۲۵/۵×۱۷/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج عنابی ضربی

مجموعة العجائب

شعرها و بندهای منثور بر گزیده‌ایست از سرایندگان و نویسندگان ایرانی و در ص ۱۲ بدین گونه نامیده شده و دیباچه‌ای دارد که در آغاز نسخه در ص ۱۰ دیده میشود و این نسخه در ۵ رجب ۱۰۴۴ در احمدآباد هند نوشته شده است (ص۱۹۰) .

فهرستی کهن در ص۱۰-۱۲ هست و در آن این جنگ «مجموعة‌العجائب» نامیده شده و از آن برمیآید که در این جنگ نخست ترجیع بندها و سپس ترکیب بندها و قصاید و شعر و دیوان و باز قصاید و رباعیات و مثنوی و نثریات و مراثی و مقطعات و هجویات و نسخهٔ جلاب و کیفیات هم باید باشد و نام شعراهم در این فهرست هست ولی همهٔ محتویات آن اکنون در آن دیده نمیشود و آقای باستانی فهرست تازه‌ای بخط خود برای آن نوشته که نگارنده با رجوع بخود نسخه تا اندازه‌ای آن را کامل ساختم و اینك آن را می‌بینم:

فهرست نام شاعران

۱- محمدسلیم نقیب سبزواری

۲- محمد حسین ۱

۳- عبدالواسع بن جمال الدین سهروردی ۲

۴- علی بیگ تبریزی ۳ ۵- نباتی ۳

۱۸۹۰

۱۲۵- سلمان ساوجی ۲۸۰ ۱۲۶- مسرور ۲۸۸

۱۲۷- غزالی مشهدی ۲۸٤ ۱۲۸- وحشی ۲۹٤

۱۲۹- سنائی ۲۹۵ ۱۳۰- ملاطبعی ۳۱۰

۱۳۱- فیضی دکنی ۳۱۱ ۱۳۲- مجیبی ۳۱۲

۱۳۳- میرزارضا ارتیمانی ۳۱۲ ۱۳٤- شفائی ۳۱۸

۱۳۵- محمدقلی‌سلیم ۳۱۹ ۱۳۶- شانی تکلو ۳۲۳

۱۳۷- کاتبی نیشابوری ۳۳۱ ۱۳۸- لسانی ۳۳۱-۳۳٤

۱۳۹- قلندر ۳۳۵

شعر برخی‌ازشعرا مانندمحمدسلیم‌ملقب به‌سبزواری‌متخلص به‌نقیب(ص۱و۹و۱۱) وامانی دهلوی (۲۰۲) وعبدالواسع‌بن جمال‌الدین سهرودی ص۲ و... ص۲۸۱ و ممتاز (۲۷۱) وتفکرشاعر (۱۵۲) ومحمد یوسف نفیسی(۱۲۷) بخط خودآنها در این نسخه هست.

آغاز نثر : بسمله.

سزد حمد وثنا او را که مشت خاك رابخشد

گزیند دین و اسلام ودهد تشریف نطق‌ارزان

حمد وثنا قیومی را که واردات او ازشائبهٔ اعراض مصفااست ... (میان ص ۱۰ و ۱۱ افتاده ودیباچه کامل نیست) رقعه‌ای که خدام‌افاصت‌دستگاه نصیرای همدانی در طلب آب یاسمن‌زاربوزارت پناه میرمعین وزیراصفهان نوشته (آغازص۱۱).

۲۹۶۰

نستعلیق مورخ‌شب دوشنبه ۱۲۶۳/۳/٤ ۲۵ وعنوان ونشان شنگرف در شمارهٔ ۱ ، نستعلیق و نسخ معرب باعنوان شنگرف درشمارهٔ ۲ وهردو باید ازیك نویسنده باشد ، درص۶و۲۰۷ خط‌مورخ۱۲۶۳ با مهر مورخ۱۲۵۸محمدباقرهست وبعربی‌ومی‌نویسدکه من‌این رابرای خودم نوشتم .

۱۳س۶×۱۳ ، ۱۲۹گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج ترباکی ضربی‌مقوایی

۱۸۶۱

مجموعه

۱ـ سرالادب‌فی‌مجاری کلام العرب(۶ـ۲۰۵) ازثعالبی است (مجلس ۲:۲۷۴) .

۲ـ المقالات (۲۰۷ ـ ۲۵۷) در۹۸ مقاله است و نزدیك باطواق الذهب‌واطباق الذهب و درپند واندرز است .

آغاز: بسمله : اللهم انی احمدك علی ماازللت الی من نعمتك و علی ما ازللت من نقمتك علی ربی لم اکن اهلا للاولی و کنت بالثانیة اولی ... وان تفیض علی هذ المقالات من البرکة و القبول .

انجام : فکیف‌رضیت‌لدینك‌بالقذی،المؤمن‌لایرضی‌بذا. الحمدلله‌رب‌العالمین... کثیرا کثرا .

۲۹۶۱

نستعلیق شارح‌درده‌ٔ سوم صفر ۱۱۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف، خط خورده‌گیهادارد. ۲۰س۷×۱۴ ، ۱۳۱گ۱۳×۱۸/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه ای

کشف الخلاصة

شرحی است بفارسی و ترجمه مانند و بی‌استدلال از ابوالبرکات‌بن اسماعیل خادم مشهدی برخلاصة‌الحساب شیخ بهایی نام شارح و کتاب دردیباچه هست و سبك فارسی نویسی آن چندان خوب نیست .

آغاز: سپاس افزون از حساب وعداد و ستایش بیرون از شماره وتعداد احدی الذاتی راسزااست که هندسهٔ قدرت کامله‌اش ارقام سموات‌تسعه و اجرام سیارات‌سبعه را بقلم قضا مرقوم .

انجام : تاحق تعالی نگاهداری تو نماید تاریخ تمام شرح تألیف شیخ‌بیست‌و یکم شهررجب ... سال هزاروصدونه واقع شد فراغ از تسوید این کتاب بردست‌شارح ابوالبرکات درعشر آخر شهرصفر از شهور هزاروصدویازده .

۲۹۶۲

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول زرومشکی وشنگرف ولاجورد ، سرلوح زرین ودوصفحهٔ نخستین در کنار ومیان سطرها زرافشان وحاشیه سازی شده .
۱۵س۶×۱۴، ۸۴گ۱۰/۵×۱۷/۵، کاغذ سپاهانی ـ جلدروغنی باگل‌وبوته زمینه زردرون‌سبز

منبع الفیوض

شرحی است برحدیث « اهلیلجه » از عبدالله‌بن حکیم اسماعیل لاهیجی مورخ ۱۰۸۹ (= منبع الفیوض) در دیباچه از مولانا حسن علی یاد شده که میگفت در حدیثی آمده که در سفرها باید حدیث اهلیجه و مفضل را همراه داشت . این رساله‌را او پس از شرح‌عربی که برهمین حدیث بنام « منبع‌الفیض» (=۱۰۸۳)نوشته است بدرخواست‌دوستان بفارسی شیربنی ساخته است او میگوید که‌حدیث اهلیجه‌چون منکر توحیدرابراه‌راست میکشاند بهترست از توحید مفضل که مخاطب آن مفضل موحد است (دیباچه) درپایان‌هم‌ازمنبع الفیض یادشده است .

آغاز: بسمله. وبه نستعین سپاس وستایش بی‌قیاس محمود بالاستحقاق‌وموجود علی‌الاطلاقی را سزا است که‌هرجزئی از اجزاء حدیقهٔ رشیقهٔ خوش عنوان‌عالم‌امکان بتنهایی شاهدیست بریکتایی گوهر والای عظیم الآلای او که از کمال اعتماد و وثوق زیاده برهزار شاهدعادل معادل تواند بود .

انجام : و این مطلب عظیمی بود که حضرت استاد مولانا عبدالرزاق لاهیجی فیاض که افتخار زمین و زمان بوجود شریف عدیم‌البدل او بود و درزمان وجود عاقبت محمود که رابارای آن بود (افتاده) .

۲۹۶۳

نسخ محمدبن قالون ازلوی اکردری درشهرصاروین در۷۸۰ ، نشان شنگرف ، باحواشی‌بانشانهٔ « ه ، اصباح» ، مالك حسن‌بن عبدالکریم بحرانی‌کرزکانی درشعبان ۱۰۴۲ .
۱۱س۷×۱۱ ، ۱۵۴گ۱۲×۱۷/۵ ، کاغذ سمرقندی ـجلدتیماج قهوه‌ای

الضوء

شرح مصباح مطرزی است از اسفراینی (ف ۲۵۹۳ ـ حقوق ۳۹۹) در صفحهٔ عنوان نسخهٔ مادر یکجا آمده که این کتاب از مولانا رضی الدین است و از کتاب الاقلید در شرح مفصل زمخشری گرفته است .

آغاز: بسمله . ان احق مایتوشح بذکره صدورالکتب و الدفاتر و یتوفر علی نشره السنة البادی والحاضر حمدالله سبحانه وتعالی علی زواهر ایادیه .

انجام : و هذا باب للاطناب فیه مجال لکنه یفضی الی الاملال فاقتصرت علی هذا القدر فلیس الری عن التشاف والله اعلم بالصواب .

۲۹۶۴

نسخ ۱۲۵۹ ، نشان شنگرف .

۱۶س×۱۲/۵×۷ ، ۸۱گ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی.

مجموعه

۱ـ رسالهٔ سعد و نحس (۱پ ـ ۲۱ر) ازمحمد باقرسبزواری که برای‌شاه‌سلیمان صفوی ساخته‌است . دران‌یاد شده ازابوریحان بیرونی‌وعقدجواهرالالفاظ باخبار مدینة الفسطاط و ابوالفرج زنجانی و « بعضی رسایل که بعضی افاضل اطبا درزمان نواب رضوان آشیان طهما[سب] الحسینی الصفوی در احوال نوروز نوشته»

آغاز: بسمله . حمد بی‌حدوقیاس‌وثنای رفیع‌تر ازاندازه وخراس سزاوارمبدعی است که چهرهٔ ماه ومهروبنای رفیع‌بنیان‌سپهر افروخته‌وافراختهٔ‌مهروعنایت‌اواست.. اما بعد چون خاطر قدسی . . . شاهنشاه ظل‌الله . . . شاه سلیمان‌الحسینی‌الموسوی... بنیل‌حقایق‌وادراك‌دقایق...مصروف‌ومعطوف‌است‌امراعلی‌عزصدوروشرف‌ورودیافت که

کمترین دعا گویان محمد باقر سبزواری رساله[ای در] تحقیق ایام وروزهای مبارك ومسعود ومنحوس از ایام وشهور اسلامیا [که] از احادیث شریفه ظاهر میشودواز روایات منقوله از اصحاب عصمت وطهارت مفهوم ومستفاد میگردد مرتب دارد لاجرم امتثالالامره الاعلی درین باب شروع نموده امور مذکوره برسبیل ایجاز و اختصار ایراد می‌نماید ... واین رساله مرتب برمقدمه ودوباب وخاتمه [است] مقدمه در بیان روزوشب و ماه وسال واختلاف تواریخ امم ... باب اول دربیان تاریخ هجری و شهور قمری و ایام معینه که در شهور عربیه بحسب خوبی و بدی امتیاز دارند و ذکر بعضی ازآنچه درباب ایام هفته وارد شده و در این باب چند فصل است ... (دوفصل دارد و میان بر گهای ۸و۹ افتاده وباب دوم درنسخه نیست) مطلب سیوم در تسمیه روز نوروز ... و دراین دومقاله است مقالهٔ اولی در سبب تسمیهٔ روز نوروز ... مقالهٔ ثانیه دراحکام وقوع روزنوروز درایام هفته .. خاتمه دربعضی احکام که از احادیث مستفاد میشود .

انجام : چون پرتوی ازاشعهٔ التفات خاطر شاهنشاهی ظل اللهی متوجه ترتیب این رساله شد امیدآنست که به نحوی باشد که در نظر اعلی . . مستحسن نماید و در نظر جمهورانام مقبول افتد امیدواری . . چنانست که سایهٔ معدلت پیرایهٔ پادشاه . . . برمفارق ایام مخلد و مستدام بوده همیشه آفتاب سپهردانش بر اطراف شرق و غرب این جهان تافته براوج بروج عظمت طالع و لامع باد بمحمد وآله الامجاد حسبی الله و کفی بالله شهیدا (سنه۱۲۵۹) .

۲ـ اختیارات (۲۱ رـ۷۳ پ) ازمجلسی دوم در۲٦ فصل .

آغاز: بسمله . حمدله . . . اما بعد چنین گوید . . . محمد باقر بن محمد تقی المجلسی ... که این رساله‌ایست دربیان آنچه از احادیث اهل‌البیت .. ظاهر میشوداز بعضی امورو آنچه از کتب معتبره علمای سلف استخراج میشود درباب بعضی ضروریات و بجهت ارتکاب اشغال ... تاآنکه جمعی ازخواص شیعیان ... [به] این رساله رجوع

نموده باختیار ساعات نجومیه که بحسب شرع مذموم است محتاج نباشند.

انجام : روز جمعه اگر بعد ازظهر بانگ کند دولت است ورفع نکبت وپیش ازظهر اندك نقصانی دارد (فصل بیست وششم دربانك کردن مرغ خانگی).

۳ـ کامل التعبیر (۷٤ ر ـ ۸۱ ر).

آغاز: بسمله. حمدله... بدانکه چهارده استاد که در علم تعبیر نادرالعصر بوده‌اند هر کدام بنوعی کتابی دراین فن پرداخته‌اند واختلاف درآنها واقع میشود و چون این کتاب اختلاف ندارد واثر آن ازخیروشر بظهورمیآید لهذا به «کامل التعبیر» مسمی گردید ... شش نفر ازین استادان فرید دهر بوده‌اند اول دانیال دوم امام جعفر صادق سیم محمدبن سیرین چهارم جابر مغربی پنجم ابراهیم کرمانی ششم اسمعیل ابی‌شعب ... واین کتاب به پنجا[ه] باب مرتب گردانده شد.

انجام : اگر کسی درخواب گرگ بیند امیران (افتاده).

۲۹۶۵

نستعلیق ترکی سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، درصفحهٔ عنوان شعری بترکی باتاریخ ۱۰۴۱ دارد وشعرحسروهروی .

۱۹س ۹×۱۷ ، ۱۴۸گ ۱۱/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی‌ضربی

مجموعه

۱ـ دیوان (۲ پ ـ ۳۵ پ) ازیحیی ترك شاعرعثمانی وهمزمان سلطان عثمان خان در غزل وقصیده بترکی .

آغاز:

بنام خداونـد افلاك و خاك	برازندهٔ گوی چوگان تاك
نگـارندهٔ قبـهٔ آبگـون	حباب آورساغر سرنگون

جلابخش آیینهٔ جـان و دل لطافت ده طینت آب و گل

ازین پس ترکی است، پس ازین تا ۳۸ پ شعرهای ترکی عطایی وجلایی است و یك بیت از گل صدبرگ نوعی افندی بترکی (۳۹ر). پس ازین بندیست به نثر ترکی و شعرهای ترکی یحیی و ساقی نامهٔ قسمی بفارسی وشعرترکی فهیما ونفعی تا۷۲پ .

۲ـ اخلاق (۷۳ ر ـ ۱۴۷ پ) بترکی گویا اخلاق علائی تألیف ابن الحنائی در گذشتهٔ ۹۷۹ درشام در۹۷۲ (وین۱۸۷۹ـ نشریه ۱۳:۱ ۲) از آغاز و انجام افتاده ودر آن ازخواجهٔطوسی وسلطان سلیمان وخواجهٔ احرار عبدالله سمرقندی ومولوی وامیر معین الدین پروانه یادشده وسه مقام ویك خاتمه ونه باب دران(نسخهٔما) آمده وشعرهای فارسی دارد . چنین است فهرست بابها :

باب اول خلقك اقسامنه تقسیمی بیاننده .

باب ثانی اجناس فضایل .

باب ثالث اقسام فضایلك اضدادی اولان اقسام رذایل .

باب رابع فضایله مشتبه رذائلك .

باب خامس فضیلت عدالت بیاننده در .

باب سادس اقسام فضیلتك بیاننده در .

باب سابع تحصیل فضایل واکتساب سعادت ایتمه‌نك طریق موصلی.

باب ثامن حفظ الصحة نفس

باب تاسع امراض نفسانیه‌نك فرد افرد علاجلری بیاننده در.

۲۹۶۶

نستعلیق سیدهاشم بن سیدمحمد علی موسوی یزدی درصفر سال ۱۲۵۵د رش۱ونسخ ۱۲۵۴ درش ۲و نسخ ریز ترابراهیم بن محمدموسوی دزفولی در دار المنافقین دزفول در پسین روز پنجشنبه۶رجب۱۲۵۴درش۳، عنوان ونشان شنگرف .

۱۷س،۷/۵×۱۴/۵ ، ۱۶۱گ ۱۵/۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی

مجموعه

۱ـ السامی فی الاسامی (۲ پ ـ ۹۵ پ) ازمیدانی نیشابوری در گذشتهٔ ۵۱۸ که در ۱٤ رمضان ٤۹۷ ساخته است(فرهنگنامه‌ها س۳۱) .

۲ـ الرعایةفی‌درایةالحدیث (۹٦ پ ـ ۱٤۸ر) شرحی است ازشهیدثانی‌بررسالهٔ خودش (ف۱٦٦۰) .

۳ـ لب‌اللباب (۱٤۹ پ ـ ۱٦۱ر) ازمحمد جعفراسترابادی (ف۱۷۱۸) انجام مانند ش٤/۹۹٤.

۲۹٦۷

نسخ زین‌العابدین حسنی حسینی‌کاشانی درروزدوشنبه ۱۰۸۹/۳/۲٤ (پایان) درصفحهٔعنوان‌آمده که من‌علی بن‌محمد بن‌علی‌محمد بن‌علی اصغر لوری‌آنرا نوشته‌ام‌ودرست لمی‌نماید.

۱۵س۱۳×٦/۵ ، ۱۰۷گ۱۲×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی — جلدتیماج‌حنایی‌مقوایی

سرالاسراریاالسیاسة فی‌تدبیرالریاسة

بعربی همان کتابی که بدروغ‌ازارسطودانسته‌اند وترجمهٔ یحیی‌بن‌بطریق‌است از یونانی درنسخهٔ ما و دیباچه‌ای دارد در وصف کتاب از دانشمندی (حقوق ۵۲).

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی حرك السماء علی الامهات الاضداد.

انجام : کمل حساب‌النیم بعون‌الله ومنه .

۲۹٦۸

نستعلیق ۲٦ج۱۲۹۰/۲ (پیچی‌لیل) برای آقامیرخلیل.

۱۴س۱٦×۷/۵ ، ۸۳گ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد مقوا

مرآة الجمال

ازادریس بدلیسی در ادب وبفارسی که بنام سلطان با یزیدبن سلطان محمدبن سلطان مرادخان عثمانی ساخته است (ص۱۷ـ۲۱و۲۳) درآن آمده : سیاق این رساله تمثیلی است از داستان خلافت آن سلطان خلفاءِآفاق وانشاء این مقاله وسیله تخییلی است در مناقب آن امام سلطان دین بحق واستحقاق (۱۳) .

آغاز:

صباح العشق اشرق من جمیل   بدامن وجهه نورالجمال

...این چه وجه جمیل است مرآت جمال بر کمال وچه حسن بی عدیل است مطلع مهر بی زوال .

انجام : ولاف فرمانروائی میزد .

لشکر کشم ز اشك و برآرم علم ز آ
گیرم تمام روی زمین را بدین سپاه

والسلام

۲۹۶۹

نستعلیق مؤلف ، خط خورده واصلاح شده ، عنوان شنگرف ، جدول زرومشکی ، سرلوح زرین و آراسته ، انجام افتاده ، در۵۵ص

۱۲س ۱۱×۱۸/۵ ، ۲۷۹گ ۱۸×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

مدایح حسینیه یا امینیه یا تذکرهٔ باقی

سرگذشت وشعرهای هفتادواند شاعرست از باقی سپاهانی مورخ۱۲۲۲ که بنام فتحعلی شاه وامین الدولة السلطانی حاجی محمد حسین خان (۵) دردو باب : نخستین در تاریخ روضات عرش درجات وامینیهٔ متبرکه دردوفصل ، دوم درقصاید وقطعات ومثنویات

شعرای ایرانی در ستایش امین الدوله دردوفصل . نام کتاب و تاریخ دردیباچه هست (ص۹و۱۰) وتخلص باقی‌درص۱و۱۳۸و۱٤٦و۱٥۱ آمده وشعرهای خود اودرص۱۳۱ و ۱٥۱دیده میشود.

فهرست نامهای شاعران

حرف دال

حرف را

حرف سین

حرف شین

حرف صاد

حرف طا

حرف عین

حرف غین

حرف فا

حرف کاف

حرف میم

حرف نون

حرف واو

حرف ها

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین . حمد بی‌حد وثنای بی‌عد فرمان‌روایی‌رارواست که نظم عالم امکان ونظام کون ومکان بید قدرت اوست.

انجام:

ترا از فیض الطاف الهی — سعادت یارباداقبال یاور

۲۹۷۰

نسخ سدهٔ ۹و۸، عنوان ونشان شنگرف ، این نسخه بامکاتیب منیری (ش۲۶۱۷) دریکجلدبوده‌و گویاآقای باستانی آندو را ازهم جداکرده است و هردونسخه باید نوشتهٔ یك نویسنده باشد و یك خط است.

۲۵س ۷/۵×۱۶ ، ۲۵۶گ ۱۵×۲۶ ، کاغذ سمرقندی – جلدتیماج مشکی‌مقوایی

معدن المعانی

رساله‌ایست عرفانی در دوجلد از شرف‌الدین احمدبن یحیی منیری (سدهٔ ۸) گردآوردهٔ شاگردش زین‌بن بدرغزنی گرد‌آورندهٔ مکاتیب همین منیری (ش ۲۶۱۷ ـ ذریعه ۹ : ۵۱۶ ـ اسماءالمؤلفین ۱ : ۶۲۰ ـ سیه ۲ : ۱۹۰) از عنوان «بندگی مخدوم» برمیاید که شاگرد اوسخنانش رادراین کتاب گردآورده است . درصفحهٔ عنوان آمده: « معدن المعانی شیخ شرف » ودردیباچه جلد دوم آمده : « تمام جلد اول هم ازملفوظ بندگی مخدوم که نامش معدن‌المعانی شده است‌ازپانزدهم ماه شعبان سنهٔ‌تسع‌واربعین وسبعمائه تا آخرماه شوال سنهٔ احدی و خمسین وسبعمائه در سمع قاصر و فهم کامل رسید » .

کتاب در دوجلد است و دردومی آن‌آمده که کتاب از ۷۴۹ تا ۷۵۱ در دوسال ساخته‌شده(ص ۴۰۰ س ۶) ومصرعی‌در آنجا آمده بدینگونه «زین مسکین را بسست گر ریزه‌ای بخشد ازان» فهرست جلد یکم در ص ۱ـ۳ وخودآن که ۶۳ باب دارددرص ۴ـ ۳۹۸ وجلد دوم که ۴۶ مجلس دارد در ص ۴۰۰ـ۵۱۰ است .

آغاز: باب ۱ درذکر اثبات وجود حق‌تعالی ووحدانیت او ... باب شست وسیوم (فهرست) در ذکر وعدووعید و لعنت برشیطان . باب اول در ذکر اثبات وجود حق تعالی ووحدانیت او جل‌جلاله وعم نواله . ذکری در وجود وهستی حق افتادبندگی مخدوم ... فرمود که هر ذره‌ای از ذرات عالم گواهی میدهد برچهارچیز .

انجام : فرمود که اول باری برین عبارت ازکسی نقل نیست و اگر باشد (تم) (ازمجلس ۴۶) .

فهرست مجلد اول از کتاب معدن المعانی

فهرست مندرجات مجلد دوم از کتاب معدن‌المعانی للشیخ شرف‌الدین منیری مشتمل برچهل وشش مجلس

۲۹۷۱

نستعلیق ۱۶ج۱۲۳۸/۲، جدول مشکی وشنگرف، در۵۶۷ص.
۱۴س۱۸×۸، ۲۹×۱۹ش۲۸۴، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوالی

دیوان

ازمونس میرزا محمدرضاپسر میرزا بابای مازندری بارفروشی منشی است. تخلص او: «مونس» وتاریخ ۱۲۹۴ در ص۵۳۹و۵۴۲ دیده میشود واو در ص ۵۳۹ از تاریخ مرگ پدرخود یادمیکند. این دیوان نزدیك ۸۰۰۰ بیت دارد ازقصیده ومثنوی وقطعه و رباعی وترکیب وجزآن. اوبریاضی آشنا بوده (ص۴۲۴ و ۵۳۹) و پدران او دارندهٔ

فضیلت بوده‌اند (۵۴۰و۵۳۸)واو بیشتر درساری بوده وشاهزاده محمدقلی میرزای والی ودیگر درباریان قاجار رامیستوده‌است .

آغاز:

سبحان صانعی که نخستین ز کبریا ذاتش بصنع جوهر کل کرد اقتضا

تا نبودش دویی متصور ز نفس کل داد این دورا ظهور زیك مایه ابتدا

انجام :

من چاکر آنم که چوارباب یقین اندر بدعثمان و عمر شك نکنند

(بتاریخ ١٦ شهرجمیدی‌الثانیه ۱۲۳۸ ازتحریراین کتاب فراغت حاصل‌شد ـ این دیوان از غفران مآب آقامیرزا یونس شاطرطاب‌الله‌ثراه است) .

۲۹۷۲

نستعلیق ۱۰۷۷ ، عنوان ونشان شنگرف ، در۴۷۴ص، درسه‌صفحهٔ آخر بندهاایست بعربی دربارهٔ نمازاستسقا ازملاشمس‌الدین‌محمدوآخوندملافخرالدین وشرح مختصرملا ابوالمکارم .

۲۰س۹×۱۶/۵ ، ۲۴۷گ۱۶×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج ترياكی ضربی‌مقوایی‌کنار سرخ.

کنز البیان فی‌شرح الاوراد

شرحی است بقول وبفارسی ازعلی‌بن احمد غوری کزه‌ای براوراد سهروردی واز کتابهای فتوی و واقعات گرفته است (چلبی) درآن عبارتهای فارسی تفسیرزاهدی و ترجمهٔ احیاء ومرصاد و جزاینها آمده و از کتابهای بسیاری درآن یاد شده است .

آغاز: بسمله . اعظم‌المحامد لله العظیم واکرم الصلوات علی‌رسوله الکریم‌اما بعد فان هذا شرح اوراد الشیخ الاجل . . . حجة‌الحق علی الخلق بهاء الحق و الشرع والدین ... الفه ... علی‌بن احمد الغوری الساکن بخطة کزه ... من‌الکتب المعتبرة و الاقاویل المعتمدة فی‌بیان معان اللغات والاحکام التی هی من‌الواقعات وشیءمن‌وجوه

الاعراب ... وسمیته بکنز العباد فی شرح الاوراد .

انجام : فی کفایة السعی ثم الصلوات لیس تاخذ المرتبة بالاماکن ..واشرف المقامات فی الاخلاص واحضار القلب .

۲۹۷۳

نستعلیق روزچهارشنبه ۲۵ع۲ (سده۱۱) ، نشان شنگرف ، مالك محمدبن محمدصالح نائلی در۲ج۲/۱۳۱۵ ومحمدحسن بیرجندی در۱۳۳۱

۱۷س ۱۰×۱۹/۵ ، ۴۲۷گ ۱۵×۲٦ ، کاغذفرنگی-جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی عطف مشکی

فرهنگ رشیدی

ازعبدالرشیدبن عبدالغفورتتوی است (ادبیات ۳٦۸).

۲۹۷٤

نستعلیق محمد خوشنویس خوانساری درشعبان ۱۲٦۵ برای حسین‌علی‌خان‌گروسی ، جدول زرو مشکی ولاجورد ، نسخه درشب چهارشنبه ۲۵ ذی‌قعده بسرکار صاحب اختیاری عباسقلیخان پیشکش شد .

۱۵س ۸×۲۰ ، ۱٦۲گ ۱۷×۲۷/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوایی

دیوان

از حکیم قطران تبریزی است (حقوق ۱۱۲ - مشار۷۵۱ - مجلس۳ : ۳۸٤- سپه ۲:٦۵۷) .

۲۹۷۵

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، آیات شنگرف ، جدول مشکی ولاجورد ، برگ یکم بریده ووصالی‌شده وعبارات بسیاری رفته است.

۱۴س ۱۰×۱۷/۵ ، ۲۱۳گ ۱۵/۵×۲۵/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی ضربی

کشف الارواح

از پیرجمال اردستانی جمال‌الدین محمد در گذشتهٔ ۸۷۹ در تفسیر سورهٔ یوسف بنظم ونثر و «یوسف‌نامه» هم خوانده میشود. (ذریعه ۹ : ۱۶۱ ـ مجلس ۳:۵۴۱ـ۵۴۸)

آغاز افتاده :

... اندران دشت و بیابان　　پلنگانند و خوکانند و گرگان

... ددانت می بدرند　　که‌ازجوع آن‌ددان کورندو کرند

انجام :

همه کامست جای باده درجام　　نگنجدبس کلام اینجاو پیغام

(... الکتاب المسمی بکشف الارواح ..)

۲۹۷۶

نسخ سدهٔ ۱۲ ، نشان شنگرف ، جدول زر ومشکی ولاجورد ، دوصفحهٔ تحسین زرافشان، آقای باستانی گویا چون دیده که در ص۲س۵ از پایین آمده « این کتاب را تحفهٔ مجلس بهشت آیین آن شاه‌دانش پناه سازد» درصفحهٔ عنوان آن را «تحفهٔ بهشت آیین» نامیده‌است .

۲۵س۱۴×۲۲/۵ ، ۲۷۴گ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی — جلدتیماج‌سرخ مقوایی

کاشف الحق

از معزالدین اردستانی دراثبات امامت که در۱۰۵۸ ساخته است (ف۶۰۰) .

۲۹۷۷

نستعلیق مؤلف ، خط خوردگی‌هم دارد ، عنوان‌ونشان شنگرف ، جدول‌زرومشکی و لاجورد و شنگرف ، در۲۱۲ص.

۱۳س۹×۱۵ ، ۱۰۹گ۱۴/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی — جلدتیماج‌تریاکی‌ضربی مقوایی

نگارستان

از علی اکبر بن علی بن ابوالقاسم بن عیسی بن حسن حسینی فراهانی گویا مؤلف دستورالاعقاب (ش۲۶۱۲ ـ حقوق ۱۰۶) بنام ناصرالدین شاه ومظفرالدین ولی‌عهد در چهارفصل (فضایل پادشاهان ـ فضایل درویشان ـ محامد اخلاق‌وعوائد حکمت ـ لوازم صحبت‌ولوازم تربیت) که در ۷ج۱۳۰۰۱ آغاز ودرپایان ج۱۳۰۵/۲ بانجام‌رسانده است و آن مانند گلستان سعدی است ونظم ونثر آن همه ازخوداواست (ص۵و۱۳و۱٤و۱٦و۲۱٦و ۲۱۷) . نسخهٔ ش۲۵۲٤ ما از همین کتاب مانا بنام «بهارستان» خواندمیشود (ص۱۲) وده سطری افتاده است و مسودهٔ نخستین کتاب میباشد .

آغاز افتاده : بمزیدامعان وشرط تأنق نظری‌باید که حق سبحانه‌وتعالی‌بحسن صنع ویمن قدرت بساط افلاك برآورد (دیباچه) .

انجام : که برفتیم ماچه‌آن گفتیم . والحمدلله اولا وآخرا ... کتبه مصنفه ... علی‌اکبر الحسینی الفراهانی ... بیمناه . . . فی‌آخر یوم جمادی الآخر سنة ۳۰۵ تمت بالخیر .

۲۹۷۸

نستعلیق ونسخ سدهٔ ۱۱ درمتن وهامش ، عنوان ونشان‌شنگرف ، جدول زرومشکی ، یادداشت ۱۲رجب ۱۲۳۹ درص۱٦۹ و۲۷ رجب ۱۲۳۹ و۲۰ع۱۲۳۸/۲ و۲۸ محرم ۱۲۵۵ (مورخ۱۲٦۵) درص۱۷۲ هست . ۱۸س۷٫۵×۱۵/۵ ، ۱۰٦گ۱۰×۲۳/۵ ، کاغذ فرنگی -- جلدتیماج قهوه‌ای‌مقوایی

بزنگست

ازرفیع حسینی که خود او دیباچه‌ای برآن نوشته (۲ـ٦) و دربارهٔ آن گفته :

«پس‌بنابرین رفیقی بی‌غش وشفیقی دلکش که انیس دل حزین وجلیس خاطرغمین‌بوده باشد چنین مجموعه‌ایست که هرورقش از اثمارحدائق انائق نکته سنجان‌تفتی رنگینی است و هرفردش از چیدن گلهای الوان گلزار افکارخورده گیران دامن گلچینی . . .

باید که چنین بحری ور کنی وثیق و یاری صادق ورفیقی موافق و گنجی شایگانـرا که درظاهر ورقی چنداست مفت ورایگان از دست نگذارند ودرهمهٔ اوقات در آغوشش چون عمرعزیز بدارند و درمجالس مجالس خویش دانند و اگر توانند برمستمعان بخوانند ... چه کتاب وسخن را درهرانجمن قدر بسیار وقیمت بیشمار است.

رفیقی که هرگز نورزد نفاق — کتاب است در زیر این نه رواق
زهر نظم آید بگوش این خطاب — که باشد در گنج معنی کتاب
گرت کس نباشد مکن اضطراب — غم بیکسی شوید از دل کتاب
نگوید سخن با همه قال و قیل — خموشی بود بر کمالش دلیل
نـوای طـرب میزنـد الفتش — کدورت ز دل میبرد صحبتش
سخن چیست پیرایهٔ نفع و ضر — که هم محض خیر است وهم محض شر
که بخشد بجز خالق جان و تن — سخن را زبان و زبان را سخن
سخن بهر جسم زبانست جان — سخن بس گرامی‌ترست از زبان
سخن کرد احیای جان در بدن — که گوید زجان گرنباشد سخن
سخن را همین بس بود اعتبار — که ناشی شد اول ز پرورد گار

ملتمس از اخوان صفا و خلان وفا آنکه درین رقیمهٔ خطا شیمه بنظر اصلاح نگرند واگر برعثره‌ای مطلع شوند ازجرایم مسودش رفیع الحسینی در گذرند»

چنین است آغاز این دیباچه : بسمله

ای نام خوشت مطلع دیوان سخن
حمد تو کتابه ای بر ایوان سخن
افروخت زنورت چو تنور دل ما
غم نیست دگر گه پخته شد نان سخن

لطایف کلماتی که دیباچهٔ اوراق کتاب حسن قبول افعال ما بر بادفتادگان افراد روزوشب دفترزندگانی تواند بود ... حمد صانعی است.

چنین است فهرست مطلبهای آن

آغاز: حدیث وحکایات‌از کتاب معتبر در شان حضرات ائمهٔ معصومین‌بجهت محبان خاندان انتخاب و نوشته شد. بسمله. روایت است ازسید رسل و نسیم روضهٔ سبل.

انجام: بهشتی نصرت آل پیمبر بدین معنی نه از اهل بهشتی

(تم الکتاب بعون الملك الوهاب).

۱۷ـ اختیارات بفارسی (۱۰۶ـ۱۰۹)

۱۸ـ تحفة‌الملوك درچهل باب هریك چهارنصیحت‌بفارسی (۱۱۰ـ۱۱۲)

۱۹ـ موعظه (۱۱۳ـ۱۱٤) ومثنوی ملاوحشی (۱۱۵ـ۱۱٦)

۲۰ـ رسائل و خطب مولانا واعظ قزوینی (۱۱۷ـ۱۵٤)

وشعرهای واعظ (۱۵۵ـ۱٦۰)

۲۱ـ شعر کمال غیاث (۱٦۲ـ۱٦٤) وبدیع شیرازی وفرصت توپچی‌ومحسناوحکیم‌قطباوقاسم‌بیك حالتی وعرفی‌ونظری (۱٦٤ـ۱٦۸)

۲۲ـ مجمع‌الحکایات اخی سهیم‌القانونی‌بفارسی (۱٦۸ـ۱٦۹)

۲۳ـ شعرهای سروری ومیرزا معصوم وسید شفیع حسینی ومیرزا ابراهیم (۱۷۰ـ۱۷۱)

۲٤ـ قصهٔ حاتم بشعرفارسی ازفتونی (۱۷۳ـ۱۷۹)

۲۵ـ شعرشانی تکلو (۱۸۰ـ۱۸۹)

۲٦ـ قصیدهٔ امیدی وبو[ا]سحق وحاجی ابراهیم‌صبوری برای ملك محمد (۱۹۰ـ۱۹۳)

۲۷ـ مناجات (۱۹٤ـ۲۰۰) ازخواجه عبدالله انصاری

آغاز: ای حکیمی که بخشندهٔ عطایی وخالقی که پوشندهٔ خطایی.

انجام: و سردرسر کار مرافقت کرده روز گار عمرش سپری شود والله اعلم بالصواب.

۲۸ـ حکم کدخدایی خروس (۲۰۰) بساخت فرمان ونشان درباری بشوخی و هزل وبسیار شیرین ونام جانوران وپرندگان باالقاب احترام انسانی در آن برده شده است .

آغاز: جناب سنقارخان وقرچقای خان وبهری سلطان و اوتلکوبیك و قرقو میرزا وبیقوقرداش وطرمطای آق و فصاحت شعاری طوطی میرزا و بلاغت آثار خواجه بلبل عشقباز .

انجام : و ایشان جملگی از گرسنگی هلاك شوند تحریرا فی قرقوسنهٔ سرناو کوس و کرنا.

۲۹ـ شعرهای محمدرضا با نشانهٔ «لمحرره» وسیدعلی مهری و پراکنده های دیگر (۲۰۱ـ۲۰٤)

۳۰ـ بحرطویل خالصا بهزل (۲۰۵)

۳۱ـمحمودوایازانیسی شاملو (۲۰٦ـ۲۱۰)

۳۲ـ انشائی بهزل باتخلص هزلی وواصل (۲۱۱)

نام‌سرایندگانی که در هامش نسخه شعرهای آنها دیده میشود

صائب ۱ـ٦و٦٦و۷۵و۱۱۷ـ۱٤۸	صفی‌قلی‌بیك‌پسرقزافخان۷ـ۲۸و۱۰۵ـ۱۰٦
میرزا مهدی همدانی ۲۹ـ۳۰	میرزا داود ۳۱و۱۵٤
میرنجات ۳۱	نوعی ۳۲و۱۵۳
نظامی ۳۲	سابق ۳۲و٦۲و٦۹و۱٤۹ـ۱۵۰
سالك قزوینی ۳۳ـ٤٦و٦۲ـ٦٤	طبعی ۷٤و۱۱۲ـ۱۱٤
طالب ٤۷ـ۵۰	عزتی۵۱
محوی ۵۹ـ٦۱و٦۵ـ٦٦	غضنفر ۵۲
عطار (الهی‌نامه) ۵۳ـ۵۵	مشربی ۵٦و۱۱۱

شجاع ٥٦ — ملك‌قمی ۵۷ـ۵۸

ابوتراب بیك ۵۹ـ٦۱ — ابوسعید ابوالخیر ٦۵

میرزاذبیح طباطبائی بخط خوداودر ۷۰و۷۷ـ۷۹ ومثنوی صدبرگ عشاق‌او۷۹ـ۸۰

عرفی ۷۱و۱۱۱ — اوحدی ۷۱

خلاق‌المعانی ۷۱ — میرزامحمدسعید حکیم ۷۱

خواجه حسین نیشابوری ۷۲ — جامی ۷۳ و۱۰٦

شعری بانشانهٔ «لراقمه» ۷۳ — شیخ بهائی ۷٤

کمال‌اسماعیل۷٦ — نظام‌استرابادی ۸۱ـ۸۵

ظهیرفاریابی ۱۰۹ـ۱۱۱ — انیسی (محمودوایاز) ۱۱۵ـ۱۱٦

میلی ۱٦۱ — مرشد بروجردی (ساقی‌نامه) ۱۱٦

مقیمای مقصود مشهدی ۱۵۲ — مرتضی‌قلی‌خان‌قورچی‌باشی ۱۵۳

ملك مشرقی ۱۵۲ـ۱۵۳ — مجد ۱۵۳

فکری ۱۵۳ — حفظی (حکایتی بنظم فارسی) ۱۵۵ـ۱٦۱

۲۹۷۹

نستعلیق سدهٔ ۸و۹ ، عنوان نسخ درشت ، جدول زرین ، پس ازنام جامی« طول‌الله عمره » و «دام‌بقائه» دارد (ص۴۴و۱۱۲) .

۱۲س۷/۵×۱۱/۵ ، ۱٦۷گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ ـ جلدتیماج سبزضربی زرکوب مقوایی

جُنگ

شعرهای نزدیك‌هفتاد سرایندهٔ فارسی‌است‌وچنین‌است‌فهرستی که آقای‌باستانی برای‌آنها نوشته است :

حرف الف ۶ نفر

حرف با یك نفر

حرف جیم پنج نفر

حرف حا ۵ نفر

نصوح (محمود) ۱۵۹

شاه نعمةالله ولی ۱۰۰ـ۱۳۱ـ۱٤٦ـ۱٤۸

حرف واو ۲ نفر

وحید تبریزی ۱۱۱ـ۱۱۸ـ۱۵۹ـ۲٤۰

وصالی (فخرالدین گیوشاه) ۱۵٦

حرف ها ۲ نفر

هاشم (سید کمال) ۱۱۷

همام تبریزی ۱٦۳ـ۱۷۰ـ۱۷۸ـ۱۸۳ـ۲۸٦

آغاز افتاده: من کلام ابن یمین علیه‌الرحمة والغفران.

بر وصالش یك نفس گر دست رس باشد مرا

حاصل عمر عزیزم آن یك نفس باشد مرا

انجام: من کلام مولانا همام‌الدین تبریزی نورقبره.

منتظر باشند شبها عاشقان نا کرده خواب

تا برآید بامداد از شرق کویت آفتاب

....

زانتظار وعدهٔ حسنت بجان آمد همام

هم نگفتی این سخن گر عمر ننمودی شتاب

۲۹۸۰

نستعلیق، عنوان و نشان شنگرف، حواشی دارد با نشان «منه، مؤمن»، مالك محمدنعیم عرفی طالقانی، انجام نوشته مانده.

۳۰س۷/۵×۲۲، ۱۳۲گ۱۴، ۲۰/۵×۳۰، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

حاشية المطول

از چلبی است بر شرح مطول تفتازانی بر تلخیص مفتاح خطیب قزوینی (سپه ۲ : ٤۰۲).

۲۹۸۱

نستعلیق سیدحسین شیرازی درروز شنبه۲۰ع۱/۱۲۴۳ ، عنوان ونشان‌شنگرف ، در۳۷۶ص،آغاز افتاده : « محمدعلی‌بن محمدباقراصفهانی مشهور به بهبهانی» انجام : قامت بدخواه تومانند دال ۲۸س۱۴×۲۰/۵ ، ۱۸۹گ۱۹×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی

خیراتیه

بفارسی و درخرده گیری از تصوف است از آقامحمدعلی کرمانشاهی‌در گذشتهٔ ۱۲۱۶ و دشمن صوفیان که در ۱۲۱۱ (= خیرات) ـ ۱۲۱٤ ساخته است و نکات تاریخی فراوان دارد. (ذریعه ٦:۲۸٦ ـ دیباچهٔ نسخهٔ ما).

۲۹۸۲

نسخ ۱۲ع۱/۱۲۸۰ در ش۱ ، نسخ مؤلف درش۲ ، ش۷ نستعلیق ، همه ازیك‌نویسنده‌است. ۲۰س۵ ۹×۱۷/۵ ، ۲۲۸گ۳۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ منبع‌الکرامه (۱ـ۵۲۲ متن) تفسیر سورهٔ یوسف است ازابوالحسن علی‌بن میرزا محمد حسن‌بن عبدالرسول حسینی خویی زنوزی فانی که پس از مرگ فرزند خود میرزا حسن ساخته است.

آغاز: بسمله. خداوندیرراستایش میکنم که دانندهٔ نهان است ودارنده جهان گل از گل‌آورد و مهر از دل بی‌سزا بخشد وسزا هم اوبخشد.

انجام : سميت هذاالكتاب ... بمنبع الكرامة ... وبالاجابة جدير .

٢ـ سرگذشت مظفرعلی‌شاه میرزا‌محمد تقی (٥٢٢ ـ ٥٢٤) از حبیب الدین محمدبن علی‌اصغر گلپایگانی (جربادقانی) که در ١٢٦٥ بدستور آقامیرزا سید علی پسرهمان زنوزی ساخته است.

آغاز: بسمله . در شهرربیع‌الاول سنهٔ ١٢٦٥ دربلدهٔ گلپایگان‌شرف صحبت .

انجام : بجوارعزت خرامیدانالله...راجعون کتبه .. المترجم‌فی‌شهرربیع‌الثانی سنة ١٢٦٥ .

٣ـ شان نزول قرآن (٥٢٥ـ٥٤١) ازهمان زنوزی که درسپاهان بخواهش یکی ازشاهزادگان ساخته است .

آغاز: بسم‌الله وبحمده . . چنین گوید علی .. الزنوزی .

انجام : والله ذوالفضل العظیم .

٤ـ تحفهٔ جهان (٥٤٢ـ٦٢٧) از همو درتفسیر سورهٔ فاتحه است بخواهش‌یکی از شاهزادگان ونام کتاب ومؤلف دردیباچه هست .

آغاز : بسمله الحمدلله العزيزالعليم ... بنده جانی ... علی . . . الزنوزی . . . حسب‌الاشاره یکی ازنتایج سلاطین .

انجام : فان العلم نقطة كثرها الجاهلون .

٥ـ رسالهٔحکمیه(٦٢٧ ـ ٦٣٤)دربیان‌علت‌موجده وعلت مبقیه از همو بعربی .

آغاز: بسمله.حمدله...فيقول‌علي...الزنوزي‌ان‌الحكماءاختلفوافي‌ان‌الممكن‌حادث

انجام : وامثاله واعراضه المتجددة فلاافهم وفقك‌الله .

٦ـ لمعهٔ نورانیه وبرقهٔ رحمانیه (٦٣٤ ـ ٦٤٥) از همو در فلسفهٔ الهی بعربی و فارسی هم‌دارد

آغاز: بسمله. الحمدلله‌علی‌افضاله‌والسلام‌علی‌محمد و آله‌فيقول‌علي...الخوئي‌هذه قطرةمن‌بحرالحكمةسميتهالمعةنورانيه‌وبرقة رحمانية .

انجام : وفي‌الباب احاديث كثيرة طويلة .

٧ـ رساله دربارهٔ دین (٦٤٦ـ٦٥٦) ازهمو وسرگذشت اوهم در آغاز آن هست

ومیگوید که دین را نیازی بفلسفه نیست ودرآن باید بقاعدهٔ تسلیم تمسك کرد.

آغاز: بسمله . خداوندیرا ستایش که مارا بتکالیف واقعیه امتحان وآزمایش فرمود ... وبعد چنین گوید علی ... الخوئی ازعهد طفولیت و خردسالی .

انجام : فهوالامر ... فی‌العالم البشری .

۸ـ بلاوابتلا (۱ـ۲۳۹هامش) از همان زنوزی دربارهٔ واقعهٔ کربلاوحکمت آن .

آغاز: بسمله . الحمدلله و سلام علی عباده . . . چنین گوید علی . . . الخوئی مختصری‌است درمعرفت‌بلاد [و] فواید بلاد وبیان محل بلاد وشرح‌احوال زمین کربلا واهل بلاد وذکردرجات ایشان .

انجام : والله یهدی الی‌الصراط المستقیم .

۲۹۸۳

نستعلیق روز۱۰ رجب ۱۲۹۹، جدول زر ومشکی ولاجورد ، سرلوح‌زرین وآراسته . در۲۶۴ص ۲۱س۱۱×۲۲ ، ۲۸۴گ۱۸/۵×۳۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی

تاریخ مسعودی

ازابوالفضل محمدبن حسین بیهقی سبزواری در گذشته ۴۷۰ که تاریخ ناصری هم‌خوانده میشده است (یادداشتهای قزوینی ۲:۲۳ ـ مجلس۲:۱۲۷ ـمشار۳۰۶) نسخهٔ ما سرگذشت مسعودغزنوی استاز ۴۲۱تا۴۳۲ .

۲۹۸۴

نستعلیق سدهٔ۱۴ ، جدول شنگرف .
۱۴س۱۰/۵×۱۹ ، ۱۰۹گ۱۸×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی مقوایی

مجموعه

۱ـ درکیه (۲ پ ـ ۷۰ پ) که هزلیات و مطایبات وکیل‌لشکر است‌به‌نثر.

پس‌از این قصاید وقطعات وترجیعات کبکیه و پشمیه آنگاه نثر است باز هزل و گفتگوی‌خانم وشیخ و کربلایی‌ننه‌بنظم‌ودوصفحه جفر ویك صفحه سیاق.

آغاز: در شهر استراباد در هنگامی که از کجروی آسمان کج نهاددلی مرده داشتم و حالتی افسرده نامه رسان قاصدی در آمدم .

۲ـ داستان گفتگوی جناب شیخ و میرزا خلیل (۷۱ ر ـ ۱۰۹ پ) بساخت نمایشنامه و انتقاد اجتماعی خوبی است .

آغاز: میرزاخلیل: مولانا عرضی است که بیان آن فرض است ... شیخ: شما در هر باب و مورد ماذون ومختارید .

انجام : میرزا خلیل ترتیب سانی که بیان فرمودید بسیار صحیح وخوش‌آیند ویصح السکوت .. شیخ: بسیار خوب ... فلنشرع فی المقصود .

۲۹۸۵

نسخ درشت وریز سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف ولاجورد.

۱۷س ـ ۱۱/۵×۱۹ ، ۲۲/۵ـ۳ـ۶۴ ×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ومشکی ضربی

مجموعه

۱ـ نصاب صبیان (۱ ـ ۸۳ متن) از ابونصرفراهی است .

۲ـ شرح نصاب صبیان (۲ ـ ۸۳ هامش) .

۳ـ کنزاللغات(هامش نیمهٔ پایین ص ۲ ـ ۸۳ و متن وهامش ص ۸۴ ـ ۱۲۶) از محمدبن عبدالخالق بن معروف .

۲۹۸۶

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زنگاروشنگرف ومشکی.
۲۰س،۱۱/۵×۲۵/۵ ، ۴۴گ۲۱×۳۴ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای فرسوده

بادهٔ بی‌خمار

از محمود میرزای قاجارپسرفتحعلیشاه . در فهرست مجلس (۳:۱۵۰) از این کتاب یاد نگردید . او اینکتاب را در ۱۲٤۷ ساخته و در پایان آن جدولی گذارده و مقامات میخوارگی را نشان داده است با فرهنگی از نامهای گوناگون شراب (در پنج صفحه) .

تقریظاتی که شعرای مشهور دربار دربارهٔ اینکتاب سروده‌اند در آغاز دیده میشود:

قصیدهٔ میرزا محمدتقی منشی‌الممالك علی‌آبادی	ص۱ تاص۳
قصیدهٔ میرزا محمدتقی نوائی پسرمیرزا رضاقلی منشی‌الممالك	ص٤ تاص۵
دوقصیدهٔ محمودخان دنبلی خاورتخلص	ص۵ تاص۷
ترکیب‌بند عندلیب کاشی	ص۷ تاص۹
قطعهٔ میرزا فضل‌الله خاوری شیرازی	ص۹ تاص۱۰
قطعهٔ میرزا محمد علی طهرانی	ص۱۰
قصیدهٔ قاآنی	ص۱۰ تاص۱۲
قطعهٔ سپهر کاشانی	ص۱۲ تاص۱٤
قصیدهٔ سلطان حسین طالش نصرت تخلص	ص۱٤ تاص۱۵
قطعهٔ میرسیدعلی طهرانی شباهنگ تخلص	ص۱۵ تاص۱٦
قصیدهٔ میرزا محمدتقی ادب تخلص کرمانشاهانی	ص۱۷ تاص۱۸

آغاز نسخه : نظر بخواهش قائل وفرمایش شهریار باذل جناب ستوده‌خصال...

میرزا محمدتقی منشی الممالك علی‌آبادی در تعریف کتاب بادهٔ بی خمار و حضرت صاحبقران روحی فداه قصیده را گفته :

اختر مسعود اگر خواهی به بزم شهریار

جام محمودی طلب کت باده بخشدبی‌خمار

آغاز کتاب :

ببزم غیر دانم بـاده خوردی شب نمیدانم

که بیرون رفتی‌از آن‌بزم‌یارفتی‌بخواب آنجا

انجام :

از آمده و رفته دگر یادمکن　　　　خوش‌باش که‌ازوجودمقصود آنست

(پس‌ازین‌پنج‌صفحه‌است‌به‌نثردر بارهٔ تاریخ کتاب که‌در ۱ ج۲/۱۲٤۷ بپایان‌رسیده وفهرست عنوانهای کتاب با جدول مقامات میخوارگی وفرهنگ لغات عربی وفارسی آن وفهرست شاعران درباری) .

۲۹۸۷

نسخ و نستعلیق وسیاق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، حواشی بخط نسخ ریزونستعلیق .
۲۱س۱۱×۲۱ ، ۲۴۴گ۲۱×۳۱ ، کاغذ فرنگی موریانه خورده از پایین ـ جلد تیماج حنایی مقوایی.

وقفنامه‌های آستان قدس رضوی

سواد ورونوشتی است‌ازوقفنامه‌ها وقباله‌ها واسناد املاك آستان رضوی درمشهد طوس که از روی طومارها وفردها ودفترهای دیوانی نوشته شده و کهن‌ترین‌این‌اسناد تاریخ ۹۳۱ (ش۱۰) و ۹۵۷ (ش۳) و ۹۹۷ (ش۲۰و۷۵) دارد وتازه تر آنهامورخ۱۲۸۵ (ش۱۵ و ۲٤ و٥٦ و ٥۷ و ٥۸) است . در بسیاری از جا ها در نسخهٔ ما سفید گذارده شده و میخواسته‌اند ازنواز روی طومارها وفردها و بنچاقها بنویسند یا اینکه‌اصل‌این

اسناد ناقص بوده است . این کتاب از رهگذر تاریخی و جغرافیایی و شهر شناسی و کشاورزی و شناختن جامعه ایرانی آنروز ها بسیار سودمند و اصطلاحات اداری مذهبی آستان قدس رضوی در آن بسیار آمده است .

کتابی بنام آثار الرضویه من‌منتخبات‌الصدیقیه در ۱۳۱۷ ق در۳۷۲ ص بچاپ سنگی رسیده (مشار۱۳) و در آن گزیده وخلاصهٔ ۱۷۰ وقف نامه وقباله‌آمده است.

تدوین این کتاب بدینگونه بود که صدیق الدوله میرزا محمد رضا که در ۱۷ شوال ۱۳۱٦ متولی آستان قدس رضوی شده بود درصفر ۱۳۱۷ به معتمد السلطان میرزا اسماعیل خان بن حاجی میرزا حبیب‌الله همدانی مستوفی دیوان خاصه دستور داده بود که از روی طومار های کتابخانهٔ آستان قدس گزیـن کند و گزیده‌ای از وقف نامه ها و قباله های موقوفات آستان قدس را بچاپ‌برساند. او در ۱ع۱/۱۳۱۷ (تنکوزئیل) گردآوری آنها راآغازوبا همراهی‌آقامیرزاعبدالعلی‌مصحح کتابخانه بپایان رسانده‌است نسخه‌ای از آن را بافهرست، میرزا طاهر طبیب مشهدی خادم کشیك ثالث‌آستانه در دههٔ نخستین ذی حجهٔ ۱۳۱۷ نوشته استا گرچه‌درپایان فهرست « سنة سبع عشروماتین بعدالالف» دارد. دردیباچهٔ کتاب ازمظفرالدین شاه و میرزا علی اصغرخان‌امین‌السلطان‌صدراعظم ودرپایان آن از رکن‌الدوله‌فرمانفرمای خراسان و سیستان و منتخب الدوله پسر صدیق الدوله یاد شده‌است. در چاپ کتاب بهاءالتولیه داود حسینی مدرس هم کمك نموده و کارچاپ‌باشیخ محمدبن محمدرضای طهرانی بوده است .

در این چاپ نخست طومار علی شاه مورخ رمضان ۱۱٦۰ هست (ص۷ـ٦۷) و سپس طومار جمع موقوفات‌عضدالملك (ش۱و۲) و این دومجموعه خطی وچاپی‌مکمل یکدیگرند و اگر چاپ دیگری بخواهند باید بکنند بهردوبنگرند .

در فهرست مجلس (۲ : ٤۸۷ ش ۷۷۷) از « کتابچهٔ موقوفات » آستان قـدس رضوی که در زمان تولیت مجدالملك بسال ۱۲۸۵ نگارش یافته است یاد گردید .

نیز بنگرید به: حقوق ۱۶۷ ـ مطلع الشمس ۲:۴۶۹ ـ ۵۰۰ ـ فردوس التواریخ بسطامی ـ ص۲۷ نخستین دیباچهٔ ف) .

چنین است گزیده‌ای از این اسناد وقف :

۱ـ وقف نامهٔ شاه عباس دربارهٔ عمارات آستانهٔ مقدسه درتاریخ ۱۰۱۱(۴ـ۸).

۲ـ وقف نامهٔ شاه عباس دربارهٔ چشمهٔ گل و زمین دنیاتبهٔ مشهد باتولیت سید میرزا الغ مشهدی بی تاریخ (۹ـ۱۰) .

۳ـ وقف نامه با تولیت شاه تهماسب مورخ ع۹۵۷/۲ (۱۲ـ۳۱) .

۴ـ وقفنامهٔ نادرقلی‌خان‌والی خراسان وفرمانروای ایران مورخ۱محرم۱۱۴۵ (۳۳ ـ ۴۴) در ص۳۵ ـ ۳۷ سفید گذارده شده و درهامش نوشته شده : « تفصیل از روی وقف‌نامه باید نوشته شود» درص ۱۵۹ـ۱۶۲چاپی‌ش۲۴«نادرعلی‌خان»آمده‌است.

۵ـ وقف شاهرخ شاه املاکی رابرای مزارشاه طهماسب (۴۴ـ۴۶)

۶ـ وقفنامهٔ مورخ ذی قعدهٔ ۱۱۶۱ برای موقوفات قدیمی صفوی و جدیـدی علیشاهی و نه زوج کشت‌زار دنجان (۴۷ـ۴۹) .

۷ـ سواد طومارعلیشاهی مورخ رمضان ۱۱۶۰(۴۹ـ۱۰۰) حاشیه ای در ص ۴۹ مورخ رمضان۱۱۶۰ هست(ص۷ـ۶۷ چاپی ش۱) .

۸ـ وقف شاه عباس دوعشر کلات را برای یك نفرطالب علم و خرج شماعخانه مورخ رجب ۱۰۲۴ (۱۰۱ـ۱۰۳) .

۹ـ فرمان شاه طهماسب برای میرزاعلی‌نقی نصیری خادم آستانه در بارهٔ وقف نیای او خواجه عتیق‌علی‌منشی‌الممالك چهارده رقبهٔ واقع در مشهد را باتولیت خود و فرزندان خود (۱۰۳ـ۱۰۶ هامش) .

۱۰ـ وقفنامهٔ عتیق‌علی منشی‌بن احمد بن‌ملك‌اسمعیل نصیری طوسی‌اردوبادی مورخ‌ج۹۳۱/۲(۱۰۳ـ۱۰۷) .

۱۱ـ وقف‌نامهٔ امیرالامرا کلبعلیخان سربیگلربیگی مشهد و قورچی‌باشی در زمان شاه تهماسب مورخ ع۲/۱۰۹۷ برای کاروانسرا و گرمابه (۱۰۸ـ۱۱۱)

۱۲ـ وقف نامهٔ قمرنساءخانم دختر میرزا بدیع فندرسکی بامشورت میرزا محمد ابوصالحا پسر میرزا ابوطالب برای روستای سورمن فندرسك در ۱شوال ۱۱۱۲ (۱۱۲ ۱۱۷).

۱۳ـ «وقفنامچهٔ مدرسهٔ فاضلخان» ازشمسا میرزا محمد کاظمای کرمانی مشهدی املاکی را بر وکلاء نواب فرنگیس بیگم دختر نواب خلیفه سلطان وساکنان مدرسهٔ فاضلخان درخیابان علیای مشهد درپایان ج/۱۰۸٤ (۱۱۸-۱۲۳).

۱٤ـ وقفنامهٔ محمدعلی حسینی برای کشت‌زار سیساباد بلوك تبادکان مورخ ذی حجهٔ ۱۲۲٤ (۱۱۹ هامش)

۱۵ـ حکم حاجی میرزاحسن رضوی بوقف بودن شوراب تبادکان برای مدرسهٔ فاضلخان بادعای حاجی محمدتقی پیش نمازپسر ملامحمد قاینی متولی آن مدرسه مورخ ۹ع۱۲۸۵۱۲ (۱۲۳ـ۱۲٦) درهامش ص۱۲۳ آمده که ملامحمدتقی متولی نبوده ودروقف نامهٔ صحیح آستانهٔ نام شوراب نیست وشاید این بتدلیس گذشته است.

۱٦ـ سواد وقفنامهٔ کشت‌زارسه گوشهٔ مشهوربه محمدآباد بلوك تبادکان دارای حرمسرا و مهمانخانه ویخدان و گرمابه و داشخانه و کشت زار کوشك درخت همین بلوك که خواجه ملاامیرعبدالله تونی بمیرعلاءالدین محمدحسینی کاشانی ببهای هزار تومان عراقی در ۵ شوال ۱۰۸۲ فروخته و اووقف مدرسهٔ فاضلخان نموده و تولیت را بکاشف‌الدوله محمدداده است درمحرم ۱۱۰۰ با چهار سند دیگر مربوط بهمین وقف مورخ ۱۰۹۹و۱۱۰۸ درهامش (۱۲۷ـ۱۳۰).

۱۷ـ سواد وقفنامهٔ میرزا ابوالحسن صاحب نسق پسرحاجی محمدباقر صاحب نسق برای کشت‌زارعلیاباد مشهور بفیض آباد درمشهد ده ٤ رجب ۱۱۲۹ (۱۳۲ـ۱۳۹).

۱۸ـ وقف آقا بشارت غلام سرکار خاصه ششدانگ سعادت آباد ازبلوك کنار

شهرولایت ترشیزو کشتزارهای دهنوك (نجف آباد) و ابوسعیدی (باقرآباد) وفیروزی و باغ شفیع آباد رابتولیت آقاامام قلی ریش سفیدحرم محترم ونظارت میرزاعبدالحسین ایشیك آقاسی باشی حرم محترم مورخ رمضان ۱۱۲٦ (۱۳۹-۱۵۲) .

۱۹- وقف صفی قلیخان غلام دودمان صفوی پسر رستم خان سپهسالار ایران شش دانگ کشتزار کوچکی تباد کان با آبی زارودیمچه زار واولنگ ومرغزار ودهکده و قنات قرابجوق وباغ وطاحونه وهفده درد کان ویك قهوه خانه ودودرخانه جلوچهارباغ شهره رادرپایان دهۀ دوم ماه یکم سال ۱۰۸٦ (۱۵۳-۱۵۵) .

۲۰- وقف بیك آغاخانم دختر ارشدی بیك ذوالقدرسلیمان آبادقزوین را در ع ۹۹۷/۱ (۱۵٦-۱۷۲ نیز ۲۹٤-۳۱۲ ش ۷٦) .

۲۱- وقفنامۀ گنجعلیخان زنگ فرمانروای کرمان برای پاره‌ای ازاملاك شهر کرمان درچهارفصل در زمان شاه عباس مورخ رجب ۱۰۲٤ (۱۷۳ - ۱۸۱) در آثار الرضویه (ص۲۵۷) ازوقف مورخ ۱۰۰۸ یادشده است . در بارۀ این موقوفات اختلافی رخ داده وحکمی دراین زمینه حجةالاسلام حاجی سیدمحمدباقرشفتی داده است وسپس دربارۀ حکم او پرسشها ازفقیهان کرده وپاسخ گرفته‌اند وبهمین سبب چندین سند و سجل نوشته شده است که درشماره های ۲۱-۳۸ نسخۀ ما اشاراتی باین نکات شده و درشماره‌های دیگرهم می‌بینیم .

۲۲- دربارۀ تعمیر وقف گنجعلیخان مورخ ۱۲۷٤ (۱۸۲) .

۲۳- دربارۀ وقف گنجعلیخان مورخ ۱۲۵۸ (۱۸۲-۱۸۳) .

۲٤- دربارۀ همین املاك وقفی کرمان مورخ ۱۲۸۵ (۱۸۳-۱۸٤) .

۲۵- دربارۀ وقف گنجعلیخان و حکم حاجی سید محمدباقرمورخ رجب ۱۲۷۷ (۱۸۵-۱۸٦) .

۲٦- نیز دربارۀ همین وقف وحکم همو مورخ ۱۲۷۸ (۱۸٦-۱۸۷).

۲۷- نیز دربارۀ همین وقف مورخ ۱۲۵۸-۱۲۵۹ (۱۸۷-۱۹۱) .

۲۸ـ پرسشی در بارهٔ حکم همان‌سید محمدباقر (۱۹۱).

۲۹ـ دوحکم درهمین‌باره مورخ ذی حجهٔ ۱۲٦۸ و۱۲۵۹ بامهر آخندملاعلی (۱۹۲ـ۱۹٤).

۳۰ـ پرسشی درهمین باره بی‌تاریخ (۱۹٤).

۳۱ـ حکم شیخ محمد رحیم درپاسخ آن مورخ ۱۲٦۷ (۱۹٤ـ۱۹۵).

۳۲ـ سند دیگرمورخ ذی‌قعده ۱۲۷۳ (۱۹۵ـ۱۹۸).

۳۳ـ صورت تعمیرحمام ودکاکین مورخ ذی‌حجهٔ ۱۲۷۳ (۱۹۹).

۳٤ـ فرمان شاهزاده مؤیدالدوله در اجرای حکم حجة الاسلام و صورت جمع و خرج آقا میرزا یوسف مباشر موقوفات مورخ ۸ محرم ۱۲۷۳ (۱۹۹ـ۲۰۲)

۳۵ـ فرمان شاهانه خطاب‌به محمد اسمعیل‌خان وزیر کرمان در بارهٔ استرداد موقوفات از وراث گنجعلیخان مورخ ج۱/۱۲۸۱ (۲۰۳ـ۲۰٤).

۳٦ـ شکایت میرزا یوسف از جناب عضدالملك متولی باشی بدیوان عدلیه در باب املاك گنجعلیخان مورخ روزدوشنبه رمضان پیچی‌ئیل ۱۲۷٦ (۲۰۳ـ۲۰٦).

۳۷ـ پرسشی در بارهٔ اینکه بیست تومان تبریزی زمان شاه عباس (۲٦۰سال پیش)به پول‌این زمان که قراردر۲٦نخوداست چند میشود مورخ ج ۱۲۸۰/۲ (۲۰٦ـ ۲۰۷).

۳۸ـ تسلیم محمد حسین شریف یکدانگ و نیم حسین آباد وقف آستانه را بمیرزا یوسف و آقا محمد صادق مورخ ج۱/۱۲٦۹ (۲۰۸).

۳۹ـ درخواست حاجی ملا حسین مامور آستانه در مورد موقوفات کرمان بخشودگی مالیات کشت زاردره گز در کهپایهٔ ماهان راوحکم این بخشودگی‌مورخ شوال ۱۲۷۳ (۲۰۸ـ۲۰۹).

٤۰ـ فرمان شاهانه در بارهٔ بخشودگی مالیات طایفهٔ اعراب خراسانی مشهور بامیرشاهی بدرخواست میرزا یوسف کرمانی و دستور به محمد اسمعیل خان پیشکار

کرمان کـه سالانه همان سی تومان را بـآستان قدس بپردازند مـورخ شوال ۱۲۷۷ (۲۰۹-۲۱۱).

۴۱-تعهدریش‌سفیدان‌طایفهٔ‌امیرشاهی‌واعراب‌بیچاره که‌سی‌تومان‌بمیرزا یوسف‌و آقامحمدصادق‌و گماشتگان‌متولی‌آستانه‌بپردازندمورخ۲۷شعبان ۱۲۶۹ (۲۱۱-۲۱۲).

۴۲- تعهد فرج‌الله امیرشاهی بپرداخت سی‌تومان مورخ رجب ۱۲۷۰ (۲۱۲ - ۲۱۳).

۴۳- دستور وصول مالیات طایفهٔ خراسانی و اعراب ملقب به بیچاره (۲۱۳ - ۲۱۴).

۴۴- دستور پرداخت پنج تومان تبریزی بنام سیورغال بابت موقوفهٔ جویبار کرمان بمتولیان‌آستانه مورخ ۱ج۱/۱۲۶۹ (۲۱۴-۲۱۵).

۴۵- وقف کشت‌زار حسین انساری و حسین آقای‌باقری در ۲۰ شعبان ۱۲۶۹ (۲۱۶-۲۱۷).

۴۶- وقفنامهٔ نورجهان خانم دختر زین‌العابدین‌خان کرمانی وزن‌حسنعلی‌بیك پسر شاهرخ خان افشار کرمانی دربارهٔ کشت زارشاه‌آباد کرمان‌برای روشنایی‌نجف‌و مشهدمورخ۲۱شعبان۱۲۱۸درتهران و۱۲ رجب ۱۲۲۲ درمشهد (۲۱۷-۲۲۰).

۴۷- تعلیقهٔ بنیچهٔدره‌گز ماهان کرمان‌ودرخواست‌بخشودگی‌مالیات کشت‌زار دره‌گز وقف امیرتومان فرمانروای کرمان برای آستان قدس مورخ ذی حجهٔ ۱۲۸۴ باحکم اجرای‌آن (۲۲۰-۲۲۱).

۴۸- فرمان بخشودگی‌هزارودویست دینار بنیچهٔ دره‌گز ماهان کرمان وقف آستان قدس مورخ ۱۲۸۴ (۲۲۱-۲۲۲).

۴۹- تعلیقه در باب باغ ناصریه بعالیجاه کلانتر مورخ رجب ۱۲۸۱ (۲۲۲ - ۲۲۳).

۵۰ـ تعلیقه درباب باغ ناصریه بعالیجاه فراشباشی مورخ رجب ۱۲۸۱(۲۲۳).

۵۱ـ سیاههٔ املاکی که سرکار محمداسمعیل‌خان وکیل‌الملك درعهدهٔمیرزا حسنعلی‌بیك گذارده مورخ ج۱۲۸٤/۱ (۲۲۳ـ۲۲۵).

۵۲ـ طومارابواب‌جمعی کربلایی محمدعلی فراش‌آستانه درکرمان ازموقوفات (۲۲۵ـ۲۲۸).

۵۳ـ سواد موقوفات گنجعلی خان بشرح آخر مفاصا حساب هفت ساله در طی کتابچهٔ مفصل ممهور بمهرمیرزا عبدالرحیم ومیرزا حسین متولیان و مهر آقا میرزا یوسف مباشر ومیرزا بزرگ مستوفی کرمان وخادم آستانه وآقا محمد صادق فراش آستانه که آقا میرزا حسین متولی این موقوفات تمکین اجرای حکم حجة الاسلام کرده است مورخ ۲۳ذی حجهٔ ۱۲٦۸ (۲۲۸ـ۲۳۰).

۵٤ـ دستورپرداخت‌مخارج آقامیرحسین‌متولی موقوفات گنجعلیخان در۱۲٦۸ (۲۳۰ـ۲۳۲).

۵۵ـ در باب بستانکاری آقامیرزا حسین درذی‌حجهٔ ۱۲٦۸ (۲۳۲).

۵٦ـ رسید۱۲۵تومان باومورخ صفر۱۲٦۹ (۲۳۲ـ۲۳۳).

۵۷ـ رفتن حاجی سیدابوالحسن خان امین دل آستانه برای نظم موقوفات گنجعلیخان‌بکرمان‌واجرای‌حکم‌حجة‌الاسلام‌حاج سیدمحمدباقرمورخ۱۹ع۱۲۸۵/۱ (۲۳۳ـ۲۳۵).

۵۸ـ وکالت آقامیرزا حسین ومیرزا حسن ومیرزا تقی‌آقا ومیرزاعبدالرؤف دراجرای صیغه دراین باب درهمان تاریخ (۲۳۵ـ۲۳٦).

۵۹ـ دستور بمیرزا یوسف خادم آستانهٔ درلوی ئیل ۱۲۸۵ در اجرای حکم قراردادنامهٔ آقای حاجی سید محمد جوادمجتهد ممهور بمهر علمای کرمان در بارهٔ موقوفات گنجعلی‌خان مورخ ع۱۲۸۵/۲ (۲۳٦ـ۲۳۹).

۶۰ـ وقف‌نامهٔ میرزا فضل‌الله وزیر نظام دولت ایران مورخ ۱۰ ذی‌حجهٔ ۱۲۸۶ (۲۳۹ـ۲۴۶) .

۶۱ـ وقف نامهٔ دیگر همو مورخ رجب ۱۲۷۱ (۲۴۷ـ۲۵۲) .

در آثار رضویه چهار فقره در این باره آمده است (ص ۱۳۶ـ۱۳۹) .

۶۲ـ وقف نامهٔ مهدی قلی بیك میرآخورباشی دربارهٔ کشت‌زار جاغر تباد کان مورخ ۱۵ ع ۱۰۱۱/۲ (۲۵۳ـ۲۵۶) .

۶۳ـ وقفنامهٔ سید عضدالملك دربارهٔ کاریز چهارطاق و کشت زار حسین آباد مورخ ج ۱۲۷۶/۱ (۲۵۶ـ۲۶۰) .

۶۴ـ قبالهٔ فروش خواجه‌محمد اکبر پسر خواجه مظفر حسین نیشابوری کشت‌زار بیرام‌آباد بلوك درب حاجی (قاضی) نیشابور را ببهای ۱۵۰ تومان بمیرزا شاه‌تقی‌الدین محمد رضوی متولی آستانه در ع ۱۰۹۲/۲ (۲۵۳ ـ ۲۶۳) .

۶۵ـ وقف همین بیرم‌آباد در ع ۱۲۷۰/۲ (۲۶۳) .

۶۶ـ قبالهٔ فروش گوهرشاد بیگم همسر آقامیرزا عبدالوهاب خادمباشی کشیك رابع و آغ بیگم همسر عبدالعلی کشیك‌نویس آستانه دو دختر میرزا محمد تقی متولی آستانه یکدر دکان را ببهای نود تومان بمادر شاهزاده جلال‌الدوله فرمانروای خراسان در ۱۲ ع ۱۲۸۴/۱ (۲۶۳ـ۲۶۵) .

۶۷ـ وقف آقامیرزا محمد کاظم‌خان لله باشی شاهزاده و آقامیرزا یوسف بوکالت از مادر همان شاهزاده جلال‌الدوله همان دکان را در ۱۸ ع ۱۲۸۴/۱ (۲۶۵) .

۶۸ـ اعتراف بانو آهوخان مادر حاجی میرزا ادهم حسینی شیرنکی بوقفیت آب روستای عمیدآباد سبزوار باهشت جریب زمین به خوید وحیات کوشك و بی‌حق بودن او در املاك میرزا محمد سمیع قاضی حسینی شیرنکی در ع ۱۰۹۳/۱ (۲۶۶ ـ ۲۶۷) (ص ۲۲۷ ش ۷۱ چاپی) .

٦٩ـ وقف محمد آقا بیك جوله این مسکی (؟) کشت زار خرق بلوك درزاب رادر ع ۱۲۷٦/۱ (۲٦۷ـ۲٦۸) درچاپی (ص ۲۸۱ ش ۱۲۱) آمده « محمد بیك حوله می ابیکی» (بی نقطه).

۷۰ـ وقف نامچهٔ حاجی عبدالله درbارهٔ کشت زار پسکن تباتکان ومهر آباد بلوك شهر و بهوس سرجام و باغ نکاج بلوك شهر و تیمچهٔ قیصریه با نیابت تولیت حاج میر فیض الله موسوی فراشباشی سرکار فیض آثار پسر میرزا سنجر مورخ ج ۱۲٦۸/۱ (۲٦۹ـ ۲۷۳)

۷۱ـ وقف نامهٔ مهدیقلی بیك امیر آخورباشی خاصهٔ شریفه برای روستای پس پشتهٔ بلوك درزاب وروستای گازرگاه تبادکان و گرمابهٔ سرسنگ و باغ کرج ساوج بلاغ در رجب ۱۰۲۷ (۲۷۳ـ۲۷۹).

۷۲ـ وقف نامهٔ محمدعلی بیك پسر حاجی صفی خان قرقلو برای کشت زار سران بلوك طوس در شوال ۱۲۱۸ (۲۷۹ـ۲۸۲).

۷۳ـ وقف نامهٔ حاجی سید میرزای صراف پسر آقا سید علی و حاجی کلبعلی تحویل دار شماع خانه پسر کربلایی رضا در نبار باشی سرکار فیض آثار مورخ ۱۲ ع ۱۲۷۸/۱ (۲۸۲ـ۲۹۱).

۷٤ـ وقف نامهٔ حاجی سید میرزای صراف بی تاریخ (۲۹۱).

۷۵ـ وقف نامهٔ محمد حسن خان سالار برای یکدرب گرمابهٔ نوساز خود در کوچهٔ کنار خیابان بالای مشهد بازمینهای بارانداز درهمان کوچه باتولیت میرزا محمد رحیم مستوفی سرکار فیض آثار و نظارت مادر یزدان بخش میرزا فرزند خود مورخ شعبان ۱۲٦۳ (۲۹۲ـ۲۹٤).

۷٦ـ وقف نامهٔ بیك آغا خانم دختر ارشدی بیك ذوالقدر دربارهٔ سلیمان آباد قزان قزوین در ع ۹۹۷/۱ (۲۹٤ ـ ۳۱۲ نیز ۱۵٦ـ۱۷۲ ش ۲۰).

۷۷ـ وقف وزیر خراسان مورخ ۱۲ع۲/۱۰۹۳ (۳۱۳ـ۳۲۳) .

۷۸ـ وقف میرزا علی حسن پسر کربلایی محمد شریف باغ و کشت زار روستای عنبران را در ۲ع۱/۱۱۹٦ (۳۲۳ـ۳۲٤) .

۷۹ـ وقف میرزا محمد مهدی پسر امیر سید رضای حسینی علـوی مشهدی یکدرخانهٔ کوچهٔ عسلگاه ویکدرخانهٔ پهلوی مسجد جامع مشهد و کشت زار مهراباد بلوك فرهادچهٔ خراسان و کشت زار پشت رود فرهادچه را مورخ روز چهارشنبهٔ ۱۱رجب ۱۰۸۰ (۳۲٤ـ۳۳۲) .

۸۰ـ وقف نامهٔ حاج معتمدالدوله محمودبیکاناظر بیوتات سر کارخاصهٔ شریفهٔ شاه سلطان حسین در بارهٔ خیرابادمحرابخانی بلوك تبادکان بنام محمودآباد و کـاریز درویش بیك بیرون دروازهٔ نوغان و کشت زار بیرون همین دروازه باتولیت همین شاه مورخ شب ۲۳ رمضان ۱۱۱۲ (۳۳۲ـ۳٤۱) در چاپی (ص۱۸۸ـ۱۹۰ش٤۰) تاریخ ۲۰ رمضان ۱۱۲۰ دارد .

۸۱ـ وقف نامهٔ جعفرخان بیکا پسر محمدباقر بیك مختاری بیات برای دو کشت زار ادك مشهور به باباقطاری و چنگرك با تولیت محمدباقرخان پسر بزرگتر خودونظارت میرزا محمد رضی کلیدری ناظر مسجد جامع بزرگ مشهد درروزچهارشنبه ۱۱ع۲/ ۱۱۷۲ (۳٤۱ـ۳٤٤) (ص۲۲۹ ـ ۲۳۰ ش ۷٤ چاپی) .

۸۲ـ وقف نامهٔ میرزا علاءالدین محمد پسر میرزا جلال الدین محمد کشمیری مشهدی در بارهٔ طاحونهٔ نهر طرق زیر رباط شاهی با تولیت آقامحمدحسین خطیب سر کارفیض آثار نزد ملامحمدمحسن مجتهد دررمضان ۱۰۱۳ (۳٤٤ـ۳٤۷) (ص۱۸٤ـ۱۸۵.ش ۳٦ چاپی) .

۸۳ـ وقف نامهٔ حاجیه شهر بانو بیکم دختر میرزا محمد اسماعیل برای دوزوجه مظفر با تولیت مصطفی میرزا در ۱ رمضان ۱۲۲۹ (۳٤۷ـ۳٤۸) (ص۱۰۱ـ۱۹۲ چاپی ش۴۲).

۸٤ـ وقف نامهٔ حاج خادم آستانه برای کشت زار کورتیان بلوك اردمهٔ مشهد مورخ

۲۷ع۲/۱۰۲۵ نوشتهٔ محمد مهدی حسینی (۳۴۸ـ۳۵۹) .

۸۵ـ وقف‌نامهٔ باغهای روستای درود بلوك زیر خان نیشابورمورخ ج۱/۱۱۱۲ (۳۵۹ـ۳۶۷) .

۸۶ـوقف‌نامهٔ‌حاجی‌علی‌اکبر‌پسر‌حاجی‌ملك‌محمداصفهانی‌مشهدی‌برای‌چندین کشت‌زار بلوك طوس وراد کان وشاندیز مشهد در ۱۰ ذی‌قعدهٔ ۱۰۱۴ (۳۶۷ـ۳۷۷) .

۸۷ـ وقف کشت‌زار سمنجان جرجرجام و حسن آباد پهلوی آن در ۲۰ شعبان ۱۰۸۸،نام واقف نیامده و همان اوصاف اویاد شده و همین اندازه پیداست که هاشمی است (۴۷۷ـ۳۸۱) .

۸۸ـ وقف میرزا سیدحسینا پسرمیرزا ابوالقاسم جامی یك درب حوالی محلهٔ سراب مشهد در کوچهٔ باغ عنبردارای مهمانخانه و حرمسرا راباچند کتاب باتولیت میرزا نورالدین محمد جبلعاملی در ٤ ذی قعدهٔ ۱۰۱۷ (۳۸۱ـ۳۸۵) .

۸۹ـ فروش میرمیران پسرمیرزا یحیی موسوی مشهدی ومیرزا فضل الله پسر میرزا شکرالله‌بآستان قدس رضوی کشت‌زارموسی‌آبادبلوك‌میانولایت‌مشهدرابدوتومان عراقی در ۲۲ شوال ۱۰۷۵ بارسیدبها بفروشند گان (۳۸۵ـ۳۸۹) .

۹۰ـوقف‌نامهٔ‌محمداشرف‌بیك‌برای‌خرق تباد کان در۱۰ع ۱/۱۱۷٦ (۳۸۹ ـ ۳۹۰) .

۹۱ـ وقف عبدالمجیدخان هفت جوبهٔ میم انگورستان فیض‌آباد و آب ریوند شامات نیشابورراباتولیت‌حاجی‌ملامحمد کتابدارسر کار فیض‌آتار در ۲۲محرم۱۲۱۲ (۳۹۱ـ۳۹۲) .

۹۲ـ وقف حاجی غلام محمدا صدیقی‌یکدرب‌تیمچهٔ محتسب مشهدو کلیکاب خانهٔ کوی گود حسام‌الدین مشهد را با تولیت میرزا شاه تقی الدین محمدا رضویا در ۷/۲/۱۰۸۷ (۳۹۲ـ۳۹۸) .

۹۳ـ وقف‌نامهٔ کلبعلیخان‌پسر گوهرشادبیگم خانم دختریوسف‌علی‌خان‌جلایر

بسفارش مادرش‌دربارهٔ آب وزمین کشت‌زارسیس‌آباد در۱۲رمضان ۱۲۱۰(۳۹۸-۴۰۲).

۹۴- وقف‌نامهٔ آمیرزا شاه تقی‌الدین محمدای رضوی پسرمیرزامحمد باقرای رضوی متولی‌دربارهٔ تیمچهٔ‌عیدگاه‌پهلوی تیمچهٔ‌چیت‌گران‌درمشهددر۲۳صفر۱۰۸۸ و سه دکان دیگر درشعبان ۱۰۸۸ (۴۰۲-۴۰۴).

۹۵- وقف حواجم ویردی آقا وعلم ویردی‌آقا ومحمدقلی وعلی‌قلی و دیگران مورخ ۱۰ ذی قعدهٔ ۱۰۹۶ (۴۰۵-۴۰۸).

۹۶- وقف‌میرزاابوالقاسم‌بن‌میرزا عزیزالله حسینی گنابادی ومیرزاابوطالب‌بن میرزا محمد مؤمن حسینی گنابادی کاریزدولاب گنابادرا باتولیت‌میرزا ابوطالب در۱ شوال ۱۰۹۲ (۴۰۸-۴۱۰).

۹۷-وقف‌آقارجبعلی وعباسقلی‌بك‌پسران‌جعفرقلی‌بك شاطر سرکار شاهنشاه نادرشاه زمین سراب رادر ۱ رمضان ۱۰۶۱(۴۱۰-۴۱۱).

۹۸- وقف میرزا محمد زمانا پسرامیربهاءالدین حسینی آل براق مبارك آباد (حبیب‌آباد) تبادکان‌را در۹شوال۱۰۸۳ (۴۱۱-۴۱۳).

۹۹- وقف حاجی مرتضی قلی بیك یازده در دکان بازارچهٔ راه میدان پیوسته بخیابان‌پایین پای‌رادر ۱۷ع۱/۱۰۸۲ (۴۱۴-۴۱۷).

۱۰۰- سند وقفیت سبزیکار آقاجمالی قزوین در زمان محمد شاه قاجار مورخ ۱۴ صفر ۱۲۵۶ (۴۱۷-۴۲۱).

۱۰۱- وقف معصومه خانم همسر محمد بوشکی کوهسرخی وخاتون ائمهٔ‌دختر اوآب کشت‌زارعباس‌آبادرینوش‌را باتولیت ملاعلی اصغر نورچکی در۲۲شوال ۱۲۵۲ (۴۲۱-۴۲۲) (ص۲۸۴ ش۱۲۷ چاپی).

۱۰۲- وقف محمدحسین بیکا پسرامیرخان‌بیك قرقلو کشت زار شریف آباد جنابدکاوکش رادر ۱۰ع۱/۱۱۸۷ ئیلان‌ئیل (۴۲۲-۴۲۴).

۱۰۳- فروش محمدعلی‌بیك پسرلاچین‌بیك پسرزمان‌بیك املاك ارثی خود را

بآستان قدس رضوی به ۱۲۰ تومان در دهۀ سوم رمضان ۱۰۹۵ (۴۲۴_۴۲۷) .

۱۰۴ـ وقف میرزا محمد اسمعیل پسر میرزا محمد ابراهیم خبوشانی کاریز روستای ازال سرولایت چناران‌را درع۱/۱۲۰۱(۴۲۷_۴۳۰) .

۱۰۵ـ وقف محمدبیك دیوان بیگی کشت‌زارابست دربلوك مایوان خبوشان و آب آن‌رادرشعبان۱۰۹۲،همانکه در چاپی (ص۲۸۷ش۱۳۰) دیده میشود (۴۳۰_۴۳۱)

۱۰۶ـ فروش‌استادبیك محمد جاهجوباشی سر کارفیض‌آثار پسراستادشاه‌حسن کشت‌زار چهاردیوارك بلوك تباد کان‌رابه ۶۰ تومان‌در ذی‌قعدۀ ۱۰۹۲ (۴۳۲_۴۳۳).

۱۰۷ـ وقف علیخان آقاپسرالله یارخان قلیجی دوشبانه روز آب کاریزاحمداباد جوین میان محمد آباد وبحرابادرابازمینهای آن در شعبان ۱۲۱۲ (۴۳۳_۴۳۶) .

۱۰۸ـ وقف میرزا محمدحسین پسرمیرزا جعفرجوینی کروزدهی یکروز آب رودبار شاواج پایین‌را در ۱۲شوال ۱۲۲۹(۴۳۶_۴۳۸).

۱۰۹ـ وقف آقامحمد اسماعیل پسرنادربختیاری طاحونۀ میان کاهون‌وخرمنه درسربشك باغهای کاهون‌را در ۲۳ شوال ۱۲۲۴ (۴۳۸_۴۳۹) .

۱۱۰ـ وقف محمد سعید پسرخواجه افضل خافی‌آب رودخانۀ سنجال خواف‌را درمحرم ۱۱۷۶ (۴۳۹_۴۴۰) .

۱۱۱ـ وقف حاجی میرزا علی رضا پسرحاجی ابراهیم وزیر شیرازی روستای حصار اولیا رادرورامین طهران‌دررمضان ۱۲۵۷ وعریضۀ او (۴۴۰_۴۴۳) .

۱۱۲ـ وقف محمد محسن‌بن عباس علی آقای سرخسی قرایی کشت زار تاتوی بالا نرخ نیشابوررادرشعبان۱۲۲۴(۴۴۳_۴۴۴) .

۱۱۳ـ وقف عباسقلی‌بیك مورخ ۲۵ صفر ۱۱۱۸ (۴۴۵ آغازش نیست).

۱۱۴ـ وقف‌نامۀمکرمت‌خان‌محمد صالح‌بن‌خاجه حسین کرمانی‌دربارۀ پاره‌ای از کشت‌زار کنوجردتباد کان‌مورخ ج۲/۱۰۹۶ (۴۴۶_۴۴۷) .

۱۱۵ـ وقف امام قلی پسر شمس بیك قرقلو پاره‌ای دیگر از کشت زار کنوجرد تباه کان را (۴۴۷ـ۴۴۸) .

۱۱۶ـ فرمان ناصرالدین‌شاه دربارهٔ طومار سیدعضدالملك قزوینی مورخ ع۱/ ۱۲۷۵ (۴۵۰) (ص۶۸ چاپی ش۲) سجل علماء ومجتهدان و اولیای آستان و صاحب ـ منصبان که در ص۶۹ـ۷۴ چاپی می‌بینم دراینجا نیامده است .

۱۱۷ـ طومار موقوفات که بدستور سید عضدالملك میرزا محمدحسین بن فضل‌الله حسینی قزوینی که بحکم ناصرالدین شاه متولی آستان قدس شده بود گردآوری شده ودر کتابخانهٔ آستانه گذارده شده‌است مورخ رجب ۱۲۷۳ ئیلان‌ئیل (۴۵۱ـ۴۹۶) همانکه درچاپی (ص۷۵ـ۱۳۱ ش۲) دیده میشود وچند کلمه ای کم دارد . این دومین طوماراست وطومار نخستین که ازعادلشاه است مورخ ۱۱۶۰ (ص۱فهرست طوس ج۴) درچاپی آمده (ص۷ـ۶۷ش۱) ودراینجا نیست . این قزوینی در ۱۲۷۲ ـ ۱۲۷۷و۱۲۸۲ ۱۲۸۵ متولی آنجابوده است .

۲۹۸۸

نستعلیق خود شاعر در متن وهامش مورخ رمضان ۱۲۴۸ درپایان بااینکه درص ۲۷۰ می نویسد که درروز آدینه ۱۲ع۲/۱۲۴۸ شرح دیوان حافظ نوشته‌ام .

۲۰س۷×۱۸ ، ۸۸ر۳گ ۱۵/۵×۲۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

کلیات

از شوقی تبریزی عبدالحسین بن خداویردی بن عبدالرسول وزیره‌نبلی تبریزی مستوفی زمان فتح علی‌شاه و محمد شاه قاجار مؤلف واعظ العرفاء و شرح غزل حافظ مورخ ۱۲۴۸ (ص۲۷۰ و۲۷۱ و۳۱۸) مثنوی است (۱ـ۱۴) وغزل بترتیب تهجی (۱۵ـ ۸۸) و رباعی (۸۹ـ۹۲) و مضحکات به نثر (۹۲ ـ ۱۱۱) و منشآت به نظم و نثر و

حکایات و مطالب اخلاقی وعرفانی (۱۱۳ـ۳۷٦) وعبرة العاشقین اوهم دراین کلیات هست (ص۳۰٦ـ۳۱۸) و آن در هفت باب است . نزهة الارواح امیرحسنی هم در آن هست (۳۱۸ـ۳۸۷) درپایان رقعهٔ میرزا عبدالوهاب است.

آغاز: کلیات :

شبی خفته بودم درآغوش یار سراسوده از زحمت روزگار

انجام : امت را در آن قیام نمایند هی حتی مطلع الفجر.

آغاز: عبرة العاشقین : چنین گوید ... عبدالحسین ابن مرحوم خداویردی ابن عبدالرسول بنابر کثرت مشقت .

انجام : قطع بیابان می نموده .

۲۹۸۹

ستعلیق سدهٔ ۱۱ ، مهر لطفعلی دارد درپایان واو باید همان لطفعلی جهانشاهی باشد که خط او مورخ ۱۴۳۴ در ص۱۸۸ دیده میشود ، یادداشت ۱۱۵۱ و ۱۱۵۴ و۱۱۵٦ و ۱۱۵۸ و۱۱٦۱ و۱۱٦۳ و ۱۱٦۵ درپایان هست.

سطر گوناگون۱۰/۵×۱۹/۵ ـ ۱۱۰گ ۱۵/۵×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد روغنی فرسوده

جنگ

در این جنگ شعرهای این سرایندگان است :

۱ـ دیوان سحاب (۱۳ـ۵۹) بادیباچه‌ای به نثر بنام عروه الوثقی در چهار فصل (۱ ـ ۱۳)

۲ـ صائب (٦۰ـ٦۱و۱۳۹ـ۱٤۱)

۳ـ شوکت (٦۲ـ٦۹)

٤ـ ابوطالب کلیم (۷۰ـ۱۱۵)

۵ـ نظیری (۱۱۵ـ۱۱۹)

۲۹۹۰

نستعلیق علی رضای شریف‌موسوی خویی درسدهٔ ۱۲و۱۳ ، نشان‌شنگرف، نسخه رامیرزافضل‌الله علوی فاطمی قروینی باتولیت ملامحمدعلی مراغی وقف نموده‌که ازنجف بیرون نبرند (بامهریحیی). ۲۴س۱۲×۲۱ ، ۲۱۶گ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی‌متوایی

مجموعه

۱ـ زلال العیون (۲ پ ـ ۶۱ ر) شرحی است بفارسی برعیون اخبار الرضا از محمد شفیع‌بن بهاءالدین محمدبن میرزا محمد شفیع شیخ‌الاسلام حسینی که در زمان کریمخان وکیل از پادشاهان خاندان زند میزیسته وآن را در۱۱۷۲ بپایان رسانده است . اوشاعربودوشعرهایش‌دراین کتاب دیده میشود و درآن از مثنوی گهربار خود که دربارهٔ داستان سلامان وابسال بوعلی سروده است یادمیکند (۵رو۶رو۱۸ر) .

اودران ازستمهای نادر وچگونگی پاره‌ای‌از شهرها مانند سپاهان وقزوین‌یاد می‌نماید (۶۰ ر و پ) ودرپایان ازمرات‌الحقائق و مجلی‌الدقائق میرغیاث‌الدین منصور و در دیباچهٔ (۵ر) ازجلاءالعیون و بحار و عین الحیوة مجلسی وکتابهای دیگر نام می‌برد . نسخهٔ ماتاشرح گفتگوی امام رضا باهربذا کبررادارد واو در پایان (۶۰پ) میگوید که‌میرسیدحسین‌نگذارده است که‌اسرار این حدیث شریف (داستان‌هربد)را بفارسی بنویسم‌وبهمین اندازه بس کردم .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . زلال سرچشمه سار ستایش بی‌منتها که از عین‌دل جوشیده از آبشار زبان فروریزد وسلال جویبار زیبایش ... که ازعین منبع‌قلب جاری گردد از فوارهٔ لسان‌بآب وتاب خیزد ریاض جلال وحدایق کمال حضرت‌فیاض‌لایزالی را سزاواراست که‌طرح گلستان امکان رابمحض حکمت کامله ومشیت شامله‌باشجار موجودات وازهار مکونات لاهوتی ریخته وصرح نگارستان وجودانسان‌رابنقش‌ونگار انا خلقنا کم فی احسن تقویم زینت افروزنفس ناطقه مجرد نژاد را با بدن مادی نهاد

انجام : بشرط حیات لوای وضوحش افراخت والحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام علی خیرخلقه محمد وآله ... الطاهرین .

۲ـ شعشعهٔ ذوالفقار (۶۳ر-۲۱۶پ) دربارهٔ جنگهای علی (ع)است‌ازهمو . در دیباچه از کریمخان و کیل ستایش شده است . در دیباچه وپایان ازنام کتاب و مؤلف یادشده‌وشعرهای‌اودراین کتاب نیزهست .

آغاز: غزوات امیرالمؤمنین علی‌ابن ابی طالب بسمله . شعشعه افزای میدان پرجولان مقال ولامعه پیرای بیابان بی‌پایان اقوال پرتو افروز مضمار وسعت اثر نامهٔ ذوالفقار دوسرخامه باآنکه آراستگی لشکرسخن اوست گوشه ای از صفوف محامد ایزد سبحان را نمی‌تواند گشود .

انجام : وازاین‌دونام‌نیک‌براعدامظفرم والسلام علی‌محمد وعلی‌آله‌الطاهرین.

۲۹۹۱

نستعلیق احمدبن خطبةالدین‌بن عمربن محمدبن خطبةالدین شلسینی درروستای دوکالی درروز دوشنبه ذی‌قعده ۹۷۵ ، عنوان درشت‌تر.

۴۲س۱۶×۲۴/۵ ، ۵۲۲گ۱۹×۳۰ ، کاغذ – جلدتیماج سبز تیره ضربی مقوایی

ترجمة‌الانوار لاعمال‌الابرار

ازفتح‌الله‌بن‌ابی‌یزیدداست‌برمتن کتاب‌جمال‌الدین‌یوسف‌اردبیلی‌شافعی(ف۱۸۲۵)

که درشب چهارشنبه ٤ج۸۸۳/۲بپایان رسانده است.

آغاز: حمدوسپاس بی‌قیاس نوری را که کشف انوار شرعش برازهارروضهٔقلوب صغیر و کبیر محرر وشرح لباب حاوی کرمش.

انجام : لیلةالاربعاء الرابع من جمادیالاخرة سنة ثلث وثمانین و ثمانمائه.

۲۹۹۲

نسخ مجیدکه شرح خطب را درشعبان ۱۲۷۹ نوشته است در ش۱ ، ش۲ تاریخ‌ندارد، عنوان درشت‌ونشان شنگرف درهردوکه بیك خط است.

۳۰س۱۱×۲۳ ، ۳۶۴گ ۲۲×۳۲ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ تنبیه‌الغافلین وتذکرةالعارفین (۱ پ ـ ۳۵۸ر) ترجمه و شرح نهج‌البلاغه است ازفتح‌الله کاشانی (سپه۲۸ : ۱۶و۱۳۰ ـ مشار۴٤۹) درنسخهٔ ماحواشی‌است‌ازعلی‌بن عبدالوهاب مورخ ۱۲۹۵ که بدستوراحمدخان نوشته است (پایان کتب).

۲ـ صحیفةالرضا (۳۵۸ پ ـ ۳٦٤پ).

۲۹۹۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴

۱٦س۱۲×۲۰/۵ ، ۲۲۵گ۲۱×۲۹/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوائی

دیوان

ازشهاب‌ترشیزی بفارسی، قصیده وغزل دارد وهجویات بسیار وشعرهای لطیف‌و مدح وماده تاریخ ونزدیك به نه هزار وسیصدبیت است وتخلص «شهاب» در آن دیده میشود. اوازآشنایی خودبنقاشی وستاره شناسی وخط وشعر یادمیکند (ص۵۰ و۲۵۱

و۳۷٦) واز نوشته‌های خود : بهرام‌نامه ، یوسف وزلیخا ، خسرووشیرین در بحرهفت پیکر نظامی،عقد گهردرنجوم ، تاریخ‌زند، تذکرهٔ شعرا بپیروی‌از آتشکدهٔ آذر،داستان حاجی رحیم ، ملحدنامه . درص٤۱۷ اوازترشیزیادنموده است .

آغاز:

ای بسته بزنجیرفلك پای جهانرا　　وز پردهٔ تقدیر برآورده زمان را

انجام :

تیر اردزددسزد بهٔ‌تصحیف　　چون از پی قلب شیر دزدد

۲۹۹٤

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۱ ومقابله شده نزدیك بهمان خط ش ۲۹۹۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر ولاجورد ، باهفت سرلوح زرین ، نسخهٔ هفت‌کتاب است ازصافی قزوینی‌ازاطعمه تا عتق و تدبیرومکاتبه ، بسیار نسخهٔ پاکیزه‌ایست .

۲۹س۱۱×۲۴ ، ۲۳۷گ ۱۸×۳۰ ، کاغذ سپاهانی زرد ـ جلدتیماج‌مشکی‌ضربی‌مقوایی

۲۹۹۵

متن نسخ وشرح نستعلیق خوش تقی‌بن حسین مذهب قزوینی درروزیکشنبه ۳ج۱۰۹۱/۲ ، عنوان ونشان‌شنگرف ، جدول وررلاجورد ، باچند سرلوح زرین ، نسخهٔ ۳۲ کتاب بایدباشد،ازعقل تاقضایا و احکام (فهرست‌کهن صفحهٔ عنوان) ولی ازآغازهست تاپایان جزوودوم و پس ازآن باید کتاب ایمان و کفربیاید ، تاریخ مقابله روزیکشنبه ۱۳ج۱۰۹۱/۲.

۲۳س۱۱×۳۱/۵ ، ۳٦۷۳گ ۱۸/۵×۳۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی درون قهوه‌ای .

صافی

شرح فارسی خلیل قزوینی است بر کافی کلینی .

۲۹۹۶

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، در۱۴۴۵ ص ، نام سوره ها وشمارهٔ صفحات را سید محمدباقر موسوی بدستور میرزا احمدخان شیبانی نوشته است ، وقف ۱۲۷۸ ، مهرمحمدمحسن‌طباطبایی دارد و اوبخط خود مورخ ج۱۳۴۸/۲ می‌نویسدکه این تفسیر ملافتح‌الله را بهمان شیبانی داده ام و او نمی‌داندکه این تفسیر ازجرجانی است بااینکه درپایان آمده «تمت جلدالثانی من تفسیرکلام ملك علام الشهیربالگازر» ، نسخه از آغاز اندکی افتاده وازمیانهٔ تفسیر استعاذه است وبرابراست باس۸ص۸ج۱ چاپ محدث تاپایان ربع یا مجلد دوم درپایان سورهٔ کهف ، چندبرگ آغازنسخهٔ وصالی‌شده‌است.

۱۹س۱۴×۲۰ ، ۷۴۳دگ ۳۲×۳۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی درون سرخ.

جلاء الاذهان وجلاء الاحزان فی تفسیرالقرآن

ازابی‌المحاسن حسین‌بن حسن کرگانی گازراست (حقوق۷۱).

۲۹۹۷

نسخ و نستعلیق محمدحسن مواج بابل‌کناری‌که سرگذشت را در روز آدینه ۱۸ذی‌حجهٔ۱۳۲۴ نوشته است ، ازپایان افتاده وصفحهٔ آخرديوان عجیب هم ازپایین بریده شده ، وآخرین‌عنوان‌آن«وله ایضا فی‌الرباعیات فی رثاء خامس‌اصحاب الکساء حضرت ابی‌عبدالله ارواحنا فداه »است ، دردوصفحهٔ آخر شعرهاایست ازعطایی ودیگری.

۱۴س۱۲/۵×۲۴/۵ ، ۱۳۷گ۱۸×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی

دیوان

ازعجیب میرزا محمد خلیل‌بن محمد حسین بار فروشی مازندرانی همزمان با محمدشاه قاجار وناصرالدین‌شاه ودرگذشتهٔ پیش‌از۱۳۲۴ بادیباچه‌ای درسرگذشت‌او بخامهٔ محمد حسن مواج پسرملاآقارضای بابل کناری بارفروشی که دیوان‌اورا گرد آورده است . غزلها است بترتیب تهجی و قصاید و رباعیات و ترجیع و ترکیب وستایشها ومرثیه های امامان نزدیك بشش هزاربیت . اودرآن از ملا فضل الله

سالك بارفروشی پسرخالهٔ خود (٦١) یاد کرده وازحاجی ملامحمد اشرفی (٦٢) و از آنها ستوده است واز آقای حاجی میرزاباقر امام جمعه تبریزی(٨١و٨٥و١٢٧و١٤٩) .

دران ازعوام (ص١٥) وقندران (١٨) وزاهدان خشك (٢٢٧) نکوهش شده و دران یاد شده از حاجی مصطفی‌خان سورتیج و عین الملك وزیر و ناصرالدین شاه و ملك‌آرا سلطان حسین میرزا و امین‌الملك و مشتاقعلی شاه و مظفرالدین شاه ومیرزا مهدی‌خان مستوفی‌ومحمدشاه والله قلی خان ارباب ومعتمدالدوله‌منوچهرخان ومحمدقاسم میرزا و اردشیر میرزا فرمانروای آذربایجان و عباسقلیخان فرمانروای مازندران ومحمدقلی میرزای حسام‌الدوله ومیرزا آقاخان صدراعظم وظل‌سلطان و آقامیرزا محمدصادق رئیس‌الدیوان

سرگذشت اوازاین دیوان هم برمیآید وبپاره‌ای ازحوادث مازندران‌وایران‌نیز درآن‌اشارتی شده است. (ذریعه ۹ : ۷۰۸)

آغاز دیباچه: بسمله . الحمدلله‌الذی‌جعل‌قلوب العارفین معادن‌اسراره‌الزاهرة الاحدیة ... امابعداز حمدوثنای حضرت کبریا . . چنین گوید ... محمدحسن‌المتخلص بمواج .

آغاز دیوان : بسمله . وبه نستعین . فی‌المناجات .

یاصاحب‌المن‌الجسیم‌علی‌الوری　　　اشکوالیك الضر فی البلوا

. . . .

یارب تورحمت آربحال‌تباه ما　　　برعفوبر کرم‌بنماتکیه گاه‌ما

۲۹۹۸

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف و زر ولاجورد ، سرلوح زرین و آراستهٔ رنگارنگ ، دوصفحهٔ نخستین حاشیه‌سازی وآراسته است ، در۳۳۴ص .

۱۱س۸×۱۵ ، ۱۱۸گ۱۴/۵×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی نخودی ـ جلدروغنی‌باگل وبوتهٔ بسیار زیبا درون‌سرخ.

بوستان

از سعدی شیرازی است .

۲۹۹۹

نسخ علی‌میرزا پسر علی‌جان فتح‌آبادی در ۱۲۴۸ در ش۴ و همهٔ شماره‌ها بیك خط است‌وش۶ مورخ ۲ج۱۲۴۸/۱ است ، عنوان ونشان شنگرف ، خط مؤلف مورخ ج ۱۲۴۸/۲ که فهرست رساله های مجموعه را داده است درصفحهٔ عنوان دیده میشود.

۱۷س۱۴/۵×۲۰/۵ ، ۲۸۰ ۲۰گ۲۰×۲۹/۵ ، کاغذ فرنگی-- جلدتیماج مشکی‌درون‌نخودی .

مجموعه

۱ـ تذکرهٔ دلگشا (۱ ـ ۳۶۱) ازحاج میرزا علی اکبر نواب منجم‌شیرازی متخلص به بسمل پسر آقاعلی‌بن محمد اسماعیل بن محمد مهدی (۱۱۸۷ ـ ۱۲۶۳) ازسرگذشت سعدی تا خود او ودرآن از مرگ فرزندش (ص۳۵۶) واززلزلهٔ ۱۲۳۹ کازرون (ص ۳۵۳) یاد شده است . او کتاب را برای حسین علی میرزا در ۱۲۳۷ در یك گلزار ودو بوستان ویك خاتمه‌آغاز کرده‌است . (ذریعه۱ : ۱۰۵و۹: ۱۳۷و۳۲:٤ ـ استوری ۸۸۸:۱) .

فهرست مطالب کتاب درفهرست‌برلین (٦٦٧)وملی(۲۸:۲) آمده اینك فهرست نامهاایکه آقای باستانی نوشته ودر نسخه گذارده‌است می‌بینیم :

شاعران خاندان‌قاجار

خاقان فتحعلیشاه قاجار ۱۲۱	فرمانفرما حسینعلی میرزا ۱۲٦
خسروی محمدقلی میرزا ۱۲۷	دولت محمد علیمیرزا ۱۲۸
شوکت محمد تقی‌میرزا ۱۳۱	ظل‌السلطان علیشاه ۱۳۲
شاپور شیخ علیمیرزا ۱۳۲	دارا عبدالله میرزا ۱۳۳

حرف الف

حرف با

حرف تا

حرف دال

حرف را

حرف زا

حرف سین

حرف شین

حرف صاد

حرف ضاد

حرف طا

حرف عین

حرف فا

حرف قاف

حرف لام

حرف میم

حرف نون

حرف واو

حرف ها

حرف یا

آغاز: بسمله.

این روضهٔ دلگشا است باغی زجنان
از فضل خدای اکبر ایمن ز خزان
هر صفحهٔ اواست غیرت عارض‌حور
هرسطری‌ازواست رشك زلف غلمان

دلگشا حمدی که شمیمش دلهای مرده را زندگی دهد و جانفرا شکری کـه

نسیمش جانهای پژمرده را تازگی بخشد حمد محمودیست . . . که ذکرش دوای دل دردمندان است .

انجام : واخترطالع ساکنانش بانواع خطوط ذاتی وعرضی محفوظ بوده.

۲ـ شرح سی فصل خواجهٔ طوسی (۳۶۳ ـ ٤۳٦) از همو که در ۱۲۳۰ و بنام فتحعلی‌شاه قاجار آن را ساخته است . چندین حاشیه دارد با نشانهٔ « منه غفرله ». (مدرس۲۲۸) .

آغاز: بسمله. حمد خداوندیرا سزاست که چشم‌نجوم در مطالعهٔ مطالع‌عظمت وجلالش متحیر ... وبعد چنین گوید ... علی اکبرشیرازی .

انجام : و گویند این درجه صورت حشرات دارد والله یعلم.

۳ـ ذخیرة النجاة فی میراث الاموات (٤۳۷ـ٤۸۷) از همو بفارسی در ۱۱ رجب ۱۲٤۷ و بنام حسین‌علی میرزای قاجارو دریك مقدمه در پنج قول و ده مقاله وخاتمه در ده فصل و بسیار رسالهٔ خوبی است .

آغاز: بسمله . حمد بیحد مرخالق اکبر را رواست جل‌جلاله که ابواب‌قواعد مدارك‌مسائل را که‌وسائل‌مسالك‌راه نجاتست برروی ما بندگان تبه روزگار گشاد... چنین گوید ... علی‌اکبر شیرازی .

انجام : این‌بودآنچه ممکن شدایرادآن در این رسالهٔ موجزه وتفصیل‌رامقام دیگراست امید که در تحریرآن مثاب باشد نه معاقب الحمدلله علی اوله وآخره.

٤ـ نور الهدایة فی اثبات الرسالة (٤۸۸ ـ ۵۰۷) از همو بدرخواست یکی از دانشمندان مسیحی در یك مقدمه در سه باب و یك مقاله در یك مقدمه و سه مطلب‌و یك خاتمه .

آغاز: بسمله . تحفهٔ حمد سزاوار درگاه بی نیازیست که گم گشتگان وادی ضلالت را بدلالت‌پیش روان راه‌هدایت‌بسرمنزل مقصود رسانید ... بعد چنین گوید .. علی‌اکبر شیرازی .

انجام: واجزاءهما بالاحسان احسانا و بالسیئات غفرانا .

٥ـ اندرزنامه (٥٠٨ـ٥٢٣) از همو که برای ابوطالب نواب ومیرزا علی صدر دوپسرخود ساخته است (ذریعهٔ ٢:٢٦٦).

آغاز: بسمله . بعد از حمد خالق اکبر و درود حضرت سید خیر البشر . . . چنین گوید . . . علی‌اکبر شیرازی که این کلمه ایست چند که برسبیل پند بجهت فرزندان ارجمند و نورچشمان دلبند ابوطالب ومیرزا علی ... نوشته میشود .

... الاای نورچشم من که عمرت بادجاویدان

نصیحت گویمت بشنو بگوش سر نه گوش‌جان

....

خدا رابندگی کن گرهوای سروری‌داری

که شاهانند کمتر بندهٔ خلاق انس و جان

انجام: بآرزوهای نفس خود مایل شده‌اند والله اعلم بالصواب .

٦ـ تحفةالسفر لنورالبصر (٥٢٤ـ٥٥٩) از همو درمعانی وبیان وبدیع که بنام فرزند خود ساخته‌است (ذریعه ٣:٤٤١) دریك مقدمه در آنچه پیش ازشروع‌دانستنی است و سه باب (استعارات ـ کنایات ـ صنایع بدیعی) و خاتمه درتشبیهات . او آن‌را در بندر بوشهرهنگامی که حسین علی میرزای‌قاجار فرمانفرمای فارس درآنجابوده در ٧ رجب ١٢٤٤ بپایان رسانده است .

آغاز: بسمله . مسافران دیار بندگی را دردرگاه حضرت اله چه راه آوردی خوشتر از حمد وثنا است ... بعد چنین گوید ... علی اکبرشیرازی .

انجام: باتمام رسید بید مؤلف .. ابن علی‌بن محمداسمعیل[بن] محمدمهدی علی‌اکبرغفرله .

۳۰۰۰

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، نسخه کتاب طهارت است و میرسد بپایان کتاب جنایز ونشانهٔ بلاغ دارد ، یادداشت فرهاد میرزا مورخ شب ۲۵ع‌۱۲۸۴/۲ و حاشیه‌ای از حاجی ملا علی کنی تهرانی دارد که بخواهش فرهاد میرزا نوشته و مورخ ۱۹ج‌۱۲۸۴/۱ است (ص ۳۶) ، نسخه در ۲۲ محرم ۱۱۳۶ از آن ریحان‌الله‌بن جعفرموسوی و در ۱۱۷۹ از آن محمد باقر بن محمد اسماعیل حسینی (با خط ومهرمورخ ۱۱٦۴) و در ۱۲۴۲ از آن محمداسماعیل‌بن محمدباقر حسینی (باخط و مهرمورخ ۱۲۲۴) بوده است .

۳۰س۱۲×۲۴/۵ ، ۲۲۵گ۱۹×۳۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ مقوایی درون زرد

صافی

از مولی خلیل قزوینی است .

۳۰۰۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد .

۱۵س۱۱×۱۸/۵ ، ۲۱۲گ۱۸×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی مقوایی

دیوان

از ملاحسن معلم نهاوندی در گذشتهٔ ۱۸ع‌۱۲٤٤/۲ با دیباچه ازمحمودمیرزای قاجار شاگرد او درسر گذشت او (ص۱ـ۵) و غزل است بترتیب تهجی ورباعی وقطعه و ماده تاریخ ونزدیك ۶۲۰۰ بیت (۲ـ۲۲٤) و تخلص او در شعرها «حسن» است مدح محمود میرزا درآن بسیار است وستایش عبدالله میرزاهم درآن هست (ذریعهٔ ۹:۲٤۵)

آغاز دیباچه : بسمله . مستحسن طبع حسن حمد پروردگاریست ... که افلاك و خاك آفرید .

آغاز دیوان : کتاب قصاید . این قصیده را در عروسی ... محمود میرزا گوید صبیه حسن خان والی درخرم آباد کردستان .

منت وافر خدایرا که همه جا بهرمن اسباب‌عیش کرده‌مهیا

بودم روزی بشهر بند نهاوند شسته بخانه همی‌جریده وتنها

انجام : وله ایضا .

ای تیرغمت نشسته برجان‌حسن در کوی تو عشق خاردامان‌حسن

دانم که بفردا نکشد زندگیش امشب‌سگ کوی‌تست‌مهمان‌حسن

۳۰۰۲

نستعلیق محمد رحیم‌بن میرزا محمد در سپاهان در روز دوشنبه ۱۰ ج۱۲۱۹/۲ بخواهش آقا ابوالقاسم پسر آقامحمدعلی ، عنوان شنگرف ، جدول زر ومشکی ولاجورد.

۲۱س،۱۲/۵×۲۱/۵ ، ۲۸۹گ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌سرخ‌ضربی‌مقوایی

روضة الانوار عباسی

از محمد باقر سبزواری درگذشتهٔ ۱۰۹۰ در یك مقدمه و دوقسم که برای شاه عباس دوم دررجب ۱۰۷۳ (درچند ماهی) ساخته است . (سپه ش ۸۱۵۳ - طوس ۳۳۹:۲ - ذریعه ۱۱ : ۲۸۹) .

۳۰۰۳

نستعلیق‌خوش‌گویاازعلی‌قلی‌در۱۲۴۹(؟) ، جدول زر و مشکی و لاجورد و شنگرف وزنگار، میان سطرها باگلبرگ طلااندازی شده، درپایان آمده‌که نسخه برای کتابخانهٔ شاهزاده‌ای‌که نامش‌پاك‌شده است نوشته شده ، نسخه از آن محمد شفیع و محمدتقی‌میرزا وخانلرخان نصرالله میرزا پسر محمدشاه قاجاربوده است ، عالمگیر میرزا آن را تعارف نموده و همین خانلر آن را بمریم سلطان بخشیده بود ، نواب عالیه‌آن‌را بعلی‌قلی‌داده‌که خط او مورخ ۲۹ محرم ۱۲۹۴ درآغازهست.

۶س،۱۵×۲۱ ، ۲۲۹گ۲۱×۳۰/۵ ، کاغذ متن وحاشیه - جلدتیماج سرخ‌ضربی مقوایی

منشآت

از ظهوری نورالدین محمد تربتی ترشیزی (کشته شدهٔ در ۱۰۳۴ در دکن) است و در این نسخه که درمیانه‌افتادگی دارد دیباچهٔ نورس (۱ـ۳۶) و دیباچهٔ گلزار ابراهیم (۳۶ـ۵۵) هست (ش ۱۳ـ۱۹۹۷/۱۲ ـ ذریعه ۹: ۶۵۶و۲۸۹:۸ ـ سپه۲ : ۶۳۱ مجلس ۲:۲٤٦).

۲۰۰٤

نسخ یحیی‌بن ابی‌النصر بن حامد در روز پنجشنبه ۱۹ع۲/۱۰۳۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخه ازآن شیخ خضر ومحمدبن عیسی‌بن ابراهیم‌کورانی حسینی وحسن اصفهانی بوده است ، تاریخهای‌تملك ۱۶ صفر ۱۲۶۴و۱۲۵۵ و۱۱۷۰و۱۰۴۷دارد.

۳۱س،۱۲/۵×۲۰ ، ۱۹۷گ ۱۹×۲۹ ، کاغذ سمرقندی جلدتیماج مشکی ضربی زرکوب مقوایی.

بغیة الوعاة فی طبقات اللغویین والنحاة

ازجلال‌الدین عبدالرحمن سیوطی که در رمضان ۸۷۱ ساخته است.

۲۰۰۵

نسخ‌گویا از خود مؤلف بگواهی پاره‌ای از عنوانهای مطالب که درهامش دیده میشود،عنوان ونشان شنگرف ، خط حیدرقلی قاجارنهاوندی درهامش ص۲۹ دیده میشود.

۲۰س،۷/۵×۱۵/۵ ، ۳۴۲گ۱۸×۲۵/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ‌ضربی‌مقوایی

فتوحات عباسیه

از محمد نصیربن قاضی بن کاشف‌الدین محمد یزدی مؤلف «تحفهٔ سلیمانیهٔ عباسیه در شرح رسالهٔ رضویه ذهبیه» (ش۱/۲۵۰۸۳و۳/۲۷۰۳) که‌درآغازفتح یکم سند

روایت او از پدرش از شیخ بهایی از پدرش از شهید ثانی تا بامام صادق هست . کتاب در سه فتح است :

فتح اول در بیان حدیث آداب صلوة یومیه و افضل عبادات بدنیه (ص۱ـ۱۵) .

فتح دوم در بیان تشریح مجموع سر (ص۱٦ـ٥٦) در اینجا در میان ص۱٥و۱٦ در نسخه افتادگی دارد وآغاز این فتح نیست .

بابهای ۱ـ۷ و نیمهٔ نخستین باب ۸این‌فتح را ندارد وازباب ۹ تا ۲۰ آن هست بدینگونه :

باب نهم در بیان دوپردهٔ دماغ ام غلیظه وام رقیقه ص۲٤ .

باب دهم در بیان مغزدماغ و جزومقدم ومؤخر و یمین ویسار و تزیدات دماغ ص ۲۸

باب یازدهم در بیان سه بطن مغزدماغ مقدم ووسط ومؤخر ص۳٤ .

باب دوازدهم در بیان دوده والیتین ص ۳۷ .

باب سیزدهم در بیان معصره که آن را بر که گویند ص٤۱ .

باب چهاردهم در بیان غدهٔ صنوبریه ومنافع آن ص٤٥ .

باب پانزدهم دربیان مستنقع که او را قمع نیز گویند ص ٤۸

باب شانزدهم در بیان غدهٔ ترمسیه ص ٥۰

باب هفدهم در بیان شبکهٔ دماغ ص٥۰

باب هیجدهم در بیان عرقهای وریدی سر ص٥۳

باب نوزدهم در بیان شربانهای سر ص٥٤ .

باب بیستم در بیان پیها که از مغز رسته اند ص ٥٤ .

فتح سیوم در بیان شبههٔ مشهورهٔ طفره و جواب آن از دوانی و پدر مؤلف (٥٦ ـ ٦۱) .

عنوانهایی در هامش نسخه دیده میشود مانند « اعتراض پدر عالی مقدارم بر قرشی » (ص۲۱و۳۵) و « بحث پدرم بر جالینوس » (ص ۲٤) و « تحقیق جواب شبهۀ طفره که از پدر عالی مقدارم دعاگوی دولت قاهره شنیده‌ام» (ص۵۹) واینها میرساند که نسخهٔ ما اصل و نوشتهٔ خود مؤلف باید باشد چه این عنوانها درمتن کتاب نیامده تا نویسندهٔ نسخهٔ آنها را در هامش بنویسد و پیداستکه خود او این عنوانها و مانند آنها را مناسب با مطالب یافته و در برابر آن در هامش نوشته است او در متن کتاب هم در چند جای دیگر از پدر خود بعنوان « استاد و پدر عالی مقدارم» و « استادعالی مقدارم » و « پدر ارجمندم » یاد کرده است (ص۵و۲٤و۵۹) .

آغاز: بسمله .

ای از توحدیث معرفت را تبیین — وی ترجمهٔ وصف تو تنزیل مبین

گر شکر تو آرایش‌عنوان‌نبود — تبلیغ رسالت نکند روح امین

حمد وسپاس بی قیاس حکیمی را که‌پادشاه نفس ناطقه را درسواد سویداءِ قلب صنوبری صاحب قران ساخته ... اما بعد چون در عنفوان طفولیت و جوانی ... محمد نصیرابن‌قاضی‌بن کاشف‌الدین‌محمد ... از برکات رافت ... شاه عباس‌الصفوی‌الموسوی الحسینی بهادرخان بتلثیم عتبهٔ ... ابوالحسن علی‌بن موسی‌الرضا ... سرافراز گشته... این رسالهٔ موسومه‌به فتوحات عباسیه را ... تألیف .. نموده هدیهٔ مجلس‌بهشت‌اساس .. ساخت .

انجام افتاده : و تفصیل این جواب و تفصیل تقریر (فتح سیوم) .

۳۵۵۱

نسخ نیمهٔ شوال ۱۱۰۸ (ص۳۸٦) ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی لغوی دارد.

۱۹س۸×۱۸/۵ ، ۲۸×۱۸ق۳۷۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی.

۱۹۳۵

دیوان

از شرف الدین میرزا محمد بن محمد رضای مجذوب تبریزی زندهٔ در ۱۰۶۳ و ۱۰۸۸ (مجلس ۳ : ٦٣٨ و ٦٦٤) .

۱ـ خزائن الفوائد (۱ ـ ٤٨٦ متن) .

آغاز:

بحریست لباب ازفراید	شد نام خزائن الفوائد
هم جل جلاله ازانت	هم عم نواله در شانت
لااحصی افضل الرسل بس	درباب تو عذرخواه هر کس
گفتند همه چنانکه شاید	افـدستای تو آرایـد

انجام :

روزی که قلم گرفت معبود	لوحش کف مرتضی علی بود

۲ـ شاه راه نجات ساختهٔ ۱۰٦۸ (٤٨٧ـ٥٤٥ متن) .

آغاز:

این کتاب از توجه حضرات	شد مسمی بشاه راه نجات

بسمله .

یار آینه خانه‌ای میخواست	التفاتش بهانه ای میخواست
چون ثباتی نداشت خانهٔ گل	دوستی برد پی بخانهٔ دل

انجام : شکر شکر شاه راه نجات ...

راه این منزل این نامه تمام	گفتمت والسلام و الاکرام

۳ـ قصائد در مدح امامان (٥٤٥ـ٥٥٣ متن).

آغاز: بسمله . نمونه‌ایست از مدح امیر کل امیر .

زور بازوی ترا الله اکبر شاهد است
گردل خصم تو منکر گشت خیبر شاهد است

انجام :

جمع یکجا دشمنانت را مگو دوزخ کنند
حیرت مجذوب در مدح هم از شما است
عکس رخسار تو در آیینهٔ جان داده‌اند
لطفها بسیار در دولت تو زشاهان دیده‌اند

۴ـ مسلك النجاة (۴۷۷ـ ۴۸۹ هامش) .

آغاز:

صاحب نشوی گر تو زمین را و زمان را — شیرازه که بندد بهم اجزای جهان را

انجام :

رو بآن روضهٔ بهشت آیین — سر بآن آستان فیض آثار

۵ـ منهاج الحقایق (۴۹۰ ـ ۵۰۴ هامش) .

آغاز:

ای شده محبوس دام آرزو — نیست چیزی کز گره در دام او
این همه موج سراب آب نیست — تا نبینی بد نکو بنگر نکو

انجام :

بسان شهی کز سجود درش — فزون از ملایك بود عسکرش

۶ـ ترجیع و رباعی (۵۰۵ ـ ۵۳۱ هامش) .

آغاز:

بخاك ره آن شهنشاه دین — که بر روی شود ختم فتح مبین

انجام : در ازل این سجده را آموختند .

۳۰۰۷

نستعلیق سدهٔ۱۰، جدول زر ومشکی ، عنوان ونشان شنگرف ، یادداشتی دارد ازسلمان مورخ ذی‌قعدهٔ ۱۰۲۵(ص۲) نسخه‌اندکی پیش ازسرگذشت باباتصیبی‌است وپاره‌ای ار شعرهای شعرا درهامش

افزوده شده است گویا ازهمان سلمان است ثانیهٔ سرگذشت هلالی ، صحیفهٔ هفتم پیش از صحیفهٔ پنجم آمده و نسخه آشفته و پس و پیش است ، آغاز وانجام آن هم افتاده است ، نسخهٔ خوب و پاکیزه ایست.
۱۷س۹×۱۶ ، ۴۵گ۱۵/۵×۲۴ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی زرکوب مقوایی

تحفهٔ سامی

از ابوالنصر سام میرزا است (حقوق ۴۲ ـ ادبیات ۸۵ ـ استوری ۱ : ۷۹۷ و ۱۳۳۵).

۳۰۰۸

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، در ص۱۳۶ آمده « درروز پانزده ماه شوال سنه اربع و الف»وسپس دوبیتی‌است‌بفارسی،نیز در ص۱۶۶آمده « درشب سه شنبه چهارم جمادی‌الآخر سنهٔ اربع والف » پس ازین یك بیت فارسی است .
۱۹س۹×۱۵ ، ۱۰۶گ۱۱/۵×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبز ضربی‌مقوایی

جنگ

شعرهای چندین شاعر درآن آمده بدین گونه :

۱ـ گزیده‌ای از حدیقهٔ سنایی (۱ـ۶۰) .

۲ـ گزیده‌ای از پنج گنج نظامی (۶۱ـ۷۱) .

۳ـ گزیده‌ای از جام جم اوحدی (۷۳ـ۸۱) .

۴ـ گزیده‌ای از مثنوی مولوی (۸۳ـ۱۱۳) .

نیز شعرهای : عطاروخسرو وعماد شهریاری وسعد گل وبسطامی وامیرمعزی ونظیری و حافظ و ناصرخسرو و ازروشنایی‌نامهٔ او وشاه داعی ومحمد غزالی (بعربی ص۱۱۶) و جلال جعفری و شاه کبود جامه و سید محمد جامه باف و همدمی جهرمی وخواجوی کرمانی و امامی هروی و شیخ آذری و سنایی و سلمان ساوجی و کاتبی لاهیجی و اوحدالدین کرمانی وسعدالدین حموی وظهیرفاریابی ونجم‌الدین زرکوب

و خواجهٔ انصاری و ذواللسانین و ملای روم و امام احمد غزالی بفارسی (۱۳۱) و امرءالقیس و ابوطاهربن یحیی و نظامی و عبدالواسع پورحسینی متخلص بواسع بخط خود او (ص۱۸۷) و رشید و طواط و محیی‌الدین اعرابی و میرحسینی سادات و امیر خسرو و پرتوی و ابوسعید و نجم‌الدین کبری و از فوایح‌الجمال او بفارسی (ص۱۵۰) ومجیر بیلقانی و شاه نعمةالله وعراقی ومیرعبدالغنی (بلغه‌الله الی متمناه) (ص۱۵۷) ونظام استرابادی وسحابی و شرف شفروه و ملامؤمن حسین یزدی (ادام‌الله بر کاته) (۱٦٦) و سید حسینی و فردوسی و مجدهمگر وشیخ ابوسعید بزغش شیرازی و کمال اسماعیل و ادیب صابر و اوحدی سپاهانی و مسعود سعد و شیخ روز بهان و ابو شرف کرمانی و پهلوان احمد گوهران و عایشهٔ سمرقندی و عایشهٔ مصری هردو بفارسی (ص۲۰٦) و آصف و علامهٔ دوانی و فغانی و اهلی و انوری و عصمت بخارابی و رودکی وابوسعید رستمی ۰ از « ده نامهٔ شیخ » هم شعری آمده (ص ۸۱) و از مکاتیب قطبیه (ص۱۳۸) وازویس ورامین (۱۷۳) .

۲۰۰۹

نستعلیق ۱۲۲۱ ، عنوان ونشان شنگرف ۰ جدول زنگار ۰ درص۷۱-۷٦ شرح بیتی است از عرفی بفارسی و نسیمی بفارسی وسافی بترکی و دوشعر فارسی دیگر و شرح در همه بترکی‌است وازمستقیم زاده سعدالدین است ، یادداشت ۱۲۲٦و۱۲۲۹و۱۲۳۱و۱۲۴۳ در ص۷۷ هست بترکی وشعرهای فارسی و ترکی در ص۷۸و۷۹، درص۸۰-۸۴ شرحی است بفارسی برشعرهای انوری وظهیر فاریابی وسلمان واز مرآة صفا وکشف اسرار خواجه جمال‌الدین وشعرحافظ و حسام دیوانه ومعزی و از کشف ابیات شاه طاهر وباید بخشی ازکتابی باشد.

۲۴س۷×۱۷/۵ ، ۴۸گ۱۴×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

شهری و گلی

از میرك محمد نقشبندی نوادهٔ براق خان (ص۱٤) بترکی که در شرح شعرهای

دشوار فارسی و درشهرسکتوار در ۱ج۱/۱۰۲۲ (پایان) ساخته است ، نکته های ادبی وتاریخی دارد . نام مؤلف و کتاب در دیباچه هست . او درخاتمه از ساقی‌نامهٔ مسلسل ونوادرالامثال خود یاد میکند واین خاتمه بفارسی است (ص۱ـ۷۱ نسخه) .

آغاز: بسمله . بنام پاك خدای هش ده هزار عالم جل ذکره که روح پرفتوح خلاصهٔ موجودات در قبضهٔ قدرت او است ... اجمعین بو کمینهٔ طاشکندی اعنی میرك محمد نقشبندی که سگ کردن بستهٔ سلسلهٔ نقشبندی در فضلای متقدمین و شعرای متاخرین ابیاتنی‌تتبع ایدروم .

انجام : بی منت مخلوق میسر گردان (نوشته شد بقلم قیالر امامی زاده ابراهیم ... فی ۲۵ م سنهٔ ۱۲۲۱) .

آقای باستانی ترجمهٔ دیباچهٔ این رساله را بپارسی بخط خود نوشته است و اینك می‌بینیم:

بنام پاك خدای هجده هزارعالم جل ذکره که روح پر فتوح خلاصهٔ موجودات درقبضهٔ قدرت اوست صلی‌الله علیه وسلم ونزونامعدود برچهار یارباصفا و آل واصحاب رضوان‌الله علیهم‌اجمعین .

اما بعد این کمینهٔ تاشکندی اعنی میرك محمد نقبندی که سگ گردن بسته سلسلهٔ نقشبندی است ابیات‌شعرای متقدمین و متأخرین را تتبع میکردم وبادوستان مذاکره میکردم دربین قصاید و رباعیات و مثنویات و مقطعات بعضی ابیات مشکله بنظر رسیده قصدکردم علی قدر الامکان بمثقب طبع الماس گون درناسفتهٔ معانی را شکافتنی‌وابکارحجلهٔ مضمونرا دست کشیده ورخ‌بگشایم بیت‌لمؤلفه:«من‌نه‌چون‌قافیه سنجان قدیمم لیکن‌ـتافته برهمه کس پرتو انوارقدم» اینك ازخوش طبعان روزگار که بر فواید این‌فرایدآ گاه میگردند التماس دارم که از دعاء خیرفراموشم‌نفرمایند.

این کتاب مستطاب که‌نورستهٔ باغ جنانست و مقبول خاطرعارفان جهان گشته

ومانند دستهٔ گلی‌دست بدست گشته شایسته است اگر بنامهٔ شهری و گلی‌ءبنامم . بیت لمؤلفه :

اولدی ای جان گلشنی نك بلبلی

بـو کتابك نامی شهری و گلـی

(ترجمه: گشته است ایگلشن جانرا بلبلی

این کتاب را نام شهری و گلی)

بیت کاتبی :

در خسوفی کاش بودی بسته دست امهات

تا ندیدی داغهای سرخ بر رخسار گل

مقصود اینست که کاش دست مادر روزگار هنگام خسوف ماه بسته‌بودتا بررخ گل داغهای سرخ نبود . در میان ایرانیان رسم است که معتقدند هنگام گرفتن ماه اگر زن آبستن در حال تعجب و یاترس دست بهر یك از اعضاء و بدن خود بگذارد بعینه اثردرهمان موضع کودك مینماید وباقی‌میماند .

ایضاً :

چو در نظر گه دیوار یار چیده نهم

بهانه چشم پریدن کنم بدیده نهم

این یك هم باز خبر از یك عقیدهٔ معمول درمیان ایرانیان میدهد که‌چون‌جائی از بدن یا رخسار آدمی‌بپرد یا بجهد برای رفع اختلاج یك پر کاه از کاه گل دیوار کنده و بران موضع می‌نهند تا آرام گیرد .

شاعر میگوید :

از فرط محبت کاه گل دیوار یار را به بهانهٔ چشم پریدن بدیده مینهم

چنین است ترجمهٔ فارسی چند بندی از این رساله که آقای
باستانی نوشته است:

فرهنگ‌نویسان برای لغت رود معانی رودخانه وروده‌ودرم‌را نوشته‌اند ولی بمعنی پسرهم آمده رودکی‌استادالشعرا را برای آن رودکی گویند که در هنگام کودکی اشعار میسرود - کاف رودکی علامت تصغیر است چنانکه کاتبی در مرثیهٔ حضرت حسین بن علی در جایی که پسرعلی باید بگوید رودعلی گفته :

رود علی است بسته و ما را برای او

دریاست چشم وهرمژه برترزچشمه‌هاست

این بیت مولانا دارای صنعت وهمچون سحر حلال که‌هفت لفظ آشنا در آن‌جمع کرده -

بین ایرانیان مشهور است که نهال بقم بغایت ضعیف و بیحال است . چنانچه ازاین بیت‌مولاناانوری که شریان‌دشمن ممدوح خودرا به‌بقم‌تشبیه کرده‌ معلوم‌میشود :

سبابهٔ بقراط قضا یك حرکت یافت شریان عدوی تو و شریان بقم را

فاعل یافت سبابهٔ بقراط است ومفعولش‌شریان عدوست - یعنی‌شریان‌عدوی تووشریان بقم را سبابهٔ‌دست قضا دارای یك حرکت از ضعف وناتوانی‌یافت .

بیت شیخ عطار :

هست دریائی زجوهرموج زن گر ندانی این سخن‌شش‌پنج‌زن

مفهوم‌این‌شعر: واو بحروف ابجد ٦ وهاه‌٥است که «هو»میشود - منظورحضرت شیخ از این بیت تقرب به خدا بوسیلهٔ تکثیرذکراست

. اجه وتته هردو نام شهری‌است در هندوستان . پته نام پارچهٔ ابریشمین‌است ، گته یعنی بزرگ و گنده باشد ، خنك بارد و ثقیل ، تاسمه تسمه تکه‌چرم، قنجوقه خود لغت ترکی است و نام یکی از اشیائی است که در زین اسب بکارمیرود . لغات

مذکورهٔ بالا ازاین بیت شیخ هندوستان امیرخسرو دهلوی مبین و روشن میشود

نظم دروصف محبوب :

سروی چوتودراچه ودرتته‌نباشد ‌‌ گل مثل رخ آل تو البته نباشد

از پشت رخ‌تو کشم‌تاسمه‌ای‌چند ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ تا قنجوقهٔ اسب تو از پته نباشد

دوزند قبا بهر قدت از گل سوری ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ تا خلعت زیبای تو از لته نباشد

چون‌موی‌شدازفکرمیانت‌تن‌خسرو ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ تاهمچو رقیب خنکت گته نباشد

ایرانیان‌میگفتند که شبچراغ گوهریست‌دریایی که‌حق تعالی‌دردل گاو بحری قرار داده وآن حیوانرا براو موکل کرده از او آنی غفلت نمی نماید و شبها از دریا برآمده در روشنی او چرا مینماید چنانچه شیخ عطار در معراج حضرت رسالت این مضمون را آورده :

بهرزمین گاوشداو گوهرش ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ برده فلك از پی تاج سرش

گوهرشب‌رابشبی گوهرین ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ گاو فلك برده ز گاو زمین

مقصود از گاو فلك برج ثوراست.

۱۵۰۳

شکستهٔ نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف.
سطرچلیپا ۱۰/۵×۱۷/۵ ، ۱۰۵گ ۱۳×۱۸/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی.

منشآت

نامه ها و فرمانها ونشانهای زمان صفوی‌است بدینگونه:

۱ـ انشای میرزاقاسم پسر عبدالقادر تونی (تذکرهٔ نصرابادی)

درتعریف درهٔ انجیری

٤١ـ روایح‌الانشاء (١٦٦ـ١٨١) ازعلی نقی ترشیزی که بدستور فتحعلی خان امیرشکارباشی دیوان اعلی‌وبیگلربیگی مشهد مقدس معلی در دژسرخس وزورآباد خدمت میکرده است در آن مقالهٔ ١درصورت‌ارقام‌طبقهٔ ملا زمان و عنوانهای‌فرقهٔ‌اول ارباب منصب که سرانجام امورممالك بیمن کفایت ایشان منوط است ، نشان : نیابت وو کالت و وزارت و قورچی باشیگری و قوللر آقاسیگری و تفنگچی آقاسیگری وتوپچی باشیگری و دیوان بیگی گری و میرشکار باشی گری وفرقهٔ دوم اصحاب قلم که بنای دخل و خرج‌دیوان بکلك درر سلك ایشان منتظم است ،نشان : استیفا واستیفای خاصگی ولشکر نویسی وصاحب توجیهی و آوارجه نویسی واحضارنویسی واشراف‌و رونق افزایی دفترخانهٔ باز نشستگی در هفتادسالگی دیده میشود .

آغاز: رسالهٔ منشآت مرحمت پناه میرزا علی نقی ترشیزی فوردی . بسمله . حمد وسپاس شدید الاساس که عروج مرغ نشان برشرفات ایوان بیانش عین‌خیال و محض محال است نثار بارگاه پادشاه بی مثل و بدل که پیش طاق درگاه جلالش ازل تتق‌سراپرده عظمت و کمالش لم‌یزل است ... اما بعد مقصود از تحریك مشاطهٔ کلك غالیه فام . . . آنست که این رساله ایست مسمی به روایح الانشاء مرتب بر مقدمه و مقاله وخاتمه.

انجام افتاده : از حصول خواهش و مقصود او .

٤٢ـ در تعلیم خط نستعلیق (١٨٢) بنظم فارسی بدینگونه : در تعلیم خط [نسق تعلیق].

از واضع خط نسق تعلیق　　بشنو سخنی ز روی تحقیق

[ازبهر] الف سه نقطه باید　　اما بهمان قلم که آید

از وی حرکات همزه پیدا　　اما بطریق رمز و ایما

زانگونه که گرشود نکونساز　　گردد بهمان صفت نمودار

یك نقطه بسست گردن با　　شش نقطه درازیش هنر بنما

حرف تی و ثی به بامثالست　　حکم همه را یك احتمالست

جیم ار خواهی پی نکویی　　پیوند بنون کن از نکویی

بایدبن جیم را چنان ساخت　　کش هیئت بیضه‌ای توان یافت

یك نقطه اگر کنی برو وصل　　نونست بنزد واضع اصل

باید تن دال را چنان ساخت　　کز دال دو حرف باتوان یافت

را نیز دو نقطه گفت بینا　　یك نقطه سر است ودیگری پا

دندانهٔ سین اول سرسین　　یکنقطه نموده اند تعیین

دندانهٔ دوبمش بباید　　. . . . .

اما بن شین بشکل نونست　　درقول کسی که ذوفنون است

شین راچون کشش دهی بقانون　　تشبیه دیگر شنو ز مجنون

گر شین چپی برو فزاید　　بر شکل گلاب زن نماید

باید سر صاد را چنان ساخت　　کز وی صادی نکون توان یافت

نزدیك خرد وران استاد　　طا یك الف است ویك سر صاد

اما الفش دو نقطه باید　　وز صاد گشاده تر نماید

دندان وی از قلم بینداز　　یکنقطه اش از الف جدا ساز

ای تازه نهال باغ کونین　　چون مردم دیده قرة العین

باید سر عین را چنان ساخت　　کز وی سر طاء هم توان ساخت

در حلقهٔ عین و حلقهٔ جیم　　یکنوع نموده اند تعلیم

هرجا که نموده اند فـائی | یك نقطه مدور است و بائی
قافست بقول ذوفنونـی | یك نقطهٔ مستدیر و نونی
کافست بحرف نیکرایی | پیوند الف بحرف بـایی
سرکش بچه ما ندای یگانه | تیری زده بـر سر نشانـه
طواش زچهار نقطه کم نیست | ور پنج کشند نیز غم نیست
لامست الف بـرو مرکب | گردیده بدین صفت مرتب
استـاد هنر ور افسر میم | یك نقطه نموده است تعلیم
مقدار دو نقطه گردن او | رعنا الفست دامـن او
نون‌شش نقط است‌بشنو از من | دو گردن و دوتن و دودامن
در پاش اگر نهی سر جیم | آید بظهور پیکر جیم
هر واو گرفت نیك رایی | یکنقطه مدور است ورایی
ها نقطه بنه در او ز آغاز | از نوك قـدم موربش ساز
زانگونه ببار ها گشاید | کاندازهٔ نقطه ای نمـاید
لارا الف بنه در آغاز | یکنقطه سوی یسار کش باز
وانگه الفی بکش برابر | بر دامن او بنه سراسر
کانهم الفی دگر نماید | زانگونه بیاش نو نماید
گویند مورخان عالـم | لارا سه الف برابر هم
باید سر یا سه نقطه کردن | یك نقطه دیگر بپای گردن
گردن بطریقه ای نماید | کانداز[ه] دودال حاصل‌آید

۴۳ـ گلشن خیال (۱۸۳ ـ ۱۸۹) از حاجی میرزا محمد طاهر نصرابادی (ش ۲٤٦٥/۱۲).

۳۰۱۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، نشان شنگرف ، باستانی آن‌رادرنسخه « بهرستان » نامیده است .

۱۸س٥/٦×۱۴ ، ۱۲۱گ ۱۳×٥/۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

دیوان

ازمولی ادهم‌عزلتی خلخالی واعظ (س۹ص۲۳٤) بروش‌بوستان‌سعدی درپند و اندرز گرچه میگوید که « پس از وی گلستان نوشتن خریست» (ص۳٤) در ده باب هریك در چند فصل با داستانهای مناسب وخود او در دیباچه باعنوان « ترتیب‌ابواب» فهرست آنها را میآورد (ص۳٥) نام او در آن (ص۱۰و۱٦۹) آمده است .

چنین است فهرست بابها : شهوات ، حرص وطول امل ، شکر ، قناعت . سخا ، یقین ، علم ، علاج صفات بد ، اخلاص و صدق و رضا ، تقوی و خوف ورجا .

نیز میگوید :

نوشتم بسی نسخه های نکو — همه هادی و ره نمای نکو
پیاپی معانی بیان ساختیم — بالفاظ برهم نپرداختیم
ولیکن به بحری که بستان دروست
مر آن بحر چون طبع سعدی نکوست

دلم بود بسیار مایل بدان که‌نونوشته‌بودم کتابی‌دران

....

پس از وی گلستان نوشتن خریست

ببستان مقابل شدن ابتریست

....

چه حاجت‌پس‌از آن‌دوعالی کتاب نوشتن کتب گرچه باشد صواب

ولی طبع و تقلید مردان راه که شده«من تشبه»بحسنش گواه

(ذریعه ۹ : ۷۱۷ ـ مجلس ۲ : ۱۹۶ ـ دانشمندان آذربایجان ۲۷۳ ـ مشرق التوحیداودرسپه ش۱۰/۵۸۳۸) .

آغاز:

بنام خدایی که بخشنده اوست بهر سختیی یاور بنده اوست

حکیمی که جان جهان آفرید بقدرت نهان عیان آفرید

انجام افتاده :

خردمند گفتمش که باشدمحال که‌بی‌آن کنم برتو آنرا حلال

بفکرت (حکایت یکم باب دهم) .

۳۰۱۲

نسخ موسی‌بن کربلایی میرزا عبدالجواد چهکندولی در ۲۴ ج۱/۱۳۳۱ ، عنوان شنگرف ، نسخهٔ دومی است که او نوشته است .

۲۰س۸/۵×۱۴/۵ ، ۱۴/۵گ۵۱×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

بهارستان

تذکرهٔ شعرای قاین‌است‌ازضیاءالدین محمدحسین‌بن محمد ضیاء آیتی‌بیرجندی خوراسانی(سدهٔ ۱٤) که‌شعرهاسی‌وهفت شاعرقاینی‌را درآن آورده‌است .این کتاب‌بنام

بهارستان چاپ شده‌ولی‌در این نسخه‌از این‌نام نشانی نیست . (استوری ۱ : ۹۲۳ ـ مشار ۲۳۸) .

چنین است فهرست نامهای شاعرانی که در این رساله سر گذشت و شعر آنها آمده است :

بوذرجمهر قاینی (۳) ابوبکر قهپایی (٤) کوشککی قاینی (٤) حکیم ابونصر محمد قاینی (٥) هلال قاینی (٦) نزاری قهستانی (٦) حکیم شیونی (۱۸) جلال الدین یوسف (۱۸) ولی دشت بیاضی (۱۹) سیدعلی واعظ قاینی (۲٥) نورالله اسفراینی (۲۷) سید محمد نوربخش (۲۸) سید جعفر قاینی (۳۳) ابن حسام (۳٤) شاه اسحق‌ولی(٤۷) خواجه آصفی (٤۸) ملابلال شاخنی (٥۰) عبداللطیف بیرجندی (٥۱) منشی بمرودی (٥۲) زرین قلم بمرودی (٥۲) صبوحی بیرجندی (٥۳) اشراق بیرجندی (٥٥) دانش بمرودی (٥۸) درویش قاینی (٥۸) فروغ بیرجندی (٥۹) طوفان بیرجندی (٥۹)شهاب سیستانی (٥۹) سید ابوتراب (٦٥) شیخ محمد هادی (٦۷) سیداسماعیل سید دانی قاینی (۷۱) وحشی بیرجندی (۷٤) شیخ عبدالحسین واعظ (۷٦) راغب بیرجندی (۸۱) خیام بیرجندی (۸۳) مؤلف (۸٦) میرزاحبیب‌الله خراسانی (۹٤) محمدباقرپدر مؤلف (۹٦)(۱).

۱ـ آقای باستانی راد یادداشتهایی دربارهٔ چند شاعر قاینی که در این تذکره نام آنها برده نشده نوشته ومنابع را هم یاد کرده ودرلای نسخه گذارده که اکنون گزیده‌ای از آنها را دراینجا می آوریم ،

۱ـ میرزا حسن‌اسیر جنابدی (مجموعهٔ صدرالدین محمد جنابدی مورخ ۱٦۰٤ ـش ۲۹٥۰)

۲ـ میربدیعی تونـی (تذکرهٔ کنوزالشعراء صدرالدین محمد بهبهانی از سدهٔ ۱۱ ـش۲٤۲۸)

دنباله‌درصفحهٔ بعد

آغاز: لناسخ النسخة .

دنبالهٔ صفحهٔ پیش

۳ـ عبدی گون آبادی (مجموعهٔ صدرالدین محمد جنابدی)

٤ـ عبدالقادر تونی (نصر آبادی ص١٠٤)

٥ـ شکری طبسی (همان مجموعهٔ جنابدی)

٦ـ مهدی قاینی (مضامین الشعرا ازسدهٔ ١١ ـ ش٢٥٠٤)

٧ـ میرابوطالب ترشیزی (همان‌مضامین‌الشعراء)

٨ـ حیاتی طبسی (مجموعه شمارهٔ٩٩باستانی)

٩ـ سعدی قاینی حاجی ملامحمد (پشت دیوان حسرت نراقی سدهٔ١٢ بخط او)

١٠ـ میرزا کوچك ساغر قاینی (دیوان حسرت)

١١ـ محمد شفیع بیرجندی از لوطیان زمان خود که نامه‌ای بعالـی حضرت میرزا حسین قاینی نوشته بود وشعرا ودر آن هست (همان مجموعهٔ جنابدی)

١٢ـ محمد حسین بن بدیع‌الزمان منجم‌حسینی جنابدی مؤلف زایجه و طالع عباس میرزای نایب‌السلطنه که‌شعراو ورسالهٔ‌پدرش درزایجهٔ طالع نصرالله میرزا فرزند نادرشاه افشار بخواهش میرزا ابوالقاسم وزیر درآن هست (ازهمین زایجه) .

١٣ـ حیدرعلی‌بن‌نعمة‌الله منشی طبسی مؤلف صحایف‌الاعمال که‌یك‌بیت‌ویك رباعی ماده تاریخ این‌کتاب در آن هست (صحایف‌الاعمال تألیف ٢ شوال ١٠٠٦ نسخهٔ مورخ ١٠٩١ درفم ـ ش٣٠٢٤) .

١٤ـ حیات میرزا محمد مهدی پسر میرزا محمد اسمعیل قـاینی (منتخب تـذکرهٔ مدایح‌المعتمدیه ازمیرزا محمد علی بهار مذهب اصفهانی) (ادبیات١٠٠ـمجلس ٣ :٦٨٢)

١٥ـ محمود تونی (همان مجموعهٔ جنابدی ص٣٤)

١٦ـ خرم جنابدی که قطعه‌ای درماده تاریخ تولد فرزند دوستی بسال١١١٩ دارد (همین مجموعهٔ جنابدی) .

١٧ـ غزالی بیرجندی درهجوشهر بیرجند دارد :

دارم ز بیرجند ای دل گله‌ها   آن به که سفر کنیم زو مرحلهٔ ها

امید که دروی‌شود اززلزله‌ها   صد بار دیگر عالیها سافلها

(پشت نسخهٔ رسالهٔ جوهر فرد تألیف نیازی بخاری مورخ٩٩٦) .

١٨ـ مؤمنای قاینی دشت بیاضی (همان مجموعهٔ جنابدی) .

١٩ـ حاج سراجا میرزا قاسمای قاینی (همین مجموعه) .

زآب زر هر چند استیفا کنی — حق وصفش کی‌تو استقصا کنی
زنگ قاین را نموده برطرف — منبع‌فیض است‌و کانی‌ازشرف

للشیخ عبدالحسین دام مجده .

این تذکره مجموعهٔ فضل و هنر است
گنجی‌است که‌پر زدر ولعل‌و گهراست
ابنای وطـن سزد بـدو فخـر کنند
امـا صد حیف موجز و مختصر است

رب یسر ولا تعسر . تذکرهٔ شعرای قائنات درخشنده دری که ازصدف‌بلاغت سفته ... گردده سپاس حکیمی است . . . که خرد وعقل را در ممالك وجودبسلطنت و جهانداری بر گماشته :

انجام : قامتش خم بمثل چون پر کار آمد (لقد صار هذا آخرما اورد و افـاد جناب المستطاب المؤلف ... و زلل از خویش دلریش مدفوع نکرده ... والسلام).

۳۰۱۳

نستعلیق ، عنوان شنگرف ولاجورد و زنگار ، جدول زر و لاجورد ، سرلوح زرین ، دوصفحهٔ آغاز پررحاشیه سازی شده ، در۱۵۴ ص .
۱۴س۷/۵×۱۳/۵ ، ۷۸گ ۱۳×۵/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌مقوایی‌درون‌سرح‌زرکوب

تاریخ‌قوامی

از حاجی اسدالله خان درویش بن حاجی ابراهیم قوام کلانتر شیرازی که در زمان نابینایی در ذی‌حجه ۱۲۳۹ تا ۱۲۶۳ بنام فتحعلـی شاه ساخته و داوری میرزا کوچك وصال آن‌رانوشته است(ص۳۷-۳۸و۱۰۶)سرگذشت‌خانوادهٔقوام‌شیرازی‌است‌و پاداش رفتاری کـه او با مخدوم و مخدوم زادهٔ خود لطفعلیخان زند کـرده واز دست فتحعلیشاه‌آن‌راگرفته‌دران یادشده است . مؤلف « بزم‌غریب»دارد درشرح‌سفرمکه که

بنام حاجی‌محمدعلی‌در۱۲۲۱نوشته‌است(ص۱٤۹)او را در۱۹سالگی‌درشب آدینه‌مباهله ۱۲۱۵ شاه کور کردوبستگان‌اورا هم یا کور کرد یا زبان‌بریدیازهرداد ویابا گلوله ازپای‌درآورده‌ویاخواجه کرد(ص۲۳ـ۲٤) سر گذشت او از۱۲٤۰تا۱۲٦۳در آن هست .

کتاب در چهارده باب است :

۱ـ کیفیت نسب .

۲ـ از زمان ولادت الی اوان مغضوب شدن از سلطان جهانیان .

۳ـ در انحراف مزاج مبارك سلطانی .

٤ـ تفصیل احوال بعد از سیاست و یاسا و اعطاف زیاده از حد

یکدور تاریخ‌ایران هم در آن هست (ص٤٥ـ۹۹) نام کتاب از باستانی است .

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعدچون چندی بود که بخاطرفاتر ..این‌بنده .. چنین می‌آمد که مجملی از ... کیفیت احوال خود ... مرقوم قلم شکسته‌رقم ... دارد.

انجام : و چشم از بهانه گویی‌وعیب جویی پوشند . مصرع : قلم اینجا رسید سر بشکست والسلام علی اشرف الانبیاء وسایر ائمة الهدی ورحمة‌الله وبر کاته .

(در پایان قصیده‌ایست از داوری دررثای مؤلف).

۳۰۱٤

نسخ مؤلف سدة ۱۳و۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زر ولاجورد.

۱۵س‌۱۴×۶/۵ ، ۱۴۲گ‌۱۷×۹/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

خلاصة الاذکار واطمینان القلوب

از فیض کاشانی که در ۱۰۳۳ ساخته است (منزوی ۱ : ۱۰۵ ـ ذریعه‌۷ : ۲۱۱ ـ سپه ۱ : ۲٤ـ محجه ۲ : ۱۵و۳۰و٤۰).

۳۰۱۵

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول شنگرف ، یادداشتهای تولد ۱۲۴۴و۱۱۲۸درص ۷۵ هست .
۱۸س۱۹×۷/۵ ، ۱۰۲گ۱۰/۵×۲۱ ، کاغذ سپاهانی – جلدتیماج مشکیضربی مقوایی

جُنگ

نثر و نظم وادب و تاریخ و خبر شیعی و فلسفه است و بیشتر آنها گردآوری میرابوالحسن تاج حسینی وزیر قبانات سپاهان زندهٔ در سدهٔ ۱۱ و ۱۲ است . در آن از ماده تاریخهای۱۱۲۰ و۱۱۱۲ آمده و یاد شده از منع محمد سلیمانخان ایشیك آقاسی باشی باشارۀشاهاستعمالتنباکو وغلیانطلا ونقره را در۱۱۲۱ (ص۲۰) درص۱۷ و٦۰ نام « ابوالحسنالحسینی » ودر ص ۵۳ درشعرهاایکه سرگذشت او در آن آمده نام« تاج » دیده میشود : در دیوان قاسم خادم اصفهانی آمده :

چون میر ابوالحسن ازین غمآبادجهان
شد عازم باغ خلد با خاطر شاد
گفت از پی تاریخ وفاتش خادم
از تارك ارباب سخن تاج افتاد (۱۱۳۳)

نیمهٔ دوم آن (ص۱٦۰ ـ ۲۰۳) نباید از تاج باشد . در این جنگ شعر شعرای دیگرهم هست . چنین است فهرستپارهٔ ازمطالبآن :

۱ـ راقم از جانب بزرگ زاده بعالیجاهبیگلربیگی کوه کیلویه نوشته (۱)

۲ـ راقم بحا کمقبانات درهنگامی که باعث عزل وتغییر وزارت محرر حرف گردیده و بعد از اندك مدتی خودهممعزولشدهنوشته (٦)

۳ـ راقم بیکی ازدوستان نوشته (۱۲)

٤ـ از منشآت ظهوری ازخوان خلیل او (۱۳)

۵ـ تعزیت نامه (۱۵)

۶ـ فردی چندازمحرراست (۲۹و۳۰و۳۵ـ۴۶و۵۱و۵۲و۵۶ـ۵۶)

۷ـ تاریخ خلف اسحق بیك (بنظم مورخ۱۱۲۹) (۳۲)

۸ـ قصیدهٔ سوزنی نزدیك بشعر راقم نسخه (۴۷)

۹ـ شعر بوالعجبی جورجانی (۵۰)

۱۰ـ نامه های کوتاهی ازراقم نسخه (۶۰ـ۷۴)

۱۱ـ نیمهٔ دوم رساله‌ای در تعبیر خواب بفارسی‌دارای عنوانها «فصل پنجم مشتمل برعلم جنبش تامه تصنیف بزرگی» و «فصل ششم مشتمل بر تعبیر خواب تصنیف بزرگی متضمن است بردوازده باب» و « فصل هفتم پوشیدن پوشاك » به نثر ونظم (۶۷ـ۱۸۸)

۱۲ـ « بیست وهشت باب » دراسب شناسی وفرسنامه (۲۹۰ـ۲۰۲)

آغاز: بسمله . حمدله . این نسخه‌ایست از گفتار ارسطالیس حکیم که جمع کرده است در وصف اسبان نیك وبد وهنرها والوان وعلامات هریك ودردهاوبیماریها و درمانهای ایشان این نسخه را تألیف کرده از برای ذوالقرنین کـه اسکندر رومی خوانند و از دست یکی از نزدیکان پادشاه بدست من افتاد . . . واین موسومست به « بیست وهشت باب » .

انجام : وبسیار رنجها حاصل شود والله اعلم .

۱۳ـ طریقهٔ عقد کردن اهل کردستان (۲۰۳) صیغهٔ نکاح و طلاق آنها است بزبان کردی .

۳۰۱۶

نستعلیق اسماعیل داروغةالفقرا در ذی‌قعده گویا همان سال تألیف .

۱۶س ۸×۱۶ ، ۵۶گ ۱۴×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ .

تنبیهیهٔ مهدویهٔ شخصیه

بفارسی در تسوف ذهبی از آقاسید آقای ارومی که در ۱۳۲۰ ساخته است . در پایان نسخه نامه‌ایست از جلال‌الدین مجد الاشراف شیرازی بمؤلف درستایش این رساله .

آغاز: ذلك فضل الله یوتیه من یشاء رسالهٔ تنبیهیهٔ مهدویهٔ شخصیه . بسمله . الحمدلله الفیاض المطلق الازلی الابدی ... وبعد بدان ای طالب رحیق تحقیق .

انجام :

سائلم از قارئین و سامعین رحمتی آرند بهر این حزین

۳۰۱۷

نسخ سدهٔ ۹ و ۱۰ ، عنوان شنگرف یا مشکی درشت ، نشان شنگرف ، ش۱ از پایان افتاده ، درگ ۱۱۵ پ شعریست بفارسی بخط بیرام بیك :

خفته بودم بر سرم آمد نگارم گفت هی آفتاب آمد برویت برنمی‌خیزی هنوز

ش۱ حواشی دارد با نشان « رومی ، بردعی ، عبدالرحیم ، محیی‌الدین » ، ش۲ حواشی دارد با نشان « صلاح‌الدین ، میرحسین » ، شعرهای فارسی درگ ۹۲ رهست .

۱۷س ۱۵/۵×۷/۵ ، ۱۴۰گ ۲۲/۵×۱۳/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ شرح الهدایة (۲پ ـ ۹۱پ) از میبدی بر هدایهٔ اثیریه ساختهٔ شوال ۸۸۰ (حقوق ۳۹۱ ـ طوس ٤ : ۱۹٦) .

۲ـ شرح الهدایة (۹۲ پ ـ ۱۳۰پ) از میرك شمس‌الدین محمدبن مبارکشاه بخاری جنگی (حقوق‌ص۳۹۲ مورخ ۸۸۵ ـ طوس ٤:۱۹۵ مورخ ۸۵۰ ـ دیباچهٔ ایضاح المقاصد ص۲۳) میرك درشرح حکمة العین از علامهٔ حلی (م ۷۲٦) یاد کرده و سید شریف (م ۸۱٦) برشرح او حاشیه نوشته است ، پس او در میان ۷۲٦ و ۸۱٦ میزیسته است .

پایان شرح الهدایة ش ٣٠١٧/٢

درپایان نسخه‌تاریخ تألیفی آمده که‌درتصویر می‌بینیم واین تاریخ برای تعیین عصرمبرك اهمیت دارد ودرفهرستها نیامده است .

۳۰۱۸

نستعلیق ۵ج۱۳۰۵/۲ ، مهر کلبعلی دارد.
۱۹س۱۷×۱۰/۵ ، ۲۲×۱۷ـ۳۲۷۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

مخزن‌القصائد

قصیده های‌عربی و فارسی‌این‌سرایند گان است :

فهرست اسامی

حرف‌الف

حرف‌ب

حرف پ

حرف‌ت

حرف ث

حرف ج

حرف ح

حرف خ

حرف د

حرف ذ

حرف ر

حرف ز

حرف سین

حرف شین

حرف صاد

حرف ضاد

حرف ط

حرف ظ

حرف عین

حرف غین

حرف ف

حرف ق

حرف ك

حرف لام

حرف میم

حرف نون

۳۰۱۹

نسخ سدهٔ ۱۰و۱۱ ، نشان شنگرف ، آغازوانجام افتاده ، در۲۴۹ ص و۴۹۸۰بیت. ۳۰س۸×۱۷ ، ۱۲۵ـ۱۲۳×۲۴/۵، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

تفسیر سورهٔ یوسف

بفارسی از مظفرحسین فتوحی کوبنانی کرمانی که در دیباچه (ص۳) و پایان کتاب(ص۲۲۲) ازخود نام‌میبرد . شعرهای آن‌همه‌از خود او است(ص٤)درآن یاد شده از معالم (۲۲۸) و کشاف واهل حشو (۷۹) و آمده : « حضرت‌امام بحق ناطق‌جعفربن محمد الصادق ع فرموده » (ص۷۹) .

آغاز: و حکم آن‌لایح وباهر در اعجاز عرب وتبکیت ایشان از عداوت‌فطری که در امر سفارت و تبلیغ رسالت تودارند ... و بعد چون تذکار معانی آیات بینات قرانی مهیج روح و راحت روحانیت ... بخاطر ... مظفر حسین الکونبانی الکرمانی رسید که بحل الفاظ و بیان معانی بعضی از قرآن مجید ... جسارت نموده .

انجام : بواسطهٔ غلبهٔ اهالی طرف یمین دران جانب مدفون(درتفسیر : توفنی مسلما و الحقنی بالصالحین) .

۳۰۲۰

شکسته نستعلیق علی‌محمدبن محمد حسن گرمرودی آذربایجانی گردآورندهٔ دیوان‌درسدهٔ ۱۴۰۰ س ۸/۵×۱۴/۵ ، ۳۵گ ۱۶×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبز ضربی مقوایی.

دیوان

از محمد حسین گرمرودی آذربایجانی تبریزی که در تبریزوتهران و سپاهان میزیسته و در زمان محمد شاه و وزارت حاجی میرزا آقاسی بدربار راه یافته و سپس بکربلا فرستاده شده و در زمان ناصرالدین‌شاه بتبریز بر گشته است . سر گذشت او در آغازنسخهٔما که گردآورده‌علی محمدبن محمد حسن گرمرودی آذربایجانی است بخامهٔ آقای باستانی راد هست . پس‌ازاین‌دیباچهٔ همین گرمرودی‌است‌بعربی (۱ـ۱۰) در سر گذشت او وچگونگی گردآوردن این دیوان . خود دیوان که بیشتر آن‌بعربی است مگر شش قصیدهٔ آخر که بفارسی است در ص۱۰ـ۶۹ است .

درآن ستایش امام پنجم ومیرزامحمد باقر تبریزی و ساعدالملك ومعزالدوله و میرزا محمد صادق خان قائم مقام والی آذربایجان و اردشیر میرزا و الی همانجا و ناصرالدین‌شاه و میرزاآقاسی وسردار کل وعباسقلی‌میرزاهست . گردآورندهٔدیوان یکی دوبندی در میانهٔ آن هم به نثر دارد . از دیباچه برمیآید که اونخست شعرهارا گردآورده تا بچاپ برسد ومیخواست آنها را سپس شرح کند .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی اکرمنا بحسن الآداب . . . و بعد فیقول علی محمدبن محمدحسن‌الگرمرودی‌الآذربایجانی ان‌العالم الفاضل ... میرزا محمدحسین کان من اهل گرمرود .

۱۹٦٥

آغاز دیوان:

فدیتك یابن المصطفی بعدك العفا   علی العیش ان العیش بعدك ماصفا

انجام :

چون او بارباب هنی رحمت کندبی منتها

بفزایدش فرو بها باری خدای ذوالمنن

(تمام شد)

۳۰۲۱

نستعلیق عبدالغفار (ص۲۱۳).

۲۰س۱۱٪۱٦ ، ۱۳۵گ۱٦/۵×۲۲، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ جنگ (۱ـ٤٤و۱۰۷ـ۲۵۳ و۲٦۰ـ۲٦۲) پرا کنده های لغت وشعروحدیث وآداب وفلسفه و تاریخ است بعربی ویکی دوجابفارسی.

۲ـ فروق‌اللغات (٤٥ ـ ۱۰۱) از سید نورالدین‌بن نعمة‌الله شوشتری که‌بچاپ سنگی رسیده است (فرهنگنامه ها ۳٤و۲٤۰) .

۳ـ المؤنثات السماعیة (۱۰۲ـ۱۰۳) از ابن حاجب .

٤ـ الاضداد (۱۰۳ـ۱۰٦) ازابوالحسن صغانی .

۵ـ الاسماء التی لاتدخل علیها ال التعریف (۲۵٦ـ۲۵۹) .

٦ـ سرالقدر (۲٦۲ـ۲٦٦) ازابن‌سینا درتفسیر « من عرف سرالقدرفقدالحد » .

۳۰۲۲

نستعلیق سدهٔ ۱۴ .

۱۲س۱۰/۵×۱٦ ، ۳۲گ۱٦×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

دیوان

از دوشاعر گویا برادروخواهر یکی والی (۱_۲٤) نزدیك به ۲۸۰ بیت‌دیگری والیه (۲٦_۸۲)نزدیك به‌ششصدوپنجاه‌بیت وهردوغزل‌است بسیارشیرین وشیوابترتیب تهجی و تخلص«والی»و«والیه»دردنبال برخی‌ازغزلهاهست.

آغاز ۱ :

در شهر رسم دلبری‌امروز کارتست　　　دلها عنانشان بکف اختیار تست

دل گمشده بسینه‌وازوی سراغ‌نیست　　　تهمت‌بکس‌مبند که‌این کار کارتست

انجام ۱ :

زخط بنای نکویان خراب‌میکردم　　　بمهر والـی اگر میرسید طغرایی

آغاز ۲ :

ای دبدبهٔ دامت پروازده دلها　　　وی زمزمهٔ نامت آواز جلاجلها

ای‌مست می‌نابت‌بیدار بهر راهی　　　وی غرقهٔ گردابت بیزارزساحلها

انجام ۲ :

یك نظر بنما جمال یوسفی　　　عالمی‌ازشوق حیرانت کنم

۳۰۲۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ درمتن وهامش وپاره‌ای ازدیوان غزنویست.

۱۷س‌۷/۵×۱۳/۵ ، ۲۱گ‌۱۴×۲۲ ، کاغذ _ جلدتیماج مشکی‌مقوایی.

دیوان

از مختاری غزنوی است (ادبیات ۲۷۰ _ حقوق ۱۱۳).

۳۰۲٤

نستعلیق پیرمحمدعرب‌ساکن‌دالان‌سرای هوشیارخان‌قم‌درروز پنجشنبه۱۹صفر ۱۰۹۱،عنوان‌و نشان شنگرف .

۱۵س‌۷/۵×۱۵/۵ ، ۲۸۱گ‌۱۲×۲۲ ، کاغذ سپاهانی _ جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوایی .

صحایف الاعمال

از حیدرعلی‌بن‌نعمة‌الله منشی‌طبسی که‌در ۲شوال ۱۰۰٦ساخته‌است نام مؤلف و کتاب درآغازهست (منزوی ۱:۱۵۱ـطوس۲ : ۲۸۲ـنخجوانی ۱۵) .

۳۰۲۵

نستعلیق ۳ شوال ۱۱۳۴ سال ۵ جلوس ، در۱۷۳ ص و۳۲۰۰ واندی بیت .
۱۹س۷/۵×۱٦ ، ۸۷گ۱۲×۲۳ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای درون آبی.

اسرارالشهود فی‌معرفة الحق المعبود

مثنوی عرفانی شیخ محمدنوربخشی‌اسیری لاهیجی که درآغازآن‌ازسیدمحمد نوربخش ستوده است (مجلس ۳:٦۷۲ ـ سپه ۲:۵۵۹) .

آغاز:

هست بسم‌الله الرحمن‌الرحیم　　مصحف آیـات، اسرار قـدیم
نام‌حق سر دفتر هردفتراست　　آنچه بی‌نام‌خدایست ابتراست

انجام:

چون ببزم وصل او کردم‌مقام　　وا گذارم گفت‌و گوراوالسلام

۳۰۲٦

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، یادداشت ع۱۳۳۱/۱ دارد درص۱ ، درهامش ص۲و۳ یادداشتی‌است دربارهٔ نصرت‌علی شاه میرزا نصرالله صدرالممالك .
۱۴س۱۰×۱٦ ، ۳۹گ۱۵×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای‌ضربی مقوایی

دیوان

درعنوان آغازآن‌آمده که از محمد هادی‌قدرت علی‌شاه پسرصدرالممالك ناصر

(نصرت) علی شاه اردبیلی است و ابن پدر در ٦ محرم ۱۲۷۱ در گذشته است . غزل است (ص۱-٦۳) ومثنوی (٦٤-٧٦) ودرغزل نخستین تخلص « قدرت علی» و درجاهای دیگر « شاه نصرت الدین » یا « نصرت » و «نصرت الدین» آمده است .

آغاز:

هر بی سرپا راه ندارد ببر ما — بازاست اگرچه بهمه خلق در ما

انجام :

باسکندر شاه میکردی یقین — این بود ایجان من راه یقین

در ص ۷۷ نه بیت از مثنوی دیگریست و ناقص گویا دنبالهٔ همین دیوان باشد

۳۰٦۷

نستعلیق نورعلی شاه بن حاجی ملااسماعیل حکمی الهی سبزواری درروز چهارشنبه ۱۸ ذی قعدهٔ ۱۳۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف .

۱۰س ۸×۱۳ ، ۲۸۱گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی کبود ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

سلسلة الذهب

از جامی است (مجلس ۳: ٤٧١).

۳۰٦۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان وجدول شنگرف.

۱۳س ۸×۱۴ ، ۱۹۸گ ۱۳/۵×۲۲/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدروغنی زرکوب مقوایی

دیوان

از آقا بابا محمد قاسم گرامی پسر سلیمان بیك تسلی سپاهانی از خاندان اسکندربیك منشی. سر گذشت او در آغاز نسخهٔ ما بخامهٔ خود او هست و آقای باستانی راد گزیده‌ای از آن را بخط خود نوشته و در آن گذارده است . او در هفتاد سالگی در ۱۲۱۰

این دیوان را گردآورده است . سرگذشت کوتاهی از او درنگارستان سخن و صبح گلشن هست . دیباچهٔ خود شاعر از آغاز افتاده ودر ص۲ـ۱۷ است ودیوان درص۱۹ ـ ۳٤۸ . در ص ۳۵۰ ـ ۳۵۵ نثریست از او سپس نامهٔ نادرشاه انشاء میرزا مهدیخان (۳۵۵ـ۳۷۱) و « نقل نامهٔ سلطان‌الاعظم نادر صاحب قران انشاء محمدقاسم اصفهانی عرف آقابابا گرامی تخلص» (ص ۳۷۱ ـ ۳۹۵ ناقص) که تقلیدیست از نامهٔ میرزا مهدی‌خان . دردیوان قصیده و غزل است بترتیب تهجی و مادهٔ تاریخ و رباعی .

آغاز دیوان:

شب که‌درمحفل گشوداز‌عارض‌چون‌مه‌نقاب
در دل شب گشت پنداری طلوع آفتاب
وه‌چه‌عارض‌آنکه‌همچون‌ذره‌ازوی‌ماه ومهر
این نماید اقتباس و وان نماید اکتساب

انجام :

درهجرتوشوم سیم‌غبغب چکنم — تلخست‌مذاقم‌ای‌شکرلب‌چکنم
گیرم که‌شب‌فراق‌من روزشود — چون‌روزغمت‌نمیشود‌شب‌چکنم

۳۰٦۹

نستعلیق میرعلی در۱۵محرم ۹٦۵، نشان شنگرف ، میان برگهای ۱ و۲ افتاده ونبالهٔ دیباچه و مجلس ۱ـ۲ وآغازمجلس ۳ درنسخه‌نیست ،درص۲۳ عنوان « تورتونجی‌مجلس‌عصرفضلاسی...» ودرص٥٦ «بشینچی مجلس خراسان نینگ...» ودر ص٦۵ «آلتینجی مجلس خراساندین اوزگاممالك‌فضلاسی‌وفضلا وشعراسی...» ودرص۸۸ « یتنیجی مجلس سلاطین عظام واولاد...لار»دیده میشود وجای مجلس۸ سفید است ، نسخه ازسرگذشت سید قطب (ش۱٤٦ لطائف‌نامه وش۱٤۳ ترجمهٔ قزوینی) آغاز میشود و سیزده شاعرمجلس سوم را هم‌ندارد، یادداشت تملك ۱۲٦٦دارد .

۱٤س۷×۱٤ ، ٤۹گ۱٤×۲۲ ، کاغذ سمرقندی‌ـ‌جلدتیماج تریاکی،قوابی‌حاشیه‌دار

مجالس النفایس

تذکره‌ایست ازامیرعلیشیرنوایی وزیر (۸٤٤ ـ ۹۰٦) بترکی جغتایی دربارهٔ

شاعران فارسی وترکی زبان ودر۸۹۶ درترکستان درهشت مجلس ساخته است و آن چهار بار بفارسی درآمده و متن در تاشکند بسال ۱۳۲۶ چـاپ شده است (استوری ۷۸۹:۱و۱۳۳٤ ـ طوس ۱۰۳:۳ ـ مشار۱۳۷۸ ـ ش۱۰۰/۲و۲۷۲۹/۲سپه) .

چنین است فهرست هشت مجلس

۱ـ شعرااى كه در عصرمؤلف در گذشته‌اند ومؤلف آنها رانديده است .
۲ـ شعرااى كه پيش از ۸۹٦ در گذشته‌اند و مؤلف آنها را ديده است .
۳ـ شعرااى كه مؤلف آنها را ميشناخته‌است .
٤ـ دانشمندانى كه گاهى شعر ميسروده‌اند .
٥ـ بزرگان خراسان كه گاهى شعر ميسروده‌اند .
٦ـ شعراى جزخراسان .
۷ـ پادشاهان و شاهزادگان خاندان تيمور .
۸ـ سلطانحسين.

فخرى سلطان محمدبن اميرى هراتى گويا مؤلف هفت كشور (ادبيات ٥۲۲) در ۹۲۸ در هرات بنام لطائف نامه و حكيم شاه محمدبن مبارك قزوينى (م ۹٦٦) در اسلامبول در ۹۲۷ـ۹۲۹ آنرا بفارسى بر گرداندند همان دو ترجمه اى كه بكوشش على‌اصغر حكمت در تهران بسال ۱۳۲۳ خ چاپ شده است . شاه على‌بن‌عبدالعالى در زمان سلطان دين محمدبن جانى‌بيك فرمانرواى خراسان (۹۹۱ ـ نزديك ۱۰۰٦) و عبدالباقى شريف رضوى گويا در ۱۲٤۲ بدرخواست غلام غوث خان نـواب كرنتيك (Carnatic) نيز آن را بفارسى ترجمه كردند . دو مترجم نخستين در اصل كتاب تصرفاتى كرده‌اند و سومى هم هفت مجلس دارد .

آغاز:

يوز حمدانكا كيم يساب جهان بستانى

آيلاب يوز و زلف دين گل و ريحانى

قیلدی یـا ساغاج بوباغ روح افزایی

نظم اهلین اینك بلبل خوش الحـانی

ودرود نامعدود اول خلاصهٔ معدوموجود فه کیم.

انجام :

کوکب عرصه‌سی بزمگاه‌اولسون‌یارب

کون شمسه‌سی‌چترجاهی اولسون‌یارب

کوکب عددی سیـاهی اولسون یارب

پیرایشیدا حق‌پناهی‌اولسون‌یارب

۳۰۳۰

نسخ حاجی اشرف در ۲۹ رمضان ۹۹۴ ، نشان شنگرف ، نام نویسنده و تاریخ در پایان نسخه که گویا پایان مقدمهٔ کتاب است دیده میشود .

۱۵س۷/۵×۱۴ ، ۱۴۹گ۱۲×۲۱/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

دستور العلاج

از سلطانعلی گونابادی که در۹۳۳ ساخته است (ف۷۵۳ ـ ربو ۴۷۳:۲ـره‌آورد ۲۰۰ ـ مجلس ۲۹۴:۲ ـ ذریعه ۱۶۲:۸) نسخهٔ ما مقدمهٔ این کتاب است ودرآن‌یادشده از ابوسعیدخان بهادرخان (پسر کوجکونچی ۹۳۶ـ۹۳۹) که مؤلف بیست سال با او بوده است (دیباچه) خود کتاب در دومقاله است و این مقدمه دربیان حفظ صحت‌وحد طب و نبض و بحران در ۱۶ باب هریك چند فصل ومقالهٔیکم درامراض مختص بعضو معین در بیست وپنج باب باحمیات و هربابی چند فصل و هرفصلی چندنوع‌ومقالهٔ دوم در امراض غیر معین در هشت باب هر بابی چند فصل و هرفصلی چند نوع . از دیباچهٔ نسخهٔ ما برمیآید که کتاب جدا گانه‌ایست و باید پس از مقدمه آندو مقاله هم با آن

باشد و گویا تحریر دوم همان دستورالعلاج باید باشد اگرچـه در دیباچهٔ نسخهٔ مـا نامی بآن داده نشده است .

آغاز افتاده : آن قبهٔ چترآسمان رفعت اواست ... سلطان‌ابوسعیدبهادرخان ..

انجام : بی طاقتی و عجز طبیعت (از فصل ۸ در علامتهای بحران ازباب۱٦ در بحران ازمقدمه) .

۳۰۳۱

نسخ روز سه‌شنبه ۲۴ شعبان ۱۰۸۱ ، عنوان ونشان شنگرف .
۱۷س۷×۱۴ ، ۲۰۸گ۱۴×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد روغنی مقوایی.

عمدة الطالب فی انساب آل ابی‌طالب

از ابن عنبه و نسخهٔ جلالی آنست (منزوی ۲ : ٦۳۵) .

۳۰۳۲

نسخ اسدالله موسوی خوانساری در ۱۲۴۵ درچهاربرگ پایان نسخه و یك برگ آغازآن‌وچند برگ درمیانه، دیگر برگهاکهنه است شاید از سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر و مشکی‌و شنگرف ولاجورد .
۲۴س۷/۵×۱۷ ، ۱۴۸گ ۱۴/۵×۲۴/۵ ، کاغذ سپاهانی وفرنگی نخودی ـ جلد تیماج قهوه ای ضربی .

مکاتیب

از قطب‌الدین ابویزید عبدالله محمدبن محیی‌بن محمود انصاری خزرجی‌سعدی کوشکناری جهرمی زندهٔ در ۸۸۱ ـ ۹۱۰ وگویا مفاتیح الغیب خوانده میشده است (ادبیات ٤۳۹ ـ هفت اقلیم ـ طرائق‌الحقائق ۳ : ٦٦ ـ یادداشتهای قزوینی ۳: ۲۵۳) .

۳۰۳۳

نستعلیق ، جدول زر ومشکی و لاجورد ، سرلوح زرین ، دو صفحهٔ آغاز حاشیه سازی شده بزر و شنگرف ولاجورد وآراسته باگل‌وبوته ، در۵۳۳ ص .
۱۹س۷/۵×۱۷ ، ۲۶۷گ ۱۳/۵×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سوخت مشکی ضربی مقوایی درون قهوه‌ای زرکوب ضربی .

دیوان

ازعرفی شیرازی درچهارده هزاربیت (ص۱۲س۵) با دیباچه‌ای به نثر (۱ـ۱٤) در سر گذشت او از عبدالباقی‌نهاوندی (ص۹س۸) که این دیوان را از روی خط عرفی در کتابخانهٔ خان خانان یافته و نوشته است . قطعه‌ای در باب ترتیب و تاریخ کلیات اثرطبع سراجا گردآورندهٔ آن‌دراین دیباچه هست . این‌نسخه را برای‌همان کتابخانه پرداخته‌اند (ذریعهٔ ۹ : ۷۱۲ ـ مشار ۷٤٤) .

۳۰۳٤

نستعلیق ۲۰ ذی‌قعدهٔ ۱۲۷٦ پیچی‌لیل‌درزنجان درش ۹۱ درپایان نثراللئالی تاریخ ۱۲۷۵ ودرص ۲۲۹ تاریخ ذی‌حجهٔ ۱۲۷٦ دیده میشود ودرص۱۰۵آمده که درتهران در پایان محرم ۱۲۷۵ نوشته شده است ، عنوان ونشان شنگرف .
۱٦س۷/۵×۱۵ ، ۱۳۲گ۱۷/۵×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزتیرهٔ زرکوب‌گرد و درون عنابی .

مجموعه

۱ـ انیس‌العشاق (۱ ـ ۳۸) از رامی .

۲ـ تعریف اصفهان (۳۹ـ۵۲) از ملاعطاء اعجاز هراتی (ذریعه ۹ : ۸۱)بسیار رسالهٔ شیوایی است و درهرعنوان شعریست از خود او و این رساله ازرهگذر شناخت شهرسپاهان ومردم آن در آن زمان بسیار سودمند بلکه بی مانند است.

مقدمه‌ای دارد وعنوانهای: « تمهید بساط عیش ، تعریف بهار ، مشتمل‌براسامی مقامات ، دیباچه ، اسامی حمامات ، جوش وخروش مردم دردشت و جوباره،اظهارخانه شعار عوام‌الناس ، بزازان ، خیاطان ، صفت: زر گرها ، گمانگر ، شمشیر گر،ازدحام، اسامی‌قهوه‌خانه، اسامی خواتین که بتماشا آمده‌اند، اسامی‌محلات‌شهرصفاهان،تهیهٔ‌ساز و برگ خاص و عام ، فروش مجلس انبساط ، کیفیت بزم ، شعرای محفل ، حکمای بزم ، صحبت کتاب، علمای طریقت ، اطعمه و اشربه ، فراغ کوکب آتش‌بازی،هنگام رسن بازی ، ماحصل کلام » .

آغاز: هوالله تعالی مولانا اعجاز هراتی در تعریف اصفهان نوشته ، بسمله . در دشت نامه بقطرات جویبار خامه تحریر گلکاری حمد بهار آفرین نمودن از چمن پیرایی اندیشهٔ محال است و در گلگشت باغ اظهار نعت حضرت سید المرسلین را بمفتاح تقریر گشودن محض تصور وخیال ... کمینهٔ درگاه بی نیاز اعجاز غریب نیست که ازآشیان فردوس‌آیات هرات .. بعرصهٔ اصفهان ... رسیده

انجام: و عود از تاب آتش افسردگیهای خام عیشان بجز مضراب دود از کسی گرمی دلنوازی‌ندیده . لمؤلفه :

در گلشن زمانه زفیض عدالتش	اوراد نغمه برلب بلبل دعا شود.

۳ـ آرزو وخیال (۷۷ـ۷۹) رساله‌ایست خیالی ودرآن آرزرخیال ووعده‌وشوق وتوفیق و انتظار وعواطف و احساسات دیگرسله همراه اینها است در عبارات منثور شیوایی یاد شده است .

آغاز: دروادی توهم روزی شحنهٔ آرزو دامی خیالی را بدست پیچیده کام دل می‌جست تصور خیال شخص‌آرزورا بوادی توهم درآورده متوجه شهروعده ساخت .

انجام: چون بخدمت‌آن بزرگ رسید نوشتهٔ مرا بآنجناب رسانید که شمارا بی‌توقف بسرحد حقیقت رساند

٤ـ کنزالرموز (۸۰ـ۸۲) خواص اخلاقی وطبی برخی از اموردرآن‌آمده‌است.

آغاز: بسمله . الحمدالله علی افضاله ... امابعداین رساله ایست مشتمل خلاصهٔ اقوال علما و نقاوهٔ اعمال حکما منطوی برده فصل وهرفصلی را خاصیتی منسوب است و مسمی بکنز الرموز است .

انجام : وسر بآب خطمی شستن .

۵ـ تحفة‌الملوك (۸۲ ـ ۸۵) همان رسالهٔ فارسی چهل بابی که درهر بابش چهار نصیحت است .

٦ـ داستان بهرام و بهروز (۸۹ـ۹۸) از حسن قاری وداستان دو برادر بهرام کهتر پرهیز کار وبهروز مهتر تبهکار.

آغاز: من تألیفات مولانا حسن قاری سلمه الله مخفی نیست که مشرب مسرت دنیا از شوائب مضرت صافی نیست .

انجام : وعاقبة الامر همان نهج صورت بست والسلام علی من اتبع الهدی والتحیة علی خیر البرایا .

۷ـ بحرطویل(۹۸ـ۹۹) ازساعی شیروانی که بهند رفته ودر آنجا بخواری دچار گشت درشکوه و گله از روزگار (ذریعه ۹ : ٤۱۵) .

آغاز: ابتدا میکنم این نامهٔ پردرد بنام ملك قادرقیوم خداوند کریمی که همه حوروطیور و ددودیو وسمك و ببروپلنگ و همه ازمنعم ودرویش ازویافته سرچشمهٔ ادراك فیوضات کمالات .. ولی آدم بی‌درد نداند ره توفیق وهدارا.

انجام : از ره مقصود وندانم ره توفیق وهدارا والسلام .

۸ـ دیباچهٔ نورس (۱۱۸ـ۱۲٦) ازظهوری .

۹ـ نثراللئالی (۱۲٦ـ۱۳٦) یاسخنان کوتاه علی (ع) .

۱۰ـ غرایب‌الاسرار (۱۳۷ـ۱۳۵) ازخواندمیر بلخی (ذریعه ۹ : ۳۰۷) که در آن هنگامی که از میهن خود هرات بقندهار ودربارپادشاه رفته بود بنام معین‌السلطنه ابوالنصر سلطان بدیع‌الزمان میرزا ساخته و «غرایب بلادوبحار وانهاروجزایر و جبال

وعیون‌وآباروعجایب اشکال واطواربعضی از آدمیان وجنیان‌ووحوش وطیورجهان» رادر آن آورده و باین نام نامیده است نامش در دیباچه یاد شده است . و این جز اختتام حبیب‌السیر است (ادبیات ۲۰۲ ـ استوری ۲ : ۱۳۵) .

آغاز: غرایب‌اسرارعالم آمال وامانی ... شمه‌ای از آثار قدرت‌آفرید گاریست.

انجام : جبل‌البیان گویند درآن کوه اشجار میوه داراست . . . وآن تخت را ملك خویش شمرند وچون این (ننوشته گذاشته شده) .

۱۱ـ انشائی ازظهوری (۲۰۶ ـ ۲۰۷) دران ازهمهٔ حروف تهجی و بنحوی از بی‌رونقی‌آنها یادشده است .

آغاز: مولانا ظهوری درشکوهٔ بیرونقی سخن نوشته ، روز گاریست که کلك و دفترسخن‌سنجان معنی پرور درماتم گریبان سخا گسترپلاس سوگواری در گردن.

انجام : یابزبان حال دروادی مقال بزبان‌آمده که یا کریم ادر کنی والحمدلله اولا وآخرا .

۲ـ جنگ (سراسردفتر)درآن مطالب پراکنده‌ایست مانند نامه‌ای‌بزن‌بعنوان «خانم‌جانم» (گ۱پ) وشعرفارسی در۲ر وپندهایی بفارسی ازبزرگمهر و افلاطون و انوشیروان ودیگران واخباروتاریخ وداستانها ونامه‌های نظیری‌هنگام رفتن بحجازو میرزا عزیز باورنگ زیب و همایون پادشاه هنگام رفتن بعراق بشاه تهماسب و شیخ ابوالفضل اکره بعزیز کوکه (۱۰۰) و انشاء میرزا جعفر قزوینی در پاسخ حکیم ابوالفتح (۱۰۱) وپندهای بوعلی ثقفی (۱۰۵) ونامهٔ میرزا ناظما بمیرزا الهی(۱۷٤) و مقرب‌الخاقانی میرزامحمد ونامهٔ اشتیاق وبسادات وتهنیت وطلب‌آب تمیز و پاسخ‌آن ونامهٔ میرزا تیموربخواجه محمدطاهر درپاسخ درخواست‌نخودآب (۱۸۸) ونامهٔ‌میرزا فصیحی بطالب آملی (۱۹٤) وحسنخان بمنوچهرخان ومیرزاهاشما (۱۹۸) وشاهزاده مرادبخش درزندان بشاه شجاع (۲۰۰) وحکیم همام بحکیم‌ابوالفتح وشیخ ابوالفضل بخان‌خانان (۲۰۳) ونامهٔ قایم‌مقام ازجانب خاقان مغفوربنایب‌السلطنة (۲۱۹)وانشایی

ازمیرزا محمدعارف طالقانی که‌فتح‌الله حسینی ازاوشنیده ودر۱۲۹۰ دراین نسخه‌نوشتهٔ است وخط هموپیش‌ازین هم هست مورخ ۱۲۸٦ (۲۳۲_۲۳۷) ودرآغازنسخه و جاهای دیگر .

۳۰۳۵

نسخ عبدالله‌بن حاجی‌تقی بروجردی در ۱۲۵٦ ، نشان‌شنگرف ، ش۳ازآغازافتاده‌است.
۱۷س۸/۵×۱۴/۵ ، ۱۰۸گ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ مصباح‌الشریعة ومفتاح الحقیقة (۲ پ ـ ٤۳ ر) منسوب بامام صادق .

۲ـ فتوح‌الابرار (٤٤ پ ـ ۸۵ر) دران حکم وسخنان کوتاه علی (ع) بترتیب تهجی آمده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی دلنا علی ذاته بذاته . . و بعد قال الفقیر ... هذه الرسالة ... موسومة بفتوح‌الابرار فی‌ماورد من حکم امیرالمؤمنین علی ... علی‌ترتیب حروف التهجی ... بحذف الاسناد والراوی .

انجام: ومالکهامملوك وتراثها متروك.

۳ـ الاعتقادات (۸٦ ر ـ ۱۰۸پ) ازابن‌بابویه رازی .

۳۰۳٦

نستعلیق سدهٔ۱۱ ، عنوان شنگرف . برگشماری‌اصلی نسخه از۱۲۸ است تا ۷۳٦ ، صفحه شماری آقای باستانی‌از۱تا۱۰۰٦، یادداشت روزچهارشنبه ۲۸ج۱/۱۲٦۵ بنام امیرنظام در تبریزوروز آدینه ۲۸ ج۱/۱۲۴۷ ازمحمدبن‌میرزامحمد مستوفی وظایف‌آذربایجان‌درص۴۷۵هست.
سطرچلیپا۱۲/۵×۲۴ ،۷۲۲گ۱٦×۲۸/۵ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج‌مشکی‌ضربی‌مقوایی

تذکرهٔ ولائی

جنگی‌است‌ازشعرهای سرایندگان‌فارسی‌زبان باسرگذشتی کوتاه ازآنها .

نسخه ازرود کی آغاز باسی واندبیتی از او وبسر گذشت خواجه شهاب الدین عبدالله مروارید دانشمند وخوشنویس ونوازندهٔ قانون پسرخواجه شمس‌الدین‌مروارید دستوروزیر پادشاهان کرمان انجام می‌یابد ودرپایان تاریخ مرگ تیموروالغ بیك و شاه رخ وغازان وجهانشاه حسن‌بیك و رفتن همایون پادشاه بعراق (۹٦۱) و تولد سام میرزا ورستم میرزا بشعر وشعری در بارهٔ علی‌قلی‌خان امیرغازی شیرازی وخان‌زمان وبهادرخان هست .

درص۱۰۰۲ درسر گذشت خواجه عبدالله مروارید آمده : و اورا در جواب این مطلع حضرت مولانا عبدالرحمن جامی :

نوبهاران دید شاخ گلی از گل من   غنچه‌هایش بود آغشته بخون‌دل من

این مطلع زادهٔ طبع شریف آن حضرت است . مطلع :

آه کز هر که وفا بود امید دل من   غیر نومیدی از وهیچ نشد حاصل من

بنابرحکم این بزرگزاده فاضل این غزل تتبع نموده شد لمؤلفه:

دیگری را مکش از غمزه بر غم دل من

هر زمان قصد هلاکم مکن ای قاتل من

مکشی خنجر و خون میخورم از حسرت آن

گرشود رخنه دم تیغ تو از بسمل من

قابل دولت غمهای تو آیا دل کیست

نیست مقبول تو باری دل نا قابل من

سر بنه برسر آن کوی علایی زان روی

تادم حشر در اینجا است چوسر منزل من

پس میتوان گفت که گردآورنده این تذکره علایی نامی است و این تذکره را تذکرهٔ علایی نامید .

دراین جنگ این خطوط واین تاریخها دیده میشود : خط محمدباقی(ص٤۹٦)

خط حسن دهلوی بفرمودۀ « صاحب کتاب » خواجه آقابیك در ... ...
۱۰۰۵ دربندرسورت (ص٦٦٦) ، خط مورخ ۱۰۰۷ (ص ٥۳٤) ، تاریخ ۲۲ محرم ۱۰۰۷ درسورت (ص٦۲٦) ، خط یحیی‌بن هاشم موسوی قمی‌برای (صاحب‌بیاض) در ٦ رجب ۱۰۰٤ (ص٦۷۱) ، خط ابوالحسن حسینی بفرمودۀ [صاحب‌بیاض] در « جهاز مبارك صمدی» (ص۹٥۳) ، خط ملادوستی حصاری ساکن مکه هنگامی که از آنجا بهند میرفته دربرابر«دیو» (دیب) بفرمودۀ « صاحب بیاض » در ۱۰۰۱ (ص۹٦۰)، خط عبدالحی قریشی‌دربندرسورت(٦۳۳)نیزازهمو درسورت درروزدوشنبه۱۱محرم۱۰۰٦ بفرمودۀ همو (ص۹۷۱) ، ازهمودر۲٤ رمضان ۱۰۰۷ برای خواجه‌آقا بیك (ص٤۹۳) ، خط ابومحمدتته‌ای (۲۸۹) .

فهرست اسامی شعراء

حرف‌الف

حرف با

حرف جیم

حرف حا

حرف خا

حرف را

حرف زا

حرف سین

حرف شین

حرف طا و ظا

حرف عین

حرف نون

۳۰۳۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴ .

۱۹س۱۴×۱۹/۵ ، ۱۱۷گ۱۷/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

جنگ

گردآوردهٔ علی رضابن داود وقایع‌نگار و درآن تاریخ ٣ محرم ١٣٠٤ آمده ونظم و نثر خود اوست با مطالب پراکندهٔ دیگرعربی و فارسی .

۳۰۳۸

نستعلیق ۱۰۳۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، درپایان تاریخ تولدشاه اسماعیل در سه شنبه ۲۵ رجب ۸۹۲ وشاه تهماسب در۹۱۹ و جلوس اسماعیل در۹۰۵ ومرگ او در ۹۳۰ و صدارت غیاث الدین منصورشیرازی درعهد شاه تهماسب در۹۳۵ و مرگ علی‌عبدالعال در۹۴۰ وتولد شاه‌عباس در ۹۷۸ و مرگ تهماسب در۹۸۴ باماده تاریخ پاره ازآنها بنظم‌هست.

۱۹س۶×۱۴/۵ ، ۲۸۱گ۱۲/۵×۲۱/۵ ، کاغذسپاهانی ـ جلدروغنی‌باگل‌وبوته .

۱۹۸٤

کشکول

از قاضی نورالله شوشتری و سید شریف پدر او و درست مانند کشکول بهایی مطلبهای پراکنده وسودمندی دارد و برخی جاها هم فارسی است درپایان آمده «نقلت هذه الفوائد کلها من المجموعة التی نقلها السید العالم ضیاءالدین میر نورالله الحسینی المرعشی الشوشتری ووالده السیدالشریف بخطهما . . وقدوقع الفراغ فی‌یوم‌الخمیس الرابع و العشر[ون] من شهر رجب المرجب ... سنة ۱۰۳۵ خمس وثلاثین بعدالالف و از اتفاقات عجیبه آنکه سال تاریخ این کتاب که هزاروسی‌وپنج سال است از کاتب کمترین عبادالله عبدالصمد انجامید ـ بلغت المقابلة بالاصل خمس و عشرین من . . . (پاره شده) .

درآن از کتابهای بسیاری یاد شده از آنها است تلخیص مجمع‌الاداب فی‌معجم الالقاب از عبدالرزاق فوطی (۳۰٦ و ۳۰۷ـ۳۰۸) .

آغاز: بسمله . و به ثقتی . قال‌الله تعالی و ذکراسم ربه فصلی ذکر فخرالدین الرازی فی تفسیر سورة سبح اسم‌المسئلة الثانیة الفقهاء احتجوا بهذه الایةعلی‌وجوب تکبیرة الافتتاح.

۳۰۳۹

نستعلیق‌خود شاعر ، عنوان ونشان شنگرف، بیتی ازمیرزای‌ساوجی دربالای‌ص۷۱هست . ۱۴س٦×۱۵ ، ۹۴گ ۱۲×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج زردضربی‌مقوایی .

دیوان

از اسدالله بن محمد حسینی طغرای تفرشی مستوفی دربار ناصری که در زمان نوشتن این دیوان در ۱۲۹٦ پنجاه سالی در دیوان و دربار گذرانده بود و بخارج هم رفته است . دیباچه‌ای ازو به نثردرآغاز هست درسر گذشت او (۱ ـ ۷) دردیوان‌غزل

و قصیده ورباعی است(۱۱_۱۷۸)درص۷_۹نثریست بی نقطه‌ازخود او . اودرغزلها که بترتیب تهجی است دربیشترآنها شعر یکی از استادان‌آورده وبهمان وزن وقافیه‌آن را دنبال کرده است (ص۱۱_۹٦) قطعه‌های هجووشوخی ودرخواست ومطالب دیگران هم بترتیب تهجی است (۹۹_۱٤۹) مسمطات در ص ۱۵۱_۱۵٤ و رباعیات‌درص۱۵۷_۱۷٤ و مثنوی هجوی و جزآن درص۱۷۷_۱۷۸ومفردات درص۱۸۵ _ ۱۸۸ است . در ص۱۸۱_۱۸۳ که دو برگی است باندازهٔ کوچکتر نثراست‌وتاریخ ۱۳۰۹ دارد . نثر او را بالاتراز نثرقائم‌مقام و فاضل خان دانسته اند .

دردیباچه از ناصرالدین یاد شده است .

بیشتر غزلهای اوتتبع سعدی وحافظ است و هم ازقاآنی و معشوق ترکستانی و حکیم انوری و فروغ و ذوالفقار شیروانی ومظفرهروی .

در آن یاد شده ازامین‌الملك و شاهدی مهوش تخلص وظل سلطان و خود شاه و صادق نامی نوری و احمد ظلی پسرموسی‌خان و احمد نامی وابوالقاسم وعیسی‌خان پسر موسی‌خان و بیان‌الملك وسنگلاخ و کاظمخان میرآخور و عبدالعظیم (شاهزاده) و کتاب مجمع‌العشاق و دانش در ستایش ونکوهشها که کرده است .

شعراثیراخسیکثی و پاسخ او از کمال‌اسماعیل وپاسخ او از سلطان ساوجی در آن هست (ص٦۷) .

آغاز: بسمله . حمدالله‌المتعال که جمال‌دولت واقبال کمال خلود وجودمسعود شاهنشاهی زینت کمال یافته . . . حرره اسدالله ولد محمد دراول ماه صوم سال ۱۲۹٦ (ص۹) شیخ سعدی راست :

این روی‌بین که حسن بپوشیده‌مارا — وان دام زلف و دانـهٔ خال‌سیاه‌را

فی الجواب

ای جلوه ها زسروقدت خاك راه را — بر چهره داغ از غم روی تـو ماه را

نرگس‌بباغ‌عشوهٔ چشم تو گرندید — آموخت از کـه شیوهٔ چشم سیاه را

انجام :

لیسند و زنند اینان ته سوخته و ته کاسه

زین روی همی باشند پیوسته بتلواسه

۳۰۴۰

نستعلیق شاهمیر بن محمدامین حسینی اسعرابادی درمحرم ۱۰۵۴.
۱۸س۸×۱۷ ، ۵۶گ۱۲/۵×۲۲ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی .

محبت‌نامه یا مثنوی مهر و محبت

ازحکیم‌شفائی‌ملاشرف‌الدین حسن‌بن‌حکیم‌ملای‌اصفهانی که در ۹۶۰(= نسخهٔ مهر) سروده است (ذریعه ۹ : ۵۲۹ـنصرابادی۲۱۳) .

آغاز افتاده :

پرستاران خود را کرد آواز — که جمع آیند در لشگر گه‌ناز

که چون فرمان‌رسدازدلفریبی — شکست آرند بر قلب شکیبی

....

ز خورشید سپهر آشنایی — فروغی ریز در چشم شفایی

(ص۱۱)

....

صباح عهد دولت شاه عباس — بهار خلد فطرت شاه عباس

(ص۱٤)

انجام :

سخن را میگشودم پرده از چهر — که ناگه رو نمود این‌نسخهٔ‌مهر

نهال فکر بـاطل کندم از بیخ — که هم این نسخهٔ مهرست‌تاریخ

الهی این گل باغ محبت — که بویی دارد از داغ محبت
مبادا هرگز از خاطر فراموش — بود آرایش دست و برو دوش
نشان تا باشد از گلزار یاری — زنندش بر سر دستار یاری
کندهر کس دراین گلشن‌صبابی — گل تحسین فشاند بر شفایی

۳۰٤۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان ونشان شنگرف، آغاز وانجام‌افتاده ، میان صفحهٔ ۲۵۱و۲۵۹افتاده ومنظومهٔ قاضی محمد زمان‌که برای خان احمد گیلانی فرستاده وازاوخواسته که‌بدربارشاه‌عباس‌بیاید وگفته‌که شاه سوگند خورده است و سرانجام‌خان احمدخان بروم میگریزد وباید بنوشتهٔ آقای‌باستانی درآغاز نسخه دردوجا در ص۲۵۳-۲۵۷ باشد اکنون درنسخه دراینجانیست ، برخی ازصفحات پس و پیش شده است .

۱۵س۹/۵×۱٦/۵ ، ۱۴۴گ ۱۵×۲۴/۵ ، کاغذ سپاهانی جلدتیماج تریاکی قهوه‌ای.

جنگ

قصاید چندین شاعراست بدینگونه :

خاقانی شروانی (۱) رشید وطواط (۳) ابن‌حسام ملامحمد (٦ ، ۷۸ ، ۹۷)اهلی خراسانی (۱۳،۳۱) میرحاج (۲۹،۲۰۳) حسام (۵۵) افجنگی (٦۰) شوریده در نظم مورخ ۸۸٤ (٦۳) علی نقد حجازی (۷۰،۱۲۸) حسن کاشی (۷٤ ، ۱۷۷،۲۲۱ ، ۲۲٤) جامی (۷۷) میر(۸۳) محمودمحمودی (۸۵،۱۱٦) سلیمی (۸٦) کمال غیاث(۸۸،۱۲۲) شیخ ابوالقاشم متخلص به ابوالقاسم (۱۰۹) نظام استرابادی (۱۱۹) رازی (۱۲٤) مسلمی(۱۳۰) خاکی(۱۳۲) سیدعلی(۱۳۳) بیدلی (۱۵۹) آذری (۱۷۵)شمس‌تبریزی (۱۸۹) سلمان ساوجی(۱۹۰،۲۰٤) سالم (۱۹٤) زلالی (۱۹٦) وحشی (۲۰۱ ، ۲۱۵) طالب آملی (۲۰۵) غزالی مشهدی (۲۱۲) ظهیرفاریابی (۲۱٦) ابن یمین (۲۱۷) ولی دشت بیاضی (۲۱۸) شیخ فیضی (۲۱۹) ناصر (۲۲۱) خواجوی کرمانی (۲۲٤) شیخ آذری (۲۲٦) ناصر خسرو (۲۲۸) قدسی (۲۲۹) امری در قصیدهٔ مورخ ۹۹۰ بنام

محیط المعانی (۲۳۵) میرزاقلی میلی (۲٤٠) نظام (۱۱۹ ، ۱۳۷ ، ١٦٥ ، ۱۷۹، ۲٤٥) امیدی (۲٥١) انوری (۲٦٠) .

٣٠٤٢

نستعلیق روز سه‌شنبه ۱۷ ع ۱۰٦۷/۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زر و لاجورد ، سرلوح زرین .

۱۲س ۸×۱۵ ، ۲۷۸گ ۱۳/۵×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

سفينة النجاة

از حاج میرزا علی رضای تجلی پسر کمال‌الدین حسین اردکانی شیرازی در مبدء و معاد ونبوت و امامت درسه‌مقام ویك خاتمه که در هند درجوانی و دررداهل سنت ساخته است (ذریعه ۹ : ۱٦٧ ـ طوس ٤:١٦٢) .

آغاز: بسمله . الحمدلله فاطرالسموات والارض ... اما بعدچنین گوید . . . ابن کمال‌الدین حسین علی رضای منسوب باردکان شیراز .

انجام : چرا مستبعد باشد انما امره اذا اراد ... والیه ترجعون الحمدلله الذی وفقنالتتمیم هذاالتألیف ویسرلناالفراغ من الاتمام فی یوم الثلثا سابع عشرشهرربیع الثانی سنة سبع وستین من الهجرة النبویة .

٣٠٤٣

نستعلیق شمس‌الدین حسین‌بن محمد شیرازی درحجاز در ۱۰۴۹ ، عنوان شنگرف ، حواشی‌دارد بانشان «منه» وتاریخ‌تألیف در نسخه نیست.

در پایان نسخه طبقات روات شیعی است و وفیات دانشمندان وبرخی از فوائد ادبی و بسیار سودمند است ، یادداشتهای ۱۰۴۹ تا۱۰۵۴ دارد ، درآغازهم فوایدی است ، نسخه ازآن بهاءالدین محمد اصفهانی بوده وخط ومهر مورخ ۱۰۷۸ اوهست.

۱۹س ۹×۱۷ ، ۲۷۴گ ۱۴/۵×۲۹، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج زرد ضربی‌مقوایی‌باالولا.

تلخیص المقال فی تحقیق احوال الرجال

ازمیرزا محمد استرابادی است(حقوق ٣٠٤) .

٣٠٤٤

نسخ ١١٥٦ ، جدول‌شنگرف، «بلغ مقابلة بعون‌الله» دارد ، حواشی بانشانهٔ «مبهم ، منه‌ایضاح، ایضاح»، برگشمار داردباشمارهٔجزو درگوشه‌های‌راست صفحه‌ها ، مهر «محمدباقرالعلوم١١٦٠»درآغاز وانجام نسخه هست .

٢٠ جدول جای‌سطرها١٢×٢٣ ، ٢٣١گ١٩/٥×٢٩/٥ ، کاغذفرنگی‌موریانه‌خورده ـ جلد تیماج تریاکی‌مقوایی .

جامع اجزاء اسماء روات یا ایضاح الرجال

بفارسی و دربارهٔرجال وروات شیعی است در جداول برحسب طبقات ازاصحاب پیامبر تا حسن عسکری با نشانه‌های‌اختصاری: « ل ، ی ، ن ، س ، ین ، قر ، ق ، ظم ، ضا ، ج ، دی ، ری ، قائم» هریکی در چند فصل وبترتیب تهجی بانشاندادن‌نام وپدر و کنیه و لقب و نسبت و شهر سپس اصطلاحات وافی است و جدولهایی در بارهٔ خلفا و چهارمذهب وقراء و شمارهٔ اصحاب پیامبر ودوازده امام . این کتاب در١١٥٢ و١١٥٣ ساخته شده‌است .

دراین دفتربرای‌پیامبر وهریك‌ازامامان پس ازجدولی برای‌خودآنهاازاصحاب آنها درچندین باب هریك چندفصل یاد میشود . نخستین‌باب درهریك ازآنهادربارهٔ راویان‌آنها است از نزدیکان وخویشان آنها و دوم در بارهٔ موالی‌آنها است و سومی در بارهٔ راویان‌آنها که از نزدیکان نباشند و این راویان در همهٔ بابها بترتیب تهجی درجدولها یاد میشوندآنهم درچهارطبقهٔ صحیح وحسن ولااعلم ولانعلم و در هر فصلی نیز شمارهٔآنها از پیش یاد میشود .

این دفتر ازشاهکارهای دانشمندان اخیر شیعی‌است و شایسته است که با دقتی بچاپ برسد .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... وبعد مخفی‌نماناد که این ذلیل حقیر بیمقدار جامع اجزاءِ اسماءِ روات ازسیدابرار و ائمهٔ اطهار . . . را بخاطرقاصر رسید که هر گاه‌یکنفرازاین نوع که آن را انسان گویند ... وتألیف این نسخه که مسمی است به « جامع اجزاء اسماء روات » درسنهٔ هزاروصدوپنجاه ودو اتفاق افتادوبنابرین بخاطراین غریق بحرعصیان رسید که ... ضعیف را به «لااعلم» و مجهول را به «لانعلم» مصطلح گردانم .

انجام : قدتمت « کتاب‌ایضاح‌الرجال‌فی اسامی اصحاب ائمة اطهار»صلوات‌الله علیهم اجمعین فی محرم ۱۱۵۳ ، تمت‌الکتاب بعون‌الوهاب فی ۱۱۵٦ ... (پس‌ازاینجا اصطلاحات الوافی‌است وجدولهای خلفا وقراء وشمارهٔ اصحاب) جدول‌اعداداصحاب... عدد مجموع اصحاب همه علیهم‌السلام ششهزار[و] پانصد[و] نود[و] پنج ٦۵۹۵ .

۳۰۴۵

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، نسخه ازحرف حاء « وازتخمش یك مثقال وبدل‌خشخاش کاهو است دراکثر مواد . خشخاش منشور قسمی ازخشخاش بری‌است برگش شبیه به برگ تره‌تیزك‌ودراز با خشونت ومایل بسفیدی »تا حرف دال دودخشب صنوبرکرم درخت‌کاج است قریب‌الطبع بذراریح . . . وزخم‌کردن‌اعضاعجیب‌الفعل‌است دودخل‌کرمی‌که از سرکه وشراب» .

۱۷س‌۱۰/۵×۲۰ ، ۲۴۰گ‌۱٦/۵×۲۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای

تحفة المؤمنین

از حکیم نجیب‌امیرمحمدمؤمن‌بن میر محمد زمان حسینی تنکابنی دیلمی که درزمان شاه سلیمان صفوی ساخته است (ذریعه ۴۰۲:۳ ـ ره‌آورد ۱۱۹) .

۳۰۴۶

نسخ روز دوشنبه ۱۹ رجب ۱۰۹۲ ، عنوان درمتن وهامش ونشان شنگرف ، حواشی لغوی دارد ، تاریخ روز یکشنبه ۲۶ محرم ۱۰۸۴ درپایان جزو دوم هست، یادداشت تاریخ تملك محمد باقربن حاجی نجفعلی ارالی درع۱/۱۲۰۷ ودیگری در۱۲۴۴ درصفحهٔ عنوان هست.

۲۳س۱۱×۱۸ ، ۱۸۵گ ۱۹×۲۵/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزضربی مقوایی

ترویح الارواح فی تهذیب الصحاح

از محمودبن احمد زنجانی و گزیدهٔ نخستین او است از صحاح جوهری و جز ترویح الارواح حکیم الدین محمود تبریزی که درپزشکی است . گزیدهٔ دوم اوتنقیح الصحاح است . نام کتاب در دیباچه هست (ذریعه ۱۷۰:۳ ـ چلبی ۱ : ۲۸۲ و ۲ : ۷۶ ـ سپه ۲ : ۱۶۶) .

آغاز: بسمله وبه ثقتی . الحمدلله مانح الاعلاق وفاتح الاغلاق . . . اما بعد فما یخفی علیك ان اللغة العربیة من اجل العلوم قدراواعلاها شرفا .

انجام : لانها والسین ساکنتان وهذا آخر الکتاب والله الموفق للصواب .

۳۰۴۷

نسخ ابوالحسن بن میریحیی کسکری در مدرسه درکوشك درروز چهارشنبه ۲۶ع۱۱۰۳/۲،عنوان ونشان شنگرف ، حواشی نستعلیق وپاره‌ای ازآنها بانشانهٔ «منه» ، مالك مرتضی بن احمدحسینی رشتی (با مهر ۱۲۴۰) ومحمد رضا نوادهٔ آغامحمدباقر وملامهدی رشتی ، درصفحهٔ عنوان آمده «سفینة النجاة میرزا محمدتنکابونی» .

۲۳س۷/۵×۱۶/۵ ، ۱۲۳گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی درون ترياکی.

سفینة النجاة

ازمحمدبن عبدالفتاح تنکابنی که درچاشت روزپنجشنبه ۱۴ج۱۱۰۲/۲ بعربی

ساخته است . درچهارمقصد است (صانع ـ نبوت ـ امامت ـ معاد جسمانی)سومین‌مقصد آن بیشتر کتاب است و آن سه مقصد دیگر رویهم نه برگ نسخهٔ ما میشود . نـام کتاب در آغاز ونام مؤلف وتاریخ درپایان امده است .

آغاز: بسمله و به نستعین . الحمدلله رب‌العالمین ... اعلم انه لابدلکل‌من کان قادرا علی‌الاکتساب ان یعلم مایتعلق باصول‌الدین بالبرهان ... فاحببت‌ان‌اشیر اشارة خفیفة الی بعض مایتعلق بها فی مقاصد ... و بعد ماتشرفت . . . باتمام الکتاب سمیته بسفینةالنجاة.

انجام: بجوده و کرمه وبحقهم آمین رب‌العالمین .

۳۰٤۸

نستعلیق در متن وریزتر درهامش ازسدهٔ ۱۳ ، عنوان‌ونشان شنگرف .
۲۱س۹×۱۵ ، ۸۸گ۱۵/۵×۲۱/۵، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ القانون (درمتن) ازابن‌سینا است (کتاب چهارم) .

۲ـ دلائل‌النبض (۱۱ر-۱٦پ‌هامش‌ناقص) ازیوسفی هروی (ره‌آورد۲۰٤).

۳ـ معرفت نبض (۱٦ پ ـ ۱۸ ر هامش) ازمعزالدین محمد موسوی طبیب .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد برارباب دانش مخفی نماند که چون دانستن احوال نبض بسیار مشکل است لهذا ... محمد طاهر ابن معز الدین محمد طبیب این رساله را از کتب عربی وفارسی تألیف نمود .

انجام: وذوالفتره آنست که فتوری در قرعهٔ نبض بهم رسد (تمت فی دشت ترکمان) .

۲ـ درمان مطبقه (٤۹ پ ـ ۵۰ ر هامش) .

آغاز: دستورالعمل مطبقه . نسخهٔ منضج که درمطبقه داده میشود.
انجام : اضمده‌واطلیه‌وغیره ۱۲ (بخط کمترین شفیع درسنهٔ ۱۲۹۵)

۳۰٤۹

نسخ روزچهارشنبه ۱۴ج۱۱۸۱/۱ ، جدول شنگرف ولاجورد وزرد ، عنوان شنگرف در متن و هامش .
۲۳س۱۰×۱۷/۵ ، ۳۲۶۳گ۱۵/۵×۲۳ ، کاغذ سپاهانی نخودی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی درون سرخ مقوایی.

اظهار ماعندی بمنسك الفاضل الهندی

حاشیه‌ایست استدلالی برمناسك‌الحج بهاءالدین فاضل هندی ازمحمدبن‌علی‌بن حیدر موسوی مؤلف الحسام المطبوع من المعقول و المسموع (ص۳) در زمان خود مؤلف چون «قوله سلمه‌الله» دارد . درآن از المعمیات قطب‌الدین نهروانی حنفی یاد شده است (۳) .

آغاز: بسمله . بعد حمدالله المتین القوی . . . فیقول محمد بن علی‌بن حیدر الموسوی هذه حواش خدمت‌بهاالواجب الکفائی‌فی‌الدین علی ما کتبه فی‌مناسك‌الحج فاضل‌العصر المولی بهاءالدین ... وسمیتها اظهار ماعندی بمنسك الفاضل‌الهندی .

انجام : من الاحتیاط ما هو اضعف من ذلك هذا ما وجدنا من خط الشارح السیدالجلیل من عبارةالمتن و کذا ما کتب علی شرحه وقدتم و ختم‌الکتاب‌والمقابلة فی مجالس شتی آخریوم‌الاربعاء رابع عشر شهرجمادی‌الاولی سنة احدی وثمانین ومأة و الف ... کتبه ... فی ۱۱۸۱ (نام‌نویسنده پاك شده است) .

۳۰۵۰

نسخ در ش۱ و نستعلیق درش۲ و نسخ معرب درشت‌تر نوشتهٔ دنوبابیکی احمدبن‌علی‌مکی‌درش۳ و نستعلیق ریزتر درش۴ و نسخ درش۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، همه باید ازسدهٔ ۱۲و۱۳ باشد ، ش ۵

۱۹۹٤

از آغاز و انجام افتاده و برابر است باص۷۰ س۴ تاص۱۹۹ س۱۷ چاپ ۱۳۰۴ ایران .
۱۱س۹×۱٦/٥ ، ۱٤٣گ۸٦ ۲۱/٥×۱٤ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ .

مجموعه

۱ـ صلوة العید (۱ـ۹) وصف این نماز است بعربی .

آغاز: فصل فی صفة صلوة العید اذا اراد ان یصلی فلیقم .

انجام: انك حمید مجید :

۲ـ هزارویکنام خدا (۱۱ـ۱٦) نامها است باشمارهٔ برخی از آنها (عربی).

۳ـ صلوةالخمیس (۱۷ـ٤۸) خطبه‌ها ایست بعربی .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین حمدا یوافی نعمه و یکافی مزیده .

انجام: والحمدلله رب‌العالمین (تمت‌الصلوة الخمیس ... علی‌ید ... دنوبابیکی احمدبن علی‌المکی غفرالله له ... والمومنات) .

٤ـ شرح زیارة الاربعین (٥۰ـ٥٤) وصف این زیارت است بروش شیعی.

آغاز: شرح زیارة الاربعین اخبرنا جماعة عن ابی محمد هرون بن موسی التلعکبری ... عن صفوان‌بن مهران‌الجمال گفت مولای‌من‌صادق ... درزیارت‌اربعین گفت زیارت کن روز اربعین وقت چاشتگاه فراخ .

انجام: وباز گردد انشا الله عزوجل .

٥ـ انوارالربیع فی انواع البدیع (٥٦ـ۱۷۱) از سیدعلیخان مدنی .

۳۰٥۱

نستعلیق‌مؤلف‌درسدهٔ ۱۴ ، برخی از رقمها شنگرف ، نسخه‌در پیچی‌لیل ۱۲۸۹ درزنجان‌درکتابخانهٔ رکن‌الدوله بوده است .

۱۸س۱۳×۲۱ ، ۱۱۰گ ۱۷/٥×۲٥ ، کاغذ ـ جلد تیماج مشکی‌ضربی.

رساله در علم وفق اعداد و طلسمات

از یعقوب بن محمد بن علی طاوسی یزدی بنوشتهٔ آقای باستانی در صفحهٔ عنوان.

آغاز: اول کتاب این است . دوعدد اول و آخر یکی از آن دورا از وفق مربع بباید کاست .

انجام: طلسم این است باشمعلونی .

۳۰۵۲

نسخ یوسف درروز یکشنبه رمضان ۹۹۹ ، جلد دوم درروز آدینه ج۹۹۹/۱ نوشته شده است ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخهٔ درشام رشوال ۱۲۵۱ خریده شده است ، نیز در ۱۲۸۹ نزد ملازمان خریده شده است، نسخه شرح دفتر دوم وسوم است .

۲۶س ۹×۱٦/۵، ۲۷۴گ ۱۴/۵×۲۰/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد مقوا گردو عطف تیماج تریاکی ضربی.

جواهر الاسرار و زواهر الانوار

شرحی است از کمال الدین حسین بن حسن خوارزمی بر مثنوی مولوی رومی (مجلس۳ : ۵۰۱ ـ نخجوانی۲۵۸ـطوس ٤ : ٦۳ ـ منزوی ۲:۱٤٦۱ ـ مشار۵۱۳) .

۳۰۵۳

نستعلیق سدهٔ ۱۰ ، عنوان ونشان ورقم وجدول شنگرف ، حواشی بانشان « شرح ، شرح زیج، زیج ایلخانی ، تفهیم مولانا مظهر ، شرح علامهٔ بیرجندی،معینیهٔ خواجه نصیر» .

۲۰س ۱۱/۵×۱٦/۵ ، ۳۸٦گ ۱۷/۵×۲۴/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج تریاکی.

زیج خاقانی در تکمیل زیج ایلخانی

از الغ بیك است (حقوق۱۳۳) .

۳۰۵۴

نسخ سدهٔ ۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر ولاجورد وشنگرف ، حواشی نستعلیق ریزو با نشانهٔ «منه دام‌ظله».

۱۷س،۷/۵×۱۴/۵ ، ۱۷۱گ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای .

الینابیع

در قضا وشهادة است ودر آن ازمفاتیح و ریاض یادشده‌است . نام کتاب در صفحهٔ عنوان دیده میشود .

آغاز: المنبع الثانی ویجری منه ثلثة انهار النهر الاول فی القضاء و یسیل منه اربعة جداول لصفات القاضی وآدابه و کیفیة الحکم واحکام الدعاوی الجدول الاول فی صفات القاضی ومایلحق بها .

انجام : ترشیح فی صیغة الحکم وتوابعه ... اذاقضی له زوجة غیره حرمت الزوجة علی زوجها بغیر طلاق منه اوادعت .

۳۰۵۵

نسخ علی بن نقی بن محمد (سدهٔ ۱۰و۱۱) برای شریف علاءالدین (؟) (صفحهٔ عنوان) ، مقابله و عرض‌شده با نسخهٔ صحیحی، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زروشنگرف ولاجورد ، مهرمحمدحسین مورخ ۱۰۴۵ درصفحهٔ عنوان هست ، گویا در۱۲۷۵ وقف شده‌بود وازوقف‌نامه ومهر آن کمی‌مانده وبریدند و بآن کاغذ چسباندند .

۲۲س۱۰×۱۷ ، ۱۵۶گ۱۶×۲۵/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی ترلنجی مقوایی.

معانی الاخبار

از ابن‌بابویه است (طوس ۱۷۲:۵) .

۳۰۵۶

نستعلیق ریز سدهٔ۱۱ ، ش۱ اندکی‌از نیمهٔ نخستین کتاب است ، ش۲نیز از نیمهٔ نخستین کتاب‌و آغاز آن هم افتاده است .

۲۸س۹×۱۸/۵ ، ۲۸گ۱۴×۲۲/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی‌حاشیه‌دار.

مجموعه

۱ـ التکملة فی شرح التذکره (۲ پ ـ ۱۶ پ) از محقق خفری‌است.

۲ـ منیةاللبیب‌فی‌شرح‌التهذیب (۱۷ ر ـ۲۸پ) .

۳۰۵۷

نستعلیق مؤلف ش۲ درش۲ وش۱ هم باید بهمین خط باشد ، عنوان و نشان‌شنگرف.

۲۴س۹/۵×۱۶ ، ۱۱۶گ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

مجموعه

۱ـ مصباح المنجمین (۱ ـ ۱۳۱) در « طالع ولادت » شاه زاده ازدودمان‌نادر از محمد رضای حسینی‌مشهدی دریك‌مقدمه و دومقاله : نخستین درپنج‌باب‌هریك‌چند فصل (مقالهٔ دوم‌درنسخه نیست)بنام شاه زاده‌ای که نامش در نسخهٔ ما پاك شده است . زایچهٔ شاه‌زاده که از دودمان نادر است ومتولد در ۲۱ع۲/۱۱۶۵ درمشهد در فصل ۱ باب۱مقالهٔ ۱ هست .

آغاز: بسمله . و به نستعین . حمدوثنای از حدافزون و شکر و سپاس اخلاص مقرون جهان آفرینی را سزا است که بی‌ذکر نامش هر سخنی خام وبی‌شکروثنایش هر کاری ناتمام .

انجام: باب پنجم در باقی اعمال متعلقه بمیلادات . . . فصل اول در انتهاءات

برج ... تا دروقت احکام معدباشد حسبناالله ونعم الوکیل (تم تم تم) (پس ازاین ۱۸ صفحه جدول نجومی است) .

۲ـ مفتاح المنجمین (۱۳۳ ـ ۲۳۰) از محمد اسماعیل حسینی مشهدی بنام محمدعلی میرزا دریك مقدمه و دومفتاح : نخستین درسه اصل ، دومی درسه نوع وخاتمه درادوار وقرانات واحکام آنها . عنوانهای فائده وفرع ونکته دارد .

آغاز: بسمله . اجناس حمد ازتعریف بیرون خالقی را سزا است که بی ذکر اسمش هر کلمه‌ای خام وانواع شکر ازتوصیف افزون قادری رارواست که بی یادثنایش هرفقره‌ای ناتمام .

انجام: هذاماخطر ببالی ... محمد المدعو باسمعیل الحسینی فی سنة ۱۲۳۱ هجری .

۳۰۵۸

نسخ مورخ ۱۰۷۰ اگرچه دست خورده مینماید ، عنوان ونشان شنگرف ، تصحیح‌شده‌است ، باحواشی میرداماد بانشانهٔ «م ح ق ره ، ق د ، م ح ق» وباجازهٔ او به «احمداحسنیا» گویا بخط خود او مورخ ۱۵ج۱/۱۰۱۷ در زمانیکه شفارانزدش میخوانده است در ص ۲۳۰ ـ ۲۲۹ (ذریعه ۱۵۹:۱) ، نیز باحواشی آقاحسین خوانساری بانشانهٔ «آقاره» درص۲۰ و ملاشمسا (ش‌م‌س) و ملا صدرا (صدرا ، ص‌رحمه‌الله ، صدراره) ومحمد باقرگیلانی (ملامحمدباقرالجیلانی‌دام‌ظله) (ص۴۲) وقاضی‌زاده وامیرمحمدمؤمن، درآغازشعرهاایست بخط محمد صادق دماوندی برای آخوند ملاعبدالوهاب و معمیات وپراکنده‌های دیگر ، مالك عبدالوهاب‌بن محمدمؤمن خادم مشهدی باخط ودومهراودرپایان (ص۲۲۹)

۱۷س۷×۱۴ ، ۱۱۶گ۱۲/۵×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌ترنجی‌گردتریاکی.

الشفاء

ازابن‌سینا است والهی آن با فهرست درآغازنسخه.

۳۰۵۹

نستعلیق ریز سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف، جدول سرخ ومشکی وزروزنگار ولاجورد،شش‌سرلوح زرین و آراسته ازجعفرقزلباش که بدرخواست باستانی راد سرلوحها را ساخته است و خط او مورخ ۱۸/۱۱/۴۷ درپایان دفتر دوم هست ، نسخه‌ازآن علی‌اکبرخان بوده و نزد جعفر قلی‌بن عباسقلی مستخدم درع۱۳۰۶/۴ ، نسخه هرشش دفتراست.

۱۹س۱۰×۱۶/۵،۳۶۱گ۱۴×۲۱/۵ ، کاغذفرنگی- جلدروغنی‌باگل‌و بوته‌رنگارنگ‌بیرون‌و درون زمینه‌تریاکی.

مثنوی

از مولوی رومی است .

۳۰۶۰

نستعلیق ذی‌قعدهٔ ۱۰۵۰ ، عنوان ونشان شنگرف ، ازآن محمدصادق‌بن محمدتقی منجم وپسرش محمداشرف ومحمداسمعیل‌بن محمداشرف منجم باخط ومهراینها درصفحهٔ عنوان.

آغازمانند نسخهٔ ش۵۰۰ وچنین است انجام‌آن : امادانستن لون‌اسپان از کواکب کولی و از دلیل واتصال یکدیگر وازمواضع والله اعلم بالصواب (فصل‌نهم‌البرج الثانی‌عشر).

۲۵س۷×۱۶،۱۹۰گ۱۴×۲۴/۵،کاغذسپاهانی-جلدتیماج‌مشکی‌ضربی‌زرکوب‌مقوایی.

برهان‌الکفایة

از علی‌بن محمد شریف بکری موصلی است (ف۸۳۸ ـ حقوق۲۲).

۳۰۶۱

نسخ سدهٔ ۱۳ در دوستون وگویا نسخهٔ اصل است ، عنوان‌دربالای‌بیشترصفحات‌هست .

۱۹س۱۰×۱۹ ، ۳۴گ۱۷×۲۶ ، کاغذ فرنگی نخودی ـ جلدتیماج‌عنابی‌مقوایی‌زرکوب.

تاریخ کرد

دران سلسله‌های کرد ازبرمکیان و اخشیدیان و دنبلیان و پرویان و امیران

وپیر بدان آمده تا میرسد به غیاث بك زندهٔ در ۱۰۶۲ وارقام دردنبال سر گذشت هر امیری بسیاق است در آن از شهنشه نامهٔ صبا یاد شده است (ص۵۲) .

آغاز: خلاصهٔ تاریخ پادشاهان عجم و ذکر پادشاهانی که بعد از ظهور اسلام سلطنت کرده‌اند از ابتداء خلفا الی دولت قاجاریه . طبقهٔ برامکه . وقایع برامکه و دولت اخشید .

انجام : حال سرکار محمودخان مالك میباشند سلسلهٔ عظیمی شده‌اند و السلام از هجرت عام ۱۲۰۰ (بسیاق) .

۳۰۶۲

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان وجدولها شنگرف ، درص۱۶۶و۱۶۷ پراکنده‌ها است ، ص۱۶۸-۱۶۹ بریده‌شده .

۲۱س۱۲×۱۶ ، ۱۰۴گ۱۶×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی .

مجموعه

۱ـ شمس المعارف ولطائف العوارف (۱ـ۱۶۵) از محیی الدین ابو العباس احمد بن ابی الحسن علی بن یوسف قرشی تونی (مجلس۲ :۴۶۰) .

آغاز: بسمله. شهادت ازل وصلی الله علی النبی محمد و آله وسلم قال الشیخ... محیی الدین ابو العباس احمد ... البونی رضی الله عنه الحمدلله الذی اطلع شمس المعرفة من غیب الغیب .

انجام : وتعلقه الی جهة المطلوب وهذا آخر ما انتهی من کلامه ... ونعم الوکیل.

۲ـ علم الحروف (۱۷۰ـ۲۰۶) در اسرار فاتحه و فواتح سور قرآن و دران از ابو الحسن شاذلی یاد شده است (۱۹۵) .

آغاز: بسمله . فان من بسم یتعدی الکون ویاکل ویشرب وتأمل سورة الفاتحة تجدها من ضرب الستة فی تسعة عشر یکون الخارج ستون واربعة وخمسون .

انجام : هذه صورتها علی التمام والکمال علی ماهی علیه فی الاصل ان شاء الله تعالی وهوهذا وهذا الخاتم الرفیعة بصفتها وهی هذا (دائره ایست گرد آن آیة الکرسی و درون آن دعاایست بعربی) .